eesti statistika

Eesti statistika aastaraamat 2010

STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

EESTI STATISTIKA
STATISTICS ESTONIA

Eesti statistika aastaraamat 2010

STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

TALLINN 2010

Toimetaja: Kairit Põder
Inglise keele toimetajad: Elina Härsing, Heli Taaraste
Küljendus ja trükiettevalmistus: Oliver Lillma
Kaanekujundus ja makett: Maris Valk
Kartogrammid: Ülle Valgma

Edited by Kairit Põder
English edited by Elina Härsing, Heli Taaraste
Layout & Prepress by Oliver Lillma
Cover and design by Maris Valk
Maps by Ülle Valgma

Kirjastanud Statistikaamet,
Endla 15, 15174 Tallinn
Trükkinud Ofset OÜ,
Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Published by Statistics Estonia,
15 Endla St, 15174 Tallinn
Printed by Ofset Ltd,
25 Paldiski Rd, 10612 Tallinn

Juuli 2010 */ July 2010*

ISSN 1406-1783
ISBN 978-9985-74-470-3 (trükis / *hard copy*)
ISBN 978-9985-74-471-0 (DVD)

Kaanefoto / *Cover photograph*: Bulls

Hea lugeja!

Selle aasta raamatut võib pidada 21. sajandi esimese kümnendi Eesti elu arvudes kokku võtvaks väljaandeks. Avaldatud andmed räägivad palju ja näitavad, et vähemalt majanduses ja sellega seotud eluvaldkondades on muutused olnud suured. Kümnendi keskel kasvas majandus kiiresti ning eelmise sajandi lõpul ja uue alguses probleemiks olnud tööpuudus vähenes, asendudes mõnel pool koguni tööjõupuudusega. Sellesse kümnendisse jäi ühinemine Euroopa Liiduga, kapitali kiire sissevool, koguvõlgnevuse kasv ning suur väliskaubanduse ja jooksevkonto puudujääk. Kümnendi lõpuks jõudis majandus sügavasse kriisi, tootmis- ja kaubandusmahud vähenesid ning tööpuudus oli suur. Majanduslangus osutus 2009. aastal ootamatult järsuks, mistõttu nii riik kui ka paljud inimesed ja ettevõtted pidid väga kiiresti ja otsustavalt uute oludega kohanema. Majandus langes kokkuvõttes kümnendi keskpaiga tasemele.

Ülaltoodu tõttu tasubki erilist tähelepanu pöörata tööstustoodangu, välis- ja sisekaubanduse, tarbijahindade, sisemajanduse koguprodukti, tööhõive ja ka teistele majanduse käekäiku iseloomustavatele andmetele.

2009. aasta läheb ajalukku ka sellega, et riik täitis eurole ülemineku nõuded. Statistikaameti ülesanne oli võimalikult usaldusväärselt ja erapooletult kokku panna ning avaldada Eesti majanduse mõnede aspektide stabiilsust mõõtvad andmed.

Käesoleval aastal on statistika aastaraamatul uus, lugejale mugavam formaat ja raamat on värviline. Väljaande sisu on jäänud samaks — ta on endiselt eri elualade ülevaade ja kokkuvõte ning oluline ajaloo talletaja. Raamatu alguses on nii Eesti kui ka Euroopa Liidu teemakaardid ning majandus- ja sotsiaalülevaade, seejärel statistika nelja põhivaldkonda — keskkonda, rahvastikku, sotsiaalelu ja majandust — käsitlevad peatükid. Peatükis on valdkonna ülevaade, tabelid ja joonised, metoodika ning valdkonnakirjandust. Enam ei ole eraldi peatükina rahvusvahelist võrdlust, mis on nüüdsest esitatud valdkonnapeatükkides.

Lisandunud on niisugused andmed nii 2009. aasta kui ka varasemate kohta, mida varem ei ole avaldatud. Paljudes riikides on statistikatrükiste maht vähenenud ning andmestikku, lahtiseletust ja analüüsi esitatakse järjest enam elektrooniliselt. Ka meie tegime 2009. aastal oma väljaanded veebilehel tasuta kättesaadavaks ja seda võimalust kasutatakse usinasti. Kui muude väljaannete trükkimist oleme vähendanud või mõne oma sootuks lõpetanud, siis Eesti statistika aastaraamat on traditsioonide kandja ja ilmub endiselt trükisena, olles samal ajal ka tasuta kättesaadav internetis.

Head süvenemist!

Juuni 2010

Priit Potisepp
peadirektor

Dear Reader!

This Yearbook can be considered a publication outlining the Estonian life in the first decade of the 21st century in numerical terms. The released data speak a lot for themselves and indicate that comprehensive changes have taken place at least in the economy and in the related fields of life. The middle of the decade saw a rapid economic growth and the unemployment which posed a problem at the end of the previous and at the beginning of the new century was in some places even replaced by the shortage of labour force. Accession to the European Union, inflow of capital, growth of gross debt and a large deficit in foreign trade as well as in the current account should be pointed out while talking about the observed decade. By the end of the decade the economy was deep in crisis, the production and trade volumes decreased and the unemployment was high. In 2009, the economic recession appeared to be unexpectedly harmful, requiring the state, a lot of people and enterprises to adapt to the new circumstances in a quick and decisive manner. In brief, the economy fell to the level where it had been in the middle of the observed decade.

Proceeding from the aforesaid, special attention should be paid to the data on industrial production, foreign trade and internal trade, consumer prices, gross domestic product, employment and other data characterizing the situation in the economy.

The year 2009 will also be remembered for the fact that the state fulfilled the criteria set for transition to the euro. The task of Statistics Estonia was to compile and publish the data measuring the stability of some aspects of the Estonian economy and do it in as reliable and impartial manner as possible.

This year, the Statistical Yearbook has a new format more convenient for the reader, and besides that, it is in more colours. The structure of content of the publication has remained the same — like before it presents an overview and outline of different fields of life and constitutes an important record of the history. The Yearbook starts with the thematic maps of Estonia and of the European Union, followed by the Social and Economic Overview. Then come chapters dedicated to the four main subject areas of statistics — environment, population, social life and economy. Every chapter provides an overview, tables and figures, methodology and a list of publications related to the subject area concerned. Starting from this year, comparison of countries has not been included as a separate chapter — from now on this theme is covered in the chapters about subject areas.

In addition, this Yearbook has been supplemented with such data of the year 2009 as well as earlier years which have not been released before. In a lot of countries, the volumes of printed statistical publications have been reduced and the electronic presentation of data, relevant explanations and analyses shows a growing trend. In 2009, we also made our publications available free of charge on our web site and people frequently make use of this opportunity. Although we have reduced the print run or stopped issuing some of our publications, the Statistical Yearbook of Estonia is a carrier of traditions and is published in a printed form like before, but at the same time it can be accessed free of charge on the Internet.

Enjoy the book!

June 2010

Priit Potisepp
Director General

SISUKORD

CONTENTS

EESTI

Riigi ametlik nimi	Eesti Vabariik
Iseseisvuspäev	24. veebruar (1918)
Riigikord	parlamentaarne vabariik
Pealinn	Tallinn
Riigikeel	eesti keel
Rahaühik	Eesti kroon (1 kroon = 100 senti) Kroon võeti kasutusele 20. juunil 1992, 1. jaanuaril 1999 fikseeris Eesti Pank Eesti krooni kursi euro suhtes: 1 euro = 15,6466 krooni.
Rahvaarv	1 340 127 (1. jaanuar 2010)
Rahvastiku tihedus	31 elanikku 1 km^2 kohta (aluseks Eesti maismaapindala)
Pindala	45 227 km^2
Haldusjaotus, 1. jaanuar 2010	15 maakonda 226 omavalitsuslikku haldusüksust, sh 33 linna, 193 valda ja 14 vallasisest linna
Saarte arv	1521
Suurimad saared	Saaremaa, 2671 km^2 Hiiumaa, 989 km^2 Muhu, 198 km^2
Pikimad jõed	Võhandu, 162 km Pärnu, 144 km Põltsamaa, 135 km
Suurimad järved	Peipsi, 3555 km^2 (koos Venemaale kuuluva osaga) Võrtsjärv, 271 km^2 Narva veehoidla, 191 km^2 (koos Venemaale kuuluva osaga)
Kõrgeim punkt	Suur Munamägi, 318 m
Keskmine õhutemperatuur 2009. aastal	Aasta keskmine +6,0 °C jaanuaris –3,4 °C juulis +17,4 °C

ESTONIA

Official name of the state	*Republic of Estonia*
Independence Day	*24 February (1918)*
Polity	*parliamentary republic*
Capital city	*Tallinn*
Official language	*Estonian*
National currency	*Estonian kroon (1 kroon = 100 sents)* *Estonian national currency, the kroon, was introduced on 20 June 1992. On 1 January 1999, the Bank of Estonia fixed the exchange rate between the Estonian kroon and the euro:* *1 EUR = 15.6466 EEK.*
Population	*1,340,127 (as of 1 January 2010)*
Population density	*31 inhabitants per km² (based on the mainland area of Estonia)*
Total area	*45,227 km²*
Administrative division, as of 1 January 2010	*15 counties, 226 administrative units with local governments, incl. 33 cities, 193 rural municipalities and 14 cities without municipal status*
Number of islands	*1,521*
Largest islands	*Saaremaa, 2,671 km²* *Hiiumaa, 989 km²* *Muhu, 198 km²*
Longest rivers	*Võhandu, 162 km* *Pärnu, 144 km* *Põltsamaa, 135 km*
Largest lakes	*Peipus, 3,555 km² (including the part belonging to Russia)* *Võrtsjärv, 271 km²* *Narva reservoir, 191 km² (including the part belonging to Russia)*
Highest point	*Suur Munamägi, 318 m*
Average daily temperature in 2009	*annual mean +6.0 °C* *in January –3.4 °C* *in July +17.4 °C*

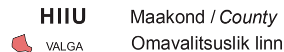
Eesti haldusjaotus, 1. jaanuar 2010

Administrative division of Estonia, 1 January 2010

HARJU
HIIU
IDA-VIRU
JÕGEVA
JÄRVA
LÄÄNE
LÄÄNE-VIRU
PÕLVA
PÄRNU
RAPLA
SAARE
TARTU
VALGA
VILJANDI
VÕRU

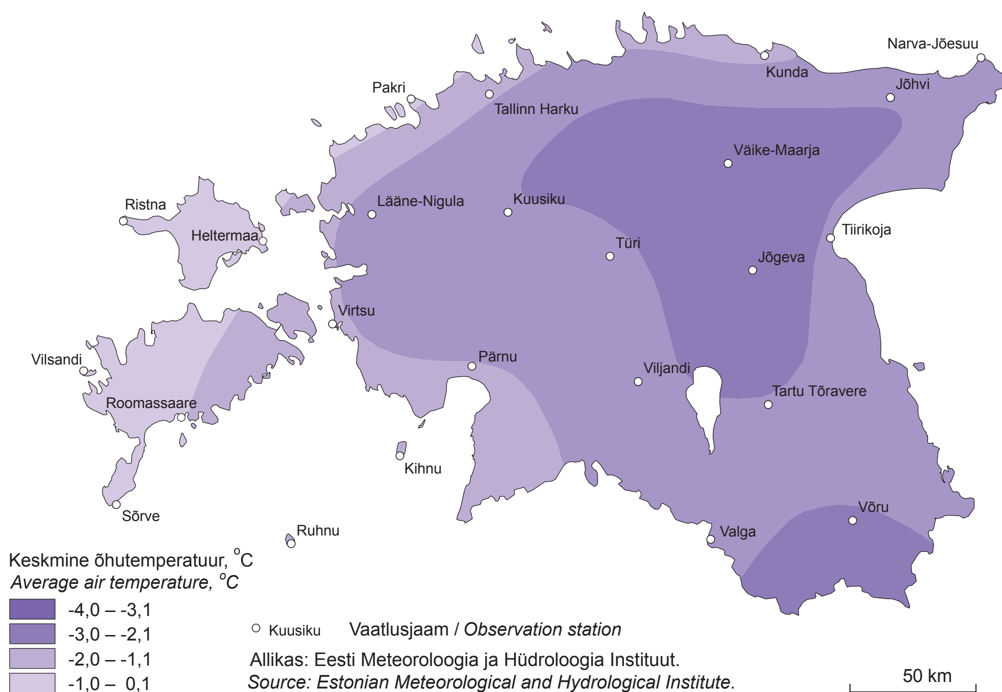
TALLINN
MAARDU
PALDISKI
KEILA
SAUE
LOKSA
KUNDA
RAKVERE
KIVIÕLI
PÜSSI
KOHTLA-JÄRVE
SILLAMÄE
NARVA-JÕESUU
NARVA
MUSTVEE
KALLASTE
JÕGEVA
PÕLTSAMAA
PAIDE
TARTU
ELVA
VILJANDI
MÕISAKÜLA
TÕRVA
VALGA
PÕLVA
VÕRU
PÄRNU
SINDI
HAAPSALU
KÄRDLA
KURESSAARE

50 km

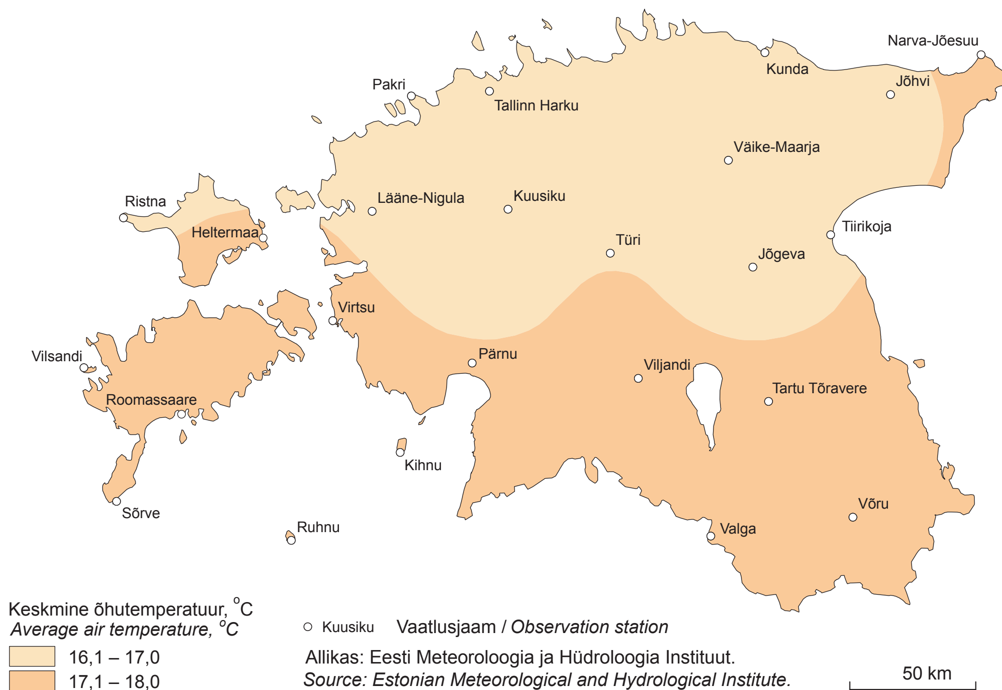

HIIU	Maakond / *County*		
VALGA	Omavalitsuslik linn / *City with municipal status*	Helme	Vald / *Rural municipality*
		Vändra[a]	Vald (alev) / *Rural municipality (town)*

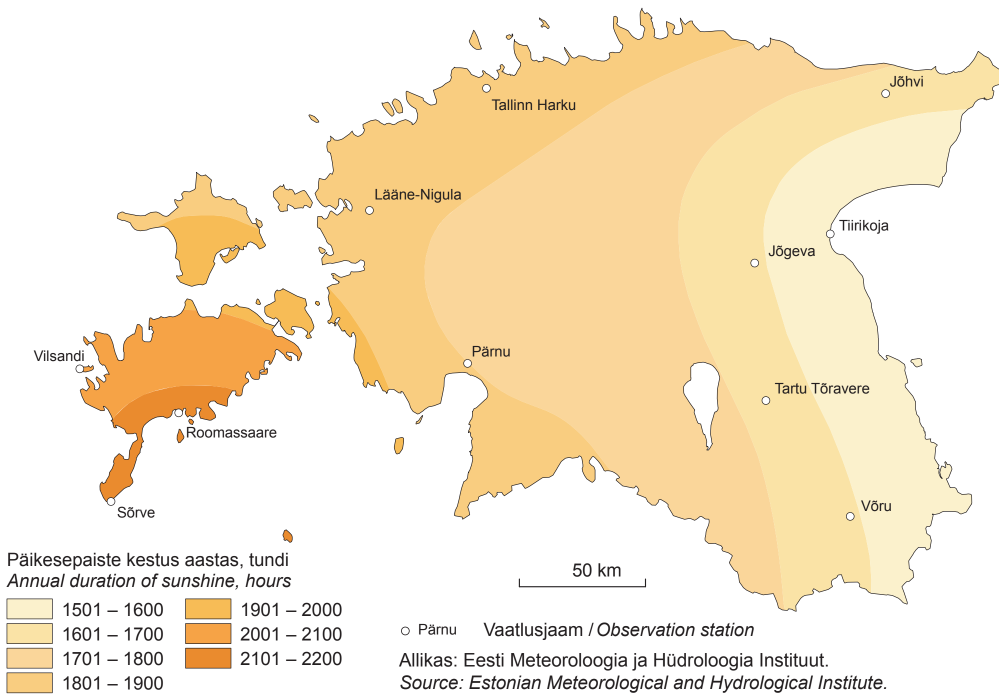
Jaanuari keskmine õhutemperatuur, 2009
Average air temperature in January, 2009

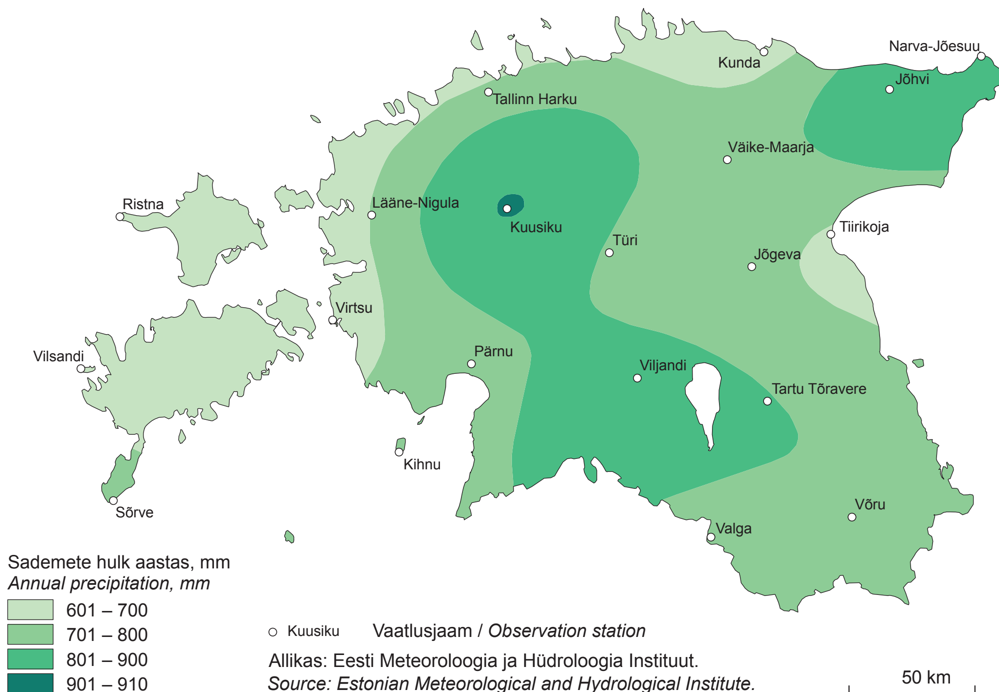
Juuli keskmine õhutemperatuur, 2009
Average air temperature in July, 2009

Päikesepaiste, 2009
Sunshine, 2009

Sademed, 2009
Precipitation, 2009

Kaitsealad, 31. detsember 2009

Nature protection areas, 31 December 2009

Rahvuspark / *National park* (5)

Looduskaitseala / *Nature reserve* (131)

Hoiuala / *Limited conservation area* (343)

Maastikukaitseala / *Protected landscape* (148)

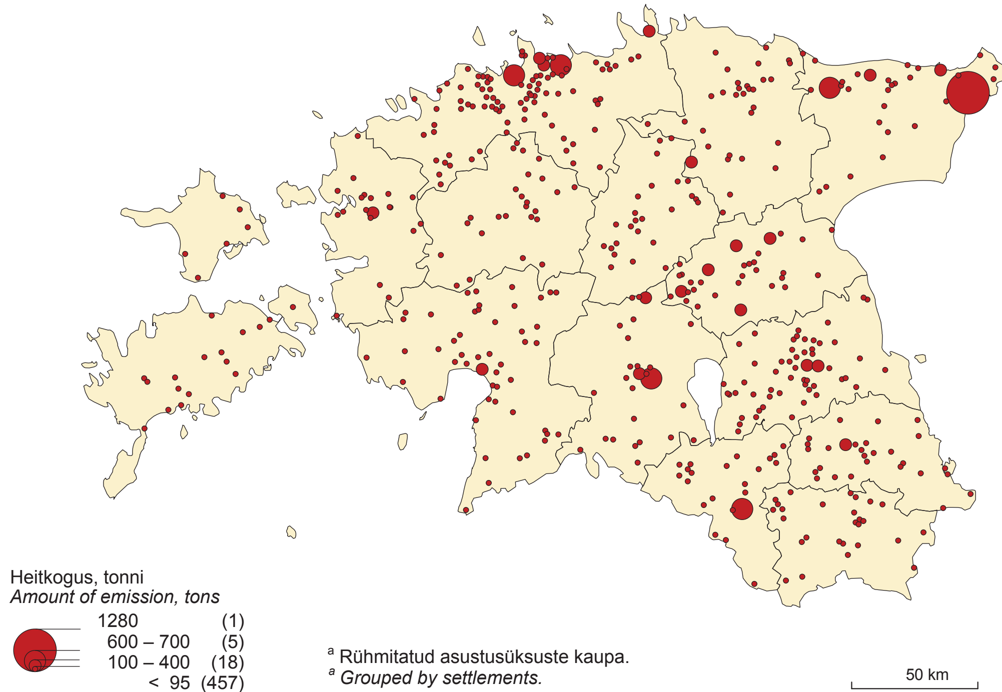
Muu kaitseala / *Other protected area* (632)

Jõgi / *River*

Allikas: Keskkonnateabe Keskus.

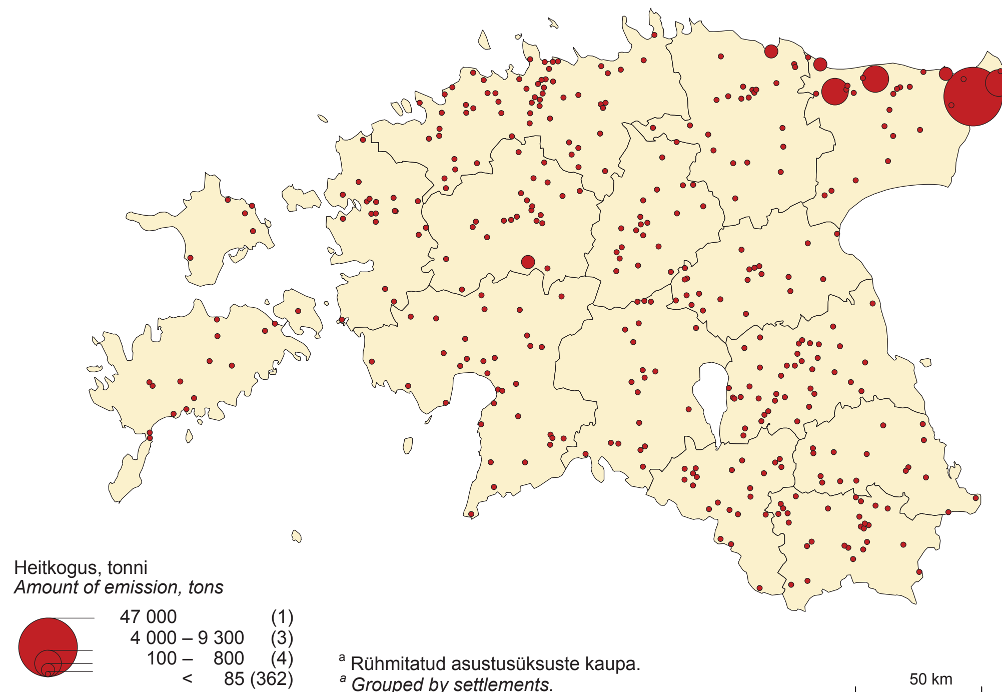
Source: Estonian Environment Information Centre.

Paiksetest saasteallikatest õhku paisatud vääveldioksiidi kogused[a], 2008
Sulphur dioxide emissions[a] released into the air from stationary sources, 2008

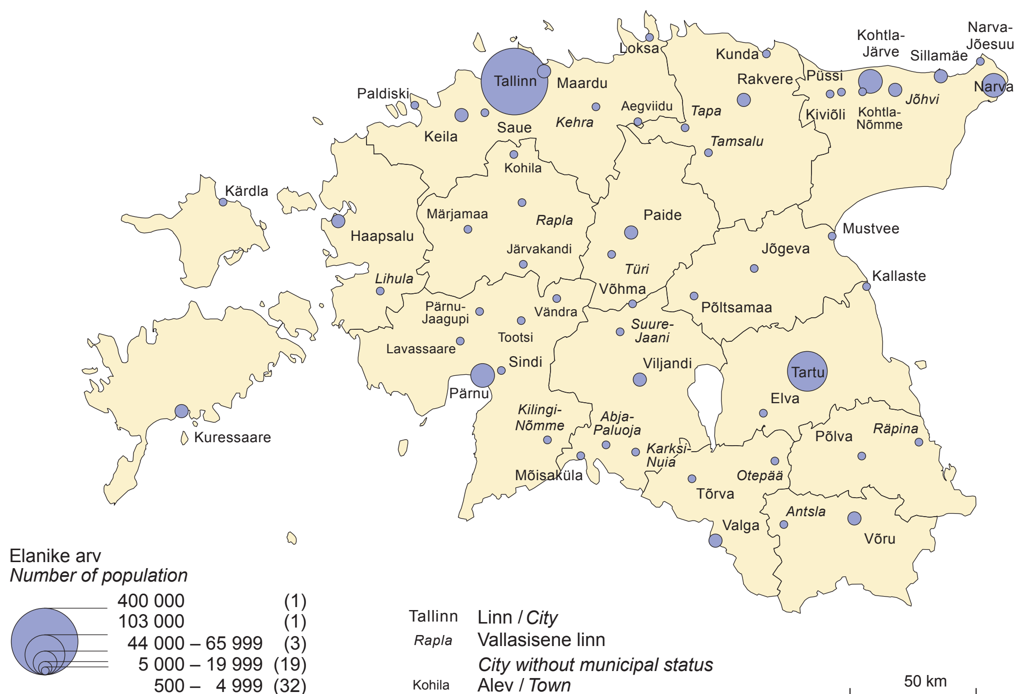
[a] Rühmitatud asustusüksuste kaupa.
[a] *Grouped by settlements.*

Paiksetest saasteallikatest õhku paisatud lenduvate orgaaniliste ühendite kogused[a], 2008
Emissions of volatile organic compounds[a] released into the air from stationary sources, 2008

[a] Rühmitatud asustusüksuste kaupa.
[a] *Grouped by settlements.*

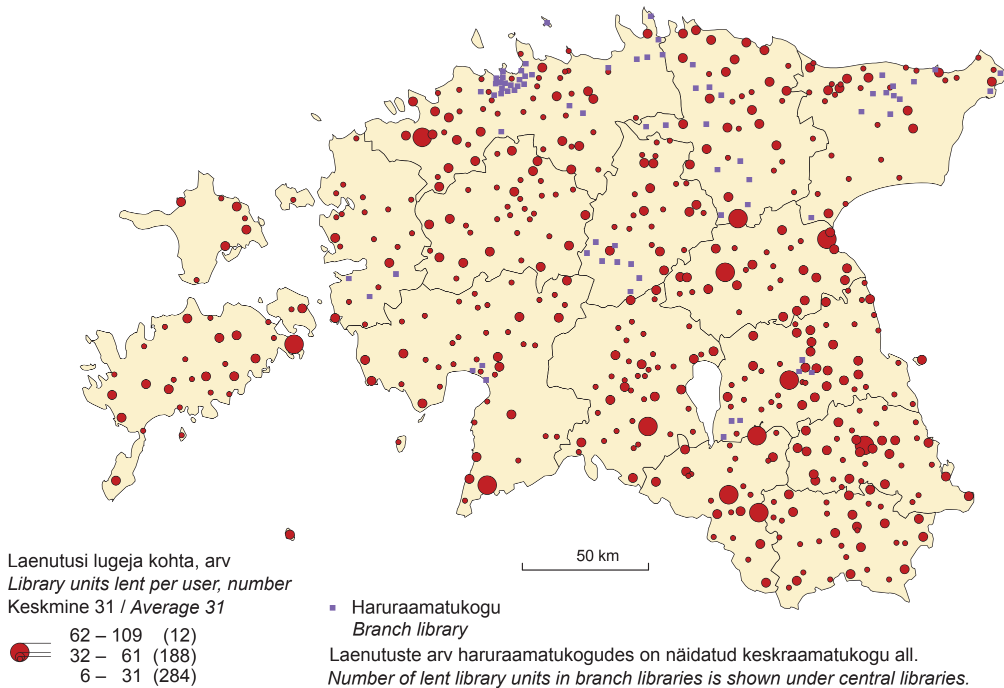
Linnaliste asulate elanike arv, 1. jaanuar 2010
Population of urban settlements, 1 January 2010

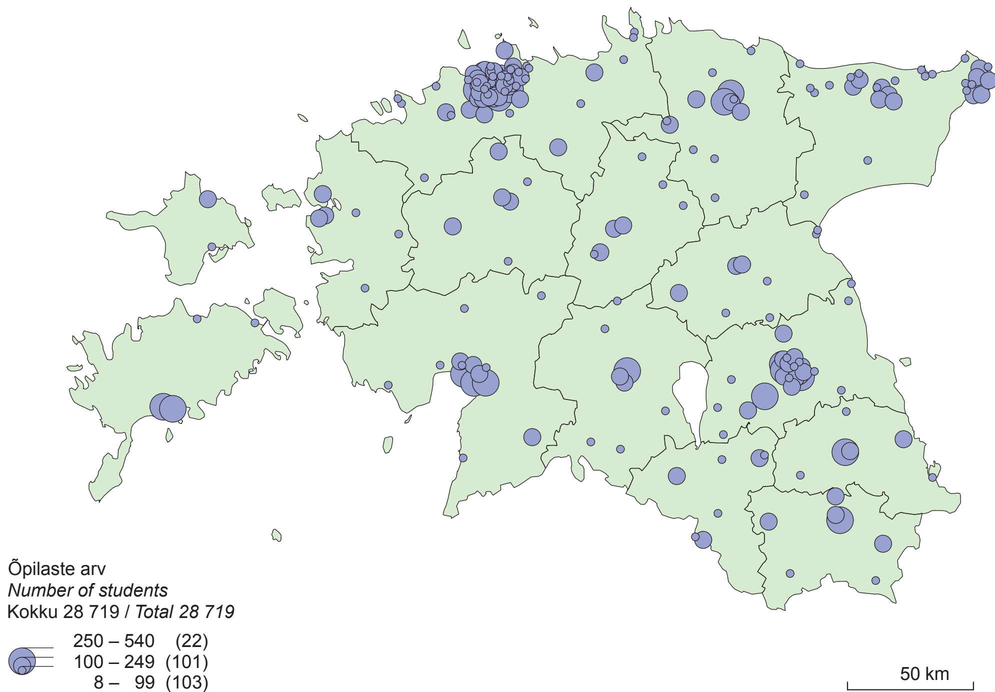
Põhi- ja tugimaanteed, 2010
Main and basic roads, 2010

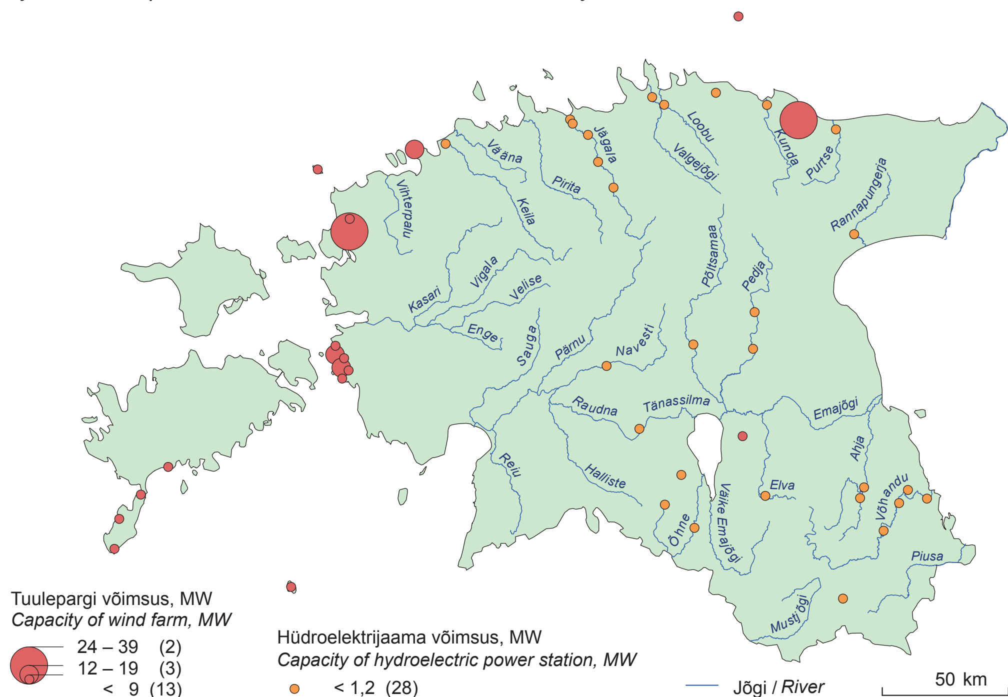
Rahvaraamatukogud, 2009
Public libraries, 2009

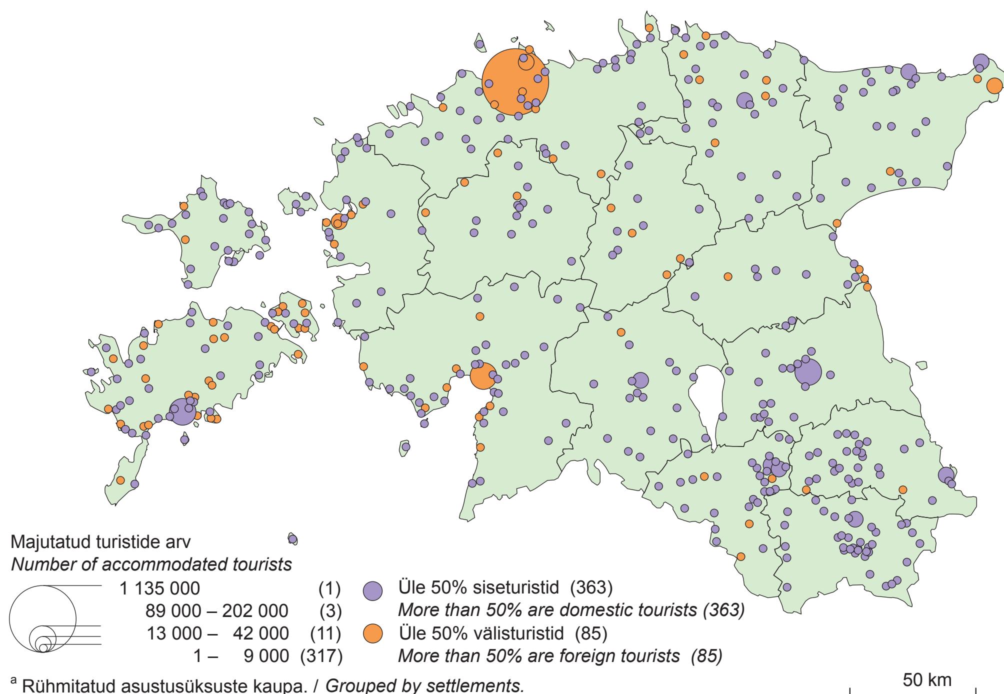
Gümnaasiumiõpilaste arv päevaõppes, september 2009
Number of upper secondary school students in diurnal study, September 2009

Hüdroelektrijaamad ja tuulepargid, 1. jaanuar 2010
Hydroelectric power stations and wind farms, 1 January 2010

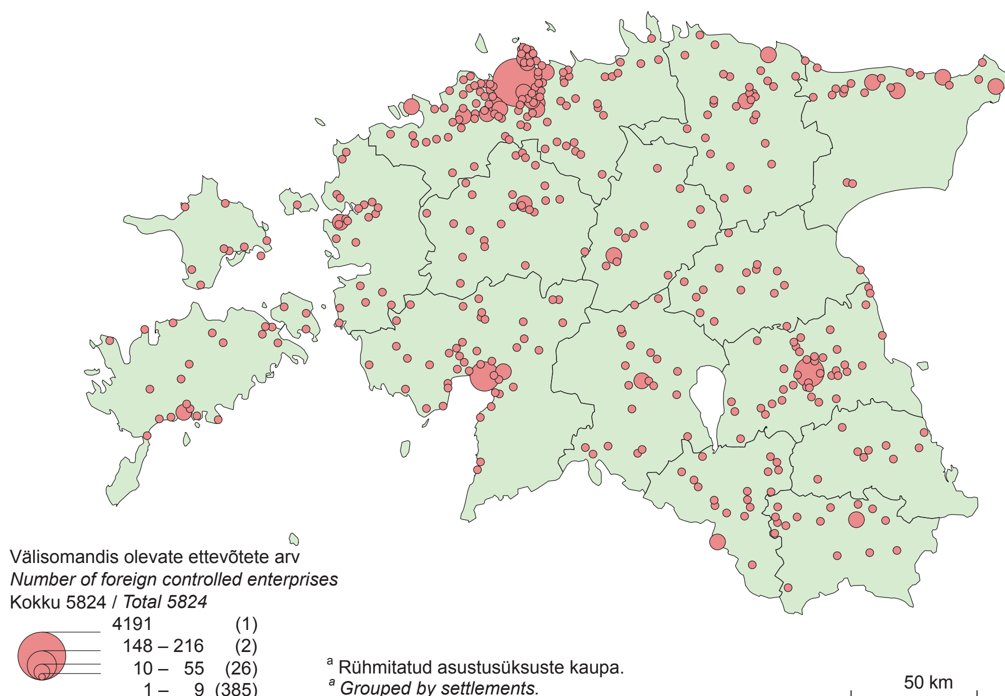

Majutusettevõtetes majutatud[a], 2009
Tourists in accommodation establishments[a], 2009

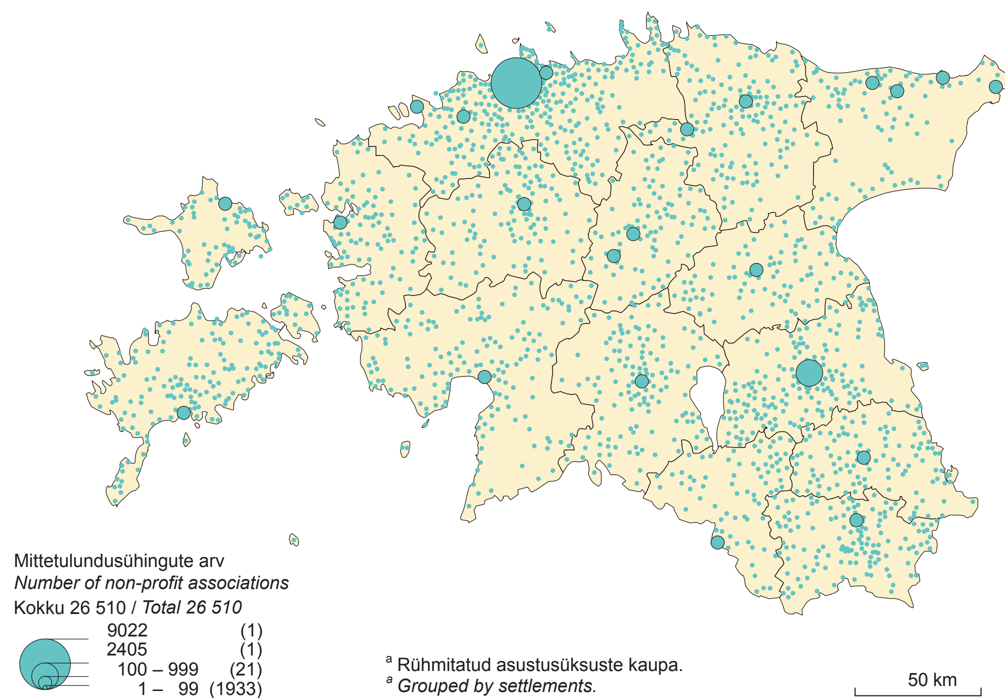

[a] Rühmitatud asustusüksuste kaupa. / *Grouped by settlements.*

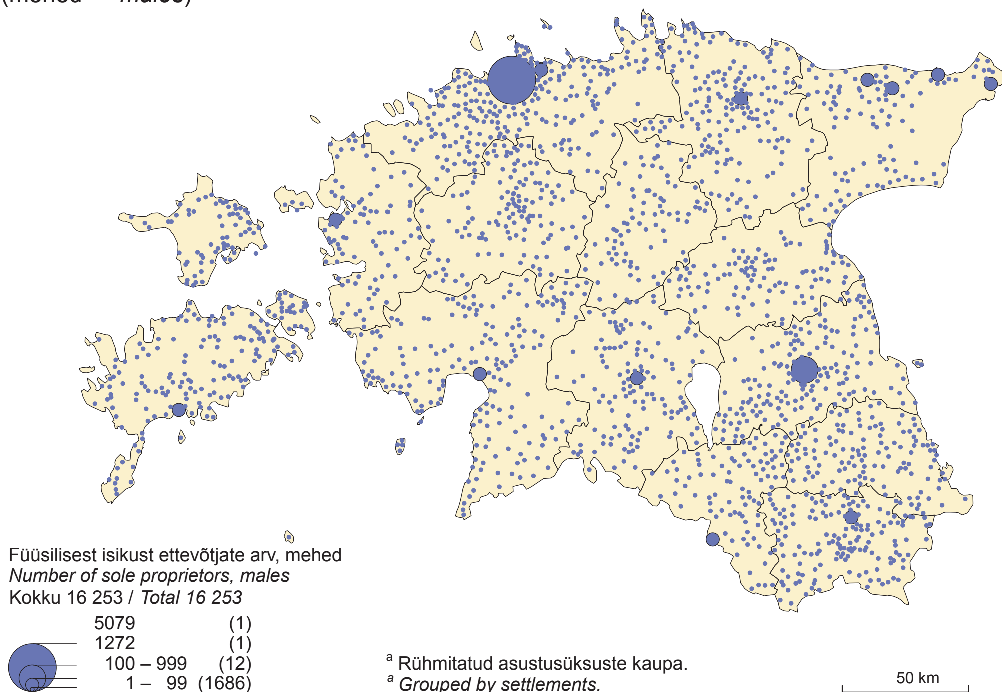
Välisomandis olevad ettevõtted[a], 2009
Foreign controlled enterprises[a], 2009

Mittetulundusühingud[a], 2009
Non-profit associations[a], 2009

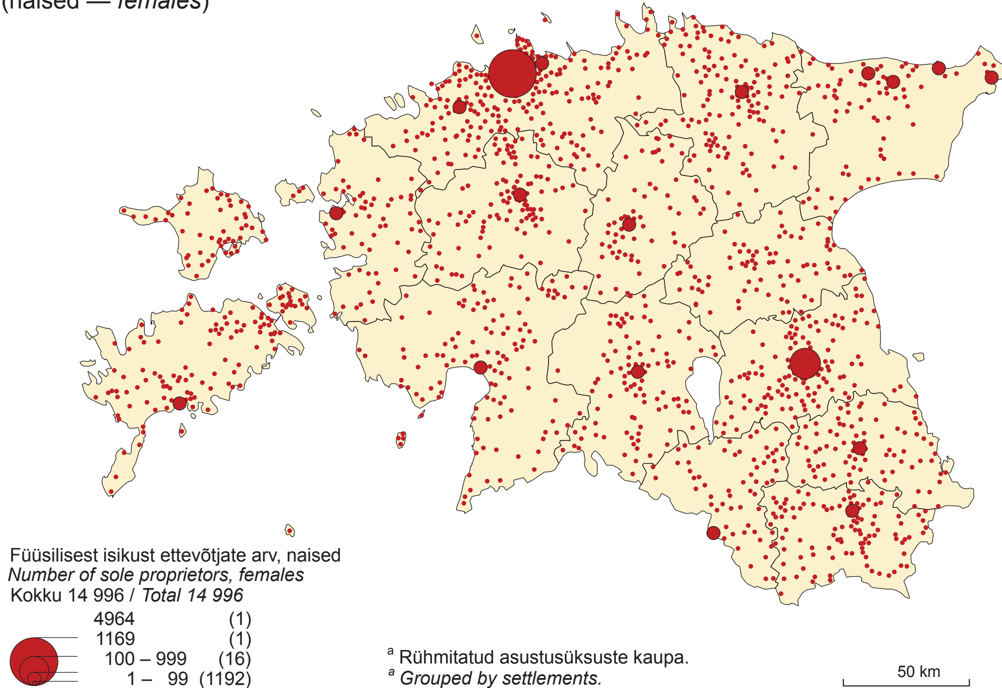

Füüsilisest isikust ettevõtjad[a], 2009
Sole proprietors[a], 2009
(mehed — *males*)

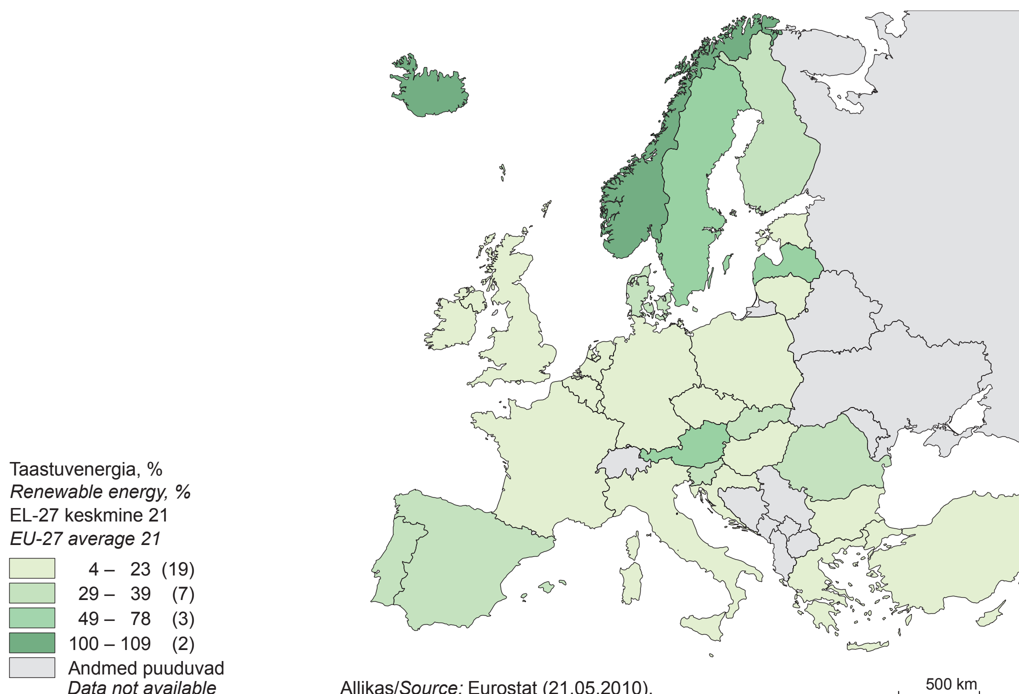
[a] Rühmitatud asustusüksuste kaupa.
[a] *Grouped by settlements.*

Füüsilisest isikust ettevõtjad[a], 2009
Sole proprietors[a], 2009
(naised — *females*)

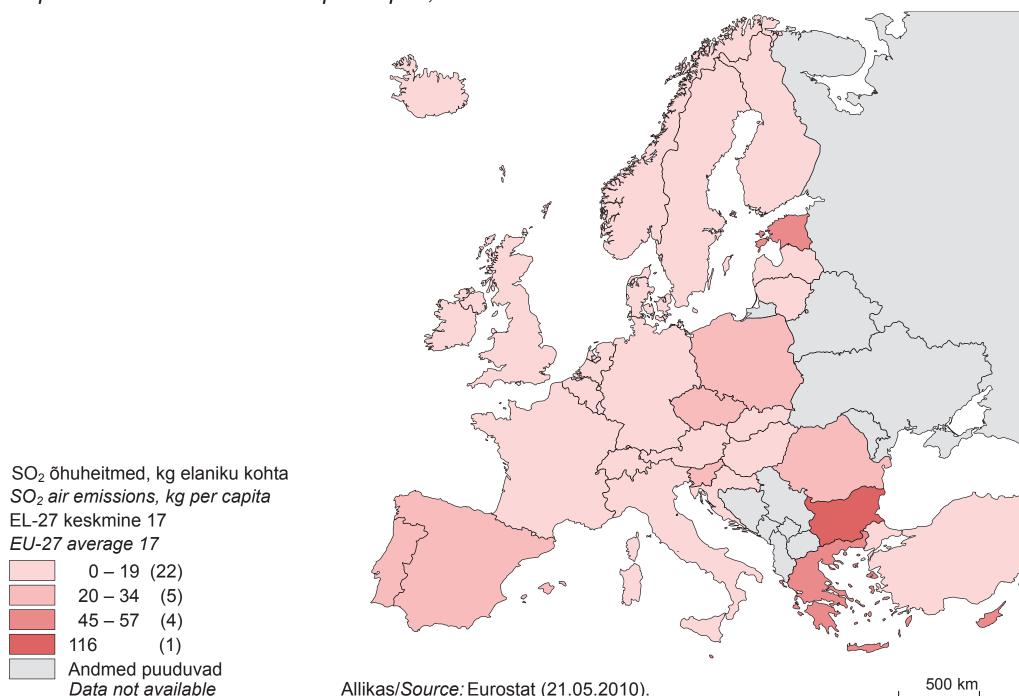
[a] Rühmitatud asustusüksuste kaupa.
[a] *Grouped by settlements.*

Taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia osatähtsus elektrienergia kogutarbimises, 2010
Share of electricity generated from renewable sources in gross electricity consumption, 2010

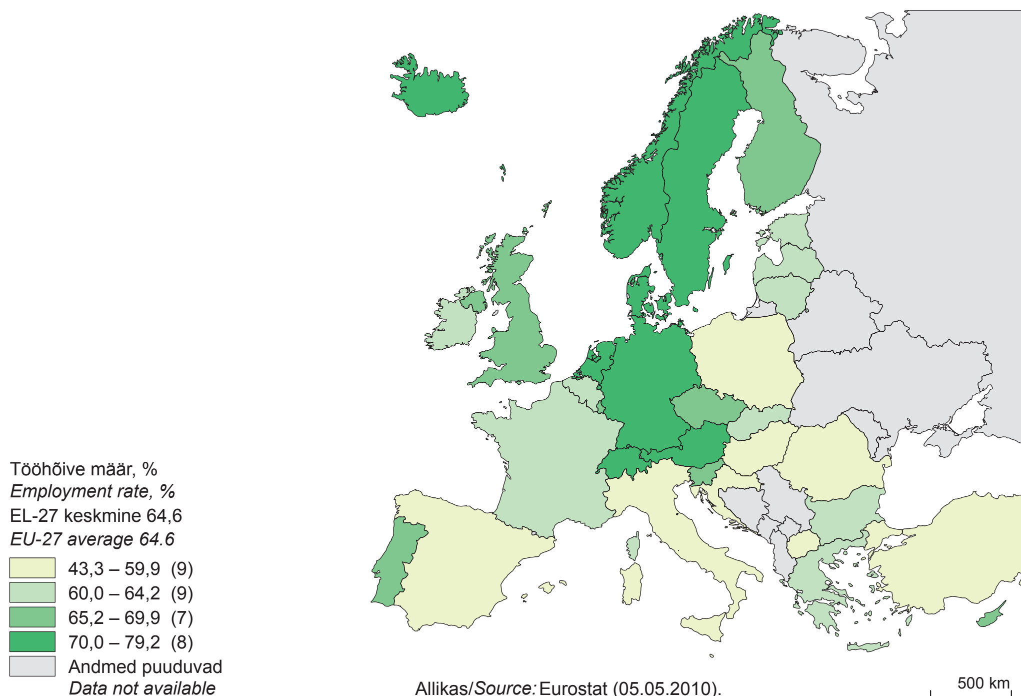
Allikas/*Source:* Eurostat (21.05.2010).

Vääveldioksiidi õhuheitmed elaniku kohta, 2005
Sulphur dioxide air emissions per capita, 2005

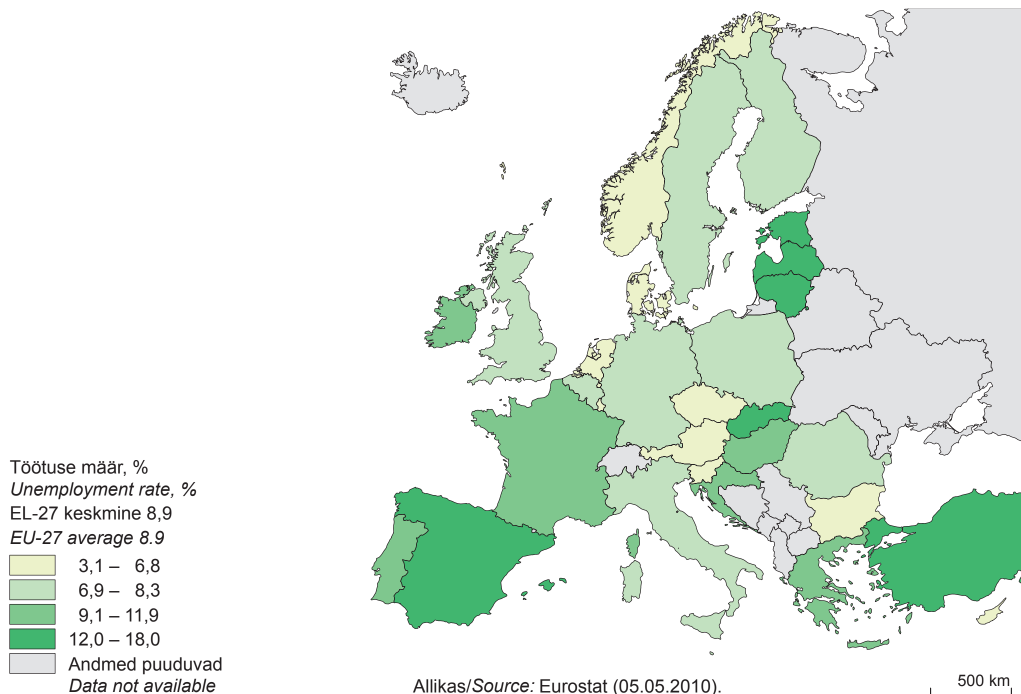

Allikas/*Source:* Eurostat (21.05.2010).

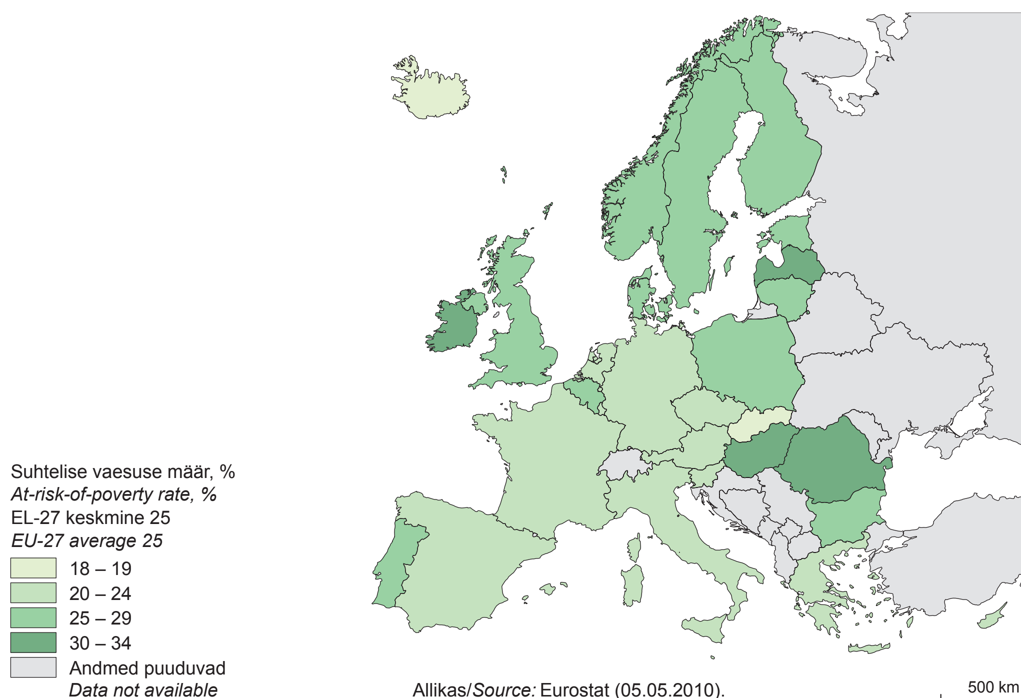
15–64-aastaste tööhõive määr, 2009
Employment rate of the 15–64-year-olds, 2009

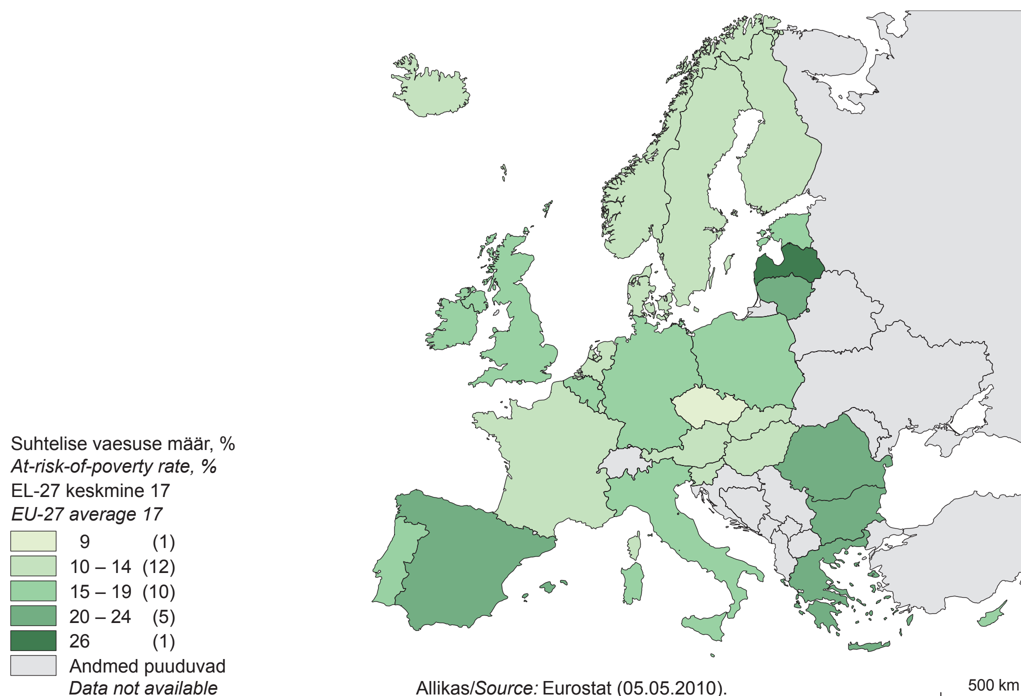
15–74-aastaste töötuse määr, 2009
Unemployment rate of the 15–74-year-olds, 2009

Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid, 2008
At-risk-of-poverty rate before social transfers, 2008

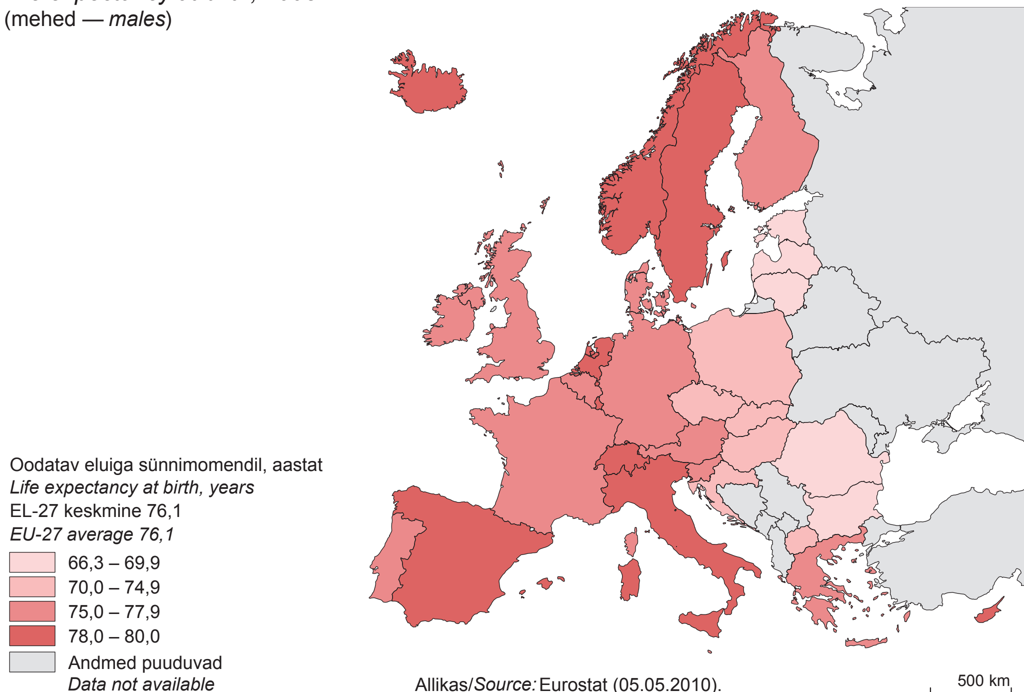

Suhtelise vaesuse määr pärast sotsiaalseid siirdeid, 2008
At-risk-of-poverty rate after social transfers, 2008

Oodatav eluiga sünnimomendil, 2008[a]

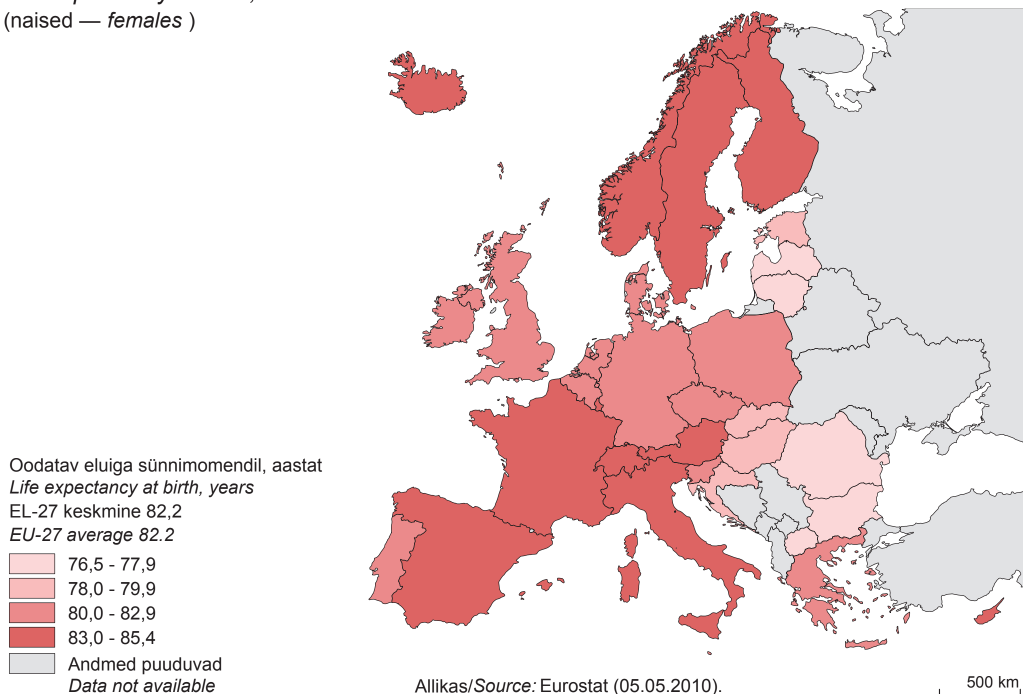
Life expectancy at birth, 2008[a]
(mehed — *males*)

[a] EL-i keskmine, Belgia, Prantsusmaa, Itaalia ja Suurbritannia andmed on aastast 2007.
[a] *Data of the EU average, Belgium, France, Italy and the United Kingdom are from 2007.*

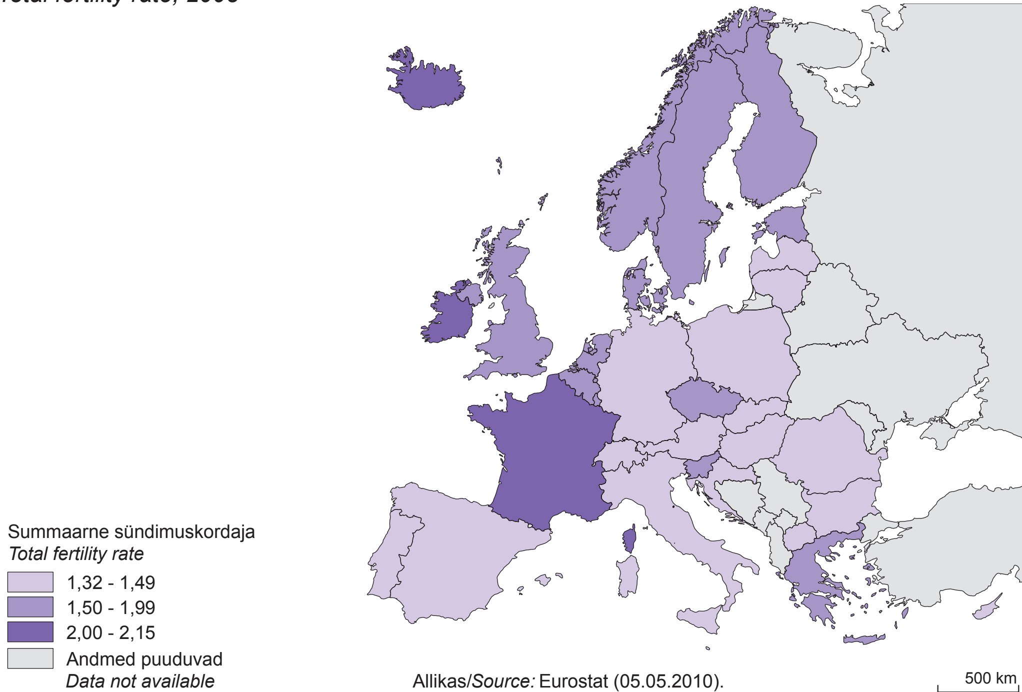
Oodatav eluiga sünnimomendil, 2008[a]

Life expectancy at birth, 2008[a]
(naised — *females*)

[a] EL-i keskmine, Prantsusmaa, Itaalia ja Suurbritannia andmed on aastast 2007.
[a] *Data of the EU average, France, Italy and the United Kingdom are from 2007.*

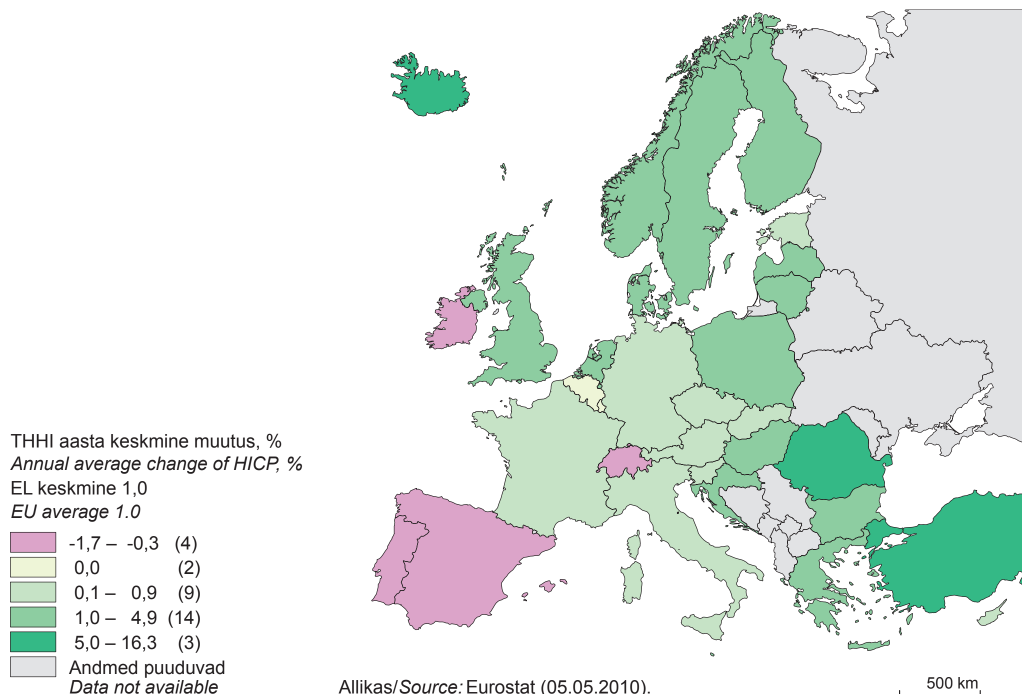
Summaarne sündimuskordaja, 2008[a]
Total fertility rate, 2008[a]

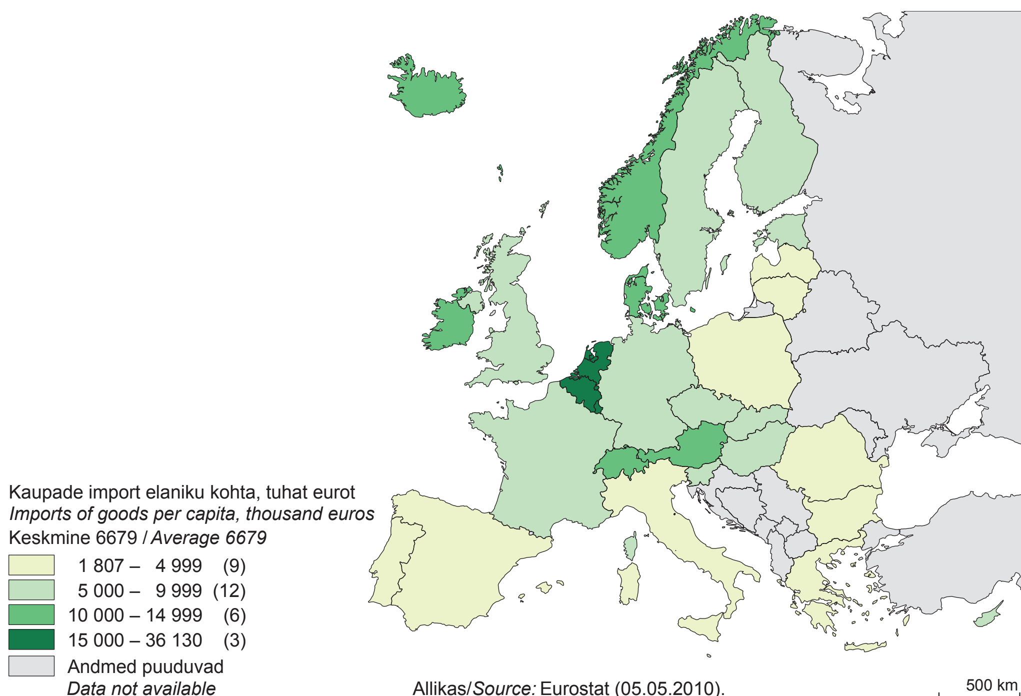
[a] Itaalia andmed on aastast 2007, Suurbritannial aastast 2006 ja Belgial aastast 2005.

[a] *Data of Italy are from 2007, data of the United Kingdom are from 2006 and data of Belgium are from 2005.*

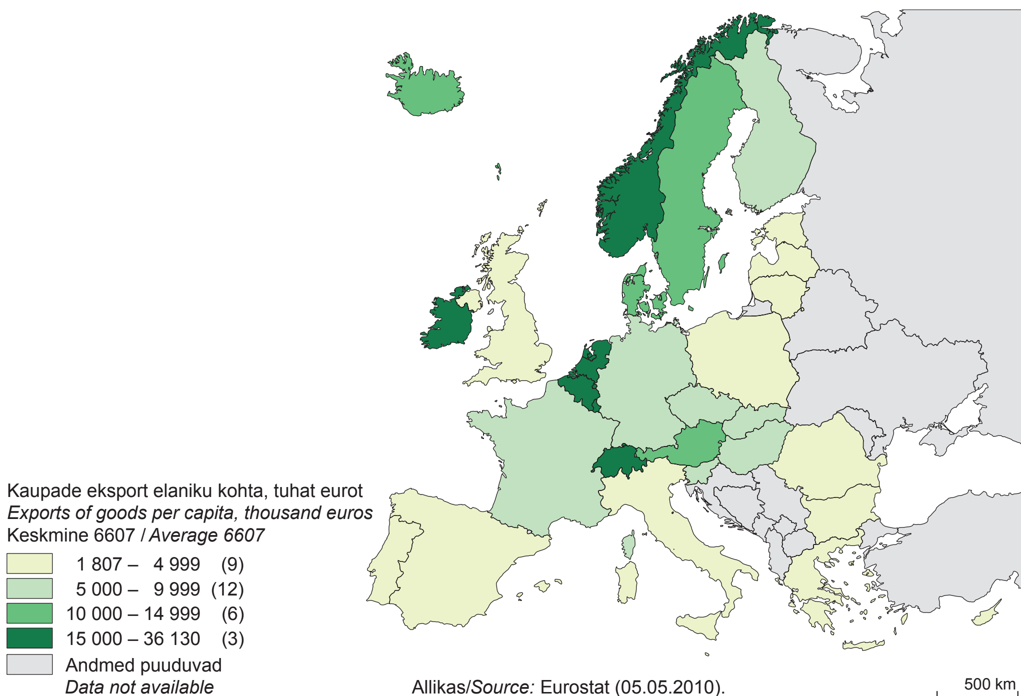
Harmoneeritud tarbijahinnaindeksi (THHI) aasta keskmine muutus, 2009
Annual average change of the Harmonized Index of Consumer Prices (HICP), 2009

Kaupade import elaniku kohta, 2009
Imports of goods per capita, 2009

Kaupade eksport elaniku kohta, 2009
Exports of goods per capita, 2009

MAJANDUS- JA SOTSIAALÜLEVAADE

Siim Krusell, Mari Pärnamäe

2008.–2009. aasta talvel langes maailma majandus kriisi, mida peetakse rängimaks pärast Teist maailmasõda. Maailma sisemajanduse koguprodukt (SKP) vähenes 2009. aasta jooksul 0,6%, mõjutades eelkõige arenenud riike. Praeguseks on enamik riike jõudnud stabiliseerumis- või paranemisfaasi. Positiivseid muutusi on võimaldanud paljude suurriikide võetud poliitikameetmed, mis on soodustanud nõudlust ja vähendanud rahvusvaheliste finantsturgude riskimäära. Majanduse taastumine kujuneb suure tõenäosusega siiski pikaajaliseks, sest finantsturud on endiselt kahjustatud ja majandust elavdavad abipaketid ajutised.

Üleilmne majanduskriis sai alguse küll USA-s, kuid suurema löögi said 2009. aastal Jaapan ja Euroopa Liit (EL), kus olulisel määral halvenes väliskaubanduse bilanss. Majandussurutise mõju avaldus 2009. aastal kõigis EL-i liikmesriikides. Tegemist on liidu ajaloo suurima majanduslangusega — SKP vähenes aastaga 4,2%. Kõige raskem oli olukord Balti riikides, kus üleilmsele finantskriisile eelnes majanduse ülekuumenemine ja kinnisvarabuum ning sisenõudluse kokkukukkumine.

Eesti majandus langes järsult kogu 2009. aasta vältel. SKP kahanemine, mis algas juba 2008. aasta I kvartalis, süvenes iga järgmise kvartaliga kuni 2009. aasta esimese poole lõpuni. Majanduskasvu madalseis saavutati möödunud aasta II kvartalis, kui SKP vähenes hinnamõjusid arvestades 2008. aasta sama perioodiga võrreldes 16,1%. Kui 2008. aastal vähenes toodang eelkõige nendel tegevusaladel, mis majandusbuumi ajal kasvasid keskmisest oluliselt kiiremini, siis 2009. aastal algas üldine kriisiaasta, mis mõjutas peaaegu kõiki valdkondi. Kuigi 2009. aasta IV kvartalis SKP vähenemine aeglustus, jäi Eesti aastane langus (-14,1%) EL-i riikide hulgas alla vaid teistele Balti riikidele.

Eesti majandusolukord oli halb kogu 2009. aasta jooksul, kuid tulevikuootused hakkasid mõningal määral paranema juba 2009. aasta alguses. Eesti Konjunktuuri Instituudi (EKI) andmetel oli Eesti majandususaldusindeks, mis näitab tootjate ja tarbijate kindlustunnet, 2008. aasta lõpus taasiseseisvumisaja madalaim ning valitses üldine teadmatus tuleviku suhtes. 2009. aastal aga hakkas majandususaldusindeks aegamisi tõusma.

2009. aastal pärssisid majandustegevust väike sise- ja välisnõudlus. Sisenõudlus hakkas vähenema juba 2008. aasta alguses, kuid 2009. aastal tõusis languse tempo hüppeliselt. Keeruline olukord tööturul vähendas kodumajapidamiste sissetulekuid ning seetõttu nende tarbimiskulutusi. Et laenuvõimalused olid piiratud ja inimestel teadmatus tuleviku suhtes, jäi kapitali kogumahutus põhivarasse hinnamõjusid arvestades isegi 2003. aasta omast väiksemaks. Majanduskasvu ajal suurendasid kodumajapidamised tarbimist tänu hõive ja sissetulekute kasvule ning kergesti kättesaadavale laenurahale. Juba 2008. aastal aga hakkasid mõlemad allikad ammenduma. EKI andmetel hakkas perede majanduslik olukord halvenema juba 2007. aastal. 2009. aastal vähenes eratarbimine viiendiku võrra — kodumajapidamised püüdsid võimalikult palju säästa ning aastate 1992–2009 suurim oli nende perede osatähtsus, kes hindasid kinnisvara või sõiduki ostu lähiajal ebatõenäoliseks. Kindlustunnet tuleviku suhtes ei olnud, mistõttu eraisikud hakkasid oma laenukoormust vähendama — nende laenujääk on vähenenud alates 2009. aasta algusest. Samal ajal kasvasid Eesti Panga andmetel eraisikute hoiused pankades. Kogu sisenõudlus vähenes 2009. aastaga veerandi võrra.

Üldine hinnatõus aeglustus ja asendus 2009. aastal langusega. Naftahinna langedes vähenes inflatsioon EL-i liikmesriikides kuni 2009. aasta suveni. Ka Eestis jätkus 2008. aastal alanud hinnalangus ja esimest korda pärast taasiseseisvumist oli Eesti tarbijahinnaindeksi aastamuutus negatiivne. Eestis võib hinnatõusu peatumist selgitada väliskeskkonna soodsa arenguga (kütuse ja toiduainete odavnemine jne), vähenenud nõudlusest tingitud konkurentsisurvega siseturul ja kohalike tarbijate sissetuleku vähenemisega.

Majanduse üldine jahtumine mõjutas Eestis kõige kiiremini ehitushinnaindekst, mis langes 2009. aastaga peaaegu kümnendiku võrra. Ehitushindade langusele andis suurima panuse tööjõu

odavnemine, mis tulenes ehitusmahtude järsust vähenemisest Eestis 2009. aastal. Ehitussektori lisandväärtus vähenes aastaga 30%. Enim kahanes SKP 2009. aastal aga töötleva tööstuse lisandväärtuse üle 25%-lise vähenemise tõttu. Tööstuse olukord oli halb kogu aasta. 2009. aasta viimases kvartalis töötleva tööstuse lisandväärtuse kahanemine küll aeglustus, kuid see oli tingitud pigem baasiefektist kui tootmise elavnemisest. Eesti tööstusettevõtted sõltuvad suuresti välisnõudlusest, sest üle poole toodangust eksporditakse. 2009. aastal oli ebapiisav nii sise- kui ka välisnõudlus. Siiski on tööstusettevõtete kindlustundeindikaator alates 2008. aasta lõpust tõusnud, näidates paranemistrendi.

Nii nagu ülejäänud EL-i riikides vähenes ka Eestis eksport 2008. aasta lõpus järsult ja 2009. aastal süvenes langus veelgi. Et ostuvõime vähenes kõigis Eesti peamistes ekspordi sihtriikides, kahanes kaupade eksport püsivhindades üle 10%. Suur kaubavahetuse langus tõi kaasa ka veondusteenuste impordi ja ekspordi vähenemise. Alates 2009. aasta II kvartalist muutus Eesti jooksevkonto positiivseks, vähendades Eesti sõltuvust väliskapitalist. Eelkõige on selline areng tingitud kriisi tõttu vähenenud sisenõudluse mõjust impordile. Et sisenõudlus taastub aeglaselt, on eksport Eesti majanduse peamine kasvuallikas. Eesti ekspordi konkurentsivõimet välisturgudel pärsib suhteliselt madal tööjõu tootlikkus võrreldes teiste EL-i riikidega. Ekspordis on suur osatähtsus madala lisandväärtusega tegevusaladel ja kõrgtehnoloogiliste toodete[a] osatähtsus ekspordis on vähenenud. 2009. aastal oli tööjõu tootlikkus Eestis Eurostati andmetel 62% EL-i keskmisest ja selle näitajaga on Eesti 24. kohal.

Kriisist hoolimata oli 2009. aastal Eestis suure tähelepanu all eurole üleminek. Valitsuse eesmärk oli täita kõik riigi rahandust, pikaajalist intressimäära ning vahetuskursi ja hinnastabiilsust puudutavad Maastrichti kriteeriumid. Eesti kroon on osalenud vahetuskursimehhanismis ERM II alates 2004. aastast ja vahetuskurss on olnud fikseeritud. EL-i keskmine inflatsioonimäär 2009. aastal langes, kuid Eestis oluliselt rohkem kui teistes riikides, ja Eesti valitsemissektori võlatase oli endiselt EL-i madalaim. Et Eesti riik ei väljasta võlakirju, ei saa intressikriteeriumi selle järgi hinnata. Seetõttu oli Maastrichti kriteeriumidest peamise tähelepanu all valitsemissektori eelarve puudujääk. Kuigi majandusolud kujunesid prognoositust halvemaks ja makse laekus oluliselt vähem, kärbiti kiiresti kulusid ja kahe negatiivse lisaeelarvega saavutati 1,7%-ne eelarvedefitsiit, mis oli lubatust 1,3 protsendipunkti võrra väiksem. Peale kulude kärpe hoidis Eesti valitsemissektori defitsiiti 2009. aastal vajalikes piirides mitme ühekordse mittemaksulise tulu kaasamine. Olles täitnud kõik konvergentsikriteeriumid, liitub Eesti 2011. aastal euroalaga. Range kokkuhoiu tõttu ei olnud võimalik Eesti majandust suurte stiimulprogrammidega toetada, kuid et meie riigi majandus on niivõrd avatud, ulatub siia teiste riikide poliitikameetmete mõju. Üldine maailma majanduse paranemine, Eesti riigi, ettevõtete ja kodumajapidamiste kiire kohanemine uute oludega, aeglaselt paranevad tulevikuootused ning uuemad makromajandusnäitajad annavad mõista, et Eesti majandus võib olla jõudnud stabiliseerumisfaasi.

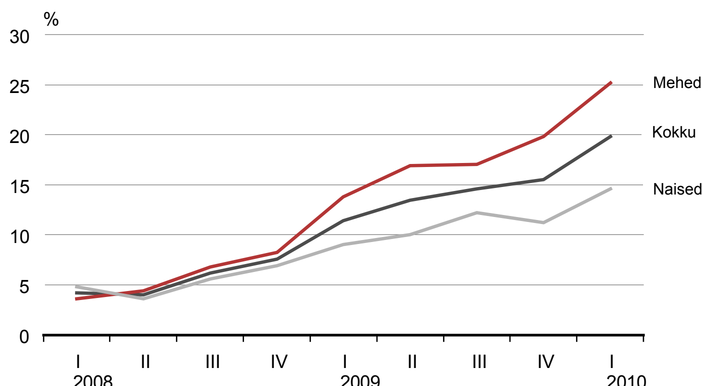
Tööturul positiivseid muutusi ei olnud. Tööhõive määr, mis 2008. aasta III kvartalis tõusis 63,3%-ni, langes 2010. aasta I kvartalis 53,5%-ni. Töötute arv oli 2010. aasta alguses rekordiliselt suur — I kvartalis oli tööd otsivaid inimesi üle 130 000 ja töötuse määr 19,8%. Nii hõive- kui ka töötuse näitajad olid halvemad kui 1990. aastate lõpu kriisi järel. Töötuse kõrge tase on praegu üks olulisemaid probleeme, mis mõjutab paljusid eluvaldkondi nii lähiajal kui ka tulevikus.

Meeste töötus on suurenenud märksa kiiremini kui naiste oma ja ka meeste hõivemäär on langenud rohkem. Eelneva aastaga võrreldes vähenes hõivatute arv 2009. aastal enim ehituses, töötlevas tööstuses ning hulgi- ja jaekaubanduses. Nendel tegevusaladel töötas 2009. aastal 43% hõivatutest, 2008. aastal 47%. Kui tööstuses töötas mõnevõrra rohkem mehi ning hulgi- ja jaekaubanduses naisi, siis 2009. aastal oli 91% ehituses töötanutest mehed ning samas suurusjärgus oli neid ka aasta varem. Just ehitussektoris toimunud kiire hõivelangus on peamine põhjus, miks meeste tööhõive määr on langenud ja nende töötuse määr tõusnud naiste omast kiiremini. Enamikul ettevõtetel, tegevusalast olenemata, oli raske või hoopis võimatu kriisi tingimustes tegevust laiendada, seega ei saanud ka näiteks endised ehitajad või tööstustöölised asuda tööle mõnda teise valdkonda. Inimeste toimetulekut raskendab ja samal ajal suurendab vajadust riigi abi järele pikaajaline tööta olek.

[a] Kõrgtehnoloogilised tooted on need, mille valmistamiseks on vaja märkimisväärseid kulutusi teadus- ja arendustegevusele.

2010. aasta I kvartalis oli 51 000 inimest tööd otsinud aasta või kauem (pikaajalised töötud), neist 18 000 vähemalt kaks aastat (väga pikaajalised töötud). Võrreldes 2009. aasta IV kvartaliga suurenes pikaajaliste töötute osatähtsus töötute hulgas 2010. aasta I kvartalis 37%-ni, ülipikaajaliste töötute osatähtsus 13%-ni. Tööjõunõudluse vähenemine kahandas olulisel määral ka vajadust palku tõsta.

Joonis 1. Töötuse määr soo järgi, 2008 ja 2009 I–IV kvartal, 2010 I kvartal

Palgatöötajate keskmine brutopalk vähenes ka 2010. aasta I kvartalis. Keskmine brutokuupalk vähenes viiendat kvartalit järjest, olles 2010. aasta I kvartalis 2,3% väiksem kui 2009. aasta I kvartalis. 2009. aasta I, II, III ja IV kvartalis oli langus võrreldes 2008. aasta samade kvartalitega vastavalt 1,5%, 4,4%, 5,9% ja 6,5%.

Vanaduspensionid olid ühed vähestest sissetulekuliikidest, mis ka 2009. aastal tõusid. Kui 2008. aastal oli keskmine vanaduspension 4356 krooni, siis 2009. aastal 4715 krooni. Kasv oli küll aeglasem kui 2008. aastal, kuid näitab muu hulgas seda, et 2009. aastal vanaduspensionäride vaesusriskid võrreldes palgatöötajate omadega ei suurenenud. Töötuse määra tõus ja palgatöötajate palga langus aga tähendavad, et üldised vaesusriskid ühiskonnas on siiski suurenenud.

Vaesuse mõõtmiseks on sageli kasutatud suhtelise vaesuse mõistet. Suhtelise vaesuse defineerimisel lähtutakse leibkonnaliikme ekvivalentnetosissetulekust — leibkonna sissetulekust, mis on jagatud tarbimiskaalude summaga. Vaeseks peetakse neid, kelle ekvivalentsissetulek on alla 60% riigi elanike mediaanekvivalentsissetulekust. Suhtelise vaesuse arvutuse metoodika ei võimalda esitada 2009. aasta suhtelise vaesuse määra. 2008. aastal oli suhtelise vaesuse määr 19,7%, see aga jääb iseloomustama aega, kus töötus ei olnud kuigi suur. Samal ajal aga näitab kogu rahvastikku arvestav vaesuse määr pigem ühiskonna kihistumist sissetulekute järgi ja toimetulekut näiteks meeste ja naiste võrdluses. Pisut parema ülevaate inimeste toimetulekust 2009. aastal annab subjektiivne vaesushinnang. Seda hinnangut saab nimetada ka oma majanduslikule olukorrale antud subjektiivseks hinnanguks. Majandusliku toimetuleku hindamisel võivad inimeste lähtekohad erineda olenevalt nii senisest kogemusest kui ka näiteks tarbimisharjumustest. Siiski võimaldab subjektiivse vaesuse indikaator hinnata inimeste üldist kindlustunnet. 2009. aastal hindasid inimesed oma toimetulekut halvemaks kui aasta varem. Kui 2008. aastal oli suurte raskustega toimetulijaid 8% ja mõningaste raskustega toimetulijaid 32% elanikest, siis 2009. aastal oli suurte raskustega toimetulijaid 15% ja mõningate raskustega toimetulijaid 36%.

Töötuse kiire kasv ja kõrge taseme pikaajaline püsimine on seadnud suure surve alla otseselt või kaudselt riigi rahastatavad teenused ja sotsiaalsed siirded.

Toimetulekutoetust saavate perede arv suurenes. Kui 2008. aastaks vähenes toimetulekutoetust saavate perede arv 11 394-ni, siis 2009. aastal kasvas nende hulk olulisel määral — selliseid peresid oli üle 20 000 ehk enam-vähem sama palju kui 2006. aastal. Ka toetuste summa kasvas märgatavalt.

Kui 2008. aastal maksti toimetulekutoetusi 121 miljoni krooni eest, siis 2009. aastal juba 188 miljonit krooni ja ootuspärane on vähemalt sama suur kasv ka 2010. aastal.

Hoolimata riigieelarve olulisest vähenemisest jätkus 2009. aastal riiklike peretoetuste mahu kasv. Kui 2008. aastal maksti välja 3,6 miljardit krooni toetusi, siis 2009. aastal ligi 4 miljardit krooni. Eelkõige soodustas kasvu väljamakstud vanemahüvitise suurenemine — 2008. aastal oli see summa 1,9 miljardit krooni, 2009. aastal aga 2,4 miljardit krooni.

Endiselt aitab töötusriske vähendada ja majanduslikku kindlust taastada hea haridus. Kõrgharidusega ja ka keskhariduse nõudega kutsehariduse omandanud inimeste töötusriskid on väiksemad. Seevastu põhi- ja keskharidusega inimesi oli 2009. aastal 71% tööealisest elanikest ning 84% töötutest. Haridussüsteemi arengut saab küll mõõta praegust aastat eelnevaga võrreldes, kuid tulemust on keeruline hinnata. Parema ülevaate saab, kui võrrelda seda kümne aasta taguse ajaga. Viimase kümne aasta jooksul on oluliselt kasvanud kõrgharidust omandavate inimeste arv ja ka nende arv 10 000 elaniku kohta. Kutse-, sh keskhariduse nõudega kutseharidust omandavate inimeste arv on jäänud stabiilseks. Haridus, selle asjakohasus ja kvaliteet on muu hulgas üks olulisi majanduse elavdajaid, kui hea hariduse saanud inimesed panustavad kõrget lisandväärtust andvate töökohtade loomisesse ning töötavad ka ise nendel kohtadel. Samal ajal on haridustellimust koostades ja rahastades keeruline prognoosida, millises valdkonnas on vaja haritud tööjõudu näiteks viie-kuue aasta pärast.

Hoolimata eesseisvatest dilemmadest loob kõrgharidussüsteem enamikul juhtudel siiski eeldused mõne laiema valdkonna põhiteadmiste omandamiseks, samuti paremad analüüsi-, süstematiseerimise ja sünteesimise oskused. See omakorda aitab paremini ja valutumalt vajaduse korral ametit või tegevusala vahetada. Samal ajal on alati vaja ka heade kutseoskustega oskustöölisi, mis paneb kutsekoolid proovile näiteks õppetöö kvaliteedi parandamises. Nii riigi ja riigiga kaudselt seotud institutsioonides (sh ülikoolid) kui ka eraettevõtetes on konkurentsivõime tagamiseks ja efektiivsuse tõstmiseks oluline teadus- ja arendustegevus, millele tehtud kulutused on Eestis olulisel määral kasvanud. Eestis panustati 2008. aastal teadus- ja arendustegevusse 3,2 miljardit krooni — üle kolme korra rohkem kui viis aastat varem. Riik rahastas teadus- ja arendustegevust 2008. aastal 1,6 miljardi krooniga ehk 31% suurema summaga kui aasta varem. Hoolimata majanduskasvu peatumisest kasvas ettevõtete rahastatav summa 15% ja oli 2008. aastal 1,3 miljardit krooni.

Ühiskonna jätkusuutlikkust, sh tööturu toimimist mõjutavad nii lühemas kui ka pikemas perspektiivis rahvastiku koosseis ning -trendid. 2009. aastal oli elussünde vähem kui aasta varem — 2008. aastal oli üle 16 000 elussünni, 2009. aastal 15 763. Elussündide arvu kasv, mis oli püsinud alates 2002. aastast, peatus. Samal ajal vähenes surmade arv sündide omast pisut enam ja kokkuvõttes siiski jätkus surmade ja sündide arvu vahe vähenemise trend. Seni on sündide arvu Eestis mõjutanud keskmise sünnitusea tõus, mis 1990. aastatel oli üks väikese sündimuse põhjuseid, kuid sündide arvule on mõju avaldanud ka väikesearvuliste põlvkondade sündimus, väljaränne ja majanduslik ebakindlus. Kui sündimus väheneb ka 2010. ja 2011. aastal, võib langustrendi peamiseks põhjuseks saada just majanduslik ebakindlus, hoolimata vanemahüvitise süsteemi positiivsest mõjust sündide arvule.

Eesti rändesaldo on viimase kümne aasta jooksul olnud igal aastal negatiivne, kuigi näiteks 2007. ega ka 2008. aastal ei olnud väljarändajate arv sisserännanute omast väga palju suurem, vaid see vahe oli mõlemal aastal alla 1000. Neil aastail aga rändas majanduslikel põhjustel välja tunduvalt vähem inimesi, sest palgatase tõusis jõudsalt ning suurenesid võimalused end Eestis teostada ja piisavat sissetulekut teenida. 2009. aasta ehk majanduslanguse aegsed andmed näitavad, et negatiivne rändesaldo on paarisaja inimese võrra suurenenud, kuid 2010. aasta väljarände ulatust on keeruline hinnata, sest kuigi Eesti majanduslik olukord on järsult halvenenud, on tööturule sisenemise võimalused halvenenud ka peamistes väljarände sihtriikides. Väljarände andmed aga võivad olla pigem alahinnatud, sest ei ole piisavalt sanktsioone, et Eestist lõplikult välja rännanud inimesed oma staatuse ka õigel ajal fikseeriksid. Aasta jooksul toimunud põhiliste rahvastikusündmuste negatiivne saldo tähendas ühtlasi Eesti rahvaarvu järjekordset vähenemist. 2009. aastal elas Eestis 1 324 000 inimest — veidi üle 1000 inimese vähem kui aasta varem. Samal ajal on positiivne see, et rahvaarvu vähenemise tempo on oluliselt aeglustunud. Näiteks 2007. aastal vähenes rahvaarv võrreldes 2006. aastaga rohkem kui 6000 võrra.

Demograafiline tööturusurve indeks aga on varasemaga võrreldes langenud veelgi rohkem alla 1. Demograafiline tööturusurve indeks on eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5–14-aastased) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (55–64-aastased) suhe. Kui indeks on suurem kui 1, siseneb järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb. Kui 2008. aastal oli indeksi väärtus 0,84, siis 2009. aastal 0,81. Üle 1 oli näitaja viimati 2004. aastal, kui indeksi väärtus oli 1,02. Demograafiline tööturusurve indeks väljendab seega üha suuremat vajadust hoida näiteks avalikke teenuseid ja toetusi, aga ka pensione rahuldaval tasemel, sest tööturul hõivatute koormus suureneb.

Ka sotsiaalset sidusust ning loovat ja uuenduslikku mõtlemist soodustav elujõuline kultuurielu aitab tagada ühiskonna jätkusuutlikkust. Kultuuris on kõige olulisem sisu, kuid selle elujõulisust võib hinnata ka kultuuris osalejate arvu ja füüsilise keskkonna järgi. 2009. aastal tuli juurde kümmekond muuseumi, samuti suurenes muuseumides käinud inimeste arv. See on hea saavutus, arvestades, et riik ja omavalitsused toetasid muuseume rahaliselt märksa vähem. 2008. aastal raamatukogude lugejate arv vähenes, kuid 2009. aastal suurenes taas ning kasvu jätkas ka laenutuste koguarv.

Kuritegevuses ei ole majandusliku ebakindluse tõttu eriti muutusi olnud. 2009. aastal jätkus registreeritud kuritegude arvu vähenemine. Registreeriti alla 50 000 kuriteo, samal ajal aga suurenes pisut rohkem kui 1000 võrra varavastaste kuritegude arv.

2009. aasta oli keeruline aeg paljudele leibkondadele ja proovikivi riigile ja omavalitsustele. 2010. aastal on süvenenud paljud probleemid, mis said alguse 2008. aasta lõpus või 2009. aasta alguses. 2008. aasta väga väike tööpuudus oli peamiselt tingitud välistegurite mõjul hüppeliselt suurenenud nõudlusest tööjõu järele. Sellist nõudlust ei ole lähiaastatel oodata ja tööpuudus ei pruugi väheneda kuigi kiiresti. Tööpuuduse vähendamiseks on vajalikud hea haridus, ettevõtlikkus ja ka sotsiaalne sidusus, koostöövõime ning ühiskonna eri subjektide tegelik koostöö.

ECONOMIC AND SOCIAL OVERVIEW

Siim Krusell, Mari Pärnamäe

During the winter of 2008–2009, the world economy encountered the worst recession since World War II. The world GDP fell by 0.6% during 2009, affecting mainly developed countries. By now most countries have reached the stabilisation or recovery phase. Positive movements were made possible by different stimulus measures, implemented by larger countries in order to stimulate the demand and reduce systematic risk on financial markets. Nevertheless, the recovery of the economy is bound to be long-term since financial markets are still damaged and stimulus measures only temporary.

The global recession started in the USA, but in 2009 the weight of the crisis was concentrated more on Japan and the European Union (EU) where the foreign trade balance significantly deteriorated. The affect of the crisis was present in all EU countries in 2009. It is the largest recession that the EU has come across since its formation — the GDP fell by 4.2% during 2009. The Baltic States were hit hardest, since the global financial crisis was preceded by overheating of the economy and the real estate boom which contributed to the collapse of domestic demand.

Estonian economy experienced a sharp decline throughout 2009. *The decrease of GDP that had started already in the 1st quarter of 2008 deepened with every quarter until the end of the first half of 2009. The bottom of GDP decline was reached by the 2nd quarter of 2009, when GDP decreased by 16.1% compared to the same period of 2008. If in 2008 the production fell mainly in activities that grew far beyond the average growth level during the economic boom, the overall recession started in 2009 and affected almost all areas. Despite the slowdown in the decrease of Estonian GDP in the 4th quarter of 2009, the decline of GDP was bigger than in Estonia (-14.1%) only in other Baltic States among the EU Member States.*

Economic situation in Estonia was assessed as poor throughout 2009, but expectations for the future brightened slightly already at the beginning of 2009. According to the Estonian Institute of Economic Research (EKI) the economic sentiment index (which shows the confidence of producers and consumers) at the end of 2008 was at its lowest point since Estonia regained independence, there was overall uncertainty towards the future. In 2009 the index started to increase again.

Both domestic and external demand hindered Estonian economy during 2009. The domestic demand had started to decline already at the beginning of 2008 but plummeted in 2009. Problematic condition on the labour market restrained household incomes and thereby private consumption expenditures. As the credit facilities were restricted and outlook for the future uncertain, the gross fixed capital formation was even smaller than in 2003 in volume. During the growth of economy households increased their consumption due to higher employment rate and income and easily attainable loan money. But already in 2008 these sources started to run low. According to EKI families assessed their economic condition as worsening already in 2007. In 2009, the final household consumption expenditures declined by a fifth — households tried to save as much as possible and the share of families who considered the purchase of real estate or a vehicle unreal in the nearest future was the biggest during 1992–2009. Due to uncertainty about the future, people started to reduce their credits and their loan balance has declined since the beginning of 2009. At the same time their deposits increased according to the Bank of Estonia. The total domestic demand declined by a fourth during 2009.

The general price increase slowed down and was replaced with a decline in 2009. *With oil prices decreasing, until summer 2009, the inflation rate decreased in the EU Member States. Estonia also experienced a decline in prices during 2008, and in 2009 the change in the consumer price index was negative for the first time since Estonia regained independence. Halting inflation in Estonia can be explained by external developments (decrease of oil and food prices, etc.), pressure of competition on the domestic market and smaller income of local consumers.*

The first price index to respond to economic cooling in Estonia was of construction, which fell by almost a tenth during 2009. The main cause for it lies in depreciating labour costs, which resulted from a sharp decline in construction volume. The value added in construction sector decreased 30%

during the year. But the biggest contributor to GDP decline in 2009 was the value added in manufacturing, which fell over 25% during the year. The state of industry remained poor the whole year. In the 4th quarter the decline of the value added in industry decelerated, but that was a result of the base effect rather than recovering production. Estonian manufacturing companies depend largely on external demand; over half of their production is exported. In 2009, there was insufficient demand from both domestic and external markets. Nevertheless, the confidence indicator of industrial enterprises started to rise at the end of 2008, thus indicating future upturn.

As in other EU countries, exports decreased sharply also in Estonia at the end of 2008. During 2009 the decline worsened. Exports of goods declined by more than 10% in real terms, since purchasing power decreased in all main destination countries. Due to the decrease in trade of goods, also the imports and exports of transport services declined. Estonian current account turned positive in the second quarter of 2009 and thereby reducing Estonia's dependency on foreign capital. This is mainly a result of smaller import capacity brought on by decreased domestic demand. Since the domestic demand is bound to take time to recover, the main source for growth lies in exports. Competitive position of Estonian exports is hindered by relatively low labour productivity compared to other EU countries. Economic activities that have low value added account for larger proportion of exports and the proportion of high-tech products[a] in exports has decreased. According to Eurostat data, labour productivity in Estonia accounts for about 62% of the EU average in 2009 and held the 24th place among the Member States of the EU.

***In 2009 attention in Estonia was drawn on achieving accession to the euro area, regardless of recession.** The aim of the government was to satisfy all convergence criteria in public finance, long-term interest rate, stability of exchange rate and prices. Estonian kroon has been in ERM 2 since 2004 and the exchange rate has been fixed. In 2009, the inflation rate decreased in the EU as a whole but in Estonia much more than in other countries and the government debt level in Estonia was still the lowest in the European Union. Since Estonia does not have long term government bonds, there is no issue with long-term interest rates. As a result the main emphasis was laid on the Maastricht criteria concerning government deficit. Economic conditions and thereby tax funds ended up much worse off than forecasted and in order to meet the criteria two supplementary budgets were needed to cut costs and achieve 1.7% government deficit, which was 1.3 percentage points lower than the criteria. In addition to cost cutting many one-time non-tax revenues were included. Having satisfied all convergence criteria, Estonia will accede to the euro area in July 2010. Strict retrenchment did not allow large local stimulus measures but since Estonia has a small open economy other countries' policies extend here as well. Overall recovery process of the global economy, fast adjustment of Estonian government, companies and households, brighter outlook for the future and recent macroeconomic indicators infer that Estonian economy has reached stabilisation phase.*

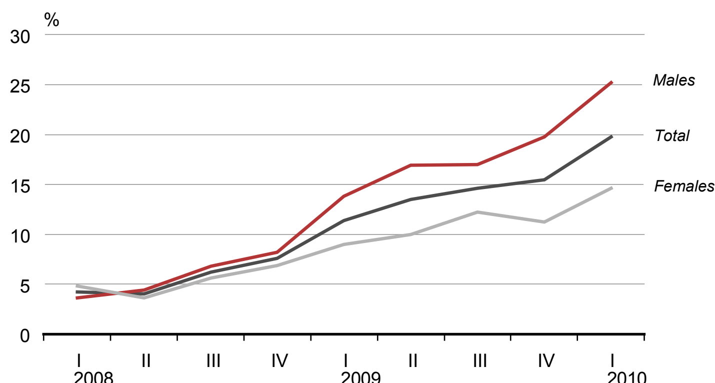
***There were no positive changes on the labour market.** Employment rate which rose to 63.3% in the 3rd quarter of 2008, fell to 53.5% in the 1st quarter of 2010. At the beginning of 2010, the number of unemployed persons was record high — in the 1st quarter more than 130,000 persons were seeking job and the unemployment rate was 19.8%. Both employment and unemployment indicators were worse than after the crisis at the end of the 1990s. High level of unemployment is one of the most essential problems influencing many fields of life now and in the nearest future.*

The unemployment indicators of men have grown faster than these of women and the employment rate of men has fallen more. In 2009 compared to 2008, the number of employed persons decreased the most in construction, manufacturing, wholesale and retail trade. In 2009, 43% of employees were employed in these fields, in 2008 — 47%. When in manufacturing the number of employed men was larger than that of women and in wholesale and retail trade the number of women was bigger, then in 2009 in construction 91% of employees were men and this number did not change compared to 2008. The fast decrease of employees in construction sector was the main reason why the employment rate of men has decreased and the unemployment rate has increased faster compared to that of women. Most enterprises regardless of the field of activity had difficulties in expanding in

[a] *Goods are called high-technological if the producing of them requires high investments in research and development.*

the condition of crisis, thus the persons previously working in manufacturing or construction field did not find a new job in some other field of activity. The long term unemployment influences the subsistence of persons and enhances the need for assistance from the state. In the 1st quarter of 2010, 51,000 persons had sought job for more than a year (long-term unemployed) and 18,000 of them for more than two years (very long-term unemployed). In the 1st quarter of 2010 compared to the 4th quarter of 2009, the share of long-term unemployed among the unemployed persons grew to 37%, and the share of very long-term unemployment increased to 13%. The decrease in the demand for labour force also diminished the need to raise the wages and salaries.

Figure 1. Unemployment rate by gender, 2008 and 1st – 4th quarter of 2009, 1st quarter of 2010

The average gross wages and salaries decreased also in the 1st quarter of 2010. *The average gross wages and salaries decreased for the fifth quarter in succession. In the 1st quarter of 2010, the average monthly gross wages and salaries were by 2.3% smaller compared to the 1st quarter of 2009. In the 1st, 2nd, 3rd and 4th quarters of 2009, compared to the same quarters of 2008, the decline was 1.5%, 4.4%, 5.9% and 6.5%, respectively.*

Old-age pensions were one of the few income types which grew also in 2009. In 2008, the average old-age pension was 4,356 kroons, in 2009 — 4,715 kroons. Although the growth was slower than in 2008, it indicates that in 2009 poverty risks of old-age pensioners did not increase compared to wage earners. The growth in unemployment rate and the decrease in the wages and salaries of wage earners show that poverty risks in the society in general have increased.

To measure the poverty, the relative poverty rate is often used as the main indicator. While defining the relative poverty, the equalised net income per household member is measured — the household income divided by the sum of equivalence scales. The poor are those whose equalised income is below 60% of the median equalised income of the population. The calculation methodology of the relative poverty does not enable to present the relative poverty rate of 2009. In 2008 the relative poverty rate was 19.7%, but this characterises the period when the unemployment was not quite big. The poverty rate which takes into account the whole population shows rather the stratification of the society by income and coping of men and women as compared to each other. A better overview of coping of people in 2009 is provided by subjective assessment of poverty. This assessment can also be called the subjective assessment of one's economic situation. While assessing their economic coping, people's opinions may differ depending on their experience or consumption habits. Still the indicator of subjective poverty enables to assess the people's feeling of security in general. In 2009 people considered their coping worse than a year earlier. If in 2008 the share of those who managed with great difficulties was 8% and the share of those who managed with some difficulties was 32%, then in 2009 the respective indicators were 15% and 36%.

The fast growth of unemployment and its remaining on high level for a long time has put the services financed directly or indirectly by the state and social transfers under a big pressure.

The number of families receiving subsistence benefits increased. *When for the year 2008 the number of families receiving subsistence benefits had decreased to 11,394, then in 2009 the number of these families increased to more than 20,000 (more or less as much as in 2006). The sum of subsides also increased significantly. If in 2008 subsidies were paid for 121 million kroons, then in 2009 — for 188 million kroons. It can be expected that the growth will be similar also in 2010.*

Despite the significant decrease of state budget, in 2009 the volume of family benefits paid by state continued to increase. In 2008, family benefits were paid for 3.6 billion kroons, in 2009 — for almost 4 billon kroons. The increase was mainly based on the growth of parental benefit from 1.9 billion kroons in 2008 to 2.4 billion kroons in 2009.

Good education is important for reducing the risk of being unemployed and for restoring the economic security. *Persons who have acquired higher education or vocational education based on secondary level have less risks of being unemployed. Persons with only basic or general secondary education accounted for 71% of the working-age population and 84% of the unemployed. The development of the educational system can be measured by comparing the current year to the previous year, but the result is difficult to estimate. A better overview could be received when to compare the current year with the period ten years ago. During last ten years the number of persons obtaining higher education has significantly increased. The number of persons obtaining vocational education has remained stable. Education, its relevance and quality are one of the main reasons for economic recovery, presuming that persons with good education contribute to creation of jobs which provide high value added. At the same time also skilled workers are always needed, so that vocational schools are interested in improving the quality of studies. To ensure good competitiveness the research and development activities and expenditure on them are very important. Expenditure on research and development in Estonia has increased to a great extent. In 2008, 3.2 billion kroons were invested in research and development activities — over three times more compared to 2003. In 2008, the government financed research and development activities for 1.6 billion kroons (31% more than a year ago). Despite the halting of the economic growth, the amount of money invested by enterprises grew by 15%, totalling 1.3 billion kroons in 2008.*

The sustainability of society, including the operation of the labour market is influenced in short and long perspective by the population composition and demographic trends. *In 2009, the number of live births was smaller than a year ago — in 2008 live births numbered over 16,000, in 2009 —15,763. The growth in the number of live births, which had persisted since 2002, stopped. At the same time the number of deaths declined slightly more than the number of births and therefore the trend of the decrease in the difference of number of births and deaths continued. Up to now the number of births in Estonia has been influenced by the growth in the mean age women at childbirth, which in the 1990s was one of the reasons for the decrease in the number of births. The number of births has also been affected by the small generations in the 1990s, emigration and economic instability. If the decrease in the number of births also continues in 2010 and 2011, economic instability may become the main reason for the falling trend, regardless of the positive influence of parental benefit on the number of births.*

The net migration in Estonia has been negative each year during the last ten years but in 2007 and 2008 the number of emigrants was not much bigger than that of immigrants (the difference was less than 1,000 persons in both years). During these years significantly less people were emigrating due to economic reasons, as the wages and salaries' level in Estonia rose and the aspects to lead a successful life increased, as well as the possibilities to earn enough living. The data of 2009 (the period of the economic recession) show the increase of negative net migration by a couple of hundred persons, but the extent of the emigration in 2010 is difficult to estimate, because though the economic situation in Estonia has worsened, the possibilities of entering the labour market have also worsened in main destination countries of emigration. The data of emigration may rather have been underestimated, as the emigrants are not required to fix their status in time. The negative net migration of vital events during the year also meant another decrease in population number of Estonia. In 2009, the population in Estonia amounted to 1,324,000 persons — slightly over 1,000 persons less than a year earlier. Although the population in Estonia continued to decrease, the pace

of decrease has slowed down significantly. For example in 2007 compared to 2006, the population number decreased by more than 6,000 persons.

The demographic labour pressure index has decreased even more below 1 compared to previous years. The demographic labour pressure index shows the ratio of young persons entering the labour market in the next decade (persons aged 5–14) and those who are leaving the labour market due to their age (persons aged 55–64). When the index is bigger than 1, more persons enter the labour market than exit it during the next decade. If in 2008 the value of the index was 0.84, then in 2009 the respective indicator was 0.81. The index was above 1 last in 2004 (1.02). Thus the demographic labour pressure index expresses bigger necessity to keep the social services and allowances, as well as pensions on the satisfactory level, as the burden of the employed persons on the labour market increases.

Viable cultural life, which strengthens social coherence and creative and innovative thinking, is also relevant for ensuring the sustainability of the society. *In culture the essence is most important but its viability can also be measured by the number of participants in culture, as well as by physical environment. In 2009, the number of museums increased by ten and the number of persons who visited museums also grew. This is a good achievement while taken into account that financing by municipalities and the state has significantly decreased. In 2008, the number of readers in libraries decreased, but in 2009 it increased again and the total number of library units lent also grew.*

Crime has not been much influenced by economic regression. In 2009, the number of registered crimes continued to decrease. Less than 50,000 crimes were registered, however, the number of crimes against property grew by slightly more than 1,000.

The year 2009 was a difficult time for many households and a challenge for the state and rural municipalities. In 2010, many problems, which started at the end of 2008 or at the beginning of 2009, deepened. Very low level of unemployment in 2008 was caused by abrupt increase in the demand for labour influenced mainly by external factors. This kind of demand is not expected during next years and unemployment might not decrease fast. To decrease unemployment good education, initiative, social cohesion, ability to cooperate and real cooperation between different subjects of the society are needed.

KESKKOND

Kaia Oras, Kersti Salu

Ülevaade

Strateegia „Säästev Eesti 21" järgi on Eesti jätkusuutlikkuse keskne tingimus hoida ökoloogilist tasakaalu. Inimene kui looduse osa peaks sobitama oma vajadused ja toimingud looduslike aineringete suutlikkusega. Strateegias seatud eesmärgil saavutada ökoloogiline tasakaal on kolm alaeesmärki: kasutada loodusvarasid sellisel viisil ja sellises mahus, et see tagaks ökoloogilise tasakaalu, vähendada saastumist ning säilitada looduslikku mitmekesisust ja looduslikke alasid. Selles peatükis keskendutaksegi nendele kolmele valdkonnale.

Loodusvarasid tuleb kasutada säästlikult ehk sellisel viisil ja sellises mahus, et see tagaks ökoloogilise tasakaalu. Ehitusmaavarasid (liiv, savi, kruus ja lubjakivi) kui taastumatuid loodus- varasid tuleks kasutada säästlikult ja võimaluse korral taaskasutada. Ajavahemikus 2000–2008 suurenes ehitusmaavarade kaevandamise maht üle kolme korra, mis peamiselt oli tingitud just ehitussektori heast käekäigust ning ehitusmaavarade ekspordi kasvust. 2008. aastal hakkas ehitusmaavarade kaevandamise maht vähenema. Ehitusmaavarasid kaevandati 2008. aastal kokku 7,8 miljonit kuupmeetrit, kõige rohkem ehitusliiva ja -lubjakivi (vastavalt 2,8 ja 2,6 miljonit kuupmeetrit). Ehitusliiva ja -lubjakivi kaevandati 2008. aastal vähem kui aasta varem, kuid ehituskruusa ja -dolokivi rohkem. Eestis kaevandatakse ühe elaniku kohta ligi kolm korda vähem ehitusmaavarasid kui Iirimaal (37 tonni elaniku kohta), kuid sellegipoolest oleme oma kaevandamismahtudega (7,8 tonni elaniku kohta) siiski pigem suurte kui väikeste kaevandajate hulgas.

Põlevkivi on hakatud viimastel aastatel rohkem kaevandama, selle maht küündis 2008. aastal 13,7 miljoni tonnini. 1990. aastate alguses hakkas põlevkivi kaevandamise maht vähenema ja 1999. aastal jõudis madalaimale tasemele — 9,6 miljoni tonnini. 1999. aasta tasemega võrreldes oli kaevandatud põlevkivi kogus 2008. aastal rohkem kui neljandiku võrra suurem, kuid jäi 1992. aasta tasemele ikkagi alla. Kaevandatud põlevkivi kogus ei ole ületanud põlevkivi kasutamise arengukavas ette nähtud piirmäära — 20 miljonit tonni.

Üks jätkusuutliku ühiskonna põhimõtteid on, et taastuvate loodusvarade kasutamise maht ei tohi ületada nende taastumise määra. See puudutab nii jahindust, metsandust, kalandust kui ka näiteks põllumajandust, sest nii mullaviljakus kui ka kooslused on käsitletavad loodusressurssidena, mis nagu eelpool mainitud taastumatud ressursidki on vajalikud ja olulised Eesti majanduse arenguks. Eesti metsanduse, jahinduse ja kalanduse arengust ja olukorrast võib lugeda aastaraamatu peatükist „Jahindus, kalandus ja metsamajandus".

Puhta vee varu on ressurss, mis on oluline nii ökosüsteemide toimimiseks kui ka inimese heaoluks. 2008. aastal oli veevõtt kokku 1,6 miljardit kuupmeetrit, millest 1,3 miljardit kuupmeetrit oli pinnaveevõtt. Kaevandustest ja karjääridest pumbati välja 282 miljonit kuupmeetrit vett ning põhjavett võeti 48 miljonit kuupmeetrit. Veevõtu mahu puhul mängib suurt rolli energeetikas kasutatava vee hulk. Põhjaveeladestusest ja pinnaveekogudest võetud vee kogus on alates 1990. aastate algusest vähenenud peaaegu kaks korda. Samal ajal on Eestis tarbitud pinna- ja põhjavee kogus ühe elaniku kohta Eurostati andmetel Euroopa Liidus (EL) viie suurema hulgas.

Ökoloogilise tasakaalu saavutamiseks on oluline vähendada saastatust. Suur osa Eesti keskkonnasurvest pärineb põlevkivienergeetikast. Põlevkivi kasutusega kaasnevad õhusaasteainete, põlevkivituha, põlevkivi aheraine ja muude jäätmete kogused, mis rikuvad ökoloogilist tasakaalu, mõjutades negatiivselt nii kliimat kui ka pinnase, õhu ning pinna- ja põhjavee seisundit.

Eesti on ühe elaniku kohta tekkiva jäätmehulga poolest olnud üks EL-i suurimaid jäätmetekitajaid. Ohtlike jäätmete hulk ühe elaniku kohta on EL-is kõige suurem just Eestis. Eestis tekib suurem osa ohtlikke jäätmeid põlevkivi töötlemisel ja põletamisel. Põlevkivi põletamisel tekkivad lend- ja koldetuhk on kergelt aluselised ning seetõttu ohtlikud jäätmed. 2008. aastal tekkis 5,9 miljonit tonni põlevkivituhka. Põlevkiviõli tootmisel tekivad palju ohtlikumad jäätmed — põlevkivipoolkoks ja

põlevkivi utmise jäätmed. 2008. aastal ladestati Ida-Virumaal 760 000 tonni põlevkivipoolkoksi ning 20 000 tonni põlevkivi utmise jäätmeid.

Palju tekkis ka ehitus- ja lammutusprahti (2008. aastal 1,7 miljonit tonni) ja puidu töötlemise ning plaatide, mööbli, tselluloosi, paberi ja kartongi tootmise jäätmeid (miljon tonni). Ressursside säästlikku kasutust silmas pidades on jäätmete taaskasutus eelistatum kui prügilasse ladestamine. Eestis on jäätmete taaskasutus suurenenud — kui 2001. aastal taaskasutati 14% tekkinud jäätmetest, siis 2008. aastal läks tekkinud jäätmetest taaskasutusse juba ligikaudu kolmandik (29%). Jäätmeliigid, mida 2008. aastal kõige rohkem taaskasutati, olid kaevandusjäätmed (1,6 miljonit tonni), kivid ja pinnas (0,8 miljonit tonni) ning puidujäätmed (0,6 miljonit tonni).

Olmejäätmete kogus elaniku kohta suurenes Eestis kiire majanduskasvu tingimustes pidevalt, kuid majanduskasvuga võrreldes siiski aeglasemalt. 2008. aastal aga vähenes olmejäätmete tekke kasv järsult (vt joonis nr 3). Kui 2001. aastal koguti 481 000 tonni olmejäätmeid ehk 352 kilogrammi elaniku kohta, siis 2008. aastal 502 000 tonni ehk 375 kilogrammi elaniku kohta. Vahepealsetel aastatel küündis olmejäätmete hulk kuni 480 kilogrammini elaniku kohta aastas. Keskkonnategevuskavas on seatud eesmärgiks vähendada ladestatud olmejäätmete kogust 230 kilogrammini elaniku kohta. Ladestatud olmejäätmete kogused vähenesid 2008. aastal järsult — 248 kilogrammini elaniku kohta. 2006. aastal ületas Eesti prügilatesse ladestatud olmejäätmete kogus (278 kilogrammi elaniku kohta) nende EL-i riikide näitajaid, kus suur osa olmejäätmetest põletatakse. Samal ajal aga oli ladestatud olmeprügi kogus elaniku kohta Eestis ligi kaks korda väiksem kui näiteks Küprosel ja Maltal, kus ladestatakse peaaegu kõik tekkinud olmejäätmed.

Emissioonid õhku aastatel 2001–2006 üldjoontes vähenesid, kuid hakkasid 2007. aastal jälle suurenema. 2007. aastal heideti välisõhku 22 miljonit CO_2 ekvivalenttonni kliimagaase (süsinikdioksiid, metaan, dilämmastikoksiid). Muudest heitgaasidest tekkis 2007. aastal suures koguses süsinikoksiidi (169 500 tonni) ja vääveldioksiidi (88 400 tonni). Suur osa kliimagaasidest ja happevihmasid põhjustavast emissioonist tekib põlevkivi põletamisel. Võrreldes 2001. aastaga oli 2007. aastal kasvuhoonegaaside emissioon 2% väiksem ning samuti oli väiksem süsinikoksiidi, vääveldioksiidi, lenduvate orgaaniliste ühendite ja lämmastikoksiidide emissioon (vastavalt 11%, 3%, 9% ja 8%). Tahkete osakeste heitkogused oli 2001. aastaga võrreldes lausa poole väiksemad.

Vee reostamine on vähenenud ja heitvee puhastamise maht suurenenud. Aastatel 2000–2008 suurenes puhastatud heitvee kogus 28% ning oli 2008. aastal 383 miljonit kuupmeetrit. Veekogudesse juhitud orgaaniliste reoainete (BHT_7), üldlämmastiku ja -fosfori kogus on 2000. aastaga võrreldes vähenenud, samal ajal kui heitvee heljumisisaldus on suurenenud. Veekogudesse juhitud heitvee reostuskoormuse vähenemisel mängivad kindlasti rolli moodsate ja vähem saastavate tootmistehnoloogiate kasutuselevõtt, heitveepuhastuse kvaliteedi paranemine ja ka seadusandlike meetmete (nt saastetasu) rakendamine.

Ökoloogilise tasakaalu saavutamiseks tuleb säilitada looduslikku mitmekesisust ja looduslikke alasid. Siinkohal on väga oluline leida tasakaal looduskaitse ja looduskasutuse vahel. Eestis oli 2009. aasta 31. detsembri seisuga kaitstava territooriumi pindala 782 300 hektarit ehk 18% Eesti maismaast. EL-i riikide kaitsealade suuruse võrdluses oli Eesti kaitsealade osatähtsus riigi pindalas Eurostati andmetel 25 EL-i riigi hulgas suuruselt viies.

Hooldatavad ja haritavad pärandkooslused on inimese ja looduse kooseksisteerimise hea näide. Poollooduslikud kooslused on suure bioloogilise mitmekesisusega ning paljude liikide kasvukoht ja elupaik. Pärandkooslused viitavad sajanditepikkusele traditsioonilisele maahooldusele, mis kannab endas eestlaste kultuuripärandit. Eesti poollooduslikud kooslused on väärtustatud üleeuroopalisel tasandil ja kantud Euroopa Liidu loodusdirektiivi I lisasse kui elupaigad, mille kaitseks tuleb luua Natura 2000 loodusalad. 2007.–2013. aasta keskkonnategevuskavas on seatud eesmärgiks hooldada aastas vähemalt 30 000 hektarit poollooduslikke kooslusi. Ajavahemikus 2001–2008 aga ei saavutatud seda eesmärki kordagi.

Selleks et vähendada keskkonnasaastet ja tagada hea keskkonnaseisund, teevad nii avalik kui ka erasektor kulutusi keskkonnakaitsemeetmetele ja -tehnoloogiatele. Kohalikel omavalitsustel on keskkonnakorralduses oluline roll eelkõige kohaliku keskkonna probleemide lahendamisel. Omavalitsuste keskkonnakaitsekulutused olid 2008. aastal 0,4 miljardit krooni — üle kahe

korra suuremad kui 2001. aastal. Kohalikud omavalitsused tegid kulutusi peamiselt heitvee- ja jäätmekäitlusele, sest mõlemas valdkonnas on omavalitsustel kõige rohkem ülesandeid. Keskkonnakaitse seisukohast olulistesse objektidesse ja töödesse investeerisid omavalitsused 2008. aastal 0,2 miljardit krooni — peamiselt investeeriti just heitveekäitlussüsteemidesse (0,1 miljardit krooni). Peale omavalitsuste teevad keskkonnakaitsekulutusi ka keskvalitsus ja teised riigiasutused.

Suure osa keskkonnakaitsekulutustest teevad ettevõtted. Tootmisettevõtete tegevuse tagajärjel tekib saaste, mistõttu need ettevõtted on sunnitud tegema kulutusi saaste käitlemisele ja vähendamisele. Teist liiki ettevõtted pakuvad ise keskkonnateenuseid, käideldes teiste ettevõtete, asutuste ja kodumajapidamiste tekitatud saastet (nt heitvee- ja jäätmekäitlejad). Nende hulka kuuluvad ka keskkonnamõju ja -riski hindavad ning keskkonnauuringuid tegevad ettevõtted ning looduskaitseasutused.

Tootmisettevõtted kulutasid 2008. aastal keskkonnakaitsele 2,5 miljardit krooni — 64% rohkem kui 2001. aastal. Kõige rohkem kulutati jäätmekäitlusele (0,9 miljardit krooni), välisõhu kaitsele (0,6 miljardit krooni) ja heitveekäitlusele (0,3 miljardit krooni). Peaaegu pool tootmisettevõtete keskkonnakaitsekulutustest läks investeeringuteks. Tootmisettevõtted investeerisid 2008. aastal keskkonnakaitsesse rekordiliselt palju — 1,2 miljardit krooni ehk üle kolme korra rohkem kui 2001. aastal. Rohkem investeeriti õhusaaste käitlemise seadmetesse ning õhku vähem saastavatesse tehnoloogiatesse.

Keskkonnateenuseid pakkuvate ettevõtete keskkonnakaitsekulutused olid 2008. aastal 9 miljardit krooni. Et need ettevõtted on spetsialiseerunud keskkonnateenuste pakkumisele, tulevad esile just nende jooksvad kulud (2008. aastal 7,7 miljardit krooni ehk 86% nende keskkonnakaitsekulutustest). Saastekäitlusseadmetesse ja -masinatesse investeeriti ligi 1,5 miljardit krooni. Suurimaid kulutusi teevad keskkonnakaitseettevõtted jäätmekäitlusele.

Keskkonnasõbralikumate tarbimis- ja tootmisharjumuste tekkimisele ning keskkonnakaitsekulutuste tegemisele aitab kaasa keskkonnamaksude, keskkonnanormatiivide ja -piirangute rakendamine. 2007. aastal tasuti keskkonnamakse 5,3 miljardi krooni eest. Suurem osa keskkonnamaksudest oli kütuseaktsiis (70% ehk 3,7 miljardit krooni). Jäätmete ja saasteainete keskkonda viimise eest maksti 2007. aastal saastetasusid 0,7 miljardi krooni. Loodusvarade kasutamise ehk maavarade kaevandamise, veevõtu, kalapüügi, jahtimise ja riigimetsas tehtava raie eest tasuti 0,7 miljardit krooni. Ülejäänud keskkonnamaksud (raskeveokimaks, pakendiaktsiis, sõidukite registreerimise riigilõivud) olid kokku 0,2 miljardit krooni.

ENVIRONMENT

Kaia Oras, Kersti Salu

Overview

According to the strategy "Sustainable Estonia 21" the core criterion for Estonia's sustainability is the maintenance of ecological balance. The human being as a part of nature has to adjust his/her needs and activities to the capability of the life cycle of nature. According to the strategy the goal of ecological balance is divided into three main components: use of natural resources in ways and quantities that ensure ecological balance, reduction of pollution, preservation of biological diversity and natural areas. These three components of goal of ecological balance have been focused on in this chapter.

Natural resources should be used sustainably — this means that natural resources should be used in ways and quantities that ensure ecological balance. *It is important to handle construction minerals (sand, clay, gravel, limestone) as non-renewable natural resources sustainably, reuse them, if possible. Extraction of construction minerals has increased over three times in 2000–2008 as a result of the growth in building sector and in exports of construction*

minerals. In 2008, the volume of extraction of construction minerals started to decrease and 7.8 million cubic metres of construction minerals were extracted. Construction sand and construction limestone was extracted most (2.8 and 2.6 million cubic metres, respectively). If the extraction of construction sand and limestone decreased in 2008 compared to 2007, then the use of construction gravel and dolomite even increased. Despite the fact that in Estonia the mining of construction minerals per capita is almost three times smaller than in Ireland (37 tons per capita), Estonia (7.8 tons per capita) is nevertheless among the countries where mining is rather developed.

Mining of oil shale has increased during recent years and amounted to 13.7 million tons in 2008. Extraction of oil shale started to decrease at the beginning of the 1990s and reached the lowest level in 1999 (9.6 million tons). In 2008 compared to 1999, the level of oil shale extraction had increased more than a quarter, but was still smaller than in 1992. The extraction of oil shale has not exceeded the annual limit of mining of oil shale, which has been established by the National Development Plan for the Use of Oil Shale (20 million tons).

In a sustainable society the use of renewable natural resources should not exceed their regeneration capacity. This principle must be followed in hunting, forestry, fishing and also for example in agriculture, because soil fertility and ecosystems are important resources necessary for the development of Estonian economy as well. Trends and condition of forestry, hunting and fishing in Estonia are presented in chapter “Forestry, fishing and hunting” in the Statistical Yearbook of Estonia.

Clean water resources are natural resources, which are important for functioning of ecosystems and for human well-being as well. In 2008, water abstraction totalled 1.6 billion cubic metres, of which surface water abstraction was 1.3 billion cubic metres. 282 million cubic metres of water was pumped out from quarries and mines. The ground water use amounted to 48 million cubic metres. The water abstraction quantities depend greatly on water use in energy sector. Water abstraction from ground water layers and surface water bodies has decreased nearly two times compared to water abstraction volumes at the beginning of the 1990s. However, as concerns the amount of ground and surface water abstraction per capita, Estonia is among five biggest water consumers in the European Union (EU).

***Reduction of pollution is important for achieving of the ecological balance.** The environmental pressure originates to a great extent from energy sector based on oil shale. The use of the oil shale is accompanied by the generation of exhaust gases, oil shale burning ash, oil shale mining waste and other types of waste, which have negative influence on ecological balance: on climate, air and soil quality and ground and surface water condition.*

In the European Union Estonia has been among the biggest generators of waste per capita. The generation of hazardous waste per capita in Estonia is the highest in the European Union. Most of the hazardous waste is generated in the course of processing and combustion of oil-shale. Oil shale fly ash and oil shale bottom ash generated from oil shale burning process are both slightly alkaline and because of that also hazardous waste. In 2008, 5.9 million tons of ash was generated from oil shale burning processes. More hazardous waste — oil shale semi-coke and oil shale retorting waste — are generated from shale oil production. 760,000 tons of oil shale semi-coke and 20,000 tons of oil shale retorting waste were landfilled in Ida-Viru county in 2008.

The second largest waste types are construction and demolition waste (1.7 million tons in 2008) and waste from wood processing, manufacture of furniture, pulp, paper and paperboard (1 million ton). From the view point of the sustainable resource use the recovery as a waste treatment activity is preferred to landfilling. Recovery of waste has increased in Estonia: if in 2001 14% of the generated waste was recovered, then in 2008 almost one third (29%) of generated waste was recovered. Mining waste (1.6 million tons), minerals and surface (0.8 million tons) and wood waste (0.6 million tons) were waste streams, which were most recovered in 2008.

Generation of municipal waste per capita has increased in the conditions of economic growth; however, the increase in municipal waste generation has been slower than economic growth and in 2008 the generation of municipal waste fell considerably (Figure 3). If in 2001 481,000 tons of municipal waste (352 kilograms per capita) were collected, then in 2008 the collection of municipal

waste amounted to 502,000 tons (375 kilograms per capita). The waste generation reached even the level of 480 kilograms per capita in the intervening years. The Estonian Environmental Strategy has set the target to reduce the disposal of municipal waste to 230 kilograms per capita. The disposed municipal waste quantities have reduced sharply in 2008 and reached the level of 248 kilograms per capita. In 2006 the disposal of municipal waste in Estonia (278 kilograms per capita) exceeded the level of the European Union countries where the majority of the municipal waste is incinerated. However, the disposal of municipal waste per capita in Estonia was almost two times lower than in Cyprus and Malta, where practically all generated municipal waste are landfilled.

In 2001–2006, air emissions decreased in general, but in 2007 the emissions started to increase again. In 2007, 22 million CO_2 *equivalent tons of greenhouse gas emissions were emitted. The biggest amounts of other air emissions included carbon monoxide (169,500 tons) and sulphur dioxide (88,400 tons). A big share of gases which cause either greenhouse effect or acidification of precipitation is generated from oil shale burning process. In 2007 compared to 2001, the amount of greenhouse gas emission was 2% smaller and the emission of carbon monoxide, sulphur dioxide, volatile organic compounds and nitrogen oxides have also decreased (11%, 3%, 9% and 8%, respectively). Emissions of solid particles decreased even 50% compared to 2001.*

Water pollution has decreased and the amount of wastewater treatment has increased. In 2000–2008, the amount of purified wastewater has increased by 28% amounting to 383 million cubic metres in 2008. Amounts of organic substances (BOD_7*), total nitrogen and phosphorus discharged into water bodies have decreased compared to 2000, although the amount of suspended solids in wastewater has increased. The reduction of the pollution load of the discharged water is mainly the result of the improvement of wastewater treatment, commissioning of production technologies emitting less pollution and implementation of legal measures (e.g. pollution charge).*

***Preservation of biodiversity and natural areas is the third sub-goal of the goal of the maintenance of the ecological balance according to the strategy.** Finding balance between nature conservation and the use of it is of key importance here. As of 31 December 2009, the share of protected areas accounted for 18% (782,300 hectares) of the Estonian land territory. According to the data of Eurostat, Estonia is ranking the fifth among the European Union 25 countries considering the high share of protected areas.*

Managed and arable seminatural ecosystems are a good example of the co-existence of the human being and nature. Seminatural ecosystems are of high biodiversity value being the habitat for a number of species. They refer to centuries long traditional land management, which is closely related to the cultural heritage of Estonians. Estonian seminatural ecosystems have been valued on the European level and listed in Annex I of the EU Habitat Directive as habitats to be protected by creating Natura 2000 natural areas. Estonian Environmental Action Plan 2007–2013 has set the target of annual management of 30,000 hectares of those seminatural ecosystems. Unfortunately, this target has not been met in any of the years in the period 2001–2008.

***In order to reduce environmental pollution and to ensure good environmental condition, public and private sectors are both spending on end-of-pipe equipment and technologies of environmental facilities.** As local governments are state institutions, which are closest to citizen and local problems and environment, they have their role in environmental management on local level. Environmental protection expenditures of local governments totalled 0.4 billion kroons in 2008, which is more than twice higher than in 2001. Local governments spent mainly on wastewater and waste management, because in these areas local municipalities have the most of environmental responsibilities. In 2008, 0.2 billion kroons of investments were made in relevant environmental objects and activities, investments were mainly made in sewerage infrastructure and wastewater facilities (0.1 billion kroons). In addition to local governments the central government and other state institutions are spending on environmental protection as well.*

A big share of environmental protection expenditures are made by enterprises. Production enterprises generate pollution as a result of production processes and they are forced to spend on treatment and reduction of pollution. Other kind of enterprises are those who are specialised in providing environmental protection services and who are treating waste and pollution generated by

other enterprises, institutions and households. Also enterprises, which carry out environmental impacts and risks assessments, environmental research or deal with nature conservation, belong to this group.

Environmental protection expenditures of production enterprises were 2.5 billion kroons in 2008 — 64% more than in 2001. Out of environmental domains the most was spent on waste management — 0.9 billion kroons, for protection of ambient air — 0.6 billion kroons and on wastewater management — 0.3 billion kroons. Almost half of the production enterprises' environmental protection expenditures went to environmental protection investments. Environmental protection investments of production enterprises were bigger than ever in 2008 — 1.2 billion kroons, over three times more than in 2001. Investments were made mostly in air pollution treatment facilities and technologies, which generate less air pollutants.

Environmental protection expenditures of specialised producers amounted to 9 billion kroons in 2008. As these enterprises are specialised in providing environmental protection services, the current expenditures are forming the majority of their expenses (86% of their environmental protection expenditures — 7.7 billion kroons in 2008). Investments for pollution treatment facilities and equipment amounted to nearly 1.5 billion kroons. The majority of environmental protection expenditures were made for waste management.

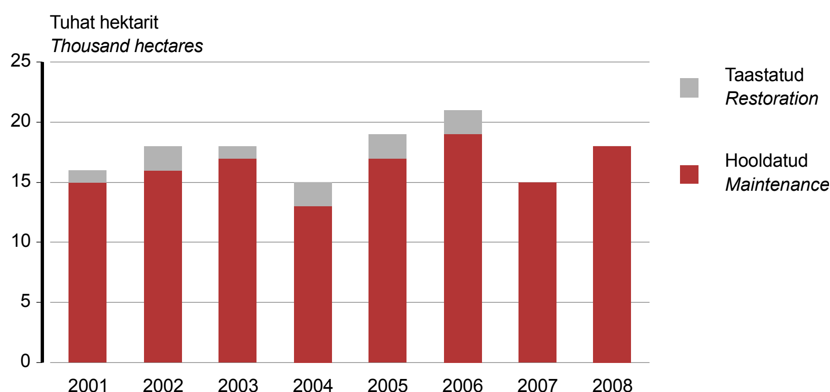
The development of environment-friendly consumption and production habits, but also investing in and spending on environmental protection are motivated by the environmental taxes, environmental standards as well as environmental restrictions. 5.3 billion kroons of environmental taxes were paid in 2007. Fuel excise duty accounted for the majority of environmental taxes (70% of environmental taxes or 3.7 billion kroons). Waste disposal, air and water pollution charges were 0.7 billion kroons in 2007. 0.7 billion kroons of natural resource charges were paid for mining of resources, water abstraction, fishing, hunting and state forest felling. Other environmental taxes (heavy goods vehicles tax, packaging excise duty, state fees for registration of vehicles) totalled 0.2 billion kroons.

Tabel 1. Kaitsealad, 2009
Table 1. Protected areas, 2009
(aasta lõpus — *at the end of the year*)

Kaitseala tüüp	Arv *Number*	Kaitseala üldpindala[a], tuhat hektarit *Total protected area [a], thousand hectares*	*Type of protected area*
Rahvuspark	5	197	*National park*
Looduskaitseala	129	258	*Nature reserve*
Maastikukaitseala	149	191	*Protected landscape*
Uuendamata kaitse-korraga kaitseala	117	32	*Protected area with unrevised protection rules*
Kaitsealune park, arboreetum	548	5	*Protected park, arboretum*
Hoiuala	343	748	*Limited-conservation area*
Püsielupaik	949	88	*Species' protection site*
Kaitstav looduse üksikobjekt	1 197	1	*Protected nature monument*
Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstav loodusobjekt	5	2	*Natural object protected at the municipal level*

[a] Koos akvatooriumiga.
[a] *Contains also water areas.*

Joonis 1. Hooldatud ja taastatud poollooduslike koosluste pindala, 2001–2008
Figure 1. Area of managed and restored semi-natural communities, 2001–2008

Allikas: 2001.–2006. aasta andmed — Keskkonnaamet; 2007.–2008. aasta andmed — PRIA.
Source: Data of 2001–2006 — Ministry of the Environment; data of 2007–2008 — EARIB.

Tabel 2. Maavarade kaevandamine, 2004–2008
Table 2. Extraction of mineral resources, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Põlevkivi, tuhat tonni	11 736	12 349	11 977	13 992	13 706	*Oil shale, thousand tons*
Tsemendi tooraine						*Raw materials for cement*
lubjakivi, tuhat m³	431	335	344	485	476	*limestone, thousand m³*
savi, tuhat m³	32	37	139	37	62	*clay, thousand m³*
Tehnoloogiline liiv, tuhat m³	50	54	51	54	40	*Technological sand, thousand m³*
Ehitusliiv, tuhat m³	2 257	2 070	2 949	3 399	2 758	*Construction sand, thousand m³*
Kruus, tuhat m³	874	1 157	1 265	1 836	1 965	*Gravel, thousand m³*
Tehnoloogiline lubjakivi, tuhat m³	94	86	84	136	146	*Technological limestone, thousand m³*
Keraamiline savi, tuhat m³	137	152	149	152	48	*Ceramic clay, thousand m³*
Ehituslubjakivi, tuhat m³	1 547	1 922	2 344	2 739	2 585	*Construction limestone, thousand m³*
Tehnoloogiline dolomiit, tuhat m³	172	155	128	155	-	*Technological dolomite, thousand m³*
Viimistlusdolomiit, tuhat m³	1,3	2,0	2,0	2,0	1,3	*Decorative dolomite, thousand m³*
Ehitusdolomiit, tuhat m³	323	260	378	433	525	*Construction dolomite, thousand m³*
Turvas, tuhat tonni	764	1 074	1 257	901	702	*Peat, thousand tons*
Meremuda, tuhat tonni	1,3	0,7	0,8	0,4	0,3	*Sea mud, thousand tons*
Järvemuda, tuhat tonni	0,7	0,0	0,7	0,0	0,7	*Sapropel, thousand tons*

Tabel 3. Veevõtt, 2004–2008[a]
Table 3. Water extraction, 2004–2008[a]
(miljonit kuupmeetrit — *million cubic metres*)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Pinnavesi	1 439	1 304	1 358	1 586	1 271	*Surface water*
Põhjavesi[b]	310	274	244	248	330	*Ground water[b]*
Merevesi	23	6	4	4	4	*Sea water*
KOKKU	1 772	1 584	1 602	1 838	1 605	*TOTAL*

[a] Loaga veevõtjate veevõtt. Pinnavee kasutuse luba tuleb taotleda, kui ööpäevane veevõtt on üle 30 m³, ja põhjavee kasutuse luba juhul, kui veevõtt on üle 5 m³.
[b] Sh kaevandusvesi.

[a] *Water extraction of enterprises who have licenses for water extraction. Licenses are needed for the extraction of over 5 m³ of ground water per day and for the extraction of over 30 m³ of surface water per day.*
[b] *Incl. mining water.*

Tabel 4. Veeheide, 2004–2008[a]
Table 4. Water discharge, 2004–2008a
(miljonit kuupmeetrit — *million cubic metres*)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Veekogudesse	1 721	1 618	1 615	1 879	1 658	*Into surface water bodies*
Pinnasesse ja põhjavette	2	2	0	1	1	*Into the soil and ground water*
Veeheide kokku	1 723	1 620	1 615	1 880	1 659	*Total water discharge*
puhastamist vajav	356	326	264	301	385	*needing purification*
puhastatud	354	324	263	300	383	*purified*
puhastamata	2	2	1	1	2	*unpurified*

[a] Nende ettevõtete andmed, kellel on luba juhtida heitvesi veekogudesse ja pinnasesse.
[a] *The data cover enterprises which have licenses for wastewater discharge into water bodies and soil.*

Tabel 5. Pinnaveekogudesse juhitud puhastamist vajava vee reostuskoormus, 2004–2008
Table 5. Pollution load of the water discharged into surface water bodies and needing purification, 2004–2008
(tonni — *tons*)

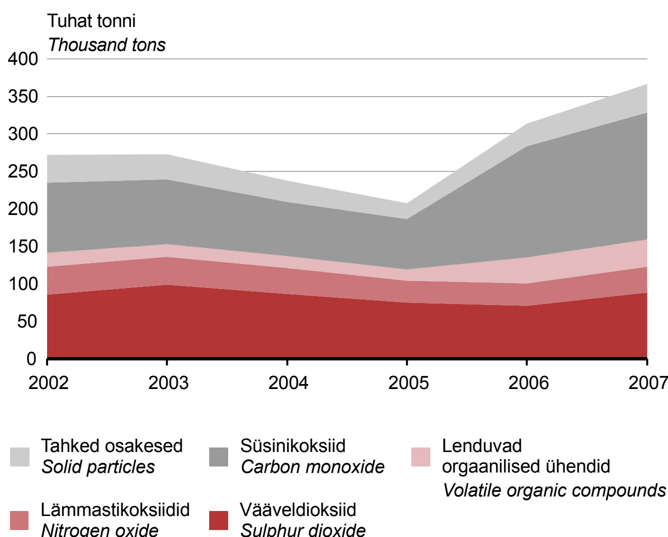
Veesaasteaine	2004	2005	2006	2007	2008	*Water pollutant*
Orgaanilised reoained, BHT_7 [a]	1 561	1 399	1 366	1 160	1 199	*Organic substances, BOD_7 [a]*
Heljum	2 971	2 636	2 727	3 185	4 959	*Suspended solids*
Üldlämmastik	2 242	1 771	1 621	1 646	1 881	*Total nitrogen*
Üldfosfor	170	146	146	138	146	*Total phosphorus*
Naftasaadused	65	79	40	34	46	*Oil products*

[a] Hapnikukogus, mis on vajalik orgaaniliste ainete bioloogiliseks lagunemiseks seitsme päeva jooksul.
[a] *The quantity of oxygen consumed in the biological decomposition of organic substances within seven days.*

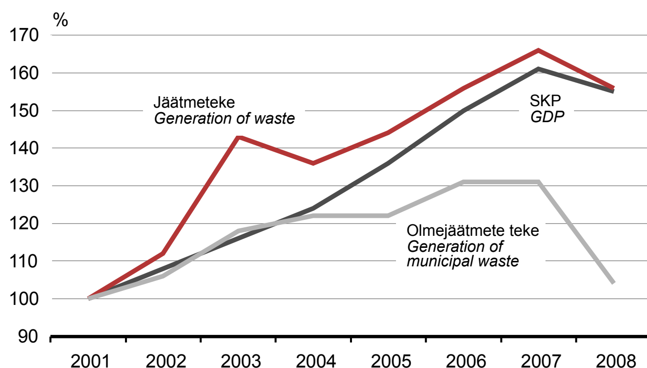
Tabel 6. Kasvuhoonegaaside heitkogus, 2003–2007
Table 6. Greenhouse gas emissions, 2003–2007
(tuhat CO_2 ekvivalenttonni — *thousand CO_2 equivalent tons*)

Kasvuhoonegaas	2003	2004	2005	2006	2007	*Greenhouse gas*
Süsinikdioksiid	17 168	17 442	16 848	16 341	19 093	*Carbon dioxide*
Metaan	1 675	1 755	1723	1 733	1 726	*Methane*
Dilämmastikoksiid	932	1 038	948	975	1 055	*Nitrous oxide*
KOKKU	19 869	20 342	19 638	19 190	22 020	*TOTAL*

Joonis 2. Paiksete saasteallikate ja liiklusvahendite tekitatud õhusaaste, 2002–2007
Figure 2. Pollution of air from stationary and mobile sources, 2002–2007

Joonis 3. Jäätmete ja olmejäätmete teke ning sisemajanduse koguprodukt (SKP)[a], 2001–2008
Figure 3. Generation of municipal and total waste and gross domestic product (GDP) [a], 2001–2008

[a] Aheldamise meetodil arvutatud sisemajanduse koguprodukt (referentsaasta on 2000).
[a] *Gross domestic product calculated according to chain-linking method (reference year 2000).*

Tabel 7. Jäätmete töötlemine nende kõrvaldamiseks, 2008
Table 7. Treatment of waste for waste disposal, 2008
(tonni — *tons*)

Maapealne või maa-alune ladestamine (sh prügilad)	11 644 312	*Deposit into or onto land (incl. landfill)*
Füüsikalis-keemiline töötlus	54 297	*Physico-chemical treatment*
Vedelate või püdelate jäätmete paigutamine maapealsetesse kaevanditesse, basseinidesse, paistiikidesse jne	262	*Placement of liquid or sludge discards into pits, pounds or naturally occurring repositories, etc.*
Tarindprügilatesse paigutamine	30 933	*Placement in special engineered landfills*
Bioloogiline töötlus	382	*Biological treatment*

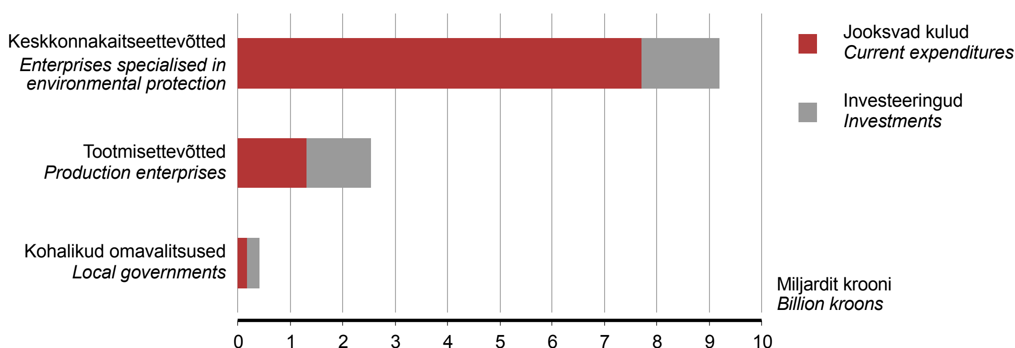
Tabel 8. Jäätmete kogumine ja taaskasutamine, 2004–2008
Table 8. Waste collection and recycling, 2004–2008
(tonni — *tons*)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Paber, kartong ja pabertooted						***Paper, paperboard and paper products***
Kogumine	44 590	47 167	47 391	58 771	70 971	*Collection*
Taaskasutamine	14 861	7 205	6 504	8 804	6 558	*Recovery operations*
Klaas						***Glass***
Kogumine	17 499	22 250	26 127	34 162	36 865	*Collection*
Taaskasutamine	17 470	14 001	15 341	10 700	19 533	*Recovery operations*
Plast						***Plastics***
Kogumine	8 000	12 959	18 275	18 587	18 420	*Collection*
Taaskasutamine	3 709	5 869	10 907	12 831	11 069	*Recovery operations*
Tekstiil						***Textile***
Kogumine	4 719	2 305	2 956	2 041	1 995	*Collection*
Taaskasutamine	351	52	433	118	71	*Recovery operations*
Raud						***Ferrous metals***
Kogumine	557 757	502 159	562 457	506 870	395 899	*Collection*
Taaskasutamine	113 958	116 283	113 556	117 310	2 431	*Recovery operations*
Plii						***Lead***
Kogumine	237	193	263	360	293	*Collection*
Taaskasutamine	18	56	84	175	65	*Recovery operations*

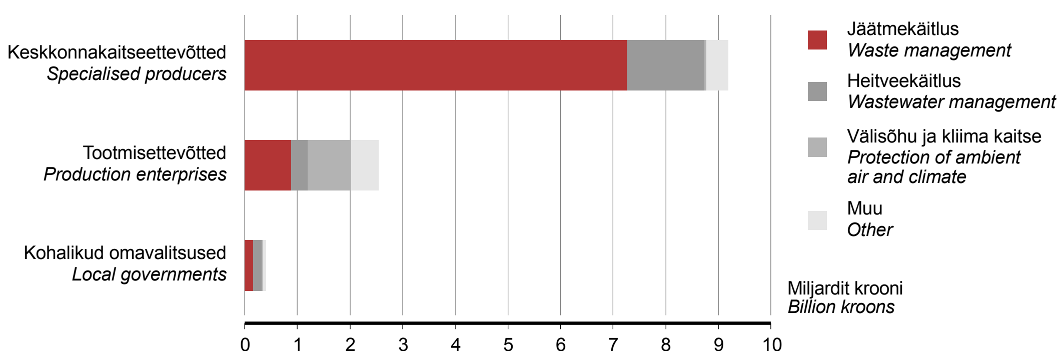
Tabel 9. Jäätmete töötlemine taaskasutamiseks või energia tootmiseks, 2008
Table 9. Treatment of waste for recovery or energy production, 2008
(tonni — *tons*)

Pinnasetöötlus põllumajanduses või keskkonnaseisundi parandamiseks	721 400	*Land treatment for agricultural purposes or for improvement of state of environment*
Muude anorgaaniliste ainete ringlussevõtt või taasväärtustamine	3 254 329	*Recovery of other inorganic waste*
Kütuse või muu energiaallikana kasutamine	257 234	*Use as a fuel or other means to generate energy*
Metallide ja metalliühendite ringlussevõtt või taasväärtustamine	20 967	*Recovery and recycling of metals and metal compounds*
Muude orgaaniliste ainete ringlussevõtt või taasväärtustamine (sh kompostimine)	1 125 036	*Recovery of other organic waste (including composting)*
Õlide taasrafineerimine või korduvkasutamine	470	*Waste oil recovery and reuse*
Lahustite regenereerimine	27	*Regeneration of solvents*

Joonis 4. Ettevõtete ja kohalike omavalitsuste keskkonnakaitsekulutused, 2008
Figure 4. Enterprises' and local governments' environmental protection expenditures, 2008

Joonis 5. Ettevõtete ja kohalike omavalitsuste keskkonnakaitsekulutused keskkonnakaitse valdkonna järgi, 2008
Figure 5. Enterprises' and local governments' environmental protection expenditures by environmental protection activities, 2008

Tabel 10. Keskkonnamaksud ja -tasud, 2007
Table 10. Environmental taxes and charges, 2007
(tuhat krooni — *thousand kroons*)

Kütuseaktsiis	3 676 033	*Fuel excise duty*
Saastetasu jäätmete kõrvaldamise eest	380 809	*Waste disposal charge*
Maavara kaevandamise õiguse tasu	306 177	*Mineral resources extraction charge*
Saastetasu saasteainete heitmisel välisõhku	298 115	*Air pollution charge*
Kasvava metsa raie õiguse tasu	214 443	*Forest stand cutting charge*
Vee erikasutuse õiguse tasu	148 964	*Water abstraction charge*
Riigilõiv mootorsõiduki registreerimise eest	99 017	*State fee for registration of motor vehicles*
Raskeveokimaks	68 055	*Heavy goods vehicle tax*
Saastetasu saasteainete heitmisel veekogudesse, põhjavette ja pinnasesse	60 700	*Water pollution charge*
Kalapüügiõiguse tasu	17 839	*Fishing charge*
Jahipiirkonna kasutamise õiguse tasu	6 630	*Hunting charge*
Riigilõiv õhusõidukite registreerimise eest	3 027	*State fee for registration of aircraft*
Riigilõiv laevade registreerimise eest	1 405	*State fee for registration of vessels*
Pakendiaktsiis	790	*Packaging excise duty*
KOKKU	5 282 004	*TOTAL*

Metoodika

Keskkonnastatistika hõlmab nii keskkonnaseisundit (nt õhk, vesi, looduslik mitmekesisus) kui ka inimtegevuse mõju (nt saasteained, jäätmed) ning keskkonnameetmeid.

Keskkonnastatistika tegemiseks kasutab Statistikaamet põhiliselt teiste riigiasutuste kogutud andmeid, kuid on ka valdkondi, kus andmeid kogub Statistikaamet ise (nt keskkonnakaitsekulutused, taimekaitsevahendite kasutamine). Keskkonnakaitsekulutuste andmed saab Statistikaamet ettevõtetelt ja riigiasutustelt.

Palju keskkonnaandmeid saadakse olulise keskkonnamõjuga ettevõtetelt. Sellistele ettevõtetele väljastatakse keskkonnaluba, mille alusel nad võivad ammutada keskkonnast loodusressurssi või heita keskkonda etteantud normi piires heitgaase, -vett ja jäätmeid. Õhusaaste, heitvee ja jäätmetekke ning veekasutuse andmeid kogub Keskkonnateabe Keskus. Statistikaamet saab Keskkonnateabe Keskusest ka liigilise mitmekesisuse ja kaitsealade andmeid. Maavarade üle peab arvet Maaamet.

Keskkonnamaksude 2007. aasta andmetes on kasutatud Keskkonnaministeeriumi keskkonnatasude andmeid, Maksu- ja Tolliameti kütuse- ja pakendiaktsiisi ning raskeveokimaksu andmeid ning sõidukite registreerimise riigilõiv on peamiselt hinnatud transpordistatistikale põhinedes.

Methodology

Environment statistics cover the environmental state (e.g. water and air pollution status, biodiversity) as well as the impact of human activities (air and water pollutants and waste) and environmental measures.

For the production of environment statistics, Statistics Estonia mainly uses the data collected by other government institutions. But there are also areas the data of which are collected by Statistics

Estonia itself (e.g. environmental protection expenditures, pesticide use). Statistics Estonia collects data about environmental expenditures from enterprises and also government institutions.

Quite a lot of environment-related data are obtained from the enterprises with high environmental pressure. Pollution licenses are issued to these enterprises. On the basis of these licenses, enterprises have the right to extract mineral resources, discharge wastewater to environment, generate air pollution and waste. The respective basic environmental data are collected by the Estonian Environment Information Centre. From there Statistics Estonia also obtains the data on the biodiversity and protected areas. Data about the use of mineral resources are also managed by the Estonian Land Board.

Environmental charges data in 2007 have been collected from the Ministry of the Environment, data on fuel excise duty, packaging excise duty and heavy goods vehicle tax have been collected from the Estonian Tax and Customs Board and state fee for registration of vehicles has mostly been estimated on the basis of transport statistics.

Kirjandust
Publications

Säästva arengu näitajad. *Indicators of Sustainable Development.* (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Keskkond arvudes. 2008*. Environment in Figures*. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

RAHVASTIK

Kalev Noorkõiv, Mari Plakk, Helerin Rannala

Ülevaade

2010. aasta 1. jaanuaril oli Eesti arvestuslik rahvaarv 1 340 127. Rahvaarv vähenes 2009. aastal loomuliku iibe tõttu 318 inimese võrra. Siiski on negatiivne iive järjepidevalt vähenenud. Erakordne on, et esimest korda üle 20 aasta kasvas loomuliku iibe tõttu meeste arv, kuigi vaid 26 võrra. Kui viimastel aastatel on sündimus pidevalt suurenenud ja suremus vähenenud, siis 2009. aastal vähenesid mõlemad näitajad. Sündide arvu vähenemise üheks põhjuseks võib pidada perekondade majandusraskusi. Eestlaste loomulik iive oli 2009. aastal teist aastat järjest siiski positiivne (916).

Siserännet on samuti mõjutanud rahalised raskused. Eesti-sisene liikumine vähenes ja 2008. aastal oli siserändajate arv viimase viie aasta väikseim — 31 563 (2007. aastal 37 822). Linnadest läks inimesi rohkem ära, kui sinna juurde tuli, suurlinnade ümbruse valdades aga oli olukord vastupidine. Seega toimub endiselt eeslinnastumine — eelistatakse linnamelust rahulikumat keskkonda.

2008. aastal olid Eestis peamised väljarände sihtriigid Soome, Suurbritannia, Venemaa, Saksamaa ja Rootsi. Eestisse saabus enim inimesi samuti nendest riikidest ning ka Ameerika Ühendriikidest ja Ukrainast. Kui Lääne-Euroopa riikide puhul oli 2008. aastal rändesaldo valdavalt negatiivne, siis Venemaa, Ukraina ning USA puhul positiivne. 2008. aasta sisse- ja väljaränne jäid 2007. aasta tasemele — vastavalt 3671 ja 4406 inimest.

Oodatava eluea poolest olime 2007. aastal Eurostati andmetel Euroopa Liidu (EL) 27 riigi hulgas 24. kohal. Kuigi 2008. aasta andmeid ei ole kõikide riikide kohta veel avaldatud, peaksime olema kahe koha võrra tõusnud. Meist tagapool on näiteks Läti ja Leedu, kuid Soome elanike keskmine eluiga on meist ligikaudu 5,5 aastat pikem. 2008. aastal oli Eesti elanike oodatav eluiga sünnimomendil 74,1 aastat. Meeste ja naiste keskmise eluea erinevus (2008. aastal 10,6 aastat) on Eestis üks EL-i suurimaid.

Summaarne sündimuskordaja vähenes. 2009. aastal oli elussünde 265 võrra ehk 1,7% vähem kui aasta varem. Summaarne sündimuskordaja (keskmine sünnitatud laste arv naise kohta sama aasta sündimuse juures) vähenes 2009. aastal 1,63-ni, rahvastiku taastootmiseks aga peaks see olema vähemalt 2,1.

Alla poole sündivatest lastest on esiklapsed (2009. aastal 46%). Viimastel aastatel on nende osatähtsus teise, kolmanda, neljanda ja ka viiendana sündinud laste arvu kasvu tõttu ühtlaselt vähenenud. 2009. aastal kasvas teisena sündinud laste arv 0,5%, kolmandana sündinud laste arv 3%, neljandana sündinud laste arv 7%. Viiendana sündinuid oli koguni 17% rohkem kui aasta varem.

Naise keskmine vanus esiklapse sünnil on alates 1990. aastate algusest pidevalt tõusnud ja 2009. aastal oli see 26 aastat. Esimese lapse soetamise aja edasilükkumine lükkab edasi ka teise, kolmanda jne lapse sünni. Kui 1990. aastate alguses oli tüüpilisim sünnitaja alla 25-aastane (1992. aastal umbes 55% sünnitajatest), siis 2009. aastal sünnitasid alla 25-aastased vähem kui 27% kõigist sündinud lastest. 30-aastaste ja vanemate trend on vastupidine — 1992. aastal sünnitasid selles vanuses naised ligi viiendiku, 2009. aastal aga juba ligi 41% sündinud lastest.

Abielust sündinud laste osatähtsus kõigi sündinute hulgas vähenes 2009. aastal 40,8%-ni, sh eestlastel 33,8%-ni. Esimestest lastest sündis abielus emadele 30%, teisena sündinud lastest 47% ja kolmandana sündinud lastest 54%.

Abortide arv on üha vähenenud. 2009. aastal kahanes legaalselt indutseeritud (naise soovil ja meditsiinilistel näidustustel tehtud) abortide arv varasema aastaga võrreldes üle 10%. Tuhande viljakas eas naise kohta tehti 22,7 aborti. Abortide arv 100 elussünni kohta vähenes 47,8-ni, kuid on siiski üks EL-i suuremaid. 2008. aastal oli abortide arv 100 elussünni kohta Eestis EL-i riikide seas Rumeenia järel suuruselt teine.

Viimase kahe aasta jooksul on märgatavalt kahanenud surmajuhtumite arv. 2009. aastal suri 16 081 inimest ehk 594 võrra vähem kui aasta varem. Esimest korda pärast 1993. aastat suri naisi

rohkem kui mehi — vastavalt 50,3% ja 49,7%. Endiselt on nii meeste kui ka naiste peamised surmapõhjused vereringeelundite haigused ja pahaloomulised kasvajad, mille tagajärjel sureb enim inimesi ka teistes arenenud riikides. Kolmas surmapõhjus oli nii meestel kui ka naistel õnnetusjuhtum, mürgistus või trauma. Kuigi õnnetusjuhtumite arv on viimase kahe aastaga vähenenud, eriti meestel, kaotas 2009. aastal õnnetuse tagajärjel elu 997 meest ning 281 naist.

Olulisel määral vähenes imikusuremus. 2009. aastal oli 1000 elussünni kohta 3,6 surmajuhtumit. Kahel eelnevall aastal oli see näitaja 5,0 ja EL-i keskmine on viimastel aastatel olnud umbes 4,5. Surnultsündide arv siiski suurenes — 2009. aastal oli 1000 sünni kohta 4,9 surnultsündi.

Abielude arvu vähenemine jätkub. Viimase 15 aasta kõrgpunktile aastatel 2006–2007 järgnes ilmselt majandusraskuste tõttu abiellumiste arvu vähenemine, mis jätkus ka mullu. 2009. aastal sõlmiti 5362 abielu — 12% vähem kui 2008. aastal ja ligi neljandiku võrra vähem kui rekordilisel 2007. aastal. 1000 elaniku kohta sõlmiti neli abielu. Ühiste lastega paaride puhul kahanes sõlmitud abielude arv vähem. Ühiseid lapsi oli 2009. aastal ligi 30%-l abiellunud paaridest, seejuures 8%-l oli ühiseid lapsi mitu. Esmas- ja korduvabiellumistes muutusi ei olnud — korduvabielusid olid nagu aasta varemgi meestel 29% ja naistel 27% sõmitud abielude koguarvust. Eestis on korduvabielude osatähtsus abielude hulgas üks EL-i suuremaid.

Abiellumisvanus tõusis taas. Mehe keskmine vanus esmasabielu sõlmimisel ületas 2009. aastal esimest korda 30. eluaasta piiri ja naistel jõudis 27,6-ni. Alates 1994. aastast on naise vanus esimese abielu sõlmimisel olnud kõrgem kui naise keskmine vanus esimese lapse sünnil. Aastatel 2007–2009 oli see vahe juba umbes pooleteist aastat.

Ka lahutuste arv vähenes. 2009. aastal lahutati 3189 abielu ehk 9% vähem kui 2008. aastal. 30% lahutatud abieludest oli kestnud alla viie aasta. Varasematel aastatel oli sellise pikkusega abielude lahutuste osatähtsus väiksem. Eeskätt suurenes kaks aastat kestnud abielude lahutamise osatähtsus — need on abielud, mis olid sõlmitud majandusbuumi viimasel aastal. Üle veerandi lahutatud abieludest oli kestnud üle 20 aasta. Kolmas ohustatud rühm on 5–9 aastat kestnud abielud — neid oli 21% lahutatud abieludest. Korduvabielu lahutanute osatähtsus suurenes nii meeste kui ka naiste puhul 22%-ni.

Vähenenud on ühiste alaealiste lastega abielupaaride lahutused. Kui veel 2000. aastal oli lahutanute hulgas ühiste alaealiste lastega abielupaare 64%, siis 2009. aastal oli neid 50%. Seega on pooltel lahutanud paaridest vähemalt üks alaealine laps. Et veerand kõigist lahutatud abieludest oli kestnud vähemalt 20 aastat, siis neist abieludest sündinud lapsed võivad olla juba täiskasvanuikka jõudnud.

POPULATION

Kalev Noorkõiv, Mari Plakk, Helerin Rannala

Overview

On 1 January 2010 the population number in Estonia was estimated to be 1,340,127. *In 2009, the population figure declined by 318 persons because of natural increase. However, the negative natural increase has constantly been moving towards zero. It is extraordinary that, for the first time during the last twenty years, a growth in the male population due to natural increase, although only by 26 persons, was recorded. During recent years live births had been increasing and deaths had been decreasing in number, but in 2009 both indicators decreased. Economic difficulties of families can be considered one of the reasons why the number of births decreased. However, for the second year in row, the natural increase of ethnic Estonians was positive (916).*

Financial difficulties have also affected Estonia's internal migration that decreased from 37,822 in 2007 to 31,563 in 2008 i.e. to the smallest number during the last five years. The migration in cities was negative and the migration in rural settlements located around cities was positive. This refers to continuous suburbanization — people prefer quieter environment to a hectic city life.

In 2008, the main destination countries for emigration from Estonia were Finland, the United Kingdom, Russia, Germany and Sweden. These were also the countries from where the largest number of people migrated to Estonia. In addition to the previously referred countries, many people from the USA and Ukraine also immigrated to Estonia. In 2008, the net migration with Western European countries was mainly negative, but positive with Russia, Ukraine and the USA. The 2008 migration remained on the level of 2007, i.e. 3,671 persons in the case of immigration and 4,406 persons in the case of emigration.

In terms of life expectancy at birth we held in 2007 the 24th place among the 27 European Union (EU) countries. *Although the 2008 data have not been published for all countries yet, Estonia's position must have risen by two places. Such countries as Latvia and Lithuania stay behind us, but the life expectancy in Finland is nearly 5.5 years higher than in Estonia. In 2008 the life expectancy of Estonian population at birth was 74.1 years. Estonia's gap between genders in the average life expectancy is one of the widest in the EU (10.6 years in 2008).*

The total fertility rate decreased. *Compared to 2008, the number of live births decreased by 265 or 1.7% in 2009. The total fertility rate (the average number of children per woman at the current year's fertility level) decreased to 1.63 in 2009. But for the population reproduction, the value of this indicator should be at least 2.1.*

The first born children form slightly less than a half of all children born (46% in 2009). Their percentage has uniformly been declining, however, during recent years due to the increase in the number of the second, third, fourth and also fifth born children. In 2009 compared to 2008, the number of second born children increased by 0.5%, of third born children by 3%, of fourth born children by 7%, and of fifth born children even by 17%.

The mean age of a woman at first delivery has been increasing steadily since the beginning of the 1990s and it reached the age of 26 in 2009. Accordingly, delaying the birth of the first child will also postpone the second and third births. While at the beginning of the 1990s the mean age of a woman at childbirth was less than 25 (in 1992, about 55% of the women at childbirth), in 2009 women under 25 gave birth to less than 27% of all children born. Among the women aged over 30 an opposite trend has occurred — in 1992 women of at least 30 years of age gave birth to nearly one fifth of the children born, in 2009 to almost 41% already.

In 2009 the proportion of marital births decreased to 40.8%, among ethnic Estonians even to 33.8%. 30% of the first born children were born to married parents. With regard to second births, 47% of birth-giving mothers were married, and with regard to third births — 54% of birth-giving mothers were married.

The number of abortions keeps decreasing. *In 2009 compared to 2008, the number of legally induced abortions (legal and therapeutic abortions) decreased by over 10%. 22.7 abortions were induced per 1,000 women of fertile age. The number of abortions per 100 live births decreased to 47.8, but this indicator is still one of the highest in the EU. In 2008, Estonia held the second place after Romania by the number of abortions per 100 live births in the EU.*

During the last two years the number of deaths decreased significantly. *In 2009 there were 16,081 deaths, which makes 594 deaths less than a year earlier. For the first time after the year 1993, more women died than men — 50.3% and 49.7% respectively. Similarly to other developed countries, for both men and women, the leading causes of death are continuously the diseases of the circulatory system and malignant neoplasms. The third cause of death among both men and women was 'accidents and poisonings'. Although the number of accidents has decreased during the last two years, especially among men, 997 men and 281 women lost their lives because of accidents in 2009.*

The infant mortality rate decreased significantly. *In 2009, the infant mortality rate was 3.6 deaths per 1,000 live births. In two of the previous years this indicator was 5.0 and the European Union average of recent years has been about 4.5. However, the number of stillbirths increased — in 2009 there were 4.9 stillbirths per 1,000 births.*

The number of marriages continues to decline. *The peak-time 2006–2007 of the contraction of marriages was followed, apparently because of financial difficulties, by a decline, which continued*

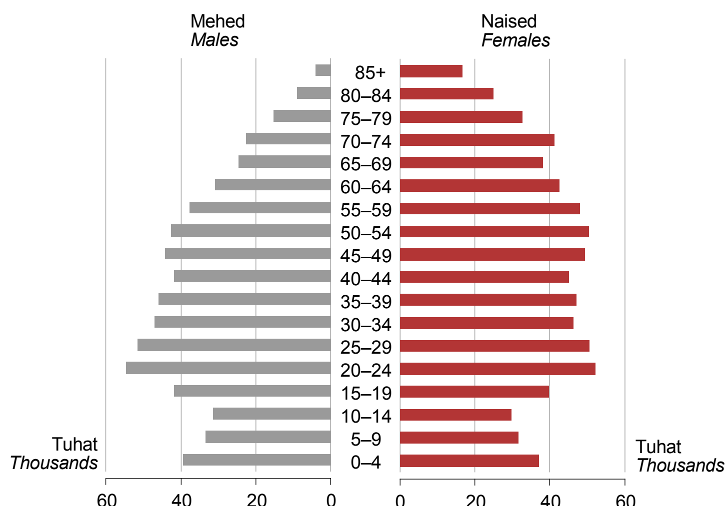
also in 2009 when 5,362 marriages were contracted — 12% less than in 2008 and by nearly one fourth less than in the record-high year 2007. Four marriages were contracted per 1,000 inhabitants. The couples who already had common children were less affected by the decrease. In 2009, nearly 30% of newly married couples had common children, thereby 8% of couples had more than one common child. At the same time, there were no proportional changes in case of contracted first marriages and remarriages — as a year before, remarriages comprised 29% of contracted marriages by males and 27% of contracted marriages by females in the total number of contracted marriages. In Estonia, the share of remarriages in the total number of marriages is among the highest of the EU.

The mean age at the contraction of marriage kept rising in 2009. The mean age at first marriage by males exceeded the 30th birthday for the first time and by females it reached 27.6 years. Since 1994, a female's mean age at first marriage has been higher than the mean age of mother at the birth of her first child. In 2007–2009, the difference between these ages was already about a year and a half.

***The number of dissolved marriages also decreased.** In 2009, 3,189 marriages were dissolved, which is 9% less than in 2008. 30% of dissolved marriages had lasted for less than five years. In earlier years, the share of dissolved marriages of such duration had been smaller. In particular, the share of dissolved marriages of two years' duration increased — these marriages had been contracted in the last year of economic boom. More than a quarter of all divorces concerned couples who had been married for over 20 years. The third group at risk is the group of marriages that have lasted for 5–9 years — the proportion of them in the total number of dissolved marriages amounted to 21%. The share of dissolved remarriages increased to 22% for both males and females.*

The proportion of divorces in case of which the spouses have common minor children keeps declining. While yet in 2000 as many as 64% of divorced couples had common minor children, the respective share in 2009 was 50%. Thus, a half of the divorced couples have at least one minor child. However, a quarter of the dissolved marriages had lasted for at least 20 years, and children born to these marriages may already have reached the adulthood.

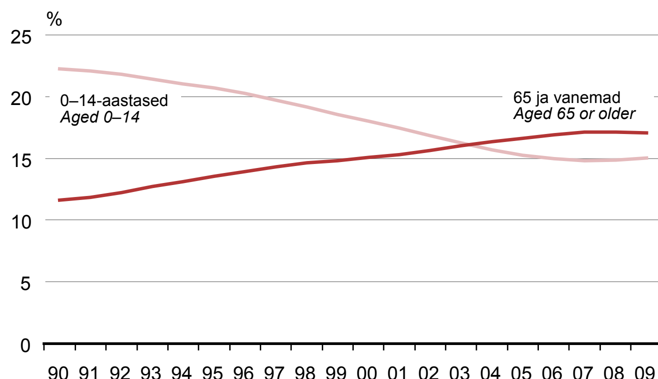
Joonis 1. Rahvastiku vanuspüramiid, 2010
Figure 1. Population age-pyramid, 2010
(aasta alguses — *at the beginning of the year*)

Tabel 1. Rahvaarv aasta alguses, 2006–2010
Table 1. Population at the beginning of the year, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Mehed	619 299	618 245	617 410	617 299	617 323	*Males*
Naised	725 385	724 164	723 525	723 116	722 804	*Females*
KOKKU	1 344 684	1 342 409	1 340 935	1 340 415	1 340 127	*TOTAL*

Joonis 2. Noored ja vanad rahvastikus, 1990–2009
Figure 2. The young and the elderly in the population, 1990–2009
(aasta keskmine rahvaarv — *mean annual population*)

Tabel 2. Oodatav eluiga vanuse järgi, 2004–2008
Table 2. Life expectancy by age, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Meeste vanus						*Age of males*
0	66,3	67,3	67,4	67,1	68,6	*0*
1	65,7	66,7	66,7	66,5	68,0	*1*
15	51,9	52,9	53,0	52,8	52,2	*15*
45	25,6	26,2	26,3	26,2	27,1	*45*
65	12,7	13,1	13,2	13,2	13,6	*65*
Naiste vanus						*Age of females*
0	77,8	78,1	78,5	78,7	79,2	*0*
1	77,3	77,5	77,7	78,1	78,6	*1*
15	63,5	63,9	63,9	64,4	64,7	*15*
45	34,6	35,0	35,0	35,5	35,7	*45*
65	17,7	18,1	18,2	18,5	18,6	*65*

Tabel 3. Rahvastiku rahvuskoosseis, 1989, 2000, 2009
Table 3. Ethnic composition of the population, 1989, 2000, 2009
(aasta alguses — *at the beginning of the year*)

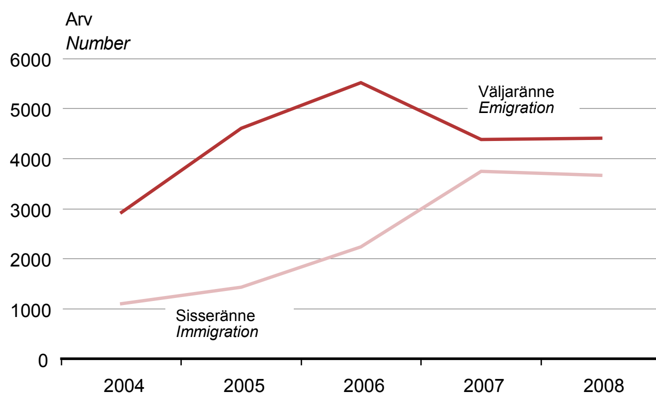
Rahvus	1989[a]		2000[a]		2009[b]		*Ethnic nationality*
	Arv *Number*	10 000 elaniku kohta *Per 10,000 inhabitants*	Arv *Number*	10 000 elaniku kohta *Per 10,000 inhabitants*	Arv *Number*	10 000 elaniku kohta *Per 10,000 inhabitants*	
Eestlased	963 281	6 153	930 219	6 790	921 484	6 875	*Estonians*
Venelased	474 834	3 033	351 178	2 563	342 966	2 559	*Russians*
Ukrainlased	48 271	308	29 012	212	27 878	208	*Ukrainians*
Valge-venelased	27 711	177	17 241	126	15 717	117	*Belorussians*
Soomlased	16 622	106	11 837	86	10 767	80	*Finns*
Juudid	4 613	29	2 145	16	1 830	14	*Jews*
Tatarlased	4 058	26	2 582	19	2 461	18	*Tatars*
Sakslased	3 466	22	1 870	14	1 905	14	*Germans*
Lätlased	3 135	20	2 330	17	2 199	16	*Latvians*
Poolakad	3 008	19	2 193	16	2 035	15	*Poles*
Leedulased	2 568	17	2 116	15	2 072	16	*Lithuanians*
Muu	14 095	90	9 410	69	9 101	68	*Other*
Teadmata	-	-	7 919	58	-	-	*Unknown*
KOKKU	1 565 662	10 000	1 370 052	10 000	1 340 415	10 000	*TOTAL*

[a] Rahvaloenduse andmed.
[b] Elanikud, kelle rahvus on teadmata, on jaotatud rahvuste vahel proportsionaalselt.
[a] *Data of the Population Censuses.*
[b] *Inhabitants whose ethnic nationality is unknown have been distributed proportionally.*

Tabel 4. Siseränne, 2004–2008
Table 4. Internal migration, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Mehed	17 446	17 366	16 977	17 336	14 743	*Males*
Naised	21 937	20 886	20 388	20 486	16 820	*Females*
KOKKU	39 383	38 252	37 365	37 822	31 563	*TOTAL*

Joonis 3. Välisränne, 2004–2008
Figure 3. External migration, 2004–2008

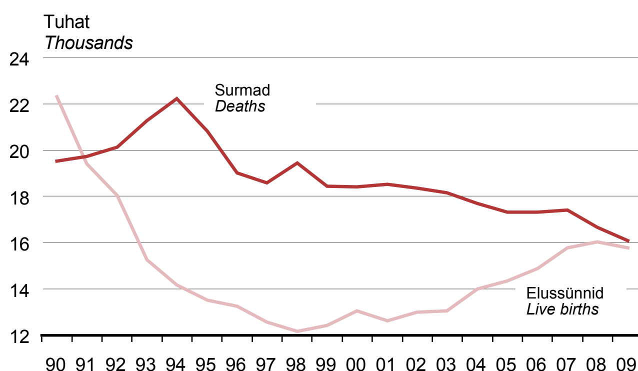
Tabel 5. Sünnid, surmad ja loomulik iive, 2005–2009
Table 5. Births, deaths and natural increase, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Elussünnid	14 350	14 877	15 775	16 028	15 763	*Live births*
Surmad	17 316	17 316	17 409	16 675	16 081	*Deaths*
Loomulik iive	-2 966	-2 439	-1 634	-647	-318	*Natural increase*
Sündimuse üldkordaja	10,7	11,1	11,8	12,0	11,8	*Crude birth rate*
Suremuse üldkordaja	12,9	12,9	13,0	12,4	12,0	*Crude death rate*
Loomuliku iibe kordaja	-2,2	-1,8	-1,2	-0,5	-0,2	*Rate of natural increase*

Tabel 6. Eestlaste sünnid, surmad ja loomulik iive, 2005–2009
Table 6. Births, deaths and natural increase of ethnic Estonians, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Elussünnid	10 236	10 678	11 195	11 578	11 442	*Live births*
Surmad	11 298	11 502	11 372	10 983	10 526	*Deaths*
Loomulik iive	-1 062	-824	-177	595	916	*Natural increase*
Sündimuse üldkordaja	11,1	11,6	12,2	12,6	...	*Crude birth rate*
Suremuse üldkordaja	12,2	12,5	12,3	11,9	...	*Crude death rate*
Loomuliku iibe kordaja	-1,1	-0,9	-0,2	0,7	...	*Rate of natural increase*

Joonis 4. Sünnid ja surmad, 1990–2009
Figure 4. Births and deaths, 1990–2009

Tabel 7. Sündimuse näitajad, 2005–2009
Table 7. Fertility indicators, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Summaarne sündimuskordaja	1,50	1,55	1,64	1,66	1,63	*Total fertility rate*
Taaste brutokordaja	0,716	0,740	0,794	0,801	0,797	*Gross reproduction rate*
Ema keskmine vanus						*Mean age of mother*
lapse sünnil	28,19	28,37	28,53	28,80	29,05	*at childbirth*
esimese lapse sünnil	25,20	25,36	25,42	25,77	26,05	*at birth of the first child*

Tabel 8. Sünnituste arv ja mitmikesünnitused, 2005–2009[a]
Table 8. Number of deliveries and multiple births, 2005–2009[a]

	2005	2006	2007	2008	2009	
Üks laps	14 060	14 550	15 428	15 556	15 302	*Single*
Kaksikud	186	187	191	256	266	*Twins*
Kolmikud	2	3	10	8	2	*Triplets*
KOKKU	14 248	14 740	15 629	15 820	15 570	*TOTAL*
Mitmikesünnitusi 10 000 sünnituse kohta	131,9	128,9	128,6	166,9	172,1	*Multiple births per 10,000 deliveries*

[a] Sh surnultsünnid.
[a] *Incl. stillbirths.*

Tabel 9. Elussündinud soo ja ema rahvuse järgi, 2005–2009
Table 9. Live births by sex and mother's ethnic nationality, 2005–2009

Ema rahvus, lapse sugu	2005	2006	2007	2008	2009	*Mother's ethnic nationality, sex of the child*
Eestlased	10 236	10 678	11 195	11 578	11 442	*Estonians*
poisid	5 354	5 590	5 730	5 945	5 832	*boys*
tüdrukud	4 882	5 088	5 465	5 633	5 610	*girls*
Teised rahvused	4 112	4 199	4 573	4 448	4 321	*Other ethnic nationalities*
poisid	2 131	2 166	2 368	2 313	2 190	*boys*
tüdrukud	1 981	2 033	2 205	2 135	2 131	*girls*
KOKKU[a]	14 350	14 877	15 775	16 028	15 763	*TOTAL [a]*
poisid	7 486	7 756	8 100	8 259	8 022	*boys*
tüdrukud	6 864	7 121	7 675	7 769	7 741	*girls*
Eestlaste osatähtsus, %	71,3	71,8	71,0	72,2	72,6	*Share of Estonians, %*

[a] Sh need, kelle rahvus on teadmata.
[a] *Incl. persons whose ethnic nationality is unknown.*

Tabel 10. Elussündinud ema vanuse järgi, 2005–2009
Table 10. Live births by mother's age, 2005–2009

Ema vanus	2005	2006	2007	2008	2009	*Mother's age*
Alla 16	25	25	27	26	14	*Until 16*
16–19	1 091	1 085	1 145	1 019	840	*16–19*
20–24	3 583	3 556	3 720	3 566	3 325	*20–24*
25–29	4 542	4 799	4 930	5 066	5 193	*25–29*
30–34	3 315	3 463	3 739	3 961	3 850	*30–34*
35–39	1 501	1 625	1 847	1 980	2 100	*35–39*
40–44	282	309	354	386	425	*40–44*
45+	11	15	13	24	16	*45+*
KOKKU	14 350	14 877	15 775	16 028	15 763	*TOTAL*

Tabel 11. Sündimuse vanuskordajad[a], 2005–2009
Table 11. Age-specific fertility rates[a], 2005–2009

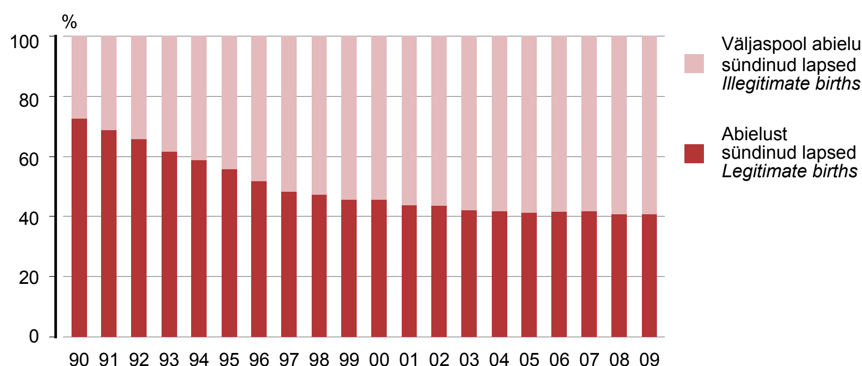
Ema vanus	2005	2006	2007	2008	2009	*Mother's age*
15–19	21,5	21,9	24,1	23,0	20,5	*15–19*
20–24	70,4	69,1	71,7	68,2	63,6	*20–24*
25–29	97,6	102,2	103,6	104,3	104,2	*25–29*
30–34	70,7	74,5	80,9	85,8	83,3	*30–34*
35–39	33,0	35,2	39,4	42,0	44,6	*35–39*
40–44	5,7	6,5	7,7	8,5	9,5	*40–44*
45–49	0,2	0,3	0,3	0,5	0,3	*45–49*
15–49	41,9	43,7	46,6	47,8	47,5	*15–49*

[a] Elussünde 1000 vastavas vanuses naise kohta.
[a] Live births per 1,000 females at the specified age.

Tabel 12. Elussündinud sünnijärjekorra järgi, 2005–2009
Table 12. Live births by birth order, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
1. laps	6 945	7 175	7 519	7 609	7 210	*1st child*
2. laps	4 825	5 119	5 417	5 524	5 552	*2nd child*
3. laps	1 738	1 796	1 997	2 029	2 093	*3rd child*
4. laps	494	447	505	535	571	*4th child*
5. laps	170	186	195	168	196	*5th child*
6. laps	82	68	59	82	67	*6th child*
7. laps	47	44	33	41	30	*7th child*
8. laps	22	17	25	19	19	*8th child*
9. laps	10	9	15	14	13	*9th child*
Vähemalt 10. laps	17	16	10	7	12	*At least 10th child*
KOKKU	14 350	14 877	15 775	16 028	15 763	*TOTAL*

Joonis 5. Abielust ja väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed, 1990–2009
Figure 5. Legitimate live births and illegitimate live births, 1990–2009

Tabel 13. Abielust ja väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed ema vanuse järgi, 2005–2009
Table 13. Live births by legitimacy and by mother's age, 2005–2009

	Ema vanus *Mother's age*								Kokku *Total*
	Alla 16 *Under 16*	16–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45+	
Registreeritud abielust sündinud lapsed — *Legitimate births*									
2005	-	167	1 145	2 020	1 705	751	160	6	5 954
2006	1	149	1 151	2 113	1 782	842	171	3	6 212
2007	1	165	1 228	2 153	1 894	976	188	11	6 616
2008	2	153	1 075	2 155	1 919	1 034	206	17	6 561
2009	-	107	937	2 202	1 881	1 073	224	11	6 435
Väljaspool abielu sündinud lapsed — *Illegitimate births*									
isa tuvastatud[a] — *father identified*[a]									
2005	10	597	1 908	2 152	1 370	615	94	5	6 751
2006	11	650	1 997	2 381	1 487	652	111	9	7 298
2007	11	712	2 128	2 494	1 659	754	146	1	7 905
2008	10	666	2 144	2 642	1 829	832	150	6	8 279
2009	4	534	2 043	2 735	1 768	913	157	4	8 158
isa tuvastamata — *father not identified*									
2005	15	327	530	370	240	135	28	-	1 645
2006	13	286	408	305	194	131	27	3	1 367
2007	15	268	364	283	186	117	20	1	1 254
2008	14	200	347	269	213	114	30	1	1 188
2009	10	199	345	256	201	114	44	1	1 170

[a] Isa on tuvastatud, kui sünd on registreeritud kas abielutunnistuse, isaduse tuvastamise kohtuotsuse, vanemate ühise või isa sellekohase avalduse alusel. Isa on tuvastamata, kui sünd on registreeritud ema avalduse põhjal ja sünniaktis ei ole isa kohta andmeid.

[a] *The father is considered to be identified if the birth was registered on the basis of the marriage certificate, the co-application of parents, the application of the father or the judgement about the identification of paternity. The father is considered as not identified if the birth was registered by the application of the mother and the data about the father are missing in the birth certificate.*

Tabel 14. Elussündinud ema hariduse järgi, 2005–2009
Table 14. Live births by mother's education, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Alg- või põhiharidus	2 583	2 578	3 213	2 839	2 689	*Primary or basic education*
Keskharidus	7 929	7 875	7 658	7 764	7 363	*Secondary education*
Kõrgharidus	3 837	4 423	4 903	5 419	5 709	*Higher education*
Teadmata	1	1	1	6	2	*Unknown*
KOKKU	14 350	14 877	15 775	16 028	15 763	*TOTAL*

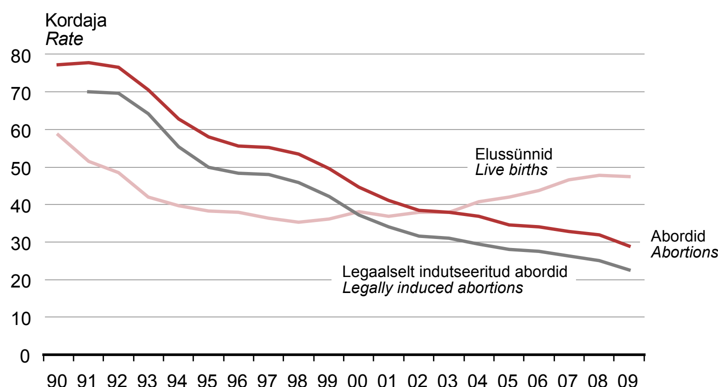
Tabel 15. Elussündinud ema sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 2005–2009
Table 15. Live births by mother's socio-economic status, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Töötav	10 210	10 927	11 878	12 274	11 671	*Employed*
Töötu	625	517	465	463	653	*Unemployed*
(Üli)õpilane	962	1 054	508	965	975	*Student*
Töövõimetu	46	40	37	28	22	*Disabled*
Muu mitteaktiivne	2 505	2 336	2 879	2 291	2 439	*Other inactive*
Teadmata	2	3	8	7	3	*Unknown*
KOKKU	14 350	14 877	15 775	16 028	15 763	*TOTAL*

Tabel 16. Abordid, 2005–2009
Table 16. Abortions, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Kokku	11 835	11 625	11 123	10 699	9 693	*Total*
tuhande 15–49-aastase naise kohta	34,6	34,1	32,9	31,9	29,2	*per thousand females aged 15–49*
saja elussünni kohta	82,5	78,1	70,5	66,8	61,5	*per hundred live births*
Legaalselt indutseeritud abordid	9 610	9 378	8 883	8 409	7 542	*Legally induced abortions*
tuhande 15–49-aastase naise kohta	28,1	27,5	26,2	25,1	22,7	*per thousand females aged 15–49*
saja elussünni kohta	67,0	63,0	56,3	52,5	47,8	*per hundred live births*

Joonis 6. Elussünde ja aborte tuhande 15–49-aastase naise kohta, 1990–2009
Figure 6. Live births and abortions per thousand females aged 15–49, 1990–2009

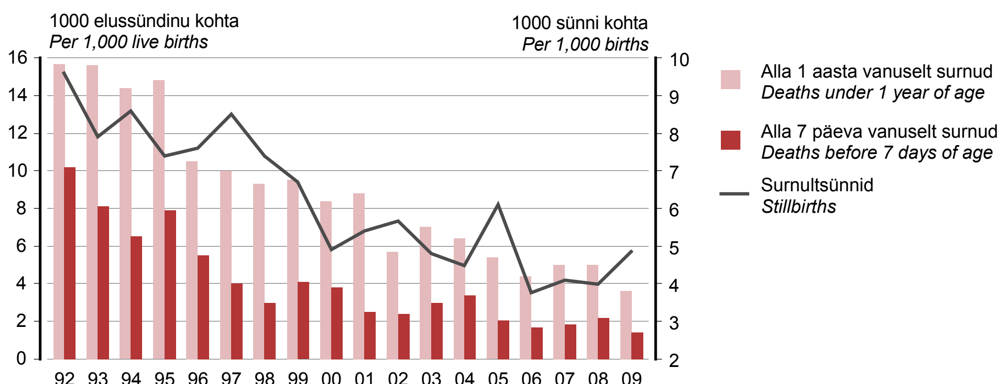
Tabel 17. Perinataalsurmad, 2005–2009
Table 17. Perinatal deaths, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Hilised lootesurmad (surnultsünnid)	88	56	65	64	77	*Late foetal deaths (stillbirths)*
poisid	49	30	37	33	40	*boys*
tüdrukud	39	26	28	31	37	*girls*
tuhande sündinu kohta	6,1	3,8	4,1	4,0	4,9	*per thousand births*
Varajased neonataalsurmad (0–6 päeva vanuses)	29	25	29	35	22	*Early neonatal deaths (0–6 days of age)*
poisid	18	14	14	22	10	*boys*
tüdrukud	12	11	15	13	12	*girls*
tuhande elussündinu kohta	2,0	1,7	1,8	2,2	1,4	*per thousand live births*

Tabel 18. Imikusuremus, 2005–2009
Table 18. Infant mortality, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Alla ühe aasta vanuselt surnud	78	66	79	80	57	*Deaths under one year of age*
poisid	43	44	42	46	34	*boys*
tüdrukud	35	22	37	34	23	*girls*
Imikusuremuskordaja	5,4	4,4	5,0	5,0	3,6	*Infant mortality rate*
poisid	5,7	5,7	5,2	5,6	4,2	*boys*
tüdrukud	5,1	3,1	4,8	4,4	3,0	*girls*

Joonis 7. Perinataal- ja imikusuremus, 1992–2009
Figure 7. Perinatal and infant mortality, 1992–2009

Tabel 19. Surnud vanuse järgi ja suremuse vanuskordajad (SVK)[a], 2006–2009
Table 19. Deaths by age and age-specific mortality rates (ASMR)[a], 2006–2009

Vanus	Surnute arv — *Number of deaths*				SVK — *ASMR*				*Age*
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	
0–4	85	97	96	70	1,26	1,38	1,31	0,93	*0–4*
5–9	13	11	9	10	0,21	0,18	0,14	0,16	*5–9*
10–14	14	17	16	7	0,19	0,25	0,25	0,11	*10–14*
15–19	75	53	58	29	0,72	0,53	0,62	0,34	*15–19*
20–24	132	161	129	105	1,26	1,53	1,21	0,98	*20–24*
25–29	150	185	135	163	1,57	1,91	1,37	1,61	*25–29*
30–34	171	160	158	160	1,84	1,73	1,71	1,72	*30–34*
35–39	200	216	178	183	2,22	2,35	1,91	1,97	*35–39*
40–44	353	334	273	231	3,87	3,77	3,14	2,66	*40–44*
45–49	569	616	498	445	5,90	6,38	5,20	4,72	*45–49*
50–54	915	859	774	716	9,98	9,37	8,40	7,72	*50–54*
55–59	1 148	1 156	1 060	986	13,63	13,51	12,34	11,50	*55–59*
60–64	1 254	1 141	1 171	1 111	19,48	17,92	17,64	15,65	*60–64*
65–69	1 823	1 877	1 613	1 411	24,62	25,69	23,30	21,81	*65–69*
70–74	2 046	2 097	2 007	2 002	34,94	35,50	33,14	31,97	*70–74*
75–79	2 712	2 673	2 607	2 415	55,12	53,72	52,77	49,97	*75–79*
80–84	2 591	2 697	2 700	2 702	88,82	87,97	84,18	81,10	*80–84*
85+	3 038	3 031	3 184	3 328	188,27	175,57	170,47	164,68	*85+*
Teadmata	27	28	9	7	-	-	-	-	*Unknown*
KOKKU	17 316	17 409	16 675	16 081	12,89	12,98	12,44	12,00	*TOTAL*

[a] Surnute arv 1000 vastava vanuserühma elaniku kohta.
[a] Number of deaths per 1,000 inhabitants of the respective age group.

Tabel 20. Surmad ja standarditud suremuskordaja (SSK) soo ja surmapõhjuse[a] järgi, 2008, 2009
Table 20. Deaths and the standardized death rate (SDR) by sex and cause of death[a], 2008, 2009

Surmapõhjus RHK-10 järgi *Cause of death by ICD-10*	Sugu *Sex*	2008		2009	
		Surnute arv *Number of deaths*	SSK *SDR*	Surnute arv *Number of deaths*	SSK *SDR*
Kõik põhjused	K/*T*	16 675	893,14	1 6081	837,24
All causes	M/*M*	8 403	1 323,27	7 996	1 240,13
(A00–Y89)	N/*F*	8 272	612,67	8 085	576,11
Teatavad nakkus- ja parasiithaigused	K/*T*	122	8,12	147	9,49
Certain infectious and parasitic diseases	M/*M*	87	13,36	95	14,50
(A00–B99)	N/*F*	35	3,69	52	5,23
Kasvajad	K/*T*	3 585	192,47	3 590	189,98
Neoplasms	M/*M*	1 927	293,46	1 928	290,03
(C00–D48)	N/*F*	1 658	137,35	1 662	137,56
Sisesekretsiooni- ja ainevahetushaigused	K/*T*	262	13,85	229	12,22
Endocrine, nutritional and metabolic diseases	M/*M*	93	14,10	100	15,21
(E00–E90)	N/*F*	169	12,87	129	9,86
Vere- ja vereloomeelundite haigused	K/*T*	14	0,85	9	0,53
Diseases of blood and blood-forming organs	M/*M*	5	1,01	3	0,41
(D50–D90)	N/*F*	9	0,63	6	0,64
Psüühika- ja käitumishäired	K/*T*	192	12,54	143	9,33
Mental and behavioural disorders	M/*M*	132	21,09	87	13,73
(F01–F99)	N/*F*	60	6,03	56	5,52
Närvisüsteemi- ja tundeelundite haigused	K/*T*	234	14,09	263	14,89
Diseases of the nervous system and sense organs	M/*M*	120	18,54	151	23,25
(G00–H95)	N/*F*	114	10,64	112	9,24
Vereringeelundite haigused	K/*T*	9 074	451,43	8 792	422,58
Diseases of the circulatory system	M/*M*	3 964	634,45	3 741	586,54
(I00–I99)	N/*F*	5 110	336,97	5 051	318,93
Hingamiselundite haigused	K/*T*	489	26,51	446	23,80
Diseases of the respiratory system	M/*M*	336	52,47	300	46,51
(J00–J99)	N/*F*	153	12,26	146	10,30
Seedeelundite haigused	K/*T*	725	44,54	631	36,49
Diseases of the digestive organs	M/*M*	421	66,22	369	58,61
(K00–K93)	N/*F*	304	28,83	262	21,30
Naha- ja nahaaluskoe haigused	K/T	15	0,91	6	0,32
Diseases of the skin and subcutaneous tissue	M/*M*	8	1,23	2	0,33
(L00–L99)	N/*F*	7	0,68	4	0,23
Lihasluukonna ja sidekoehaigused	K/*T*	68	3,59	41	2,07
Diseases of the musculo-skeletal system	M/*M*	20	3,27	8	1,17
(M00–M99)	N/*F*	48	3,85	33	2,46
Kuse- ja suguelundite haigused	K/*T*	136	6,70	139	6,56
Diseases of the genito-urinary system	M/*M*	68	11,31	69	10,65
(N00–N99)	N/*F*	68	4,67	70	4,55
Rasedus, sünnitus ja sünnitusjärgne aeg	K/T	0	0,00	0	0,00
Pregnancy, childbirth and the puerperium (O00–O99)	N/*F*	0	0,00	0	0,00
Perinataalperioodi patoloogia	K/*T*	32	3,23	30	3,03
Certain conditions originating in the perinatal period	M/*M*	18	3,54	16	3,16
(P05–P96)	N/*F*	14	2,91	14	2,9
Kaasasündinud väärarendid	K/*T*	43	3,70	35	2,69
Congenital anomalies	M/*M*	24	4,24	14	2,44
(Q00–Q99)	N/*F*	19	3,23	21	2,75
Sümptomid ja ebatäpsed seisundid	K/*T*	326	17,88	296	15,65
Symptoms, signs and ill-defined conditions	M/*M*	124	20,90	115	19,00
(R00–R99)	N/*F*	202	13,65	181	11,86
Õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad	K/*T*	1 358	92,74	1 278	87,38
Injuries and poisonings	M/*M*	1 056	164,08	997	154,44
(V01–Y89)	N/*F*	302	34,42	281	32,28

[a] Surma algpõhjus, mille Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) on määratlenud kui a) haiguse või vigastuse, mis algatas vahetult surmani viivate haigusseisundite jada või b) õnnetuse või vägivalla asjaolud, mis põhjustasid surmava vigastuse.

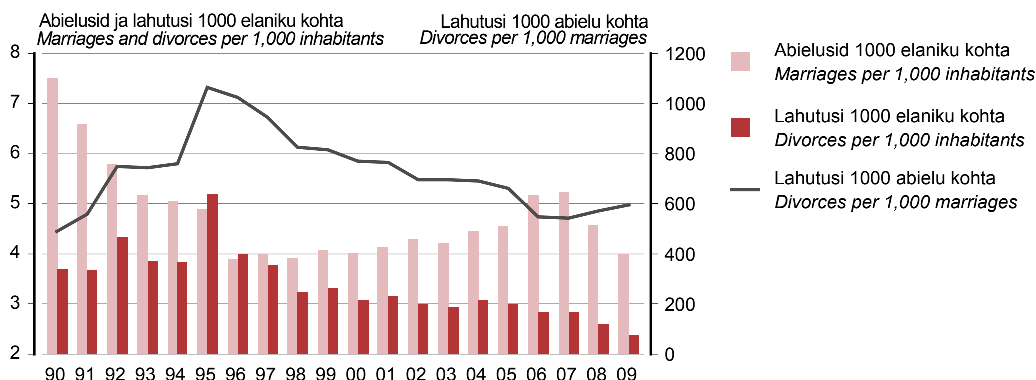
[a] *A primary cause of death. The WHO definition is used.*

Tabel 21. Surnud soo ja rahvuse järgi, 2005–2009
Table 21. Deaths by sex and ethnic nationality, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Kõik rahvused	17 316	17 316	17 409	16 675	16 081	*All ethnic nationalities*
mehed	8 834	8 853	8 985	8 403	7 996	*males*
naised	8 482	8 463	8 424	8 272	8 085	*females*
Meeste osatähtsus surnute hulgas, %	51,0	51,1	51,6	50,4	49,7	*Share of males in the total number of deaths, %*
Eestlased	11 298	11 502	11 372	10 983	10 526	*Estonians*
mehed	5 644	5 808	5 757	5 472	5 148	*males*
naised	5 654	5 694	5 615	5 511	5 378	*females*
Eestlaste osatähtsus surnute hulgas[a], %	65,2	66,4	65,3	65,9	65,7	*Share of Estonians in the total number of deaths[a], %*

[a] Ei ole arvestatud inimesi, kelle rahvus on teadmata.
[a] *Persons of unknown ethnic nationality have not been taken into account.*

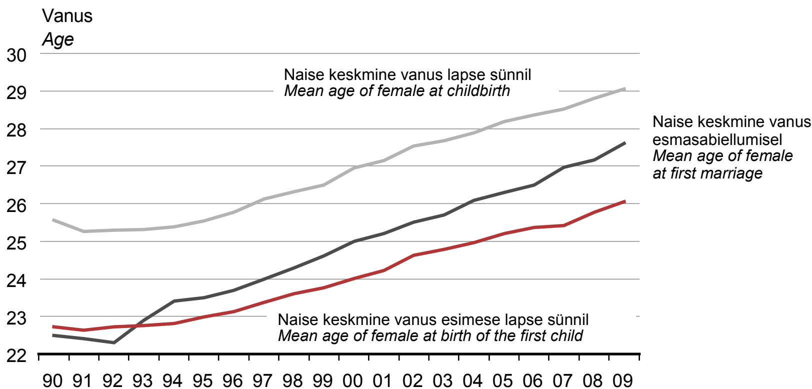
Joonis 8. Abielud ja lahutused 1000 elaniku kohta, 1990–2009
Figure 8. Marriages and divorces per 1,000 inhabitants, 1990–2009

Tabel 22. Abielud, 2005–2009
Table 22. Marriages, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Esmasabielud						*First marriages*
mehed	4 234	4 843	4 966	4 353	3 813	*males*
naised	4 384	4 979	5 103	4 459	3 935	*females*
Korduvabielud						*Remarriages*
mehed	1 887	2 111	2 056	1 773	1 549	*males*
naised	1 737	1 975	1 919	1 668	1 427	*females*
KOKKU	6 121	6 954	7 022	6 127	5 362	*TOTAL*
Korduvabiellunute osatähtsus, %						*Share of remarriages, %*
mehed	30,8	30,4	29,3	28,9	28,9	*males*
naised	28,4	28,4	27,3	27,2	26,6	*females*
Keskmine vanus esmasabiellumisel						*Mean age at first marriage*
mehed	28,8	29,0	29,4	29,6	30,1	*males*
naised	26,3	26,5	27,0	27,2	27,6	*females*

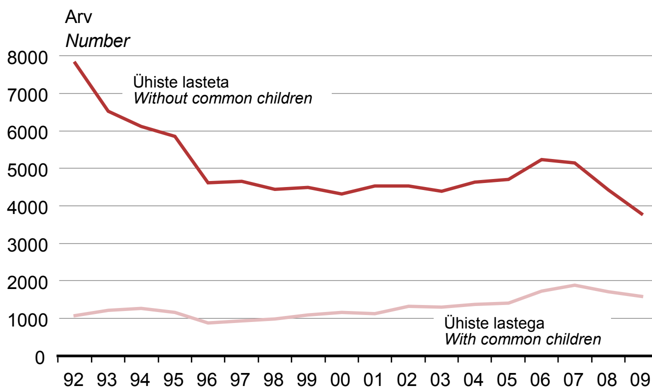
Joonis 9. Naise keskmine vanus esmasabiellumisel ja lapse sünnil, 1990–2009
Figure 9. Mean age of female at first marriage and at birth of the child, 1990–2009

Tabel 23. Abiellunud soo ja vanuse järgi, 2005–2009
Table 23. Newly married persons by sex and age, 2005–2009

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku *Total*
Mehed — *Males*											
2005	65	1 111	1 813	1 172	712	438	316	205	140	149	6 121
2006	100	1 250	1 920	1 413	873	485	361	243	155	154	6 954
2007	82	1 121	1 968	1 485	924	531	363	263	135	150	7 022
2008	60	954	1 721	1 254	799	469	350	220	149	151	6 127
2009	52	728	1511	1 144	726	424	302	180	141	154	5 362
Naised — *Females*											
2005	369	1 772	1 679	889	527	327	216	163	91	88	6 121
2006	417	1 929	1 879	1 110	632	348	266	190	96	87	6 954
2007	367	1 851	1 992	1 187	662	367	286	178	107	75	7 022
2008	312	1 536	1 716	1 036	608	354	252	144	84	85	6 127
2009	184	1 284	1 577	927	542	307	219	141	100	81	5 362

Joonis 10. Abielud ühiste alaealiste laste järgi, 1992–2009
Figure 10. Marriages by common children under 18 years of age, 1992–2009

Tabel 24. Lahutused, 2005–2009
Table 24. Divorces, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Esmasabielu						*First marriage*
mehed	3 207	3 030	2 973	2 745	2 471	*males*
naised	3 272	3 030	3 039	2 749	2 467	*females*
Korduvabielu						*Remarriage*
mehed	837	772	815	745	703	*males*
naised	775	772	758	742	708	*females*
KOKKU[a]	4 054	3 811	3 809	3 501	3 189	*TOTAL[a]*
Korduvabielu lahutanute osatähtsus, %						*Share of repeatedly divorced persons, %*
mehed	20,6	20,3	21,4	21,3	22,0	*males*
naised	19,1	20,3	19,9	21,2	22,2	*females*

[a] Sh lahutused, mille puhul oli teadmata, kas lahutati esmas- või korduvabielu.
[a] Incl. marriages in case of which it was unknown whether divorced for the first time or repeatedly.

Tabel 25. Lahutused ühiste alaealiste laste arvu järgi, 2005–2009
Table 25. Divorces by number of common children under 18 years of age, 2005–2009

Ühiste laste arv	2005	2006	2007	2008	2009	*Number of common children*
0	1 771	1 755	1 805	1 710	1 583	*0*
1	1 499	1 354	1 316	1 183	1 066	*1*
2	653	567	570	516	445	*2*
3+	131	135	118	92	95	*3+*
KOKKU	4 054	3 811	3 809	3 501	3 189	*TOTAL*

Tabel 26. Lahutused abielu kestuse järgi, 2005–2009
Table 26. Divorces by duration of marriage, 2005–2009

Abielu kestus aastates	2005	2006	2007	2008	2009	*Duration of marriage in years*
<1	87	92	96	90	83	*<1*
1	197	201	243	231	202	*1*
2	222	218	244	226	256	*2*
3	235	218	224	227	236	*3*
4	233	214	219	190	186	*4*
5–9	763	729	705	688	682	*5–9*
10–14	699	605	523	421	344	*10–14*
15–19	694	590	557	483	388	*15–19*
20+	924	944	998	945	812	*20+*
KOKKU	4 054	3 811	3 809	3 501	3 189	*TOTAL*

Tabel 27. Lahutanud soo ja vanuse järgi, 2005–2009
Table 27. Newly divorced persons by sex and age, 2005–2009

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku *Total*
Mehed — *Males*											
2005	4	129	528	671	736	697	579	347	195	166	4 054
2006	1	124	454	675	733	573	516	373	203	157	3 811
2007	3	133	461	607	648	640	584	347	180	205	3 809
2008	2	129	399	586	578	588	516	327	224	150	3 501
2009	0	108	380	532	556	509	444	312	197	151	3 189
Naised — *Females*											
2005	17	330	623	743	684	621	477	291	146	122	4 054
2006	18	323	558	694	667	533	455	299	145	119	3 811
2007	23	345	589	618	611	553	485	284	162	139	3 809
2008	27	286	534	571	554	529	430	279	168	123	3 501
2009	17	254	533	507	530	486	365	248	137	112	3 189

Metoodika

Rahvastikuarvestuse aluseks on 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemused, mida täiendatakse igal aastal sünni- ja surmajuhtumite andmetega. Elukoha registreerimise ebatäpsuse tõttu ei kasutata rahvastikuarvestuses 2000. aastast rändeandmeid.

Rändestatistika põhineb rahvastikuregistri ning Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) andmetel. Rahvastikuregistrist saadakse igal kuul kõikide nende inimeste andmed, kes on registreerinud uue elukoha. Elukohtade muudatustest moodustatakse rändesündmused, mida täiendatakse PPA andmetega.

Sünni-, surma-, abielu- ja lahutusstatistika aluseks on registreeritud andmed Eesti alaliste elanike sündide, surmade, abielude ja lahutuste kohta.

Abordistatistika andmed saadakse Sotsiaalministeeriumi raseduskatkestuse andmekogust. Andmekogumise alusdokument on raseduse katkestamise meditsiiniline kaart ehk abordikaart.

Aastaandmete töötluse aluseks on sündmuse toimumise kuupäev.

Methodology

The population account is based on the results of the 2000 Population and Housing Census which are supplemented each year by the data of registered vital events — births and deaths. Since 2000, migration data are not used in the estimation of the population because of the low quality of data on the registration of the place of residence.

Migration statistics are based on the data of the Population Register and of the Police and Border Guard Board (PBG). Each month Statistics Estonia receives from the Population Register data for the persons who have registered a new residence. Changes between the old and the new place of residence are transformed to migration events which are supplemented with the data from the PPA.

Birth, death, marriage and divorce statistics are based on the registered data regarding the vital events of Estonian inhabitants.

For abortion statistics the register data from the the Ministry of Social Affairs Abortion Register are used. The medical record on the termination of pregnancy or the abortion record will be the source document for data collection.

The yearly data processing is based on the date of the event.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1–4/2009*. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

Immigrantrahvastik Eestis. *Immigrant Population in Estonia.* (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Linnad ja vallad arvudes. 2009. *Cities and Rural Municipalities in Figures*. (2009).
Tallinn: Statistikaamet.

Maakonnad arvudes. 2004–2008*. Counties in Figures*. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Rahvastik. 2005–2006. *Population*. (2007). Tallinn: Statistikaamet.

Ränne. 2000–2007. *Migration.* (2009). Tallinn: Statistikaamet.

HARIDUS

Rain Leoma

Ülevaade

Peatükis on esitatud haridusasutuste, õppijate, koolide vastuvõtu ja lõpetanute statistikat eri õppeastmetel peamiselt 2005.–2009. aasta kohta.

Viimastel aastatel ei ole õppeastmeti suuremaid ootamatuid muutusi olnud, välja arvatud see, et kutsehariduse omandajate arv kasvas 2009/2010. õppeaastal umbes 1000 võrra. Suurim langus oli üldhariduses, mida 2009. aastal omandas umbes 5000 õpilase võrra vähem kui aasta varem. Väheneś nii põhikooli- (umbes 3000 õpilast vähem kui aasta varem) kui ka gümnaasiumiõpilaste (umbes 2000 õpilast vähem kui aasta varem) arv. Kõrgharidus on püsinud aastaid stabiilsena.

Alusharidust omandavate laste arv oli 2009. aastal umbes 700 võrra suurem kui 2008. aastal, kuid lasteaedade olukord on aastaga natuke paranenud. Kui 2008. aastal oli lasteaias saja normkoha kohta 105 last, siis 2009. aastal oli neid 104. See näitaja on viimase viie aasta jooksul üsna vähe muutunud (vt joonis nr 1). Viimasel kahel aastal on veidi paranenud just linnalasteaedade olukord. Üks põhjuseid on see, et linnades on lasteaiakohtadega rohkem probleeme kui maal, mistõttu linnadel on suurem surve uusi lasteaiakohti luua. Samuti on linnadel enamasti suuremad eelarved kui valdadel ja seega uute kohtade loomiseks ka rohkem võimalusi.

Põhikooliõpilaste arv on vaadeldud aastatel vähenenud. Kui 2006. aastal oli üheksandas klassis veidi üle 18 000 õpilase, siis 2009. aastal oli neid alla 14 000 (vt joonis nr 2). Õpilased, kes on praegusel õppeaastal (2009/2010) üheksandas klassis, olid 2006. aastal enamasti kuuendas klassis. Tookord oli kuuendates klassides samamoodi natuke alla 14 000 õpilase. Eeldades, et enamik õpilasi, kes olid 2009/2010. õppeaastal põhikooli esimestes klassides, jõuavad üheksandasse klassi, võib arvata, et õpilaste arv väheneb tulevikus veel veidi. Kuigi viimastel aastatel on sündimus suurenenud ja võib eeldada, et esimeste klasside täituvus lähiajal veidi suureneb, ei ole see kasv pikaajaline. 1990. aastate väikesed põlvkonnad, kes praegu õpivad gümnaasiumis või kutsekoolis, jõuavad varsti pereloomise ikka. Mida rohkem jõuab sellesse ikka ka järgmisi väikese sündimusega põlvkondi, seda rohkem hakkab sündimus Eestis vähenema, mille tõttu astub tulevikus esimesse klassi vähem lapsi kui praegu. Vaadates rahvastikuprognoose ja sündimust, ei ole näha, et Eestis võiks lähema 50 aasta jooksul üheksandas klassis õppida 20 000 või rohkemgi õpilast. Nende muutustega peab kohanema ka Eesti koolivõrgustik, seega on selle ümberkorraldamine paratamatu. Koole sulgetakse seni, kuni jõutakse optimaalse arvuni, samal ajal piirkondades, kus on rohkem noori ja suurem sündimus, avatakse uusi koole.

Üldhariduskoolide õpetajate arv on viimastel aastatel vähenenud — igal aastal mõni protsent. Arvestades, et õpilaste arv väheneb ja koole sulgetakse, on loogiline, et ka õpetajate arv väheneb. Vaadates aga õpetajate osatähtsuse muutumist vanuserühmiti, on näha, et Eesti õpetajaskond vananeb (joonis nr 3). Suurenenud on ainult kahe vanuserühma — 50–55-aastaste ja üle 55-aastaste — osatähtsus kõigi õpetajate hulgas. 40–49-aastaste osatähtsus on olnud suhteliselt muutumatu ja vähenenud on just nooremate õpetajate osatähtsus. Selline trend aga ei saa lõputult jätkuda, sest nooremate õpetajate osatähtsus peab millalgi stabiliseeruma. Isegi kui õpetaja kutse omandanud hakkaksid õpetajaks alles vanemas eas, on alati ka neid õpetajaid, kes suunduvad erialasele tööle kohe pärast vastava hariduse saamist.

Kutseõppeasutuste õpetajate arv on olnud stabiilsem, ühel aastal vähenedes, teisel suurenedes. Ka on nende vanuskoosseis teistsugune. 2009. aastal oli kõige suurem üle 55-aastaste osatähtsus — see oli sama suur kui 2008. aastal. Väga stabiilsed on olnud ka 50–55-aastaste ja 30–39-aastaste vanuserühm. 40–49-aastaste õpetajate osatähtsus oli väiksem kui 2008. aastal, kuid see oli siiski suuruselt teine rühm. Huvitav muutus on toimunud alla 30-aastaste vanuserühmas — 2006. aastal selles vanuses õpetajate osatähtsus veidi suurenes ja järgmisel aastal hakkas jälle vähenema, suurenedes taas 2009. aastal. Järgmine aasta peaks näitama, kas tõus jätkub.

Kutseõppeasutuste õpilaste arv oli 2009. aastal umbes 1000 võrra suurem kui 2008. aastal. Selline kasv on üllatav tingimustes, kus õpilaste arv üldiselt väheneb. Vaadeldes lähemalt, kust see kasv tuleb, on näha, et kuigi 2009. aastal oli varasemast aastast veidi rohkem nii defineerimata baashariduse nõudeta kui ka põhihariduse nõudega kutsehariduse omandajaid, siis umbes 1000 võrra rohkem õpilasi omandas keskhariduse nõudega kutseharidust. Viimati mainitud haridust pääsevad omandama need, kes on lõpetanud põhihariduse nõudega kutseõppe, kus omandatakse ka keskharidus, ja need, kes on omandanud keskhariduse.

Kutsekeskkoolide õpilaste arv vähenes aastatel 2000–2007 ja stabiliseerus 2008. aastal. Päevaõppes keskhariduse omandanute arv on vähenenud viimased kolm aastat, õhtu- ja kaugõppe õpilaste arv viimased neli aastat. Põhihariduse nõudega kutseõppe lõpetanute arv ei ole viimase kolme aasta jooksul eriti muutunud. Kõikide haridusnäitajate järgi peaks selle õppeastme õpilaste arv vähenema, järelikult mõjutavad nende arvu haridussüsteemivälised asjaolud. Et tegemist on kõrgeima kutseharidusega, mida on võimalik Eestis omandada, ja et koolide vastuvõtu ajal hakkas töötus suurenema, võisid töötud minna hoopis kutseharidust omandama, et parandada oma oskusi ja olla hiljem tööturul konkurentsivõimelisemad.

Kõrghariduse põhinäitajad muutusid 2009. aastal eelneva aastaga võrreldes väga vähe. Suurim muutus on see, et olulisel määral vähenes kõrgkoolidest väljalangejate arv. 2007/2008. õppeaastal oli väljalangenuid sama palju kui 2006/2007. õppeaastal, seevastu 2006/2007. õppeaastal aga umbes 120% eelneva õppeaasta väljalangenutest. 2006/2007. õppeaasta väljalangejate arvu kasv stabiliseerus 2007/2008. õppeaastal (vt joonis nr 6). 2008/2009. õppeaastal aga oli väljalangejate arv eelneva õppeaasta omast väiksem — meestel oli see 80% ja naistel 87% varasema õppeaasta arvust. Väljalangejate arv vähenes peaaegu kõikides institutsioonitüüpides ning haridusastmeti kahanes see eelneva aastaga võrreldes meestel enim magistriõppes (-26%) ja naistel doktoriõppes (-24%). Ainukesena suurenes rakenduskõrgharidust omandavate naiste väljalangevus — 19%. Kõikide õppeasutuste ja -astmete peale kokku langes 2008/2009. õppeaastal välja 16% vähem õpilasi kui 2007/2008. õppeaastal. Kooli kõrvalt tööl käivate inimeste arv on magistri- ja doktoriõppes suurem kui teistel haridusastmetel. Kui majanduskasvu ajal võisid töötavad üliõpilased vahel pühenduda pigem tööle kui koolile, siis majandusraskuste tingimustes, kus tööd ja seega ka valikuid on vähem, võidakse rohkem pühenduda hariduse omandamisele.

2010. aasta on lugemisaasta, mistõttu tasub vaadata ka lugemise ja kirjandusega seotud õppesuundi. Joonisel nr 5 on esitatud humanitaaralade ning ajakirjanduse ja infolevi üliõpilaste osatähtsus kõigi üliõpilaste hulgas. Ajakirjanduse ja infolevi üliõpilaste osatähtsus on püsinud stabiilsena terve taasiseseisvumisaja, kõikudes ühe ja kahe protsendipunkti vahel. Humanitaaralade üliõpilaste osatähtsus aga vähenes alates taasiseseisvumise algusest kuni 21. sajandi esimese kümnendi keskpaigani, keskmiselt ühe protsendipunkti võrra iga viie aasta jooksul. Viimase viie aasta jooksul aga on nende osatähtsus sama palju suurenenud.

EDUCATION

Rain Leoma

Overview

The chapter presents statistics on educational institutions, students and graduates of and admissions to schools at various educational levels mainly for the period 2005–2009.

In recent years, no major unexpected changes have taken place with respect to educational levels, the only exception being the fact that the number of students in vocational education increased by about a thousand persons in 2009/2010*. The biggest decrease was recorded in general education where the number of students declined by about five thousand persons in 2009 compared to the preceding year. The number of basic school pupils declined (about three thousand pupils less than the preceding year) and the number of upper secondary school students decreased (about two thousand students less than the preceding year), too. The number of students in higher education has stood stable for years.*

In 2009, the number of children in preprimary education rose by about 700 children compared to the previous year, but the condition of kindergartens has improved a bit during the year. In 2008, there were 105 children in preprimary education per 100 normative places, but the respective number in 2009 was 104. The change in this indicator has been negligible during the last five years (see Figure 1). Over the last two years, the conditions have improved slightly for urban kindergartens. One of the reasons for that is the fact that the shortage of kindergarten places is more problematic in cities than in rural areas and thus cities face an increased pressure to create new kindergarten places. Cities usually also have larger budgets than municipalities and thus they have more opportunities to create new kindergarten places.

The number of basic school students has decreased during the years under observation*. In 2006 there were a little over 18,000 students in the ninth grade, but in 2009 their number dropped below 14,000 (see Figure 2). Students who are in the ninth grade in this academic year (2009/2010), were mostly in the sixth grade in 2006 and the number of students back then was a little bit below 14,000. Looking at the students who are in the lower grades of basic school in the academic year 2009/2010 and assuming that the majority of them will reach the ninth grade, we can forecast that the number of students will continue to decrease a bit in the future, too. Although the fertility rate has increased in recent years and thus the first grade enrolment rate is expected to increase slightly, this will not constitute a long-term increase. Small generations of the nineties who are currently studying in upper secondary schools or vocational schools will soon reach the age when they will have a family and children of their own. The more the generations whose fertility rate has been low reach this age, the more the fertility in Estonia will decrease. This trend will result in a smaller enrolment of children in the first grade in future. Looking at the population projections and fertility, it is impossible for Estonia to have 20,000 or more students in the ninth grade within the coming 50 years. However, the Estonian school network also needs to adapt to such changes. Consequently, reorganisation of the school system is inevitable. Closing of schools will continue until an optimal number is reached. At the same time, new schools will be opened in some regions where more young people live and where the birth rate is higher.*

The number of the general education school teachers has declined in recent years — by a few percents each year. *As the number of students is decreasing and schools are being closed, it is logical that the number of teachers is decreasing, too. But looking at the change in the share of teachers by age group, it can be seen that Estonia's teaching staff is aging (Figure 3). The shares of only two age groups i.e. those of the 50–55-year-olds and those older than 55 have increased in the total number of teachers. The proportion of the 40–49-year-olds has remained relatively stable. But the proportion of younger teachers has decreased. This trend cannot continue for ever. The proportion of younger teachers among all teachers must stabilize at some point. Even if the people who have acquired the qualification of teacher should start working as teachers only at an older age, there will always be teachers who start teaching after having attained the relevant qualification.*

The number of teachers in vocational education institutions has been more stable: decreasing one year and increasing next year. Their age structure is different, too. The share of over 55-year-olds was the largest in 2009 — it was as large as in 2008. In addition, the percentage has been very stable for the age groups 50–55 and 30–39. The share of the 40–49-year-old teachers dropped compared to 2008, however, they positioned as the second largest group. An interesting change has occurred in the age group of under 30-year-old teachers. In 2006, a slight increase was recorded in the share of teachers of this age, it started to decline again next year and turned to a new growth in 2009. The next year should show whether the increase will continue.

***In 2009, the number of students in vocational education institutions was bigger by about a thousand persons compared to 2008**. Such an increase is surprising considering the fact that the number of students in general decreases. Looking more closely into the origin of such a change, it can be seen that although a small increase occurred in the number of students acquiring vocational education in the courses without non-defined basic education and in the courses after basic education, the number of students acquiring vocational education in the courses after secondary education grew by around a thousand persons. This level of education is accessible to those who have graduated from vocational courses after basic education which provide also secondary education as well as to those who have acquired secondary education.*

The number of vocational education students in the courses after secondary education decreased from 2000 to 2007 and remained stable in 2008. The number of graduates from the secondary education full-time study has been declining over the past three years. The number of students in the evening or correspondence studies has been declining during the last four years. The number of graduates from vocational education after basic education has not changed much during the past three years. Regarding all education indicators, the number of students in this educational level is expected to drop, consequently the respective number of students is influenced by reasons not related to the education system. Since this is the highest level of professional education which can be acquired in Estonia and as the given enrolment coincided with the time when unemployment started to increase, therefore people who could not find work opted to proceed with vocational education instead in order to improve their professional skills and be more competitive in the future.

***The main indicators of higher education changed a little in 2009 compared to the previous year.** A sharp decrease in the number of dropouts from higher education institutions can be considered the biggest change. The number of dropouts in the academic year 2007/2008 was the same as in the academic year 2006/2007. But, the respective number of the academic year 2006/2007 comprised about 120% of the 2005/2006 number of dropouts. However, the growth in the number of dropouts reported in the academic year 2006/2007 stabilized in the academic year 2007/2008 (see Figure 6). In the academic year 2008/2009 the number of dropouts declined compared to the previous academic year — it comprised about 80% for men and 87% for women compared to the respective percentages of the preceding academic year. The number of dropouts declined in virtually all types of institutions. By educational level, the biggest drop for men occurred in the Master's study (-26%) and for women in the doctoral study (-24%). The dropout of women acquiring higher education in professional higher education courses was the only indicator that increased — 19%. Considering all educational institutions and levels of study, the general dropout of students decreased by 16% in the academic year 2008/2009 compared to the academic year 2007/2008. In the Master's and doctoral studies, the number of persons who work and study at the same time is bigger than in other levels of study. During the time of economic growth, the students who also worked could sometimes focus more on work than on school. Under the conditions of economic difficulties which provide fewer choices, people might dedicate themselves more to the attainment of education.*

The year 2010 is the Year of Reading. In this context it is also worth taking a look at the reading- and literature-related fields of study in education. Figure 5 shows the shares of students studying in such fields of study as humanities, and journalism and information calculated as a percentage of all students. For journalism and information, the share of students has remained stable over the whole period after restoration of independence fluctuating between one and two percentage points. The number of students in humanities, however, decreased from the restoration of independence up to

the middle of the first decade of the 21st century on average by one percentage point per every five years. During the last five years, the respective share has increased to the same extent.

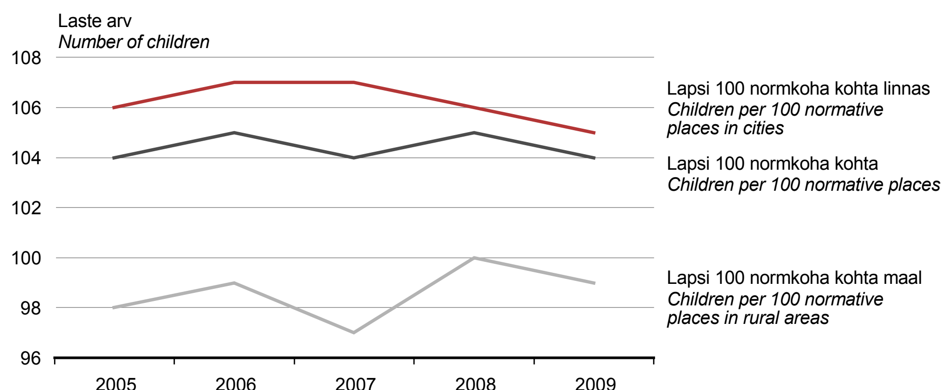
Tabel 1. Taseme- ja alushariduse omandajad, 2005–2009
Table 1. Enrolment in formal and preprimary education, 2005–2009
(tuhat — *thousands*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Alusharidus	54,5	57,0	58,9	62,1	62,8	*Preprimary education*
Üldharidus	181,0	171,0	162,0	154,5	149,6	*General education*
põhikooliaste	138,8	129,4	122,8	117,5	114,6	*basic school level*
gümnaasiumiaste	42,1	41,6	39,2	36,9	35,1	*gymnasium level*
Kutseharidus	29,0	28,7	27,4	27,2	28,4	*Vocational education*
defineerimata baas-haridusega kutseõpe	0,0	0,2	0,3	0,4	0,4	*vocational courses with non-defined basic education*
põhiharidusel baseeruv kutseõpe	18,9	19,0	18,5	18,2	18,2	*vocational courses after basic education*
keskharidusel baseeruv kutseõpe	10,1	9,5	8,6	8,7	9,7	*vocational courses after secondary education*
Kõrgharidus	68,3	68,8	68,2	68,4	69,0	*Higher education*
rakenduskõrgharidus	20,9	22,4	22,9	23,0	22,5	*professional higher education*
kutsekõrgharidus	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	*vocational higher education*
diplomiõpe	2,4	1,2	..	..	..	*diploma study*
bakalaureuseõpe	29,8	28,6	27,9	27,5	27,5	*Bachelor's study*
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	3,5	3,7	3,9	4,1	4,2	*integrated Bachelor's/Master's study*
magistriõpe	9,7	10,7	11,1	11,3	12,1	*Master's study*
doktoriõpe	2,0	2,1	2,4	2,5	2,7	*doctoral study*

Tabel 2. Alus- ja tasemeharidust pakkuvad õppeasutused, 2005–2009
Table 2. Educational institutions providing preprimary and formal education, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Koolieelsed lasteasutused	609	620	624	637	635	*Preschool institutions*
Üldhariduskoolid	598	585	573	566	558	*General education schools*
Kutseõppeasutused	61	54	53	51	51	*Vocational education institutions*
Kõrgkoolid	39	35	35	34	34	*Higher education institutions*

Joonis 1. Lapsi koolieelsetes lasteasutustes 100 normkoha kohta, 2005–2009
Figure 1. Children in preschool institutions per 100 normative places, 2005–2009

Tabel 3. Tasemehariduse omandajaid 10 000 elaniku kohta, 2005–2009
Table 3. Enrolment in formal education per 10,000 inhabitants, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Üldharidus	1 345	1 272	1 207	1 152	1 117	*General education*
põhikooliaste	1 032	962	915	877	855	*basic school level*
gümnaasiumiaste	313	310	292	276	262	*gymnasium level*
Kutseharidus	216	213	204	203	212	*Vocational education*
defineerimata baas-haridusega kutseõpe	0	1	2	3	3	*vocational courses with non-defined basic education*
põhiharidusel baseeruv kutseõpe	140	141	138	135	136	*vocational courses after basic education*
keskharidusel baseeruv kutseõpe	75	71	64	65	73	*vocational courses after secondary education*
Kõrgharidus	507	512	508	510	515	*Higher education*
rakendus-kõrgharidus	155	167	171	172	168	*professional higher education*
kutsekõrgharidus	1	1	0	0	0	*vocational higher education*
diplomiõpe	18	9	..	..	..	*diploma study*
bakalaureuseõpe	221	213	208	205	205	*Bachelor's study*
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	26	27	29	30	31	*integrated Bachelor's/ Master's study*
magistriõpe	72	79	82	84	90	*Master's study*
doktoriõpe	15	16	18	18	20	*doctoral study*
KOKKU	2 068	1 997	1 919	1 866	1 843	*TOTAL*

Tabel 4. Koolieelsete lasteasutuste lapsed soo ja vanuse järgi, 2009
Table 4. Children in preschool institutions by sex and age, 2009

Vanus/sugu	Tüdrukud *Girls*	Poisid *Boys*	KOKKU *TOTAL*	*Age/sex*
Alla aasta	31	29	60	*Under one year of age*
1	1 859	2 057	3 916	1
2	5 221	5 440	10 661	2
3	6 271	6 629	12 900	3
4	6 095	6 640	12 735	4
5	5 967	6 378	12 345	5
6	4 790	5 165	99 55	6
7	71	161	232	7
8	0	0	0	8

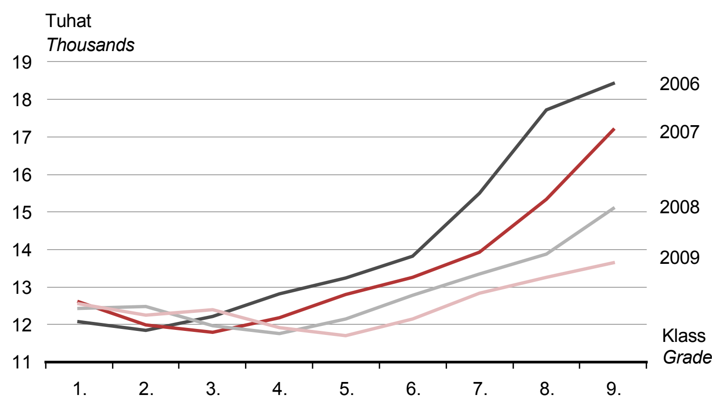
Tabel 5. Üldharidus, 2005–2009
Table 5. General education, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Üldhariduskoolid kokku	598	585	573	566	558	*General education schools*
erakoolid	32	31	29	34	33	*private educational institutions*
erivajadustega laste koolid	46	46	45	45	43	*schools for children with special needs*
Algkoolid	93	85	82	79	72	*Primary schools*
Põhikoolid	265	264	261	260	260	*Basic schools*
Keskkoolid/gümnaasiumid	240	236	230	227	226	*Secondary schools/gymnasiums*
Õpilased kokku, tuhat	173,8	164,0	155,1	147,5	141,8	*Students total, thousands*
erakoolides, tuhat	4,4	4,5	4,7	5,7	5,6	*in privat educational institutions, thousands*
erivajadustega laste koolides, tuhat	4,8	4,5	4,2	4,0	3,8	*in schools for children with special needs, thousands*
Põhikooli alumisel astmel, tuhat	79,6	76	74,6	73,6	73,0	*At lower level of basic school, thousands*
Põhikooli ülemisel astmel, tuhat	57,5	51,9	46,7	42,7	40,1	*At higher level of basic school, thousands*
Gümnaasiumiastmes, tuhat	36,7	36,1	33,7	31,3	28,7	*At gymnasium level, thousands*
Põhikooli lõpetanud, tuhat	19,3	18,6	17,3	16,1	14,4	*Graduates of basic shool, thosuands*
Gümnaasiumi lõpetanud, tuhat	10,8	10,9	11,2	10,8	10,4	*Graduates of gymnasium, thousands*

Tabel 6. Esimese klassi õpilased õppekeele järgi, 2005–2009
Table 6. Pupils in the first grade by language of instruction, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Eesti õppekeel	9 412	9 569	9 882	9 687	9 777	*Estonian as the language of instruction*
Muu õppekeel	2 559	2 509	2 724	2 739	2 771	*Other language of instruction*
KOKKU	11 971	12 078	12 606	12 426	12 548	*TOTAL*

Joonis 2. Põhikooliõpilased päevaõppes, 2006–2009
Figure 2. Basic school students in full-time study, 2006–2009

Tabel 7. Põhikoolilõpetajad päevaõppes õppekeele järgi, 2005–2009
Table 7. Basic school graduates in full-time study by language of instruction, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Eesti keel	14 256	14 201	13 668	12 920	11 825	*Estonian language*
Muu keel	5 035	4 445	3 669	3 162	2 546	*Other language*
KOKKU	19 291	18 646	17 337	16 082	14 371	*TOTAL*

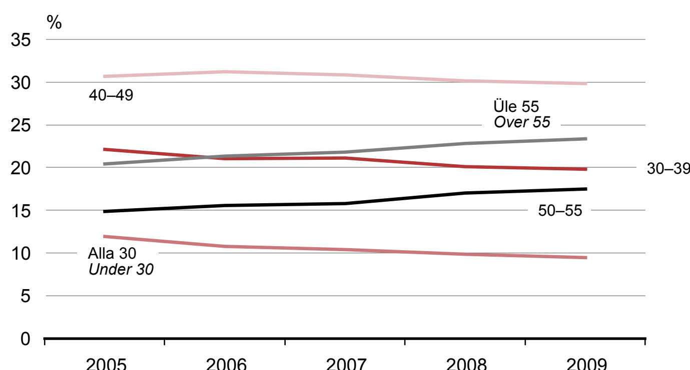
Tabel 8. Üldhariduskoolide õpetajad vanuse järgi, 2005–2009
Table 8. General school teachers by age, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Alla 30	1 888	1 638	1 557	1 446	1 393	*Under 30*
30–39	3 503	3 197	3 177	2 960	2 917	*30–39*
40–49	4 850	4 733	4 644	4 428	4 387	*40–49*
50–55	2 349	2 357	2 376	2 502	2 567	*50–55*
Üle 55	3 237	3 236	3 285	3 346	3 437	*Over 55*

Tabel 9. Kutseharidus, 2005–2009
Table 9. Vocational education, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Kutseharidust pakkuvad õppeasutused	61	54	53	51	51	*Institutions providing vocational education total*
Kutseharidust pakkuvad üldharidus- või kõrgkoolid	4	6	6	6	6	*General or higher education institutions providing vocational education*
Kutseharidust pakkuvad erakoolid	14	11	12	11	11	*Private educational institutions providing vocational education*
Õppijad	29 013	28 651	27 381	27 239	28 363	*Students total*
Defineerimata baas-haridusega kutseõppes	28	169	307	414	420	*In vocational courses with non-defined basic education*
erakoolides	0	0	0	0	0	*in private educational institutions*
Põhiharidusel baseeruvas kutseõppes	18 884	19 004	18 454	18 153	18 225	*In vocational courses after basic education*
erakoolides	293	283	285	272	233	*in private educational institutions*
Keskharidusel baseeruvas kutseõppes	10 101	9 478	8 620	8 672	9 718	*In vocational courses after secondary education*
erakoolides	894	758	863	878	852	*in private educational institutions*
Õpetajad	1 078	1 000	1 089	1 027	1 009	*Teachers*
Kutseõpetajad	1 425	1 262	1 319	1 290	1 472	*Vocational teachers*

Joonis 3. Üldhariduskoolide ja täiskasvanute gümnaasiumide õpetajad vanuse järgi, 2005–2009
Figure 3. Teachers of general education schools and evening schools by age, 2005–2009

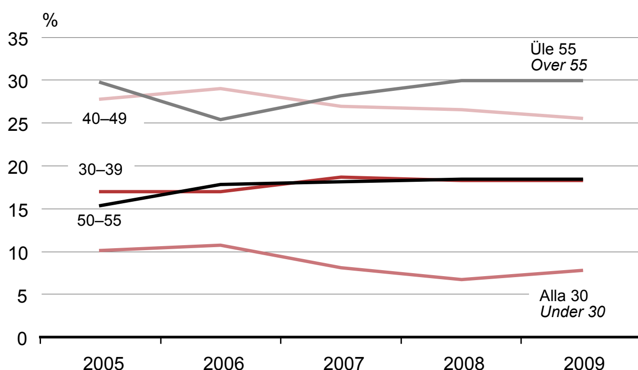
Tabel 10. Kutsehariduse omandajad koolitusala järgi, 2005–2009
Table 10. Vocational education enrolment by field of study, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	0	0	0	0	0	*Teacher training and education science*
Kunstid	1 126	1 084	1 016	1 080	1 225	*Arts*
Humanitaaralad	0	0	0	0	0	*Humanities*
Ajakirjandus ja infolevi	0	0	0	0	0	*Journalism and information*
Ärindus ja haldus	3 661	3 468	3 339	3 372	3 288	*Business and administration*
Õigus	0	0	0	0	0	*Law*
Arvutiteadused	1 361	1 215	1 221	1 459	1 894	*Computer sciences*
Tehnikaalad	7 055	6 843	6 666	6 650	6 659	*Engineering and engineering trades*
Tootmine ja töötlemine	3 005	2 566	2 154	2 096	2 170	*Manufacturing and processing*
Arhitektuur ja ehitus	3 662	4 193	4 150	3 745	3 505	*Architecture and construction*
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	1 850	1 979	1 952	1 898	1 867	*Agriculture, forestry and fishing*
Veterinaaria	0	0	0	0	0	*Veterinary*
Tervis	582	519	445	367	274	*Health*
Sotsiaalteenused	253	270	255	235	393	*Social services*
Isikuteenindus	5 325	5 265	5 055	5 063	5 492	*Personal services*
Transporditeenused	512	634	607	594	1 012	*Transport services*
Keskkonnakaitse	211	192	152	134	166	*Environmental protection*
Turvamine	410	423	369	546	418	*Security services*
KOKKU	29 013	28 651	27 381	27 239	28 363	*TOTAL*

Tabel 11. Kutseõppeasutuste õpetajad vanuse järgi, 2005–2009
Table 11. Vocational education teachers by age, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Alla 30	254	242	196	156	193	*Under 30*
30–39	425	385	450	424	454	*30–39*
40–49	696	656	648	616	634	*40–49*
50–55	384	404	436	427	457	*50–55*
Üle 55	744	575	678	694	743	*Over 55*

Joonis 4. Kutseõppeasutuste õpetajad vanuse järgi, 2005–2009
Figure 4. Vocational education teachers by age, 2005–2009

Tabel 12. Kõrghariduse omandamine haridusastme järgi, 2005–2009
Table 12. Acquisition of higher education by level of study, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Vastuvõetud	19 620	18 597	19 482	19 292	19 167	*Admittance*
rakendus-kõrgharidus	6 530	6 503	6 384	6 192	5 812	*professional higher education*
kutsekõrgharidus	..	..	..	..	..	*vocational higher education*
diplomiõpe	..	..	..	..	..	*diploma study*
bakalaureuseõpe	7 619	7 336	8 030	7 855	7 842	*Bachelor's study*
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	834	815	883	915	796	*integrated Bachelor's/ Master's study*
magistriõpe	4 197	3 499	3 644	3 858	4 179	*Master's study*
doktoriõpe	440	444	541	472	538	*doctoral study*
Õppijad	68 285	68 767	68 168	68 399	68 985	*Enrolment*
rakendus-kõrgharidus	20 911	22 433	22 918	23 015	22 541	*professional higher education*
kutsekõrgharidus	121	72	20	4	3	*vocational higher education*
diplomiõpe	2 384	1 154	..	..	..	*diploma study*
bakalaureuseõpe	29 773	28 628	27 926	27 511	27 531	*Bachelor's study*
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	3 463	3 684	3 853	4 079	4 160	*integrated Bachelor's/ Master's study*
magistriõpe	9 663	10 654	11 070	11 325	12 097	*Master's study*
doktoriõpe	1 970	2 142	2 381	2 465	2 653	*doctoral study*
Lõpetanud	11 786	11 546	12 612	11 345	11 489	*Graduates*
rakendus-kõrgharidus	2 461	3 589	3 943	3 863	4 136	*professional higher education*
kutsekõrgharidus	93	23	13	6	0	*vocational higher education*
diplomiõpe	1 772	651	554	..	..	*diploma study*
bakalaureuseõpe	5 549	5 290	5 462	4 591	4 533	*Bachelor's study*
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	252	315	358	404	393	*integrated Bachelor's/ Master's study*
magistriõpe	1 535	1 535	2 129	2 320	2 267	*Master's study*
doktoriõpe	124	143	153	161	160	*doctoral study*

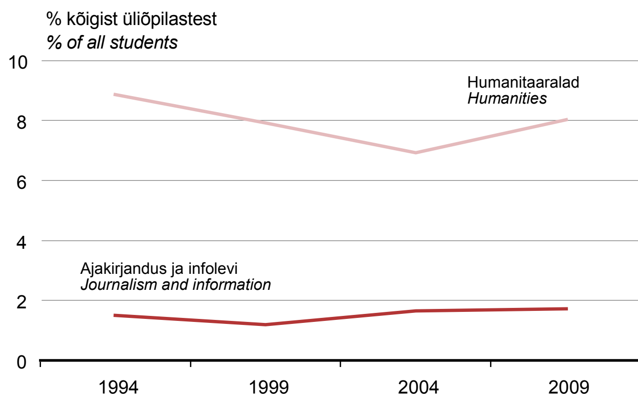
Tabel 13. Kõrgharidust pakkuvad õppeasutused, 2005–2009
Table 13. Educational institutions providing higher education, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Ülikoolid	11	11	11	10	10	*Universities*
avalik-õiguslikud ülikoolid	6	6	6	6	6	*public universities*
eraülikoolid	5	5	5	4	4	*private universities*
Rakenduskõrgkoolid	21	20	21	21	21	*Professional higher schools*
riiklikud rakenduskõrgkoolid	8	9	10	10	10	*state professional higher schools*
erarakenduskõrgkoolid	13	11	11	11	11	*private professional higher schools*
Kutseõppeasutused	7	4	3	3	3	*Vocational education institutions*
KOKKU	39	35	35	34	34	*TOTAL*

Tabel 14. Kõrghariduse omandajad koolitusala järgi, 2005–2009
Table 14. Higher education enrolment by field of study, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	5 182	4 767	4 551	4 787	4 713	*Teacher training and education science*
Kunstid	3 045	3 149	3 509	3 743	3 871	*Arts*
Humanitaaralad	4 857	4 721	4 772	4 651	5 532	*Humanities*
Sotsiaal- ja käitumisteadused	5 453	5 686	5 380	4 485	3 833	*Social and behavioural science*
Ajakirjandus ja infolevi	1 181	1 235	1 301	1 363	1 185	*Journalism and information*
Ärindus ja haldus	15 723	15 957	16 266	16 792	15 939	*Business and administration*
Õigus	4 248	4 461	4 446	4 468	4 155	*Law*
Bioteadused	1 285	1 293	1 241	1 254	1 409	*Life sciences*
Füüsikalised loodusteadused	1 198	1 104	1 164	1 184	1 253	*Physical sciences*
Matemaatika ja statistika	418	380	356	336	364	*Mathematics and statistics*
Arvutiteadused	3 959	4 052	3 804	3 721	4 165	*Computer sciences*
Tehnika-alad	3 908	4 292	3 815	3 890	3 872	*Engineering and engineering trades*
Tootmine ja töötlemine	1 454	1 367	1 541	1 512	1 584	*Manufacturing and processing*
Arhitektuur ja ehitus	3 050	3 359	3 512	3 675	3 779	*Architecture and building*
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	1 380	1 360	1 238	1 158	1 193	*Agriculture, forestry and fishing*
Veterinaaria	323	320	338	346	358	*Veterinary*
Tervis	3 895	3 955	3 946	4 067	4 349	*Health*
Sotsiaalteenused	1 926	1 761	1 625	1 624	1 916	*Social services*
Isikuteenindus	1 789	1 619	1 567	1 600	1 672	*Personal services*
Transporditeenused	1 480	1 326	1 244	1 224	1 349	*Transport services*
Keskkonnakaitse	1 571	1 692	1 745	1 796	1 832	*Environmental protection*
Turvamine	960	911	807	723	662	*Security services*
KOKKU	68 285	68 767	68 168	68 399	68 985	*TOTAL*

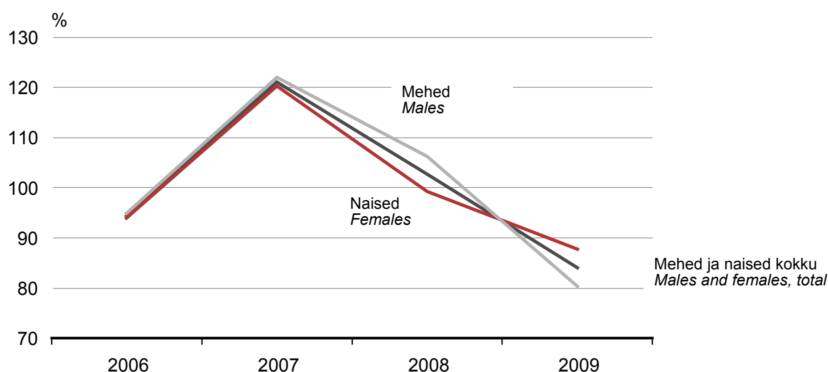
Joonis 5. Humanitaaralade ning ajakirjanduse ja infolevi üliõpilaste osatähtsus kõigi üliõpilaste hulgas, 2005–2009
Figure 5. Students in humanities, and in journalism and information studies as a percentage of all students, 2005–2009

Tabel 15. Kõrgkoolidest väljalangenud soo järgi, 2005–2009
Table 15. Higher education dropouts by sex, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Naised	4 905	4 608	5 544	5 501	4 830	*Females*
Mehed	4 647	4 410	5 378	5 717	4 593	*Males*
KOKKU	9 552	9 018	10 922	11 218	9 423	*TOTAL*

Joonis 6. Kõrgkoolidest väljalangejate arvu muutus võrreldes eelmise aastaga, 2006–2009
Figure 6. Change in the number of dropouts from higher education institutions compared to the previous year, 2006–2009

Metoodika

Haridusandmed on kogunud ja töödelnud Haridus- ja Teadusministeerium ning Statistikaamet. Andmed on kogutud kõikselt, s.t hõlmatud on kõik vastava koolitusloaga õppeasutused, olenemata omandivormist.

Alates 2005/2006. õppeaastast koostatakse haridusstatistika Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmete alusel (alusharidus alates 2008/2009. õppeaastast). EHIS on riiklik register, mis koondab haridussüsteemi andmeid.

2001. aastast on kasutusel varasemast detailsem rahvusvahelise ühtse hariduslіigituse (ISCED — International Standard Classification of Education) 1997. aasta versiooni koolitusalad. Kõik rahvaarvuga seotud 1995.–2001. aasta näitajad on ümber arvutatud 2000. aasta rahvaloenduse alusel korrigeeritud rahvastiku vanusjaotuse põhjal. Tabelis on esitatud Eesti õppekavade vastavus rahvusvahelise ühtse hariduslіigituse tasemetele. 1999. aastal lisandus Eesti õigusaktide muutuste tõttu liigitusse nii kutsekeskhariduse kui ka kutsekõrghariduse ning 2002. aastal rakendus-kõrghariduse aste. Ka rahvusvahelisse liigitusse tuli ISCED eelmise versiooniga (1976) võrreldes teise ja kolmanda taseme vahele uus kategooria — 4. aste.

EESTI ÕPPEKAVADE LIIGITUS	ISCED-97 TASEMEKATEGOORIAD
0-aste — alusharidus	Esimesele tasemele eelnev haridus, 0-aste
1. aste — põhikooli I–VI klass	Esimese taseme haridus, 1. aste
2. aste — põhikooli VII–IX klass	Teise taseme alumise astme haridus, 2. aste
3. aste — kutseõpe erivajadustega ja põhihariduseta noortele	Teise taseme alumise astme haridus, 2. aste
3. aste — gümnaasium (X–XII klass)	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
3. aste — kutsekeskharidusõpe ja kutseõpe põhiharidusega noortele	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
3. aste — kutsekeskharidusõpe ja kutseõpe keskharidusega noortele	Teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus, 4. aste
4. aste — keskeriõpe põhiharidusega noortele	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
4. aste — keskeriõpe keskharidusega noortele	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste — rakenduskõrgharidusõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste — kutsekõrgharidusõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste — diplomiõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
6. aste — bakalaureuseõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
7. aste — magistriõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
8. aste — doktoriõpe	Kolmanda taseme haridus, 6. Aste

Methodology

The statistical data on education have been collected and processed by Statistics Estonia and the Ministry of Education and Research. The data are based on total surveys, i.e. the survey population of education statistics includes all educational institutions which have an activity license for providing education regardless of their form of ownership.

*Starting from the academic year 2005/2006, education statistics are produced on the basis of the data available in the system called EHIS (*Eesti Hariduse Infosüsteem*) — the Estonian Educational Information System (preprimary education since 2008/2009). EHIS is a state register which integrates the data of the education system.*

Since 2001, the 1997 version of the International Standard Classification of Education, which is more detailed than the previous one, is applied. All indicators related to the population figures for the years 1995–2001 have been recalculated using the revised age distribution of the population based on the 2000 Population Census.

To allow international comparability of the published data, the correspondence of the level categories of the Estonian Classification of Education to those of the international standard classification has been given. In 1999, as a result of amendments to the legislation, new level categories — secondary vocational education and professional higher education courses — were added, in 2002 — applied higher education courses was the new category added. A new level category — post-secondary non-tertiary — was added to ISCED compared to the previous version (1976).

ESTONIAN CLASSIFICATION	*ISCED LEVELS*
0 — preprimary education	*Level 0 — preprimary education*
1 — grades 1–6 of basic school	*Level 1 — primary education or first stage of basic education*
2 — grades 7–9 of basic school	*Level 2 — lower secondary or second stage of basic education*
3 — vocational courses for youth with special needs or without basic education	*Level 2 — lower secondary or second stage of basic education*
3 — gymnasium (grades 10–12)	*Level 3 — (upper) secondary education*
3 — vocational secondary education and vocational courses for youth with basic education	*Level 3 — (upper) secondary education*
3 — vocational secondary education and vocational courses for youth with secondary education	*Level 4 — post-secondary non-tertiary education*
4 — professional secondary education courses for youth with basic education	*Level 3 — (upper) secondary education*
4 — professional secondary education courses for youth with secondary education	*Level 5 — first stage of tertiary education*
5 — professional higher education courses	*Level 5 — first stage of tertiary education*
5 — vocational higher education courses	*Level 5 — first stage of tertiary education*
5 — diploma courses	*Level 5 — first stage of tertiary education*
6 — Bachelor courses	*Level 5 — first stage of tertiary education*
7 — Master courses	*Level 5 — first stage of tertiary education*
8 — doctoral courses	*Level 6 — second stage of tertiary education*

KULTUUR

Kutt Kommel, Rain Leoma

Ülevaade

Peatükk annab ülevaate 2005.–2009. aasta kultuuristatistikast. Esitatud on raamatukogude, muuseumide, filmitootmise ja -levi, teatrite, trükitoodangu, raadio ja televisiooni ning spordiklubide statistika.

Kultuuriasutuste tulubaas on vähenenud. Muuseumide kogutulu oli 2009. aastal 0,5 miljardit krooni ehk 2008. aasta omast 13% väiksem (+16%[a]) ja rahvaraamatukogude kogutulu ligi 0,4 miljardit krooni ehk 18% väiksem (+17%[a]). Esialgsetel hinnangutel vähenes samas suurusjärgus ka teiste kultuuriasutuste tulubaas. Kuigi kultuuriasutuste tulu on majanduslanguse tõttu oluliselt vähenenud, ei ole see seni nende tegevust ja loomingut veel väga palju mõjutanud. Pikemas perspektiivis aga pärsib see tegur kultuuriasutuste arengut tõenäoliselt tugevasti, sest kokkuhoiuruumi, eriti projektipõhiselt tegutsevatel asutustel, ei ole. Osa projekte jääb ellu viimata ja seetõttu väheneb järgmistel aastatel ühtlasi pakutavate kultuurihüvede hulk, mistõttu pidurdub ka kultuuriasutuste külastatavuse kasv.

Teatris-, kinos-, muuseumis- ja raamatukoguskäikude arv on varasema nelja aasta omadega võrreldes suurenenud keskmiselt 8%. Kõige rohkem on kasvanud muuseumiskäikude arv (+17%[a]), mis oli 2009. aastal üle 2,2 miljoni. 2009. aasta oli Eestis muuseumiaasta, mistõttu palju inimesi käis muuseumis selle puhul korraldatud üritustel. Kinos käidi üle 1,7 miljoni korra (+15%[a]) ja rahvaraamatukogudes ligi 6,5 miljonit korda (+4%[a]). Veidi vähenenud on aga teatriskäikude arv, mis riigi- ja linnateatrites oli esialgseil hinnanguil veidi väiksem kui 2006. aastal (-4%[a]).

Mõne kultuuriasutuse ja -ettevõtte töötulemused on viimase viie aasta jooksul paranenud, mõne omad halvenenud. 2009. aastal jõudis riigi- ja linnateatrites vaatajate ette esialgseil hinnanguil peaaegu sama palju uuslavastusi kui 2008. aastal (-5%[a]) ja filmitootjad tõid välja 22 kinofilmi (-6%[a]). Esmatrükis ilmus kokku 4229 raamatut ja brošüüri (+7%[a]) ning muuseumides oli peale püsiekspositsioonide 1596 näitust (+10%[a]). Võrreldes 2008. aastaga vähenes esmatrükis ilmunud brošüüride ja raamatute hulk 3% ning kinofilmide arv koguni 12%. Ainsana suurenes (5%) muuseumides korraldatud näituste arv. Hoolimata keerukatest majandustingimustest on kultuuriasutuste töö üldiselt muutunud üha efektiivsemaks. Loomingunäitajad olid eelnevate aastatega üldjoontes samal tasemel (+1%[a]). Kultuuriasutuste külastatavuse suurenemisele aga annab oma panuse ka see, et inimeste huvi kultuuri vastu, ehkki aeglaselt, üha suureneb.

Kuigi raamatukogudes on pärast 2005. aastat lugejaid iga aastaga vähemaks jäänud, siis 2008. aastal vähenemine pidurdus ja 2009. aastal hakkas lugejate arv taas suurenema. Rahvaraamatukogudes oli 2009. aastal 391 000 registreeritud lugejat — 4% rohkem kui aasta varem (-3%[a]). Märgatavalt aga on kasvanud rahvaraamatukogudes tehtud laenutuste arv. 2009. aastal laenutati üle 12 miljoni teaviku — 7% rohkem kui aasta varem ja 10% rohkem kui eelneval neljal aastal keskmiselt. Mõni aasta tagasi kahanes raamatukogude lugejate ja laenutuste arv peamiselt tänu internetiteenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse paranemisele. 2009. aasta arvu kasv aga oli tingitud majandusraskustest ja elanike soovist raha säästa. Raamatukoguteenused on tasuta, mistõttu neid võimalusi kasutati rohkem.

Rahvaraamatukogusid oli 2009. aastal Eestis 565 ja neis on kõige suurem lugejaskond. Kui ühe rahvaraamatukogu kohta oli 2009. aastal 692 lugejat (-3%[a]), siis ühe teadus- ja erialaraamatukogu kohta koguni 3360 lugejat (+7%[a]). Kooli- ja rahvaraamatukogude lugejate arv ühe asutuse kohta on pärast taasiseseisvumist püsinud samas suurusjärgus, teadus- ja eriala-raamatukogude lugejate arv aga on viimase kümnendi jooksul kahekordistunud, sest teavikutega varustatus teadus- ja erialaraamatukogudes on paranenud — viimase kümnendi jooksul on teavikute arv nendes raamatukogudes suurenenud 24% (+7%[a]). Teine põhjus on see, et teadus- ja erialaraamatukogude arv on vähenenud 93-st (2000. aasta) 53-ni (2009. aasta) ehk 43% (-12%[a]).

[a] Võrdlus eelneva nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

Endiselt väheneb ka kooliraamatukogude arv, mis 2008. aastal oli 411 (-8%[a]). Rahvaraamatukogude arv on viimase viie aasta jooksul olnud peaaegu muutumatu, kuid viimase kümne aasta vältel on ka nende arv vähenenud.

Kui raamatukogutöötajate arv ühe raamatukogu kohta on jäänud samale tasemele, siis muuseumis põhikohaga töötavate inimeste arv ühe muuseumi kohta on vähenenud (-10%[a]). See ei ole siiski tingitud muuseumitöötajate arvu olulisest vähenemisest, vaid väiksema töötajate arvuga muuseumide paremast kaasatusest statistikasse.

Muuseumistatistikas vaadeldakse eraldi Tallinna loomaaeda. Loomaaias oli 2009. aastal 6594 asukat, kellest kõige rohkem oli selgrootuid (2249) ja kalu (2396). Loomaaia asukate arv oli 2009. aastal 8% väiksem kui aasta varem (-6%[a]). Selgrootute arv kahanes, olles 26% väiksem kui 2008. aastal (-27%[a]), selgroogsete arv kasvas. Tallinna loomaaias oli 2009. aastal 606 liiki isendeid (+15%[a]). Liikide arv seevastu on kasvanud just selgrootute liikide arvu kasvu tõttu (+53%[a]). Vähenenud aga on näiteks imetajaliikide arv — 2009. aastal oli loomaaias 95 liiki imetajaid (-8%[a]). Loomaaias käis 2009. aastal 291 000 inimest (+6%[a]).

2009. aastal trükiti iga Eesti elaniku kohta viis raamatut (-7%[a]). Raamatuid ja brošüüre ilmus ühtekokku 4551 nimetust ehk 3% vähem kui eelneval aastal (+6%[a]). Kogutrükiarv aga kahanes 7,3 miljonist 2008. aastal 6,9 miljonini 2009. aastal (-6%[a]). Lasteraamatute nimetuste arv, mis pärast 2004. aastat oli pidevalt suurenenud, vähenes 2009. aastal 92 võrra (647-st 555-ni) ehk 14% (+2%[a]). Lasteraamatute trükiarv aga kahanes 1,5 miljonist 2008. aastal 1,2 miljonini 2009. aastal (-2%[a]). 2009. aastal anti välja 328 ajakirja (+3%[a]) ja 151 ajalehte (+3%[a]), sh 15 päevalehte (-6%[a]). Nende kogutrükiarv oli ligi 27 miljonit (-8%[a]).

2009. aastal oli Eestis 15 telekanalit, millest kaks olid avalik-õiguslikud ja 13 erakanalid. Saadete üldmaht oli 69 900 tundi ehk 2% väiksem kui aasta varem. 90% saadetest olid eestikeelsed, 2008. aastal oli eestikeelseid saateid 89%.

Raadiojaamu oli 2009. aastal 34 — avalik-õiguslikke 5 ja eraõiguslikke 29. Kokku oli 4 üleriigilist, 17 piirkondlikku ja 12 kohalikku raadiojaama. Raadiojaamade arv ei ole viimastel aastatel oluliselt muutunud, küll aga on suurenenud saatjate arv — neid oli 2009. aastal üle Eesti 145 (+5%[a]). Raadiosaadete üldmaht oli ligi 288 000 tundi (+2%[a]). Eestikeelseid saateid oli 72% (-2%[a]) ja venekeelseid 26% (+10%[a]) kõigist saadetest.

2009. aasta üks suuri kultuurisündmusi oli laulu- ja tantsupidu ÜhesHingamine. Laulupidu toimus 25. korda ja tantsupidu 18. korda. Peol osales 864 koori ja orkestrit kokku 26 430 laulja ja pillimängijaga ning 534 tantsu- ja võimlemisrühma 7460 esinejaga. Väliskollektiive oli peol 41 ja neis oli 1340 esinejat. Kolme päevaga käis laulu- ja tantsupeol ligi 154 000 piletiga pealtvaatajat, peale nende ka peol osalejad ja nende saatjad.

Eesti rahvakultuuri arendus- ja koolituskeskuse andmetel oli Eestis 2009. aastal ligi 40 000 koorilauljat, ligi 19 000 rahvatantsijat ja ligikaudu 2800 puhkpillimängijat. Harrastusnäitlejaid oli 4500 ja käsitöö harrastajaid 3500. Eesti harrastuskollektiivides oli kokku 76 500 liiget.

[a] Võrdlus eelneva nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

CULTURE

Kutt Kommel, Rain Leoma

Overview

The chapter provides an overview of the cultural statistics of Estonia in 2005–2009. Statistics on libraries, museums, film production and distribution, theatres, radio, TV and sports clubs have been presented.

The income basis of the cultural institutions has decreased compared to the previous year. *In 2009, the total income of museums was 0.5 billion kroons or 13% smaller than in 2008 (+16%[a]) and the total income of public libraries was nearly 0.4 billion kroons or 18% smaller (+17%[a]). According to preliminary estimations, the revenue base of other cultural institutions decreased in the same volume. Although the income of cultural institutions has significantly decreased due to the economic crisis, it has not yet had an apparent effect on their activity and creation. In the long run this factor is probably going to retard the development of cultural institutions because there is no space for saving, especially what concerns the institutions which work project-base. Some projects will not be carried out, which has an influence on the amount of cultural goods and services and this is the reason why the growth of cultural participation is slowing down.*

The attendance of theatres, cinemas, museums and libraries has increased on an average 8% compared to the average of the previous four years. *The attendance of museums has increased the most (+17%[a]), in 2009 more than 2.2 million persons visited museums. 2009 was Museum Year in Estonia. Museums gathered many attendees also thanks to the special events of Museum Year. Cinema attendance was over 1.7 million (+15%[a]) and public libraries' attendance — over 6.5 million (+4%[a]). Theatre attendance has slightly decreased, which according to preliminary estimations in state and town theatres was slightly below the level of 2006 (-4%[a]).*

Indicators of some cultural institutions and enterprises have increased and of some decreased during the last five years. In 2009, state and town theatres premiered nearly as many new productions as in 2008 (-5%[a]) and film producers released 22 full-length or short movies (-6%[a]). 4,229 new books and pamphlets (+7%[a]) were issued and museums exposed in addition to stationary expositions 1,596 exhibitions (+10%[a]). Compared to 2008, the number of new books and pamphlets released decreased 3% and the number of films even 12%. Only the number of exhibitions in museums increased (5%). Despite the complicated economic situation the work of cultural institutions has become more efficient. Creative indicators in general have stayed on the same level as in the previous years (+1%[a]). The increase in the attendance of cultural institutions is also caused by the fact that the interest of population in culture is continuously growing, though slowly.

Although the number of the registered users of libraries has declined every year since 2005, in 2008 the decrease slowed down and in 2009 turned back to increase. In 2009, the registered users in public libraries amounted to 391,000 — 4% more than in the year before (-3%[a]). The number of library units lent in public libraries has considerably increased. In 2009, the number of library units lent was over 12 million — 7% more than in 2008 and 10% more than the average of the four previous years. The decrease in the number of registered library users and library units lent a few years ago was mainly caused by better quality and accessibility of the Internet. The increase in 2009 was the result of the economic crisis as well as caused by persons' wish to save money. As the services of libraries are free of charge these possibilities were used more.

In 2009, public libraries in Estonia numbered 565 and the registered number of users was the largest there. *When in 2009 there were 692 registered users (-3%[a]) per public library, then the respective indicator per one specialized and scientific library was 3,360 (+7%[a]). The number of users of school and public libraries per one library has remained on the same level during the years of re-independence, but the number of users of specialized and scientific libraries has doubled during the last decade. One reason for that is the better equipment in specialized and scientific libraries — the*

[a] Comparison with the arithmetic mean of the four previous years.

number of library units in these libraries has increased 24% (+7%[a]) during the last decade. The other reason is the fact that the number of specialized and scientific libraries decreased from 93 in 2000 to 53 in 2009 or 43% (-12%[a]). The number of school libraries is also continuously decreasing — in 2008 their number was 411 (-8%[a]). The number of the public libraries has remained on the same level during the last five years, but during the last ten years their number has decreased as well.

The number of employees of libraries per one institution has remained on the same level, but the number of full time employees per museum has decreased (-10%[a]). The reason for the decrease is not the significant decrease of museum employees, but the fact that museums with smaller number of employees have been better covered in statistics.

In museum statistics, separate data are collected on the Tallinn Zoo. In 2009, the number of habitants in the Zoo amounted to 6,594, of which the majority were invertebrates (2,249) and fish (2,396). In 2009 compared to 2008, the number of habitants in the Zoo decreased 8% (-6%[a]). The number of habitants has declined on account of invertebrates, the number of also which was by 26% (-27%[a]) smaller than in 2008. The number of vertebrates increased. In 2009, 606 species were represented in the Zoo (+15%[a]). The number of species has increased on account of the growth in the number of invertebrates (+53%[a]). But the number of mammal species has decreased — in 2009, 95 species of mammals were represented in the Zoo (-8%[a]). 291,000 persons (+6%[a]) visited the Zoo in 2009.

***In 2009, five books per inhabitant were printed in Estonia (-7%[a]).** The total number of titles of issued books and pamphlets was 4,551, decreasing by 3% (+6%[a]) compared to 2008. The total issue decreased from 7.3 million books in 2008 to 6.9 million (-6%[a]) in 2009. The number of titles of children's books which had increased continuously since 2004, decreased by 92 in 2009 (from 647 to 555), i.e. 14% (+2%[a]). The annual issue of children's books decreased from 1.5 million in 2008 to 1.2 million in 2009 (-2%[a]). 328 magazines (+3%[a]) and 151 newspapers (+3%[a]) (incl. 15 dailies (-6%[a])) were issued in 2009 — the total issue of periodicals was almost 27 million (-8%[a]).*

In 2009, there were 15 TV channels in Estonia, of which two were public and 13 private. The total volume of TV broadcasting was 69,900 hours, 2% less than in 2008. The share of broadcasting in the Estonian language was 90%, in 2008 — 89%.

In 2009, the number of radio stations was 34 in Estonia — 5 public and 29 private. As total there were 4 state-wide, 17 regional and 12 local radio stations. The number of radio stations has not changed much during the last years, but the number of radio transmitters has increased, which in 2009 amounted to 145 (+5%[a]) all over the country. The total volume of radio broadcasting was about 288,000 hours (+2%[a]). The share of broadcasting in the Estonian language was 72% (-2%[a]) and the share of broadcasting in the Russian language 26% (+10%[a]).

***In 2009, the Song and Dance Festival "To Breathe As One"** **(ÜhesHingamine)** ***took place.** The Song Festival took place for the 25th time and the Dance Festival for the 18th time. 864 choirs and orchestras with 26,430 singers and musicians and 534 dance and gymnastic collectives with 7,460 performers participated in the festival. 41 foreign collectives with 1,340 performers also participated in the festival. During three days the Song and Dance Festival was attended by 154,000 spectators with tickets, in addition to them — participants and accompanying persons.*

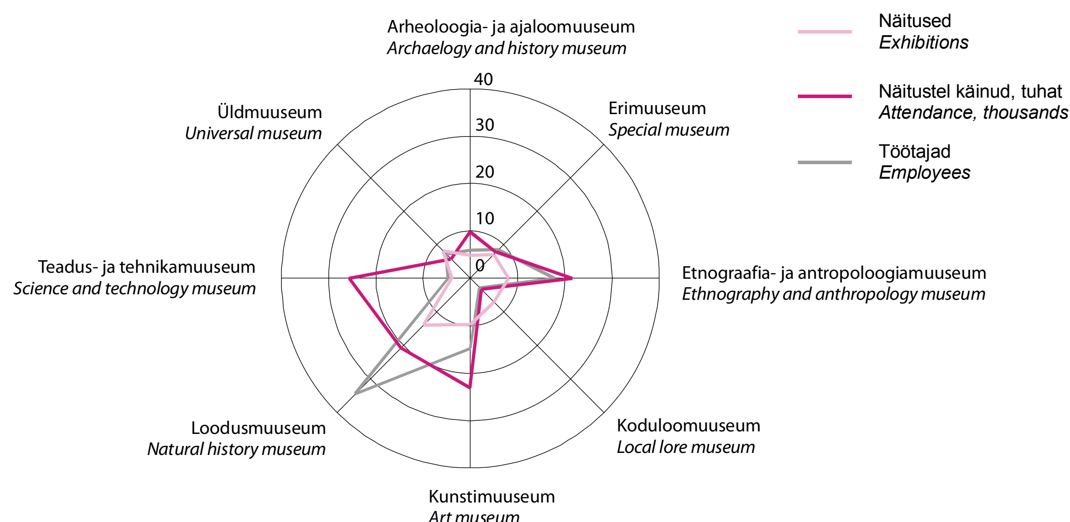
According to the Estonian Folk Culture Development and Training Centre, in 2009 there were about 40,000 choir singers, nearly 19,000 folk dancers and almost 2,800 brass musicians in Estonia. In addition there were 4,500 amateur actors and 3,500 amateur handicraftsmen and many other folk enthusiasts. The members in Estonian amateur art groups totalled 76,500.

[a] *Comparison of the data with the arithmetic mean of the four previous years.*

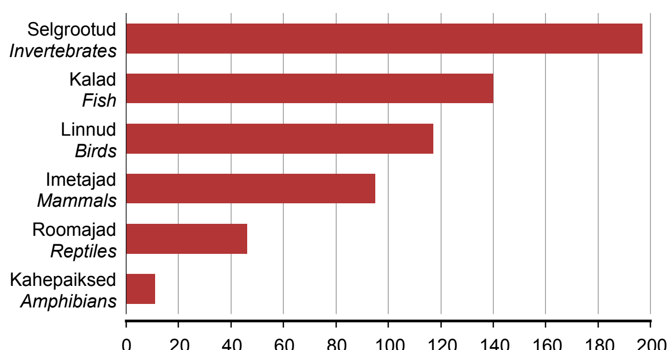
Tabel 1. Muuseumid, 2005–2009
Table 1. Museums, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Muuseumid	209	209	217	224	236	*Museums*
arheoloogia- ja ajaloomuuseumid	39	40	52	49	51	*archaeology and history museums*
koduloomuuseumid	81	81	83	90	93	*local lore museums*
loodus-muuseumid	4	3	2	2	2	*natural history museums*
kunstimuuseumid	15	16	16	18	19	*art museums*
etnograafia- ja antropoloogiamuuseumid	6	7	9	9	10	*ethnography and anthropology museums*
muud muuseumid	64	62	55	56	61	*other museums*
Põhifond, miljonit säilikut	8,4	9,1	9,3	9,4	9,8	*Main collection, million museum pieces*
Muuseumiskäigud, tuhat	1 762	1 883	1 907	2 059	2 229	*Museum attendance, thousands*
Muuseumiskäike 1000 elaniku kohta	1 309	1 402	1 421	1 536	1 663	*Museum attendance per 1000 inhabitants*
Näitused	1 378	1 411	1 518	1 518	1 596	*Exhibitions*
näitused väljaspool oma ruume	299	310	352	380	395	*exhibitions outside museums*
Töötajad	1 576	1 549	1 499	1 618	1 552	*Employees*
Tulud, miljonit krooni	317,1	384,3	457,1	575,0	501,3	*Income, million kroons*
tulud riigieelarvest, miljonit krooni	203,5	236,1	280,0	339,2	246,4	*income from state budget, million kroons*
tulud omavalitsuse eelarvest, miljonit krooni	40,7	44,5	47,7	70,1	63,0	*income from local budget, million kroons*
Kulud, miljonit krooni	313,3	374,8	389,3	488,4	427,9	*Expenditures, million kroons*
komplekteerimiskulud, %	2,1	2,0	2,3	1,7	1,8	*acquisition costs, %*
tööjõukulud, %	46,3	45,3	53,0	49,2	56,8	*labour costs, %*

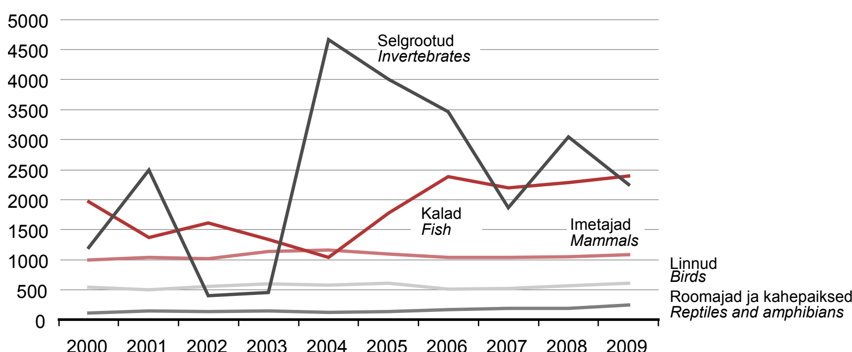
Joonis 1. Muuseumid liigi järgi, 2009
Figure 1. Museums by type, 2009

Joonis 2. Eri liike loomaaias, 2009
Figure 2. Different species of animals in the Zoo, 2009

Joonis 3. Loomaia asukad, 2000–2009
Figure 3. Habitants in the Zoo, 2000–2009

Tabel 2. Rahvaraamatukogud, 2005–2009
Table 2. Public libraries, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Raamatukogud	562	568	566	566	565	*Libraries*
Fondi suurus, tuhat teavikut	11 305,6	11 321,9	11 360,0	11 464,0	11 448,0	*Total stock, thousand library units*
Fondi keskmine suurus raamatukogu kohta, tuhat teavikut	20,1	19,9	20,1	20,3	20,3	*Average stock per library, thousand library units*
Lugejad, tuhat	439,7	411,3	381,0	376,4	390,8	*Users, thousands*
Keskmine lugejate arv raamatukogu kohta	782	724	673	665	692	*Average number of users per library*
Laenutatud teavikud, tuhat	11 679	10 717	10 437	11 281	12 098	*Library units lent, thousands*
Keskmine laenutatud teavikute arv lugeja kohta	26,6	26,1	27,4	30,0	31,0	*Average number of library units lent per user*
Töötajad	1 665	1 678	1 678	1 689	1 645	*Employees*
Arvutitöökohad	2 695	2 851	3 010	3 059	3 070	*Computers*

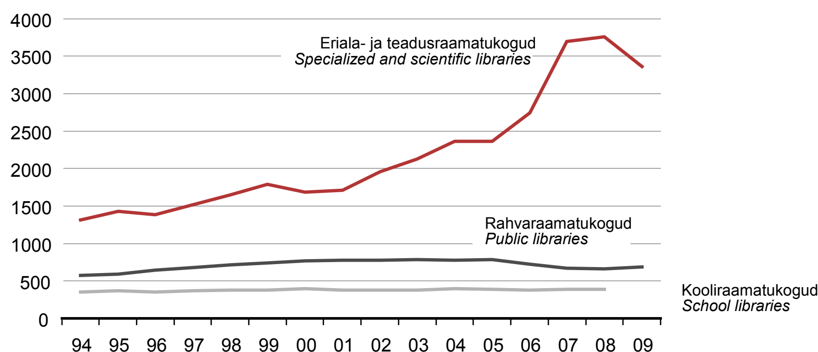
Tabel 3. Eriala- ja teadusraamatukogud, 2005–2009
Table 3. Specialized and scientific libraries, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Raamatukogud	70	60	55	55	53	*Libraries*
Fondi suurus, tuhat teavikut	62 211	63 763	65 573	67 357	69 328	*Total stock, thousand library units*
Lugejad, tuhat	165,5	164,4	203,2	206,6	178,1	*Users, thousands*
Laenutatud teavikud, tuhat	2 702,6	2 270,9	2 323,0	2 390,2	2 348,6	*Library units lent, thousands*
Keskmine laenutatud teavikute arv lugeja kohta	16,3	13,8	11,4	11,6	13,2	*Average number of library units lent per user*
Töötajad	1 089	1 050	1 043	1 053	964	*Employees*

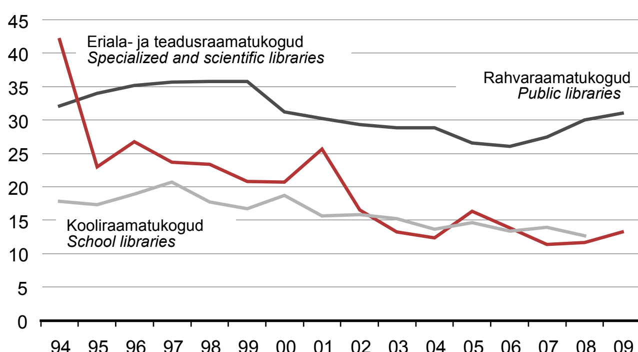
Tabel 4. Kooliraamatukogud, 2004–2008
Table 4. School libraries, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Raamatukogud	474	451	438	420	411	*Libraries*
Fondi suurus, tuhat teavikut	9 915,2	9 537,6	9 010,7	8 833,7	8 616,3	*Total stock, thousand library units*
õpikukogu suurus, tuhat teavikut	4 788,5	4 655,0	4 357,5	4 218,7	4 083,8	*stock of textbooks, thousand library units*
Lugejad, tuhat	187,5	174,2	165,2	161,8	159,0	*Users, thousands*
Laenutatud teavikud, tuhat	2 552,9	2 539,3	2 190,8	2 079,5	1 997,0	*Library units lent, thousands*
Keskmine laenutatud teavikute arv lugeja kohta	13,6	14,6	13,3	13,9	12,6	*Average number of library units lent per user*
Töötajad	605	587	559	532	528	*Employees*

Joonis 4. Keskmine lugejate arv raamatukogu kohta, 1994–2009
Figure 4. Average number of users per library, 1994–2009

Joonis 5. Keskmine laenutuste arv lugeja kohta, 1994–2009
Figure 5. Average number of library units lent per user, 1994–2009

Tabel 5. Raamatud ja brošüürid, 2005–2009
Table 5. Books and pamphlets, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Kõik raamatud ja brošüürid, nimetust	4 060	4 040	4 310	4 685	4 551	*All books and pamphlets, titles*
eestikeelsed	3 142	3 185	3 419	3 818	3 611	*in Estonian*
lastekirjandus	411	543	570	647	555	*children's books*
kooliõpikud	305	237	274	212	290	*school textbooks*
Trükiarv, miljonit eksemplari	6,0	7,3	8,9	7,3	6,9	*Annual issue, million copies*
eesti keeles, miljonit eksemplari	5,0	6,0	6,7	6,3	6,0	*in Estonian, million copies*
lastekirjandus, miljonit eksemplari	0,9	1,2	1,3	1,5	1,2	*children's books, million copies*
kooliõpikud, miljonit eksemplari	1,2	0,8	0,8	0,6	0,7	*school textbooks, million copies*
Esmatrükid, nimetust	3 733	3 692	3 973	4 355	4 229	*First editions, titles*
lastekirjandus	392	515	546	618	535	*children's books*
kooliõpikud	193	160	178	150	205	*school textbooks*
Esmatrükid, miljonit eksemplari	5,2	6,2	8,2	6,5	6,1	*Annual issue of first editions, million copies*
Eksemplare elaniku kohta	4,5	5,4	6,6	5,4	5,1	*Copies per capita*

Tabel 6. Perioodikaväljaanded, 2005–2009
Table 6. Periodicals, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Perioodikaväljaanded, nimetust	1 190	1 158	1 183	1 254	1 166	*Periodicals, titles*
eestikeelsed, nimetust	986	954	982	1041	966	*in Estonian, titles*
ajakirjad, nimetust	313	312	317	332	328	*magazines, titles*
eestikeelsed, nimetust	253	251	256	267	272	*in Estonian, titles*
Trükiarv, miljonit eksemplari	25,3	28,6	31,8	31,7	26,9	*Annual issue, million copies*
eestikeelsed, miljonit eksemplari	22,0	25,0	27,3	27,4	24,2	*in Estonian, million copies*
Eksemplare elaniku kohta	18,8	21,3	23,7	23,6	20,1	*Copies per capita*

Tabel 7. Televisioon, 2005–2009[a]
Table 7. Television, 2005–2009[a]

	2005	2006	2007	2008	2009	
Ringhäälingujaamad	4	4	4	15	15	*Broadcasters*
aruande esitanud ringhäälingujaamad	4	4	4	12	11	*broadcasters having presented the report*
Saadete üldmaht, tundi	21 498	23 401	24 077	71 385	69 900	*Total duration of broadcasting, hours*
eestikeelsed saated, %	99,3	99,1	99,4	91,2	90,2	*broadcasts in Estonian, %*
eestikeelsete subtiitritega saated, %	42,9	39,6	39,9	29,6	34,0	*broadcasts subtitled in Estonian, %*
Reklaam, %	13,5	12,5	12,6	9,8	10,1	*Advertising, %*
Teksti-TV, tundi	6 523	1 767	1 798	10 180	8 730	*Text-TV, hours*
Töötajad	524	525	568	796	746	*Employees*
loomingulised töötajad	186	186	197	269	258	*programme staff*
tehnilised töötajad	196	180	190	252	225	*technical staff*

[a] Alates 2008. aastast ka digi- ja kaabelvõrgus levivad kanalid.
[a] *Starting from 2008 digital and cable network channels are also included.*

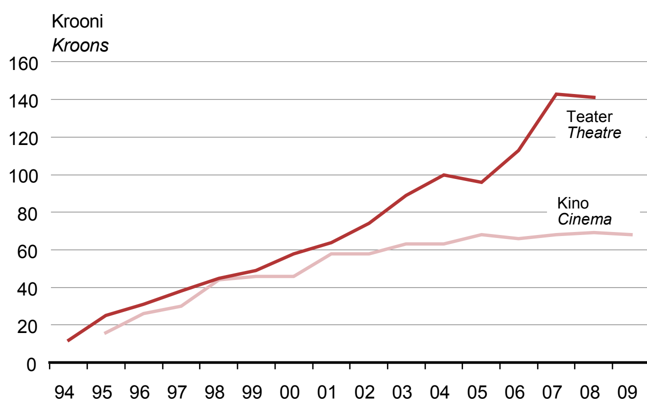
Tabel 8. Raadio, 2005–2009
Table 8. Radio, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Ringhäälinguprogrammid	32	32	34	34	34	*Broadcasters*
Saatjad	130	139	139	143	145	*Transmitters*
Saadete üldmaht, tundi	259 756	277 195	276 603	287 337	287 975	*Total duration of broadcasting, hours*
Eestikeelsed saated, %	72,5	75,2	73,5	71,9	71,6	*Broadcasts in Estonian, %*
Venekeelsed saated, %	24,0	22,0	24,2	25,8	26,3	*Broadcasts in Russian, %*
Omasaated, %	94,5	94,3	94,5	95,5	95,1	*Own production, %*
Lastesaated, %	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	*Broadcasts for children, %*
Reklaam, %	2,6	2,6	2,6	3,0	2,3	*Advertising, %*
Töötajad	432	432	302	296	315	*Employees*
loomingulised töötajad	206	217	184	179	165	*programme staff*
tehnilised töötajad	94	86	44	51	58	*technical staff*

Tabel 9. Riigi- ja linnateatrid, 2005–2008
Table 9. State and town theatres, 2005–2008

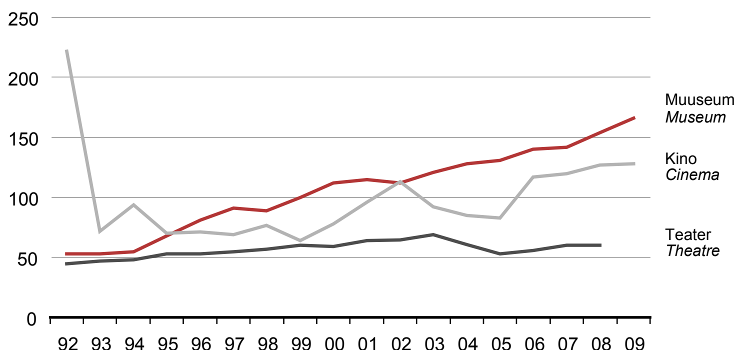
	2005	2006	2007	2008	
Teatrid	11	11	12	12	*Theatres*
Lavastused	244	272	279	276	*Productions*
uuslavastused	104	104	110	100	*new productions*
Etendused	3 201	3 228	3 303	3 292	*Performances*
Vaatajad, tuhat	716,3	747,2	811,8	800,3	*Attendance, thousands*
Teatriskäike 1000 elaniku kohta	532,1	556,1	605,0	596,9	*Attendance per 1,000 inhabitants*
Saalid	38	33	43	40	*Theatre halls*

Joonis 6. Kino- ja teatripileti[a] keskmine hind, 1994–2009
Figure 6. Mean prices of cinema and theatre[a] tickets, 1994–2009

[a] Riigi- ja linnateatrid.
[a] *State and town theatres.*

Joonis 7. Kinos-, muuseumis- ja teatriskäike[a] 100 elaniku kohta, 1992–2009
Figure 7. Attendance of cinemas, museums and theatres[a] per 100 inhabitants, 1992–2009

[a] Riigi- ja linnateatrid.
[a] *State and town theatres.*

Tabel 10. Filmilevi, 2005–2009
Table 10. Distribution of films, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Filmid	210	256	245	265	313	*Films*
Eesti filmid	7	17	28	20	24	*Estonian films*
Ameerika Ühendriikide filmid	153	169	145	173	200	*Films of the United States*
Euroopa filmid	44	59	69	65	84	*Films of European countries*
Muude riikide filmid	6	11	3	7	5	*Films of other countries*
Vaatajad, tuhat	1 112,0	1 572,3	1 607,6	1 702,3	1 721,1	*Attendance, thousands*
Vaatajaid 100 elaniku kohta	83	117	120	127	128	*Attendance per 100 inhabitants*
Keskmine piletihind, krooni	68	66	68	69	68	*Mean ticket price, kroons*

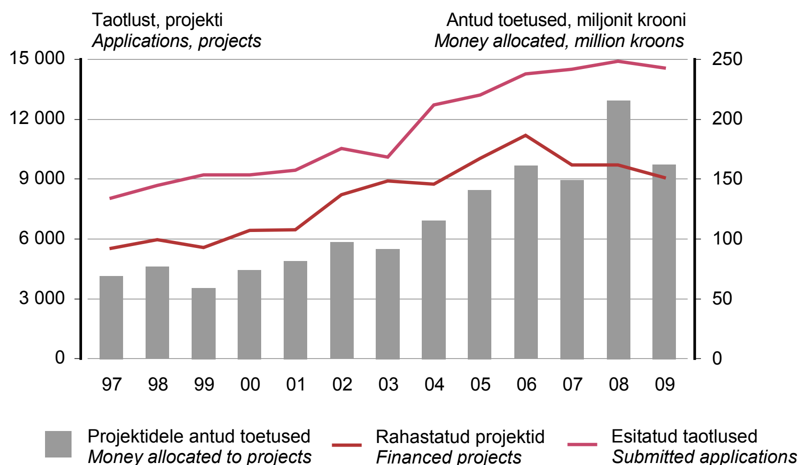
Tabel 11. Kinofilmitoodang, 2005–2009
Table 11. Production of movies, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Pikad filmid	10	9	14	9	12	*Full-length films*
pikad mängufilmid	4	6	5	4	7	*full-length feature films*
pikad dokumentaalfilmid	4	2	6	5	5	*full-length documentaries*
pikad animafilmid	2	1	0	0	0	*full-length animated cartoons*
muud pikad filmid	0	0	3	0	0	*other full-length films*
Lühifilmid	8	11	17	16	10	*Short films*
lühimängufilmid	3	1	4	6	3	*short feature films*
lühidokumentaalfilmid	2	0	5	2	0	*short documentaries*
lühianimafilmid	3	8	8	7	5	*short animated cartoons*
lühipromofilmid	0	0	0	0	0	*short promotional films*
muud lühifilmid	0	2	0	1	2	*other short films*

Tabel 12. Spordiklubid, 2004–2008
Table 12. Sports clubs, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Klubid	1 512	1 599	1 521	1 519	1 528	*Clubs*
Liikmed	109 114	110 885	107 690	112 229	101 273	*Members*
Tegutsejad	142 411	152 242	153 875	148 749	130 762	*Participants*
Naised	41 768	46 233	54 812	54 869	48 704	*Females*
Noored	69 124	69 066	74 450	72 097	71 335	*Youth*

Joonis 8. Eesti Kultuurkapitali rahastatud projektid, 1997–2009
Figure 8. Projects financed by the Cultural Endowment of Estonia, 1997–2009

Metoodika

Kultuuristatistika tegemiseks küsitletakse kõiki raamatukogusid, muuseume, filmiimpordi- ja filmileviettevõtteid ning filme tootvaid ettevõtteid, teatreid, ringhäälingujaamu ja spordiklubisid.

Raamatukogude ja trükiste koondandmed pärinevad rahvusraamatukogust. Trükiste arv saadakse sundeksemplaride alusel.

Alates 2004. aastast kogub Kultuuriministeeriumilt tegevustoetust saavate teatrite andmeid Statistikaameti asemel Eesti Teatri Agentuur (2007. aastani Eesti Teatriliidu Teabekeskus). Riiklikud ja linnateatrid on järgmised: Rahvusooper Estonia, Eesti Riiklik Nukuteater, Pärnu Endla teater, Teater Vanemuine, Teater NO99, Teater Ugala, Eesti Draamateater, Rakvere Teater, Vene Teater, Kuressaare Linnateater, Tallinna Linnateater, Viljandi Nukuteater ja Võru Linnateater. Erateatri-organisatsioonid on Eesti Teatri Festival, Emajõe Suveteater, stuudioteater Ilmarine, Kanuti Gildi SAAL, pärimusteater Loomine, Nargen Opera, Polygon Teater, R.A.A.A.M, Sõltumatu Tantsu Ühendus, Tartu Uus Teater, Theatrum, Tuuleveski, Vana Baskini Teater, VAT Teater, Von Krahli Teater. Seega oli 2009. aastal statistikas 28 riigitoetust saavat teatrit.

Arvutustes on kasutatud 2009. aasta keskmist rahvaarvu.

Methodology

For producing statistics on culture, all libraries, museums, film distribution and film production companies, theatres, broadcasting stations and sports clubs are enumerated completely.

Aggregate data on libraries and printed matter have been received from the National Library. The number of printed matter is based on compulsory copies.

Since 2004, data on theatres have been received from the Estonian Theatre Agency (until 2007 Estonian Theatre Information Centre) instead of Statistics Estonia. The data cover theatre companies receiving state support. State and town theatres: Estonian National Opera, Estonian State Puppet Theatre, Theatre Endla in Pärnu, Theatre Vanemuine in Tartu, Theatre NO99, Theatre Ugala in Viljandi, Estonian Drama Theatre, Rakvere Theatre, Russian Theatre in Tallinn, Tallinn City Theatre, Kuressaare Town Theatre, Viljandi Puppet Theatre and Võru Town Theatre. Private theatrical organisations are Eesti Teatri Festival, Emajõe Suveteater, Drama Studio Ilmarine, Kanuti Gildi SAAL, Folk Theatre Loomine, Nargen Opera, Polygon Theatre, R.A.A.A.M, Independent Association of Dance, Tartu New Theatre, Theatrum, Tuuleveski, Vana Baskini Teater, VAT Theatre, Von Krahl's Theatre. Thus, 28 theatres supported by the state were included in statistics in 2009.

In calculations, the mean annual population number for 2009 has been used.

Kirjandust
Publications

Kultuur. 1997–2007. *Culture*. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Täiskasvanute koolitus. *Adult Education*. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

ÕIGUS

Kutt Kommel, Marve Randlepp

Ülevaade

Peatükis on esitatud õigusstatistika ülevaade aastate 2005–2009 kohta.

Registreeritud kuritegude arv on vähenenud. Kui 2008. aastal registreeriti üks kuritegu iga 26 inimese kohta, siis 2009. aastal üks kuritegu iga 28 inimese kohta. Võrreldes eelneva nelja aasta keskmisega on kuritegude arv vähenenud üle 7%. 2009. aastal registreeriti 48 359 kuritegu, millest esimese astme kuritegusid oli 2278 (-19%[a]) ja teise astme kuritegusid 46 081 (-7%[a]). Kuigi tapmiste arv vähenes 2008. aasta 88-st 64-ni, kasvas 15 võrra mõrvade arv (16-st 31-ni). 2009. aasta omast suurem oli mõrvade arv viimati 2003. aastal. Isikuvastastest kuritegudest ei olnud 2009. aastal Eestis ühtegi pantvangi võtmist, mida tavaliselt on olnud üks või kaks korda aastas. Kahanenud (-19%[a]) on ka vägistamiste arv — 2009. aastal registreeriti neid 124. Registreeritud kuritegude arv ei ole otseselt võrreldav 2009. aastal Statistikaameti korraldatud turvalisusuuringu andmetega, sest uuringu-küsitluses võib vastaja kuriteona märkida juhtumeid, mis seaduses on määratletud väärteona või mille puhul kuriteo koosseis puudub. Teatav osa erinevustest on seletatav ka sellega, et kõigist toime pandud kuritegudest politseile ei teatata — peamiselt seetõttu, et juhtunut ei peeta piisavalt oluliseks.

Varavastaste kuritegude arv, mis kuni 2007. aastani vähenes, on taas veidi kasvanud. Kuigi vaadeldud aastate jooksul on varavastaste kuritegudega arv 6% vähenenud, oli neid 2009. aastal 4% rohkem kui aasta varem. 2008. aastal pandi toime 28 262 varavastast kuritegu, 2009. aastal 29 513. Vargusi registreeriti 2009. aastal 23 901 (-6%[a]) ja röövimisi 726 (-30%[a]). Enim aga on vähenenud väljapressimiste arv — 2009. aastal oli neid 108 (-31%[a]).

Teistest kuriteoliikidest väärivad tähelepanu veel ametikuritegude ja õigusemõistmisvastaste kuritegude arvu muutused — esimesi registreeriti 2009. aastal 172 (-55%[a]), teisi 886 (-51%[a]). Veerandi võrra on vähenenud liikluskuritegude arv. Liikluskuritegusid pandi 2009. aastal toime 3246 (-27%[a]), millest 3076 olid joobeseisundis juhtimised. Viimaste arv vähenes 26% võrreldes nii 2008. aastaga kui ka eelneva nelja aasta keskmisega.

Lõpliku menetlusotsuse said 42 987 kuritegu (18% vähem kui 2008. aastal) ja lahendati 23 478 kuritegu (12% vähem kui 2008. aastal). Lahendatud kuritegudest saadeti kohtusse 19 766 kriminaal-asja 11 920 süüdistatavaga, kellest 730 olid alaealised. Kohtusse saadetud kuritegude arv oli 12%, süüdistatavate arv 14% ja alaealiste süüdistatavate arv 29% väiksem kui aasta varem. 2009. aastal lõpetati 23 221 kriminaalmenetlust ehk ligi 22% vähem kui 2008. aastal.

Riigikohus võttis vastu 2357 avaldust ja kaebust (+14%[a]), millest lahendati 128 kriminaal- ja väärteoasjades esitatud kaebust ja protesti (+4%[a]). Vaadati läbi 121 haldus- (+32%[a]) ja 181 tsiviilasja (+12%[a]). Põhiseaduslikkuse järelevalve taotlusi vaadati läbi 36 (+44%[a]).

2009. aasta lõpus oli Eesti vanglates 3555 inimest (-10%[a]), sh 836 eeluurimisalust (-16%[a]) ja 2719 süüdimõistetut (-8%[a]), kellest korduvalt süüdimõistetuid oli 1871 (-18%[a]). Eestlasi oli süüdimõistetute hulgas 1186 (-9%[a]), naisi 150 (+20%[a]) ja alaealisi 19 (-46%[a]). Vangistus määratakse enamasti korduvalt karistatud isikutele.

Kriminaalhoolduse all oli 2009. aastal 8490 inimest (+4%[a]), kellest Eesti kodanikke oli 6543 (+7%[a]), naisi 745 (+21%[a]) ja alaealisi 348 (-1%[a]). Alaealistest 61 olid tütarlapsed (+33%[a]).

Eestis oli 2009. aastal 265 kinnipeetut 100 000 elaniku kohta (-10%[a]). Kinnipeetute arv 100 000 elaniku kohta on riikide võrdluses oluline näitaja. Vanades Euroopa Liidu riikides on enamasti alla 100 kinnipeetu 100 000 elaniku kohta. Üle 100 aga on neid näiteks Itaalias (107), Suurbritannias (~141) ja Hispaanias (166). Ida-Euroopa riikides on 100 000 elaniku kohta umbes 200 kinnipeetut. Selle näitajaga edestavad Eestit näiteks Ukraina (314), Läti (319), Valgevene (385), Gruusia (483) ja Venemaa (609). Kõige vähem kinnipeetuid 100 000 elaniku kohta Euroopas on Taanile kuuluvatel Fääri saartel (25).

[a] Võrdlus eelneva nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

JUSTICE

Kutt Kommel, Marve Randlepp

Overview

The chapter presents an overview of the crime statistics in Estonia for the years 2005–2009.

***The number of recorded criminal offences has decreased**. In 2008, one criminal offence was registered per 26 persons, but in 2009 one criminal offence per 28 persons. Compared to the average of the previous four years, the number of criminal offences has decreased by more than 7%. In 2009 the total number of recorded criminal offences was 48,359, of which 2,278 (-19%[a]) were the first degree offences and 46,081 (-7%[a]) were the second degree offences. Although the number of manslaughters fell from 88 cases in 2008 to 64 in 2009, the number of murders increased by 15 cases (from 16 to 31). The number of murders was larger than the 2009 figure last in 2003. Regarding crimes against the person, there were no hostage-takings in Estonia in 2009, whereas usually there have been one or two of such cases per year. The number of rapes has also decreased (-19%[a]) — 124 cases of rape were recorded in 2009. The number of recorded criminal offences is not directly comparable with the data of the Crime and Security Survey conducted by Statistics Estonia in 2009, because in the survey questionnaire the respondent may mark as crime also the cases that are considered misdemeanours according to the law or which lack the necessary elements of criminal offence. Partially, differences may also be explained by the fact that the Police are not informed of all crimes — mainly because the non-reported incidents are not considered important enough.*

***The number of crimes against property, which until 2007 showed a downward trend, has increased slightly again**. Although the number of crimes against property has dropped by 6% over the observed years, 4% more of this type of offences were reported compared to the previous year. 28,262 crimes against property were committed in 2008 and 29,513 in 2009. 23,901 (-6%[a]) thefts and 726 (-30%[a]) robberies were registered in 2009. The largest decrease was detected in the number of extortions — 108 cases (-31%[a]) in 2009.*

Regarding other types of offences, it is worth mentioning that 172 (-55%[a]) offences related to office and 886 (-51%[a]) offences against administration of justice were reported in 2009. The number of traffic offences decreased by a quarter. In 2009 there were 3,246 (- 27%[a]) traffic offences, of which 3,076 were cases of driving while intoxicated. The number of the latter type dropped by 26% compared to 2008 as well as compared to the average of the four previous years.

Final procedural decisions were reached in case of 42,987 criminal offences (18% less than in 2008) and 23,478 criminal offences were cleared (12% less than in 2008). Of all cleared offences, 19,766 criminal mattes, involving 11,920 persons accused, of whom 730 juveniles, were sent to court. The number of cases sent to court decreased by 12%, the number of persons accused declined by 14% and the number of accused minors dropped by 29% compared to the previous year. The total number of terminated proceedings in offences was 23,221 which is nearly 22% less than in 2008.

The Supreme Court of Estonia received 2,357 applications and complaints (+14%[a]), of which 128 (+4%[a]) complaints and protests filed in connection with criminal cases were cleared. 121 administrative cases (+32%[a]) and 181 civil cases (+12%[a]) were reviewed. 36 (+44%[a]) petitions for constitutional reviews were examined.

***3,555 persons (-10%[a]), were incarcerated in the penal institutions of Estonia as of the end of 2009, incl. 836 persons under pre-trial investigation (-16%[a]) and 2,719 convicted offenders (-8%[a]), of whom 1,871 (-18%[a]) persons were convicted more than once**. 1,186 (-9%[a]) Estonians, 150 (+20%[a]) women and 19 juveniles (-46%[a]) were among the convicted. Persons incarcerated in penal institutions are mostly the offenders convicted more than once.*

In 2009, 8,490 persons stayed under probation (+4%[a]), of whom 6,543 (+7%[a]) were the citizens of Estonia, 745 (+21%[a]) were women and 348 (-1%[a]) were minors. 61 of the minors under probation

[a] Compared to the arithmetic average of the previous four years.

were girls (+33%[a]).

In Estonia, 265 (-10%[a]) persons were incarcerated in penal institutions per 100,000 inhabitants in 2009*. The number of persons incarcerated in penal institutions per 100,000 inhabitants is an important indicator in the comparison of countries. In the old European Union countries, the level of prison population per 100,000 inhabitants is generally under 100 persons. However, the respective number is bigger than a hundred in such countries as Italy (107), the United Kingdom (ca. 141) and Spain (166). In Eastern European countries, there are about 200 imprisoned persons per 100,000 inhabitants. Estonia with its respective indicator stays behind the Ukraine (314), Latvia (319), Belarus (385), Georgia (483) and Russia (609). In Europe, the smallest number (25) of detainees per 100,000 inhabitants has been recorded in the Faroe Islands, a constituent country of Denmark.*

Tabel 1. Lõpetatud kriminaalmenetlused, 2007–2009
Table 1. Terminated proceedings in offences, 2007–2009

	2007	2008	2009	
Kuriteod kokku				***Offences total***
Menetluse lõpetamise alused kokku	29 807	29 669	23 221	*The bases for termination of proceedings, total*
Välistava asjaolu ilmnemine	8 747	9 457	7 379	*Occurrence of circumstances precluding*
Kuriteo toime pannud isiku tuvastamatus	16 700	16 103	12 130	*Failure to identify the person who committed the criminal offence*
Materjali saatmine alaealiste komisjonile	610	549	499	*Referral of materials to juvenile committee*
Avaliku menetlushuvi puudumine	3 430	3 167	2 597	*Lack of public interest in proceedings and in case of negligible guilt*
Karistuse ebaotstarbekus	289	285	421	*Lack of proportionality of punishment*
Leppimine	31	99	193	*Conciliation*
Välisriigi kodaniku toime pandud kuritegu või välisriigis toime pandud kuritegu	..	1	0	*Criminal offences committed by foreign citizens or in foreign states*
Isikult saadud abi tõendamis-eseme asjaolude välja-selgitamisel	..	8	2	*Assistance received from person upon ascertaining facts relating to subject of proof*
I astme kuriteod				***1st degree offences***
Menetluse lõpetamise alused kokku	1 266	1 298	782	*The bases for termination of proceedings, total*
Välistava asjaolu ilmnemine	490	566	357	*Occurrence of circumstances precluding*
Kuriteo toime pannud isiku tuvastamatus	726	695	396	*Failure to identify the person who committed the criminal offence*
Materjali saatmine alaealiste komisjonile	9	14	9	*Referral of materials to juvenile committee*
Avaliku menetlushuvi puudumine	36	12	14	*Lack of public interest in proceedings and in case of negligible guilt*
Karistuse ebaotstarbekus	5	3	1	*Lack of proportionality of punishment*
Leppimine	0	0	3	*Conciliation*
Välisriigi kodaniku toime pandud kuritegu või välisriigis toime pandud kuritegu	..	0	0	*Criminal offences committed by foreign citizens or in foreign states*
Isikult saadud abi tõendamiseseme asjaolude väljaselgitamisel	..	8	2	*Assistance received from person upon ascertaining facts relating to subject of proof*

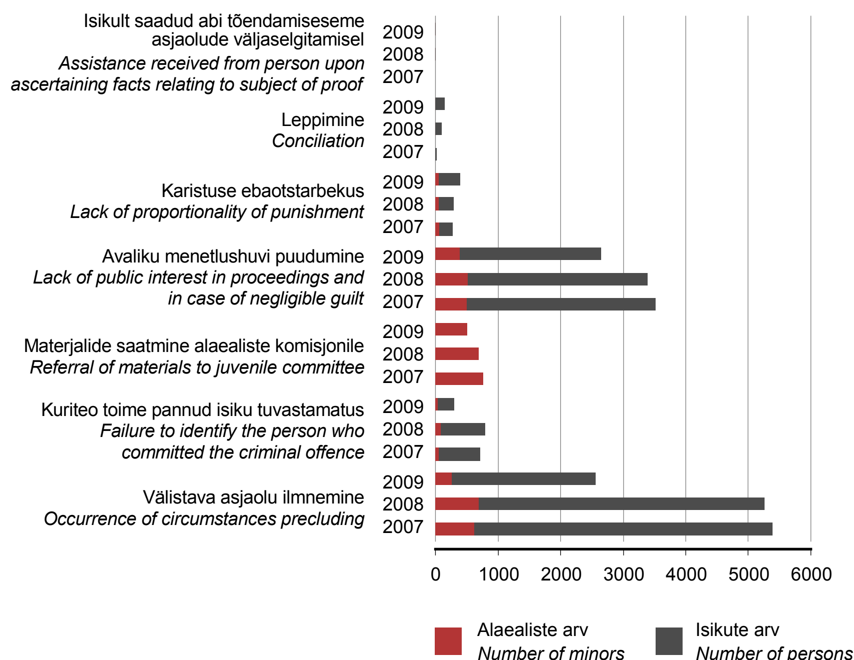
[a] *Compared to the arithmetic average of the previous four years.*

Tabel 2. Registreeritud kuriteod astme ja liigi järgi, 2005–2009
Table 2. Recorded offences by degree and type, 2005–2009

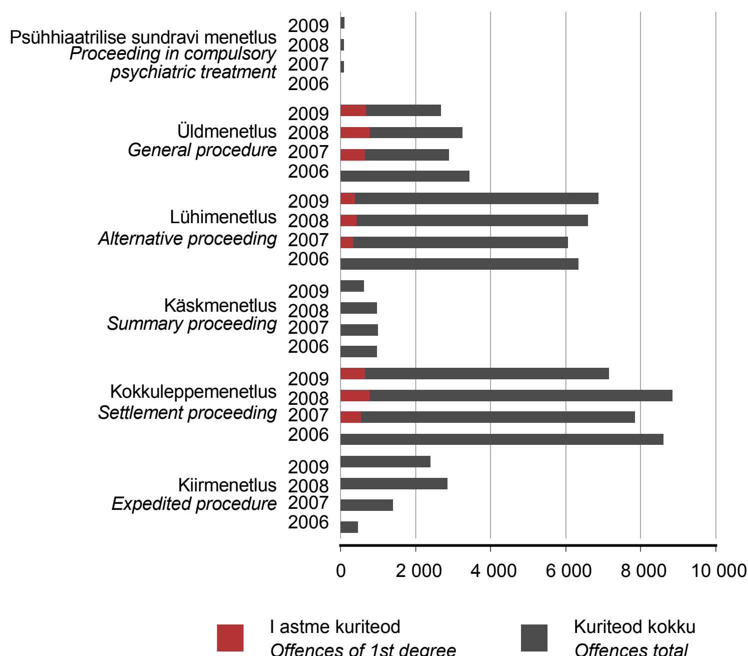
	2005	2006	2007	2008	2009	
Kuriteod kokku	**55 586**	**51 834**	**50 375**	**50 977**	**48 359**	***Offences total***
I astme kuriteod	**2 982**	**2 688**	**2 681**	**2 965**	**2 278**	***1st degree offences***
II astme kuriteod	**52 604**	**49 146**	**47 694**	**48 012**	**46 081**	***2nd degree offences***
Inimsuse ja rahvusvahelise julgeoleku vastased kuriteod	1	3	4	0	1	*Offences against humanity and international security*
Isikuvastased kuriteod	5 031	5 055	6 005[a]	6 540	5 676	*Offences against the person*
tapmine	137	107	90	88	64	*manslaughter*
mõrv	19	12	20	16	31	*murder*
raske tervisekahjustuse tekitamine	132	141	145	140	106	*causing of serious damage to health*
kehaline väärkohtlemine	3 456	3 700	4 570	5 174	4 518	*physical abuse*
pantvangi võtmine	2	1	2	2	0	*hostage-taking*
vägistamine	179	153	122	160	124	*rape*
Poliitiliste ja kodanikuõiguste vastased süüteod	13	9	27	7	27	*Offences against political and civil rights*
Perekonna- ja alaealiste-vastased süüteod	498	400	376	446	431	*Offences against family and minors*
Rahvatervisevastased kuriteod	1 213	1 006	1 489	1 600	1 060	*Offences against public health*
narkootikumidega seotud kuriteod	1 190	981	1 449	1 558	1 042	*offences relating to narcotics*
Varavastased kuriteod	36 661	32 550	27 600	28 262	29 513	*Offences against property*
vargus	30 452	26 615	21 685	22 471	23 901	*larceny*
röövimine	1 326	1 005	887	909	726	*robbery*
omastamine	1 294	1 350	967	818	903	*embezzlement*
kelmus	2 127	1 968	2 481	2 222	2 097	*fraud*
väljapressimine	170	180	147	131	108	*extortion*
asja omavoliline kasutamine	514	441	436	444	370	*unauthorised use of a thing*
Intellektuaalse omandi vastased kuriteod	116	95	81	61	38	*Offences against intellectual property*
Riigivastased kuriteod	13	9	73	29	16	*Offences against the state*
Avaliku rahu vastased kuriteod	3 316	2 943	4 366	4 565	4 068	*Offences against public peace*
Ametikuriteod	477	511	232	310	172	*Offences related to office*
Õigusemõistmis-vastased kuriteod	1 601	2 107	1 941	1 527	886	*Offences against administration of justice*
Avaliku usalduse vastased kuriteod	1 647	1 606	2 168	1 991	1 810	*Offences against public trust*
maksevahendi ja väärtpaberi võltsimine	40	65	16	27	24	*counterfeiting of payment means or securities*
võltsitud maksevahendi ja väärtpaberi kasutamine	545	469	478	454	494	*use of counterfeit payment means or securities*
Keskkonnakuriteod	186	149	55	35	21	*Offences against environment*
Majanduskuriteod	473	486	465	779	987	*Economic offences*
Üldohtlikud kuriteod	460	431	351	449	384	*Offences dangerous to public*
tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine	303	243	189	203	201	*unlawful handling of firearms or essential components thereof or ammunition*
Liikluskuriteod	3 868	4 464	5 127	4 359	3 246	*Traffic offences*
joobeseisundis juhtimine	3 541	4 150	4 835	4 179	3 076	*driving while intoxicated*
Kaitseteenistusega seotud kuriteod	12	10	15	17	23	*Offences relating to service in Defence Forces*

[a] Andmeid on korrigeeritud
[a] *The data have been revised.*

Joonis 1. Kriminaalmenetluse lõpetamine, 2007–2009
Figure 1. Termination of proceedings in offences, 2007–2009

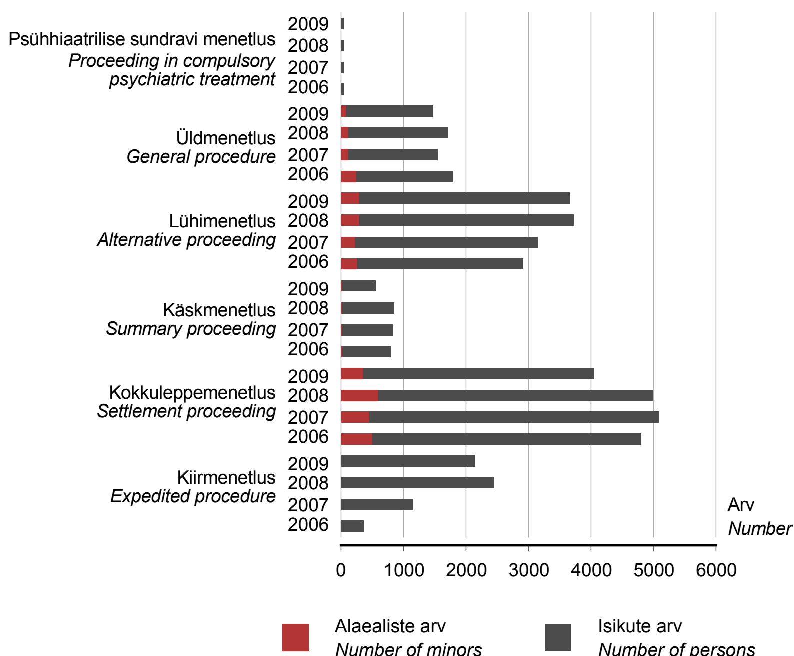
Joonis 2. Kohtusse saadetud kuriteod, 2006–2009
Figure 2. Offences sent to court, 2006–2009

Tabel 3. Kohtusse saadetud isikud ja kuriteod, 2006–2009
Table 3. Persons and offences sent to court, 2006–2009

	2006	2007	2008	2009	
Menetlused kokku					*Proceedings total*
Isikute arv	10 726	11 803	13 800	11 920	*Number of persons*
alaealiste arv	1 040	807	1 030	730	*number of juveniles*
Kuriteod	19 790	19 202	22 551	19 766	*Offences*
I astme kuriteod	...	1 511	1 967	1 719	*1st degree offences*
Kiirmenetlused					*Expedited procedures*
Isikute arv	366	1 158	2 456	2 150	*Number of persons*
alaealiste arv	4	1	0	2	*number of juveniles*
Kuriteod	457	1 373	2 852	2 389	*Offences*
I astme kuriteod	...	0	1	0	*1st degree offences*
Kokkuleppe-menetlused					*Settlement proceedings*
Isikute arv	4 807	5 084	4 996	4 040	*Number of persons*
alaealiste arv	514	456	597	353	*number of juveniles*
Kuriteod	8 615	7 830	8 841	7 146	*Offences*
I astme kuriteod	...	535	772	644	*1st degree offences*
Käskmenetlused					*Summary proceedings*
Isikute arv	801	825	850	552	*Number of persons*
alaealiste arv	14	11	10	10	*number of juveniles*
Kuriteod	960	998	962	610	*Offences*
I astme kuriteod	...	1	1	0	*1st degree offences*
Lühimenetlused					*Alternative proceedings*
Isikute arv	2 911	3 147	3 727	3 664	*Number of persons*
alaealiste arv	255	229	303	288	*number of juveniles*
Kuriteod	6 341	6 059	6 579	6 867	*Offences*
I astme kuriteod	...	321	410	386	*1st degree offences*
Üldmenetlused					*General procedures*
Isikute arv	1 786	1 547	1 715	1 469	*Number of persons*
alaealiste arv	253	110	120	75	*number of juveniles*
Kuriteod	3 417	2 872	3 236	2 660	*Offences*
I astme kuriteod	...	642	776	675	*1st degree offences*
Psühhiaatrilise sundravi menetlused					*Proceedings in compulsory psychiatric treatment*
Isikute arv	55	42	56	45	*Number of persons*
alaealiste arv	0	0	0	2	*number of juveniles*
Kuriteod	...	70	81	94	*Offences*
I astme kuriteod	...	12	7	14	*1st degree offences*

Joonis 3. Kohtusse saadetud isikud, 2006–2009
Figure 3. Persons sent to court, 2006–2009

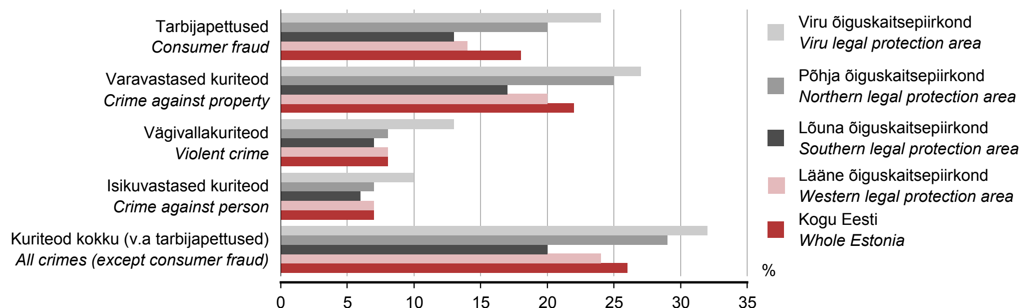
Tabel 4. Lõpliku menetlusotsusega ja lahendatud kuriteod, 2006–2009
Table 4. Offences with final procedural decision and cleared offences, 2006–2009

	2006	2007	2008	2009	
Lõpliku menetlus-otsusega kuriteod					*Final procedural decision offences*
I ja II aste	52 127	49 009	52 220	42 987	*1st and 2nd degrees*
I aste	2 883	2 777	3 265	2 501	*1st degree*
II aste	49 244	46 232	48 955	40 486	*2nd degree*
Lahendatud kuriteod					*Cleared offences*
I ja II aste	…	23 562	26 660	23 478	*1st and 2nd degrees*
I aste	…	1 561	2 004	1 748	*1st degree*
II aste	…	22 001	24 656	21 730	*2nd degree*

Tabel 5. Riigikohtu töö, 2005–2009
Table 5. Work of the Supreme Court, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Läbi vaadatud põhiseaduslikkuse järelevalve taotlused	37	17	23	23	36	*Reviewed petitions on constitutional review*
Avaldused ja kaebused	2 006	1 982	2 055	2 227	2 357	*Applications and complaints*
kriminaal- ja väärteoasjad	661	595	563	649	748	*criminal cases*
haldusasjad	567	566	745	716	683	*administrative cases*
tsiviilasjad	778	820	747	862	926	*civil cases*
Menetlusloast keeldutud	1 377	1 090	1 115	1 156	1 233	*Leave for proceedings not given*
kriminaal- ja väärteoasjad	421	303	237	304	353	*criminal cases*
haldusasjad	397	379	490	455	425	*administrative cases*
tsiviilasjad	559	408	388	397	455	*civil cases*
Kriminaal- ja väärteo-asjades esitatud kaebuste ja protestide läbivaatamine						*Examination of complaints and protests in criminal cases*
menetletud	156	134	107	96	123	*processed*
lahendatud	160	132	110	91	128	*settled with judgment*
rahuldatud	108	96	79	67	97	*satisfied*
Haldusasjade läbivaatamine						*Examination of administrative cases*
läbi vaadatud	85	96	93	92	121	*examined*
rahuldatud	69	80	83	83	96	*satisfied*
Tsiviilasjade läbivaatamine						*Examination of civil complaints*
lahendatud	184	153	162	145	181	*settled with judgment*
rahuldatud	148	124	127	124	148	*satisfied*
I või II astme kohtu lahend tühistatud või muudetud	271	262	268	251	316	*Judgment of the court of 1st or 2nd instance quashed or changed*
kriminaal- ja väärteoasjad	63	60	67	52	78	*criminal cases*
haldusasjad	67	79	80	77	95	*administrative cases*
tsiviilasjad	141	123	121	122	143	*civil cases*

Joonis 4. Kuriteo ohvriks langemine 15–74-aastaste hulgas viimase 12 kuu jooksul, 2008, 2009
Figure 4. Crime victimisation among the 15–74-year-old persons during the last 12 months, 2008, 2009

Tabel 6. Vanglas viibivad isikud, 2005–2009
Table 6. Persons incarcerated in penal institutions, 2005–2009
(aasta lõpus — *at the end of the year*)

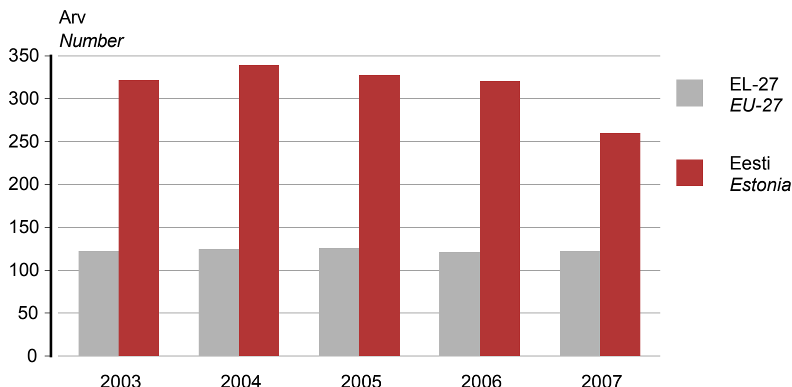
	2005	2006	2007	2008	2009	
Vanglas viibivad isikud	4 410	4 310	3 456	3 656	3 555	***Persons incarcerated in penal institutions***
Eeluurimis- ja kohtualused	1 024	1 045	916	990	836	*Persons under investigation or prosecution*
Süüdimõistetud	3 386	3 265	2 540	2 666	2 719	*Convicted offenders*
naised	141	137	103	120	150	*females*
eestlased	1 538	1 464	1 081	1 152	1 186	*Estonians*
eluaegse vangla-karistusega	33	33	35	36	36	*persons imprisoned for life*
Süüdimõistetute vanus						***Age of convicted offenders***
13–14	0	0	0	0	0	*13–14*
15–17	37	41	31	33	19	*15–17*
18–21	377	370	259	242	276	*18–21*
22–24	462	438	309	294	296	*22–24*
25–29	754	727	522	573	579	*25–29*
30–39	1 022	970	828	856	845	*30–39*
40–49	469	474	367	419	442	*40–49*
50–59	224	212	186	202	206	*50–59*
60 ja vanemad	41	42	37	47	56	*60 and older*
Süüdimõistetute karistusaeg						***Period of sentence of convicted offenders***
Kuni 1 aasta	328	367	240	355	337	*Less than 1 year*
1 kuni alla 2 aasta	425	411	293	366	371	*1 to less than 2 years*
2 kuni alla 3 aasta	463	402	311	235	330	*2 to less than 3 years*
3 kuni alla 5 aasta	812	826	637	654	698	*3 to less than 5 years*
5 kuni alla 10 aasta	948	857	664	648	631	*5 to less than 10 years*
10 kuni alla 15 aasta	314	272	248	255	225	*10 to less than 15 years*
15–30 aasta	63	97	112	117	89	*15–30 years*
Üle 30 aasta	0	0	0	0	2	*More than 30 years*
Eluaegse vanglakaristusega	33	33	35	36	36	*Persons imprisoned for life*
Süüdimõistetute vabadusekaotuste arv						***Number of imprisonments of convicted offenders***
Esimest korda	477	424	1 059	796	848	*First time*
Teist korda	643	666	772	915	881	*Second time*
Kolmandat korda	600	588	383	468	472	*Third time*
Vähemalt neljandat korda	1 666	1 587	326	487	518	*At least fourth time*
Süüdimõistetute toimepandud kuriteod						***Offences committed by convicted offenders***
Isikuvastased kuriteod	1 474	1 075	1 016	946	798	*Offences against the person*
tahtlik tapmine ja tapmiskatse	787	735	613	620	580	*murder and attempted murder*
tahtlik raske kehavigastuse tekitamine	304	151	101	60	94	*wilful infliction of severe bodily injuries*
vägistamine ja vägistamiskatse	179	101	108	94	105	*rape and attempted rape*
Narkootikumidega seotud süüteod	353	314	330	406	486	*Offences relating to narcotics*
Varavastased kuriteod	3 542	1 508	952	992	1 075	*Offences against property*
vargus	1 913	669	431	468	523	*theft*
röövimine	982	594	398	402	431	*robbery*

Tabel 7. Kinnipeetute liikumine vanglates, 2005–2009
Table 7. Movement of incarcerated persons in penal institutions, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Süüdimõistetud						***Convicted offenders***
Vabastatud	2 371	2 183	2 562	2 029	2 467	*Released*
tähtaja lõppemisel	1 533	1 376	1 148	1 045	1 785	*at the end of sentence period*
osaliselt ärakandmisele mõistetud vangistuse ärakandmisel	265	209	153	158	169	*released at the end of partially served sentence period*
tingimisi enne tähtaega või karistuse kergendamise tõttu	563	581	1 225	807	494	*conditionally before the end of sentence period or due to mitigation*
armuandmise korras	6	5	2	0	1	*due to pardoning*
ravimatu haiguse tõttu	2	6	7	1	3	*due to incurable illness*
muu põhjus	2	6	24	18	15	*other reason*
Surnud	6	16	9	2	3	*Deceased*
Eeluurimis- ja kohtualused						***Persons under investigation and prosecution***
Uued vahialused	2 646	2 648	3 831	2 712	2 809	*Newly taken into custody*
naised	185	325	898	233	310	*females*
alaealised	304	441	191	100	198	*juveniles*
Vabastatud[a]	880	629	748	555	682	*Persons released*[a]
õigeksmõistva kohtuotsuse korral	7	5	6	4	7	*in case of judgement of acquittal*
tõkendi muutumisel või lõppemisel	256	167	235	164	149	*due to change or end of restraint*
kriminaalasja kohtueelse lõpetamise tõttu	3	15	11	8	13	*due to pre-court closing of criminal case*
muu põhjus	614	442	496	379	513	*other reason*
Surnud	3	5	5	2	1	*Deceased*

[a] Andmete struktuuri on võrreldes varasemate aastaraamatutega muudetud.
[a] *Compared to earlier Yearbooks, the structure of the data has been changed.*

Joonis 5. Vanglas viibivate isikute[a] arv 100 000 elaniku kohta, 2003–2007
Figure 5. Number of incarcerated persons[a] in penal institutions per 100,000 inhabitants, 2003–2007

[a] Süüdimõistetud ning eeluurimis- ja kohtualused.
[a] *Convicted offenders and persons under investigation and prosecution.*

Tabel 8. Kriminaalhooldusalused, 2005–2009

Table 8. Probationers, 2004–2008

(aasta lõpus — *at the end of the year*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Kriminaal-hooldusalused	7 885	7 879	8 497	8 363	8 490	***Probationers***
Naised	571	616	624	542	745	*Females*
Alaealised	384	375	304	346	348	*Juveniles*
tütarlapsed	30	57	37	39	61	*girls*
Eesti kodakondsusega	5 977	5 929	6 284	6 259	6 543	*Estonian citizens*
Eestlased	4 863	4 832	5 000	4 962	5 301	*Estonians*
Katseaeg						***Probation period***
Kuni 1 aasta	567	618	1 042	1 073	755	*Less than 1 year*
1 kuni alla 2 aasta	5 458	5 624	5 991	5 874	5 223	*1 to less than 2 years*
2 kuni alla 3 aasta	1 777	1 539	1 347	1 283	1 302	*2 to less than 3 years*
Vähemalt 3 aastat	77	89	108	133	125	*At least 3 years*
Teadmata	6	9	9	0	1 085	*Unknown*
Vanus						***Age***
13–17	384	375	304	346	348	*13–17*
18–20	1 000	954	943	974	1 020	*18–20*
21–24	1 439	1 377	1 524	1 455	1 477	*21–24*
25–29	1 477	1 463	1 542	1 476	1 416	*25–29*
30–39	1 889	1 839	2 154	2 111	2 123	*30–39*
40–49	1 175	1 233	1 309	1 281	1 338	*40–49*
50–59	426	520	572	583	611	*50–59*
60–64	50	64	73	84	100	*60–64*
65 ja vanemad	45	54	40	50	57	*65 and older*
Sotsiaalne seisund						***Social status***
Töötav	3 671	4 130	4 555	4 042	2 547	*Employed*
Õppiv	684	572	445	582	749	*Studying*
Töötav ja õppiv	36	38	32	33	40	*Employed and studying*
Pensionil	386	442	421	432	565	*Retired*
Sõjaväeteenistuses	8	11	3	4	5	*In military service*
Registreeritud töötuna	645	424	534	705	1 892	*Registered as unemployed*
Juhutöödel	1 421	1 435	1 376	1 405	1 538	*At odd jobs*
Ei tööta ega õpi	667	486	554	672	795	*Neither employed nor studying*
Seisund määramata	367	341	574	488	359	*Status unspecified*
Kriminaalkaristuste arv						***Number of criminal convictions***
Esimest korda	3 385	3 503	3 224	2 989	3 026	*First time*
Teist korda	1 601[a]	1 560[a]	1 621	1 650	1 637	*Second time*
Kolmandat korda	971	960	1 062	1 083	1 042	*Third time*
Vähemalt neljandat korda	1 705	1 647	1 995	2 012	2 126	*At least fourth time*
Teadmata	0	209	612	629	659	*Unknown*
Toimepandud kuritegu						***Committed offence***
Isikuvastased kuriteod	742	1 023	1 240	1 350	1 447	*Offences against the person*
Varavastased kuriteod	4 134	3 611	3 195	2 469	2 743	*Offences against property*
Ettekanded kriminaal-hooldusaluste kohta						***Reports on probationers***
Korralised	17 817	11 809	8 986	7 052	7 549	*Regular*
Erakorralised	971	1 023	1 371	1 390	1 856	*Extraordinary*

[a] Andmeid on korrigeeritud.

[a] *The data have been revised.*

Metoodika

Õigusstatistikat mõjutavad otseselt mõningate seaduste muudatused. Pidevalt on täiustatud nii kriminaalkoodeksit kui ka teisi seadusi. Seda tuleb esitatud andmeid analüüsides arvestada.

Registreeritud kuritegude, nende avastamise, eeluurimise peatamise ja kuriteo toime pannud isikute andmed saadi kuni 2008. aastani Politseiametilt keskandmebaasi väljavõttena. Alates 2009. aastast avaldab Statistikaamet kuritegevuse statistikat E-toimiku koondatud andmete alusel — kriminaalmenetluse kohta tagasiulatuvalt 2006. aastast ja registreeritud kuritegevuse kohta (avalikus andmebaasis) 2003. aastast. Metoodika ja andmeallika muutumise tõttu ei ole andmed võrreldavad varem avaldatud aegridadega.

Justiitsministeeriumi kohtute osakonnalt on saadud esimese astme kohtute kriminaal-, tsiviil-, haldus- ja väärteoasjade ning teise astme kohtute töö koondandmed, samuti kõigi astmete kohtutes jõustunud kohtuotsusega kriminaalvastutusele võetud isikutele kohaldatud karistusmäärade ja süüdimõistetute koondandmed (sh süüdimõistetute arv paragrahvide kaupa ja alaealiste süüdimõistetute andmed).

Info aasta jooksul vanglates viibinud isikute kohta pärineb Justiitsministeeriumi karistuse täideviimise talituselt ja kriminaalhooldusaluste andmed Justiitsministeeriumi taasühiskonnastamise talituselt.

Riigikohtult on saadud andmed nende töö kohta.

Kriminaalmenetluse lühiajastatistikat avaldab Justiitsministeerium.

Methodology

Crime statistics are directly influenced by amendments made to certain legislative acts. The Criminal Code as well as other legislation have been improved on a regular basis. This should be taken into consideration while analysing the presented data.

Until the year 2008, the data on recorded criminal offences and their clearance as well as the data on the suspension of pre-trial investigation together with the data on offenders were received from the Police Board as an excerption from their central database. Starting from 2009, Statistics Estonia publishes crime statistics on the basis of data collected in the e-File — on criminal proceedings retroactively since the year 2006 and on recorded crimes (in the statistical database) since the year 2003. Due to the changed methodology and data source, the data are not comparable with the previously published time series.

The Department of Courts of the Ministry of Justice presents consolidated data on the total number of administrative, civil and criminal cases heard in courts of the first and second instances together with the consolidated data on persons definitively sentenced for criminal offences in all courts (incl. the number of sentenced persons by type of offence and type of imposed punishment as well as the data on sentenced minors).

Information on persons incarcerated in prisons is received from the Prisons Department of the Ministry of Justice, and the data on offenders under probation are received from the Rehabilitation Division of the Prisons Department of the Ministry of Justice.

The Supreme Court has presented data on their own activities.

Short-term statistics on criminal proceedings are published by the Ministry of Justice.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2010. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

SOTSIAALNE TÕRJUTUS

Marin Randoja

Ülevaade

Sotsiaalseks tõrjutuseks nimetatakse olukorda, kus inimene ei saa puuduliku hariduse, madala sissetuleku, töötuse või kehva tervise tõttu ühiskonnaelust täisväärtuslikult osa võtta. Et indiviidi panus jääb seetõttu tema potentsiaalist väiksemaks, ei kaota sotsiaalse tõrjutuse korral ainult inimene, vaid kogu ühiskond.

Sotsiaalse tõrjutuse taseme mõõtmiseks lepiti 2001. aastal Euroopa Liidu Nõukogus kokku 18 ühtlustatud indikaatorit ehk Laekeni indikaatorit. Laekeni indikaatoritega mõõdetakse sotsiaalse tõrjutuse eri tahke ja hinnatakse, milliste sotsiaal-majanduslike tunnustega inimesed elavad sotsiaalses tõrjutuses enam kui teised. Laekeni indikaatoreid avaldavad kõik Euroopa Liidu (EL) liikmesriigid, seetõttu võimaldavad need Eesti sotsiaalse tõrjutuse näitajaid ülejäänud Euroopa omadega adekvaatselt võrrelda ning seeläbi meil toimuvaid arenguid Euroopa kontekstis analüüsida.

2007. aastal elas suhtelises vaesuses 258 800 inimest ehk 19,5% Eesti rahvastikust. Suhteline vaesus on üks sotsiaalse tõrjutuse keskseid mõisteid. Selle defineerimisel lähtutakse leibkonnaliikme ekvivalentnetosissetulekust — leibkonna sissetulekust, mis on jagatud tarbimiskaalude summaga. Vaene on inimene, kelle ekvivalentsissetulek on alla 60% riigi elanike mediaanekvivalentsissetulekust. Tarbimiskaale kasutatakse sissetuleku arvutamisel selleks, et arvestada ühistarbimisest saadavat säästu: näiteks kolmeliikmeline leibkond maksab eluaseme eest inimese kohta vähem kui üheliikmeline leibkond samasuguses eluruumis. Esimese täiskasvanud liikme tarbimiskaal on 1, iga järgmise täiskasvanu oma 0,5 ja ülalpeetava lapse tarbimiskaal on 0,3. Kõik sissetulekuga seotud Laekeni indikaatorid põhinevad selliselt arvutatud ekvivalentsissetulekul. 2007. aastal oli suhtelise vaesuse piir aastas 52 076 krooni tarbija kohta, seega olid suhtelises vaesuses need inimesed, kelle ekvivalentnetosissetulek oli alla 4340 krooni kuus.

2007. aastal elas allpool vaesuspiiri 22% naistest ja 17% meestest. Nagu enamikus riikides on ka Eestis naised meestest suhteliselt vaesemad. Võrreldes 2004. aastaga on naiste ja meeste vaesuse määra erinevus suurenenud — 2004. aastal oli naiste ja meeste suhtelise vaesuse määr vastavalt 19% ja 17%. Soolise ebavõrdsuse kasv aastatel 2005–2007 oli põhiliselt tingitud sellest, et suurenes nende tegevusalade (nt ehitus) osatähtsus, kus töötavad peamiselt mehed. Selle tõttu suurenes meeste sissetulek kiiremini ja naised jäid meestega võrreldes suhteliselt vaesemaks.

Vaesusrisk erineb vanuserühmiti. Kõige rohkem ohustab vaesus pensioniealisi inimesi, kellest 2007. aastal elas suhtelises vaesuses 39%. Suhtelise vaesuse määr on madalaim parimas tööeas inimestel — 25–49-aastastest elas allpool vaesuspiiri vaid 13%. Võrreldes tööealistega ohustas vaesus veidi enam 0–15-aastaseid lapsi — nende vaesuse määr oli 17%. Kuigi 65-aastaste ja vanemate suhtelise vaesuse määr on palju kõrgem kui teistel vanuserühmadel, ei ole pensioniealiste vaesus eriti sügav. Nende mediaansissetulek oli 2007. aastal vaesuspiirist 15% kaugusel, mis tähendab, et pooltel allpool suhtelist vaesuspiiri elavatel pensioniealistel jäi aasta ekvivalentnetosissetulek 44 300 krooni ja vaesuspiiri vahele. See on kõigi vanuserühmade väikseim näitaja.

Võrreldes 2000. aastaga on vanemaealiste suhtelise vaesuse määr tõusnud peaaegu kaks korda. Samal ajal on nooremate inimeste vaesusrisk jäänud samaks või mõne vanuserühma puhul isegi veidi vähenenud. Vanemaealiste sissetulek on vaesuspiirile üsna lähedal, mistõttu nende sattumine vaesusesse oleneb palga- ja pensionitõusude kiirusest. Kui palgad kasvavad kiiremini kui pensionid, jäävad pensionärid suhteliselt vaesemaks kui teised, kuigi nende tegelik olukord ei pruugi eriti muutudagi. Niisugune kõikumiskalduvus mõjutab ka teisi näitajaid, mille puhul pensioniealised on oluline mõjurühm — eelkõige naiste ja üksi elavate inimeste vaesuse näitajaid.

Oluline vaesust mõjutav tegur on leibkonna koosseis. Leibkonna eelarve oleneb selle suurusest ja ülalpeetavate liikmete arvust töötavate liikmete kohta. Mida rohkem on leibkonnas sissetulekuteenijaid ja mida vähem ülalpeetavaid, seda kergem on leibkonnal majanduslikult hakkama saada. Suhtelise vaesuse määr oli kõrgeim vähemalt 65-aastaste üksi elavate inimeste seas, kellest

2007. aastal elas allpool vaesuspiiri 80%. Et naiste eluiga on pikem kui meestel, on suur osa üksi elavatest vanemaealistest naised. Üksi elamine aga suurendab vaesusriski. 2007. aastal elas allpool vaesuspiiri üle poole üksi elavatest inimestest. Võrreldes 2006. aastaga oli üksi elavate inimeste suhtelise vaesuse määr 3 protsendipunkti võrra kõrgem ja vähemalt 65-aastaste üksi elavate oma 11 protsendipunkti võrra kõrgem. Lastega leibkondadest on vaesusrisk suurim üksikvanemaga peredes, kelle suhtelise vaesuse määr oli 39%, ja vähemalt kolmelapselistes kahe vanemaga peredes, kellest elas vaesusriskis viiendik. Nende peamine vaesusesse langemise põhjus on liiga väike töötavate pereliikmete arv. Kui varasematel aastatel oli üksikvanemaga leibkondade vaesusrisk kasvanud, siis 2007. aastal vähenes kõikide lastega leibkondade vaesusrisk. Lastega leibkondade elujärje paranemine on tingitud eelkõige tööealiste inimeste sissetulekute taseme üldisest tõusust.

2007. aastal oli mittetöötavate inimeste suhtelise vaesuse määr 38% ehk üle viie korra kõrgem kui töötavate inimeste oma. Seega vähendab töötamine vaesusriski tunduvalt. See vahe on vaadeldud aastate jooksul järjest suurenenud — 2004. aastal oli vaesuse määrade erinevus neljakordne. Mittetöötavatest inimestest on kõige suuremas vaesusriskis töötud inimesed, kellest 2007. aastal elas allpool vaesuspiiri 61% ehk 13 800 inimest. Leibkonnad saavad oma sissetuleku peamiselt töötamisest, mistõttu leibkonna heaolu oleneb tema liikmete tööhõive staatusest. Nendest lasteta leibkondadest, kus kõik tööealised inimesed töötasid täisajaga, olid 2007. aastal suhtelises vaesuses vaid 5%. Neid leibkondi, kus ükski liige ei tööta, ohustab vaesus enim. Kui 2004. aastal elas vaesuses 57% sellistest lasteta leibkondadest, siis 2007. aastal oli niisuguseid leibkondi 65%. Kõige halvemas olukorras olid ülalpeetavate lastega minimaalse tööintensiivsusega leibkonnad, kellest elas vaesusriskis 89%. 2004. aastal oli niisuguste vaesusriskis elavate leibkondade osatähtsus ligi kümnendiku võrra väiksem.

Majanduslanguse tõttu suurenes risk vaesusesse langeda 2009. aasta jooksul oluliselt. Töötuse määr oli üle kahe korra kõrgem kui 2008. aastal. Samal ajal on pikaajaliste töötute osatähtsus töötute hulgas järjest vähenenud, olles 2009. aastal peaaegu kaks korda väiksem kui 2005. aastal. Siiski sagenes 2009. aastal nii naiste kui ka meeste pikaajaline töötus — 3,8% tööjõust olid pikaajalised töötud (vähemalt aasta tööta) ja 1,3% väga pikaajalised töötud (vähemalt kaks aastat tööta).

Peale töötamise saab vaesust vähendada ka sotsiaalsete siirete suurendamisega. Eesti sotsiaalkaitsekulutused on ühed EL-i väiksemad, seega on meil ümberjagatavat raha mõnevõrra vähem kui teistel riikidel. EL-i keskmisele jäid Eesti sotsiaalkaitsekulutused elaniku kohta 2007. aastal alla kolm, tugevamatele heaoluriikidele koguni kuus korda. Eesti sotsiaaltoetused on üldiselt väikesed ja enamjaolt universaalsed (suuremad erandid on vanemahüvitis ja töötuskindlustushüvitis) — toetust antakse võrdselt nii rikastele kui ka vaestele.

2007. aastal vähendasid sotsiaalsed siirded vaesust 17%-l rahvastikust — enne siirdeid elas suhtelises vaesuses 36,3% rahvastikust, pärast siirdeid 19,5%. Kui jätta pensionitulu siirete all arvestamata, elaks Eestis ilma sotsiaaltoetusteta vaesuses veerand inimestest, mis tähendab, et muud sotsiaaltoetused toovad vaesusest välja 5% rahvastikust. Kõige rohkem aitavad sotsiaalsed siirded ja pensionid vanemaid inimesi — 2009. aastal tõid need vaesusest välja 45% vähemalt 65-aastastest inimestest. Kui pensionid arvestamata jätta, vähendavad siirded enim 0–15-aastaste laste vaesust.

Eurostati andmetel elas EL-is 2007. aastal allpool suhtelist vaesuspiiri keskmiselt 17% elanikest. Suhtelise vaesuse määrad varieerusid 9%-st Tšehhis 26%-ni Lätis. Eesti suhtelise vaesuse määr oli EL-i keskmisest veidi kõrgem. Sotsiaalsed siirded (v.a pensionid) vähendasid EL-i riikide suhtelise vaesuse määra keskmiselt 8 protsendipunkti võrra. Kõige rohkem vähendasid sotsiaaltoetused vaesust Iirimaal ja Ungaris, kus vaesuse määr oli pärast siirdeid 18 protsendipunkti võrra madalam kui enne siirdeid. Kõige vähem erinesid vaesuse määrad enne ja pärast sotsiaalseid siirdeid Kreekas, kus siirded tõid vaesusest välja vaid 3% elanikest.

Ajas ankurdatud vaesuse määra vaadates selgub, et inimeste reaalsissetulek on suurenenud. 2004. aasta suhtelise vaesuse piiri alusel arvutatud, inflatsiooniga korrigeeritud vaesuse määr oli 2007. aastal 4%. Teisisõnu — kui suhtelise vaesuse piir olnuks 2007. aastal 2330 krooni kuus (2004. aasta näitaja), elanuks 2007. aastal suhtelises vaesuses 4% eestlastest. Vaadeldud perioodi

jooksul on sissetulekute ebavõrdsus veidi vähenenud ja Eesti positsioon teiste EL-i riikidega võrreldes paranenud. Kõrgeimasse tulukvintiili kuuluvate inimeste sissetulek oli 2007. aastal viis korda suurem kui madalaimasse kvintiili kuuluvatel inimestel — see näitaja on võrdne EL-i keskmise kvintiilide suhtega. Sellest hoolimata on Eesti üks EL-i kümnest kõige ebavõrdsemate sisetulekutega riigist.

Peale materiaalse vaesuse ja tööhõive võivad sotsiaalset tõrjutust põhjustada ka vähene haridus ja kehv tervis. Madala haridustasemega inimeste osatähtsus on Eestis viimastel aastatel kahjuks üsna aeglaselt vähenenud. Võrreldes 2005. aastaga on põhihariduse või sellest madalama haridustasemega elanike osatähtsus vähenenud vaid kahe protsendipunkti võrra (2008. aastal oli madala haridustasemega 18% rahvastikust).

Ka sissetulek ja tervis on omavahel tugevasti seotud — mida suurem on inimese sissetulek, seda paremaks ta oma tervist hindab. Kui madalaimasse sissetulekukvintiili kuuluvatest inimestest pidas 2008. aastal oma tervist halvaks või väga halvaks peaaegu kolmandik (31%), siis kõrgeima tulukvintiili inimestest arvas sama vaid 2,7%.

SOCIAL EXCLUSION

Marin Randoja

Overview

Social exclusion is understood as a situation in which a person is unable to fully participate in social life due to deficient education, low income, unemployment or poor health. Social exclusion entails negative consequences not only for the excluded individual but for society at large because of the decrease in the individual's potential contribution to society.

To provide a common measuring stick for the level of social exclusion, Council of the European Union agreed in 2001 on the use of 18 harmonized indicators known as the Laeken indicators. The Laeken indicators measure different facets of social exclusion and enable to evaluate which socio-economic characteristics are more common amongst people who live in such exclusion. Since all European Union (EU) Member States publish Laeken indicators for their own country, these figures allow for an adequate comparison of Estonia's social exclusion data with those of the rest of Europe and enable to analyse the developments of our country in the European context.

At-risk-of-poverty rate was 19.5% in 2007 — 258,800 people lived in relative poverty. *One of the central concepts of social exclusion is relative poverty. Relative poverty is calculated by using equalised disposable incomes of household members — i.e. household incomes divided by the sum of equivalence scales. A person is considered to be at-risk-of-poverty if his/her equalised disposable income falls below 60% of the national median equalised disposable income. Equivalence scales are used in income calculations for the purpose of accounting for savings from communal consumption: for instance, a household with three members would spend less on housing per member than a single-person household in similar lodgings. The equalised weight for the first adult in the household is 1, for each subsequent adult — 0.5 and for a dependent child — 0.3. All Laeken indicators that touch upon income are calculated based on equalised income which is calculated following the above-mentioned logic. In 2007 the at-risk-of-poverty threshold was 52,076 kroons a year per consumer, therefore the people with monthly equalised disposable income below 4,340 kroons were considered to be in relative poverty.*

In 2007, 22% of women and 17% of men in Estonia lived below the at-risk-of-poverty threshold. *Like in most countries, women in Estonia are in relatively deeper poverty than men. In comparison with 2004, the gender poverty gap has increased. In 2004, 19% of women and 17% of men lived at risk of poverty. Growing gender inequality during 2005–2007 was mostly caused by the increasing proportion of the economic activities covered by men (such as construction), which*

resulted in a rapid increase in men's income that left women in relatively deeper poverty compared to men.

The risk of poverty varies by age group. People of pensionable age of whom 39% lived in relative poverty in 2007, are at the highest risk of poverty. People at full working age have the lowest at-risk-of-poverty rate — only 13% of the people aged 25–49 lived below the at-risk-of-poverty threshold. In comparison with working-age people, children aged 0–15 are at slightly higher risk, their at-risk-of-poverty rate being 17%. Although people at the age of 65 or older have much higher at-risk-of-poverty rate than other age groups, the poverty of people at pensionable age is not very deep. Their median income in 2007 was as far as 15% from the at-risk-of-poverty threshold. It means that the equalised yearly disposable income remained between 44,300 kroons and the at-risk-of-poverty threshold for half of the people of pensionable age who lived below the at-risk-of-poverty threshold. This is the lowest indicator of all age groups.

In comparison with the year 2000, the at-risk-of-poverty rate of elderly persons has almost doubled. *Meanwhile, there has been no significant change in the poverty risk of people younger than that, in case of some age groups it has even slightly decreased. Income of the elderly is rather close to the at-risk-of-poverty threshold. Because of that their falling into poverty depends on the increase in pensions and wages. If wages increase faster than pensions, pensioners will become relatively poorer than others, although their actual condition need not change much at all. Such an inclination to fluctuate influences also other Laeken indicators for which pensioners are a significant sub-group — in particular the poverty indicators of women and single-person households.*

An important factor affecting poverty is the composition of a household. The budget of the household depends on the size of household and on the number of dependants per working members. Clearly, a bigger number of working members and a smaller number of dependants make financial coping easier for the household. Single persons aged 65 or older showed the highest at-risk-of-poverty rate — in 2007, 80% of them were living below the at-risk-of-poverty threshold. As women's life expectancy is higher than that of men in Estonia, most elderly people living alone are women. But living alone increases the risk of falling into poverty. In 2007, over a half of the people living alone were below the at-risk-of-poverty threshold. Compared to 2006, the at-risk-of-poverty rate of people living alone rose by three percentage points and the at-risk-of-poverty rate of those aged 65 or older and living alone went up by 11 percentage points. Among households with children, the at-risk-of-poverty is the highest among single parents with dependent children — their at-risk-of-poverty rate being 39%; and among couples with three or more children, of whom one fifth lived at risk of poverty. The main reason in case of these households for falling into poverty is the too small number of working members. Although the at-risk-of-poverty of single-parent households had been increasing in earlier years, it decreased for all households with children in 2007. The improvement in the living standard of households with children was mostly due to the general increase in the income levels earned by working-age people.

In 2007 the at-risk-of-poverty rate of population not at work exceeded that of the employed population by more than five times (38%). *Working significantly reduces the risk of falling into poverty. During the years under observation, this gap has continually grown — the difference in poverty rates was fourfold in 2004. As for the population not engaged in employment, the risk of poverty is highest in case of unemployed persons, of whom 61% or 13,800 persons lived below the at-risk-of-poverty threshold. As households obtain their income mostly from employment, thus the welfare of entire household depends on the labour status of household members. Only 5% of the households without children, where all working-age people worked full-time, were at risk of poverty in 2007. It is obvious that the risk of poverty is the highest in case of households where no member works. While 57% of such households without children lived in poverty in 2004, the proportion of the poor increased to 65% by 2007. The economic situation was the worst for the households with minimal work intensity and dependent children, of whom 89% lived in poverty. In 2004, the proportion of households living at risk of poverty was smaller by a tenth.*

During 2009, the economic recession significantly increased the risk of falling into poverty. The unemployment rate grew by more than twofold compared to 2008. The share of the long-term unemployed among all unemployed persons has been continually decreasing. In 2009, it was almost

twice as low as in 2005. However, the long-term unemployment rate increased among both men and women in 2009 — 3.8% of the labour force were long-term unemployed (without work for at least a year) and 1.3% were very long-term unemployed (without work for at least two years).

In addition to working, poverty can also be reduced by increasing social transfers. Estonia's expenditure on social protection is among the lowest in the EU, which leaves us with less finances to redistribute. Estonia's social protection expenditure per capita was three times lower than the EU average in 2007, and six times lower than in established welfare states. Estonia's social benefits tend to be modest and mostly universal by nature (the parental benefit and the unemployment insurance benefit serving as major exceptions) — both the rich and the poor receive equal amounts of benefits.

Social transfers decreased poverty for 17% of the population in 2007. After social transfers 19.5% of the population lived at-risk-of-poverty, before social transfers this indicator was 36.3%. *If we excluded from transfers the income received from pensions, a quarter of the population would live in relative poverty in Estonia if they did not get social benefits, i.e. social benefits other than pensions bring about 5% of the population out of poverty. The effect of social transfers and pensions is the highest on elderly people — 45% of the population aged 65 or older were brought out of poverty in 2009 due to these benefits. Excluding pensions, children aged up to 15 is the age group that is mainly kept out of relative poverty by social transfers.*

In 2007, on average 17% of the residents of the EU had the level of resources below the at-risk-of-poverty threshold according to the data of Eurostat. *National at-risk-of-poverty rates varied from 9% in the Czech Republic to 26% in Latvia. The corresponding indicator for Estonia was slightly higher than the EU average. Social transfers (excl. pensions) reduced the EU average at-risk-of-poverty rate by 8%. The effect of social transfers on reducing poverty was the highest in Ireland and Hungary, where the difference between poverty rates before and after social transfers was 18%. The gap between the poverty rates before and after social transfers was the lowest in Greece, where social transfers brought only 3% of the population out of relative poverty.*

Examination of the at-the-risk-of-poverty rate anchored in time reveals that the real income of people has increased. The at-risk-of-poverty rate, calculated on the basis of the 2004 at-risk-of-poverty threshold and adjusted for inflation, was 4% in 2007. In other words, if the at-risk-of-poverty threshold had been 2,330 kroons a month in 2007 (the 2004 indicator), 4% of Estonians would have lived in relative poverty in 2007. During the period under observation, the income inequality levels have slightly declined and Estonia's position compared to other EU countries has improved. In 2007, the income of people belonging to the highest income quintile was five times higher than that of the lowest income quintile — this indicator is equal to the EU average quintile ratio. However, it places Estonia among the ten most unequal countries in the EU.

In addition to material poverty and employment, a low level of education and poor health may also cause social exclusion. The proportion of people with a low education level has unfortunately decreased quite slowly in Estonia over the past few years. Compared to 2005, the share of population with basic or lower education level has decreased by only 2% (in 2008, 18% of the population had a low level of education).

There is also a strong correlation between a person's income and subjective health: the higher the income, the better the respondent's assessment of his/her own health. In 2008, almost a third (31%) of the people in the lowest income quintile considered their health to be poor or very poor, while only 2.7% of the highest income quintile thought the same of theirs.

Tabel 1. Aasta ekvivalentnetosissetulek ja suhtelise vaesuse piir, 2004–2007
Table 1. Equalised yearly disposable income and at-risk-of-poverty threshold, 2004–2007
(krooni — *kroons*)

	2004	2005	2006	2007	
Aasta keskmine ekvivalentnetosissetulek	56 790	68 135	82 988	99 090	*Mean equalised yearly disposable income*
Aasta mediaanekvivalent-netosissetulek	46 635	56 921	69 581	86 793	*Median equalised yearly disposable income*
Suhtelise vaesuse piir	27 981	34 153	41 749	52 076	*At-risk-of-poverty threshold*
Suhtelise vaesuse piir kahe täiskasvanu ja kahe lapsega leibkonnas	58 760	71 720	87 672	109 359	*At-risk-of-poverty threshold for a household of two adults and two children*

Tabel 2. Suhtelise vaesuse määr vanuse ja soo järgi, 2004–2007
Table 2. At-risk-of-poverty rate by age and sex, 2004–2007
(protsenti — *percentages*)

Vanuserühm, sugu	2004	2005	2006	2007	*Age group, sex*
0–15	21,5	19,8	17,3	17,1	*0–15*
mehed	22,5	20,8	17,1	17,6	*males*
naised	20,4	18,8	17,4	16,4	*females*
16–24	18,2	18,0	18,6	15,7	*16–24*
mehed	18,7	17,3	18,8	15,4	*males*
naised	17,6	18,7	18,3	16,1	*females*
25–49	16,2	14,3	13,8	12,5	*25–49*
mehed	15,5	13,1	12,9	12,5	*males*
naised	16,8	15,4	14,5	12,5	*females*
50–64	18,0	18,6	19,9	19,5	*50–64*
mehed	19,9	19,4	19,7	19,0	*males*
naised	16,5	18,0	20,0	20,0	*females*
65 ja vanemad	20,3	25,1	33,1	39,0	*65 and older*
mehed	9,6	13,7	20,7	24,6	*males*
naised	25,5	30,8	39,2	46,1	*females*
0–64	18,0	16,9	16,6	15,5	*0–64*
mehed	18,4	16,7	16,2	15,3	*males*
naised	17,5	17,2	17,0	15,6	*females*
16–64	17,1	16,2	16,4	15,1	*16–64*
mehed	17,3	15,6	15,9	14,7	*males*
naised	16,9	16,8	16,9	15,4	*females*
16 ja vanemad	17,7	18,0	19,8	19,9	*16 and older*
mehed	16,2	15,3	16,6	16,2	*males*
naised	18,9	20,2	22,3	23,0	*females*
KOKKU	18,3	18,3	19,4	19,5	*TOTAL*
mehed	17,4	16,3	16,7	16,5	*males*
naised	19,2	20,0	21,6	22,0	*females*

Tabel 3. Suhtelise vaesuse määr peamise hõiveseisundi[a] ja soo järgi, 2004–2007
Table 3. At-risk-of-poverty rate by most frequent labour status[a] and sex, 2004–2007
(protsenti — *percentages*)

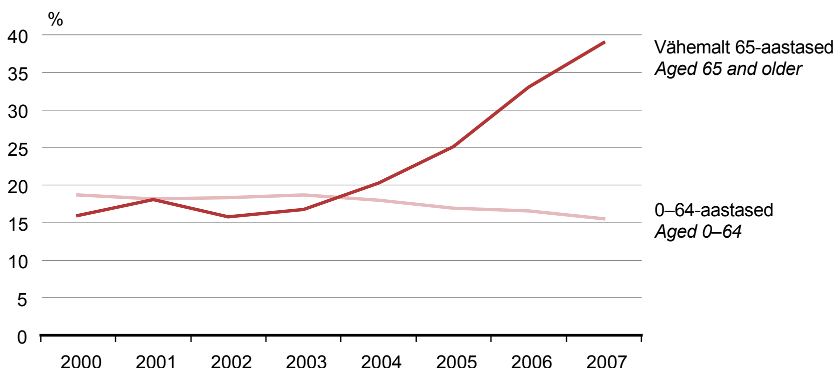
Hõiveseisund, sugu	2004	2005	2006	2007	*Labour status, sex*
Töötavad	7,5	7,5	7,7	7,3	*Employed*
mehed	6,9	6,3	6,4	6,0	*males*
naised	8,1	8,8	9,0	8,6	*females*
Palgatöötajad	5,4	5,7	6,2	5,8	*Wage employees*
mehed	4,3	4,0	4,3	4,0	*males*
naised	6,5	7,3	8,1	7,5	*females*
Ettevõtjad	31,1	31,1	28,2	29,5	*Self-employed*
mehed	30,4	28,1	27,2	26,5	*males*
naised	32,6	37,1	30,5	36,5	*females*
Mittetöötavad	29,7	31,6	35,9	38,0	*Not at work*
mehed	29,4	30,4	35,0	35,7	*males*
naised	29,9	32,3	36,4	39,4	*females*
Töötud	60,0	59,5	61,7	60,6	*Unemployed*
mehed	61,4	64,8	64,4	61,6	*males*
naised	57,5	51,8	56,0	57,0	*females*
Vanaduspensionärid	22,8	28,7	36,9	43,3	*Retired*
mehed	10,8	17,4	25,2	30,6	*males*
naised	28,0	33,7	42,1	48,7	*females*
Muud mitteaktiivsed	29,2	28,8	30,1	29,1	*Other inactive*
mehed	31,6	31,0	35,0	34,4	*males*
naised	27,6	27,3	27,0	25,5	*females*

[a] Isiku hõiveseisund rohkem kui kuuel kuul aastas.
[a] Labour status which characterised a person for more than six months a year.

Tabel 4. Suhtelise vaesuse süvik vanuse ja soo järgi, 2004–2007
Table 4. Relative median at-risk-of-poverty gap by age and sex, 2004–2007
(protsenti — *percentages*)

Vanuserühm, sugu	2004	2005	2006	2007	*Age group, sex*
0–15	30,5	27,1	27,1	24,2	*0–15*
mehed	30,5	28,2	25,1	24,3	*males*
naised	30,3	25,2	29,5	24,0	*females*
16 ja vanemad	22,4	21,4	19,4	19,6	*16 and older*
mehed	28,2	25,2	23,4	23,7	*males*
naised	19,2	18,9	17,3	18,6	*females*
16–64	28,5	27,9	25,8	26,5	*16–64*
mehed	30,0	28,9	29,3	29,3	*males*
naised	27,4	26,5	22,9	24,6	*females*
65 ja vanemad	11,0	11,2	14,2	14,8	*65 and older*
mehed	13,2	10,7	14,3	13,4	*males*
naised	10,7	11,5	14,2	15,5	*females*
KOKKU	24,0	22,1	20,2	20,3	*TOTAL*
mehed	28,6	26,5	24,2	23,8	*males*
naised	20,8	20,1	18,5	19,3	*females*

Joonis 1. Suhtelise vaesuse määr vanuse järgi, 2000–2007
Figure 1. At-risk-of-poverty rate by age, 2000–2007

Tabel 5. Suhtelise vaesuse määr leibkonna tüübi järgi, 2004–2007
Table 5. At-risk-of-poverty rate by household type, 2004–2007
(protsenti isikutest — *percentage of all persons*)

	2004	2005	2006	2007	
Kõik ülalpeetavate lasteta leibkonnad	18,9	20,1	23,1	24,4	*All households without dependent children*
Üheliikmeline leibkond	36,4	42,5	49,0	52,1	*One-person household*
mehed	34,8	37,0	41,6	42,1	*males*
naised	37,2	45,4	52,9	57,6	*females*
Üksik alla 65-aastane	32,5	34,1	32,8	30,8	*Single person aged 64 or less*
Üksik vähemalt 65-aastane	40,9	52,8	68,5	79,5	*Single person aged over 64*
Paar, kellest vähemalt üks on alla 65-aastane	14,8	14,0	14,4	9,9	*Couple, at least one partner is aged 64 or less*
Vähemalt 65-aastaste paar	10,6	7,6	10,9	14,5	*Couple aged over 64*
Muu ülalpeetavate lasteta leibkond	7,8	7,0	7,5	9,1	*Other household without dependent children*
Kõik ülalpeetavate lastega leibkonnad	17,8	16,9	16,2	15,2	*All households with dependent children*
Vähemalt ühe ülalpeetava lapsega üksikvanem	39,8	40,8	43,9	39,2	*Single parent with dependent child(ren)*
Ühe ülalpeetava lapsega paar	13,2	13,5	11,5	11,3	*Couple with one dependent child*
Kahe ülalpeetava lapsega paar	12,3	12,0	11,9	10,1	*Couple with two dependent children*
Vähemalt kolme ülalpeetava lapsega paar	25,1	23,5	21,4	21,3	*Couple with at least three dependent children*
Muu ülalpeetavate lastega leibkond	13,0	11,4	10,5	10,2	*Other household with dependent children*

Tabel 6. Suhtelise vaesuse määr leibkonna tööintensiivsuse järgi, 2004–2007
Table 6. At-risk-of-poverty rate by work intensity of household, 2004–2007
(protsenti isikutest — *percentage of all persons*)

	2004	2005	2006	2007	
Tööintensiivsus ülalpeetavate lasteta leibkonnas					*Work intensity of household without dependent children*
minimaalne	57,1	58,1	61,8	65,1	*minimal*
mõningane	12,0	14,1	15,5	13,4	*partial*
maksimaalne	4,7	4,7	4,7	4,6	*maximal*
Tööintensiivsus ülalpeetavate lastega leibkonnas					*Work intensity of household with dependent children*
minimaalne	81,2	87,2	84,2	88,9	*minimal*
väike	56,1	51,3	48,2	45,5	*low*
suur	14,9	15,9	15,4	15,1	*high*
maksimaalne	6,8	7,7	8,7	9,2	*maximal*

Tabel 7. Pikaajalised töötud[a] soo järgi, 2005–2009
Table 7. The long-term unemployed[a] by sex, 2005–2009
(protsenti töötutest — *percentage of the unemployed*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Mehed	48,2	50,6	52,8	35,3	26,8	*Males*
Naised	59,9	45,6	44,7	25,9	28,4	*Females*
KOKKU	53,4	48,2	49,5	30,9	27,4	*TOTAL*

[a] Vähemalt aasta tööta olnud.
[a] Unemployed at least for a year.

Tabel 8. Pikaajalise töötuse määr[a] soo järgi, 2005–2009
Table 8. Long-term unemployment rate[a] by sex, 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Mehed	4,2	3,1	2,9	2,0	4,5	*Males*
Naised	4,2	2,6	1,7	1,4	3,0	*Females*
KOKKU	4,2	2,8	2,3	1,7	3,8	*TOTAL*

[a] Vähemalt aasta tööta olnute osatähtsus tööjõus.
[a] The share of people who have been unemployed at least for a year of the total labour force.

Tabel 9. Väga pikaajalise töötuse määr[a] soo järgi, 2005–2009
Table 9. Very long-term unemployment rate[a] by sex, 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Mehed	2,8	1,9	1,6	1,0	1,6	*Males*
Naised	2,7	1,4	0,9	0,8	1,0	*Females*
KOKKU	2,8	1,7	1,3	0,9	1,3	*TOTAL*

[a] Vähemalt kaks aastat tööta olnute osatähtsus tööjõus.
[a] The share of people who have been unemployed at least for two years of the total labour force.

Tabel 10. Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (sh pensionid) vanuse ja soo järgi, 2004–2007
Table 10. At-risk-of-poverty rate before social transfers (incl. pensions) by age and sex, 2004–2007
(protsenti — *percentages*)

Vanuserühm, sugu	2004	2005	2006	2007	*Age group, sex*
0–15	35,0	33,7	30,7	29,7	*0–15*
16 ja vanemad	39,8	38,8	38,7	37,5	*16 and older*
mehed	36,2	35,2	34,2	33,1	*males*
naised	42,7	41,8	42,4	41,2	*females*
16–64	29,2	28,1	27,5	25,8	*16–64*
mehed	28,3	27,1	25,9	24,6	*males*
naised	30,1	28,9	28,9	26,9	*females*
65 ja vanemad	82,6	82,1	83,1	83,9	*65 and older*
mehed	82,8	81,9	81,7	81,7	*males*
naised	82,6	82,2	83,9	85,0	*females*
KOKKU	39,0	38,0	37,4	36,3	*TOTAL*
mehed	36,3	35,2	33,5	32,6	*males*
naised	41,3	40,3	40,7	39,4	*females*

Tabel 11. Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (v.a pensionid) vanuse ja soo järgi, 2004–2007
Table 11. At-risk-of-poverty rate before social transfers (excl. pensions) by age and sex, 2004–2007
(protsenti — *percentages*)

Vanuserühm, sugu	2004	2005	2006	2007	*Age group, sex*
0–15	31,8	30,6	28,0	26,7	*0–15*
16 ja vanemad	22,7	23,4	24,6	24,3	*16 and older*
mehed	20,7	21,0	21,4	20,6	*males*
naised	24,2	25,4	27,2	27,4	*females*
16–64	22,7	22,3	21,8	20,0	*16–64*
mehed	20,7	21,9	21,2	19,5	*males*
naised	23,1	22,8	22,4	20,5	*females*
65 ja vanemad	22,4	27,9	35,5	41,3	*65 and older*
mehed	11,2	15,9	22,8	26,7	*males*
naised	27,9	33,8	41,8	48,6	*females*
KOKKU	24,2	24,6	25,2	24,7	*TOTAL*
mehed	23,2	23,0	22,7	21,8	*males*
naised	25,1	26,0	27,3	27,2	*females*

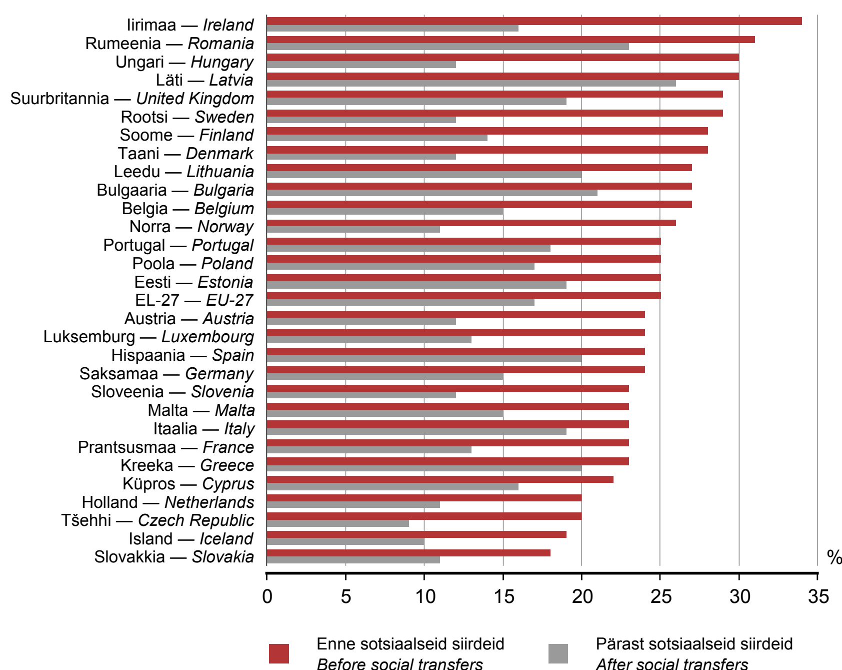
Tabel 12. Leibkonnaliikmete sissetuleku ebavõrdsuse näitajad, 2004–2007
Table 12. Indicators of income inequality of household members, 2004–2007

	2004	2005	2006	2007	
Gini koefitsient[a]	0,341	0,331	0,334	0,309	*Gini coefficient[a]*
Kvintiilide suhte kordaja[b]	5,9	5,5	5,5	5,0	*Quintile share ratio[b]*

[a] Näitaja varieerub 0-st 1-ni — mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.
[b] Kõrgeimasse ja madalaimasse tulukvintiili kuuluvate inimeste summaarsete aasta ekvivalentnetosissetulekute jagatis.

[a] Coefficient varies from 0 to 1. The higher value the Gini coefficient gets, the more unequally the income is distributed. By value 1, one person gets the whole income, by 0 the income of all income recipients in the society is equal.
[b] The sum of equalised yearly disposable incomes of the highest quintile divided by the sum of equalised yearly disposable incomes of the lowest quintile.

Joonis 2. Suhtelise vaesuse määr Euroopa Liidus, 2007[a]
Figure 2. At-risk-of-poverty rate in the European Union, 2007[a]

[a] Sissetulekuaasta.
[a] *Income year.*

Allikas/*Source*: Eurostat.

Tabel 13. Madala haridustasemega elanikud[a] vanuse ja soo järgi, 2005–2008
Table 13. Population with low level of education[a] by age and sex, 2005–2008
(protsenti — *percentages*)

Vanuserühm, sugu	2005	2006	2007	2008	*Age group, sex*
25 ja vanemad	19,8	19,3	18,2	17,5	*25 and older*
mehed	18,2	18,5	17,4	16,8	*males*
naised	21,1	19,9	18,7	18,0	*females*
25–49	8,9	9,5	9,2	9,2	*25–49*
mehed	10,7	12,0	12,0	12,6	*males*
naised	7,2	7,2	6,6	5,9	*females*
50–64	15,5	14,5	14,2	12,0	*50–64*
mehed	17,4	16,5	15,3	12,8	*males*
naised	14,0	13,0	13,2	11,4	*females*
65 ja vanemad	47,6	44,8	40,8	40,3	*65 and older*
mehed	42,6	41,1	36,6	35,0	*males*
naised	50,2	46,6	42,9	42,9	*females*

[a] Põhihariduse või sellest madalama haridustasemega vähemalt 25-aastased elanikud.
[a] *Persons aged 25 or more with basic or lower education.*

Metoodika

Alates 2004. aastast on vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad, madala haridustasemega rahvastiku osatähtsus ning terviseseisund sissetuleku järgi leitud Eesti sotsiaaluuringu (ESU) baasil. 2003. aasta ja varasemate aastate vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad on arvutatud leibkonna eelarve uuringu (LEU) andmete põhjal. Töötuse näitajad on leitud Eesti tööjõu-uuringu (ETU) andmetele tuginedes. ETU metoodikat on täpsemalt kirjeldatud peatükis „Tööturg”.

ESU (rahvusvaheline nimetus EU-SILC — European Union Statistics on Income and Living Conditions) on isiku-uuring, mille eesmärk on usaldusväärselt hinnata leibkondade ja isikute sissetulekute jaotust, elamistingimusi ning sotsiaalset tõrjutust. Uuringusse on kaasatud kõik EL-i liikmesriigid ning Norra ja Island. Uuringu aluseks on esinduslikud valimid, mis võimaldavad usaldusväärset analüüsi nii riigi kui ka EL-i tasemel.

Kuigi uuring põhineb ühistel alustel (Euroopa Komisjoni määrused uuringute võrreldavuse tagamiseks), on liikmesriikidel võimalik valida oma uuringule sobiv disain ja korraldus. Eesmärkidest lähtuvalt on analüüsi jaoks vaja andmeid nii hetkeseisu (ristläbilõikelise analüüsi) kui ka aastate jooksul toimunud muutuste kajastamiseks. Seetõttu küsitletakse valimisse kaasatud leibkondi ja nende liikmeid nelja järjestikuse aasta jooksul.

Statistikaamet korraldab sotsiaaluuringut alates 2004. aastast, aastatel 2002–2003 toimusid prooviuuringud. Kõik hinnangud on arvutatud piirkonna koguelanikkonna kohta. Vastavad mahud isikute üldkogumi ja osakogumite tarvis on leitud arvestusliku rahvaarvu baasil.

Methodology

From 2004 onwards the poverty and inequality indicators as well as the share of population with a low level of education and health status by income are calculated on the basis of the Estonian Social Survey (ESS). The poverty and inequality measures up to 2003 (incl.) were drawn from the Household Budget Survey (HBS). The unemployment indicators have been calculated on the basis of the Estonian Labour Force Survey (LFS). A more detailed description of the LFS methodology can be found in the chapter titled “Labour Market”.

The Estonian Social Survey, abbreviated as ESS (known internationally as a sub-branch of EU-SILC — the European Union Statistics on Income and Living Conditions), is a sample survey designed to obtain reliable statistics on income distribution, living conditions and social exclusion of households and individuals. All EU Member States, Norway and Iceland are involved in the survey. The survey data are based on nationally representative samples to permit a reliable analysis at the state as well as EU level.

Although the survey is based on common grounds (regulations of the European Commission to ensure overall comparability of national surveys), Member States, however, have some flexibility in choosing a suitable design and organisation for their national survey. Depending on the aims, data are required for analysis in order to reflect changes in both cross-sectional (pertaining to a given moment in a certain time period) and longitudinal (pertaining to individual-level changes over years) dimensions. Therefore, households and their members included in the sample are interviewed on an annual basis during four consecutive years.

Statistics Estonia has been running the social survey since 2004; pilot surveys were organized during the period of 2002–2003. All estimates have been calculated for the total population of a region. The sample sizes have been determined on the basis of the estimated total population.

Kirjandust
Publications

Vaesus Eestis. *Poverty in Estonia.* (2010). Tallinn: Statistikaamet.

TERVISHOID

Kalev Noorkõiv, Rain Leoma

Ülevaade

2009. aastal suurenes taas haiglate arv. Kasv algas juba 2004. aastal, varem oli haiglate arv väikehaiglate sulgemise ja haiglate ühendamise tõttu mitme aastakümne jooksul vähenenud. 2008. aasta lõpus oli Eestis 60 statsionaarset arstiabi osutavat haiglat, aasta varem oli neid 57. Tervishoiusüsteemi ümberkorralduste tõttu on ravivoodite arv kahanenud: praegu on voodikohti 2,5 korda vähem kui 1986. aastal. 2008. aastal ravivoodite arv eelneva aastaga võrreldes siiski suurenes — aasta lõpus oli haiglates 7662 voodikohta.

Suurenes erameditsiini osatähtsus. 2008. aasta lõpus oli 22 erahaiglat 738 voodikohaga. Aasta varem oli 18 erahaiglat 542 voodikohaga.

Ehkki ravivoodite arv on vähenenud, on haiglaravil olnud inimeste arv 1000 elaniku kohta jäänud enam-vähem sama suureks, sest voodikohti on hakatud efektiivsemalt kasutama. Aastatel 1990–2008 lühenes patsiendi keskmine haiglaravi kestus rohkem kui poole võrra — 17 päevast 8 päevani. Haigete arv ravivoodi kohta (voodikäive) aga kahekordistus. 2008. aastal oli üks statsionaarne haiglavoodi kasutusel keskmiselt 265 päeva ja selles raviti 34 haiget.

Tervishoiutöötajate arv väheneb. Taasiseseisvusaastatel on märgatavalt vähenenud ka arstide (v.a hambaarstid) ja õendustöötajate arv. 2008. aasta lõpus oli 4444 arsti (sh 829 perearsti) ja 10 338 õendustöötajat. 10 000 elaniku kohta oli 33 arsti (sh kuus perearsti), 9 hambaarsti ja 65 õendustöötajat. Kõige suurem oli arstide arv 10 000 elaniku kohta Tartu maakonnas (63) ja Harju maakonnas (48), kõige väiksem Jõgeva maakonnas (15) ja Lääne-Viru maakonnas (16)

Ambulatoorsete vastuvõttude arv vähenes. 2008. aastal oli 107 000 ambulatoorset vastuvõttu vähem kui aasta varem (-1%). Ambulatoorsel vastuvõtul käidi keskmiselt 6,5 korda, sh kolm korda perearsti juures. Kõige suurem oli ambulatoorsete vastuvõttude arv ühe elaniku kohta Tartu maakonnas (7,5) ja Harju maakonnas (7,0), kõige väiksem Hiiu, Lääne ja Rapla maakonnas (kõigis kolmes 4,9).

Hambaarsti juures käis Eesti elanik aasta jooksul keskmiselt 1,2 korda. Hambaarste oli 2008. aastal 1156. Järjekindlalt on vähenenud perearsti koduvisiitide arv. 2008. aastal tegid arstid 17% vähem koduvisiite kui aasta varem. Aastas tehti vaid üks koduvisiit kümne inimese kohta.

Taastusravikeskuste töös 2009. aastal olulisi muutusi võrreldes 2008. aastaga ei olnud. Kuigi taastusraviasutustes viibinud inimeste arv oli enam-vähem sama mis aasta varem, vähenes voodipäevade arv umbes 74 000 võrra, seega on taastusravikeskuses viibitud aeg lühenenud.

Nakkushaigustesse haigestumus erineb aastati. Sarlakitesse haigestunuid oli 2008. aastal 3,4 korda rohkem kui aasta varem. Puukentsefaliiti haigestus 1,6 korda vähem inimesi, kuid puukborrelioosi kaks korda rohkem kui 2007. aastal. Salmonelloosijuhtumeid oli varasema aastaga võrreldes 1,5 ja rotaviirusenteriiti 1,3 korda rohkem. Grippi haigestus 2,5 korda ja ülemiste hingamisteede ägedatesse nakkustesse 13% vähem inimesi kui aasta varem.

Mehed haigestuvad tuberkuloosi sagedamini kui naised. Võrreldes 1990. aastate keskpaigaga, kui aktiivse tuberkuloosi juhtude arv oli üle 2000, on haigestumus vähenenud kuus korda. 2008. aasta lõpul oli arvel 339 tuberkuloosihaiget ehk 9% vähem kui aasta varem. Seejuures on meeste esmashaigestumus siiski suur — Eestis haigestuvad mehed tuberkuloosi 2,5 korda sagedamini kui naised.

Oluliselt (14%) vähenes 2008. aastal uute HIV-juhtude arv.

Esimest korda pärast 2002. aastat vähenes 2008. aastal psühhiaatri diagnoositud psüühika- ja käitumishäiretega inimeste arv 100 000 elaniku kohta (5%), kuid nende inimeste arv, kellel diagnoositi psüühika- või käitumishäire esimest korda, siiski suurenes.

PUBLIC HEALTH

Kalev Noorkõiv, Rain Leoma

Overview

In 2009, the number of hospitals increased again. *The growth started already in 2004; previously the number of hospitals had decreased during several decades due to closing small hospitals and joining some hospitals. At the end of 2008, 60 hospitals provided inpatient health care services in Estonia, a year earlier — 57. Due to the reorganisation of health care system, the number of hospital beds has continually decreased: compared to 1986, the number of hospital beds decreased 2.5 times. In 2008 compared to the previous year, the number of hospital beds increased — there were 7,662 hospital beds in hospitals at the end of the year.*

In 2008, the share of private medicine increased. At the end of 2008, there were 22 private hospitals with 738 hospital beds. A year earlier, there were 18 private hospitals with 542 hospital beds.

In spite of the decrease in the number of hospital beds, the number of hospitalised persons per 1,000 inhabitants has remained almost unchanged, because the use of hospital beds has become more efficient. In 1990–2008, the average length of stay at hospitals decreased by more than a half — from 17 days to 8. At the same time, the number of inpatients per hospital bed doubled (the bed turnover). In 2008, a hospital bed was in use on average for 265 days with 34 patients treated.

The number of medical personnel is decreasing. *During the years of independence, the number of physicians (excluding dentists) and nursing staff significantly decreased. At the end of 2008, there were 4,444 practising physicians (including 829 family doctors) and 10,338 people working as nurses. There were 33 practising physicians (including six family doctors), 9 dentists and 65 nursing personnel per 10,000 inhabitants in Estonia. The number of physicians per 10,000 inhabitants was the largest in Tartu county (63) and Harju county (48). The number of physicians per 10,000 inhabitants were the smallest in Jõgeva county (15) and Lääne-Viru county (16).*

The number of outpatient visits decreased. *In 2008 compared to the previous year, the number of outpatient visits decreased by 107,000 (-1%). There were on average 6.5 outpatient visits per inhabitant, three of which were to family doctors. The number of outpatient visits per capita was the largest in Tartu and Harju counties (7.5% and 7.0, respectively). The number outpatient visits per capita was the smallest in Hiiu, Lääne and Rapla counties (4.9 in each county).*

An Estonian inhabitant visited the dentist on an average 1.2 times during the year. The number of dentists was 1,156 in 2008. The number of family doctors' home visits has decreased continuously. In 2008, the number of outpatient visits decreased by 17% compared to the previous year. Only one home visit was made per ten persons during the year.

In 2009 compared to 2008, there where no major changes in rehabilitation services. Although the number of persons in rehabilitation institutions has remained more or less stable compared to the previous year, the number of bed days decreased by about 74,000, thus the length of stay per person has decreased.

The number of cases of infectious diseases fluctuates by years. *In 2008 compared to 2007, the incidence rate of scarlet fever increased 3.4 times. The incidence rate of tick-borne encephalitis decreased 1.6 times. But the incidence rate of Lyme disease increased two times. In 2008 compared to 2007, the incidence rate of Salmonella infections increased 1.5 times and the incidence rate of rotaviral enteritis increased 1.3 times. The incidence rate of influenza decreased 2.5 times and the incidence rate of acute upper respiratory infections decreased 13%.*

The number of cases of active tuberculosis is higher among males than among females. *In comparison with the mid-1990s, when the number of active tuberculosis cases amounted over 2,000, the number of TB cases has decreased six times. At the end of 2008, 339 people were suffering from tuberculosis — 9% less than a year earlier. But the number of cases of active*

tuberculosis among males is still high — in Estonia, the frequency of new cases of active tuberculosis is 2.5 times higher among males than among females.

In 2008 the number of new cases of HIV infections decreased significantly (14%).

For the first time since 2002, in 2008 the cases of mental and behavioural disorders per 100,000 inhabitants diagnosed by psychiatrists decreased (5%), but the number of new cases of mental and behavioural disorders increased.

Tabel 1. Statsionaarsed tervishoiuasutused, 2004–2008
Table 1. Inpatient health care institutions, 2004–2008
(aasta lõpus — *at the end-year*)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Haiglad	51	54	55	57	60	*Hospitals*
Ravivoodid	7 850	7 374	7 588	7 473	7 662	*Hospital beds*
Ravivoodeid 10 000 elaniku kohta	58,3	54,8	56,5	55,7	57,2	*Hospital beds per 10,000 inhabitants*
Ravivoodid päevastatsionaaris[a]	334	358	361	416	458	*Day care beds*[a]

[a] Päevastatsionaari ravivoodeid ei ole haiglavoodite üldarvus arvestatud.
[a] *Day care beds are excluded from the total number of hospital beds.*

Tabel 2. Tervishoiutöötajad, 2004–2008
Table 2. Health care personnel, 2004–2008
(aasta lõpus — *at the end-year*)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Arstid	4 312	4 294	4 393	4 504	4 444	*Physicians*
perearstid	818	845	853	854	829	*family doctors*
Hambaarstid	1 166	1 202	1 196	1 137	1 156	*Dentists*
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	10 016	10 106	10 251	10 664	10 338	*Nursing staff and other graduates of medical schools*
õendustöötajad	8 676	8 845	8 803	9 042	8 734	*nursing staff*
Proviisorid	845	851	869	873	937	*Pharmacists*
Tervishoiutöötajaid 10 000 elaniku kohta						***Health care personnel per 10,000 inhabitants***
Arstid	32,0	31,9	32,7	33,6	33,2	*Physicians*
perearstid	6,1	6,3	6,4	6,4	6,2	*family doctors*
Hambaarstid	8,7	8,9	8,9	8,5	8,6	*Dentists*
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	74,4	75,2	76,4	79,5	77,1	*Nursing staff and other graduates of medical schools*
õendustöötajad	64,4	65,8	65,6	67,4	65,2	*nursing staff*
Proviisorid	6,3	6,3	6,5	6,5	7,0	*Pharmacists*

Tabel 3. Elanike arv ühe tervishoiutöötaja kohta, 2004–2008
Table 3. Number of inhabitants per one health care worker, 2004–2008
(aasta lõpus — *at the end-year*)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Arstid	313	313	306	298	302	*Physicians*
Perearstid	1 647	1 591	1 574	1 570	1 617	*Family doctors*
Hambaarstid	1 156	1 119	1 122	1 179	1 160	*Dentists*
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	135	133	131	126	130	*Nursing staff and other graduates of medical schools*

Tabel 4. Ambulatoorne ja statsionaarne arstiabi, 2004–2008
Table 4. Outpatient and inpatient medical care, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Arsti ambulatoorsed vastuvõtud, tuhat	8 303	8 408	8 496	8 766	8 659	*Outpatient visits, thousands*
elaniku kohta	6,2	6,2	6,3	6,5	6,5	*per inhabitant*
Perearsti vastuvõtud, tuhat	3 935	4 043	4 289	4 446	4 445	*Visits to family doctor, thousands*
elaniku kohta	2,9	3,0	3,2	3,3	3,3	*per inhabitant*
Arsti koduvisiidid, tuhat	178	158	143	128	106	*Home visits, thousands*
elaniku kohta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	*per inhabitant*
Perearsti koduvisiidid, tuhat	162	148	139	119	99	*Home visits of family doctor, thousands*
elaniku kohta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	*per inhabitant*
Hambaarsti vastuvõtud, tuhat	1 658	1 634	1 679	1 620	1 610	*Visits to dentist, thousands*
elaniku kohta	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	*per inhabitant*
Hospitaliseeritud haiged, tuhat	258,8	246,5	252,9	253,8	254,9	*Inpatients, thousands*
1000 elaniku kohta	191,8	183,1	188,2	189,1	190,1	*per 1,000 inhabitants*
Keskmine ravi kestus statsionaaris[a], päeva	8,0	7,9	7,8	8,0	7,9	*Average length of stay at hospitals per inpatient[a], days*
Voodikoormus, päeva	265,0	263,5	263,7	269,4	264,6	*Bed occupancy, days*
Voodihõive, %	72,6	72,2	72,3	73,8	72,3	*Bed occupancy rate, %*
Voodikäive	37,7	38,4	33,8	33,7	33,7	*Bed turnover*

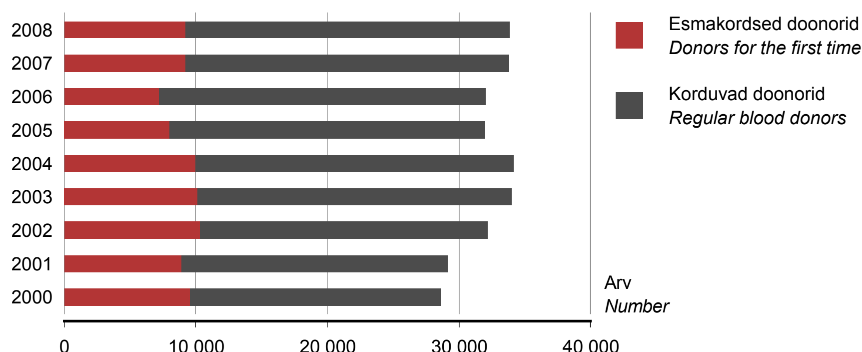
[a] Aruandeaasta keskmine voodipäevade arv kõigi haigla statsionaarist lahkunute kohta (sh teise haiglasse üleviidud ja surnud), olenemata haiglaravi põhjusest.

[a] *The average number of hospital bed-days of all discharged patients (including those transferred to another hospital and the dead) within the accounting period, independent of the cause of hospital care.*

Tabel 5. Vereteenistus, 2004–2008
Table 5. Blood service, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Veredoonorid	34 142	31 963	32 016	33 801	33 845	*Blood donors*
esmakordsed	9 997	7 990	7 219	9 237	9 224	*for the first time*
Plasmadoonorid	-	3	-	-	-	*Plasma donors*
Vereandmise korrad	57 797	53 307	54 701	55 827	54 843	*Blood donations*

Joonis 1. Veredoonorid, 2000–2008
Figure 1. Blood donors, 2000–2008

Tabel 6. Kiirabi, 2004–2008
Table 6. Emergency care, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kiirabiasutused ja -osakonnad	26	25	24	24	24	*Emergency aid stations and wards*
Kiirabi-töötajad	1 082	1 017	962	1 096	1 112	*Emergency personnel*
arstid	115	87	81	83	77	*physicians*
õendustöötajad	468	458	450	522	539	*nursing staff*
Kiirabi väljakutsed	252 980	243 745	246 629	253 039	255 289	*Emergency calls*
täidetud	246 611	237 613	239 762	245 096	247 365	*fulfilled*
Abi saanud inimesed	241 673	232 601	234 514	239 565	242 026	*Persons who received aid*
ambulatoorne abi	9 157	7 720	7 679	9 211	7 582	*outpatient aid*
1000 elaniku kohta	179,1	172,8	174,5	178,6	180,5	*per 1,000 inhabitants*

Tabel 7. Taastusravikeskused, 2005–2009
Table 7. Health resorts, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Taastusravi-keskused	16	18	16	15	15	*Health resorts*
lasteasutused	-	-	-	-	-	*for children*
Kohad (aasta keskmine)	4 095	3 299	4 275	3 790	3 821	*Beds (yearly average)*
lasteasutused	-	-	-	-	-	*for children*
Arstid	68	76	56	48	54	*Physicians*
Majutatud	268 489	300 904	288 884	241 796	242 833	*Persons accommodated*
Eesti elanikud	87 803	137 069	136 236	121 991	121 807	*residents of Estonia*
välismaalased	180 686	163 835	152 648	119 805	121 026	*foreigners*
välismaalaste osatähtsus, %	67,3	54,4	52,8	49,5	49,8	*share of foreigners, %*
Majutatud ravi eesmärgil	174 698	189 596	181 385	145 411	139 810	*Persons accommodated with the aim of getting treatment*
Eesti elanikud	45 301	78 251	77 391	65 627	61 149	*residents of Estonia*
välismaalased	129 395	111 345	103 994	79 784	78 661	*foreigners*
Majutatud ravi eesmärgita	93 796	111 308	107 499	96 385	103 023	*Persons accommodated without the aim of getting treatment*
Eesti elanikud	42 942	58 818	58 845	56 364	60 658	*residents of Estonia*
välismaalased	50 854	52 490	48 654	40 021	42 365	*foreigners*
Voodipäevad	1 045 821	1 120 056	1 000 025	832 260	758 189	*Bed days*
ravi eesmärgil	845 833	869 116	763 936	640 729	572 898	*with the aim of getting treatment*
Eesti elanikud	165 149	284 934	247 344	209 696	169 632	*residents of Estonia*
välismaalased	680 684	584 182	516 592	431 033	403 266	*foreigners*
ravi eesmärgita	201 534	250 940	236 089	191 531	185 291	*without the aim of getting treatment*
Eesti elanikud	68 298	118 987	94 970	91 255	82 987	*residents of Estonia*
välismaalased	133 236	131 953	141 119	100 276	102 304	*foreigners*
Voodikoormus, päeva	255	340	234	220	198	*Bed occupancy, days*

Tabel 8. Esmashaigestumine nakkushaigustesse, 2006–2008
Table 8. New cases of infectious diseases, 2006–2008

	2006	2007	2008	
Vaktsiinvälditavad haigused				***Diseases preventable by vaccinations***
Teetanus	-	-	-	*Tetanus*
Difteeria	-	-	-	*Diphtheria*
Läkaköha	153	409	485	*Whooping cough*
Puukentsefaliit	171	140	90	*Tick-borne encephalitis*
Leetrid	27	1	-	*Measles*
Punetised	5	10	4	*German measles*
Mumps	17	18	14	*Mumps*
Gripp	693	2 832	1 127	*Influenza*
Viirushepatiidid	275	269	292	*Viral hepatitis*
Toidu ja vee kaudu levivad ja keskkonnast tulenevad haigused				***Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin***
Salmonelloos	453	428	647	*Salmonella infections*
Šigelloos	53	114	69	*Shigellosis*
Rotaviirusenteriit	1 353	1 015	1 309	*Rotaviral enteritis*
Õhu kaudu levivad haigused				***Air-borne diseases***
Tuberkuloos	373	408	354	*Tuberculosis*
Sarlakid	174	346	1 172	*Scarlatina*
Tuulerõuged	6 679	7 795	7 479	*Chickenpox*
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	247 192	248 855	216 404	*Acute upper respiratory infections*
Muud nakkushaigused				***Other infectious diseases***
Puukborrelioos	482	721	1 423	*Lyme disease*
Sügelised	1 867	1 621	1 518	*Scabies*
Loomahammustused	2 948	2 588	2 485	*Bites by animals*
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused				***Predominantly sexually transmitted diseases***
Süüfilis	125	76	79	*Syphilis*
Gonokokknakkus	256	172	152	*Gonococcal infection*
HIV-nakkus	668	633	545	*HIV infection status*
HIV-tõbi (aids)	34	57	61	*HIV disease (AIDS)*

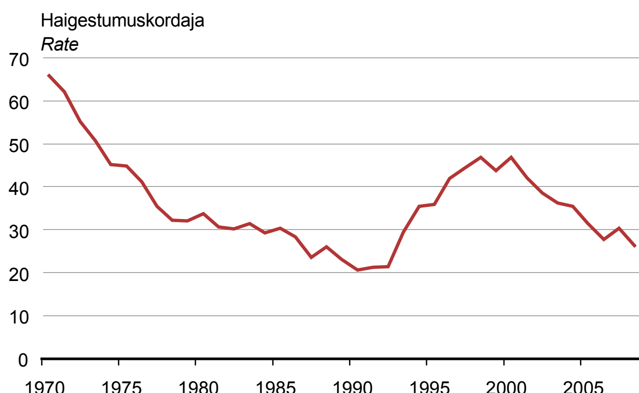
Tabel 9. Aktiivne tuberkuloos, 2004–2008
Table 9. Active tuberculosis, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Uued haigusjuhud	477	424	373	408	354	*New cases*
mehed	330	274	253	295	253	*males*
naised	147	150	120	113	101	*females*
Haigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta	35,4	31,5	27,8	30,4	26,4	*Incidence rate per 100,000 inhabitants*
mehed	53,1	44,2	40,9	47,7	41,0	*males*
naised	20,2	20,7	16,6	15,6	14,0	*females*
Levijuhud aasta lõpus	532	439	388	372	339	*Persons infected at end-year*
mehed	383	301	281	279	255	*males*
naised	149	138	107	93	84	*females*
Levimus[a] aasta lõpus 100 000 elaniku kohta	39,5	32,6	28,9	27,7	25,3	*Point prevalence rate[a] at end-year per 100,000 inhabitants*
mehed	61,7	48,6	45,5	45,2	41,3	*males*
naised	20,5	19,0	14,8	12,9	11,6	*Females*

[a] Uute (ehk esmasjuhtude) ja vanade haigusjuhtude esinemus mingis ajavahemikus.

[a] *A measure of the total number of existing cases of disease or condition at a specified point in time.*

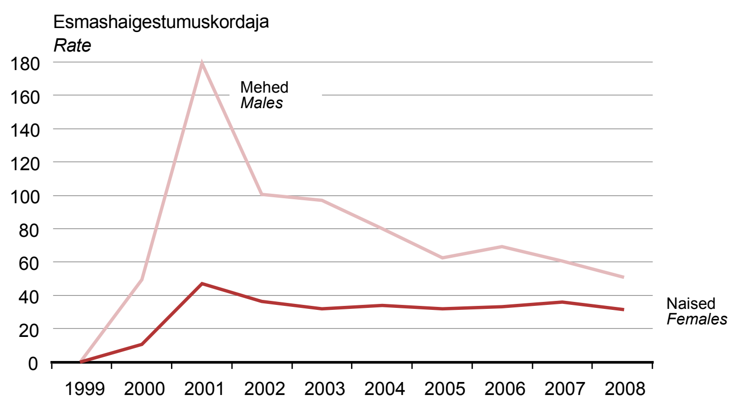
Joonis 2. Aktiivsesse tuberkuloosi haigestumus 100 000 elaniku kohta, 1970–2008
Figure 2. Incidence rate of active tuberculosis per 100,000 inhabitants, 1970–2008

Tabel 10. Uute nakkushaigusjuhtude arv 100 000 elaniku kohta, 2006–2008
Table 10. New cases of infectious diseases per 100,000 inhabitants, 2006–2008
(esmashaigestumuskordaja — *incidence rate*)

	2006	2007	2008	
Vaktsiinvälditavad haigused				***Diseases preventable by vaccinations***
Teetanus	-	-	-	*Tetanus*
Difteeria	-	-	-	*Diphtheria*
Läkaköha	11,4	30,5	36,2	*Whooping cough*
Puukentsefaliit	12,7	10,4	6,7	*Tick-borne encephalitis*
Leetrid	2,0	0,1	-	*Measles*
Punetised	0,4	0,7	0,3	*German measles*
Mumps	1,3	1,3	1,0	*Mumps*
Gripp	51,6	211,1	84,1	*Influenza*
Viirushepatiidid	20,5	20,0	21,8	*Viral hepatitis*
Toidu ja vee kaudu levivad ja keskkonnast tulenevad haigused				***Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin***
Salmonelloos	33,7	31,9	48,3	*Salmonella infections*
Šigelloos	3,9	8,5	5,1	*Shigellosis*
Rotaviirusenteriit	100,7	75,7	97,6	*Rotaviral enteritis*
Õhu kaudu levivad haigused				***Air-borne diseases***
Tuberkuloos	27,8	30,4	26,4	*Tuberculosis*
Sarlakid	13,0	25,8	87,4	*Scarlatina*
Tuulerõuged	497,1	581,0	557,9	*Chickenpox*
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	18 398,5	18 548,1	16 141,4	*Acute upper respiratory infections*
Muud nakkushaigused				***Other infectious diseases***
Puukborrelioos	35,9	53,7	106,1	*Lyme disease*
Sügelised	139,0	120,8	113,2	*Scabies*
Loomahammustused	219,4	192,9	185,4	*Bites by animals*
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused				***Predominantly sexually transmitted diseases***
Süüfilis	9,3	5,7	5,9	*Syphilis*
Gonokokknakkus	19,1	12,8	11,3	*Gonococcal infection*
HIV-nakkus	49,7	47,2	40,7	*HIV infection status*
HIV-tõbi (aids)	2,5	4,2	4,5	*HIV disease (AIDS)*

Joonis 3. Uute HIV-sse nakatunute arv 100 000 elaniku kohta soo järgi, 1999–2008
Figure 3. New HIV cases per 100,000 inhabitants by gender, 1999–2008

Tabel 11. Uued aktiivse tuberkuloosi juhud haige soo ja vanuse järgi, 2004–2008
Table 11. New cases of active tuberculosis by gender and age of the patient, 2004–2008

Sugu, vanuserühm	2004	2005	2006	2007	2008	*Gender, age group*
Mehed						***Males***
0–4	-	-	-	-	-	*0–4*
5–14	-	-	5	-	2	*5–14*
15–19	4	7	6	6	6	*15–19*
20–24	11	9	13	10	6	*20–24*
25–34	54	54	42	60	33	*25–34*
35–44	90	57	61	62	62	*35–44*
45–54	94	75	73	75	72	*45–54*
55–64	42	46	34	46	40	*55–64*
65–74	27	18	13	30	24	*65–74*
75+	8	8	6	6	8	*75+*
KOKKU	330	274	253	295	253	*TOTAL*
Naised						***Females***
0–4	1	-	1	1	-	*0–4*
5–14	1	1	2	-	-	*5–14*
15–19	8	7	4	2	1	*15–19*
20–24	7	16	11	12	9	*20–24*
25–34	30	31	21	23	18	*25–34*
35–44	21	25	25	18	15	*35–44*
45–54	35	26	24	22	13	*45–54*
55–64	16	21	14	22	14	*55–64*
65–74	18	13	9	7	15	*65–74*
75+	10	10	9	6	16	*75+*
KOKKU	147	150	120	113	101	*TOTAL*

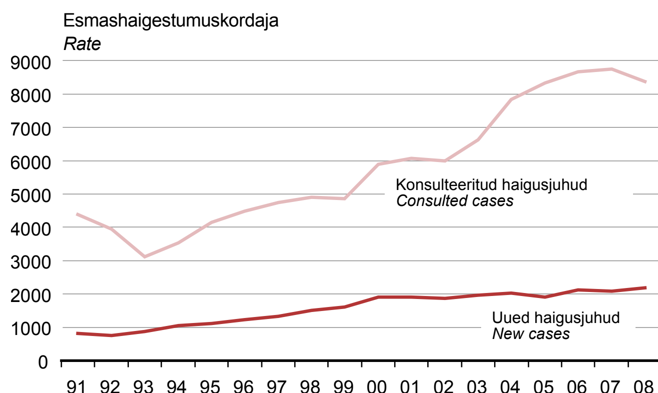
Tabel 12. Aktiivsesse tuberkuloosi haigestumus 100 000 elaniku kohta haige soo ja vanuse järgi, 2004–2008
Table 12. Incidence rates of active tuberculosis by gender and age of the patient per 100,000 inhabitants, 2004–2008
(haigestumuskordaja — *incidence rate*)

Sugu, vanuserühm	2004	2005	2006	2007	2008	*Sex, age group*
Mehed						***Males***
0–4	-	-	-	-	-	*0–4*
5–14	-	-	7,3	-	3,1	*5–14*
15–19	7,3	12,8	11,2	11,7	12,5	*15–19*
20–24	21,3	17,1	24,5	18,7	11,1	*20–24*
25–34	57,5	57,3	44,3	63,0	34,3	*25–34*
35–44	101,2	64,6	69,4	70,7	70,7	*35–44*
45–54	109,0	86,7	84,1	86,2	82,8	*45–54*
55–64	65,8	71,8	53,1	71,5	61,0	*55–64*
65–74	54,4	36,3	26,2	60,7	49,5	*65–74*
75+	34,2	32,5	23,3	22,4	29,1	*75+*
KOKKU	53,1	44,2	40,9	47,7	41,0	*TOTAL*
Naised						***Females***
0–4	3,2	-	3,0	2,9	-	*0–4*
5–14	1,4	1,5	3,1	-	-	*5–14*
15–19	15,3	13,5	7,9	4,1	2,2	*15–19*
20–24	14,0	31,4	21,4	23,1	17,2	*20–24*
25–34	32,0	33,2	22,5	24,5	19,0	*25–34*
35–44	22,0	26,4	26,7	19,4	16,3	*35–44*
45–54	34,7	25,8	23,7	21,7	12,9	*45–54*
55–64	18,9	24,8	16,6	25,9	16,1	*55–64*
65–74	21,7	15,7	10,8	8,5	18,4	*65–74*
75+	15,5	15,0	13,1	8,5	22,0	*75+*
KOKKU	20,2	20,7	16,6	15,6	14,0	*TOTAL*

Tabel 13. Psüühika- ja käitumishäired, 2004–2008
Table 13. Mental and behavioural disorders, 2004–2008
(psühhiaatri ambulatoorne vastuvõtt — *outpatient psychiatric care*)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Aasta jooksul konsulteeritud haigusjuhud	105 720	112 097	116 536	117 457	112 174	*Cases consulted during the year*
100 000 elaniku kohta	7 835,2	8 327,6	8 673,8	8 754,5	8 367,0	*per 100,000 inhabitants*
Uued haigusjuhud	27 251	25 585	28 543	28 014	29 382	*New cases*
100 000 elaniku kohta	2 019,7	1 900,7	2 124,5	2 088,0	2 191,6	*per 100,000 inhabitants*

Joonis 4. Diagnoositud psüühika- ja käitumishäireid 100 000 elaniku kohta, 1991–2008
Figure 4. Diagnosed mental and behavioural disorders per 100,000 inhabitants, 1991–2008

Metoodika

Tervishoiustatistika tegemiseks küsitletakse kõiki tervishoiuteenust osutavaid ambulatoorse ja statsionaarse ravi asutusi ning nende allüksusi. Andmeid kogub ja töötleb Sotsiaalministeerium.

Oma valdkonna andmeid kogub ja töötleb ka Eesti vähiregister, Tuberkuloosiandmekogu, Tervisekaitseinspektsioon (nakkushaigused), Põhja-Eesti verekeskus jt. Taastusravikeskustelt kogub andmeid Statistikaamet.

Sotsiaalministeeriumi andmekogumissüsteemi reorganiseerimise tõttu 2004. aastal esitatakse tervishoiustatistika andmed aastase nihkega — 2008. aasta andmed 2010. aastal.

Andmete võrdlemisel tuleb silmas pidada, et tervishoiuasutuste ja arstierialade jaotus on aastatega muutunud. 2001. aastast kajastavad tervishoiutöötajate andmed ka Keskvangla haigla ning 2002. aastast taastusravikeskuste ja Eesti Kohtuarstliku Ekspertiisibüroo tervishoiutöötajate andmeid. Tervishoiupersonali arvestusest on välja jäetud piirivalve ja kaitseväe töötajad. Tervishoiuteenust osutavaks ei loeta Tervisekaitseinspektsiooni ja selle talitusi.

Alates 2001. aastast on haigestumuse andmete hulgas ka vanglates registreeritud haigusjuhud. 2002. aastast kehtiva haridusjärgse arstierialade klassifikatsiooni järgi ei arvestata arstierialade hulka administratiivarste ega tervisekaitsearste — neid käsitletakse tervishoiupersonali all muude kõrgharidusega tervishoiutöötajatena. Näo- ja lõualuukirurgid on arvestatud hambaarsti, internid ja residendid vastavalt arsti või hambaarsti eriala hulka.

2005. aastal korrigeeris Sotsiaalministeerium ravivoodite kasutamise näitajate arvutamise metoodikat. Aastate 2003–2004 andmed on ümber arvutatud. Valemi muutus tõi kaasa voodikoormuse, voodihõive ja voodikäibe väikese kasvu ning keskmise ravikestuse lühenemise.

Haigestumus- ja suremusandmete esitamiseks on Eestis alates 1997. aastast kasutusel rahvusvaheline haiguste ja nendega seotud terviseprobleemide statistiline klassifikatsioon (RHK-10).

Statistikaamet esitab vaid tervishoiu põhiandmeid. Üksikasjalikumat infot saab Statistikaameti andmebaasist, Sotsiaalministeeriumi tervishoiustatistika aastaraamatutest, veebilehelt ja meditsiiniregistrite väljaannetest.

Methodology

All institutions providing health care service and their subdivisions are enumerated to receive statistical data on health care. The data are collected and processed by the Ministry of Social Affairs.

A lot of special data in their field are collected and processed separately by the Estonian Cancer Register, Tuberculosis Database, Health Protection Inspectorate (infectious diseases), North-Estonian Blood Centre, etc. according to the speciality. Statistics Estonia collects data from health resorts.

As a result of the reorganisation of the data collection system of the Ministry of Social Affairs in 2004, the health statistics for 2007 are presented one year after the reference year — the data of 2008 are presented in 2010.

When comparing the data, it must be borne in mind that the structures of health care institutions and physicians' professions have changed over years. The staff of the Central Prison Hospital is included in the figures of health care personnel since 2001, and the staff of health resorts and Estonian Bureau of the Forensic Medical Expertise since 2002. Data on the health care personnel employed by the Border Guard of Estonia and by the Defence Forces of Estonia are excluded. The Health Protection Inspectorate and its health protection offices are excluded from health care providers.

Since 2001, the morbidity registered in prisons is included.

According to the current education-based classification applied since 2002, administrative physicians and physicians for health protection are excluded from the group of physicians and are counted as other health care personnel with higher education. Oral-maxillofacial surgeons are included among dentists, and interns and residents are included among physicians or dentists according to speciality.

In 2005, the Ministry of Social Affairs corrected the methodology for calculation of the hospital bed utilization. Data on 2003–2004 were recalculated. The change in the formula brought about a slight increase in bed occupancy, bed occupancy rate and bed turnover, and a decrease in the average length of stay at hospital.

Since 1997, the International Statistical Classification of Diseases and Health Related Problems (ICD-10) is used in Estonia for reporting morbidity and mortality data.

Statistics Estonia provides only basic data of health statistics. More detailed information can be obtained from the database of Statistics Estonia, from the health care statistics-related yearbooks of the Ministry of Social Affairs and from the publications of special medical registers.

Kirjandust
Publications

Maakonnad arvudes. 2004–2008. *Counties in Figures.* (2009). Tallinn: Statistikaamet.

SOTSIAALNE KAITSE

Marve Randlepp

Ülevaade

Sotsiaalne kaitse on avaliku või erasektori rakendatavate sotsiaalkindlustuse ja -hoolekande meetmete kogum, mille ülesanne on kergendada üksikisiku või leibkonna toimetulekut sissetuleku osalise või täieliku kaotuse korral, kui ilmnevad teatavad riskid või vajadused. Suurem osa sotsiaalkaitsekulutustest on tervishoiukulutused, peretoetused ja pensionid.

2009. aastal suurenes märgatavalt nii pensionäride arv kui ka nende osatähtsus rahvastikus. Kui 1. jaanuaril 2009 oli Eestis 379 106 pensionäri, siis aasta hiljem oli neid 386 330 ehk 1,9% rohkem. Pensionäride arv suurenes 2009. aastal 19 334 võrra, enim tuli juurde vanaduspensionäre (9312) ja töövõimetuspensionäre (8650). Tähelepanuväärne on just töövõimetuspensionäride arvu 9,5%-line kasv (võrdluseks: 2008. aastal kasvas see 3,8% ja 2007. aastal 3%), vanaduspensionäride arv suurenes vaid 0,5% ja muud liiki pensioni saajate arv vähenes. Siin võib näha majanduslanguse mõju — sissetulekutest ilmajäämine ajendab inimesi taotlema töövõimetuspensioni. Vanaduspensionäride arvu muutumist vaadeldes tuleb arvestada pensioniea järkjärgulist tõusu. Märkimist väärib, et vanaduspensionäride arvu kahanemine 2005.–2007. aastal asendus 2008. aastal taas kasvuga — rahvastiku vananemine on kompenseerinud pensioniea tõusu mõju.

Pensionäride osatähtsus rahvastikus oli 2009. aastal 28,8%, aasta varem 28,3%. See oli esimene suur kasv pärast 2001. aastat. 37,4% pensionäridest on mehed, samal ajal kui kogu rahvastikus on mehi 46,1%. Praegune meeste osatähtsus pensionäride hulgas on kahe viimase kümnendi suurim. Üks põhjus peitub meeste ja naiste pensioniea võrdsustamises, teine aga töövõimetuspensionäride arvu kasvus — nimelt on meeste osatähtsus töövõimetuspensionäride hulgas suurem (51,4%).

Pension suurenes ka majanduslanguse ajal, ehkki aeglasemalt. Aasta keskmine pension tõusis 2009. aastal 8% (3919 kroonist 4231 kroonini) ja keskmine vanaduspension 8,2% (4356 kroonist 4715 kroonini). Seevastu 2008. aasta vastavad näitajad olid 22,9% ja 23%.

Ravikindlustuses vähenes 2009. aastal nii hüvitiste ja hüvitatud päevade arv kui ka tehtud väljamaksete summa. Ravikindlustus on üks valdkondi, kus majandussurutise tingimustes tehtud kärbete mõju tuleb statistilistes näitajates eriti selgelt esile. Ravikindlustushüvitiste arv vähenes varasema aastaga võrreldes 37,5% (931 727-st 582 562-ni), sealhulgas vähenes ajutise töövõimetuse hüvitiste arv 29,2% ja hambaravihüvitiste arv koguni 52,8%. Selle taga on seadusemuudatused — alates 1. jaanuarist 2009 ei hüvitata hambaravi suurele osale ravikindlustusega täiskasvanutest ja alates 1. juulist 2009 maksab haigekassa hüvitist haigestumise või vigastuse 9. päevast (varem alates teisest päevast). Hüvitatud päevade arvu ja väljamakstud summa vähenemine ei ole nii drastiline: hüvitati viiendiku võrra vähem haiguspäevi ning ravikindlustushüvitisteks väljamakstud summa kahanes vaid 8,7% (hambaravihüvitised vähenesid 20,7%). Hüvitiste arv oli 2009. aastal väiksem kui 2003. aastal, kuid 2009. aastal välja makstud ravikindlustushüvitiste summa ületas kärbetest hoolimata 2007. aasta omi.

Peretoetusi maksti rohkem tänu vanemahüvitisele. Peretoetuste summa suurenes 3,6 miljardist kroonist 4 miljardi kroonini ehk 11,1%, hoolimata sellest, et enamiku toetuste puhul vähenes nii toetuse saajate arv kui ka makstud toetuste kogusumma. Vanemahüvitisi maksti välja üle poole miljardi krooni rohkem kui aasta varem (2008. aastal 1,9 miljardit krooni, 2009. aastal 2,4 miljardit krooni). Eraldi väärib märkimist, et vanemahüvitise saajate arv kasvas vaid 1,3%, samal ajal kui väljamakstud hüvitiste summa suurenes 28%.

Ka puuetega inimeste sotsiaaltoetuste summa oli suurem (8,1%) kui aasta tagasi, samal ajal maksti muid sotsiaaltoetusi 9,4% vähem.

Ootuspäraselt kasvas toimetulekutoetuse saajate arv. Siinkohal paistab silma, et kui toimetulekupiiri tagamiseks esitatud taotlusi rahuldati 2008. aastaga võrreldes ligi kaks korda rohkem — vastavalt 59 587 ja 106 819 —, siis täiendavat toimetulekutoetust, vastupidi, otsustati 2009. aastal anda peaaegu kaks korda vähematel juhtudel kui aasta varem — vastavalt 50 111 ja

29 557. Toimetulekutoetust saab, kui sissetulek on alla 1000 krooni kuus esimese ja 800 krooni iga järgmise pereliikme kohta.

Eeltoodust nähtub, et majanduslangus nõuab küll riigilt ka sotsiaalkulutuste kärpimist, kuid kitsastes oludes paigutatakse ressursse ümber — kulutusi tehakse neis valdkondades, kus vajadus abi järele on vältimatu, või neis, mida riik peab jätkusuutlikkuse seisukohalt oluliseks.

2009. aastal suurenes ka vanemliku hoolitsuseta ja abivajavate laste arv. Aasta jooksul võeti arvele 2185 sellist last ehk ligi 400 võrra rohkem kui 2008. aastal ja see oli ühtlasi suurim kasv pärast abivajavate laste registreerimise algust 2006. aastal.

Ka töötu sotsiaalse kaitse näitajaid mõjutab majanduslik olukord. Töötutoetust saanuid oli 2009. aastal kaks korda rohkem kui aasta varem — vastavalt 46 376 ja 23 569 inimest. Viimati oli neid nii palju 2003. aastal, s.t pärast eelmist majanduslangust. Ühtlasi tuleb arvesse võtta, et 2003. aastal maksti töötuskindlustushüvitist esimest korda ja seetõttu ei ole sellele eelnenud aastatel töötu abiraha saajate arvud praegustega võrreldavad.

Töötuskindlustushüvitise saajate arv suurenes veelgi rohkem — 2008. aasta kahekordne kasv asendus peaaegu neljakordsega (2007. aastal sai töötuskindlustushüvitist 8011 inimest, 2008. aastal 15 402 ja 2009. aastal 57 596). Enim on kasvanud töötuskindlustushüvitise saajate hulk noorematES vanuserühmades — 16–24-aastaste hulgas 7,4 korda ja 25–34-aastaste hulgas 5,4 korda. Töötuskindlustushüvitist saavate meeste osatähtsus (54%) selle hüvitise saajate hulgas on pisut suurem kui naiste oma.

Ka tööandja maksejõuetuse hüvitist sai 2009. aastal tunduvalt rohkem inimesi (6661) kui aasta varem (2292). Alates 1. juulist 2009 ei maksta hüvitist töölepingute kollektiivse ülesütlemise korral. Selle asemel makstakse kindlustushüvitist koondamise korral, mida said 2009. aasta teise poole jooksul 5386 inimest.

Töötuskindlustuse näitajad kajastavad üsna hästi meeste ja naiste palgaerinevusi, sest hüvitise suurus oleneb saadud palgast. Mehed said 2009. aastal keskmiselt 45% suuremat töötuskindlustushüvitist, 44% suuremat töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitist, 40% suuremat kindlustushüvitist koondamise korral ja 29% suuremat tööandja maksejõuetuse hüvitist kui naised.

Sotsiaalsele kaitsele tehtavate kulutuste poolest kuulub Eesti Euroopa Liidus (EL) viimaste hulka. Kui võrrelda sotsiaalkaitsekulutuste osatähtsust SKP-s, siis 2007. aastal suutis Eesti edestada vaid lõunanaaber Lätit. Eestis kulutati 2007. aastal sotsiaalsele kaitsele vaid 1450,3 eurot inimese kohta aastas, samal ajal kui EL-i keskmine oli Eurostati andmetel 6521,8 eurot. Ühelt poolt tuleb arvestada, et Eestil ongi raske olla vanade EL-i riikidega samal tasemel, teiselt poolt suudab Eesti konkureerida vaid teiste Balti riikidega ning EL-i uusimate liikmete Bulgaaria ja Rumeeniaga. Eestiga samal ajal liitunud Ida-Euroopa riigid Poola, Ungari, Tšehhi, Slovakkia ja Sloveenia edestavad meid. Põhjus ei ole ilmselt niivõrd Eesti majanduslikus suutlikkuses, kuivõrd liberaalses majanduspoliitikas, kus sotsiaalset kaitset ei ole sugugi esmatähtsaks ei peetud.

Eestis kulutati 2007. aastal sotsiaalse kaitsele 30,4 miljardit krooni. Sellest 98,8% (30 miljardit krooni) olid sotsiaalhüvitised ja 1,2% (0,4 miljardit krooni) halduskulud. Võrreldes 2006. aastaga oli sotsiaalkaitsekulutuste kogusumma tervelt viiendiku võrra suurem.

SOCIAL PROTECTION

Marve Randlepp

Overview

Social protection encompasses all interventions from public or private bodies intended to relieve households or individuals of the burden of a defined set of risks or needs in case of the full or

incomplete loss of income. Health insurance, family benefits and pensions form the largest part of the social protection expenses.

In 2009 both the number of pensioners as well as their share in the population increased significantly. *As of 1 January 2009, there were 379,106 pensioners in Estonia, but a year later their number rose to 386,330 increasing by 1.9%. In 2009 the number of pensioners grew by 19,334 persons. Most of them were old-age pensioners (9,312) and persons receiving pension for incapacity for work (8,650). Namely, the 9.5% increase in the number of persons receiving pension for incapacity for work is remarkable (in comparison with the 3.8% increase in 2008 and the 3% increase in 2007). The number of old-age pensioners increased by only 0.5% and the number of recipients of other types of pension decreased. Here, the impact of economic downturn can be perceived — people who have lost their source of income apply for the disability pension. While observing the change in the number of old-age pensioners, a gradual raising of the retirement age must be taken into account. The decrease detected in the number of old-age pensioners in 2005–2007 reversed again to a increase in 2008 — demographic aging has neutralized the effect of later retirement.*

The share of pensioners in the total population was 28.8% in 2009, a year earlier it was 28.3%. No such increase had been detected since 2001. Men account for 37.4% of pensioners, while the percentage of men in the total population is 46.1%. The current share of men in the number of pensioners is the biggest of the last two decades. One reason thereof lies in the fact that the retirement age of men and women is converging; the other reason lies in the increasing number of persons receiving pension for incapacity for work — the percentage of men is higher among the persons receiving pension for incapacity for work (51.4%).

Pensions continued to increase also during the economic downturn, although not so quickly. *The average annual pension increased by 8% in 2009 (from 3,919 kroons to 4,231 kroons) and the average old-age pension by 8.2% (from 4,356 kroons to 4,715 kroons). The respective indicators for 2008 were 22.9% and 23%.*

In health insurance, both the number of paid benefits, recompensed sick days as well as payments decreased in 2009. *Health insurance is one of the areas where the impact of recession-induced cuts is reflected particularly clearly in statistical indicators. The number of paid health insurance benefits decreased by 37.5% last year compared to the preceding year (from 931,727 to 582,562), including a 29.2% decrease in the benefits for temporary incapacity for work and a 52.8% decrease in the dental care benefits. The reason lies in the amendment of respective legislation — since 1 January 2009 a large share of adults covered by health insurance have no right to receive the dental care benefit any longer and since 1 July 2009 the Health Insurance Fund compensates temporary incapacity for work starting from the ninth day (previously from the second day) of illness or injury. Decrease in the number of compensated days and health insurance payments is not so drastic: the number of recompensed sick days decreased by a fifth and the sum paid for health insurance benefits decreased by only 8.7% (dental care benefits decreased by 20.7%). The number of received benefits was smaller in 2009 than in 2003, but despite cuts the sum of paid health insurance benefits exceeded the respective sums of 2007.*

Payment of family benefits increased due to parental benefit. *The sum paid for family benefits increased from 3.6 billion kroons to 4 billion kroons or by 11.1% despite a decrease in both the number of beneficiaries and in the total paid sum of benefits which was recorded in case of the majority of benefits. The sum of paid parental benefits grew by over half a billion kroons compared to the preceding year (in 2008 — 1.9 billion kroons, in 2009 — 2.4 billion kroons). It is worth mentioning that the number of parental benefit beneficiaries increased by only 1.3%, while the sum of paid parental benefits increased by 28%.*

Expenditure on social benefits for disabled persons also increased (8.1%) compared with the previous year, while 9.4% less money was spent on other social benefits.

The number of recipients of subsistence benefits grew as expected. *Here, it can be noticed that almost twice as many applications to guarantee the minimum subsistence level were satisfied as in 2008 — 106,819 and 59,587 respectively, but the number of satisfied applications for supplementary*

subsistence benefit decreased twice compared with the preceding year — 50,111 and 29,557 respectively. A person has a right to subsistence benefit when his or her monthly income is less than a thousand kroons for the first family member and less than 800 kroons for each subsequent member of the family.

Proceeding from the aforesaid, the economic downturn demands cuts in expenditures on social protection, but in restricted conditions resources are reallocated to areas where the need for assistance is indispensable, or which are considered important for sustainability purposes by the state.

The number of children without parental care and in need of assistance also increased in 2009. During the year, an additional 2,185 children were registered which makes almost 400 children more than in 2008. Besides, this also constituted the largest increase since registration of the children in need of assistance was started in 2006.

Economic situation also influences the indicators of social protection of the unemployed. *In 2009, the number of recipients of the unemployment allowance increased twice compared with the preceding year — from 23,569 to 46,476. Such a large number was last recorded in 2003, i.e. after the last economic downturn. It should also be taken into account that 2003 was the first year when the unemployment insurance benefit was paid and therefore the figures regarding the unemployment allowance recipients before and after 2003 are not comparable.*

The number of the recipients of unemployment insurance benefit showed an even bigger increase — the twofold growth recorded in 2008 was replaced by nearly a fourfold growth (in 2007, 8,011 persons received the unemployment insurance benefit; in 2008 — 15,402, and in 2009 — 57,596 persons). The largest increase in the number of recipients of the unemployment insurance benefit was reported in younger age groups — a 7.4-fold increase in case of the 16–24-year-olds and a 5.4-fold increase in case of the 25–34-year-olds. The percentage of men receiving the unemployment insurance benefit (54%) is slightly higher than that of women.

The number of people receiving benefit upon insolvency of employer also increased significantly in 2009 compared with the previous year -— from 2,292 to 6,661. Payment of benefits upon collective termination of employment contracts was stopped starting from 1 July 2009 and replaced with the insurance benefit upon lay-off which was received by 5,386 beneficiaries during the second half of 2009.

The unemployment insurance figures reflect quite well the wage gap between men and women, because the amount of benefit depends on previous salary. In 2009 men received on average a 45% higher unemployment insurance benefit, a 44% higher benefit upon collective termination of employment contracts, a 40% higher insurance benefit upon lay-off and a 29% higher benefit upon insolvency of employer than women.

In terms of social protection expenditure, Estonia is among the last ones in the European Union (EU). *Regarding the share of social protection expenditure in the GDP, in 2007 Estonia with its expenditure on social protection outpaced only Latvia, Estonia's neighbour in the south. In 2007 Estonia spent only 1450.3 euros on social protection per person per year, while the European Union average was 6521.8 euros. On the one hand, it must be taken into account that it is difficult for Estonia to be on the same level with the old EU Member States. On the other hand, Estonia can compete only with other Baltic Republics and with Bulgaria and Romania, the newest Members of European Union. Other Eastern European countries such as Poland, Hungary, the Czech Republic, Slovakia and Slovenia, who joined the European Union at the same time as Estonia, have bigger social protection expenditures. The reason probably lies not in the economic capacity of Estonia, but in the liberal economic policies which do not consider social protection as a top priority.*

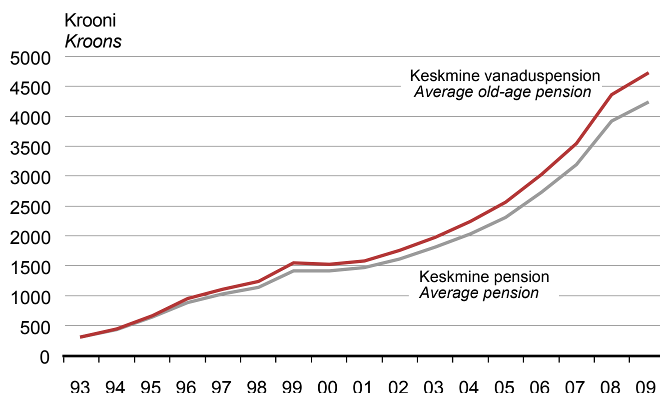
In 2007 Estonia's total expenditure on social protection amounted to 30.4 billion kroons. Social benefits comprised 98.8% (30 billion kroons) and administrative costs 1.2% (0.4 billion kroons) thereof. Compared to 2006, the total social protection expenditure increased by as much as a fifth.

Tabel 1. Pensionärid[a] pensioniliigi järgi, 2006–2010
Table 1. Pensioners[a] by type of pension, 2006–2010
(aasta alguses — *at the beginning of the year*)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Vanaduspensionärid	292 970	291 580	290 903	290 967	292 343	*Old-age pensioners*
ennetähtaegse vanaduspensioni saajad	10 704	12 071	13 409	14 639	16 893	*persons receiving early retirement old-age pension*
soodustatud tingimustel vanadus-pensioni saajad	49 350	50 381	50 774	51 948	53 347	*persons receiving old-age pension under favourable conditions*
Väljateenitud aastate eest pensioni saajad	2 848	2 908	2 772	2 683	2 632	*Persons receiving pension for full length of service required*
Töövõimetuspensioni saajad	61 921	65 497	67 459	70 024	76 662	*Persons receiving pension for incapacity for work*
töövõime kaotus 100%	8 169	8 620	8 853	9 001	9 655	*100% loss of capacity for work*
töövõime kaotus 80–90%	25 052	25 466	25 432	25 656	27 435	*80–90% loss of capacity for work*
töövõime kaotus 40–70%	28 700	31 411	33 174	35 367	39 572	*40–70% loss of capacity for work*
Toitjakaotuspensioni saajad (perekonnad)	9 766	9 537	9 126	8 724	8 539	*Families receiving survivor's pension*
pereliikmed, kellele on määratud toitjakaotuspension	13 500	12 982	12 247	11 554	11 309	*family members receiving survivor's pension*
Rahvapensioni saajad	8 110	7 611	7 227	6 708	6 154	*Persons receiving national pension*
rahvapensioni saajad (toitjakaotuspensioni saajate puhul pereliikmed)	9 184	8 393	7 740	7 088[b]	6 456	*persons receiving national pension (in case of persons receiving survivor's pension — family members)*
KOKKU	375 615	377 133	377 487	379 106	386 330	*TOTAL*

[a] Toitjakaotuspensioni (ka toitjakaotuse korral makstava rahvapensioni) puhul loetakse perekond üheks pensionäriks. Kui pensionisaajaid on vaja eristada soo või vanuse järgi, loetakse pereliikmed eraldi.
[b] Andmeid on korrigeeritud.
[a] In the case of survivor's pension (including national pension paid in case of loss of a provider), the whole family is considered as one pensioner. Family members are counted separately if there is a need to differentiate the pension beneficiaries by age or sex.
[b] The data have been revised.

Joonis 1. Keskmine pension ja vanaduspension kuus, 1993–2009
Figure 1. Average monthly pension and average monthly old-age pension, 1993–2009

Tabel 2. Riiklikud pensionid, 2006–2010
Table 2. State pensions, 2006–2010
(aasta alguses, krooni — *at the beginning of the year, kroons*)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Keskmine kuupension	2 315	2 730	3 188	3 919	4 231	*Average monthly pension*
Keskmine vanaduspension	2 558	3 027	3 541	4 356	4 715	*Average old-age pension*
Keskmine töövõimetus-pension	1 522	1 791	2 099	2 595	2 796	*Average pension for incapacity for work*
Keskmine rahvapension	1 013	1 073	1 207	1 473	1 600	*Average national pension*

Tabel 3. Pensionärid ja toitjakaotuspensioni saavad pereliikmed soo ja vanuse järgi, 2006–2010
Table 3. Pensioners and family members receiving survivor's pension by sex and age, 2006–2010
(aasta alguses — *at the beginning of the year*)

Vanuserühm, sugu	2006	2007	2008	2009	2010	*Age group, sex*
Alla 18	11 940	10 777	9 623	8 621	7 996	*Under 18*
mehed	6 251	5 646	4 971	4 453	4 136	*males*
naised	5 689	5 131	4 652	4 168	3 860	*females*
18–39	21 708	22 228	22 471	22 660	24 666	*18–39*
mehed	11 437	11 699	11 856	12 009	13 304	*males*
naised	10 271	10 529	10 615	10 651	11 362	*females*
40–54	31 706	32 669	32 933	33 290	35 132	*40–54*
mehed	16 308	16 639	16 741	16 813	17 836	*males*
naised	15 398	16 030	16 192	16 477	17 296	*females*
55–59	29 861	28 926	28 618	27 908	27 964	*55–59*
mehed	11 218	11 804	12 067	12 192	12 640	*males*
naised	18 643	17 122	16 551	15 716	15 324	*females*
60–62	29 528	31 830	34 213	35 567	36 699	*60–62*
mehed	8 847	9 360	9 893	10 805	12 379	*males*
naised	20 681	22 470	24 320	24 762	24 320	*females*
63–64	30 519	25 280	22 894	23 153	25 912	*63–64*
mehed	12 406	10 445	9 394	9 433	10 578	*males*
naised	18 113	14 835	13 500	13 720	15 334	*females*
65–69	74 249	75 556	72 509	68 320	64 251	*65–69*
mehed	28 489	29 035	28 069	26 550	25 159	*males*
naised	45 760	46 521	44 440	41 770	39 092	*females*
70+	150 912	154 094	157 860	162 797	166 782	*70+*
mehed	44 329	45 423	46 672	48 262	49 563	*males*
naised	106 583	108 671	111 188	114 535	117 219	*females*
KOKKU	380 423	381 360	381 121	382 316	389 402	*TOTAL*
mehed	139 285	140 051	139 663	140 517	145 595	*males*
naised	241 138	241 309	241 458	241 799	243 807	*females*

Tabel 4. Ravikindlustus, 2006–2009
Table 4. Health insurance, 2006–2009

	2006	2007	2008	2009	
Ravikindlustus-hüvitiste arv					***Number of health insurance benefits***
Ajutise töövõimetuse hüvitis	583 962	632 531	601 651	426 006	*Benefit for temporary incapacity for work*
haigus- või vigastushüvitis	469 274	508 428	470 950	305 476	*compensation for illness or injury*
rasedus- ja sünnitus-hüvitis	11 903	12 982	13 229	12 456	*maternity benefit (compensation for pregnancy or childbirth)*
töötrauma-hüvitis	6 406	6 472	6 173	4 191	*compensation for occupational accident*
hooldushüvitis	96 379	104 649	111 299	103 883	*care allowance*
Hambaravi-hüvitis	233 817	311 237	328 140	154 726	*Adult dental care benefit*
Täiendav ravimihüvitis	1 252	1 721	1 936	1 830	*Additional drug benefit*
Hüvitatud päevade arv	8 195 320	8 888 700	9 182 077	7 379 379	***Number of recompensable days***
Haigus- või vigastushüvitis	5 751 163	6 209 512	6 354 414	4 708 595	*Compensation for illness or injury*
Rasedus- ja sünnitushüvitis	1 515 333	1 676 152	1 742 868[a]	1 676 535	*Maternity benefit (compensation for pregnancy or childbirth)*
Töötrauma-hüvitis	131 508	131 966	135 119	91 474	*Compensation for occupational accident*
Hooldushüvitis	797 316	871 070	949 676	902 775	*Care allowance*
Väljamaksed, tuhat krooni					***Payments, thousand kroons***
Ajutise töövõimetuse hüvitis	1 506 355	1 926 851	2 387 453	2 204 104	*Benefit for temporary incapacity for work*
haigus- või vigastushüvitis	957 692	1 222 322	1 474 551	1 192 085	*compensation for illness or injury*
rasedus- ja sünnitus-hüvitis	358 758	459 507	586 209	661 232	*maternity benefit (compensation for pregnancy or childbirth)*
töötrauma-hüvitis	27 391	32 748	38 898	32 343	*compensation for occupational accident*
hooldushüvitis	162 514	212 274	287 795	318 444	*care allowance*
Hambaravi-hüvitis	73 148	178 361	194 056	153 868	*Adult dental care benefit*
Täiendav ravimihüvitis	4 023	6 304	7 622	6 754	*Additional drug benefit*

[a] Andmeid on korrigeeritud.
[a] *The data have been revised.*

Tabel 5. Sotsiaaltoetused, 2005–2009
Table 5. Social benefits, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Toetuse saajad aastas / aasta lõpus						***Recipients of benefits in a year / at end-year***
Peretoetused	649 190	631 481	612 727	542 146	366 245	*Family benefits*
lapse sünnitoetus	14 245	14 917	15 624	16 070	15 930	*childbirth allowance*
lapsetoetus	287 459	274 985	270 087	265 418	261 443	*child allowance*
vanemahüvitis	9 994	13 579	14 011	19 408	19 668	*parental benefit*
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused	112 693	118 039	120 907	121 282	127 138	*Social benefits for disabled persons*
puudega lapse toetus	5 357	5 295	5 538	5 745	6 416	*disabled child allowance*
vähemalt 16-aastase puudega inimese toetus	102 263	107 431	110 495	110 665	115 532	*disability allowance to a person of at least 16 years of age*
Muud sotsiaaltoetused	97 754	101 681	109 414	136 451	95 860	*Other social benefits*
Väljamaksed, tuhat krooni						***Payments, thousand kroons***
Peretoetused	2 195 777	2 541 575	2 790 573	3 577 163	3 975 535	*Family benefits*
lapse sünnitoetus	48 293	72 626	78 132	80 360	79 650	*childbirth allowance*
lapsetoetus	1 034 880	1 006 700	1 059 783	1 125 268	1 108 162	*child allowance*
vanemahüvitis	552 562	897 955	1 113 142	1 866 902	2 389 287	*parental benefit*
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused	571 317	580 340	598 534	662 245	716 139	*Social benefits for disabled persons*
puudega lapse toetus	64 424	81 595	84 194	87 190	93 846	*disabled child allowance*
vähemalt 16-aastase puudega inimese toetus	462 798	484 874	501 281	561 665	612 963	*disability allowance to a person of at least 16 years of age*
Muud sotsiaaltoetused[a]	149 273	160 103	198 075	551 768	499 824	*Other social benefits*[a]

[a] Muude sotsiaaltoetuste summa hüppeline kasv on tingitud uue toetuse — psüühilise erivajadusega inimeste hoolekanne — lisandumisest 2008. aastal.

[a] *A sudden increase in the sum of other social benefits is caused by adding a new type of benefit — the welfare of people with special mental needs — in 2008.*

Tabel 6. Toimetulekutoetused, 2005–2009
Table 6. Subsistence benefits, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Rahuldatud taotlused	279 285	…	…	109 698	136 376	***Applications satisfied***
toimetulekupiiri tagamiseks	174 406	112 990	72 541	59 587	106 819	*to guarantee the minimum subsistence level*
eluasemekulude katteks	77 107	52 028	30 735	26 657	51 475	*to cover housing expenditure*
täiendava toimetuleku-toetuse saamiseks	104 879	…	…	50 111	29 557	*for supplementary subsistence benefit*
Makstud toetused, tuhat krooni	251 748	192 758	136 953	121 185	187 694	***Benefits paid, thousand kroons***
toimetulekupiiri tagamiseks	207 831	135 450	95 207	89 241	177 982	*to guarantee the minimum subsistence level*
eluasemekulude katteks	36 533	27 374	17 374	18 393	41 431	*to cover housing expenditure*
täiendav toimetuleku-toetus	43 918	57 308	41 745	31 944	9 712	*supplementary subsistence benefit*

Tabel 7. Püsiva töövõimetuse ja puude ekspertiis, 2006–2009
Table 7. Permanent incapacity for work and disability assessment, 2006–2009
(aasta lõpus — *at the end of the year*)

	2006	2007	2008	2009	
Komisjonis esimest korda läbi vaadatud inimesed	13 320	13 686	13 147	14 364	*First-time examinations*
püsivalt töövõimetuks tunnistatud	12 034	12 201	11 856	12 973	*declared permanently incapacitated for work*
mehed	6 420	6 505	6 486	7 191	*males*
naised	5 614	5 696	5 370	5 782	*females*
töövõimetus 100%	1 852	1 762	1 509	1 418	*100% incapacity for work*
mehed	1 172	1 112	954	924	*males*
naised	680	650	555	494	*females*
töövõimetus 80–90%	3 469	3 605	3 615	3 490	*80–90% incapacity for work*
mehed	1 974	2 061	2 136	2 006	*males*
naised	1 495	1 544	1 479	1 484	*females*
töövõimetus 40–70%	6 102	6 175	6 080	7 402	*40–70% incapacity for work*
mehed	3 002	3 070	3 083	3 922	*males*
naised	3 100	3 105	2 997	3 480	*females*
töövõimetus 10–30%	611	659	652	663	*10–30% incapacity for work*
mehed	272	262	313	339	*males*
naised	339	397	339	324	*females*
ajutiselt töövõimetuks tunnistatud	1 181	1 338	1 196	1 283	*declared temporarily incapacitated for work*
Uuesti läbi vaadatud vaegurid	31 838	33 035	33 765	37 983	*Disabled persons who were re-examined*
vaeguriks tunnistatud	31 760	32 959	33 709	37 942	*declared disabled*
töövõimetus 100%	3 799	4 020	3 966	4 423	*100% incapacity for work*
töövõimetus 80–90%	12 168	12 026	11 679	13 609	*80–90% incapacity for work*
töövõimetus 40–70%	15 202	16 308	17 456	19 240	*40–70% incapacity for work*
töövõimetus 10–30%	591	605	608	670	*10–30% incapacity for work*
ei tunnistatud vaeguriks / tunnistati töövõimeliseks	78	76	56	41	*re-examined persons who were not declared disabled*
Esmase puudega vaegurid	18 313	17 200	14 828	16 569	*First-time disability*
mehed	8 032	7 619	6 608	8 228	*males*
naised	10 281	9 581	8 220	8 341	*females*

Tabel 8. Sotsiaalteenused, 2005–2009
Table 8. Social services, 2005–2009
(aasta lõpus — *at the end of the year*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Asenduskoduteenuse osutajad	38	38	39	35	35	*Providers of substitute home service*
Asenduskoduteenuse kasutajad	1 567	1 621	1 493	1 322	1 279	*Users of substitute home service*
Täiskasvanute hooldamise teenuse osutajad (v.a erihoolekandeteenused)	114	116	118	120	122	*Welfare service to adults (excl. special care services)*
Erihoolekandeteenuste osutajad[a]	86	87	90	91	96	*Special care services[a]*
Hooldamisteenuse kasutajad	8 803	9 062	9 368	9 731	9 757	*Users of welfare service to adults*
täiskasvanute hooldamise teenus	4 479	4 737	4 970	5 182	5 126	*welfare service to adults (excl. special care services)*
erihoolekandeteenus	4 324	4 325	4 398	4 549	4 631	*special care services*

[a] Enne 2009. aastat — psüühilise erivajadusega inimeste hoolekandeteenuse osutajad.
[a] *Before 2009 — providers of the welfare service to adults with special mental needs.*

Tabel 9. Varjupaigateenust ja vangist vabanenute rehabilitatsiooniteenust kasutanud isikud asutusse pöördumise põhjuse järgi, 2005–2009
Table 9. Persons who used shelter service and persons who were released from the prison and used rehabilitation service, by the reason of turning to the institution, 2005–2009

Põhjus	Teenuse kasutajate arv *Number of service users*					*Reason*
	2005	2006	2007	2008	2009	
Vägivald	317	278	383	491	443	*Violence*
Hulkurlus	369	216	243	251	193	*Vagrancy*
Kodune hoolimatus	204	231	261	194	142	*Negligence at home*
Alkoholi kuritarvitamine	292[a]	302	341	813[b]	776	*Abuse of alcohol*
Narkootikumide kuritarvitamine	117[a]	98	139	120	103	*Drug abuse*
Elukoha puudumine	414	476	631	970	865	*Lack of dwelling-place*
Kinnipidamiskohast vabanemine[c]	579	557	464	64	64	*Release from prison*[c]
Muu/teadmata	314	329	388	377	400	*Other/ unknown*
KOKKU	2 606	2 487	2 850	3 280	2 986	*TOTAL*

[a] Andmeid on korrigeeritud.
[b] Teenusekasutajate arv kasvas Tallinnas avatud uutes sotsiaalmajutusüksustes viibinute tõttu.
[c] Alates 2008. aastast kajastatakse ainult varjupaigateenuse kasutajate arvu (varasematel aastatel ka rehabilitatsiooniteenuse kasutajaid).
[a] *The data have been revised.*
[b] *The number of service users increased on account of persons staying in social housing units in Tallinn.*
[c] *Starting from 2008, the data reflect only shelter service (in previous years also rehabilitation service).*

Tabel 10. Töötu sotsiaalne kaitse, 2007–2009
Table 10. Social protection for the unemployed, 2007–2009

	Saajate arv *Number of recipients*			Keskmine hüvitis, krooni *Average amount of benefit, kroons*			
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	
Töötutoetus	17 769	23 569	46 376	…	…	…	*Unemployment allowance*
Töötuskindlustushüvitis	8 011	15 402	57 596	2 857	3 614	4 490	*Unemployment insurance benefit*
mehed	2 858	6 559	30 987	3 585	4 452	5 223	*males*
naised	5 153	8 843	26 607	2 455	3 017	3 594	*females*
Töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitis[a]	2 448	5 343	8 489	11 945	14 104	13 988	*Benefit upon collective termination of employment contract*[a]
mehed	844	2 188	3 606	14 567	16 634	16 951	*males*
naised	1 604	3 155	4 883	10 565	12 349	11 800	*females*
Kindlustushüvitis koondamise korral	..	..	5 386	..	..	17 992	*Insurance benefit upon lay-off*
mehed	..	..	2 464	..	..	21 252	*males*
naised	..	..	2 922	..	..	15 231	*females*
Tööandja maksejõuetuse hüvitis	1 173	2 292	6 661	19 857	29 550	31 691	*Benefit upon insolvency of employer*
mehed	622	1 277	3 634	22 677	33 070	35 323	*males*
naised	550	1 013	3 027	16 648	25 108	27 330	*females*

[a] Alates 1. juulist 2009 makstakse töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitise asemel kindlustushüvitist koondamise korral. Pärast 1. juulit 2009 said töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitist need, kes olid avalduse esitanud enne 1. juulit.
[a] *Since 1 July 2009 the insurance benefit in case of lay-offs is paid instead of the benefit upon collective termination of employment contracts. After 1 July 2009 the payments of the benefit upon collective termination of employment contracts were made if the application was submitted before the 1st of July.*

Tabel 11. Vanemliku hoolitsuseta ja abivajavad lapsed, 2005–2009[a]
Table 11. Children without parental care and in need of assistance, 2005–2009[a]

	2005	2006	2007	2008	2009	
Aasta alguses arvel	249	822	1 319	1 984	2 738	*Registered at the beginning of the year*
poisid	148	460	742	1 087	1 507	*boys*
tüdrukud	101	362	577	897	1 231	*girls*
Aasta jooksul arvele võetud	858	1 680	1 529	1 732	2 185	*Registered during the year*
poisid	431	913	799	921	1 196	*boys*
tüdrukud	427	767	730	811	989	*girls*
0–2-aastased	192	247	258	303	311	*0–2-years-olds*
poisid	92	112	124	173	154	*boys*
tüdrukud	100	135	134	130	157	*girls*
Arvel olevatest paigutatud	979	654	543	585	664	*Registered children who were placed into social welfare institutions*
poisid	506	336	271	282	354	*boys*
tüdrukud	473	318	272	303	310	*girls*
perekonda	261	231	198	244	266	*to foster families*
poisid	126	113	84	122	139	*boys*
tüdrukud	135	118	105	122	127	*girls*
bioloogilisse perekonda	416	72	91	75	53	*to biological families*
poisid	224	37	56	38	20	*boys*
tüdrukud	192	35	35	37	33	*girls*
asenduskodusse[b]	175	160	178	163	168	*to the substitute home[b]*
poisid	90	92	87	78	97	*boys*
tüdrukud	85	68	91	85	71	*girls*
varjupaika[c]	127	191	85	103	177	*to shelter[c]*
poisid	66	94	44	44	98	*boys*
tüdrukud	61	97	41	59	79	*girls*

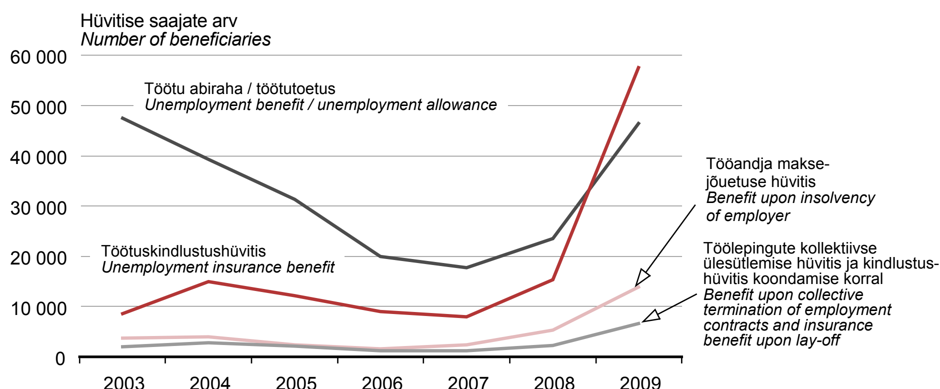
[a] 2006. aastal täpsustati statistikat ja lisati vanemliku hoolitsuseta lastele ka abivajavad lapsed.
[b] Enne 2006. aastat — laste hoolekandeasutus.
[c] Asutus, mis pakub isikule ajutist ööpäevast või päevast abi, tuge ja kaitset.

[a] In 2006 statistics were revised and the children who need assistance were added to the children without parental care.
[b] Before 2006 — social welfare institution for children.
[c] Institution offering a person temporary twenty-four-hour or day-time assistance, support and protection.

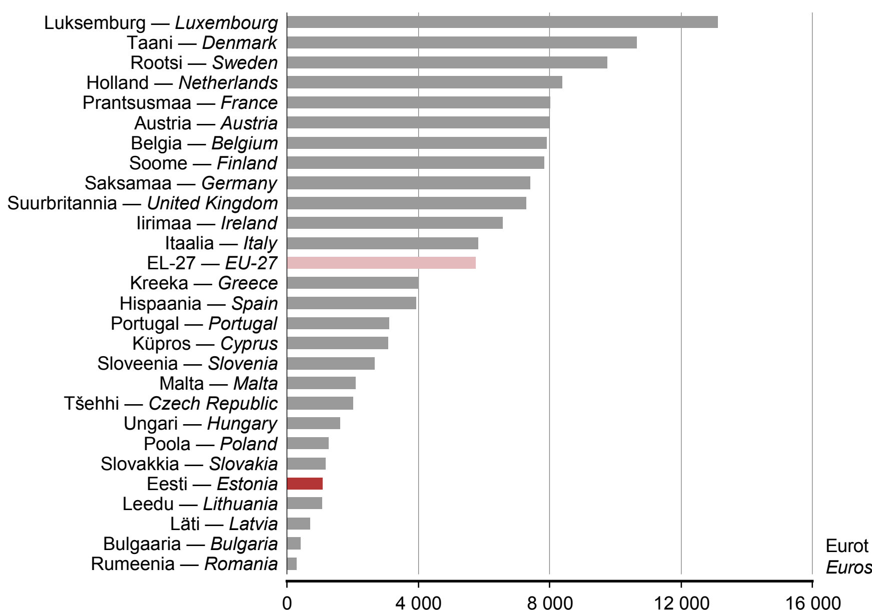
Tabel 12. Sotsiaalkaitsekulutused, 2003–2007
Table 12. Expenditure on social protection, 2003–2007
(miljonit krooni — *million kroons*)

Kulutuse liik	2003	2004	2005	2006	2007	*Type of expenditure*
Sotsiaalhüvitised	16 859,9	19 418,4	21 645,7	25 062,0	30 080,1	*Social benefits*
haigus, tervishoid	5 369,0	6 106,4	6 913,8	7 831,3	10 045,7	*sickness, health care*
puue, töövõimetus	1 571,6	1774,0	2 031,5	2 378,2	2 805,9	*disability*
vanadus	7 420,7	8 320,9	9 337,5	11 118,5	12 925,0	*old age*
toitjakaotus	135,2	157,3	185,2	214,3	240,1	*survivor*
pere ja lapsed	1 681,7	2464	2 630,1	3 044,4	3 479,3	*family, children*
töötus	304,9	309,9	286,1	226,1	347,6	*unemployment*
eluase	103,6	70,3	50,3	83,0	53,3	*housing*
sotsiaalne tõrjutus	273,3	211,9	211,2	166,2	183,2	*social exclusion*
Halduskulud	248,1	278,9	321,8	345,1	366,3	*Administration costs*
KOKKU	17 108,0	19 697,1	21 967,4	25 407,0	30 446,4	*TOTAL*

Joonis 2. Töötu sotsiaalne kaitse, 2003–2009
Figure 2. Social protection for the unemployed, 2003–2009

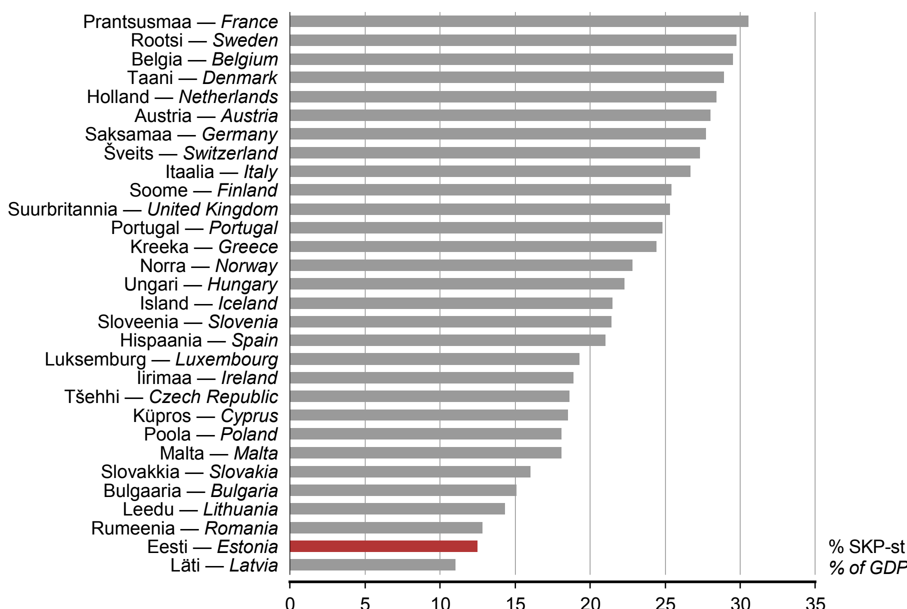

Joonis 3. Sotsiaalkaitsekulutused elaniku kohta Euroopa Liidus, 2007
Figure 3. Expenditure on social protection per inhabitant in the European Union, 2007

Allikas/*Source*: Eurostat.

Joonis 4. Sotsiaalkaitsekulutuste osatähtsus SKP-s riigi järgi, 2007
Figure 4. Share of the expenditure on social protection in GDP by country, 2007

Allikas/*Source*: Eurostat

Metoodika

Sotsiaalse kaitse statistika põhineb administratiivsetel andmeallikatel. Töötuskindlustuse andmed tulevad Statistikaametile Töötukassast, ravikindlustuse andmed Haigekassast, sotsiaalteenuste ning vanemliku hoolitsuseta ja abivajavate laste andmed Sotsiaalministeeriumist, ülejäänud andmed Sotsiaalkindlustusametist. Töötukassa on üle võtnud tegevuse lõpetanud Tööturuameti kohustused. Kasutatud on nii registriandmeid kui ka neid andmeid, mida edastavad kohalikud omavalitsused või sotsiaalteenuste osutajad. Sotsiaalkindlustuse statistika sõltub otseselt seadusemuudatustest: näitarvud muutuvad koos seaduste uuendamisega. Seda tuleb statistika analüüsimisel arvesse võtta.

Pensionäride arvu on mõjutanud vanaduspensioniea tõstmine 63. eluaastani 1998. aastal. Eesmärgi saavutamiseks tuli pensioniiga tõsta korraga poole aasta kaupa. Kui mehed said 63-aastaselt pensionile juba 2001. aastal, siis naiste puhul üleminek alles kestab ja 2009. aastal jõudsid pensioniikka naised, kel vanuseks 60 aastat ja 6 kuud.

2009. aastal maksti viimast korda töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitist. Alates 1. juulist 2009 makstakse selle asemel kindlustushüvitis koondamise korral.

Sotsiaaltoetustest kaotati 2009. aastal koolitoetus ja matusetoetus.

Sotsiaalkaitsekulutuste arvestamiseks kasutatakse Eurostatis välja töötatud Euroopa ühtset sotsiaalse kaitse statistika süsteemi (ESSPROS). Arvepidamises jagatakse kulutused ühelt poolt kaheksa funktsiooni (haigus ja tervishoid; puue; vanadus; toitjakaotus; perekond ja lapsed; töötus; eluase; mujal liigitamata sotsiaalne tõrjutus), teiselt poolt seitsme skeemi ehk rahastamisallika (Haigekassa; Sotsiaalkindlustusamet; Tööturuamet (kuni 30.04.2009); Töötukassa; Sotsiaalministeerium; kohalik omavalitus; riik) vahel. Eurostatile andmete edastamise tähtaeg on N+2 aasta 30. juuni.

Methodology

Statistics on social protection are based on administrative data sources. The data source for unemployment insurance is the Unemployment Insurance Fund; for health insurance — the Health Insurance Fund; for social services and for children without parental care and in need of assistance — the Ministry of Social Affairs, for the rest of data — the Social Insurance Board. The Unemployment Insurance Fund has taken over the duties of the Labour Market Board whose activities have been terminated. Registry data as well as the data received from local governments or providers of social services have been used. The social protection statistics are directly influenced by amendments made to the legislation and for that reason statistical indicators change due to amended legislation. This should be taken into account when analysing the data.

The number of pensioners has been influenced by the raising of the pensionable age to 63 in 1998. To gain this goal, the pensionable age was to be raised by half a year at a time. While men reached the pensionable age of 63 years already in 2001, the transition period is still in progress for women and the women of the age 60 years and 6 months reached the pensionable age in 2009.

The payment of benefits for the collective termination of employment contracts was stopped from 1 July 2009 and replaced with the insurance benefit upon lay-off.

Regarding social benefits, the child's school allowance and burial benefit were abolished in 2009.

For collecting data regarding the expenditure on social protection, the European System of Integrated Social Protection Statistics (ESSPROS) is used. In accounting, the social protection expenditure are broken down, on the one hand, into eight functions (sickness/health care; disability; old age; survivors; family/children; unemployment; housing; social exclusion not elsewhere classified), and on the other hand, into seven schemes or financing sources (Health Insurance Fund; Social Insurance Fund; Labour Market Board (until 30th April 2009); Unemployment Insurance Fund; Ministry of Social Affairs; local government; the state). The date for the data transfer to Eurostat is 30th June of the N+2 year.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte. 2010. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

Linnad ja vallad arvudes. 2009. *Cities and Rural Municipalities in Figures*. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Maakonnad arvudes. 2004–2008. *Counties in Figures*. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia. 2010. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

TÖÖTURG

Ülle Pettai

Ülevaade

2009. aastal toimusid Eesti tööturul ülemaailmse finants- ja majanduskriisi tõttu ulatuslikud muutused. Tööhõive, mis oli alates 2001. aastast pidevalt suurenenud, vähenes järsult ja kukkus 2004. aasta tasemele. Töötute arv kasvas aastaga kaks ja pool korda.

15–74-aastastest oli 2009. aastal majanduslikult aktiivseid 691 000, neist hõivatuid 596 000 ja töötuid 95 000. Majanduslikult mitteaktiivseid oli 348 000. Suuremad muutused rahvastiku majanduslikus aktiivsuses toimusid aastatel 2006–2008, kui tööjõus osalemise määr märkimisväärselt tõusis. 15–74-aastaste tööjõus osalemise määr, mis püsis 2000.–2005. aastal 62–63% piires, tõusis 2008. aastal 67%-ni ja jäi samale tasemele ka 2009. aastal. Kolm aastat kestnud rahvastiku majandusliku aktiivsuse kasv 2009. aastal aga peatus.

Tööhõive vähenes pärast kaheksa aastat kestnud kasvu. Aastatel 2001–2007 kasvas tööhõive 1–2% aastas. Erandlik oli 2006. aasta, kui kiire majanduskasvu tingimustes suurenes ka hõivatute arv hüppeliselt — 6,4%. 2008. aastal tööhõive kasv pidurdus — 2007. aastaga võrreldes suurenes hõivatute arv ainult 0,2%. Kasv püsis ainult seetõttu, et 2008. aasta I kvartalis tööhõive veel kasvas, järgmistes kvartalites aga hakkas see majanduskriisiga kaasnenud koondamiste ja pankrottide tõttu vähenema. 2009. aastal muutus olukord tööturul juba drastiliselt — hõivatute arv vähenes varasema aastaga võrreldes 9,2%.

Tööhõive vähenes enamikul tegevusaladel. Kõige rohkem mõjutas hõive vähenemist ehitus, kus aastaga oli töö kaotanud 23 000 inimest, ja töötlev tööstus, kus oli 21 000 hõivatut vähem kui 2008. aastal. Ametipositsiooniti vähenes hõive peamiselt sinikraede (lihttöölised, seadme- ja masinaoperaatorid, oskus- ja käsitöölised, teenindus- ja müügitöötajad) hulgas. Valgekraesid (seadusandjad, kõrgemad ametnikud ja juhid, keskastme spetsialistid ja tehnikud) oli ainult veidi vähem kui aasta varem. Hõivatud sinikraede arv vähenes 2009. aastal 54 000 võrra, samal ajal hõivatud valgekraede arv ainult 7000 võrra.

Meeste tööhõive vähenes märkimisväärselt rohkem kui naiste oma. Et hõive vähenemine oli suurem nendel tegevus- ja ametialadel, kus töötab mehi suhteliselt rohkem kui naisi, vähenes hõivatud meeste arv naistega võrreldes rohkem. Seetõttu oli 2009. aastal Eesti tööturul olukord, kus töötavaid naisi (308 000) oli 20 000 võrra rohkem kui töötavaid mehi (288 000).

Eurostati andmetel on Eesti naiste tööhõive üks Euroopa Liidu (EL) suuremaid. 15–64-aastaste Eesti naiste tööhõive määr on EL-i keskmisest kõrgem olnud kogu viimase kümnendi. 2008. aastal oli 15–64-aastastest Eesti naiste tööhõive määr 66%, mis on 7 protsendipunkti võrra kõrgem kui EL-i keskmine. Eesti näitajast kõrgem oli naiste tööhõive määr ainult Taanis, Hollandis, Soomes ja Rootsis. Erinevalt naistest oli Eesti meeste tööhõive määr aastatel 2000–2006 EL-i keskmisest madalam, 2007.–2008. aastal aga samal tasemel. 2009. aastal langes 15–64-aastaste naiste ja meeste tööhõive määr nii Eestis kui ka EL-is. Samal ajal oli Eesti naiste tööhõive määr EL-i keskmisest endiselt kõrgem, meeste tööhõive määr aga madalam.

Tööhõive struktuur muutus. Et majanduskriis mõjutas kõige rohkem tööstust ja ehitust, siis kahel eelmisel aastal kasvanud sekundaarsektori osatähtsus kahanes 2009. aastal 32%-ni. Tertsiaarsektori osatähtsus kasvas aastaga 61%-st 64%-ni. Primaarsektori osatähtsus, mis on viimasel kümnendil järjest vähenenud, jäi möödunud aastal 2008. aasta tasemele (4%).

2009. aastal vähenes hõive just täisajaga töötajate arvu vähenemise tõttu. Osaajaga töötajate arv kasvas aastaga 47 000-st 63 000-ni. Kui viiel varasemal aastal oli osaajaga töötajaid 7–8%, siis 2009. aastal töötas osaajaga 10,5% hõivatutest. Osaajaga töötajate arv kasvas põhiliselt tellimuste või töö vähesuse tõttu peale sunnitud lühema tööajaga töötajate arvu suurenemise tõttu (nn vaeghõivatud). 2009. aastal oli osaajaga töötajate seas vaeghõivatuid 13 000 — ligi kolm korda rohkem kui aasta varem.

2009. aastal oli töötus Eesti taasiseseisvusaja suurim. Töötuse määr, mis 2000. aastal oli 13,6%, järgmistel aastatel langes — 2007. aastal 4,7%-ni. 2008. aasta esimesel poolel oli töötuse määr 4% piires, kuid tõusis kiirelt aasta teisel poolel ja 2009. aasta I kvartalis. Töötus kasvas ka järgmistes kvartalites, kuid aeglasemalt. Aasta keskmine töötuse määr tõusis 2009. aastal 13,8%-ni, ületades ka seni suurima tööpuudusega 2000. aasta taseme.

2009. aastal kasvas töötute arv 95 000-ni, kellest ligi kaks kolmandikku olid mehed. Ka varasematel aastatel on töötuid mehi olnud rohkem kui töötuid naisi, kuid 2009. aastal kasvas meeste töötus eriti kiiresti. Meeste töötuse määr tõusis aastaga 5,8%-st 16,9%-ni, naiste töötuse määr 5,3%-st 10,6%-ni.

Töövõimaluste vähenemise tõttu kasvas 2009. aastal nii madalama kui ka kõrgema haridustasemega inimeste töötus. Märksa raskem on tööd leida siiski neil, kellel haridust vähem. Põhi- või sellest madalama haridusega tööjõu hulgas oli töötuid 28,6% (aasta varem 12%), mis oli üldisest töötuse tasemest üle kahe korra kõrgem. Märkimisväärselt tõusis ka kesk- või kutseharidusega inimeste töötuse määr (5,8%-st 15,8%-ni). Kõrg- ja kraadiharidusega inimeste töötuse määr oli endiselt madalaim, kuid võrreldes 2008. aastaga (2,5%) oli seegi kõrgem — 5,1%.

2009. aastal kasvas töötus Eestis rohkem kui EL-is keskmiselt. Kui 2008. aastal oli töötuse määr Eestis EL-i keskmisest 1,5 protsendipunkti võrra madalam, siis 2009. aastal 4,9 protsendipunkti võrra kõrgem. 2009. aastal oli töötus Eestist suurem ainult Lätis ja Hispaanias. Noorte töötuse määr erines EL-i keskmisest veelgi rohkem. 15–24-aastaste töötuse määr tõusis Eestis 2009. aastal 27,5%-ni, olles EL-i keskmisest 7,7 protsendipunkti võrra kõrgem. Aasta varem oli noorte töötuse määr Eestis 12%, EL-i keskmine 15,4%. Peale majanduslanguse oli 2009. aastal Eesti noortel tavalisest raskem tööd leida ka seetõttu, et tööturule on hakanud tulema arvukas laulva revolutsiooni põlvkond (1980. aastate lõpus sündimus kasvas).

Üle aasta kestnud majanduskriis on süvendanud pikaajalise töötuse kasvu, tööotsingutest loobumist ja majandusliku toimetuleku raskusi. Töötuse üldise vähenemisega aastatel 2001–2007 kahanes jõudsasti ka pikaajaliste töötute arv. Samal ajal nende osatähtsus töötute hulgas neil aastatel märkimisväärselt ei muutunud. Olukord muutus 2008. aastal, sest koondamiste, ettevõtete sulgemise või pankroti tõttu hakkas töö kaotanute arv kasvama. Et uusi töötuid tuli aina juurde, vähenes pikaajalise töötuse osatähtsus. Kui varasematel aastatel oli üle aasta tööta olnute osatähtsus 50% piires, siis 2008. aastal kahanes see 31%-ni ja 2009. aastal 27%-ni. Kuigi pikaajalise töötuse osatähtsus 2009. aastal vähenes, pikaajaliste töötute arv siiski kasvas. Aasta teisel poolel töötuse kasv aeglustus, sest uusi töötuid tuli juurde üha vähem. Samal ajal kasvas pikaajaliste töötute arv nende tõttu, kes olid töötuks jäänud juba majanduskriisi alguses või enne seda. 2009. aastal oli vähemalt aasta tööd otsinud 26 000 töötut.

Koos pikaajalise töötuse kasvuga hakkas süvenema ka tööotsingutest loobumine. 2002.–2004. aastal 18 000 juures püsinud heitunute arv vähenes 2008. aastaks 5500-ni, kuid 2009. aastal kasvas taas. Tööotsingutest oli loobunud 9000 inimest, sest nad ei uskunud enam töö leidmise võimalusse. Märkimisväärne on, et mitte-eestlaste töötus on ligi kaks korda suurem kui eestlastel, kuid tööotsingutest loobuvad kergekäelisemalt hoopiski eestlased. 2009. aastal olid pooled pikaajalistest töötutest mitte-eestlased, heitunute hulgas aga oli mitte-eestlasi ainult viiendik.

Töökohtade kadumine ja pikaajaline töötus on järjest süvendanud töötute ja nende leibkonnaliikmete majandusliku toimetuleku raskusi. 2009. aastal hindas oma toimetulekut rahuldavaks alla poole 15–74-aastastest. Mõningates raskustes olijate osatähtsus suurenes 36%-ni ja suurtes raskustes olijate osatähtsus 15%-ni (153 000-ni). Vanemate töötuse tõttu on rasketes majanduslikes oludes ka üha rohkem lapsi. Leibkondades, kus ükski leibkonnaliige ei tööta, kasvas 2009. aastal üle 30 000 lapse (alla 18-aastased) — ligi kaks korda rohkem kui aasta varem.

LABOUR MARKET

Ülle Pettai

Overview

In 2009, overall changes took place on the labour market, because the worldwide financial and economic crisis had a negative impact also on Estonia. The employment, which had been increasing continuously since 2001, decreased rapidly and dropped to the level of 2004. The unemployment increased by two and a half times with a year.

In 2009, 691,000 of the persons aged 15–74 were economically active population, of whom 596,000 were employed and 95,000 were unemployed. Economically inactive population numbered 348,000. Bigger changes in the economic activity of population took place in 2006–2008, when the participation rate in labour force remarkably increased. The labour force participation rate for the population aged 15–74, which was around 62–63% in 2000–2005, rose to 67% in 2008 and remained at the same level also in 2009. The period of increasing economic activity of population that had lasted for three years stopped in 2009.

The employment decreased after eight years of increase. *Employment increased in 2001–2007 by 1–2% a year. Only in 2006, in the conditions of rapid economic growth the number of employed persons also grew rapidly — 6.4%. In 2008, the employment growth slowed down — compared to 2007, the number of employed persons increased only by 0.2%. The growth was maintained only because in the 1st quarter of 2008 the employment still grew, but in the next quarters the employment started to decrease due to the reductions and bankruptcies accompanying the economic crisis. In 2009 the situation on the labour market changed drastically — the number of employed persons decreased by 9.2% compared to the previous year.*

The employment decreased in most of economic activities. The employment decrease was most influenced by construction, where 23,000 persons lost the job during the year, and manufacturing, where the number of employed persons decreased by 21,000 compared to 2008. By occupations, it is remarkable that the employment decreased mainly among blue-collars (elementary occupations, plant and machine operators and assemblers, skilled and craft workers, service and sales workers). The number of white-collars (legislators, senior officials and managers, professionals, technicians and associate professionals) was only slightly smaller compared to the previous year. The number of employed blue-collars decreased by 54,000 in 2009, but the number of white-collars only by 7,000.

The employment of men decreased remarkably more than that of women. *As the employment decrease was bigger in economic activities and occupations where relatively more men are employed, the number of employed men decreased more than that of women. As a result on Estonian labour market in 2009 the number of employed women (308,000) was by 20,000 bigger compared to the number of employed men (288,000).*

According to the data of Eurostat, the employment of women in Estonia is one of the biggest in the European Union. The employment rate of Estonian women aged 15–64 has been higher than the European Union average during the last decade. In 2008, the employment rate of Estonian women aged 15–64 was 66%, which is 7 percentage points higher than the average of the European Union. The employment rate of women was higher than in Estonia only in Denmark, Netherlands, Finland and Sweden. Different from women, the employment rate of Estonian men aged 15–64 was lower than the European Union average in 2000–2006 and at the same level in 2007–2008. In 2009, the employment rate of women and men aged 15–64 decreased in Estonia and in the European Union. But the employment rate of Estonian women was still higher and the employment rate of Estonian men lower compared to the corresponding European Union average.

The structure of employment changed. *As the influence of economic crisis appeared most in manufacturing and construction, the share of secondary sector in employment, which had been increasing in previous two years, decreased to 32% in 2009. The share of tertiary sector increased*

from 61% to 64% with a year. The share of primary sector that had been continuously decreasing in the last decade, stayed at the level of 2008 (4%) in 2009.

In 2009 the employment decreased due to the decreasing number of full-time workers. The number of persons working part-time increased from 47,000 to 63,000 during the year. When during the last five years the share of part-time workers remained around 7–8%, then in 2009 10.5% of employed persons were working part-time. The increasing number of part-time workers was mainly caused by increasing number of persons for whom the reduction in working hours is imposed due to the lack of work or orders (the so-called underemployed). In 2009 the number of underemployed among part-time workers was 13,000 — nearly three times bigger than a year ago.

***In 2009, the unemployment was the largest during the period after the restoration of independence in Estonia.** The unemployment rate, which was 13.6% in 2000, decreased in the following years and dropped to 4.7% in 2007. The unemployment rate still remained within 4% in the first half of 2008, but increased rapidly in the second half of the year and in the 1st quarter of 2009. Unemployment grew also in the next quarters but more slowly. The annual average unemployment rate rose to 13.8% in 2009 being even higher than in 2000, the year of the largest unemployment so far.*

In 2009, the number of unemployed persons grew up to 95,000, of whom nearly two thirds were men. The number of unemployed men was bigger than the number of unemployed women also in earlier years, but in 2009 the unemployment has been increasing especially rapidly among men. The unemployment rate of men increased from 5.8% to 16.9% with a year, the unemployment rate of women from 5.3% to 10.6%.

Due to the decrease in employment possibilities, the unemployment increased in 2009 among persons with low educational level as well as among persons with high educational level. However, persons with lower education had remarkably more problems with finding a job. In 2009, 28.6% of the labour force with up to basic education were unemployed (12% a year ago), which is over two times higher compared to the overall unemployment rate. The unemployment rate of persons with secondary or vocational education also increased remarkably (from 5.8% to 15.8%). The unemployment rate of persons with higher education, master's or doctor's degree was still the lowest (5.1%), but compared to 2008 (2.5%) it was also higher.

In 2009, according to Eurostat data, the unemployment in Estonia grew more than the average of the European Union. In 2008, the unemployment rate was 1.5 percentage points lower in Estonia compared to the average of the European Union, but in 2009 — 4.9 percentage points higher. In 2009, the unemployment was bigger than in Estonia only in Latvia and Spain. Compared to the European Union average the difference for youth unemployment rate was even bigger. In 2009, the unemployment rate of persons aged 15–24 increased to 27.5% in Estonia, which is 7.7 percentage points higher compared to the European Union average. A year ago, the youth unemployment rate was 12% in Estonia, but the European Union average was 15.4%. In 2009, besides declining economy young people in Estonia had more difficulties in finding a job also because the numerous generation of singing revolution of Estonia (at the end of the eighties birth rates increased) was entering the labour market.

***The economic crisis having lasted for more than a year has caused the growth in long-term unemployment, stopping of job seeking and increasing difficulties in coping.** Due to the decrease in the overall level of unemployment in 2001–2007, the number of long-term unemployed also decreased, but the share of the long-term unemployed among all unemployed did not change remarkably during these years. Since 2008 the situation changed, because the number of people who had lost their jobs due to lay-off, close-down or bankruptcy of enterprises started to increase. As the number of new unemployed people continuously increased, the share of long-term unemployment started to decrease. In earlier years the share of the unemployed with duration of unemployment for more than a year had been around 50%, but in 2008 it decreased to 31% and in 2009 to 27%. Although the share of long-term unemployment decreased in 2009, the number of long-term unemployed persons still increased. In the second half of the year the growth of unemployment slowed down because the number of new unemployed persons continuously decreased. At the same time the number of long-term unemployed persons increased on account of*

persons who got unemployed at the beginning of the economic crisis or even before it. In 2009, 26,000 unemployed had been looking for a job for 12 months or longer.

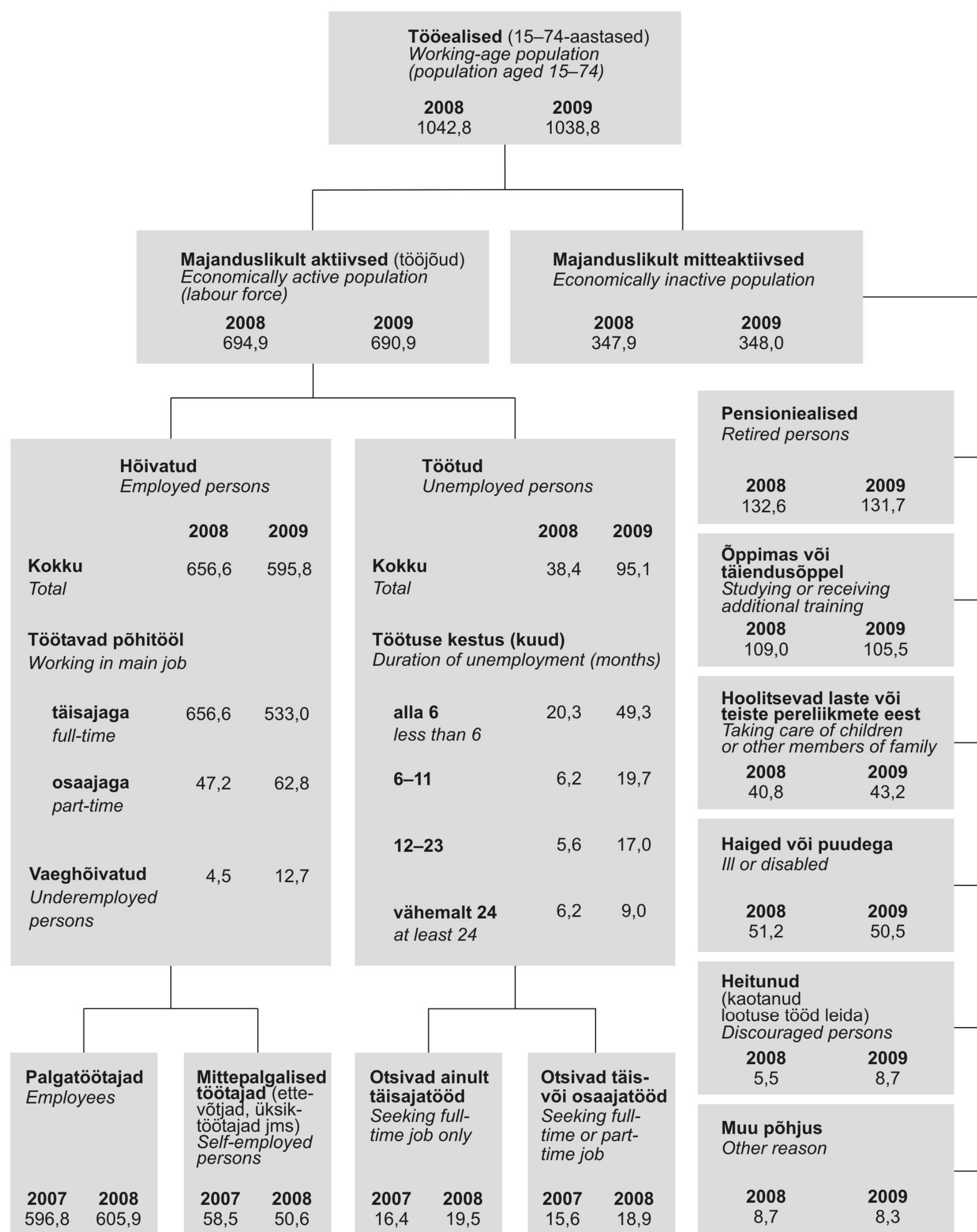
Besides the growth of long-term unemployment, the number of discouraged persons also started to increase. The number of discouraged persons, which remained around 18,000 in 2002–2004, decreased to 5,500 in 2008, but increased again in 2009. 9,000 persons had stopped seeking a job in 2009 because they did not expect to find one. It is remarkable that the unemployment rate of non-Estonians is almost two times bigger than that of Estonians, but Estonians stop job seeking more easily. In 2009, half of the long-term unemployed were non-Estonians, but among discouraged persons only one fifth were non-Estonians. In 2009, half of long-term unemployed were non-Estonians, but the share of non-Estonians among discouraged persons accounted for a fifth only.

The disappearance of jobs and long-term unemployment have been continuously deepening difficulties in coping of the unemployed people and their household members. In 2009 less than half of persons aged 15–74 estimated their coping as satisfactory. The share of people coping with some difficulties increased to 36% and the share of people coping with great difficulties increased to 15% (to 153,000). Due to the unemployment of parents also more and more children are in difficult economic situation. The number of children (less than 18 years of age) in the jobless households was over 30,000 in 2009 — nearly two times more than a year ago.

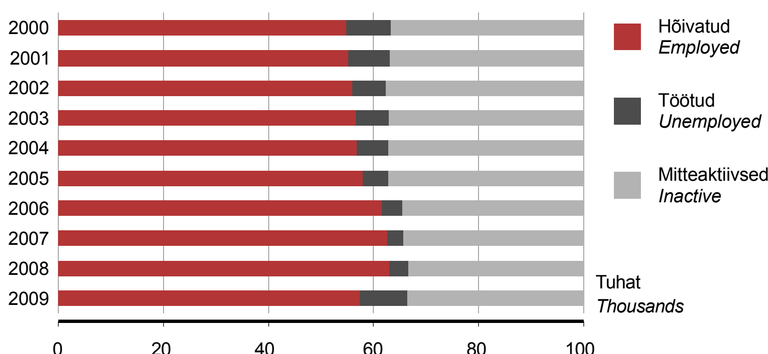
Tabel 1. **15–74-aastased soo ja hõiveseisundi järgi, 2005–2009**
Table 1. Population aged 15–74 by sex and labour status, 2005–2009

Sugu, hõiveseisund	2005	2006	2007	2008	2009	*Sex, labour status*
Mehed						***Males***
Tööjõud, tuhat	329,3	344,2	348,9	351,2	346,6	*Labour force, thousands*
hõivatud	300,5	322,9	330,0	330,9	288,1	*employed*
töötud	28,9	21,3	18,9	20,2	58,5	*unemployed*
Mitteaktiivsed, tuhat	159,2	145,7	140,3	136,7	139,7	*Inactive, thousands*
Kokku, tuhat	488,5	490,0	489,1	487,9	486,3	*Total, thousands*
Tööjõus osalemise määr, %	67,4	70,3	71,3	72,0	71,3	*Labour force participation rate, %*
Tööhõive määr, %	61,5	65,9	67,5	67,8	59,2	*Employment rate, %*
Töötuse määr, %	8,8	6,2	5,4	5,8	16,9	*Unemployment rate, %*
Naised						***Females***
Tööjõud, tuhat	330,3	342,6	338,5	343,7	344,3	*Labour force, thousands*
hõivatud	306,9	323,3	325,4	325,6	307,7	*employed*
töötud	23,3	19,2	13,1	18,1	36,5	*unemployed*
Mitteaktiivsed, tuhat	229,8	216,5	218,7	211,2	208,3	*Inactive, thousands*
Kokku, tuhat	560,0	559,1	557,2	554,9	552,5	*Total, thousands*
Tööjõus osalemise määr, %	59,0	61,3	60,7	61,9	62,3	*Labour force participation rate, %*
Tööhõive määr, %	54,8	57,8	58,4	58,7	55,7	*Employment rate, %*
Töötuse määr, %	7,1	5,6	3,9	5,3	10,6	*Unemployment rate, %*
Kokku						***Total***
Tööjõud, tuhat	659,6	686,8	687,4	694,9	690,9	*Labour force, thousands*
hõivatud	607,4	646,3	655,3	656,5	595,8	*employed*
töötud	52,2	40,5	32,0	38,4	95,1	*unemployed*
Mitteaktiivsed, tuhat	389,0	362,3	359,0	347,9	348,0	*Inactive, thousands*
Kokku, tuhat	1 048,6	1 049,1	1 046,4	1 042,8	1 038,8	*Total, thousands*
Tööjõus osalemise määr, %	62,9	65,5	65,7	66,6	66,5	*Labour force participation rate, %*
Tööhõive määr, %	57,9	61,6	62,6	63,0	57,4	*Employment rate, %*
Töötuse määr, %	7,9	5,9	4,7	5,5	13,8	*Unemployment rate, %*

Joonis 1. Tööealised hõiveseisundi järgi, 2008, 2009
Figure 1. Working-age population by labour status, 2008, 2009
(tuhat — *thousands*)

Joonis 2. 15–74-aastased hõiveseisundi järgi, 2000–2009
Figure 2. Population aged 15–74 by labour status, 2000–2009

Tabel 2. 15–74-aastased hariduse[a] ja hõiveseisundi järgi, 2005–2009
Table 2. Population aged 15–74 by education[a] and labour status, 2005–2009

Haridus, hõiveseisund	2005	2006	2007	2008	2009	*Education, labour status*
Esimese taseme haridus või madalam						***Below upper secondary education***
Tööjõud, tuhat	65,1	75,3	72,5	76,8	72,6	*Labour force, thousands*
hõivatud	55,7	65,7	64,4	67,6	51,8	*employed*
töötud	9,5	9,6	8,1	9,2	20,7	*unemployed*
Mitteaktiivsed, tuhat	170,5	163,2	156,2	152,3	145,6	*Inactive, thousands*
Kokku, tuhat	235,7	238,5	228,7	229,2	218,2	*Total, thousands*
Tööjõus osalemise määr, %	27,6	31,6	31,7	33,5	33,2	*Labour force participation rate, %*
Tööhõive määr, %	23,6	27,6	28,1	29,5	23,8	*Employment rate, %*
Töötuse määr, %	14,5	12,8	11,2	12,0	28,6	*Unemployment rate, %*
Teise taseme haridus, teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus						***Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education***
Tööjõud, tuhat	367,4	376,4	383,4	383,4	372,3	*Labour force, thousands*
hõivatud	333,8	353,2	364,9	361,2	313,4	*employed*
töötud	33,7	23,3	18,5	22,2	59,0	*unemployed*
Mitteaktiivsed, tuhat	161,1	148,5	151,1	138,5	143,5	*Inactive, thousands*
Kokku, tuhat	528,5	525,0	534,5	522,0	515,9	*Total, thousands*
Tööjõus osalemise määr, %	69,5	71,7	71,7	73,5	72,2	*Labour force participation rate, %*
Tööhõive määr, %	63,2	67,3	68,3	69,2	60,7	*Employment rate, %*
Töötuse määr, %	9,2	6,2	4,8	5,8	15,8	*Unemployment rate, %*
Kolmanda taseme haridus						***Tertiary education***
Tööjõud, tuhat	227,0	235,0	231,5	234,6	246,0	*Labour force, thousands*
hõivatud	218,0	227,4	226,1	227,7	230,6	*employed*
töötud	9,1	7,6	5,4	6,9	15,3	*unemployed*
Mitteaktiivsed, tuhat	57,4	50,6	51,6	57,0	58,8	*Inactive, thousands*
Kokku, tuhat	284,4	285,6	283,1	291,7	304,8	*Total, thousands*
Tööjõus osalemise määr, %	79,8	82,3	81,8	80,4	80,7	*Labour force participation rate, %*
Tööhõive määr, %	76,6	79,6	79,8	78,1	75,7	*Employment rate, %*
Töötuse määr, %	4,0	3,2	2,3	2,9	6,2	*Unemployment rate, %*

[a] Eesti haridustasemed: esimese taseme haridus või madalam — alghariduseta, algharidus, põhiharidus, kutseharidus põhihariduseta noortele; teise taseme haridus — kutseõpe põhihariduse baasil, üldkeskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, keskeriharidus põhihariduse baasil; teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus — kutsekeskharidus keskhariduse baasil; kolmanda taseme haridus — keskeriharidus keskhariduse baasil, kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad.

[a] ISCED 97 educational level: below upper secondary education — less than primary education, primary education, basic education, vocational education for youngsters without basic education; upper secondary education — vocational training based on basic education, general secondary education, vocational secondary education based on basic education, professional secondary education based on basic education; post-secondary non-tertiary education — vocational secondary education based on secondary education; tertiary education — professional secondary education based on secondary education, higher education, Master's and Doctor's degree.

Tabel 3. Tööjõud soo ja vanuse järgi, 2005–2009
Table 3. Labour force by sex and age, 2005–2009
(tuhat — *thousands*)

Sugu, vanuserühm	2005	2006	2007	2008	2009	*Sex, age group*
Mehed						***Males***
15–24	40,9	43,2	46,0	45,8	44,1	*15–24*
25–49	205,5	214,3	215,0	214,7	212,4	*25–49*
50–74	83,0	86,7	87,9	90,8	90,2	*50–74*
Kokku	329,3	344,2	348,9	351,2	346,6	*Total*
16 kuni pensioniiga	312,3	327,7	335,1	337,6	332,7	*16 until pension age*
15–64	319,3	331,7	337,9	340,4	337,1	*15–64*
Naised						***Females***
15–24	29,9	31,5	32,8	37,3	33,2	*15–24*
25–49	199,1	203,0	197,4	197,5	198,0	*25–49*
50–74	101,3	108,1	108,3	108,9	113,0	*50–74*
Kokku	330,3	342,6	338,5	343,7	344,3	*Total*
16 kuni pensioniiga	300,0	310,6	309,4	318,6	317,5	*16 until pension age*
15–64	318,5	329,3	324,7	331,0	333,0	*15–64*
Kokku						***Total***
15–24	70,7	74,7	78,8	83,1	77,3	*15–24*
25–49	404,6	417,2	412,4	412,2	410,4	*25–49*
50–74	184,3	194,8	196,1	199,6	203,2	*50–74*
Kokku	659,6	686,8	687,4	694,9	690,9	*Total*
16 kuni pensioniiga	612,3	638,3	644,5	656,2	650,2	*16 until pension age*
15–64	637,9	661,1	662,6	671,3	670,1	*15–64*

Tabel 4. Tööjõus osalemise määr soo ja vanuse järgi, 2005–2009
Table 4. Labour force participation rate by sex and age, 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

Sugu, vanuserühm	2005	2006	2007	2008	2009	*Sex, age group*
Mehed						***Males***
15–24	38,6	40,3	43,5	44,1	44,0	*15–24*
25–49	90,1	94,2	94,3	93,9	92,5	*25–49*
50–74	53,7	55,9	56,6	58,4	57,6	*50–74*
Kokku	67,4	70,3	71,3	72,0	71,3	*Total*
16 kuni pensioniiga	75,2	78,1	79,3	80,1	78,6	*16 until pension age*
15–64	72,8	75,3	76,9	77,6	76,9	*15–64*
15 ja vanemad	64,4	66,8	67,7	68,2	67,4	*15 and older*
Naised						***Females***
15–24	29,3	30,6	32,3	37,5	34,6	*15–24*
25–49	82,5	85,1	82,9	83,1	83,3	*25–49*
50–74	46,7	49,7	49,8	50,0	51,7	*50–74*
Kokku	59,0	61,3	60,7	61,9	62,3	*Total*
16 kuni pensioniiga	71,1	73,0	71,8	73,5	73,6	*16 until pension age*
15–64	66,7	69,1	68,5	70,0	70,6	*15–64*
15 ja vanemad	53,0	54,7	54,0	54,8	55,0	*15 and older*
Kokku						***Total***
15–24	34,0	35,5	38,0	40,8	39,4	*15–24*
25–49	86,2	89,5	88,5	88,4	87,8	*25–49*
50–74	49,6	52,3	52,6	53,5	54,2	*50–74*
Kokku	62,9	65,5	65,7	66,6	66,5	*Total*
16 kuni pensioniiga	73,1	75,5	75,6	76,7	76,1	*16 until pension age*
15–64	69,6	72,1	72,5	73,6	73,6	*15–64*
15 ja vanemad	58,1	60,1	60,2	60,8	60,6	*15 and older*

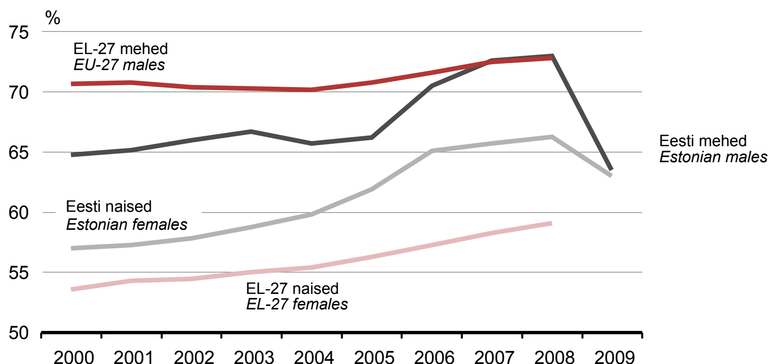
Tabel 5. Hõivatud soo ja vanuse järgi, 2005–2009
Table 5. Employed persons by sex and age, 2005–2009
(tuhat — *thousands*)

Sugu, vanuserühm	2005	2006	2007	2008	2009	*Sex, age group*
Mehed						***Males***
15–24	34,1	38,9	40,4	40,0	30,1	*15–24*
25–49	189,2	202,5	206,1	205,4	179,0	*25–49*
50–74	77,2	81,5	83,4	85,5	78,9	*50–74*
Kokku	300,5	322,9	330,0	330,9	288,1	*Total*
16 kuni pensioniiga	284,0	306,8	316,7	317,8	274,3	*16 until pension age*
15–64	290,7	310,8	319,2	320,2	278,6	*15–64*
Naised						***Females***
15–24	25,4	26,8	30,5	33,1	25,9	*15–24*
25–49	185,0	191,4	188,5	187,2	178,1	*25–49*
50–74	96,5	105,1	106,4	105,3	103,7	*50–74*
Kokku	306,9	323,3	325,4	325,6	307,7	*Total*
16 kuni pensioniiga	277,3	291,9	296,2	301,2	282,6	*16 until pension age*
15–64	295,5	310,3	311,6	313,2	297,2	*15–64*
Kokku						***Total***
15–24	59,5	65,7	70,9	73,1	56,0	*15–24*
25–49	374,2	393,9	394,6	392,7	357,1	*25–49*
50–74	173,7	186,6	189,8	190,8	182,7	*50–74*
Kokku	607,4	646,3	655,3	656,5	595,8	*Total*
16 kuni pensioniiga	561,4	598,8	613,0	619,0	556,9	*16 until pension age*
15–64	586,3	621,1	630,7	633,5	575,8	*15–64*

Tabel 6. Tööhõive määr soo ja vanuse järgi, 2005–2009
Table 6. Employment rate by sex and age, 2005–2009
(protsenti — *percentages)*

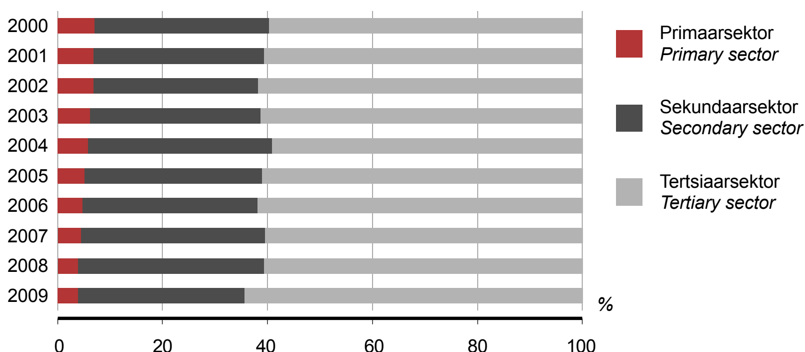
Sugu, vanuserühm	2005	2006	2007	2008	2009	*Sex, age group*
Mehed						***Males***
15–24	32,2	36,2	38,2	38,5	30,0	*15–24*
25–49	83,0	89,0	90,4	89,9	78,0	*25–49*
50–74	49,9	52,5	53,7	55,0	50,5	*50–74*
Kokku	61,5	65,9	67,5	67,8	59,2	*Total*
16 kuni pensioniiga	68,4	73,1	75,0	75,4	64,8	*16 until pension age*
15–64	66,2	70,5	72,6	73,0	63,5	*15–64*
15 ja vanemad	58,8	62,7	64,0	64,2	56,0	*15 and older*
Naised						***Females***
15–24	25,0	26,1	30,0	33,2	27,0	*15–24*
25–49	76,7	80,2	79,2	78,8	74,9	*25–49*
50–74	44,5	48,3	48,9	48,4	47,4	*50–74*
Kokku	54,8	57,8	58,4	58,7	55,7	*Total*
16 kuni pensioniiga	65,7	68,7	68,8	69,4	65,5	*16 until pension age*
15–64	61,9	65,1	65,7	66,3	63,0	*15–64*
15 ja vanemad	49,2	51,6	51,9	51,9	49,2	*15 and older*
Kokku						***Total***
15–24	28,6	31,3	34,2	35,9	28,5	*15–24*
25–49	79,7	84,5	84,7	84,2	76,4	*25–49*
50–74	46,7	50,1	50,9	51,1	48,7	*50–74*
Kokku	57,9	61,6	62,6	63,0	57,4	*Total*
16 kuni pensioniiga	67,0	70,9	71,9	72,4	65,2	*16 until pension age*
15–64	64,0	67,7	69,1	69,5	63,2	*15–64*
15 ja vanemad	53,5	56,6	57,4	57,5	52,3	*15 and older*

Joonis 3. 15–64-aastaste tööhõive määr Eestis ja Euroopa Liidus soo järgi, 2000–2009
Figure 3. Employment rate of population aged 15–64 in Estonia and in the European Union by sex, 2000–2009

Allikas: Statistikaamet, Eurostat.
Source: Statistics Estonia, Eurostat.

Joonis 4. Hõivatud majandussektori järgi, 2000–2009
Figure 4. Employed persons by sector of economy, 2000–2009

Tabel 7. Hõivatud tegevusala (EMTAK 2008)[a] järgi, 2005–2009

Table 7. Employed persons by economic activity (EMTAK 2008)[a], 2005–2009

(tuhat — *thousands*)

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	2009	*Economic activity*
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	31,3	31,1	30,3	25,3	24,0	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	5,9	5,2	5,5	6,0	6,4	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	135,5	132,9	131,2	135,0	113,8	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	10,6	11,3	8,7	8,2	7,7	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	4,3	2,0	2,1	2,3	2,4	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	48,8	63,6	82,1	81,0	58,3	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	80,0	88,1	86,9	92,5	83,2	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	49,2	56,5	52,9	49,9	49,7	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	20,9	22,0	22,3	23,6	20,1	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	14,9	15,2	13,6	15,3	14,3	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	6,9	7,6	9,5	10,4	11,4	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	10,2	10,0	9,7	10,2	9,2	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	16,0	17,3	17,6	20,5	20,5	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	17,4	15,6	18,2	17,3	16,8	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	37,8	39,8	39,2	38,4	36,7	*Public administration and defence, compulsory social security*
Haridus	55,4	58,5	55,0	59,9	62,5	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	33,4	36,4	36,2	31,1	33,0	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	15,0	18,3	17,7	14,8	14,2	*Arts, entertainment and recreation*
Muu tegevusala	14,1	14,6	16,8	14,8	11,5	*Other activities*
KOKKU	607,4	646,3	655,3	656,5	595,8	*TOTAL*

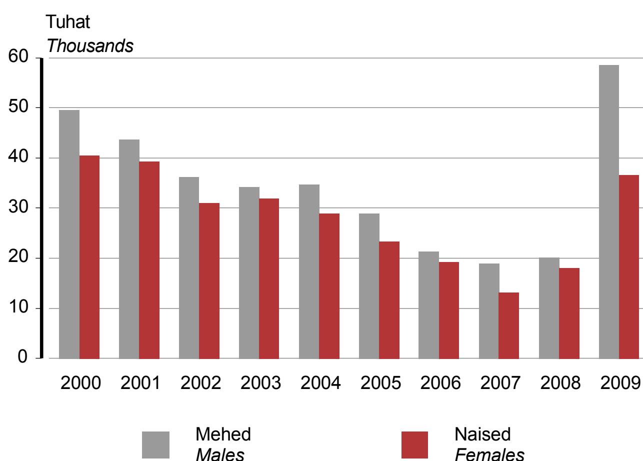
[a] Ettevõtte või asutuse allüksuse (toimla) tegevusala klassifikaatori EMTAK 2008 järgi.

[a] *Economic activity of the local unit of the enterprise according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2 classification).*

Tabel 8. Töötud soo ja vanuse järgi, 2005–2009
Table 8. Unemployed persons by sex and age, 2005–2009
(tuhat — *thousands*)

Sugu, vanuserühm	2005	2006	2007	2008	2009	*Sex, age group*
Mehed						***Males***
15–24	6,8	4,3	5,6	5,7	14,0	*15–24*
25–49	16,2	11,8	8,9	9,2	33,3	*25–49*
50–74	5,8	5,2	4,4	5,3	11,2	*50–74*
Kokku	28,9	21,3	18,9	20,2	58,5	*Total*
16 kuni pensioniiga	28,3	20,9	18,4	19,8	58,4	*16 until pension age*
15–64	28,6	21,0	18,8	20,1	58,5	*15–64*
Naised						***Females***
15–24	4,4	4,6	2,3	4,2	7,3	*15–24*
25–49	14,1	11,6	8,9	10,3	19,9	*25–49*
50–74	4,8	3,0	1,9	3,6	9,3	*50–74*
Kokku	23,3	19,2	13,1	18,1	36,5	*Total*
16 kuni pensioniiga	22,7	18,6	13,1	17,4	34,9	*16 until pension age*
15–64	23,0	19,0	13,1	17,7	35,8	*15–64*
Kokku						***Total***
15–24	11,2	9,0	7,9	10,0	21,3	*15–24*
25–49	30,4	23,3	17,8	19,5	53,2	*25–49*
50–74	10,6	8,2	6,3	8,9	20,5	*50–74*
Kokku	52,2	40,5	32,0	38,4	95,1	*Total*
16 kuni pensioniiga	50,9	39,5	31,5	37,2	93,3	*16 until pension age*
15–64	51,6	40,0	31,9	37,9	94,3	*15–64*

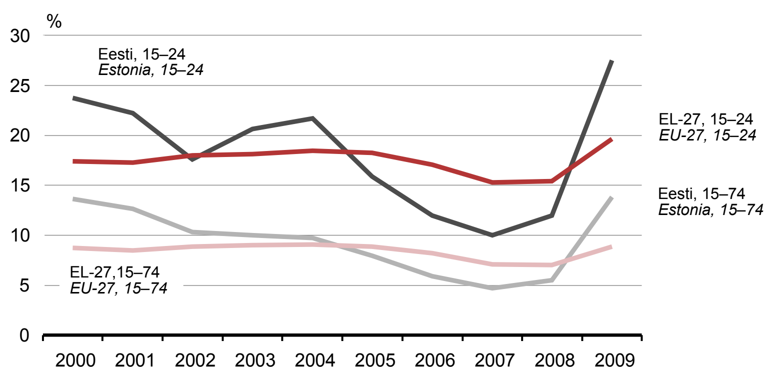
Joonis 5. Töötud soo järgi, 2000–2009
Figure 5. Unemployed persons by sex, 2000–2009

Tabel 9. Töötuse määr soo ja vanuse järgi, 2005–2009
Table 9. Unemployment rate by sex and age, 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

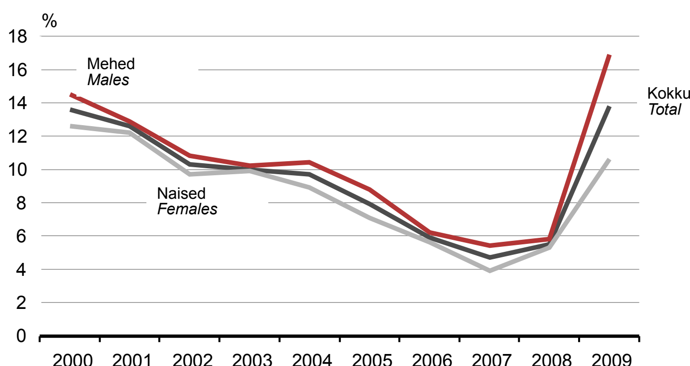
Sugu, vanuserühm	2005	2006	2007	2008	2009	*Sex, age group*
Mehed						***Males***
15–24	16,6	10,0	12,1	12,6	31,7	*15–24*
25–49	7,9	5,5	4,1	4,3	15,7	*25–49*
50–74	7,0	6,0	5,1	5,8	12,4	*50–74*
Kokku	8,8	6,2	5,4	5,8	16,9	*Total*
16 kuni pensioniiga	9,1	6,4	5,5	5,9	17,6	*16 until pension age*
15–64	9,0	6,3	5,5	5,9	17,4	*15–64*
Naised						***Females***
15–24	14,9	14,7	7,1	11,3	22,0	*15–24*
25–49	7,1	5,7	4,5	5,2	10,1	*25–49*
50–74	4,7	2,8	1,8	3,3	8,2	*50–74*
Kokku	7,1	5,6	3,9	5,3	10,6	*Total*
16 kuni pensioniiga	7,6	6,0	4,2	5,5	11,0	*16 until pension age*
15–64	7,2	5,8	4,0	5,4	10,8	*15–64*
Kokku						***Total***
15–24	15,9	12,0	10,0	12,0	27,5	*15–24*
25–49	7,5	5,6	4,3	4,7	13,0	*25–49*
50–74	5,8	4,2	3,2	4,4	10,1	*50–74*
Kokku	7,9	5,9	4,7	5,5	13,8	*Total*
16 kuni pensioniiga	8,3	6,2	4,9	5,7	14,4	*16 until pension age*
15–64	8,1	6,0	4,8	5,6	14,1	*15–64*

Joonis 6. Töötuse määr Eestis ja Euroopa Liidus vanuse järgi, 2000–2009
Figure 6. Unemployment rate in Estonia and in the European Union by age, 2000–2009

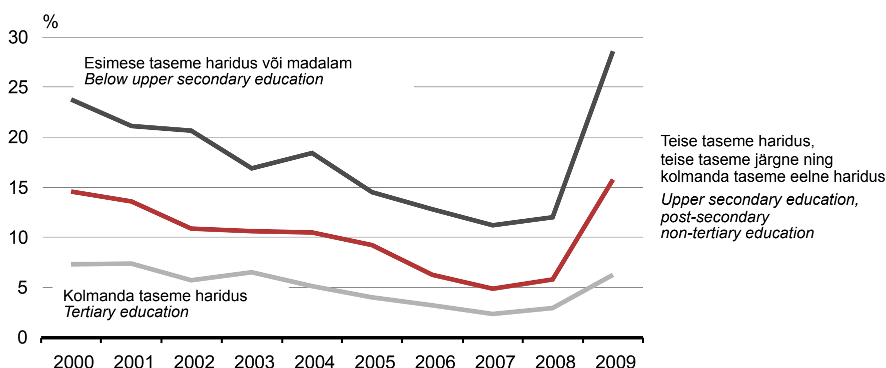

Allikas: Statistikaamet, Eurostat.
Source: Statistics Estonia, Eurostat.

Joonis 7. Töötuse määr soo järgi, 2000–2009
Figure 7. Unemployment rate by sex, 2000–2009

Joonis 8. Töötuse määr hariduse järgi, 2000–2009
Figure 8. Unemployment rate by education, 2000–2009

Tabel 10. Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2005–2009
Table 10. Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2005–2009
(tuhat — *thousands*)

Sugu, töötuse kestus	2005	2006	2007	2008	2009	*Sex, duration of unemployment*
Mehed						***Males***
Alla 6 kuu	11,9	7,6	7,5	10,0	29,1	*Less than 6 months*
6–11 kuud	3,0	2,9	1,5	3,1	13,7	*6 to 11 months*
Vähemalt 12 kuud	13,9	10,8	10,0	7,2	15,7	*At least 12 months*
vähemalt 24 kuud	9,2	6,4	5,7	3,5	5,6	*at least 24 months*
KOKKU	28,9	21,3	18,9	20,2	58,5	*TOTAL*
Naised						***Females***
Alla 6 kuu	6,7	8,1	5,9	10,3	20,2	*Less than 6 months*
6–11 kuud	2,7	2,3	1,4	3,1	5,9	*6 to 11 months*
Vähemalt 12 kuud	14,0	8,8	5,9	4,7	10,4	*At least 12 months*
vähemalt 24 kuud	9,0	5,0	3,2	2,7	3,4	*at least 24 months*
KOKKU	23,3	19,2	13,1	18,1	36,5	*TOTAL*
Kokku						***Total***
Alla 6 kuu	18,6	15,7	13,4	20,3	49,3	*Less than 6 months*
6–11 kuud	5,7	5,3	2,8	6,2	19,7	*6 to 11 months*
Vähemalt 12 kuud	27,9	19,5	15,8	11,8	26,1	*At least 12 months*
vähemalt 24 kuud	18,2	11,4	8,9	6,2	9,0	*at least 24 months*
KOKKU	52,2	40,5	32,0	38,4	95,1	*TOTAL*

Tabel 11. Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2005–2009
Table 11. Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

Sugu, töötuse kestus	2005	2006	2007	2008	2009	*Sex, duration of unemployment*
Mehed						***Males***
Alla 6 kuu	41,3	35,6	39,5	49,4	49,8	*Less than 6 months*
6–11 kuud	10,4	13,9	7,7	15,2	23,4	*6 to 11 months*
Vähemalt 12 kuud	48,2	50,5	52,8	35,3	26,8	*At least 12 months*
vähemalt 24 kuud	32,0	30,2	30,2	17,5	9,6	*at least 24 months*
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	*TOTAL*
Naised						***Females***
Alla 6 kuu	28,6	42,4	44,9	57,1	55,3	*Less than 6 months*
6–11 kuud	11,5	12,0	10,4	17,0	16,3	*6 to 11 months*
Vähemalt 12 kuud	59,9	45,6	44,7	25,9	28,4	*At least 12 months*
vähemalt 24 kuud	38,6	25,8	24,2	14,9	9,4	*at least 24 months*
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	*TOTAL*
Kokku						***Total***
Alla 6 kuu	35,6	38,8	41,7	53,0	51,9	*Less than 6 months*
6–11 kuud	10,9	13,0	8,8	16,1	20,7	*6 to 11 months*
Vähemalt 12 kuud	53,4	48,2	49,5	30,9	27,4	*At least 12 months*
vähemalt 24 kuud	34,9	28,1	27,7	16,3	9,5	*at least 24 months*
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	*TOTAL*

Tabel 12. Mitteaktiivsed soo ja vanuse järgi, 2005–2009
Table 12. Inactive population by sex and age, 2005–2009
(tuhat — *thousands*)

Sugu, vanuserühm	2005	2006	2007	2008	2009	*Sex, age group*
Mehed						***Males***
15–24	65,1	64,1	59,7	58,1	56,2	*15–24*
25–49	22,6	13,2	13,1	13,8	17,2	*25–49*
50–74	71,6	68,4	67,5	64,8	66,3	*50–74*
Kokku	159,2	145,7	140,3	136,7	139,7	*Total*
16 kuni pensioniiga	103,0	92,0	87,3	83,8	90,6	*16 until pension age*
15–64	119,6	108,8	101,5	98,4	101,2	*15–64*
15 ja vanemad	182,0	171,0	166,5	163,9	167,5	*15 and older*
Naised						***Females***
15–24	72,0	71,4	68,8	62,3	62,8	*15–24*
25–49	42,1	35,7	40,6	40,1	39,8	*25–49*
50–74	115,7	109,5	109,4	108,8	105,7	*50–74*
Kokku	229,8	216,5	218,7	211,2	208,3	*Total*
16 kuni pensioniiga	122,2	114,7	121,3	115,1	113,7	*16 until pension age*
15–64	158,9	147,1	149,2	141,8	139,0	*15–64*
15 ja vanemad	293,4	284,3	288,5	283,2	281,5	*15 and older*
Kokku						***Total***
15–24	137,0	135,5	128,5	120,4	119,0	*15–24*
25–49	64,7	48,9	53,7	53,9	57,0	*25–49*
50–74	187,3	177,9	176,8	173,6	172,0	*50–74*
Kokku	389,0	362,3	359,0	347,9	348,0	*Total*
16 kuni pensioniiga	225,2	206,7	208,6	198,9	204,3	*16 until pension age*
15–64	278,4	255,9	250,7	240,3	240,2	*15–64*
15 ja vanemad	475,4	455,2	455,1	447,2	449,0	*15 and older*

Tabel 13. 15–74-aastased mitteaktiivsed mitteaktiivsuse põhjuse järgi, 2005–2009
Table 13. Inactive population aged 15–74 by reason of inactivity, 2005–2009
(tuhat — *thousands*)

Mitteaktiivsuse põhjus	2005	2006	2007	2008	2009	*Reason of inactivity*
Õpingud	126,1	124,4	117,7	109,0	105,5	*Studies*
Haigus või vigastus	47,0	51,3	51,8	51,2	50,5	*Illness or disability*
Rasedus-, sünnitus- või lapsehoolduspuhkus	27,1	23,8	26,5	28,6	34,0	*Pregnancy, maternity or parental leave*
Vajadus hoolitseda laste või teiste pereliikmete eest	14,0	13,9	13,6	12,2	9,2	*Need to take care of children or other members of the family*
Pensioniiga	145,4	129,5	132,9	132,6	131,7	*Pension age*
Heitunud (kaotanud lootuse tööd leida)	14,7	7,2	7,3	5,5	8,7	*Discouraged persons (lost hope to find work)*
Muu	14,6	12,2	9,2	8,7	8,3	*Other*
KOKKU	389,0	362,3	359,0	347,9	348,0	*TOTAL*

Metoodika

Statistikaamet korraldas esimese Eesti tööjõu-uuringu (ETU) 1995. aasta alguses. 1997.–1999. aastal toimus küsitlus II kvartalis. Alates 2000. aastast on ETU kvartali- ja aastaväljundiga pidevuuring. Valimisse sattunud leibkondade uuringunädalad on jaotatud ühtlaselt üle kogu aasta, s.t iga nädala kohta korraldatakse võrdne arv küsitlusi.

Kuni 2000. aasta II kvartalini koosnes ETU küsimustik kahest osast:

- uuringunädala osaga koguti tööinfot küsitlusele eelnenud nädala kohta,
- tagasivaatelise osaga koguti töömuutuste andmeid uuringule eelnenud aastatel.

Ehkki kvartalitulemusi saadakse pidevuuringu põhjal alates 2000. aasta I kvartalist, koguti I ja II kvartalis veel tagasivaatelisi andmeid 1999. aasta kohta, sest siis toimus küsitlus vaid II kvartalis. Alates 2000. aasta III kvartalist tagasivaatelisi andmeid enam ei koguta, sest küsitlus toimub pidevalt ja kõik andmed saadakse uuringunädala järgi. Aasta keskmised on kvartalitulemuste aritmeetilised keskmised.

Küsitletavate valiku alus oli 1995. aastal 1989. aasta rahvaloenduse andmebaas, 1997.–2001. aastal AS Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister), 2002.–2004. aastal 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse aadressbaas, alates 2005. aastast rahvastikuregister.

ETU-ga kogutakse andmeid tööealistelt isikutelt (15–74-aastased). Enne 2002. aastat arvestati küsitletava vanuse määramisel vaid sünniaastat: tööealisteks loeti inimesed, kes uuringuaasta 1. jaanuaril olid 15–74-aastased. 2002. aastast alates arvestatakse ka sünnikuupäeva: tööealised on isikud, kes uuringunädalal olid 15–74-aastased.

Alates 2002. aastast kasutatakse vanuse arvutamisel sünnikuupäeva, mis võimaldab täpselt arvutada ka vanuserühma „16 kuni pensioniiga” andmeid. Enne 2002. aastat arvestati ETU-s pensioniiga ainult täisaastates.

ETU andmete laiendamisel on aluseks arvestuslik rahvaarv uuringuaasta 1. jaanuari seisuga. Laiendustegurid arvutatakse maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi.

Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Vähem kui 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud (tabelites tähistus „...”), sest need ei ole usaldus-väärsed.

Tööjõu-uuringus kasutatud pensioniiga, 1989–2009

	Vanus, aastat	
	mehed	naised
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58,5
2004	63	59
2005–2006	63	59,5
2007	63	60
2008–2009	63	60,5

Methodology

Statistics Estonia conducted the first Labour Force Survey (ELFS) at the beginning of 1995. In 1997–1999 the survey was conducted in the 2nd quarter. Starting from the year 2000, the survey is a continuous survey providing quarterly and annual results. The reference weeks for households in the sample are spread evenly throughout the whole year, i.e. the same number of interviews is conducted every week of the year.

Until the 2nd quarter of 2000, the questionnaire of ELFS consisted of two parts:

- *the part of the reference week in which the data were collected about the week preceding the survey;*
- *the retrospective part in which the data were collected about the changes of work in the years preceding the survey.*

The quarterly results are received on the basis of the continuous survey since the 1st quarter of 2000, however, in the 1st and 2nd quarters the retrospective data were collected for the year 1999, as the survey was conducted in the 2nd quarter only. Since the 3rd quarter of 2000, the retrospective data are no longer collected. There is no need for that as the survey is conducted continuously. The annual averages are calculated as an arithmetical mean of quarters.

The 1989 Population Census database served as a sample frame in 1995, in 1997–2001 the population database of Andmevara Ltd (Population Register), in 2002–2004 the 2000 Population and Housing Census database, and since 2005 the Population Register is used.

The target population of the survey are the working-age residents of Estonia (aged 15–74). Up to 2002, the respondents were classified as falling in or out of the working-age population only according to the year of birth: the working-age population is the population between the ages of 15 and 74 on 1 January of the reference year. Since 2002, the date of birth is also taken into account when calculating the age of the respondent: the working-age population is the population between the ages of 15 and 74 in the reference week.

As since 2002 the age of the respondent is calculated according to the date of birth, the data for the age group "16 until pension age" are also much more precise. Before 2002 the pension age was calculated only in full-years.

The expansion of the data of the Labour Force Survey is based on the estimated population as of 1 January of the reference year. The expansion coefficients have been calculated according to county, sex and 5-year age groups.

All the data received through the expansion of the sample are the estimates of actual parameters. The estimates that are based on less than 20 persons of the sample have not been published (in tables, the symbol "...") as they are not reliable.

Pension age used in the ELFS, 1989–2009

	Age, years	
	males	*females*
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58.5
2004	63	59
2005–2006	63	59.5
2007	63	60
2008–2009	63	60.5

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 3/2009. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

PALK

Mare Kusma, Vilma Mere

Ülevaade

Aasta keskmist brutokuupalka arvutatakse lühiajastatistika alusel. Ajavahemikul 2000–2008 kõikus brutopalga juurdekasvutempo 8,4% ja 20,5% vahel. Kui 2006. aastal oli palk hakanud kiiresti tõusma, siis 2008. aastal palgakasv pidurdus.

2009. aastal esimest korda alates 1993. aastast keskmine brutokuupalk langes võrreldes eelneva aastaga. 2008. aastaga võrreldes oli brutokuupalga langus 5%. Brutopalga languse üks põhjuseid on olnud ebaregulaarsete preemiate ja lisatasude osatähtsuse vähenemine brutopalgas. Preemiad on vähenenud kõikidel tegevusaladel.

Samuti kahanes palgatöötajate arv. 2009. aasta lõpu seisuga oli palgatöötajaid 10,6% vähem kui 2008. aasta lõpus ja see on toonud kaasa muutused palgatöötajate struktuur.

Keskmine brutopalk tõusis 2009. aastal ainult elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamise tegevusalal (7,0%) ja langes kõige enam ehituses (-13,2%). Kõige väiksem brutopalk oli 2009. aastal majutuse ja toitlustuse tegevusalal (2,8 korda väiksem kui finants- ja kindlustus-tegevuses). Finants- ja kindlustustegevuses on palk keskmisest brutopalgast 1,9 korda suurem. Finants- ja kindlustustegevuses on palk juba aastaid olnud kõrgeim. Palga suuruse poolest järgmine on info ja side tegevusala, kus on keskmisest 1,6 korda kõrgem palk.

Avalikus sektoris on keskmine brutokuupalk kõrgem kui erasektoris. Keskmine brutokuupalk avalikus sektoris oli 2009. aastal 12 914 krooni ja erasektoris 12 013 krooni. 2008. aastaga võrreldes langes keskmine brutokuupalk nii avalikus kui ka erasektoris — vastavalt 4,0% ja 5,6%.

2009. aasta lõpus oli palgatöötajate arv erasektoris 13,4% väiksem kui 2008. aasta lõpus. Samal ajal vähenes avaliku sektori palgatöötajate arv 3,5%. Avalikku sektorisse kuuluvad ka riigi ja kohaliku omavalitsuse omanduses olevad äriühingud.

Keskmine brutokuupalk langes 2009. aastal kõikides maakondades. Kõige suurem oli langus Järva- ja Jõgevamaal — vastavalt 11,0% ja 10,6%. Palgatöötajate arv vähenes Järva- ja Jõgevamaal vastavalt 13,5% ja 19,8%.

Kõige vähem langes brutopalk Läänemaal (-0,5%), seejuures ilma ebaregulaarsete preemiate ja lisatasudeta tõusis sealne keskmine brutopalk 1,5%.

2009. aastal langes viimase 16 aasta jooksul esimest korda ka reaalpalk. 2006. aastal peamiselt brutopalga muutuse mõjul alanud reaalpalga kiire kasv pidurdus järsult 2008. aastal. Reaalpalk, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju, langes 2009. aastal 4,9%.

2009. aastal vähenes tööandja keskmine tööjõukulu palgatöötaja kohta 4,1%. Tööjõukulu hõlmab brutopalka ning tööandja sotsiaalmakseid, -hüvitisi ja -toetusi palgatöötajatele. Keskmine tööjõukulu töötaja kohta suurenes 2009. aastal võrreldes 2008. aastaga ainult kahel tegevusalal — elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamise tegevusalal (8,6%) ning info ja side tegevusalal (0,2%). Enim vähenes keskmine tööjõukulu töötaja kohta ehituses (-11,8%).

WAGES AND SALARIES

Mare Kusma, Vilma Mere

Overview

The average annual gross wages and salaries are calculated on the basis of short-term statistics. During the period 2000–2008 the rate of increase in the gross wages and salaries fluctuated between 8.4% and 20.5%. A rapid growth of wages (salaries) which had started in 2006 slowed down in 2008.

For the first time since 1993, the average monthly gross wages and salaries decreased in 2009 compared to the previous year. *Compared to 2008, the decrease in monthly gross wages and salaries was 5%. One of the reasons for the decrease in the gross wages and salaries has been the declining share of irregular bonuses in the gross wages and salaries. Bonuses have decreased in all economic activities.*

The number of employees decreased as well. As of the end of 2009, the number of employees decreased by 10.6% compared to the end of 2008. This has brought along a change in the structure of employees.

In 2009, the average monthly gross wages and salaries increased only in electricity, gas, steam and air conditioning supply (7.0%) and decreased the most in construction (-13.2%). In 2009 the gross wages and salaries were the lowest in accommodation and food services (2.8 times lower than in the financial and insurance activity). In the financial and insurance activity, the gross wages and salaries are 1.9 times higher than the country's average gross wages and salaries. For years, wages (salaries) have been the highest in the financial and insurance activity. The economic activity of information and communication, where the wages and salaries are 1.6 times higher than the country's average, holds the second position with respect to wages (salaries).

In the public sector, the average monthly gross wages and salaries are higher than in the private sector. *In 2009, the average monthly gross wages and salaries were 12,914 kroons in the public sector and 12,013 kroons in the private sector. Compared to 2008, the average monthly gross wages and salaries decreased in the public as well as private sector — by 4.0% and 5.6%, respectively.*

At the end of 2009, the number of employees in the private sector was by 13.4% smaller compared to the end of 2008. At the same time, the number of employees working in the public sector decreased by 3.5%. The public sector also includes companies owned by the state and local governments.

In 2009 the average monthly gross wages and salaries decreased in all counties. *The decline was the biggest in Järva county (11.0%) and Jõgeva county (10.6%). The number of employees decreased in Järva and Jõgeva counties — by 13.5% and 19.8% respectively.*

Gross wages and salaries decreased the least in Lääne county (-0.5%). Excluding irregular bonuses, the average gross wages and salaries increased by 1.5% in this county.

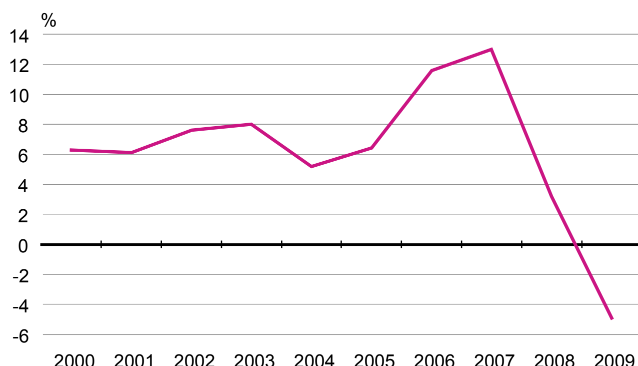
In 2009, real wages decreased for the first time during the last 16 years. *The rapid growth of real wages, which started in 2006, being mainly influenced by the change in gross wages (salaries), slowed down abruptly in 2008. Real wages, in which the influence of the change in the consumer price index has been taken into account, decreased in 2009 by 4.9%.*

In 2009 the employer's average labour costs per employee decreased by 4.1%. *Labour costs include gross wages and salaries, employer's contributions and employer's imputed social contributions to employees. In 2009 compared to 2008, the average labour costs per employee increased only in two economic activities — in electricity, gas, steam and air conditioning supply (8.6%) and in information and communication (0.2%). The average labour costs per employee decreased the most in construction (-11.8%).*

Tabel 1. Palgatöötaja keskmine brutopalk ja tööjõukulu kuus põhitegevusala järgi, 2009
Table 1. Average monthly gross wages (salaries) and labour costs per employee by economic activity, 2009

Tegevusala	Brutokuupalk, krooni *Monthly gross wages (salaries), kroons*	Tööjõukulu, krooni *Labour costs, kroons*	Muutus võrreldes eelmise aastaga, % *Change compared to the previous year, %*		*Economic activity*
			brutokuupalk *monthly gross wages (salaries)*	tööjõukulu *labour costs*	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	9 910	13 374	-6,9	-8,1	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	13 798	18 865	-7,9	-7,4	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	11 214	15 392	-4,8	-3,5	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	16 556	22 979	7,0	8,6	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	12 800	17 379	-2,0	-1,0	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	12 104	16 544	-13,2	-11,8	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	11 492	15 607	-6,8	-6,1	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	12 541	17 070	-5,1	-4,4	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	8 049	10 873	-2,2	-1,3	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	20 062	27 630	-0,9	0,2	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	22 881	31 704	-3,8	-2,9	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	9 888	13 240	-6,3	-6,0	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	14 318	19 387	-6,2	-5,2	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	11 167	15 044	-3,4	-2,4	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	15 347	20 922	-7,5	-6,8	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	11 028	14 859	-2,4	-1,9	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	12 940	17 392	-2,5	-2,0	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	9 595	13 110	-7,2	-5,5	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	8 667	11 722	-6,3	-5,4	*Other service activities*
Tegevusalade keskmine	**12 264**	**16 697**	**-5,0**	**-4,1**	***Average of economic activities***

Joonis 1. Reaalpalga muutus võrreldes eelmise aastaga, 2000–2009
Figure 1. Change in real wages compared to the previous year, 2000–2009

Metoodika

Palga lühiajastatistika hõlmab Eestis tegutsevaid ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone, v.a osa mittetulundusühinguid. Aastatel 1994–1996 küsitleti kord kvartalis kõiki riigi- ja munitsipaalettevõtteid, -asutusi ja -organisatsioone ning peale selle ettevõtteid, kus oli üle 19 töötaja. Ülejäänud ettevõtteid uuriti valikuliselt lihtsa juhusliku valiku põhimõttel. 1997. aastal metoodikat muudeti. Nüüd kogutakse palgaandmeid kuu kaupa. Uuritakse kõiki riigi- ja munitsipaalasutusi ning -organisatsioone ja peale selle ettevõtteid, kus on üle 49 töötaja. Ülejäänud ettevõtteid uuritakse valikuliselt.

Avaldatavad keskmised brutokuupalgad on arvutatud täistööajaga töötaja kohta, et palka oleks võimalik võrrelda tööaja pikkusest olenemata. Keskmine brutokuupalk ei hõlma töövõtulepinguga töötajate töötasu, sest nende töötunde on raske mõõta. Samuti on nende tööaega raske taandada täistööajale, sest Eesti seadused ei nõua töövõtulepinguga töötajate tööaja arvestuse pidamist.

Methodology

The short-term survey population of wages statistics includes all enterprises, institutions and organisations, except for some non-profit associations, operating in Estonia. In 1994–1996 the data on wages were collected by quarters. All state and municipal enterprises, institutions, organisations and, in addition, also enterprises with more than 19 employees were enumerated completely. The rest of enterprises were sampled. In 1997 the methodology was changed and the data on wages and salaries are now collected monthly. Since 1997 all state and municipal institutions and organisations as well as enterprises with more than 49 employees are enumerated completely. The rest of enterprises are sampled.

The published average monthly gross wages and salaries have been calculated for the number of employees in full-time units, which allows comparison of different average wages regardless of the length of working time. The average gross wages and salaries exclude payments to employees working on the basis of the contract of agreement as it is difficult to measure their working time. Besides, it is complicated to convert their working time into full-time units as the Estonian legislation does not require recording of working time of employees working on the basis of the contract of agreement.

HINNAD

Eveli Šokman

Ülevaade

2009. aastal jätkus aasta varem alanud Eesti hinnaindeksite langus. Majanduse üldisele jahtumisele reageeris Eestis kõige kiiremini ehitushinnaindeks, mis 2009. aastal langes 8,5%. Esimest korda alates 1995. aastast oli ehitushinnaindeksi aastamuutus negatiivne. Peale tööjõu odavnemise (-15,9%) on jätkanud odavnemist ka ehitusmasinate kasutamine (-3,8%) ja ehitusmaterjalid (-5,5%). Tööjõu odavnemine oli tihedalt seotud 30%-lise ehitusmahtude vähenemisega Eestis 2009. aastal.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeks langes 2009. aastal 0,5%, mis on kiire langus võrreldes 2008. aasta 7,1%-lise hinnatõusuga. 2009. aasta esimesel poolel oli tööstustoodangu tootjahinnaindeks endiselt languses ja töötlevas tööstuses langesid hinnad 2008. aastaga võrreldes 2,4%. Seega on loodud eeldus kodumaiste tarbekaupade odavnemiseks ja jaehindade langetamiseks. Samal ajal jätkusid hinnatõusud energeetikas (16,2%) ja mäetööstuses (9,4%).

Esimest korda oli tarbijahinnaindeksi aastamuutus negatiivne. 2009. aastal langes tarbijahinnaindeks 2008. aasta keskmisega võrreldes 0,1%.

Tarbijahinnaindeks alustas 2009. aastat langusega, mis oli võrreldes 2008. aasta detsembriga -0,6%. Selle peamine põhjus oli mootorikütuse odavnemine. Tarbijahinnaindeksi muutus jaanuaris võrreldes eelneva aasta sama kuuga oli kahanenud 4,1%-ni. Maikuus langes indeks võrreldes eelmise aasta sama kuuga 0,3%, püsides languses kuni novembrini.

2008. aastal kallinenud toiduhinnad pöördusid 2009. aastal langusesse ja olid keskmiselt 4% odavamad kui aasta varem. Enim odavnesid piimatooted (-12,8%).

Mootorikütuse hinnad olid 2009. aastal kõikuvad ja saavutasid 2008. aastaga võrreldes languseks 13,4%.

2009. aastal olid tarbijahinnaindeksi suuremad mõjutajad 2008. aasta keskmisega võrreldes eluasemeteenuste, toidu, mootorikütuse, alkohoolsete jookide ja tubakatoodete hinnamuutused. Oma osa oli siin tööstustoodangu tootja- ja impordihindade langusel. Tubakatoodete 24,7%-line kallinemine oli tingitud 2008. aasta aktsiisimäärade tõusust — uute maksumääradega sigaretid jõudsid kaubandusvõrku alles 2008. aasta augustis-septembris. 2009. aastal mõjutas tarbijahinnaindeksit ka käibemaksumäärade tõstmine 18%-st 20%-ni, millega kaasnes laialdane hindade korrigeerimine enamikus kaubagruppides.

Võttes aluseks harmoneeritud tarbijahinnaindeksi, mida arvutatakse kogu Euroopa Liidus (EL) ühtsete reeglite järgi, oli Eurostati andmetel EL-i 27 liikmesriigi 2009. aasta keskmine hinnatõus 1,0%. Kõige suurem oli hinnatõus Rumeenias (5,6%), järgnesid Leedu (4,2%), Ungari (4,0%) ja Poola (4,0%). Aastane hinnalangus oli suurim Iirimaal (-1,7%), Portugalis (-0,9%) ja Hispaanias (-0,3%).

EL-is tõusid toiduhinnad 2009. aastal keskmiselt 0,9%. Hinnatõus oli suurim Maltal (6,9%), Suurbritannias (5,6%), Poolas (4,6%) ja Küprosel (4,1%). Eestis toiduhinnad langesid (-4,0%). Meist kiiremini langesid toiduhinnad möödunud aastal ainult Slovakkias (-4,3%).

Alkohoolsete jookide hinnad tõusid möödunud aastal kõige rohkem Lätis (14,4%). Tubakatoodete hinnad tõusid keskmisest (7,0%) palju rohkem Rumeenias (26,3%), Lätis (26,2%), Leedus (25,7%), Eestis (24,7%) ja Bulgaarias (23,4%). Sellised tõusud on seletatavad maksumäärade muutusega.

Elekter, gaas, soojusenergia ja küte kokku odavnesid EL-is aastaga keskmiselt 0,3%. Kõige suurem oli hinnalangus Küprosel (-16,3%), järgnesid Kreeka (-16,0%) ja Belgia (-12,9%). Suurimad hinnatõusud olid Leedus (16,2%) ja Maltal (11,7%). Soojusenergia 2009. aasta keskmine hinnatõus EL-is oli 2008. aastaga võrreldes 6,8%. Teistest oli pikalt ees Leedu, kus soojusenergia hind oli eelneva aastaga võrreldes 31,2% kõrgem. Leedule järgnes Prantsusmaa (23,8%).

Kui 2008. aastal tõusid mootorikütuse hinnad EL-is keskmiselt 10,1%, siis 2009. aastal toimus varasema aasta keskmisega võrreldes suur hinnalangus, mis oli EL-is keskmiselt 11,7%. Hinnalangus toimus kõikides EL-i riikides ja oli suurim Austrias (-18,2%), kellele järgnesid Luksemburg (-17,4%) ja Prantsusmaa (-16,8%). Hinnalangus oli väike Rumeenias (-1,5%) ja Leedus (-4,3%).

Euroala harmoneeritud tarbijahinnaindeks tõusis aastaga vaid 0,3%.

PRICES

Eveli Šokman

Overview

The decrease in price indices in Estonia which had started in 2008 continued in 2009. *While the economy was cooling down the construction price index was the first who reacted to this in Estonia — the annual decrease of the index was 8.5% in 2009. Since 1995, the annual average construction price index fell for the first time compared to the average of the previous year. In addition to labour force (-15.9%) also the use of building machines (-3.8%) and building materials (-5.5%) has continued to cheapen. Cheapening of labour force is closely related to the decrease of construction volume by 30% in 2009.*

The producer price index of industrial output decreased by -0.5% in 2009, which compared to the increase by 7.1% in 2008 was fast regression. In the 1st half of 2009 the producer price index of industrial output was still decreasing and prices in manufacturing decreased by 2.4% compared to 2008. Thus the preconditions have been established for cheapening of domestic consumer goods and for the decrease of retail prices. At the same time the price increase in energy supply and mining continued (by 16.2% and 9.4%, respectively).

For the first time the annual average consumer price index was negative. *In 2009 compared to the average of 2008 the consumer price index decreased by 0.1%.*

The consumer price index started year 2009 with a decrease. In January 2009 compared to December 2008 the consumer price index decreased by 0.6%. The main reason was the decrease of prices of motor fuel. The change of the consumer price index in January compared to the same month of the previous year had decreased up to 4.1%. In May the index decreased 0.3% compared to the same month of the previous year and remained in falling trend until November.

The prices of food that had increased in 2008 turned to fall in 2009 and were on average 4% lower than a year earlier. The prices of dairy products decreased the most (-12.8%).

In 2009 the prices of motor fuel were fluctuating and ended up with a decrease of 13.4% compared to 2008.

In 2009 compared to the average of 2008, the consumer price index was mainly influenced by the change in the prices of housing services, food, motor fuel, alcoholic beverages and tobacco products. This was partly caused by the decrease of the producer and import prices. The price increase of tobacco products by 24.7% was the after-effect of the increase of excise duties in 2008 when cigarettes with new tax stamps arrived to the shops only in August–September 2008. In 2009 the consumer price index was also influenced by the rate of value added tax (VAT) that was raised from 18% to 20%. This brought along a large-scale price correction in the majority of commodity groups.

On the basis of the harmonized index of consumer prices, which is calculated in the whole European Union by the uniform rules, according to Eurostat, the annual average rate of change of EU-27 was 1.0% in 2009. *The price increase was the highest in Romania (5.6%),*

followed by Lithuania (4.2%), Hungary (4.0%) and Poland (4.0%). The annual price decrease was in Ireland (-1.7%), Portugal (-0.9%) and Spain (-0.3%).

In 2009 the annual average growth in food prices of the EU was 0.9%. The increase of food prices was the biggest in Malta (6.9%), United Kingdom (5.6%), Poland (4.6%) and Cyprus (4.1%). In Estonia the prices of food decreased (-4.0%). The fall of food prices was faster than in Estonia only in Slovakia (-4.3%) last year.

The price increase of alcoholic beverages was the highest in Latvia (14.4%). The prices of tobacco products increased more than average (7.0%) in Romania (26.3%), Latvia (26.2%), Lithuania (25.7%), Estonia (24.7%) and Bulgaria (23.4%). This kind of price increase could be explained by the change of tax rates.

The prices of electricity, gas, heat energy and other fuels as a whole fell on average 0.3% per year in the EU. The decrease was the highest in Cyprus (-16.3%), followed by Greece (-16.0%) and Belgium (-12.9%). The biggest price increases were in Lithuania (16.2%) and Malta (11.7%). In 2009 compared to 2008, the annual average price increase of heat energy was 6.8% in the EU. The price of heat energy increased the most in Lithuania where the annual average rise was 31.2% compared to the previous year. Lithuania was followed by France (23.8%).

As in 2008 the average rise of prices of motor fuel was 10.1% in the EU, then in 2009 compared to the annual average of the previous year a big price decrease took place (in the EU average 11.7%). The price decrease took place in all the EU countries and was the biggest in Austria (-18.2%), followed by Luxembourg (-17.4%) and France (-16.8%). The price decrease was small in Romania (-1.5%) and Lithuania (-4.3%).

The annual average growth of the harmonized index of consumer prices in euro zone was only 0.3%.

Tabel 1. Hinnaindeksite muutus võrreldes eelmise aastaga, 2005–2009
Table 1. Price indices, change over previous year, 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

Indeks	2005	2006	2007	2008	2009	*Index*
Tarbijahinnaindeks	4,1	4,4	6,6	10,4	-0,1	*Consumer price index*
Tööstustoodangu tootjahinnaindeks	2,1	4,5	8,3	7,1	-0,5	*Producer price index of industrial output*
Ehitushinnaindeks	7,3	10,3	12,7	3,4	-8,5	*Construction price index*
Remondi- ja rekonstrueeri-mistööde hinnaindeks	6,8	11,0	12,8	4,0	-8,1	*Repair and reconstruction work price index*
Ekspordihinnaindeks	2,9	3,9	7,5	4,2	-3,7	*Export price index*
Impordihinnaindeks	3,9	4,1	3,4	5,8	-5,4	*Import price index*

Tabel 2. Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2005–2009
Table 2. Consumer price index, change over previous year, 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Kaubad	4,0	3,7	4,8	9,3	-1,8	*Goods*
toidukaubad	3,7	4,6	8,0	14,7	-0,3	*foodstuffs*
tööstuskaubad	4,3	3,0	2,3	5,1	-3,0	*manufactured goods*
Teenused	4,2	5,7	10,0	12,3	3,1	*Services*
KOKKU	4,1	4,4	6,6	10,4	-0,1	*TOTAL*

Tabel 3. Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga kaubagrupi järgi, 2007–2009
Table 3. Consumer price index by commodity group, change over previous year, 2007–2009
(protsenti — *percentages*)

Kaubagrupp	2007	2008	2009	*Commodity group*
Toit ja alkoholita joogid	9,3	14,2	-4,0	*Food and non-alcoholic beverages*
Alkohoolsed joogid ja tubakatooted	4,1	15,9	10,7	*Alcoholic beverages and tobacco*
Riietus ja jalatsid	3,6	3,8	0,8	*Clothing and footwear*
Eluase	14,6	15,8	1,0	*Housing*
Majapidamine	3,5	4,4	2,5	*Household goods*
Tervishoid	7,9	7,6	4,2	*Health*
Transport	2,7	11,1	-6,5	*Transport*
Side	-1,2	-0,9	-0,2	*Communication*
Vaba aeg	3,3	2,4	-0,2	*Recreation, entertainment*
Haridus ja lasteasutused	5,4	8,5	4,7	*Education*
Söömine väljaspool kodu, majutus	10,1	13,3	0,5	*Hotels, cafés, restaurants*
Mitmesugused kaubad ja teenused	4,7	8,9	7,6	*Miscellaneous goods and services*
KOKKU	6,6	10,4	-0,1	*TOTAL*

Tabel 4. Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2005–2009
Table 4. Producer price index of industrial output, change over previous year, 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Energeetika	-1,5	1,9	7,3	19,4	16,2	*Energy supply*
Mäetööstus	2,6	5,5	6,7	11,7	9,4	*Mining*
Töötlev tööstus	2,5	4,7	8,4	6,0	-2,4	*Manufacturing*
KOKKU	2,1	4,5	8,3	7,1	-0,5	*TOTAL*

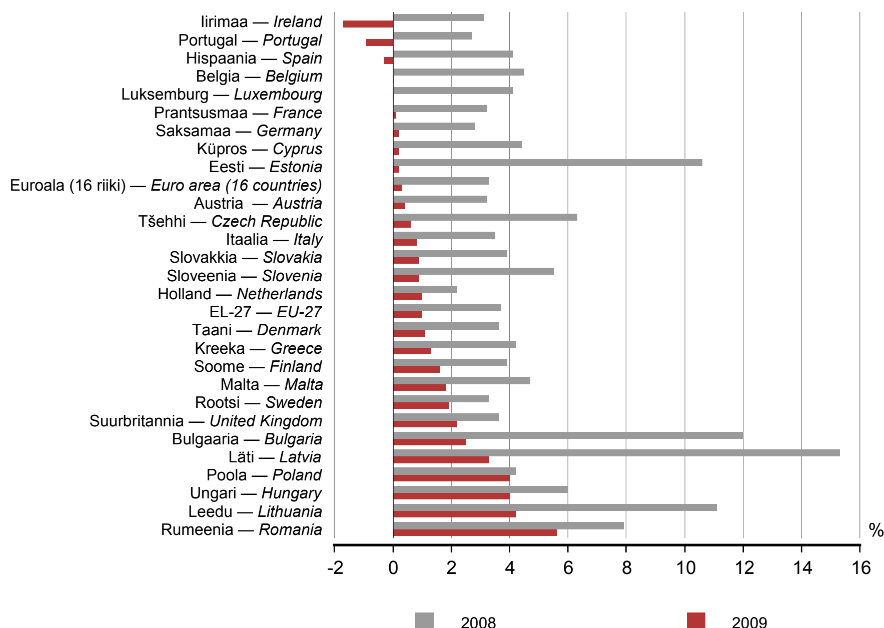
Tabel 5. Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2005–2009
Table 5. Repair and reconstruction work price index, change over previous year, 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Tööjõud	10,3	19,3	20,8	4,4	-15,7	*Labour force*
Ehitusmasinad	7,8	8,3	7,1	3,6	-0,7	*Building machines*
Ehitusmaterjal	4,6	6,5	8,8	3,8	-4,3	*Building materials*
KOKKU	6,8	11,0	12,8	4,0	-8,1	*TOTAL*

Tabel 6. Ehitushinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2005–2009
Table 6. Construction price index, change over previous year, 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

Indeks	2005	2006	2007	2008	2009	*Index*
Koondindeks	7,3	10,3	12,7	3,4	-8,5	*Overall index*
tööjõud	10,5	18,7	22,1	4,1	-15,9	*labour force*
ehitusmasinad	10,0	10,4	8,6	5,5	-3,8	*building machines*
ehitusmaterjal	5,5	6,1	8,3	3,0	-5,5	*building materials*
Eramuindeks	5,9	10,4	12,9	3,9	-8,2	*Detached house index*
tööjõud	9,9	18,9	21,5	4,0	-16,4	*labour force*
ehitusmasinad	8,4	9,9	9,7	5,3	-3,3	*building machines*
ehitusmaterjal	3,6	6,0	8,5	3,8	-4,6	*building materials*
Korruselamuindeks	6,5	10,5	12,6	3,4	-8,5	*Apartment building index*
tööjõud	10,2	19,0	21,8	4,1	-15,8	*labour force*
ehitusmasinad	9,7	9,9	8,0	5,9	-4,4	*building machines*
ehitusmaterjal	4,3	6,1	8,2	2,9	-5,6	*building materials*
Tööstushooneindeks	8,4	10,4	13,0	3,7	-8,1	*Industrial building index*
tööjõud	11,0	18,5	22,8	4,6	-15,5	*labour force*
ehitusmasinad	9,8	10,1	9,6	6,2	-3,9	*building machines*
ehitusmaterjal	7,0	6,3	8,2	3,1	-5,1	*building materials*
Ametihooneindeks	7,6	10,2	12,6	3,1	-8,8	*Office building index*
tööjõud	10,6	18,5	22,1	3,7	-16,2	*labour force*
ehitusmasinad	11,1	11,1	7,9	4,9	-3,6	*building machines*
ehitusmaterjal	5,9	6,0	8,2	2,7	-5,9	*building materials*

Joonis 1. Harmoneeritud tarbijahinnindeksi aasta keskmine muutus Euroopa Liidus, 2008, 2009
Figure 1. Change in the annual average harmonized index of consumer prices in the European Union, 2008, 2009

Allikas/*Source*: Eurostat.

Metoodika

Tarbijahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2001. aastast. 2009. aastal olid tarbijahinnaindeksi arvutuste aluseks olevateks baashindadeks 2008. aasta detsembri hinnad. Arvutused tehti baasil detsember 2008 = 100. Kaalusüsteem vastas elanikkonna 2008. aasta keskmisele kulutuste struktuurile. Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati tarbijahinnaindeksi avaldamist baasil 1997 = 100. Ühendav kuu on 2008. aasta detsember. Kulutuste grupeerimise aluseks on rahvusvaheline klassifikaator COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose). Kaupade ja teenuste hindu registreeritakse iga kuu kümnes Eesti linnas. Vaatlusperiood on nädal, kuhu jääb 15. kuupäev.

Tarbijahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu viiendal tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2002. aastast. 2009. aastal olid tootjahinnaindeksi arvutuste aluseks olevateks baashindadeks 2008. aasta detsembri hinnad. Kaalusüsteem vastas ettevõtete 2007. aasta tööstustoodangu müügistruktuurile. Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati tootjahinnaindeksi avaldamist baasil 2005 = 100. Ühendav kuu on 2008. aasta detsember.

Tootjahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Ehitushinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu on ajakohastatud alates 2007. aastast. Indeksi arvutamisel kaasatakse neli ehitisegruppi — eramud, korruselamud, tööstus- ja ametihooned. Otsekuludes arvestatavad ressursid jaotatakse kolme põhigruppi: tööjõud, ehitusmasinad ja -materjal.

Ehitushinnaindeksiga väljendatakse ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Alates 2007. aasta esimesest kvartalist vastab ehitushinnaindeksi arvutamisel kasutatav ehitusplatsi otsekulude struktuur 2005. aasta kulude struktuurile ja ehitushinnaindeksis arvesse võetavate ehitisegruppide osatähtsus 2005. aastal kasutusse lubatud pindade osatähtsusele. Indeksis arvestamata jäetud ehitiste maht on liidetud olemasolevatele ehitistele, arvestades konstruktsiooni eripära.

Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati ehitushinnaindeksi avaldamist baasil 1994 = 100. Ühendav kuu on 2006. aasta detsember.

Hinnainfo kogutakse valikuuringuga, mis hõlmab ehitus- ja hulgimüügifirmasid ning kümne linna jaemüügiettevõtteid.

Ehitushinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksit on ajakohastatud analoogiliselt ehitushinnaindeksiga.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Ekspordihinnaindeksit arvutatakse alates 1994. aastast. Baashindadena on kasutusel vaadeldavale aastale eelnenud aasta detsembri hinnad. Indeksi arvutamise aluseks on suurematelt eksportijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta ekspordi mahtusid.

Ekspordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Impordihinnaindeksit arvutatakse alates 1998. aastast. Baashindadena on kasutusel vaadeldavale aastale eelnenud aasta detsembri hinnad. Indeksi arvutamise aluseks on suurematelt importijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta impordi mahtusid.

Impordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Methodology

Since 2001 Statistics Estonia has updated every year the weights system of the consumer price index and the base prices for calculation. In 2009 the base prices for the calculation of the consumer price index were the December prices of the year 2008. The calculations were made on the base December 2008 = 100. The weights system corresponded to the average expenditure structure of the population in the year 2008. To ensure the comparison with the previous periods, the consumer price index was continued to be published on the base 1997 = 100. December 2008 was the linking month. The breakdown into the groups of consumption is based on the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). The prices of goods and services are registered in ten Estonian towns every month. The observation period is the week including the 15th day of the month.

The consumer price index is published monthly on the 5th working day of the month following the end of the reference month.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

Since 2002 Statistics Estonia has updated every year the weights system of the producer price index of industrial output and the base prices for calculation. In 2009 the base prices for the calculation of the producer price index were the December prices of the year 2008. The weights system corresponded to the industrial sales structure of enterprises in the year 2007. To ensure the comparison with previous periods, the producer price index was continued to be published on the base 2005 = 100. December 2008 was the linking month.

The producer price index of the industrial output is published monthly on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The calculation of the construction price index covers four groups of buildings — detached houses, apartment buildings, industrial buildings and office buildings. Basic inputs are divided into three main groups: labour force, building materials and building machines.

The construction price index expresses the change in the cost of construction taking into consideration the price changes of basic inputs. Starting from the 1st quarter of 2007, the structure of direct expenses at the building site, used in calculating the construction price index, corresponds to the structure of expenses of the year 2005 and the proportions of groups of buildings taken into account in the construction price index correspond to the proportion of buildings completed in 2005. The volume of buildings, which has not been taken into account in the index, has been added to the existing buildings taking into consideration the specific character of the construction.

To ensure the comparison with previous periods the construction price index was continued to be published on the base 1994 = 100. December 2006 is the linking month.

Price information is collected by a sample survey, which includes the Estonian construction and wholesale enterprises and retail trade enterprises of ten towns.

The construction price index is published quarterly on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

The repair and reconstruction work price index is updated similarly to the construction price index.

The repair and reconstruction work price index is published quarterly on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

The export price index has been calculated since 1994. The base prices for calculating the index in the given year are the prices of December last year. The price data are collected directly from main exporters. The weight structure of the export price index is based on the value of exports of the year t-2.

The export price index is published monthly on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The import price index has been calculated since 1998. The base prices in calculating the index in the given year are the prices of December last year. The price data are collected directly from main importers. The weight structure of the import price index is based on the value of imports of the year t-2.

The import price index is published monthly on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

RAHVAMAJANDUSE ARVEPIDAMINE

Tõnu Mertsina

Ülevaade

2009. aastal oli Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) jooksevhindades 214,8 miljardit krooni. Esimest korda alates 1995. aastast vähenes SKP jooksevhindades (-14,6%). Hinnamuutuse mõju arvestades vähenes SKP 14,1%. Majanduslangus oli suurim 2009. aasta II kvartalis, kui SKP vähenes 16,1%. Pärast seda hakkas SKP kahanemine järk-järgult aeglustuma. Euroopa Liidus (EL) keskmiselt vähenes SKP Eurostati andmetel 4,2% ja majanduslangus oli samuti suurim II kvartalis.

Eesti SKP langust mõjutas nii sise- kui ka välisnõudluse kiire vähenemine. Sisemajanduse nõudlus vähenes 2008. aastaga võrreldes ligikaudu 24%, sh kodumajapidamiste lõpptarbimis-kulutused 19% ja kapitali kogumahutus põhivarasse 35%. Kiiresti vähenesid ka ettevõtete varud. Sisemajanduse nõudluse osatähtsus SKP-s oli 95%. Esimest korda viimase 15 aasta jooksul oli sisemajanduse nõudlus aastaarvestuses SKP-st väiksem — hoolimata kiirest vähenemisest oli SKP lõpptarbimiskulutuste, investeeringute ja varude kogusummast suurem. Kodumajapidamiste lõpp-tarbimiskulutused vähenesid kõikides alamjagudes, kuid enim kahanesid transpordile, vabale ajale ja kultuurile, väljas söömisele ja majutusele ning muudele kaupadele ja teenustele (nt finants-teenustele, isikuhooldusele jms) tehtud kulutused. Kapitali kogumahutus põhivarasse vähenes enamikul tegevusaladel, v.a elektrienergia-, gaasi- ja veevarustuses, mäetööstuses ning kalapüügis. Seda mõjutasid enim ettevõtete oluliselt väiksemad investeeringud masinatesse ja seadmetesse. Kapitali kogumahutuse järsk kahanemine juba teist aastat järjest vähendas selle näitaja osatähtsuse SKP-s 2009. aastal 22%-ni (2006. aastal oli kapitali kogumahutus põhivarasse 35% SKP-st). Samal ajal suurenes valitsemissektori lõpptarbimiskulutuste osatähtsus (2006. aastal 16%, 2009. aastal 22% SKP-st). Seega, kui 2006. aastal oli kapitali kogumahutus põhivarasse valitsemissektori lõpptarbimiskulutustest üle kahe korra suurem, siis 2009. aastal olid need enam-vähem ühes suurusjärgus. EL-is kahanes sisemajanduse nõudlus 4,2% peamiselt kapitali kogumahutuse järsu vähenemise (-12%) tõttu. Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused olid EL-is keskmiselt 2% väiksemad kui 2008. aastal.

Esimest korda viimase 15 aasta jooksul ületas kaupade ja teenuste eksport aastaarvestuses importi. Kahanenud sisemajanduse nõudluse tõttu kiirenes Eestis 2009. aastal reaalarvestuses ka kaupade ja teenuste impordi vähenemine (27%). Kaupade import vähenes enim kemikaalide ja keemiatoodete ning toiduainete ja jookide sisseveo kahanemise tõttu, samal ajal kui naftasaaduste ja kütuse sissevedu suurenes. Kiiresti vähenes ka teenuste import. Kaupade ja teenuste impordi osatähtsus SKP-s vähenes 2009. aastaks 65%-ni (2006. aastal oli see 92%). Kaupade ja teenuste eksport vähenes 2009. aastal 11%, sh kaupade eksport 12% ja teenuste eksport kümnendiku võrra. Kaupade ekspordi vähenemist mõjutas enim elektrimasinate ja -seadmete ning puidu ja puittoodete väljaveo kahanemine. Samal ajal avaldas positiivset mõju töödeldud naftasaaduste ja kütuse väljaveo suurenemine. Eestis vähenes kaupade ja teenuste ekspordi osatähtsus SKP-s 2009. aastal 71%-ni (2006. aastal oli see 80%). Et import vähenes juba teist aastat järjest ekspordist kiiremini, paranes 2009. aastal Eesti väliskaubanduse bilanss. Netoeksport oli 5,4% SKP-st.

2009. aastal vähenes enamiku tegevusalade lisandväärtus. See suurenes vaid metsa-majanduses, kalapüügis ning avalikus halduses ja riigikaitses, kuid nende kolme tegevusala osatähtsus majanduse kogulisandväärtuses oli väike. Enim vähenes lisandväärtus ehituses, finantsvahenduses ja töötlevas tööstuses, kuid suurim mõju SKP-le oli töötleva tööstuse ning hulgi- ja jaekaubanduse lisandväärtuse kahanemisel. Hulgi- ja jaekaubandust mõjutas väike sisenõudlus. Töötleva tööstuse lisandväärtuse kiire kahanemise tingisid muu hulgas nii väike sisenõudlus ja sellest tingitud kodumaiste tellimuste vähenemine kui ka halvenenud välisnõudlus, mistõttu vähenes järsult töötleva tööstuse toodangu eksport. Kaupu ja mittefinantsteenuseid tootvate ettevõtete sektori lisandväärtuse osatähtsus majanduse kogulisandväärtuses vähenes 2009. aastal 67%-ni (2006. aastal 72%). Seevastu valitsemissektori lisandväärtuse osatähtsus suurenes 2009. aastal 17%-ni (2006. aastal 12%). Suurem mõju oli siin ühest küljest töötleva tööstuse lisandväärtuse

osatähtsuse vähenemisel, teisest küljest aga avaliku halduse ja riigikaitse lisandväärtusel, mille osatähtsus majanduse kogulisandväärtuses suurenes.

Tootmis- ja tarbimisaktiivsuse kasvu pidurdumise tõttu laekus 2009. aastal tunduvalt vähem käibemaksu ja aktsiisimakse kui aasta varem ning seetõttu vähenesid reaalarvestuses ka neto-tootemaksud (-5,4%). Erandlik oli vaid aasta viimane kvartal, kui neto-tootemaksude summa võrreldes 2008. aasta sama perioodiga kasvas. See oli tingitud 2010. aasta 1. jaanuaril jõustunud aktsiisimäärade tõusust, mistõttu 2009. aasta viimases kvartalis laekunud aktsiisimaksude summa oli aktsiisikaupade varumise tõttu tavapärasest suurem.

Majanduses loodud lisandväärtuse vähenemise tõttu vähenes 2009. aastal järsult ka tööhõive. SKP vähenemise mõju oli suurem kui tööhõive oma, mistõttu 2008. aastaga võrreldes oli tootlikkus töötaja kohta väiksem, samal ajal kui tootlikkus tunnis oli mõnevõrra suurem. Töötajatele makstud hüvitiste kogusumma vähenes 13%. Töötajatele makstud hüvitiste osatähtsus SKP-s võrreldes 2008. aastaga aga isegi veidi suurenes (52%-ni 2009. aastal), sest SKP vähenes kiiremini kui töötajatele makstud hüvitiste summa. Seega suurenes ka tööjõu ühikukulu — ühe ühiku SKP loomiseks kulutati 2009. aastal töötajatele rohkem kui 2008. aastal. Samal ajal oli tööjõu ühikukulu kasvutempo viimase 15 aasta aeglaseim. Tööjõu ühikukulu ja hindade tõus on tugevasti seotud, s.t mida kiirem on tööjõu ühikulu kasv, seda suurem on vajadus hindu tõsta, ja vastupidi.

Kogumajanduse kogusääst suurenes. 2009. aasta kogurahvatulu oli esialgsetel andmetel 211,5 miljardit krooni ja selle osatähtsus SKP-s suurenes 2009. aastal 98%-ni (2008. aastal 94%). Mitteresidentidele makstud esmased tulud olid ligikaudu 5 miljardi krooni võrra suuremad kui mitteresidentidelt saadud esmased tulud. Võrreldes 2008. aastaga aga kahanes see vahe ligikaudu kolm korda eelkõige välismaailmale makstud esmaste tulude järsu vähenemise tõttu. Kogurahvatulu ja välismaailmalt saadud jooksvate siirete (nt tulu- ja sotsiaalmaks, sotsiaaltoetused jms) vähenemisega kahanes 2009. aastal ka kasutatav kogutulu. Samal ajal jäi kasutatava kogutulu osatähtsus kogurahvatulus 2008. aastaga samale tasemele (101%). Kasutatava kogutulu ja lõpp-tarbimiskulutuste vahe on kogumajanduse kogusääst. Et lõpptarbimiskulutused vähenesid kasutatavast kogutulust mõnevõrra kiiremini, suurenes 2009. aastal veidi ka kogusääst, mis oli 24% kasutatavast kogutulust. Kogusäästu osatähtsus kasutatavas kogutulus on alates 2000. aastast püsinud 21–25% piires. Kui kogumajanduse kasutatavasse tulusse annab kõige suurema panuse kodumajapidamiste sektor, siis suurim sääst tekib ettevõtete sektoris.

2009. aastal oli Eesti aastaarvestuses esimest korda välismaailma suhtes netolaenuandja. Sisemajanduse investeeringuid finantseeritakse peamiselt kogumajanduse säästude ja välismaailmalt saadud kapitalisiiretega. Kui säästud ja välismaailmalt saadud kapitalisiirded on investeeringutest suuremad, on riik netolaenuandja, aga kui peale säästude ja välismaailmalt saadud kapitalisiirete tuleb välismaailmalt võlgu võtta, on riik netolaenuvõtja. Et 2009. aastal suurenesid välismaailmalt saadud kapitalisiirded (nt EL-i tõukefondidest saadud raha) järsult, kapitali kogumahutus (põhivarainvesteeringute ja müügi vahe ning varud) samal ajal aga vähenes järsult, oli Eesti viimase 15 aasta jooksul aastaarvestuses esimest korda netolaenuandja (netolaenuandmine oli umbes 7% SKP-st ja kogurahvatulust). Eesti oli välismaailma suhtes netolaenuandja juba 2009. aasta I kvartalis, II kvartalis suurenes netolaenuandmine hüppeliselt ja III kvartalis oli see juba üle 10% SKP-st.

NATIONAL ACCOUNTS

Tõnu Mertsina

Overview

In 2009 the gross domestic product (GDP) of Estonia was 214.8 billion kroons at current prices. For the first time since 1995, the GDP decreased also at current prices (-14.6%). Considering the impact of the changes in prices, the GDP decreased by 14.1%. The biggest economic downfall was in the 2nd quarter of 2009 when the GDP decreased by 16.1%. After that, the decrease gradually decelerated. The average GDP of the European Union (EU) decreased by 4.2%, whereas the bottom of the economic decline remained in the 2nd quarter.

Fast drop in both the domestic and external demand influenced the decrease of the GDP in Estonia. *The domestic demand decreased approximately by 24% compared to 2008, including households' final consumption expenditures by 19% and gross fixed capital formation by 35%. The inventories of the non-financial corporations' sector decreased fast as well. The share of domestic demand in the GDP was 95%. For the first time in the last 15 years, the domestic demand was annually smaller than the GDP, i.e. despite a fast decrease, the GDP was still bigger than the total sum of final consumption expenditures, investments and changes in inventories. The decrease in households' final consumption expenditures was most influenced by the decrease in expenditures on transport, recreation and culture, restaurants and hotels and on miscellaneous goods and services (e.g. on financial services, personal care, etc.). The gross fixed capital formation decreased in most economic activities except for electricity, gas and water supply, mining and quarrying, and fishing. The decline was most influenced by the decrease in investments made in machinery and equipment by the non-financial corporations' sector. The fast drop in investments reported for the second year in succession caused the share of gross fixed capital formation to decline in the GDP to 22% in 2009 (in 2006 — 35% of the GDP). At the same time, the share of the general government final consumption expenditures in the GDP increased (from 16% in 2006 to 22% in 2009). Hence, whereas in 2006 the gross fixed capital formation exceeded the general government final consumption expenditures by more than two times, but in 2009 both were approximately of the same size. In the EU, the domestic demand dropped by 4.2% being influenced most by a fast decrease in the gross fixed capital formation (-12%). Households' final consumption expenditures in the EU decreased on average by 2%.*

For the first time in the last 15 years, exports of goods and services exceeded imports in annual terms. *Along with the decrease in domestic demand reported in Estonia in 2009, decrease in the imports of goods and services accelerated in real terms (by 27%) as well. Decrease in the imports of goods was most of all influenced by the decrease in the imports of chemicals and chemical products and food products and beverages. At the same time, the imports of petroleum products and fuel increased. The imports of services decreased rapidly, too. The share of the imports of goods and services in the GDP decreased to 65% by 2009 (in 2006 — 92%). In 2009, the exports of goods and services decreased by 11%, including exports of goods by 12% and exports of services by 10%. The decrease in the exports of goods was most influenced by the decrease in the exports of electrical machinery and apparatus and wood and products of wood. At the same time, the increase in exports of petroleum products and fuels after inward processing had a positive effect. The share of the exports of goods and services in the GDP decreased to 71% (in 2006 — 80%). Since imports decreased faster than exports for the second year in succession, the foreign trade balance improved in Estonia in 2009. The share of net export in the GDP was 5.4%.*

In 2009, the value added decreased in the majority of economic activities. *The value added increased only in forestry, fishing and in public administration and defence, but the share of these three activities in the gross value added of the economy was small. The value added decreased the most in construction, financial intermediation and in manufacturing, whereas the decrease in the value added of manufacturing and wholesale and retail trade had the biggest influence on the decrease in the GDP. A weak domestic demand was the main reason for the decline in the wholesale and retail trade. The weak domestic demand together with the decrease in domestic*

orders and a smaller external demand contributed the most to the fast decrease in the value added of manufacturing. Therefore, exports of the output of manufacturing activities steeply diminished. The share of the value added of the non-financial corporations' sector in the gross value added decreased to 67% by 2009 (in 2006 — 72%). At the same time, the share of the value added of the general government sector in the gross value added increased to 17% by 2009 (12% in 2006). The decrease in the share of the value added of manufacturing and the increase in the share of the value added of public administration and defence had the biggest impact on it.

In line with the decelerating growth in the production and consumption activeness, the receipt of the value added tax and excise taxes decreased sharply in 2009 compared to the preceding year and therefore also net taxes on products decreased in real terms (-5.4%). The only exception was the last quarter of the year when net taxes on products increased compared to the same period of 2008 as a result of bigger receipts of excise taxes than customary due to the stocking up of excise goods before the excise tax rates were raised on 1st January 2010.

***Due to the decrease in the gross value added, employment dropped fast in 2009**. The impact of the decrease in the GDP was bigger than that of the decrease in employment. Due to this, the labour productivity per employee decreased compared to 2008, whereas productivity per hour somewhat increased. The total compensation paid to employees decreased by 13%. The share of the compensation paid to employees in the GDP even increased compared to 2008 (to 52% in 2009) as the drop in the GDP was faster than the decrease in the compensation of employees. Hence, the unit labour cost increased — the labour cost for creating one unit of GDP was larger in 2009 than in 2008. At the same time, the growth rate of the unit labour cost was the slowest of the last 15 years. There is a strong correlation between the growth of unit labour cost and prices, i.e. the faster the unit labour cost grows, the bigger is the pressure on price increase and vice versa.*

***Gross saving of the total economy increased**. According to preliminary calculations, the gross national income (GNI) was 211.5 billion kroons accounting for 98% of the GDP by 2009 (94% in 2008). Primary income payable to the rest of the world was bigger by approximately 5 billion kroons than the primary income receivable from the rest of the world. Compared to 2008, the gap diminished by approximately three times, primarily due to a sharp decrease in the primary income payable to the rest of the world. Together with the decrease in the gross national income and current transfers receivable from the rest of the world (e.g. income and social tax, social contributions, etc.), the gross disposable income also decreased in 2009. At the same time, the share of the gross disposable income in the gross national income remained roughly on the 2008 level (101%). Gross saving is the difference between the gross disposable income and final consumption expenditures. Since final consumption expenditures decreased somewhat faster than the gross disposable income, gross saving somewhat increased in 2009 accounting for 24% of the gross disposable income. The share of gross saving in the gross disposable income has been between 21–25% since 2000. The households' sector contributes the most to the gross disposable income of the total economy, but the largest saving is generated by the business sector.*

***In 2009, Estonia turned to be a net lender to the rest of the world for the first time in annual estimations.** Savings of the total economy together with the capital transfers receivable from the rest of the world form the main source for financing domestic investments. If savings and capital transfers receivable from the rest of the world are bigger than domestic investments, the country is a net lender and vice versa, if the country has to borrow from the rest of the world in addition to the savings and capital transfers receivable from the rest of the world, the country is a net borrower. Since capital transfers from the rest of the world increased considerably in 2009 (e.g. financial means received from the EU structural funding) and gross capital formations (investments and inventories) sharply decreased, Estonia was a net lender for the first time during the last 15 years in annual estimations (net lending accounted for approximately 7% in the GDP and GNI). Estonia turned to be a net lender to the rest of the world already in the 1st quarter of 2009, whereas in the 2nd quarter net lending increased substantially and in the 3rd quarter it accounted already for more than 10% of the GDP.*

Tabel 1. Sisemajanduse koguprodukt (SKP) institutsionaalse sektori järgi (jooksevhindades), 2005–2009
Table 1. Gross domestic product (GDP) by institutional sector (at current prices), 2005–2009
(miljonit krooni — *million kroons)*

Institutsionaalne sektor	2005	2006	2007	2008	2009	*Institutional sector*
Kaupu ja mittefinants-teenuseid tootvad ettevõtted	110 277,4	130 107,5	151 905,4	156 085,3	123 949,8	*Non-financial corporations*
Finantsinstitutsioonid	5 552,4	6 866,0	8 441,6	8 915,7	6 460,7	*Financial corporations*
Valitsemissektor	19 926,1	22 576,3	27 625,6	32 865,8	32 276,0	*General government*
Kodumajapidamised	17 930,6	20 683,2	23 983,9	23 808,1	20 772,5	*Households*
Kodumajapidamisi teenindavad kasumi-taotluseta institutsioonid	1 144,8	1 292,7	1 520,7	1 787,4	1 818,6	*Non-profit institutions serving households*
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	154 831,4	181 525,7	213 477,3	223 462,3	185 277,7	*VALUE ADDED TOTAL*
Neto-tootemaksud	20 124,9	25 470,2	31 026,4	28 030,5	29 550,5	*Net taxes on products*
SKP turuhindades	174 956,2	206 995,9	244 503,7	251 492,8	214 828,1	*GDP at market prices*

Tabel 2. Lisandväärtus institutsionaalse sektori järgi (jooksevhindades), 2005–2009
Table 2. Value added by institutional sector (at current prices), 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

Institutsionaalne sektor	2005	2006	2007	2008	2009	*Institutional sector*
Kaupu ja mittefinants-teenuseid tootvad ettevõtted	71,2	71,7	71,2	69,8	66,9	*Non-financial corporations*
Finantsinstitutsioonid	3,6	3,8	4,0	4,0	3,5	*Financial corporations*
Valitsemissektor	12,9	12,4	12,9	14,7	17,4	*General government*
Kodumajapidamised	11,6	11,4	11,2	10,7	11,2	*Households*
Kodumajapidamisi teenindavad kasumi-taotluseta institutsioonid	0,7	0,7	0,7	0,8	1,0	*Non-profit institutions serving households*
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	*VALUE ADDED TOTAL*

Tabel 3. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga institutsionaalse sektori järgi (aheldamise meetodil, referentsaasta 2000), 2005–2009
Table 3. Change in GDP compared to previous year by institutional sector, chain-linked (reference year 2000), 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

Institutsionaalne sektor	2005	2006	2007	2008	2009	*Institutional sector*
Kaupu ja mittefinants-teenuseid tootvad ettevõtted	12,6	11,2	7,6	-4,6	-19,7	*Non-financial corporations*
Finantsinstitutsioonid	18,5	27,5	18,7	-2,9	-26,5	*Financial corporations*
Valitsemissektor	-0,4	4,2	2,0	3,5	-0,1	*General government*
Kodumajapidamised	0,1	0,5	1,8	-1,6	-3,3	*Households*
Kodumajapidamisi teenindavad kasumi-taotluseta institutsioonid	1,5	8,0	10,4	7,3	2,0	*Non-profit institutions serving households*
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	9,5	9,6	6,7	-3,0	-15,2	*VALUE ADDED TOTAL*
Neto-tootemaksud	9,2	12,7	10,8	-7,2	-5,4	*Net taxes on products*
SKP turuhindades	9,4	10,0	7,2	-3,6	-14,1	*GDP at market prices*

Tabel 4. SKP tegevusala[a] järgi (jooksevhindades), 2005–2009
Table 4. GDP by economic activity[a] (at current prices), 2005–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Põllumajandus ja jahindus	3 356,8	3 807,1	4 738,6	3 886,0	3 007,0	*Agriculture and hunting*
Metsamajandus	1 815,7	1 681,6	2 156,8	2 154,6	1 621,5	*Forestry*
Kalapüük	288,4	344,1	312,4	340,7	386,1	*Fishing*
Mäetööstus	1 519,2	1 731,8	2 271,7	2 312,0	2 296,7	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	26 597,5	30 827,5	36 160,4	37 309,7	26 937,3	*Manufacturing*
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	5 156,4	5 551,0	6 355,9	7 061,3	6 896,0	*Electricity, gas and water supply*
Ehitus	11 001,8	15 103,8	19 353,9	18 438,3	12 535,1	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinate remont	22 433,4	27 465,8	30 898,5	31 149,0	25 004,1	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.*
Hotellid ja restoranid	2 687,8	2 894,1	3 256,9	3 361,2	2 542,3	*Hotels and restaurants*
Veondus, laondus ja side	17 690,6	20 220,0	22 192,9	22 603,5	19 161,3	*Transport, storage and communication*
Finants-vahendus	5 588,3	6 905,4	8 503,3	8 974,5	6 510,5	*Financial intermediation*
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	31 406,4	36 275,0	42 402,6	44 879,3	39 325,8	*Real estate, renting and business activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	8 348,6	9 496,8	11 956,4	14 293,5	14 435,8	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	7 064,4	7 750,9	9 032,7	10 731,7	10 108,6	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	4 784,8	5 466,2	6 820,7	8 089,8	7 754,3	*Health and social work*
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isiku-teenindus	5 091,0	6 004,9	7 063,7	7 877,2	6 755,0	*Other community, social and personal service activities*
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	154 831,4	181 525,7	213 477,3	223 462,3	185 277,7	*VALUE ADDED TOTAL*
Neto-tootemaksud	20 124,9	25 470,2	31 026,4	28 030,5	29 550,5	*Net taxes on products*
SKP turuhindades	174 956,2	206 995,9	244 503,7	251 492,8	214 828,1	*GDP at market prices*

[a] EMTAK 2003 järgi.
[a] *According to EMTAK 2003.*

Tabel 5. Lisandväärtus tegevusala[a] järgi (jooksevhindades), 2005–2009
Table 5. Value added by economic activity[a] (at current prices), 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Põllumajandus ja jahindus	2,2	2,1	2,2	1,7	1,6	*Agriculture and hunting*
Metsamajandus	1,2	0,9	1,0	1,0	0,9	*Forestry*
Kalapüük	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	*Fishing*
Mäetööstus	1,0	1,0	1,1	1,0	1,2	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	17,2	17,0	16,9	16,7	14,5	*Manufacturing*
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	3,3	3,1	3,0	3,2	3,7	*Electricity, gas and water supply*
Ehitus	7,1	8,3	9,1	8,3	6,8	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinate remont	14,5	15,1	14,5	13,9	13,5	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.*
Hotellid ja restoranid	1,7	1,6	1,5	1,5	1,4	*Hotels and restaurants*
Veondus, laondus ja side	11,4	11,1	10,4	10,1	10,3	*Transport, storage and communication*
Finants- vahendus	3,6	3,8	4,0	4,0	3,5	*Financial intermediation*
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	20,3	20,0	19,9	20,1	21,2	*Real estate, renting and business activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	5,4	5,2	5,6	6,4	7,8	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	4,6	4,3	4,2	4,8	5,5	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	3,1	3,0	3,2	3,6	4,2	*Health and social work*
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isiku- teenindus	3,3	3,3	3,3	3,5	3,6	*Other community, social and personal service activities*
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	*VALUE ADDED TOTAL*

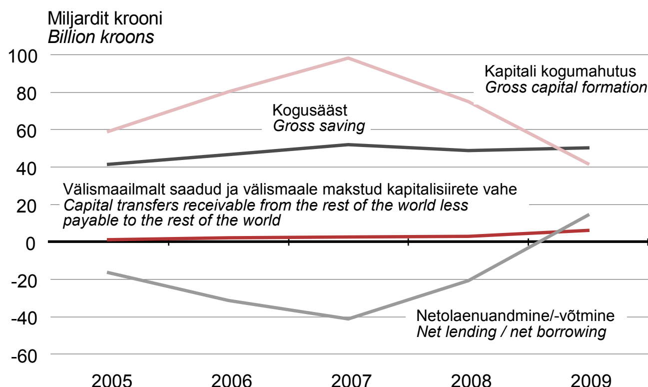
[a] EMTAK 2003 järgi.
[a] *According to EMTAK 2003.*

Tabel 6. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tegevusala[a] järgi (aheldamise meetodil, referentsaasta 2000), 2005–2009
Table 6. Change in GDP compared to previous year by economic activity[a] (chain-linked, reference year 2000), 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Põllumajandus ja jahindus	-0,4	-1,4	18,6	-2,5	-10,2	*Agriculture and hunting*
Metsamajandus	-9,9	-9,6	-18,6	7,6	16,6	*Forestry*
Kalapüük	7,0	-1,4	-2,9	5,6	5,8	*Fishing*
Mäetööstus	7,3	5,9	16,0	-8,5	-11,1	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	11,8	10,3	6,2	-4,2	-25,8	*Manufacturing*
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	0,2	5,5	11,2	-7,4	-12,0	*Electricity, gas and water supply*
Ehitus	22,0	18,6	11,8	-5,3	-30,1	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinate remont	11,3	18,7	6,4	-8,6	-19,7	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.*
Hotellid ja restoranid	13,3	3,2	5,0	-7,9	-22,9	*Hotels and restaurants*
Veondus, laondus ja side	7,5	11,7	9,4	-4,1	-15,9	*Transport, storage and communication*
Finantsvahendus	18,4	27,3	18,6	-2,9	-26,5	*Financial intermediation*
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	12,4	2,3	3,9	-0,5	-7,0	*Real estate, renting and business activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-1,0	1,4	2,8	6,8	1,4	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	2,1	2,9	0,7	1,2	-4,1	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	2,8	11,0	4,1	-0,4	-2,3	*Health and social work*
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	3,9	8,7	2,8	0,0	-15,1	*Other community, social and personal service activities*
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	9,5	9,6	6,7	-3,0	-15,2	*VALUE ADDED TOTAL*
Neto-tootemaksud	9,2	12,7	10,8	-7,2	-5,4	*Net taxes on products*
SKP turuhindades	9,4	10,0	7,2	-3,6	-14,1	*GDP at market prices*

[a] EMTAK 2003 järgi.
[a] *According to EMTAK 2003.*

Joonis 1. Netolaenuandmine/-võtmine, 2005–2009
Figure 1. Net lending / net borrowing, 2005–2009

Tabel 7. SKP tarbimismeetodi järgi (jooksevhindades), 2005–2009
Table 7. GDP by expenditure approach (at current prices), 2005–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

Tarbimine	2005	2006	2007	2008	2009	*Consumption*
Eratarbimis-kulutused	94 975,8	112 950,4	132 334,7	137 498,5	110 613,6	*Private consumption expenditure*
Valitsemissektori lõpptarbimis-kulutused	30 088,2	33 865,4	41 227,6	48 800,0	47 626,0	*General government final consumption expenditure*
Kodumajapidamisi teenindavate kasumitaotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	2 154,4	2 471,5	2 843,7	3 151,1	3 115,8	*Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households*
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	56 152,8	72 347,0	84 424,5	73 752,2	46 899,6	*Gross fixed capital formation and valuables*
Varude muutus	2 956,0	7 804,7	13 907,7	1 028,1	-5 281,1	*Change in inventories*
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	186 327,3	229 438,9	274 738,3	264 229,9	202 974,0	*DOMESTIC DEMAND*
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	135 972,4	165 901,2	177 910,0	190 229,6	151 667,6	*Exports of goods and services (f.o.b.)*
kaubad	94 727,2	121 430,6	126 534,2	133 609,6	101 769,2	*goods*
teenused	41 245,2	44 470,6	51 375,8	56 619,9	49 898,4	*services*
Kaupade ja teenuste import (FOB)	147 343,5	190 303,8	205 572,7	200 712,9	140 140,3	*Imports of goods and services (f.o.b.)*
kaubad	119 307,0	158 796,7	170 115,3	162 942,0	110 091,2	*goods*
teenused	28 036,4	31 507,1	35 457,5	37 770,8	30 049,1	*services*
Statistiline vahe	0,0	1 959,7	-2 572,0	-2 253,8	326,8	*Statistical discrepancy*
SKP turuhindades	174 956,2	206 995,9	244 503,7	251 492,8	214 828,1	*GDP at market prices*

Tabel 8. SKP struktuur tarbimismeetodi järgi (jooksevhindades), 2005–2009
Table 8. Structure of GDP by expenditure approach (current prices), 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

Tarbimine	2005	2006	2007	2008	2009	*Consumption*
Eratarbimis-kulutused	54,3	54,6	54,1	54,7	51,5	*Private consumption expenditure*
Valitsemissektori lõpptarbimis-kulutused	17,2	16,4	16,9	19,4	22,2	*General government final consumption expenditure*
Kodumajapidamisi teenindavate kasumitaotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	1,2	1,2	1,2	1,3	1,5	*Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households*
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	32,1	35,0	34,5	29,3	21,8	*Gross fixed capital formation and valuables*
Varude muutus	1,7	3,8	5,7	0,4	-2,5	*Change in inventories*
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	106,5	110,8	112,4	105,1	94,5	*DOMESTIC DEMAND*
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	77,7	80,1	72,8	75,6	70,6	*Exports of goods and services (f.o.b.)*
kaubad	54,1	58,7	51,8	53,1	47,4	*goods*
teenused	23,6	21,5	21,0	22,5	23,2	*services*
Kaupade ja teenuste import (FOB)	84,2	91,9	84,1	79,8	65,2	*Imports of goods and services (f.o.b.)*
kaubad	68,2	76,7	69,6	64,8	51,2	*goods*
teenused	16,0	15,2	14,5	15,0	14,0	*services*
Statistiline vahe	0,0	0,9	-1,1	-0,9	0,2	*Statistical discrepancy*
SKP turuhindades	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	*GDP at market prices*

Tabel 9. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tarbimismeetodi järgi (aheldamise meetodil, referentsaasta 2000), 2005–2009
Table 9. Change in GDP compared to previous year by expenditure approach (chain-linked, reference year 2000), 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

Tarbimine	2005	2006	2007	2008	2009	*Consumption*
Eratarbimiskulutused	9,9	13,0	9,1	-4,8	-18,9	*Private consumption expenditure*
Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused	-0,2	3,5	3,7	4,1	-0,5	*General government final consumption expenditure*
Kodumajapidamisi teenindavate kasumitaotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	3,8	9,7	7,6	0,9	-0,9	*Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households*
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	15,4	18,5	9,0	-12,1	-34,5	*Gross fixed capital formation and valuables*
Varude muutus	..	..	..	..	..	*Change in inventories*
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	9,4	15,5	9,9	-10,5	-23,9	*DOMESTIC DEMAND*
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	18,6	14,0	0,0	-0,7	-11,2	*Exports of goods and services (f.o.b.)*
kaubad	22,2	19,1	-2,4	-0,4	-11,6	*goods*
teenused	11,0	2,3	6,3	-1,3	-10,2	*services*
Kaupade ja teenuste import (FOB)	17,5	22,9	4,7	-8,7	-26,8	*Imports of goods and services (f.o.b.)*
kaubad	17,2	27,0	3,8	-10,3	-27,1	*goods*
teenused	18,9	5,4	9,3	-1,1	-25,2	*services*
SKP turuhindades	9,4	10,0	7,2	-3,6	-14,1	*GDP at market prices*

Tabel 10. SKP sissetulekumeetodi järgi (jooksevhindades), 2005–2009
Table 10. GDP by income approach (at current prices), 2005–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Hüvitised töötajatele	77 284,6	92 952,9	115 543,6	128 931,6	112 112,2	*Compensation of employees*
palk	58 678,1	70 679,0	87 703,6	97 419,5	83 545,0	*wages and salaries*
tööandja sotsiaalmaksed	18 606,5	22 273,9	27 840,0	31 512,0	28 567,2	*employers' social contributions*
Põhivara kulum	21 477,8	25 362,1	29 740,9	32 601,8	33 866,9	*Consumption of fixed capital*
Tootmis- ja impordimaksud	22 452,6	28 286,8	33 957,7	31 345,5	32 820,5	*Taxes on production and imports*
Subsiidiumid (-)	2 391,8	3 129,1	3 413,0	3 972,7	3 911,4	*Subsidies (-)*
Tegevuse ülejääk ja segatulu	56 133,0	63 523,2	68 674,5	62 586,7	39 939,8	*Operating surplus and mixed income*
SKP turuhindades	174 956,2	206 995,9	244 503,7	251 492,8	214 828,1	*GDP at market prices*

Tabel 11. SKP struktuur sissetulekumeetodi järgi (jooksevhindades), 2005–2009
Table 11. Structure of GDP by income approach (at current prices), 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Hüvitised töötajatele	44,2	44,9	47,3	51,3	52,2	*Compensation of employees*
palk	33,5	34,1	35,9	38,7	38,9	*wages and salaries*
tööandja sotsiaalmaksed	10,6	10,8	11,4	12,5	13,3	*employers' social contributions*
Põhivara kulum	12,3	12,3	12,2	13,0	15,8	*Consumption of fixed capital*
Tootmis- ja impordimaksud	12,8	13,7	13,9	12,5	15,3	*Taxes on production and imports*
Subsiidiumid (-)	1,4	1,5	1,4	1,6	1,8	*Subsidies (-)*
Tegevuse ülejääk ja segatulu	32,1	30,7	28,1	24,9	18,6	*Operating surplus and mixed income*
SKP turuhindades	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	*GDP at market prices*

Tabel 12. Kogumajanduse kasutatav tulu, sääst ja netolaenuandmine/-võtmine, 2005–2009
Table 12. Disposable income, saving and net lending / net borrowing of total economy, 2005–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
SKP	174 956,2	206 995,9	244 503,7	251 492,8	214 828,1	*GDP*
Välismaailmalt saadud esmased tulud	10 178,3	14 337,5	19 902,6	19 278,3	12 669,3	*Primary income receivable from the rest of the world*
Välismaailmale makstud esmased tulud	16 835,0	25 269,8	37 045,2	34 445,9	17 669,4	*Primary income payable to the rest of the world*
Kogurahvatulu	168 299,6	196 063,5	227 361,1	236 325,2	209 828,0	*Gross national income*
Põhivara kulum	21 477,8	25 362,1	29 740,9	32 601,8	33 866,9	*Consumption of fixed capital*
Netorahvatulu	146 821,7	170 701,5	197 620,2	203 723,4	175 961,1	*Net national income*
Välismaailmalt saadud jooksvad siirded	2 909,3	3 695,9	4 638,3	5 402,5	4 971,3	*Current transfers receivable from the rest of the world*
Välismaailmale makstud jooksvad siirded	2 571,9	3 818,7	3 606,2	3 337,1	3 304,8	*Current transfers payable to the rest of the world*
Kasutatav kogutulu	168 637,0	195 940,7	228 393,2	238 390,6	211 494,5	*Gross national disposable income*
Kasutatav netotulu	147 159,2	170 578,6	198 652,3	205 788,8	177 627,6	*Net national disposable income*
Lõpptarbimis-kulutused	127 218,4	149 287,2	176 406,1	189 449,6	161 355,4	*Final consumption expenditure*
Kodumajapidamiste pensionifondide netoväärtuse muutuse korrigeerimine	1 989,8	2 562,3	3 322,5	3 668,9	1 445,3	*Adjustment for the change in net equity of households in pension funds reserves*
Kogusääst	41 418,6	46 653,5	51 987,1	48 941,0	50 139,0	*Saving, gross*
Netosääst	19 940,8	21 291,4	22 246,2	16 339,2	16 272,1	*Saving, net*
Välismaailmalt saadud kapitalisiirded	1 158,5	2 259,5	2 944,3	3 123,4	6 099,7	*Capital transfers receivable from the rest of the world*
Välismaailmale makstud kapitalisiirded	47,3	171,8	540,8	143,4	15,2	*Capital transfers payable to the rest of the world*
Kapitali kogumahutus põhivarasse	59 108,8	80 151,7	98 332,3	74 780,3	41 618,5	*Gross capital formation*
Mittetoodetud mitte-finantsvara soetamine miinus realiseerimine	-164,2	-2 284,6	-83,8	63,4	-9,6	*Acquisitions less disposals of non-financial non-produced assets*
Netolaenuandmine (+) / netolaenuvõtmine (-)	-16 414,9	-31 085,5	-41 285,9	-20 669,0	14 287,7	*Net lending (+) / net borrowing (-)*

Metoodika

Rahvamajanduse arvepidamise süsteemi SNA (*System of National Accounts*) peamine eesmärk on hinnata majanduse arengut riigi majandusterritooriumil. Hinnangu põhiline näitaja on sisemajanduse koguprodukt (SKP, ingliskeelne lühend GDP), mis leitakse kolmel viisil:

- tootmismeetodil, mille aluseks on kogutoodangust vahetarbimise mahaarvamine;
- tarbimismeetodil, kus aluseks on lõpptarbimine, investeeringud ja ekspordi-impordi saldo;
- sissetulekumeetodil, mille puhul SKP leitakse järgmiste komponentide summana: hüvitised töötajatele, põhivara kulum, tootmis- ja impordimaksud (neto), tegevuse ülejääk ja segatulu.

SKP arvutamisel võetakse arvesse ka varjatud majandustegevus. Statistikaamet annab varimajanduse kohta hinnangu kõikide institutsionaalsete sektorite (v.a valitsemissektori) ja tegevusalade (nt metsamajandus, töötlev tööstus, ehitus, kaubandus, kinnisvara, üürimis- ja äritegevus jne) kaupa.

Tootmismeetodil arvutatud SKP arvestustes leitakse tegevusalade lisandväärtuste summa, mis ei sisalda neto-tootemakse, mida arvestatakse kogu rahvamajanduse ulatuses. Lisandväärtusele neto-tootemaksude lisamisel saadakse SKP turuhindades.

Kaupade ja teenustega tehtavad tehingud kirjendatakse rahvamajanduse arvepidamises üldjuhul tekkepõhiselt. Turutoodangu puhul ja enda lõpptarbeks tootmisel hinnatakse toodangut ja lisandväärtust alushindades ning vahetarbimist ostjahindades.

SKP-d hinnatakse selle kasutusala järgi jooksev- või eelmise aasta hindades. Selleks et võrrelda eri perioode, eelmise aasta hindades väärtused aheldatakse.

Eelmise aasta hindades tehtud arvestuses üldjuhul eeldatakse, et toodang ja lisandväärtus muutuvad ühtmoodi, mis sisuliselt tähendab ühekordset deflatsiooni. See tähendab, et kui hinnaindeksi alusel leitakse toodangu muutus, arvestatakse sama muutust ka lisandväärtuse puhul. Kahekordse deflatsiooni korral kasutatakse toodangu ja vahetarbimise juures eri hinnaindekseid. Sel juhul võib kogutoodangu reaalkasvu dünaamika lisandväärtuse omast erineda, sest vahetarbimise hinnaindeksid muutuvad erinevalt. Kahekordsele deflatsioonile on Statistikaametil rahvamajanduse arvepidamise aasta- ja kvartaliarvestustes plaanis üle minna 2011. aastal. Samuti võetakse sel juhul kasutusele uus tegevusalade ja toodete klassifikaator.

Methodology

The main goal of the System of National Accounts (SNA) is to estimate of the economic development in the economic territory of the country. The result of the production activity of resident producer units is represented in SNA by the gross domestic product (GDP), which is compiled by three methods:

- *production approach on the basis of excluding intermediate consumption from gross output;*
- *expenditure approach on the basis of final consumption, investments and net value of exports and imports;*
- *income approach on the basis of summing up the following components: compensation of employees, consumption of fixed capital, net taxes on products and imports, operating surplus and mixed income.*

In the GDP calculations the hidden economy is taken into account as well. Statistics Estonia estimates hidden economy in all institutional sectors (except the general government sector) and economic activities (e.g. forestry, manufacturing, construction, trade and real estate, renting and business activities, etc.).

In the calculations of GDP by production approach, the sum of value added created by economic activities is calculated first. Value added does not include net taxes on products. By adding net taxes on products to the value added, one gets the GDP at market prices.

Transactions with goods and services are usually entered into national accounts by the accrual method of accounting. In case of market output and manufacturing for own end use, the output and value added are assessed at basic prices, and the intermediate consumption at purchaser's prices.
GDP is estimated at current and previous year prices. Values at previous year prices are chain-linked in order to compare the GDP and its components in different periods.

In previous year price calculations it is assumed that changes in output and value added are in line, which, in essence, implies single deflation. This means that if a change in output is estimated on the basis of a price index, the same change is taken into account also in case of value added. With double deflation, different price indices are applied to output and intermediate consumption. In that case the dynamics of aggregate output real growth may differ from that of value added since the intermediate consumption price indices change differently. Statistics Estonia has planned to adopt double deflation in annual and quarterly national accounts in 2011. In addition, an updated classification of economic activities and products will be implemented.

FINANTSVAHENDUS

Virve Rukholm, Svetlana Ždanova

Ülevaade

Peatükk annab ülevaate finants- ja kindlustusettevõtete koondnäitajatest peamiselt aastatel 2005–2009. Esitatud on statistilisse profiili kuuluvate finants- ja kindlustusettevõtete jaotus ja osatähtsus 2009. aastal, kindlustusseltside brutopreemiate ja -nõuete koondandmed ning nende jaotus 2009. aastal ja ettevõtete bilansimaht aastatel 2005–2009.

2009. aastal oli vaatluse all 1430 ettevõtet. Neist 80% andis oma tegevusest regulaarselt ülevaate statistilise vaatluse „Finantsvahendus ja finantsvahenduse abitegevus" raames. 98% nendest ettevõtetest on rahvusvaheliste standardite järgi väikesed, alla 50 töötajaga ettevõtted.

2009. aastal oli finants- ja kindlustusettevõtete kõige populaarsem tegevusala valdusfirmade tegevus — sellel alal tegutses 30% ettevõtetest. Samuti oli väga populaarne võlakirjadesse, väärtpaberitesse jms finantsvahenditesse investeerimine, millega tegeles vaid ühe protsendi võrra vähem ettevõtteid (29%). Kolmandal kohal oli muude finantsteenuste pakkumine (19%), mille hulka kuuluvad kapitalirent, muu laenuandmine ja muude mujal liigitamata finantsteenuste pakkumine (v.a kindlustus ja pensionifondid). Vähem levinud olid finantsteenuste ja kindlustustegevuse abitegevused (19% ettevõtetest). Rahaloomega seotud finantsvahendajaid (krediidiasutused ja Eesti Pank) oli 2% ja kindlustusseltse 1%.

Paljud ettevõtted positsioneerivad end registreerides esmalt finantsvahendajana, kuigi tegelikult ei pruugi nad finantsteenuseid pakkudagi. Paljud neist ei hakka üldse tegutsema või vahetavad oma tegevusala aasta jooksul mõne teise vastu. Selline ebakindlus tegevusala määramisel võib kaasa tuua olulisi revideerimisi finantssektori statistikas.

Kindlustusettevõtete osatähtsus finantssektoris jäi 2008. aastaga võrreldes samaks. Eestis tegutses 2009. aastal aktiivselt 19 kindlustusandjat, neist viis elukindlustuses. Kindlustusettevõtete kogutud brutopreemiate summa oli 11% väiksem ja rahuldatud nõuete summa 16% väiksem kui 2008. aastal.

Elukindlustusseltside kogutud preemiatest ja väljamakstud nõuetest olid endiselt kõige suurema mahuga kapitalikogumis- ja investeerimisriskiga kindlustusmaksed. Kuigi investeerimisriskiga elukindlustuse osatähtsus väljamakstud nõuete seas oli endiselt suur, oli selle maht ülemaailmse finantskriisi tõttu siiski 61% väiksem kui 2008. aastal.

Kahjukindlustuspreemiate ja -nõuete jaotus jäi samuti samaks — endiselt olid kõige populaarsemad maismaasõidukite, liiklus- ja varakindlustus. Ebastabiilse majandusolukorra tõttu kindlustati 2009. aastal rahalise kaotuse vastu märksa rohkem kui 2008. aastal.

Finantsettevõtete bilansimahud olid 2009. aastal väiksemad kui aasta varem. Kõige suurem osa finants- ja kindlustusettevõtetest on finantsteenuseid pakkuvad ettevõtted, kelle bilansimaht on alates 2005. aastast olnud finantssektori ettevõtete suurim. 2009. aastal aga vähenes finantsteenuseid pakkuvate ettevõtete bilansimaht 46%. Üle poole nende bilansimahust hõlmasid lühiajalised ja pikaajalised finantsinvesteeringud. Maailma finantsturgude ebastabiilsuse tõttu vähenesid investeeringute väärtused ja see ongi põhjustanud bilansimahtude vähenemise.

Kindlustusettevõtete bilansimahud on pärast 2008. aastal toimunud vähenemist uuesti suurenenud (17%). Finantsteenuste abitegevuste alal tegutsevate ettevõtete bilansimahud on alates 2005. aastast pidevalt suurenenud, kasvades ka 2009. aastal — 16%.

FINANCIAL INTERMEDIATION

Virve Rukholm, Svetlana Ždanova

Overview

The chapter provides an overview of the main aggregate indicators of the enterprises involved in the financial intermediation during 2005–2009. The data presented cover the distribution and percentage of financial and insurance enterprises in the Statistical Profile in 2009, the gross premiums and claims of insurance companies and their distribution in 2009 and the distribution of enterprises by balance sheet in 2005–2009.

In 2009, the sample included 1,430 enterprises. *80% of them reported their activities regularly in the framework of the statistical survey ”Financial intermediation and financial auxiliaries”. By the international standards, 98% of financial enterprises in Estonia are small, with less than 50 employees.*

The most popular activity among enterprises with financial and insurance enterprises in 2009 was the activity of holding companies, accounting for 30% of the whole. A very popular activity was also trusts, funds and similar financial entities, which were second-best by just one percent. The third were other financial service activities (19%), which include financial leasing, other credit granting and other financial service activities, except insurance and pension funding. Less common were activities auxiliary to financial services and insurance activities, accounting for 19% of the whole. Monetary intermediation enterprises, i.e. the Bank of Estonia and credit institutions made up 2% and insurance companies 1%.

Many enterprises, when they are registered, firstly position themselves as financial intermediaries, although they practically do not offer financial services. Many of them do not start operating at all and many of them switch over from their main activity to some other activity during one year. Such an uncertainty in the determination of activity may bring along significant revisions in the statistics of financial sector.

The percentage of insurance companies in the financial sector has not changed compared to 2008. *In 2009, in Estonia, 19 companies were engaged in insurance activities, five of which were life insurance companies. Compared to 2008, the amount of collected gross premiums decreased 11% and the amount of claims paid decreased 16%.*

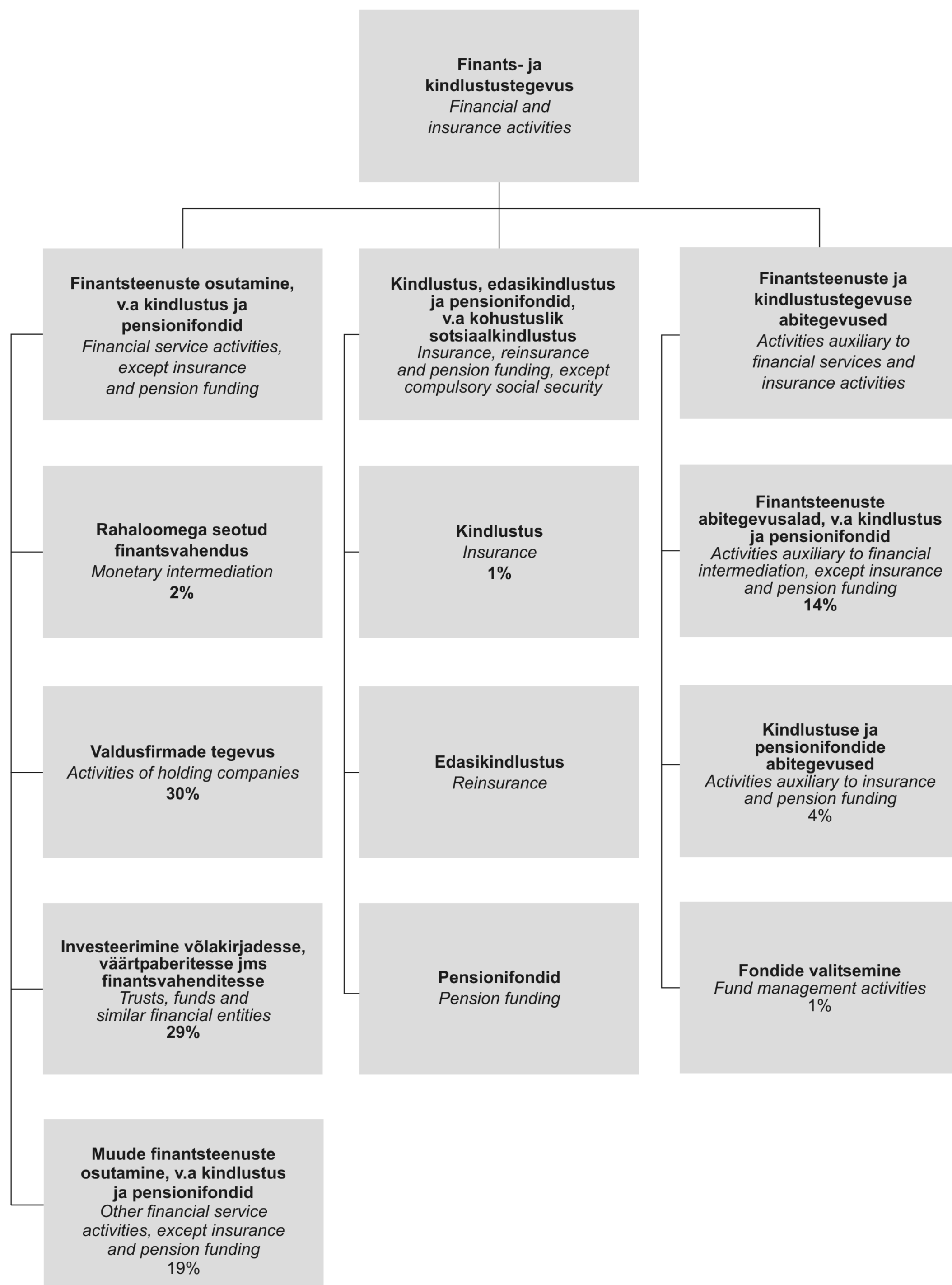
Insurance premiums involving the endowment and unit-linked risks accounted for the largest volume of the premiums and paid claims collected by life insurance companies. Although unit-linked life insurance still accounted for a large share of gross claims, it has decreased 61% compared to 2008. The reason for that is the global financial crisis.

The structure of non-life gross premiums and claims has not changed either during the year. Most popular insurance services of non-life insurance were still insurances of the overland carriers, traffic insurance and property insurance. In 2009 compared to 2008, the percentage of insurance for pecuniary loss has considerably increased, the reason for that is the unstable economic environment.

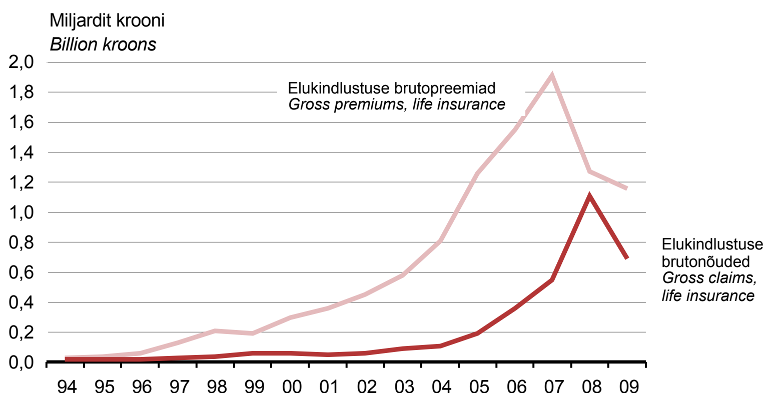
In 2009 compared to 2008, the capacity of the balance sheets of financial enterprises has dropped. *The biggest share of financial and insurance enterprises is formed by financial service activities, except insurance and pension funding and the capacity of their balance sheets is the biggest in the financial sector since 2005. In 2009, the capacity of balance sheets of financial service enterprises decreased by 46%. More than a half of their balance sheet is formed by short-term and long-term financial investments. The value of investments has decreased due to the unstable situation on financial markets, which has caused this fall.*

The balance sheets of insurance companies have increased 17% since the fall in 2008 and activities auxiliary to financial services and insurance activities, which have been consistently rising since 2005 have also increased 16% in 2009.

Joonis 1. Statistilisse profiili kuuluvad finants- ja kindlustusettevõtted, 2009
Figure 1. Financial and insurance enterprises in the Statistical Profile, 2009

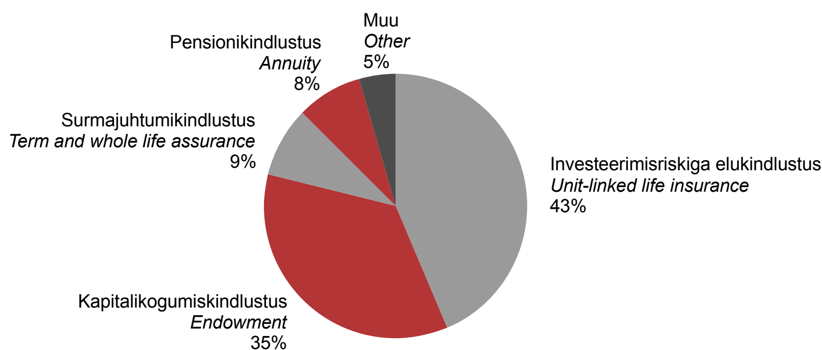

Joonis 2. Elukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1994–2009[a]
Figure 2. Life insurance gross premiums and claims, 1994–2009[a]

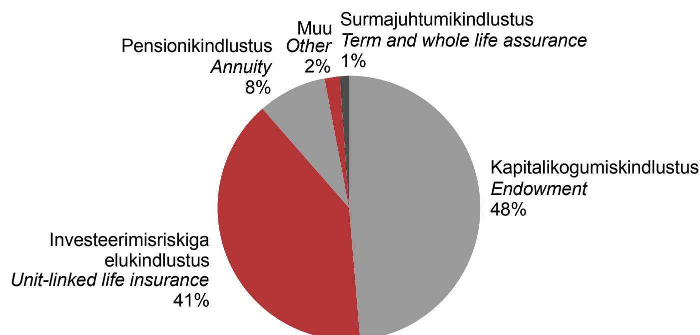

[a] Siin ja teistel joonistel: 2009. aasta andmed on esialgsed.
[a] *The data for 2009 are preliminary here and in other figures.*

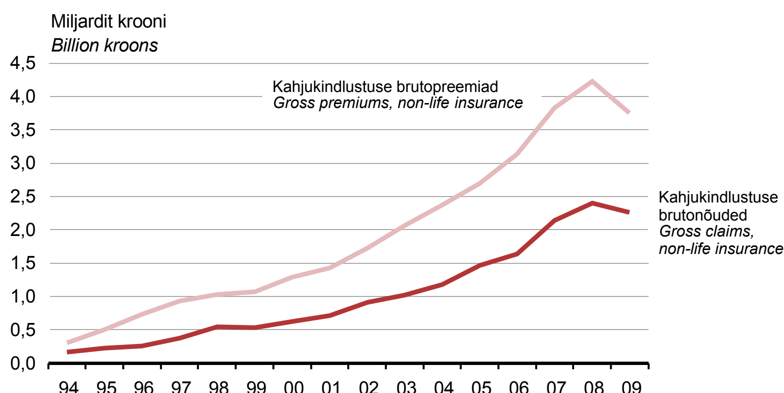
Joonis 3. Elukindlustuse brutopreemiad, 2009
Figure 3. Life insurance gross premiums, 2009

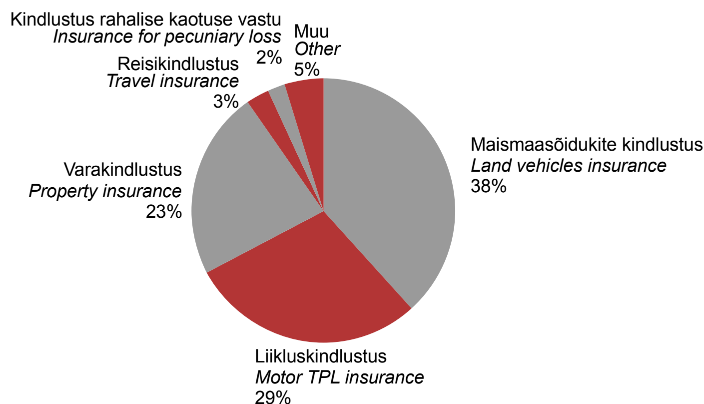
Joonis 4. Elukindlustuse brutonõuded, 2009
Figure 4. Life insurance gross claims, 2009

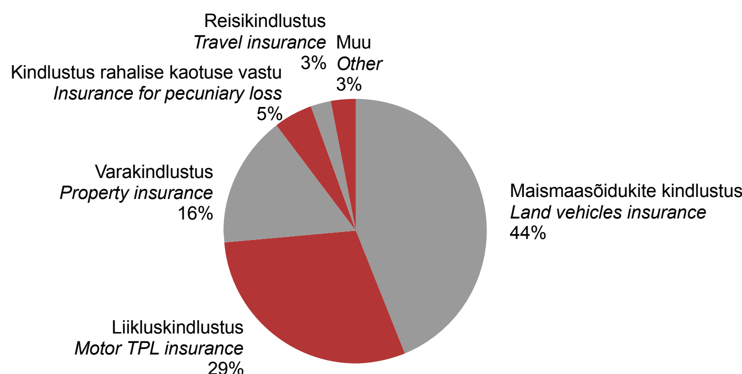
Joonis 5. Kahjukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1994–2009
Figure 5. Non-life insurance gross premiums and claims, 1994–2009

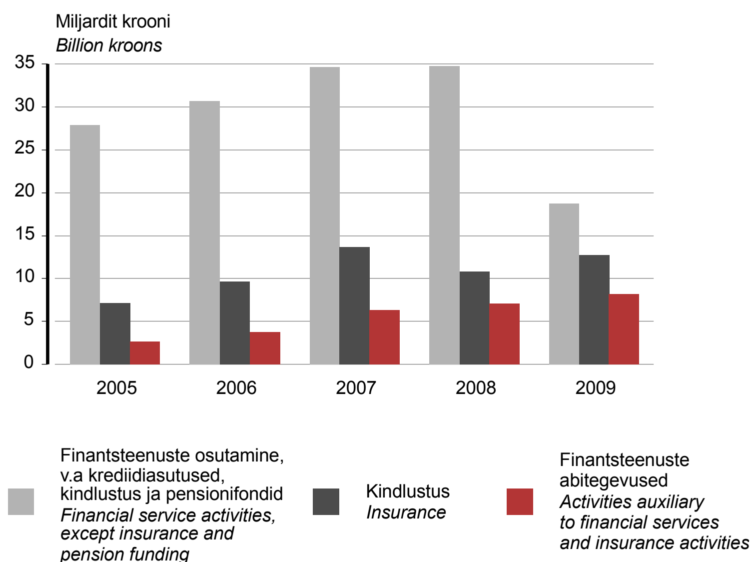
Joonis 6. Kahjukindlustuse brutopreemiad, 2009
Figure 6. Non-life insurance gross premiums, 2009

Joonis 7. Kahjukindlustuse brutonõuded, 2009
Figure 7. Non-life insurance gross claims, 2009

Joonis 8. Ettevõtete bilansimaht ettevõtte tegevusala järgi, 2005–2009
Figure 8. Enterprises' balance sheet by economic activity, 2005–2009

Metoodika

Finantsvahenduse statistika iseloomustab ettevõtete finantsmajanduslikku tegevust. Valimisse kuuluvad ettevõtted, mille põhitegevusala on finants- ja kindlustustegevus, s.t ettevõtted, mille tegevusala kood on Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi 64–66. Füüsilisest isikust ettevõtjate andmeid ei koguta ega kajastata. Vaadeldakse ainult tegutsevaid äriühingud.

Finantsettevõtete kohta saadakse info kõiksete vaatlustega ja seda täiendatakse finantssektori üksuste majandusaasta aruannete andmetega. Samuti kasutatakse Eesti Panga ja Finants-inspektsiooni andmeid.

Methodology

The financial intermediation statistics describe the financial activity of financial enterprises. The population of the survey consists of financial and insurance enterprises whose activity code according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK) is 64–66. Data about sole proprietors are not collected nor used. The survey covers only economically active commercial organisations.

Information about financial enterprises is collected by means of the total survey and complemented by the detailed information from annual financial statements of enterprises. Also the data collected by the Bank of Estonia and the Financial Supervision Authority are used.

Kirjandust
Publications

Ettevõtlus Eestis. *Business in Estonia.* (2009). Tallinn: Statistikaamet.

VALITSEMISSEKTORI RAHANDUS

Agnes Naarits

Ülevaade

2009. aasta lõpu seisuga oli valitsemissektori nimekirja arvatud ning rahandusstatistika arvepidamisse hõlmatud 349 keskvalitsuse ja 2692 kohaliku omavalitsuse üksust ning kaks sotsiaalkindlustusfondi. 74% keskvalitsuse üksustest olid riigieelarvelised asutused, ülejäänud 24% avalik-õiguslikud juriidilised isikud, sihtasutused, riigihaiglad ja mitteturutootjatest ettevõtted. Seevastu kohalike omavalitsuste sektoris on peale kohaliku omavalitsuse asutuste muid üksusi vähe: kohalike omavalitsuse üksuste asutatud sihtasutused, tervishoiuasutused ja mitteturutootjatest ettevõtted on vaid 7% kogu sektorist.

Tihti räägitakse valitsemissektorist kui avalikust sektorist. Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemis on avalikul sektoril veidi laiem tähendus — peale eespool kirjeldatud valitsemissektori hõlmab avaliku sektori mõiste ka riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste loodud äriühinguid, kes tegutsevad turutootjatena ja on oma majandusotsustes iseseisvad, kuuludes majandusarvestuses seetõttu ettevõtete sektorisse. Riigi rahanduse statistika hõlmab siiski vaid valitsemissektorisse klassifitseeritud üksusi.

Valitsemissektori tulud püsisid 2008. aasta tasemel. Hoolimata väga raskest majandusaastast laekusid riigieelarve tulud prognoosi kohaselt ja aasta lõpuks kogunes tulusid koos toetustega 86 miljardit krooni. Kohalike omavalitsuste eelarvetesse laekus prognoositust 4% vähem tulusid — 20 miljardit krooni. Kõige kehvemini laekusid kohalikesse eelarvetesse teede ja tänavate sulgemise maks, reklaamimaks ja parkimistasud. Valitsemissektori kogutulud jäid 2009. aastal sellele eelnenud aastaga võrreldes üldjoontes sama suureks. Arvestuslikud tulud oli 94 miljardit krooni ehk 450 miljoni krooni võrra suuremad kui aasta varem.

Maksude ja sotsiaalmaksetena arvestati valitsemissektori tuludesse 77 miljardit krooni, mis on 4% vähem kui 2008. aastal. Kui varasematel aastatel tõusis maksutulude kasvutempo hoogsalt, siis 2008. aastal hakkas maksutulude kasv järsult vähenema. Kaudsete maksude osatähtsus maksutuludes suurenes 42%-ni, tuues riigile sisse 32 miljardit krooni. Suurim osa kaudsetest maksudest on käibemaks ja aktsiisid, seega mõjutas maksukoormuse tõusu ka käibemaksu määra tõstmine 18%-st 20%-ni. Otseste maksudena (tulu- ja omandimaksud) kogus riik 16 miljardit krooni ja nende osatähtsus maksutuludes oli varasema aastaga võrreldes kolme protsendipunkti võrra väiksem. Alates 2000. aastast on otseste maksude osatähtsus sisemajanduse koguproduktis (SKP) püsinud 7–8% piires, mis on Euroopa Liidu (EL) keskmisest ligi kolmandiku võrra väiksem.

Eesti maksukoormus tõusis. Majandusarvestuses väljendatakse üldist maksukoormust maksutulude osatähtsusena SKP-s ja ühtse metoodika kasutamisel on võimalik EL-i liikmesriike üsna hästi võrrelda. Kui aastatel 2000–2008 püsis meie maksukoormus 30–32% piires, siis 2009. aastal tõusis see 36%-ni. EL-i keskmine maksukoormus on alates 1990. aastate algusest püsinud 40–41% juures. Samal ajal on Eesti maksukoormuse analüüsimisel oluline teada, et seni pikka aega suurenenud SKP vähenes 2009. aastal eelneva aastaga võrreldes jooksevhindades 14,6%. Ekspordi vähenemise tõttu oli SKP langus märkimisväärselt suurem kui maksutulude vähenemine ning see suurendas maksude osatähtsust SKP-s. Teistes Balti riikides üldine maksukoormus 2009. aastal veidi langes.

Tõhus kulude kontroll tõi märgatava kokkuhoiu. 2009. aasta paistis silma läbi aegade suurima kokkuhoiuga. Riigieelarve kulusid kärbiti koguni kahe negatiivse lisaeelarvega ja ka kohalikel omavalitsustel tuli teha negatiivseid lisaeelarveid. Aasta teises pooles sai igapäevaseks kulude jälgimine nii riigi- kui ka kohalike eelarvete täitmise juures ja see tõi oodatud tulemuse — riigieelarves planeeritud kulutustest tehti tegelikult 96% ning kohalikes eelarvetes planeeritud kulutustest 93%. Valitsemissektori kogukulud olid 2009. aastal ligi kolm miljardit krooni väiksemad kui aasta varem.

2009. aasta lõpus valmis 2008. aasta kulutuste statistika valitsemisfunktsioonide järgi. Nii nagu varasematel aastatel kulutati ka 2008. aastal Eestis kõige rohkem sotsiaalsele kaitsele (29,4%

kogukuludest), üldistele valitsussektori teenustele, riigikaitsele ja julgeolekule (18,6%) ning haridusele (16,8%). Erinevalt Eestist olid EL-is haridusele tehtud kulutustest (11%) suurema osatähtsusega tervishoiule (14,7%) ning majandusele ja keskkonnakaitsele tehtud kulutused (12,8%). Meie lähinaabritest oli sotsiaalsele kaitsele tehtud kulutuste osatähtsus kõige väiksem Lätis (24,5%) ja kõige suurem Soomes (41,3%). Eespool nimetatud riikidest kulutas majandusele ja keskkonnakaitsele kõige rohkem Läti (21,7%), tervishoiule Soome (14,3%) ning haridusele Eesti (16,8%).

Valitsemissektori võlg ja puudujääk jäid Maastrichti lepinguga sätestatud kriteeriumi piiresse. 2009. aasta lõpul olid valitsemissektori kulud 3,7 miljardit krooni suuremad kui tulud, mis võrreldes varasema aasta 6,9 miljardi kroonise puudujäägiga oli arvestatav vähenemine. Maastrichti lepinguga sätestatud puudujäägikriteeriumi järgi võib liikmesriikide eelarvepuudujääk olla ajutiselt kõige rohkem 3% SKP-st. Seda kriteeriumi suutsid täita vaid viis riiki: Taani (-2,7%), Soome (-2,2%), Eesti (-1,7%), Luksemburg (-0,7) ja Rootsi (-0,5%). Ükski liikmesriik ei lõpetanud eelarveaastat ülejäägiga. EL-i riikide valitsemissektori koondpuudujäägi osatähtsus SKP-s suurenes koguni 4,5 protsendipunkti võrra, 2009. aastal oli see 1,5 protsendipunkti võrra suurem kui aasta varem.

Eesti valitsemissektori koguvõlg kasvas 2008. aasta omaga võrreldes ligi neli miljardit krooni, jõudes 2009. aasta lõpuks 15,5 miljardi kroonini. Eesti valitsemissektori võlatase oli endiselt EL-i madalaim — 7,2% SKP-st. Maastrichti võlakriteerium sätestab piirmääraks 60% SKP-st. Võlakriteeriumi ületasid kaksteist liikmesriiki, neist suurima võlakoormaga olid Itaalia (115,8%), Kreeka (115,1%) ja Belgia (96,7%). Võlatase tõusis kõigis liikmesriikides ning EL-i riikide koguvõla tase tõusis aastaga 12 protsendipunkti võrra.

Erinevalt paljudest teistest EL-i liikmesriikidest sai Eesti majanduslangusest tulenenud eelarvepuudujäägi finantseerimiseks osaliselt kasutada riigi reserve, mistõttu võlataseme kasv oli väiksem kui aastane eelarvepuudujääk. Eesti välisvõlg kasvas 4,3 miljardist kroonist 7,2 miljardi kroonini ning välisvõlakoormus oli 3,3% SKP-st.

GOVERNMENT FINANCE

Agnes Naarits

Overview

As at the end of 2009, 349 central government units, 2,692 local government units and two social security funds were included in the list of general government sector and were involved in the government finance statistics accounting. 74% of the central government units were state budgetary units. Public legal units, foundations, state hospitals and enterprises acting as non-market producers made up 24%. In the local governments' sector, on the other hand, there are only a few other units besides local governments: foundations, health care facilities and non-market enterprises all founded by local government units comprise only 7% of the whole sector.

The general government sector is often referred to as the public sector. In the European System of Accounts, the term 'public sector' has a wider meaning — in addition to the general government sector described above, the definition of the public sector covers also the business associations, founded by the central and local government units, who act as market producers and are independent in their economic decisions and are therefore classified in economic accounts within the enterprises' sector. The government finance statistics cover only the units classified within the general government sector.

***The general government revenues stayed at the level of 2008**. Despite a very difficult fiscal year, the revenues of state budget accrued according to the projections and the accumulated revenues together with grants comprised 86 billion kroons by the end of the year. 20 billion kroons, i.e. 4% less than projected, were returned to the local government budgets. Taxes on the closure of roads and streets, advertising tax and parking fees gave the smallest receipts to local budgets. In general, the total revenues of the general government sector stayed in 2009 at the same level as in the previous year. 94 billion kroons were accounted as revenues, which is 450 million kroons more than a year before.*

The taxes and social contributions in the amount of 77 billion kroons were accounted as the general government revenue making up 4% less than in 2008. In earlier years the growth rate of tax revenues soared, but in 2008 the increase in tax revenues started to decrease drastically. The share of indirect taxes in total tax revenues increased to 42% adding 32 billion kroons to the state income. The value added tax and excise duties make up the largest share of indirect taxes, hence raising of the value added tax rate from 18% to 20% had an impact on the increasing tax burden. 16 billion kroons were gathered by the state as direct taxes (taxes on income and wealth) and their share in the overall tax revenues dropped by 3 percentage points compared to the preceding year. The share of direct taxes has been within 7–8% of the gross domestic product (GDP) since 2000, which is nearly one third less than the European Union (EU) average.

***Estonia's tax burden increased**. In economic accounts, the overall tax burden is expressed as the share of total tax revenues in the GDP and application of a common methodology gives a rather good basis for the comparison of EU Member States. While during 2000–2008 our tax burden remained within the limits of 30–32%, then in 2009 it mounted to 36%. The average tax burden of EU has been within 40–41% since the beginning of the 1990s. At the same time, it is important to know while analysing Estonia's tax burden that the GDP, which showed a rising trend for a long time, fell by 14.6% at current prices compared to the preceding year. Due to the decrease in exports, the decrease in GDP was significantly bigger than the decrease in tax revenues and this in turn increased the share of taxes in the GDP. In other Baltic countries the overall tax burden decreased a little in 2009.*

***Efficient control over expenditures resulted in noticeable savings**. The year 2009 is distinguished for the most significant savings of all years. The expenditures of the state budget were cut back with two negative supplementary budgets and local governments, too, had to pass negative supplementary budgets. Monitoring of expenses while executing the state and local budgets — a procedure which had become a daily routine by the second half of the year — brought along the expected result: 96% of the expenditures projected in the state budget and 93% of the expenditures projected in local budgets were actually realised. Total expenditures of the general government sector were nearly by 3 billion kroons smaller in 2009 than in 2008.*

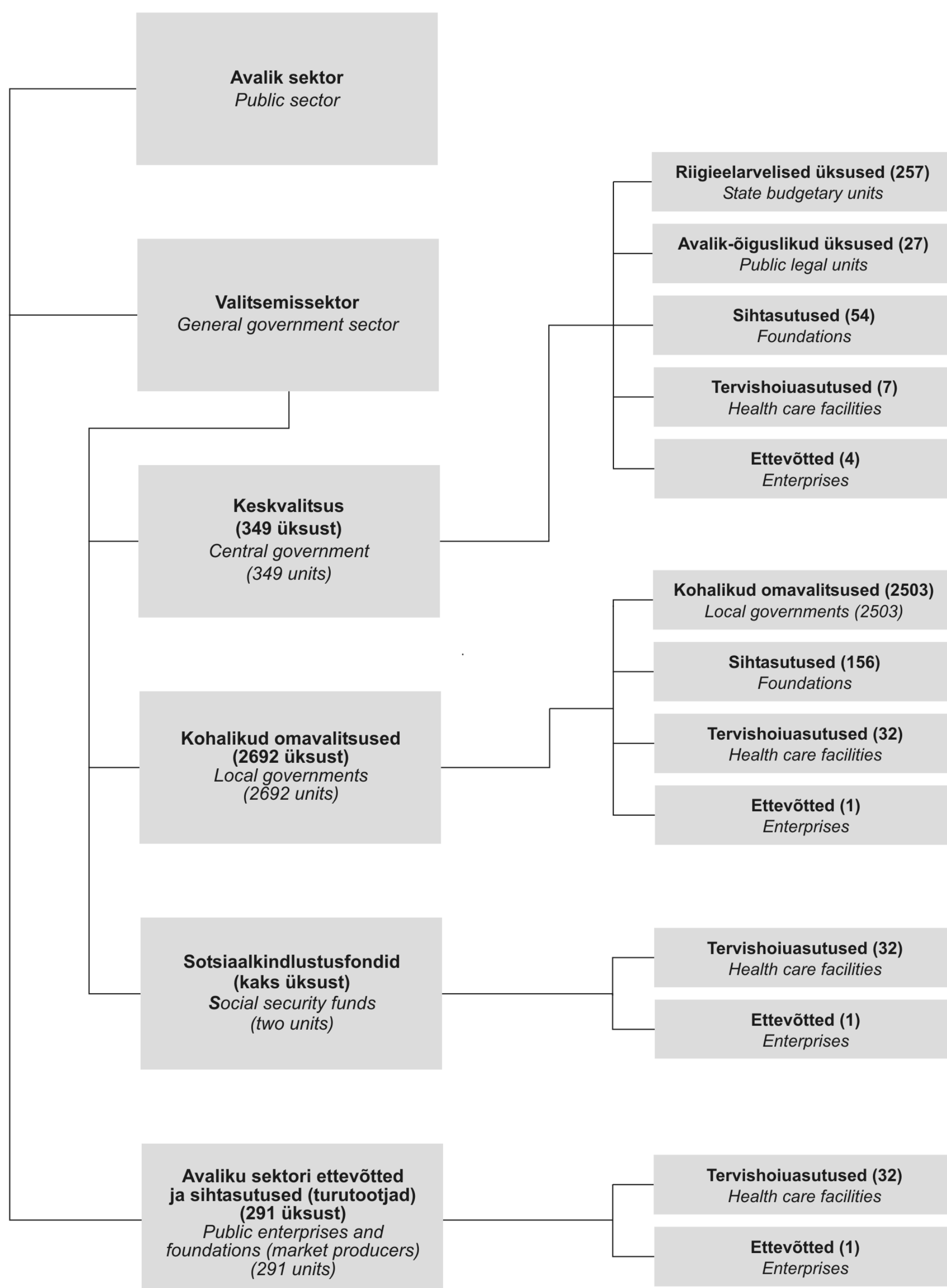
At the end of 2009, statistics were published on the 2008 expenditures as broken down into government functions. In 2008 like in previous years, most of the general government sector's expenditures was made for social protection (29.4% of total expenditure), general public services, defence and safety (18.6%) and education (16.8%). Contrary to Estonia, the shares of expenditures made on health (14.7%) and economic affairs with environment protection (12.8%) in the EU were bigger than the expenditures on education (11%). Among our neighbouring countries, the share of social protection expenditure was the smallest in Latvia (24.5%) and the largest in Finland (41.3%). Of the above-mentioned countries, the largest expenditure on economic affairs and environmental protection was made by Latvia (21.7%), the largest expenditure on health was made by Finland (14.3%) and the largest expenditure on education was made by Estonia (16.8%).

***Debt and deficit of the general government sector remained within the limits set in the Maastricht Treaty**. At the end of 2009 the general government sector's expenditure exceeded the income by 3.7 billion kroons, which can be considered a serious decrease compared to the deficit of 6.9 billion kroons a year before. The deficit criterion set in the Maastricht Treaty allows Member States to fall at most into a temporary 3% deficit of the GDP. Only five countries could meet this criterion: Denmark (-2.7%), Finland (-2.2%), Estonia (-1.7%), Luxembourg (-0.7%) and Sweden (-0.5%). No Member State ended the fiscal year in surplus. For the EU-27, the share of the general government deficit in the GDP increased by as much as 4.5 percentage points. In 2009 it was by 1.5 percentage points bigger than a year earlier.*

The total debt of Estonia's general government sector grew by nearly 4 billion kroons compared to 2008 accounting for 15.5 billion kroons by the end of 2009. The debt level of Estonia's general government sector was continually the lowest in the EU — 7.2% of the GDP. The Maastricht Treaty sets the limit on 60% of the GDP. Twelve Member States announced results which exceeded this criterion: the highest debt levels were reported by Italy (115.8%), Greece (115.1%) and Belgium (96.7%). Debt levels rose in all Member States and the total debt of EU-27 rose by 12 percentage points over the year.

Estonia, contrary to many other Member States, had a possibility to sell, in part, the state reserve assets in order to finance the deficit in the state budget caused by the economic recession. Therefore, the growth in debt level was substantially smaller than the annual government budget deficit. The volume of Estonia's foreign debt increased from 4.3 billion kroons to 7.2 billion kroons and the proportion of foreign debts comprised 3.3% of the GDP.

Joonis 1. Eesti avalik sektor, 2009
Figure 1. Public sector in Estonia, 2009

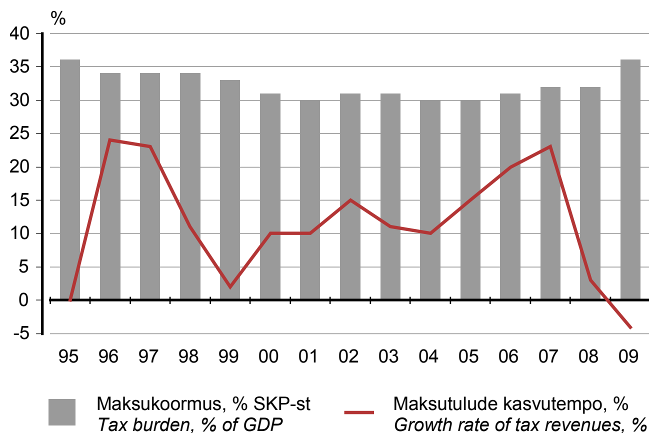

Tabel 1. Valitsemissektori tulud ja kulud, 2005–2009
Table 1. The general government revenues and expenditures, 2005–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

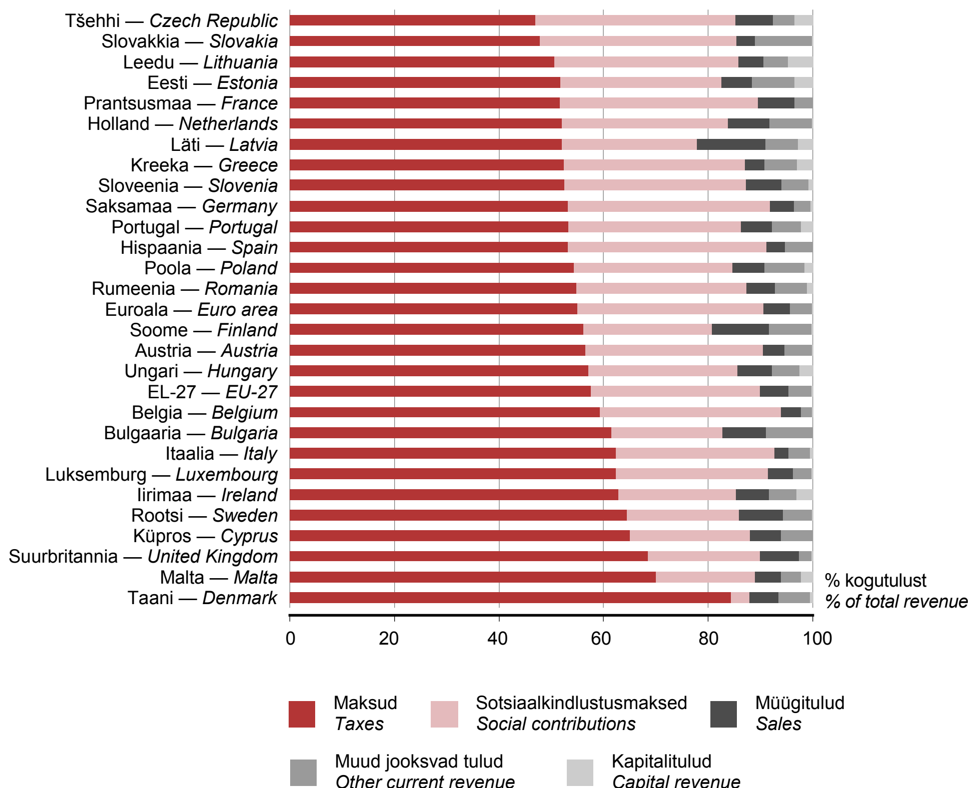
	2005	2006	2007	2008	2009[a]	
Tulud kokku	**61 613,3**	**75 563,7**	**91 451,1**	**93 323,1**	**93 772,4**	***Total revenue***
Maksud	35 080,5	42 371,3	51 754,1	50 448,7	48 607,5	*Taxes*
kaudsed maksud	22 848,1	27 568,1	33 029,8	30 466,6	32 258,8	*indirect taxes*
otsesed maksud	12 232,4	14 803,2	18 724,3	19 982,1	16 348,7	*direct taxes*
Sotsiaalkindlustusmaksed	18 114,4	21 366,1	26 587,7	29 913,6	28 827,5	*Social contributions*
Müügitulud	4 233,6	4 934,2	5 199,8	5 729,2	5 507,7	*Sales*
Muud jooksvad tulud	3 598,2	5 248,4	6 016,1	6 141,6	7 563,2	*Other current revenue*
Kapitalitulud	586,6	1 643,7	1 893,4	1 089,9	3 266,5	*Capital revenue*
Kulud kokku	**58 786,5**	**70 382,7**	**85 037,2**	**100 270,3**	**97 457,7**	***Total expenditure***
Hüvitised töötajatele	17 277,9	19 439,3	23 881,4	28 628,6	27 712,7	*Compensation of employees*
Muud kaupade ja teenuste ostud	12 041,5	13 601,0	15 532,7	17 732,2	16 630,1	*Other purchase of goods and services*
Subsiidiumid	1 298,9	1 987,7	2 176,6	2 558,8	2 127,2	*Subsidies*
Sotsiaalsiirded	17 998,0	20 824,8	24 676,8	30 686,8	34 540,6	*Social benefits*
Muud siirded	2 700,0	3 497,4	3 753,1	3 683,1	4 005,2	*Other transfers*
Kapitali kogumahutus	6 392,4	8 896,8	12 174,3	13 421,2	9 796,5	*Gross capital formation*
Kapitalisiirded	599,4	1 633,9	2 319,7	2 885,7	1 852,1	*Capital transfers*
Muud kulud	478,4	501,8	522,6	673,9	793,3	*Other expenditures*
Ülejääk (+) / puudujääk (-)	**2 826,8**	**5 181,0**	**6 413,9**	**-6 947,2**	**-3 685,3**	***Surplus (+) / deficit (-)***

[a] Esialgsed andmed.
[a] *Preliminary data.*

Joonis 2. Maksukoormus ja maksutulude kasvutempo, 1995–2009
Figure 2. Tax burden and the growth rate of tax revenues, 1995–2009

Joonis 3. Valitsemissektori tulud tululiigi järgi Euroopa Liidus, 2009
Figure 3. Revenues of the general government sector by type of revenue in the European Union, 2009

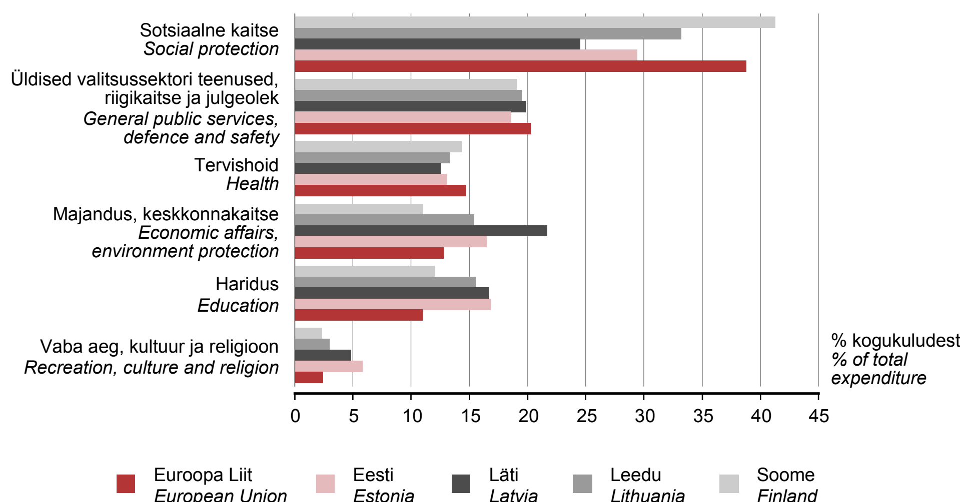

Allikas/*Source*: Eurostat.

Tabel 2. Valitsemissektori kulud, 2005–2009
Table 2. Expenditures of the general government sector, 2005–2009
(% kogukuludest — *% of total expenses*)

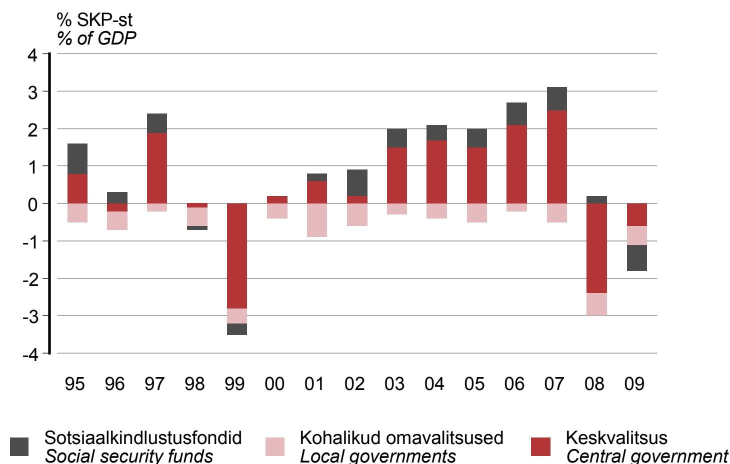
	2005	2006	2007	2008	2009	
Sotsiaalsiirded	30,6	29,6	29,0	30,6	35,4	*Social benefits*
Hüvitised töötajatele	29,5	27,7	28,1	28,6	28,4	*Compensation of employees*
Muud kaupade ja teenuste ostud	20,5	19,3	18,3	17,7	17,1	*Other purchase of goods and services*
Kapitali kogumahutus	10,9	12,7	14,3	13,3	10,1	*Gross capital formation*
Muud siirded	4,6	5,0	4,4	3,7	4,1	*Other transfers*
Subsiidiumid	2,2	2,8	2,6	2,6	2,2	*Subsidies*
Kapitalisiirded	1,0	2,3	2,7	2,9	1,9	*Capital transfers*
Muud kulud	0,7	0,6	0,6	0,6	0,8	*Other expenditure*

Joonis 4. Valitsemissektori kulud valitsemisfunktsiooni järgi lähiriikides ja Euroopa Liidus, 2008
Figure 4. Expenditures of the general government sector by government functions in neighbouring countries and in the European Union, 2008

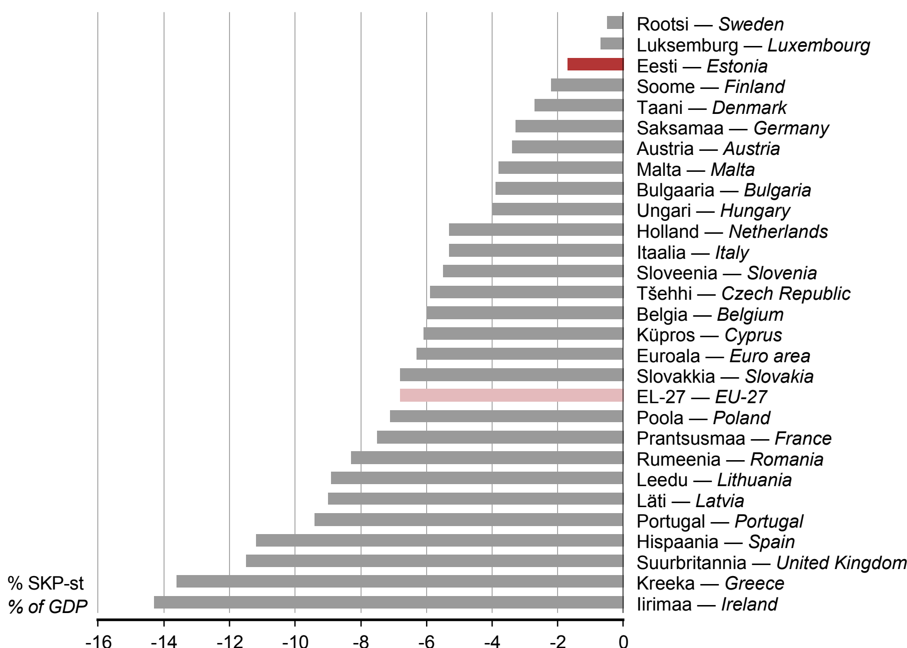

Allikas/*Source*: Eurostat.

Joonis 5. Valitsemissektori koondeelarve üle-/puudujääk, 1995–2009
Figure 5. Surplus/deficit of the general government consolidated budget, 1995–2009

Joonis 6. Valitsemissektori koondeelarve puudujääk Euroopa Liidus, 2009
Figure 6. Deficit of the general government consolidated budget in the European Union, 2009

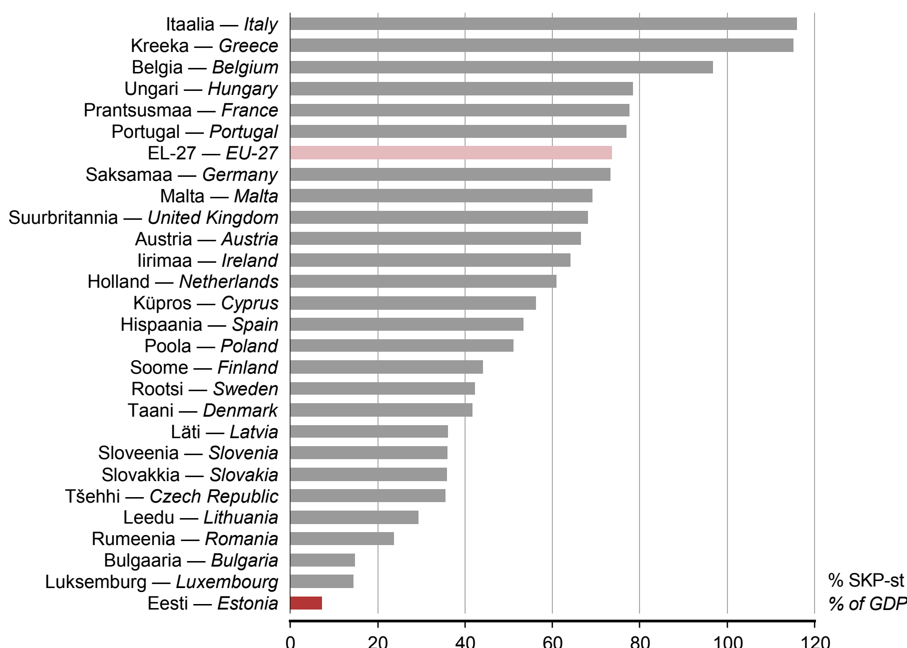
Allikas/*Source*: Eurostat.

Tabel 3. Valitsemissektori võlg, 2005–2009
Table 3. General government debt, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009[a]	
Keskvalitsus, mln krooni	3 657	3 845	3 267	4 439	7 706	*Central government, million kroons*
välislaenud	2 600	2 617	982	1 410	4 559	*foreign loans*
Kohalikud omavalitsused, mln krooni	4 481	5 787	6 646	8 048	8 667	*Local governments, million kroons*
välislaenud	1 205	2 062	2 441	2 848	2 610	*foreign loans*
Valitsemissektor (konsolideeritud), mln krooni	7 998	9 242	9 268	11 600	15 501	*General government (consolidated), million kroons*
välislaenud	3 805	4 679	3 423	4 258	7 169	*foreign loans*
Valitsemissektor, % SKP-st	4,57	4,46	3,79	4,61	7,22	*General government, % of GDP*
välislaenud	2,17	2,26	1,40	1,69	3,34	*foreign loans*

[a] Esialgsed andmed.
[a] *Preliminary data.*

Joonis 7. Valitsemissektori võlatase Euroopa Liidus, 2009
Figure 7. The general government debt level in the European Union, 2009

Allikas/*Source*: Eurostat.

Metoodika

Valitsemissektori finantsstatistika on koostatud kooskõlas Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi (ESA95) metoodikaga, tulude ja kulude klassifikatsiooniga ning valitsemisfunktsioonide klassifikaatoriga (COFOG). Valitsemisfunktsioonide klassifikaatori põhieesmärk on teha kindlaks need tarbimiskulutused, mis toovad tulu kodumajapidamistele. Peale selle võimaldab see saada ajalist ülevaadet valitsuse eri funktsioonide kulude suundumustest ning võrrelda eri riikide valitsuste kulutusi majanduslikele ja sotsiaalsetele funktsioonidele.

Riigi rahanduse statistika koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi riigiraamatupidamiskohustuslaste saldoandmike infosüsteemi andmestik. Lisainfona kasutatakse riigi- ja kohalike omavalitsuste eelarvete täitmise ning muude valitsemissektori üksuste majandusaasta aruannete andmeid. Vaadeldud on kõiki valitsemissektori üksusi nende allsektorite kaupa: keskvalitsuse, kohalike omavalitsuste ning sotsiaalkindlustusfondide allsektorid.

Kassapõhise arvestuse andmestikult tekkepõhise raamatupidamise andmetele ülemineku tõttu on 2009. aasta Eesti statistika aastaraamatus avaldatuga võrreldes aastate 2005–2008 andmeid käesolevas aastaraamatus täpsustatud.

Methodology

The general government finance statistics are compiled according to the methodology of the European System of Accounts (ESA95), according to the classification of revenue and expenditure and the Classification of the Functions of Government (COFOG). The Classification of the Functions of Government is mainly used to identify consumption expenditures which benefit individual households. COFOG also permits to examine over time trends in government outlays on particular

functions and is used for making international comparisons of the expenditures that governments have made on economic and social functions.

The government finance statistics are based on the detailed data from the Ministry of Finance's information system of governmental accounts. The budget execution data of central and local governments and the annual financial statements of other general government units are used as supplementary information. The survey includes all units belonging to the general government sector as broken down into sub-sectors: central government, local governments and social security funds' sub-sectors.

The data for 2005–2008 have been revised compared to the data published in the 2009 Statistical Yearbook of Estonia due to the transition from the cash accounting data to the accrual accounting data.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2010. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

ETTEVÕTETE MAJANDUSNÄITAJAD

Reet Nestor

Ülevaade

Peatükis on esitatud kaupu tootvate ja mittefinantsteenuseid pakkuvate äriühingute (edaspidi ettevõtted) andmeid vara, kohustuste ja omakapitali, tulude, kulude ja kasumi ning investeeringute kohta.

Kaupu ja mittefinantsteenuseid tootvate ettevõtete sektor on Eesti sisemajanduse koguprodukti (SKP) loomisel suurim lisandväärtuse tootja. 2008. aastal oli ettevõtetes loodud lisandväärtus tegurikuludes 5% väiksem kui aasta varem — ligi 140 miljardit krooni (jooksevindades).

Mittefinantsettevõtete sektori lisandväärtust mõjutasid enim neli suurima osatähtsusega tegevusala — tööstus, kaubandus, ehitus ning veondus ja laondus —, mis andsid sellest kaks kolmandikku. Lisandväärtuse kiire kahanemine kaubandus- ja ehitusettevõtetes elanike piiratud tarbimise ja ettevõtete investeeringute vähenemise tõttu kattis kogu ettevõttesektori lisandvääruse languse. Ka tööstusettevõtetes loodud lisandväärtus oli vähenenud sise- ja välisnõudluse tõttu 2007. aasta omast väiksem. Lisandväärtuse kasv oli suurim veonduse ja laonduse tegevusalal ja enim mõjutasid seda veonduse abitegevuste valdkonnas tegutsevad ettevõtted. Samuti suurenes lisandväärtus teeninduse tegevusaladel, kuid nende mõju ettevõtete sektori lisandväärtusele oli väike.

Ettevõtteid loodi juurde, kuid tööhõive neis vähenes. 2008. aastal tegutses Eestis 55 654 ettevõtet, üle 2600 rohkem kui aasta varem. Tegevust alustanud või taasalustanud ettevõtteid oli poole vähem kui eelnenud kahel aastal ning need olid valdavalt alla 10 hõivatuga ettevõtted (mikroettevõtted) ja tegutsesid teeninduse tegevusaladel. Kaubanduses ja töötlevas tööstuses jäi ettevõtete arvukus väiksemaks. Ettevõtete arvult suurimal tegevusalal kaubanduses, kus tegutses veerand ettevõtetest, olid elujõulisemad suuremad, vähemalt 50 hõivatuga ettevõtted. Ettevõtete ja ka nende töötajate arvu vähenemine puudutas enim väiksemaid, alla 20 hõivatuga kaubandusettevõtteid.

Eesti ettevõtetes oli 2008. aastal tööl üle 476 000 inimese ehk 8000 võrra vähem kui 2007. aastal. Neljandik ettevõtetes hõivatuist töötas töötlevas tööstuses, kus tööhõive vähenes enim. Hõivatute arv tööstuses kahanes enam kui 7000 võrra, neist üle poole oli töötanud 100 või enama hõivatuga ettevõtetes. Töötleva tööstuse allharudest vähenes tööhõive enim tekstiili- ja rõivatootmises ning puidutööstuses. Kaubanduses töötas viiendik, ehituses üle kümnendiku ettevõtetes hõivatuist. Ehitusturu langus tõi kaasa töötajate arvu järsu vähenemise ehitussektoris, mis kahel varasemal aastal oli suurim uute töökohtade looja. Hõive vähenes ka veonduses ja laonduses, kaubanduses, põllumajanduses ning hariduses. Tööhõive kasv jätkus paljudel teeninduse tegevusaladel, kuigi aeglasemas tempos kui eelnenud aastatel.

Majanduskasvu pidurdumine mõjutas ettevõtete varade juurdekasvu. Eesti ettevõtetel oli 2008. aasta lõpus vara 678 miljardi krooni väärtuses — 5% rohkem kui aasta algul. 2007. aastaga võrreldes oli varade juurdekasv kolm korda väiksem.

Varade väärtus suurenes tänu põhivarale, käibevara kasvas aastaga minimaalselt. Tootmismahtude ja nõudluse vähenemise tõttu kahanesid ettevõtete varud kiiresti. Ettevõtetel oli vähem nii müügiks ostetud kaupade kui ka lõpetamata toodangu varusid. Üksnes valmistoodangu varusid oli aasta lõpus rohkem kui aasta alguses. Ka kõige likviidsem käibevara (raha ja lühiajalised finantsnvesteeringud) vähenes aasta jooksul, mõjutades ettevõtete maksevõimet. Põhivara juurdekasv suurendas selle osatähtsust ettevõtete varades — 2008. aasta lõpul oli see 61%. Veidi üle poole põhivarast oli materiaalne põhivara, kuid selle kasv on teiste põhivaraliikide omast aeglasem. Kümnendiku võrra suurenesid pikaajalised finantsinvesteeringud, peamiselt mitmesuguste pikaajaliste laenu- ja muude nõuete suurenemise tõttu. Kinnisvarainvesteeringute juurdekasv oli kinnisvaraturu madalseisust põhjustatud kinnisvarahindade languse tõttu poole väiksem kui 2007. aastal. 2008. aastal asendus kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse ümberhindlusest

2007. aastal saadud kasum kahjumiga. Põhivaraliikidest kasvas 2008. aastal kõige kiiremini immateriaalne põhivara, kuid selle osatähtsus põhivaras on väike.

Varade katteallikad võõr- ja omakapital kasvasid mõlemad 5%. Ettevõtete tulukust näitav omakapitali ja vara puhasrentaablus on majanduslanguse tõttu oluliselt vähenenud. Kasumi vähenemine piirab ettevõtete finantseerimisallikate ulatust ja investeerimisaktiivsust.

Ettevõtete müügitulu kasv 2008. aastal peatus. Ettevõtted said omatoodangu, kaupade ja teenuste müügist tulu ligi 700 miljardit krooni. Paaril eelneval aastal juba traditsiooniks kujunenud ligi viiendiku suurune müügitulu kasv varasema aastaga võrreldes asendus seisakuga, hoolimata kiirenenud hinnatõusust. Tarbijahinnaindeks tõusis 2008. aastal sellele eelnenud aasta keskmisega võrreldes 10,4% — peamiselt eluasemekulutuste kasvu ning toidu, mootoriküttuse, alkohoolsete jookide ja tubakatoodete hinnatõusu tõttu.

Suurim osatähtsus ettevõtete müügitulus oli kaubandusettevõtetel, kes avaldasid suurt mõju kogu ettevõtete sektori müügitulu kasvule. Jae- ja hulgimüügiettevõtete müügitulu oli ligi 6 miljardit krooni väiksem kui 2007. aastal. Kaubandustegevuse vähenemise põhjustas mootorsõidukite kaubanduse tegevusala, mille müügitulu oli varasema aastaga võrreldes peaaegu veerandi võrra väiksem. Langus avaldus ilmekalt registreeritud uute sõidukite arvus — kui 2007. aastal registreeriti liiklusregistris ligi 50 000 uut sõidukit, siis 2008. aastal juba 40 000.

Müügitulu suuruselt teine tegevusala töötlev tööstus andis ligi viiendiku kõigi ettevõtete müügitulust, veondus- ja laondus- ning ehitusettevõtted mõlemad kümnendiku. Kui veel 2005. aastal oli veondus ja laondus müügitulu suuruse poolest kolmandal positsioonil, siis järgmise kolme aasta jooksul tõusis tänu elamute ja mitteeluhoonete ehituse kiirele kasvule kolmandaks ehitus. Ehitusettevõtete müügitulu oli elamuehituse mahtude vähenemise tõttu ligi 7 miljardit krooni ehk 9% väiksem kui 2007. aastal. Müügitulu vähenes peale ehituse ja kaubanduse ka veonduse ja laonduse ning kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusalal.

Siiski oli ka neid tegevusalasid, mille müügitulu kasvas. Neist olulisim oli energeetika, kus müügitulu suurenes 14% ehk 3 miljardi krooni võrra nii Venemaalt ostetava maagaasi kui ka soojusenergia-, elektri- ja küttehindade kallinemise tõttu.

Nõudluse vähenemise tõttu jäi ettevõtete müügitulu 2007. aasta tasemele, kuid neile vastavad kogukulud siiski kasvasid. Tööjõukulud olid kümnendiku võrra suuremad kui 2007. aastal ja mõjutasid kulude kasvu kõige rohkem.

Majanduslanguse tõttu aeglustus palgakasv ja vähenes tööviljakus. 2008. aastal oli ettevõtete keskmine tööjõukulu hõivatu kohta 184 000 krooni ehk 11% suurem kui aasta varem. Hõivatute arv ettevõtetes küll 2007. aastaga võrreldes vähenes, kuid tööjõukulude kasv, ehkki aeglasemas tempos, jätkus. Suurim keskmine tööjõukulu oli info ja side tegevusalal ning väikseim isikuteenuste tegevusalal — vastavalt 283 000 ja 105 000 krooni hõivatu kohta aastas. Keskmine tööjõukulu hõivatu kohta kasvas kõigil tegevusaladel, välja arvatud kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusalal. Kasv oli keskmisest kiirem hariduses, põllu- ja metsamajanduses ning elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamise tegevusalal ning tagasihoidlikum kinnisvaras, kaubanduses ja ehituses.

Iga ettevõtluses hõivatu kohta toodeti keskmiselt 292 000 krooni lisandväärtust ehk 10 000 krooni vähem kui 2007. aastal, kuid 20 000 krooni võrra rohkem kui kaks aastat varem. Kui 2007. aastal tööviljakuse kasvutempo aeglustus, siis 2008. aasta majanduslanguse tingimustes tööviljakus juba vähenes.

Tegevusalati oli tööviljakus kõrgeim elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamise tegevusalal, kus 2008. aastal toodeti lisandväärtust 744 000 krooni hõivatu kohta. See näitaja oli pisut väiksem kui 2007. aastal, kuid 2,5 korda suurem kui ettevõtete keskmine.

Teine kõrge tööviljakusega tegevusala oli info ja side, seda eeskätt tänu kõrge tootlikkusega telekommunikatsioonivaldkonnale. 2008. aastal toodeti tehnoloogiliselt uuenduslikul telekommunikatsiooni tegevusalal lisandväärtust 1,5 miljonit krooni hõivatu kohta ehk ligi kümnendiku võrra rohkem kui 2007. aastal ja viis korda enam kui ettevõtetes keskmiselt.

Ettevõtete kasum vähenes 2007. aastaga võrreldes olulisel määral. Ettevõtete 2008. aasta puhaskasum oli kokku ligi 21 miljardit krooni ehk kolm korda väiksem kui eelnenud aastal. Viimati oli puhaskasum nii väike viis aastat varem. Hoolimata keerulistest aegadest siseturul ja alanud üleilmsest majanduskriisist lõpetas enamik tegevusalasid aasta kasumiga. Kahjumisse jäid majutus ja toitlustus ning kinnisvaraalane tegevus, kus 44% ettevõtetest lõpetasid aasta miinuses.

Suurima kasumi said 2008. aastal töötlev tööstus ja kaubandus. Kaubandusettevõtete kasum oli 4 miljardit krooni ehk üle kolme korra väiksem kui aasta varem. Suurimat mõju avaldas mootorsõidukikaubandus, kus puhaskasum vähenes üle seitsme korra. Töötleva tööstuse ettevõtete kasum oli 4,7 miljardit krooni — 2007. aasta puhaskasumist peaaegu poole väiksem. 2008. aasta lõppes kahjumiga puidu-, paberi- ja mööblitööstuses, aga ka kummi- ja plasttoodete tööstuses, kasum suurenes keemiatööstuses. Ligi 3 miljardi kroonise kasumiga lõpetas 2008. aasta veonduse ja laonduse tegevusala. Peale veonduse ja laonduse kasvas 2007. aastaga võrreldes kasum vaid veevarustuse, kanalisatsiooni, jäätme- ja saastekäitluse tegevusalal.

Ettevõtete majandustegevuse keskmine kasumlikkus langes puhaskasumi vähenemise tõttu. Veel 2007. aastal oli kasumlikkus ligi 9%, aasta hiljem aga 3%. Töö oli kõige kasumlikum kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevuse valdkonnas, kus puhaskasum oli 17% müügitulust peamiselt tänu kasumlikule peakontorite tegevusele ja juhtimisnõustamisele. Keskmisest neli korda suurem oli ka info ja side tegevusala kasumlikkus — 12%. Selle saavutamisel oli olulisim roll uuenduslikel telekommunikatsiooniettevõtetel. Kui veel 2007. aastal oli kõige kasumlikum tegevusala kinnisvara, siis 2008. aastal kaotas see oma positsiooni, sest lõpetas aasta kahjumiga.

Ettevõtete investeerimisaktiivsus 2008. aastal vähenes. Ettevõtted investeerisid põhivarasse 55,8 miljardit krooni — 17% vähem kui aasta varem. Ettevõtete investeerimisvõimalusi piiras vähenenud kasum, samal ajal oli raskem ka laenu saada. 2008. aastal tehti finantsliisingu abil 13% koguinvesteeringutest, üle neljandiku vähem kui 2007. aastal.

Nagu varasematel aastatel investeeriti ka 2008. aastal peamiselt hoonete ja rajatiste ehitamisse ja rekonstrueerimisse, mille puhul oli langus keskmisest väiksem (12%), ning masinatesse ja seadmetesse. Investeeringud masinatesse ja seadmetesse jäid 2008. aastal peaaegu 2007. aasta tasemele. Kinnisvara soetamisse (olemasolevad ehitised ja maa) investeeriti kolmandiku võrra vähem, transpordivahendeid soetati ligi kolmandiku ja arvuteid neljandiku võrra vähem.

Investeerimisaktiivsus vähenes peaaegu kõigil tegevusaladel. Enim mõjutasid investeeringute vähenemist ehitus, hulgi- ja jaekaubandus ning kinnisvaraalane tegevus, kus ka kasumid kahanesid varasema aastaga võrreldes kõige rohkem. Suurima osatähtsusega tegevusaladel — töötlevas tööstuses ning veonduses ja laonduses — vähenesid investeeringud keskmisest tagasihoidlikumalt. Nende kahe tegevusala ettevõtted tegid 2008. aastal kolmandiku kõigist investeeringutest. Raskest majandusolukorrast hoolimata suudeti investeeringuid suurendada energeetika ja veevarustuse alal, peamiselt tänu hoonete ja rajatiste ehitamisele.

FINANCIAL STATISTICS OF ENTERPRISES

Reet Nestor

Overview

The chapter presents the data of non-financial corporations (hereinafter enterprises) on their assets, liabilities and equity as well as on their sales, costs, and profit. Also, data on enterprises' investments are published.

The enterprises sector creates the biggest value added in the formation of gross domestic product (GDP) in Estonia. *In 2008, the value added created by enterprises decreased by 5% at factor cost compared to 2007 and amounted to nearly 140 billion kroons (at current prices).*

The biggest impact on the economic growth in the enterprises sector was given by the four biggest economic activities — manufacturing, trade, construction, and transportation and storage — which accounted for two thirds of the value added created by enterprises. A quick decrease in the value added of trade and construction enterprises, caused by limited individual consumption and a decrease in enterprises' investments, covered the decline in the value added of the whole enterprises sector. The value added in manufacturing was also smaller than in 2007 due to a decline in the domestic as well as external demand. The value added increased most in the transportation and storage activity thanks to the enterprises operating in the support activities of transportation. Value added increased also in service activities, but their influence on the value added of enterprises sector was small.

The creation of enterprises continued, but employment in them decreased*. There were 55,654 enterprises operating in Estonia in 2008, over 2,600 enterprises more than in the preceding year. In 2008, the number of started or restarted enterprises was by a half smaller than in the two previous years and these were predominantly service enterprises with less than 10 persons employed (micro enterprises). The number of enterprises showed a decline in manufacturing and trade. In trade, which was the biggest economic activity by the number of enterprises, covering a fourth of all operating enterprises, the enterprises with at least 50 employed persons survived. Decline in the number of enterprises and also in the number of their employees affected mostly smaller trade enterprises with less than 20 persons employed.*

476,000 persons were employed in the enterprises of Estonia in 2008, showing a decrease of 8,000 over the year 2007. A fourth of all persons employed by enterprises worked for manufacturing, where the decrease in employment was the biggest. As a result, the number of employed persons decreased by more than 7,000 persons whereas over a half of them had been employed by enterprises with 100 or more persons employed. In the sub-branches of manufacturing, the decline in employment was the most pronounced in the manufacture of textiles and wearing apparel, and also in the manufacture of wood and wood products. A fifth of all persons employed in enterprises worked in trading enterprises and a tenth in construction enterprises. A decline in the construction market led to a sharp decrease in the number of employed persons in construction which has been the biggest creator of new jobs during the two previous years. Employment decreased also in transportation and storage, trade, agriculture and education. Employment in a lot of service activities continued to grow although the growth rate was not as high as in previous years.

Slowdown of the economic growth had an impact on the increase in enterprises' assets. *At the end of 2008, Estonian enterprises had assets in the value of 678 billion kroons — 5% more than at the beginning of the year. Compared to 2007, the growth of assets was three times smaller.*

The value of assets increased mainly due to fixed assets, the growth of current assets was minimal. The decreased producing capacity and demand caused a rapid decline in enterprises' inventories. Enterprises had less inventories of merchandise purchased for resale and less work in progress, only the inventories of finished goods increased during the year. The most liquid type of current assets — cash and short-term financial investments — also decreased during the year, thereby influencing the liquidity of enterprises. The growing value of fixed assets brought along an increase in their share of enterprises' assets. At the end of 2008, 61% of the total assets of enterprises were fixed assets. Tangible assets comprise the most important part of fixed assets forming a bit over a half of fixed

assets, but the increase of tangible assets is slower than that of other types of fixed assets. Long-term financial investments increased by a tenth, mainly due to various long-term debt obligations and other liabilities which increased. Due to a decline in the real estate prices which was caused by a recession in the real estate market, increase in the value of investment properties was by a half smaller than in 2007. The profit gained in 2007 from the revaluation of the fair value of investment properties was replaced in 2008 with loss. In view of the types of fixed assets, intangible assets had the quickest growth, but its importance in fixed assets is negligible.

The covering sources of assets — liabilities and equity — both increased by 5%. The profitability ratios — return on equity and return on assets — have decreased considerably in the conditions of economic downturn. Decline in profits restricts enterprises' internal sources for financing and their investment activeness.

***In 2008 the growth of enterprises' net sales stopped.** The net sales of enterprises were almost 700 billion kroons. A couple of years ago it was almost a tradition that net sales grew by a fifth per year. In 2008 compared to 2007, the growth turned to stagnation despite the accelerated price increase. The percentage change of the consumer price index was 10.4% in 2008 compared to the average of 2007, being mainly influenced by the increase in the expenditures on housing, as well as by the increase in the prices of food, motor fuel, alcoholic beverages and tobacco.*

Trading enterprises made up the largest share in enterprises' total net sales having a considerable impact on the growth of net sales of the whole sector. The net sales of retail and wholesale enterprises decreased by nearly 6 billion kroons compared to 2007. Contraction in the trading activity was caused by the motor vehicles trade activity, where net sales were almost by a fourth smaller than a year earlier. The decrease could be well illustrated by the number of registered new vehicles. In 2007, nearly 50,000 new vehicles were registered in the Traffic Register, but in 2008 the respective number was as small as 40,000.

The second largest economic activity by net sales was manufacturing accounting for nearly a fifth of the enterprises' total net sales. Construction as well as transportation and storage enterprises both contributed a tenth to the net sales total. If back in 2005 transportation and storage enterprises held the third place in terms of net sales, then during the next three last years this position was held by construction. It was achieved thanks to a rapid growth in the construction of residential and non-residential buildings. In 2008, because of the decline in the construction volumes of residential buildings on the local construction market, the net sales of construction enterprises decreased by almost 7 billion kroons, i.e. 9% compared to 2007. Besides construction and trade, the decline in net sales was also observed in transportation and storage, as well as in arts, entertainment and recreation activities.

Nevertheless, in some economic activities net sales increased. The most significant of growing activities was energy which reported a 3 billion kroons worth or 14% increase in net sales. This was based on the increased prices of natural gas purchased from Russia as well on the increased prices of heat energy, electricity, gas and other fuels.

The revenue from the sale of goods and services remained at the level of 2007 due to a recession in the demand, but the respective total costs increased. Personnel expenses were by a tenth bigger than in 2007 and influenced the growth of costs the most.

***Due to the economic downturn, the increase in wages and salaries slowed down and productivity decreased.** In 2008, the personnel expenses per person employed were on average 184,000 kroons i.e. 11% bigger than in the previous year. The number of employees in enterprises decreased in comparison with 2007, but the growth of personnel expenses continued, although at a slower pace. Difference between the largest average personnel expenses in the information and communication activity, on the one hand, and the smallest average personnel expenses in the personal service activities, on the other hand, was twofold, accounting respectively for 283,000 and 105,000 kroons per person employed per year. The average personnel expenses per person employed increased in all activities, except in the arts, entertainment and recreation activity. The growth was more rapid than the average in education, agriculture and forestry, electricity, gas and water supply; and more modest in the real estate, trade, and construction activities.*

In 2008 the labour productivity (value added per person employed) was 292,000 kroons, showing a decrease of 10,000 kroons compared to 2007, but a growth of 20,000 kroons compared to 2006. The growth rate of labour productivity slowed down in 2007, but the year 2008 already showed a falling trend in the conditions of economic recession.

With respect to economic activities, the indicator was the highest in electricity, gas, steam and air conditioning supply, where the labour productivity was 747,000 kroons per person employed in 2008. This value was a bit lower than in 2007, but 2.5 times higher than the average value of all enterprises.

The second activity with high labour productivity was information and communication, mainly due to the telecommunication activity. In the telecommunication activity as an activity with high technological innovativeness, the value added produced by an employed person comprised 1.5 million kroons, which was by nearly a tenth more than in 2007 and five times more than the average indicator of all enterprises.

Compared to 2007, the profits of enterprises decreased drastically. *In 2008 enterprises reported the total net profit of almost 21 billion kroons, thus it was three times less than in 2007. The value of net profit was as small as that five years earlier. Despite complicated times in the domestic market and commencement of the global economic crisis, most of the economic activities could nevertheless gain profit by the end of the year. Loss was declared by the accommodation and food service as well as real estate activities, where 44% of enterprises finished the year on the negative side.*

Manufacturing and trade finished the year with the biggest profit. Trading enterprises produced profit for 4 billion kroons which was over three times less compared to the previous year. The “culpable” one was the motor vehicles trade activity where the profit decreased by more than seven times. The profit of manufacturing enterprises was by almost a half smaller than in 2007, amounting to 4.7 billion kroons. At the end of the year, loss was declared by the woodworking, paper and furniture as well as by the rubber and plastic products manufacturing activities. Profit increased in the chemicals and chemical products industry. Similarly to the transportation and storage activity, profit increased in the water collection, treatment and supply activity.

Due to the falling net profit, the average profitability of enterprises diminished in 2008. Back in 2007, the profitability was almost 9%, but a year later — 3%. The profit margin (net profit / net sales) was highest in the professional, scientific and technical activity where the net profit formed 17% of net sales thanks to the large profitability of head offices and management consultancy activities. A four times higher profitability i.e. 12% compared to the average indicator was reported by the information and communication activity thanks to innovative telecommunication enterprises. In 2007, the most profitable activity was the real estate activity, which lost its position in 2008 and ended the year at a loss.

In 2008, the investment activeness of enterprises decreased. *Enterprises invested 55.8 billion kroons in fixed assets, which was 17% less than in the previous year. The decreased profits of enterprises limited their investment opportunities. At the same time, it became also more difficult to obtain loans. In 2008, 13% of the total investments were made through financial leasing, over a quarter less than in 2007.*

Like in recent years, in 2008 too, investments were mainly made in the construction and alteration of buildings in case of which the decrease was smaller than the average (12%), and in equipment and machinery. Investment in equipment and machinery remained almost on the level of 2007. Investments in real estate acquisition (existing buildings and land) fell by a third. The acquisition of vehicles decreased by a third and the investments in computers by a fourth.

Investment activeness decreased in almost all economic activities. The biggest impact on the decline of investments was given by three economic activities — construction, wholesale and retail trade, and real estate. The profits of these activities also decreased the most compared to the preceding year. In the activities considered the largest by the proportion of investments — manufacturing, and transportation and storage — investments decreased less than the average. The enterprises of these two economic activities made a third of the total investments in 2008. Despite a difficult economic situation, investments increased in the energy and water supply activities, mostly thanks to the construction of buildings and structures.

Tabel 1. Ettevõtete bilansimaht tegevusala järgi, 2005–2008
Table 1. Balance sheet total of enterprises by economic activity, 2005–2008
(aasta lõpus, protsenti — *at end-year, percentages*)

	2005	2006	2007	2008	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	3,2	3,0	3,2	3,3	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	0,6	0,6	0,6	0,6	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	16,9	16,4	15,6	15,3	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	11,6	10,2	8,7	8,8	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	1,7	1,5	1,4	1,6	*Water collection, treatment and supply*
Ehitus	8,3	10,0	11,1	8,1	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	19,6	20,2	20,2	18,7	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	12,6	10,8	10,3	10,7	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	1,4	1,3	1,4	1,3	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	3,1	3,0	3,0	3,1	*Information and communication*
Kinnisvaraalane tegevus	10,5	12,1	13,3	13,9	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	6,9	7,1	7,4	10,3	*Professional, scientific and technical activity*
Haldus- ja abitegevused	2,1	2,1	2,2	2,6	*Administrative and support service activities*
Haridus	0,2	0,2	0,2	0,1	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,6	0,6	0,5	0,5	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,6	0,7	0,6	0,6	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	0,2	0,2	0,2	0,2	*Other service activities*
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	*TOTAL*

Tabel 2. Ettevõtete tööhõive ja bilansimaht, 2005–2008
Table 2. Employment and the balance sheet total of enerprises, 2005–2008

	2005	2006	2007	2008	
Ettevõtete arv	42 225	47 507	53 012	55 654	*Number of enterprises*
Tööga hõivatud isikute arv	436 536	463 690	484 926	476 886	*Number of persons employed*
Töötajate arv	424 224	450 215	470 377	461 750	*Number of employees*
Bilansimaht aasta lõpus, miljonit krooni	413 893	512 829	629 156	678 178	*Balance sheet total at end-year, million kroons*
käibevara	172 983	223 262	273 072	267 344	*current assets*
põhivara	240 910	289 567	356 084	410 833	*fixed assets*
lühiajalised kohustused	122 553	145 646	186 443	184 967	*current liabilities*
pikaajalised kohustused	82 724	102 525	123 538	151 360	*long-term liabilities*
omakapital	208 615	264 658	319 175	341 851	*equity*

Tabel 3. Ettevõtete bilansimahu struktuur tegevusala järgi, 2008
Table 3. The structure of enterprises' balance sheet total by economic activity, 2008

Tegevusala	Bilansimaht, miljonit krooni *Balance sheet total, million kroons*	Osatähtsus bilansimahus, % *Share in balance sheet total, %*				*Economic activity*
		käibevara *current assets*	põhivara *fixed assets*	kohustused *liabilities*	omakapital *equity*	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	22 686	33,4	66,6	49,3	50,7	*Agriculture, forestry and fishing*
taime- ja loomakasvatus, jahindus ja neid teenindavad tegevusalad	13 947	28,4	71,6	53,6	46,4	*crop and animal production, hunting and related service activities*
metsamajandus ja metsavarumine	7 276	40,1	59,9	40,3	59,7	*forestry and logging*
kalapüük ja vesiviljelus	1 462	48,4	51,6	53,4	46,6	*fishing and aquaculture*
Mäetööstus	4 180	37,9	62,1	37,4	62,6	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	104 090	47,1	52,9	49,0	51,0	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	59 672	19,9	80,1	47,1	52,9	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	10 597	16,2	83,8	63,7	36,3	*Water collection, treatment and supply*
Ehitus	55 050	56,7	43,3	59,5	40,5	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	126 897	64,9	35,1	54,4	45,6	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont	16 074	67,4	32,6	57,2	42,8	*wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles*
hulgikaubandus	77 922	67,4	32,6	53,5	46,5	*wholesale trade*
jaekaubandus	32 901	57,6	42,4	55,2	44,8	*retail trade*
Veondus ja laondus	72 832	29,6	70,4	51,9	48,1	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	9 108	25,4	74,6	60,5	39,5	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	21 233	44,6	55,4	33,3	66,7	*Information and communication*
Kinnisvaraalane tegevus	94 177	18,7	81,3	52,4	47,6	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	70 131	27,6	72,4	33,5	66,5	*Professional, scientific and technical activity*
Haldus- ja abitegevused	17 920	49,1	50,9	46,4	53,6	*Administrative and support service activities*
Haridus	864	50,8	49,2	47,8	52,2	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	3 490	26,1	73,9	52,6	47,4	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	3 776	22,3	77,7	36,7	63,3	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	1 476	49,4	50,6	51,5	48,5	*Other service activities*
KOKKU	678 178	39,4	60,6	49,6	50,4	*TOTAL*

Tabel 4. Ettevõtete tulu, kulud ja kasum, 2005–2008
Table 4. Sales, costs and profit of enterprises, 2005–2008
(jooksevhinnad, miljonit krooni — *current prices, million kroons*)

	2005	2006	2007	2008	
Müügitulu	492 377	588 779	699 199	698 599	*Net sales*
Kulud	462 693	551 804	656 046	673 870	*Costs*
kaubad	195 266	232 472	278 115	278 281	*merchandise*
materjal	82 348	96 931	113 707	114 297	*materials*
palk	38 507	47 743	59 983	65 780	*wages and salaries*
kulum	15 719	17 505	20 002	23 690	*depreciation*
Kogukasum (-kahjum)	29 684	36 975	43 153	24 730	*Total profit (loss)*
Ärikasum (-kahjum)	37 243	55 921	58 342	27 623	*Operating profit (loss)*
Kasum (kahjum) enne maksustamist	41 218	63 333	64 882	24 634	*Profit (loss) before taxes*
Puhaskasum (-kahjum)	39 433	61 226	61 936	21 370	*Net profit (loss)*
Lisandväärtus tegurikuludes	100 107	126 129	146 554	139 213	*Value added at factor cost*

Tabel 5. Ettevõtete müügitulu tegevusala järgi, 2005–2008
Table 5. Net sales of enterprises by economic activity, 2005–2008
(protsenti — *percentages*)

	2005	2006	2007	2008	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	2,4	1,9	2,0	2,3	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	0,6	0,6	0,6	0,6	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	19,5	19,2	18,6	18,9	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3,3	3,0	3,0	3,5	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	0,6	0,7	0,6	0,7	*Water collection, treatment and supply*
Ehitus	9,4	10,2	11,0	10,0	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	42,7	43,7	43,0	42,3	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	10,4	9,8	9,6	9,5	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	1,2	1,1	1,1	1,2	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	3,0	2,8	2,9	3,1	*Information and communication*
Kinnisvaraalane tegevus	1,7	1,7	1,7	1,8	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2,1	2,1	2,3	2,4	*Professional, scientific and technical activity*
Haldus- ja abitegevused	1,7	1,9	2,0	2,3	*Administrative and support service activities*
Haridus	0,2	0,1	0,2	0,2	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,5	0,5	0,5	0,6	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,5	0,5	0,5	0,5	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	0,2	0,2	0,2	0,2	*Other service activities*
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	*TOTAL*

Tabel 6. Ettevõtete kulude, palga ja puhaskasumi osatähtsus müügitulus tegevusala järgi, 2008
Table 6. Share of costs, wages and salaries and net profit in the net sales of enterprsies by economic activity, 2008

Tegevusala	Ettevõtete arv *Number of enterprises*	Müügitulu, miljonit krooni *Net sales, million kroons*	Osatähtsus müügitulus, % *Share in net sales, %* kulud kokku *costs total*	palk *wages and salaries*	puhaskasum (-kahjum) *net profit (loss)*	*Economic activity*
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1 799	15 971	94,9	12,1	6,9	*Agriculture, forestry and fishing*
taime- ja loomakasvatus, jahindus ja neid teenindavad tegevusalad	1 060	8 848	96,0	13,9	4,4	*crop and animal production, hunting and related service activities*
metsamajandus ja metsavarumine	654	6 246	94,7	9,8	9,7	*forestry and logging*
kalapüük ja vesiviljelus	85	877	84,7	9,9	12,2	*fishing and aquaculture*
Mäetööstus	99	4 501	97,6	20,7	1,1	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	5 479	131 988	95,5	12,6	3,5	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	181	24 215	95,7	5,0	7,4	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	232	4 820	92,2	12,8	9,0	*Water collection, treatment and supply*
Ehitus	8 317	69 884	98,3	12,6	0,1	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	13 635	295 278	98,0	4,5	1,4	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont	2 034	33 357	98,7	5,6	0,7	*wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles*
hulgikaubandus	7 285	179 049	97,4	3,3	1,2	*wholesale trade*
jaekaubandus	4 316	82 872	99,1	6,5	2,1	*retail trade*
Veondus ja laondus	3 861	66 076	99,0	9,2	4,5	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	1 813	8 506	105,0	22,4	...	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	2 055	21 586	84,6	16,1	12,4	*Information and communication*
Kinnisvaraalane tegevus	4 206	12 615	79,7	8,1	...	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	7 856	16 968	90,2	21,4	17,5	*Professional, scientific and technical activity*
Haldus- ja abitegevused	2 581	16 267	93,7	23,0	6,3	*Administrative and support service activities*
Haridus	635	1 153	94,9	32,0	4,9	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 003	3 961	90,4	34,3	6,6	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	728	3 247	97,5	17,0	0,6	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	1 174	1 561	96,6	24,1	4,9	*Other service activities*
KOKKU	55 654	698 599	96,5	9,4	3,1	*TOTAL*

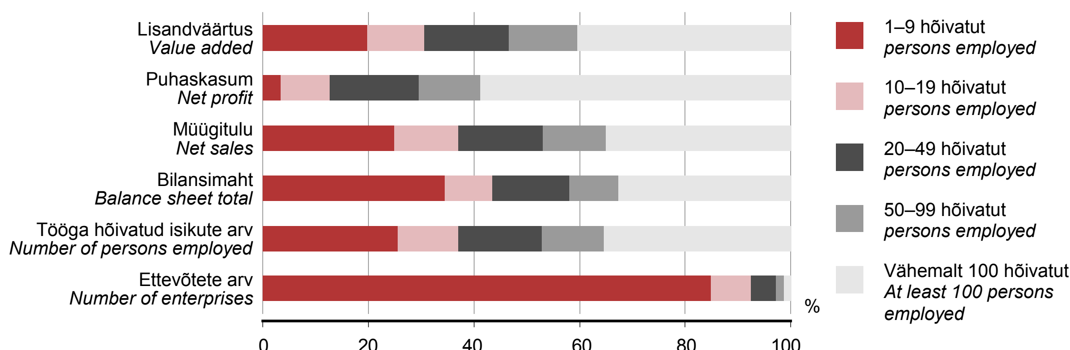
Tabel 7. Ettevõtete investeeringud põhivarasse (k.a kapitalirent) tegevusala järgi, 2005–2008
Table 7. Enterprises' investments in fixed assets (incl. financial leasing) by economic activity, 2005–2008
(jooksevhinnad, miljonit krooni — *current prices, million kroons*)

	2005	2006	2007	2008	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	2 790	3 040	3 384	4 126	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	508	593	1 073	650	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	7 823	9 997	10 641	9 427	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3 617	4 112	3 544	5 187	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	1 139	1 226	1 639	2 192	*Water collection, treatment and supply*
Ehitus	3 960	6 865	8 420	4 078	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	5 890	7 315	9 430	6 134	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	6 228	7 393	9 855	9 138	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	671	749	817	892	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	1 091	1 802	2 766	2 284	*Information and communication*
Kinnisvaraalane tegevus	6 109	7 079	9 590	7 172	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1 045	1 395	1 876	2 407	*Professional, scientific and technical activity*
Haldus- ja abitegevused	996	1 324	2 494	1 271	*Administrative and support service activities*
Haridus	55	88	79	56	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	191	467	421	291	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	563	765	877	314	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	147	168	274	141	*Other service activities*
KOKKU	42 824	54 379	67 182	55 759	*TOTAL*

Tabel 8. Ettevõtete investeeringud (k.a kapitalirent) põhivara liigi järgi, 2005–2008
Table 8. Enterprises' investments (incl. financial leasing) by kind of fixed assets, 2005–2008
(jooksevhinnad, miljonit krooni — *current prices, million kroons*)

	2005	2006	2007	2008	
Hooned ja rajatised	19 128	23 375	30 406	25 255	*Buildings and structures*
Seadmed, masinad, inventar	12 101	14 326	16 930	16 665	*Equipment, machinery, inventory*
Transpordivahendid	6 225	8 515	10 653	7 261	*Vehicles*
Arvutid ja arvutisüsteemid	865	1 051	1 100	840	*Computers*
Maa	3 176	5 748	4 697	2 648	*Land*
Muu põhivara	1 328	1 363	3 396	3 090	*Other fixed assets*
KOKKU	42 824	54 379	67 182	55 759	*TOTAL*

Joonis 1. Ettevõtete põhinäitajad hõivatute arvu järgi, 2008
Figure 1. Main indicators of enterprises by the number of persons employed, 2008

Metoodika

Majandusnäitajate statistika iseloomustab äriühingute finantsmajanduslikku tegevust. Eelarveliste asutuste ja organisatsioonide, füüsilisest isikust ettevõtjate ja talude ega finantsvahendusäriühingute andmeid ei kajastata.

Vaadeldakse tegutsevaid äriühinguid. Küsitletakse kõiki riigi- ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning erasektori vähemalt 20 hõivatuga äriühinguid. Ülejäänud Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest äriühingutest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Äriühingud on jaotatud peamiste tegevusalade kaupa Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi. EMTAK on Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilise klassifikaatori NACE Eesti versioon.

Methodology

Financial statistics characterize the financial activity of non-financial corporations. Financial statistics do not include the data of budgetary institutions and organisations, sole proprietors, farms and enterprises of financial intermediation.

The survey population consists of economically active enterprises. All state and local government enterprises as well as the private sector enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. The rest of enterprises belonging to Estonian or foreign persons in private law are sampled. The data collected by a sample survey are expanded to the whole population.

Enterprises have been divided into groups by economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008) which is based on the NACE (Statistical Classification of Economic Activities in the European Community).

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2010. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

MAJANDUSÜKSUSED

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Ülevaade

Ülevaade hõlmab eelkõige 2009. aastal tegutsenud majandusüksuste populatsiooni ehk statistilist profiili, andes võrdluse ka varasema kolme aasta aktiivsete majandusüksuste kogumitega. Majandusüksuste statistilises registris ja juriidilistes registrites on olemas kõik registreeritud üksused, kuid statistilises profiilis on vaid tegutsevad üksused. Eestis on juriidiliselt registreeritud üksustest aktiivsed olnud tavaliselt kaks kolmandikku.

Aktiivsete majandusüksuste arvu kasv jätkus pärast 2008. aasta väikest kahanemist. Aastaid on tegutsevate majandusüksuste hulk kasvanud stabiilselt 6–7% aastas. Kui 2008. aastal oli esimest korda aktiivseid üksuseid vähem kui aasta varem (1000 võrra), siis 2009. aastal oli nende arv taas suurem — lisandus ligi 3000 uut üksust. Tavapäraselt tuli kõige enam juurde äriühinguid, kuid hoogustus ka kasumitaotluseta üksuste arvu kasv.

Nõue kanda äriregistrisse kõik füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE) on hakanud tulemusi näitama. Alates 2007. aastast on FIE-de arv pidevalt kahanenud. 2009. aastal olid seni end vaid maksukohustuslaste registrisse (edaspidi EMTA) kirja pannud FIE-d kohustatud end äriregistrisse ümber registreerima, kui nad soovisid tegutsemist jätkata. Seetõttu on äriregistrisse kantud FIE-de arv kasvanud. Suur osa EMTA FIE-sid ei olnud end tähtajaks, s.o 1. jaanuariks 2010 ümber registreerinud, kuid nad jäid 2009. aasta profiili, sest olid 2009. aastal maksumaksjad. Eeldatavasti 2010. aastal EMTA FIE-sid aktiivsete üksuste hulgas enam ei ole.

Suurettevõtete arv vähenes 12%. Suurettevõtteid on Eestis alla paarisaja ja üle poole neist on välisomandis, seetõttu mõjutavad üleilmsed majandusmuutused nende arvukust märgatavalt. Kui veel 2008. aastal kasvas üle 250 töötajaga ettevõtete arv 14%, siis 2009. aastal nende arv hoopis kahanes peaaegu sama järsult. Majandussurutisest tingituna koondati töötajaid, ühineti teiste ettevõtetega ja kuulutati välja pankrotte. Enamikus töötajate arvu suurusgruppides kahanes ettevõtete arv 10–12%. Ainsana suurenes mikroettevõtete arv — 7%. Äriühinguid lisandus mikroettevõtete hulka üle 3000. Äriregistris registreeritud FIE-sid, kes statistilises profiilis arvestatakse samuti ettevõtete hulka, lisandus alla 2000 — nende seast on välja arvatud 2009. aastal ümber registreeritud FIE-d.

Kaks kolmandikku suurettevõtetest asub Harju maakonnas, neist enamik Tallinnas. Üle poole kõikidest ettevõtetest asub Harju maakonnas, neist suurem osa Tallinnas. Järgnevad vastavalt Tartu, Pärnu, Ida-Viru ja Lääne-Viru maakond. Kui vaadelda ettevõtteid töötajate arvu järgi, asub kõikides suurusgruppides üle poole ettevõtetest Harjumaal. Kui suurettevõtteid on Tartu ja Ida-Viru maakonnas ühepalju, siis nii väike- kui ka mikroettevõtteid on Tartumaal kaks korda rohkem kui Ida-Virumaal.

Töötleva tööstuse valdkonnas on näha kosumise märke — pärast 2008. aasta väikest langust hakkas 2009. aastal tööstusettevõtete arv taas suurenema. Seevastu ehitusbuum, mis tipnes 2007. aastaga, on läbi saanud — pärast ehitusettevõtete arvu pikaajalist kasvu vähenes nende arv 2008. aastal 4% ning vähenemine jätkus ka 2009. aastal. Kinnisvaraettevõtete arv aga suurenes endiselt (4%), kuigi mitte nii hoogsalt kui 2008. aastal, kui see kasvas 12% ja kui paljud endised ehitusettevõtted hakkasid tegelema valminud kinnisvara üürimise või müügiga. Enim lisandus ettevõtteid teenindussektoris. Kolmandiku võrra tuli juurde ettevõtteid haldus- ja abitegevuste ning muude teenindavate tegevuste valdkonnas. Ka kunsti, meelelahutuse ja vaba aja valdkonnas on ettevõtlus populaarne — sellel alal tegutsevate ettevõtete arv kasvas viiendiku võrra.

Eesti eraomandis olevate ettevõtete arvu kasv hoogustus veidi, välisomandis olevate ettevõtete arvu kasv aeglustus. Traditsiooniliselt on enamik ettevõtteid Eesti eraomanike kätes. Kui 2008. aastal nende arvu kasv veidi aeglustus (2%-ni), siis 2009. aastal oli kasv taas hoogsam (5%). Välisettevõtete arvu kasv on aeglustunud juba viimased kolm aastat — 2006. aasta 12%-st 2009. aasta 3%-ni.

Kolmandik kasumitaotluseta üksustest asub Tallinnas, Harjumaal kokku aga üle 40%. Järgnevad vastavalt Tartu, Ida-Viru, Pärnu ja Lääne-Viru maakond. 90% kasumitaotluseta üksustest on mittetulundusühingud ja sihtasutused, riigi ja kohaliku omavalitsuse üksusi on 10%. Peaaegu pooled sihtasutused ja mittetulundusühingud asuvad Harjumaal. Riigi ja kohalike omavalitsuste üksused on regiooniti ühtlasemalt jaotunud — Harjumaal asub neist veerand. Sihtasutuste ja mittetulundusühingute arv kasvas endiselt ning kiiremini kui aasta varem. 2008. aastal aeglustus nende arvu kasv 2%-ni, kuid 2009. aastal oli see taas suurem — 7%. Hea administratiivse allika puudumise tõttu on sihtasutuste ja mittetulundusühingute aktiivsuse kindlakstegemine keerukas ja see on üks põhjuseid, miks nende kui aktiivsete üksuste hulk järjest kasvab.

Eesti majanduses on oluline roll kontsernidel. Selleks et uurida ettevõtluse üleilmastumise taset Eestis ja ettevõttegruppide, eriti rahvusvaheliste kontsernide rolli majanduses, kogub Statistikaamet alates 2005. aastast regulaarselt andmeid Eestis tegutsevate ettevõttegruppide kohta.

Eesti ja väliskapitali kontrolli all tegutsevate kontsernide roll Eesti majanduses on kogu vaadeldud perioodil samaks jäänud. 2009. aastal kuulus ettevõttegruppide koosseisu 9169 ettevõtet ehk alla 10% kõigist Eestis tegutsenud üksustest. Samal ajal andsid need ettevõtted üle 61% Eesti ettevõtete müügitulust[a] ja neis leidis rakendust 34% kõigist tööga hõivatutest[b].

Kontserniüksuste arv on aasta-aastalt küll kasvanud, kuid kasv on aeglustunud. Kui 2007. aastal oli tegutsevaid kontserniüksusi 9% rohkem kui 2006. aastal, siis 2009. aastal oli juurdekasv 4%. Eesti kontsernidesse kuuluvate üksuste arv suurenes 2007. aastal 10% ja 2009. aastal 5%. Väliskontsernidesse kuuluvate üksuste arv 2009. aastal isegi veidi kahanes võrreldes 2008. aastaga. Väliskontsernidesse kuuluvate ettevõtete osatähtsuse vähenemine, mis sai alguse 2006. aastal, jätkus ka 2009. aastal. Möödunud aastal oli väliskontsernide koosseisus 27%, 2008. aastal 28% ning 2007. ja 2006. aastal 29% kontserniüksustest.

Tegevusalade järgi vaadelduna ettevõttegruppi kuuluvate ettevõtete seas suuri muudatusi ei toimunud, mõnevõrra aga vähenes ehitusettevõtete arv kontsernides. Nii nagu varasematel aastatel oli ka 2009. aastal nii Eesti kui ka väliskontsernides kõige rohkem kaubandusettevõtteid. Möödunud aastal kuulus 17% kaubandusettevõtetest Eesti ja ligi kolmandik väliskontserni. Ettevõtete arvukuse poolest järgnesid Eesti kapitali kontrolli all olevates kontsernides kaubandusettevõtetele kinnisvaraettevõtted. Väliskontsernide koosseisu oli koondunud seevastu rohkem tööstusettevõtteid — kui kinnisvaraga tegeles iga kümnes väliskontserni kuulunud ettevõte, siis tööstusettevõtteid oli väliskontsernide hulgas 17%.

Tänu geograafilisele lähedusele ja ajaloolistele sidemetele on meie põhjanaabritel Eesti ettevõtluses oluline roll. 2009. aastal oli väliskontsernide koosseisu kuuluvatest Eesti üksustest kõige rohkem ettevõtteid Soome kontrolli all (667). Teisel kohal oli Rootsi, kelle kontrolli all olevatesse ettevõttegruppidesse kuulus üle 300 Eesti ettevõtte.

ECONOMIC UNITS

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Overview

The overview covers primarily the population of economic units which were operating in 2009, or the Statistical Profile 2009. In addition the comparison with the economically active populations of three previous years has been provided. The Statistical Business Register and legal registers hold all registered units, whereas the Statistical Profile consists only of units which were economically active in the corresponding year. In Estonia usually two thirds of legally registered units have been active.

[a] Müügitulus ei ole finantsvahendusettevõtete müügitulu andmeid, sest nende kasumiaruande skeem erineb teiste ettevõtete omast.
[b] Arvesse ei ole võetud füüsilisest isikust ettevõtjaid.

The growth in the number of economically active units resumed after a small decrease in 2008. *For years the amount of operating economic units has grown steadily — 6–7% per year. Although for the first time in 2008 there were 1,000 active units fewer than in the previous year, in 2009 the number of units grew nearly by 3,000. As usual, the number of companies increased the most, but also non-profit institutions witnessed a brisk growth in numbers.*

The new requirement to register all sole proprietors in the Commercial Register is showing its first results. The number of sole proprietors has continually decreased since 2007. In 2009 the sole proprietors who had only been registered in the Register of Taxable Persons (hereinafter RTP) were required to re-register themselves in the Commercial Register if they wished to continue operating As a result the number of sole proprietors registered in the Commercial Register has increased. A large amount of RTP sole proprietors had not re-registered themselves by the due date, 1 January 2010, but they remained in the Statistical Profile 2009 as they were taxpayers in 2009. Presumably RTP sole proprietors will no longer be among the active population in 2010.

The number of large enterprises decreased by 12%. *There are fewer than 200 large enterprises in Estonia, over half of them are in a foreign ownership, consequently global changes in economy affect their amount considerably. Though in 2008 the number of enterprises with over 250 employees grew by 14%, the year 2009 saw the decrease almost as deep. As a result of economic recession many employees were laid off, companies merged or went bankrupt. In most size groups the number of enterprises decreased by 10–12%. Only the number of micro-enterprises increased —7%. Among micro-enterprises, the number of companies grew by over 3,000. The number of sole proprietors registered in the Commercial Register, who are counted as enterprises in the Statistical Profile, increased by less than 2,000 — not including sole proprietors re-registered in 2009.*

Two thirds of large enterprises are situated in Harju county, most of them in Tallinn. Over a half of all enterprises are in Harju county, a bulk of them in Tallinn, followed by Tartu, Pärnu, Ida-Viru and Lääne-Viru counties, respectively. Also in all size groups over a half of enterprises are in Harju county. Although there is the same number of large enterprises in both Tartu and Ida-Viru counties, there are twice as many small and micro-enterprises in Tartu county as in Ida-Viru county.

Manufacturing industry is showing signs of recovery — after some contraction in 2008, the number of manufacturers started to increase again in 2009. *The long upward trend in construction industry that reached its peak in 2007 has come to an end — after a long-term growth in the number of construction enterprises, in 2008 their number decreased by 4% and the decline continued also in 2009. At the same time the number of real estate enterprises kept increasing (by 4%), although not as rapidly as in 2008, when the growth rate was 12% as former real estate developers started to sell or rent their completed properties. The number of enterprises in service sector increased the most. The number of enterprises operating in fields of administrative and support service activities, and other service activities has grown by a third. Entrepreneurship in arts, entertainment and recreation fields are also popular — the number of enterprises in these fields has grown by a fifth.*

The number of enterprises in Estonian private ownership grew faster than the year before, the increase in the number of foreign enterprises slowed down. *Traditionally the vast majority of enterprises belong to Estonian private owners. In 2008, the growth in their number slightly slowed down (to 2%), whereas in 2009 the growth accelerated again (5%). The increase in the number of foreign enterprises has slowed down for the last three years already — from 12% in 2006 to 3% in 2009.*

A third of non-profit institutions are located in Tallinn, over 40% as total in Harju county. Tartu, Ida-Viru, Pärnu, Lääne-Viru counties follow in that order. Non-profit associations and foundations make up 90% of non-profit institutions, government and local government institutions account for remaining 10%. Nearly a half of foundations and non-profit associations are in Harju county. Government and local government institutions are spread regionally more evenly — Harju county is the location for the quarter of them. The number of non-profit associations and foundations continued to grow and faster than a year ago. The growth was down to 2% in 2008, but increased to 7% in 2009. Due to lack of

the good administrative source, it is difficult to determine their status of activity, which is one reason for their continued increase in numbers as active units.

Enterprise groups play an important role in Estonian economy. *To observe the level of enterprise globalization in Estonia, and the role of enterprise groups, especially that of multinational ones, in economy, Statistics Estonia has been collecting data on enterprise groups operating in Estonia on a regular basis since 2005.*

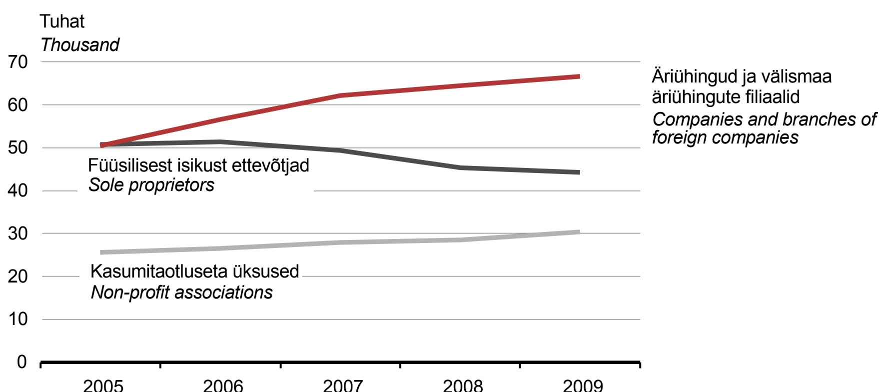
The role of all-resident and foreign controlled enterprise groups in Estonian economy remained the same during the period under observation. 9,169 enterprises — less than 10% of all economically active units operated under enterprise group structure in 2009. At the same time these units gave over 61% of the net turnover[a] of Estonian enterprises and engaged 34% of all employed persons[b].

The number of enterprises belonging to enterprise groups has been increasing year by year, but the growth has slowed down. *If in 2007 the number of enterprises in groups increased by 9% compared to 2006, then in 2009 the increase was only 4%. The number of all-resident groups increased 10% in 2007 and 5% in 2009. The number of foreign controlled enterprise groups even decreased slightly in 2009 compared to 2008. The decrease in the proportion of enterprises belonging to groups under foreign control, which had started in 2006, continued also in 2009. In 2009, foreign enterprise groups included 27%, in 2008 — 28%, in 2007 and 2006 — 29% of all group enterprises.*

By economic activity, there were no major changes among enterprises belonging to enterprise groups, but the number of construction enterprises in enterprise groups decreased to some extent. In 2009 as in previous years, the number of trade enterprises was the largest both in all-resident and in foreign controlled enterprise groups. In 2009, 17% of enterprises in all-resident and about one third of enterprises in foreign controlled groups operated in trade. In all-resident groups trade enterprises were followed by real-estate companies. Foreign controlled enterprise groups however included more industrial enterprises — if every tenth enterprise in foreign groups was engaged in real-estate, the proportion of industrial enterprises in the structures was 17%.

Thanks to the geographical proximity and historical ties Nordic neighbours have an important role in Estonian economy. In 2009, most of enterprises which belonged to foreign groups were operating in the structures of Finnish enterprise groups — 667. Finland was followed by Sweden — Swedish groups included over 300 Estonian enterprises.

Joonis 1. Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi järgi, 2005–2009
Figure 1. Units in the Statistical Profile by legal form, 2005–2009

[a] *Sales revenue does not reflect the data of sales revenue of financial intermediation enterprises, as the scheme of their income statement differs from that of other enterprises.'*
[b] *Sole proprietors are not taken into account.*

Tabel 1. Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2009
Table 1. Units in the Statistical Profile by legal form and by economic activity (EMTAK 2008), 2009

Tegevusala	Füüsilisest isikust ettevõtjad *Sole proprietors*		Äriühingud ja välismaa äriühingute filiaalid *Companies and branches of foreign companies*	Mittetulundusühingud *Non-profit associations*	Sihtasutused *Foundations*	Riigiasutused *Government institutions*	Kohaliku omavalitsuse asutused *Local government institutions*	Kokku *Total*	*Economic activity*
	Äriregister[a] *Commercial Register[a]*	Maksu- ja Tolliamet[b] *Tax and CustomsBoard[b]*							
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	7 367	5 201	2 246	235	1	4	-	15 054	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	2	6	117	-	-	-	1	126	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	464	1 194	6 061	1		-	-	7 720	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	5	49	213	1	-	-	2	270	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	8	18	258	12	-	-	8	304	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	396	1 394	8 554	11	-	1	-	10 356	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 399	2 885	15 579	3	1	-	2	19 869	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	2 853	863	4 098	18	7	-	2	7 841	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	322	210	2 072	11	1	-	2	2 618	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	177	587	2 678	142	12	3	2	3 601	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	23	220	1 384	4	6	2	-	1 639	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	177	825	4 832	11 253	19	-	16	17 122	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	713	731	9 344	128	44	44	1	11 005	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	201	4 432	4 559	57	10	-	2	9 261	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1	-	3	128	50	133	277	592	*Public administration and defence; ompulsory social security*
Haridus	148	622	736	539	34	82	1 207	3 368	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	193	562	1 145	557	105	17	143	2 722	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	250	1 683	957	4 004	122	49	856	7 921	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	6 467	5 696	1 726	9 575	367	1	9	18 020	*Other service activities*

Tabel 1. Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2009
Table 1. Units in the Statistical Profile by legal form and by economic activity (EMTAK 2008), 2009

Järg — *Cont.*

Tegevusala	Füüsilisest isikust ettevõtjad *Sole proprietors*		Äriühingud ja välismaa äriühingute filiaalid *Companies and branches of foreign companies*	Mittetulundusühingud *Non-profit associations*	Sihtasutused *Foundations*	Riigiasutused *Government institutions*	Kohaliku omavalitsuse asutused *Local government institutions*	Kokku *Total*	*Economic activity*
	Äriregister[a] *Commercial Register*[a]	Maksu- ja Tolliamet[b] *Tax and CustomsBoard*[b]							
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	2	10	-	-	-	-	-	12	*Activities of houseolds as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use*
Tegevusala täpsustamata	0	1 642	-	-	-	-	-	1 642	*Economic activity unknown*
KOKKU	15 347	28 830	66 562	26 679	779	336	2 530	141 063	*TOTAL*

[a] Äriregistris registreeritud tegutsevad füüsilisest isikust ettevõtjad. Nende hulka ei ole arvatud 2009. aasta jooksul maksukohustuslaste registrist äriregistrisse ümber registreeritud FIE-sid.
[b] Maksukohustuslaste registris registreeritud tegutsevad füüsilisest isikust ettevõtjad, kes pole kantud äriregistrisse. Nende hulka on arvatud ka 2009. aasta jooksul äriregistrisse ümber registreeritud FIE-d.

[a] *Economically active sole proprietors who have been registered in the Commercial Register. Sole proprietors re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009 are excluded.*
[b] *Economically active sole proprietors who have been registered in the Register of Taxable Persons and who have not been entered in the Commercial Register. Sole proprietors re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009 are included.*

Tabel 2. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja maakonna järgi, 2009[a]
Table 2. Enterprises in the Statistical Profile by number of employees and by county, 2009[a]

Maakond *County*	Vähemalt 250 töötajaga ettevõtted *Enterprises with at least 250 employees*	50–249 töötajaga ettevõtted *Enterprises with 50–249 employees*	10–49 töötajaga ettevõtted *Enterprises with 10–49 employees*	Alla 10 töötajaga ettevõtted *Enterprises with less than 10 employees*	Kokku *Total*
Harju	116	710	3 539	40 184	44 549
Tallinn	100	573	2 900	32 321	35 894
Hiiu	-	7	38	603	648
Ida-Viru	14	92	408	4 075	4 589
Jõgeva	-	16	108	1 417	1 541
Järva	3	26	130	1 276	1 435
Lääne	1	19	99	1 337	1 456
Lääne-Viru	10	40	256	2 828	3 134
Põlva	2	16	79	1 236	1 333
Pärnu	8	50	362	4 653	5 073
Rapla	-	21	143	1 763	1 927
Saare	2	29	143	1 893	2 067
Tartu	14	94	753	7 712	8 573
Valga	3	27	88	1 267	1 385
Viljandi	2	32	182	2 251	2 467
Võru	2	31	100	1 599	1 732
KOKKU — *TOTAL*	177	1 210	6 428	74 094	81 909

[a] K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed, v.a ainult maksukohustuslaste registrisse kantud ja sellest 2009. aasta jooksul äriregistrisse ümber registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmed. Ettevõtted on jaotatud maakondadesse kontaktaadressi järgi.
[a] *Including the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register and excluding the data entered only in the Register of Taxable Persons and those re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009. Enterprises have been distributed by counties according to their contact address.*

Tabel 3. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2006–2009[a]
Table 3. Enterprises in the Statistical Profile by economic activity (EMTAK 2008), 2006–2009[a]

Tegevusala	2006	2007	2008	2009	*Economic activity*
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	10 119	9 715	9 649	9 613	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	90	102	118	119	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	6 205	6 559	6 424	6 525	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	197	204	205	218	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	213	222	255	266	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	7 133	9 744	9 339	8 950	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	18 940	17 252	16 924	16 978	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	6 084	6 814	6 834	6 951	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	2 208	2 217	2 254	2 394	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	2 028	2 333	2 639	2 855	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	905	1 306	1 427	1 407	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	3 805	4 193	4 783	5 009	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	7 144	8 466	9 310	10 057	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	2 563	3 020	3 175	4 760	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	1	4	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	610	739	801	884	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 043	1 139	1 197	1 338	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	568	723	971	1 207	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	1 157	1 411	1 639	2 372	*Other service activities*
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	3	2	*Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use*
KOKKU	71 012	76 159	77 948	81 909	*TOTAL*

[a] K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed, v.a ainult maksukohustuslaste registrisse kantud ja sellest 2009. aasta jooksul äriregistrisse ümber registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

[a] *Including the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register and excluding the data entered only in the Register of Taxable Persons and those re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009.6*

Tabel 4. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2009[a]

Table 4. Enterprises in the Statistical Profile by number of employees and by economic activity (EMTAK 2008), 2009[a]

Tegevusala	Vähemalt 250 töötajaga ettevõtted *Enterprises with at least 250 employees*	50–249 töötajaga ettevõtted *Enterprises with 50–249 employees*	10–49 töötajaga ettevõtted *Enterprises with 10–49 employees*	Alla 10 töötajaga ettevõtted *Enterprises with less than 10 employees*	Kokku *Total*	*Economic activity*
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1	42	314	9 256	9 613	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	1	10	38	70	119	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	61	421	1 273	4770	6 525	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	4	14	46	154	218	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3	10	72	181	266	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	9	126	936	7 879	8 950	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	29	187	1 357	15 405	16 978	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	13	100	500	6 338	6 951	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	5	56	398	1 935	2 394	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	10	48	200	2 597	2 855	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	7	16	71	1 313	1 407	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	-	15	174	4 820	5 009	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	-	35	399	9 623	10 057	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	21	62	285	4 392	4 760	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	4	4	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	-	9	65	810	884	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	11	40	166	1 121	1 338	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	2	12	54	1 139	1 207	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	-	7	80	2 285	2 372	*Other service activities*
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodu-majapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	2	2	*Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use*
KOKKU	177	1 210	6 428	74 094	81 909	*TOTAL*

[a] K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed, v.a ainult maksukohustuslaste registrisse kantud ja sellest 2009. aasta jooksul äriregistrisse ümber registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

[a] *Including the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register and excluding the data entered only in the Register of Taxable Persons and those re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009.*

Tabel 5. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi järgi, 2006–2009[a]
Table 5. Enterprises in the Statistical Profile by type of owner, 2006–2009[a]

Omanik	2006	2007	2008	2009	*Owner*
Riik	70	68	66	69	State
Kohalik omavalitsus	243	238	235	226	*Local government*
Eesti eraomanik	65 482	70 450	71 999	75 790	*Estonian private owner*
Välisomanik	5 217	5 403	5 648	5 824	*Foreign owner*
Muu	-	-	-	-	*Other*
KOKKU	71 012	76 159	77 948	81 909	*TOTAL*

[a] K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed, v.a ainult maksukohustuslaste registrisse kantud ja sellest 2009. aasta jooksul äriregistrisse ümber registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

[a] *Including the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register and excluding the data entered only in the Register of Taxable Persons and those re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009.*

Tabel 6. Statistilisse profiili kuuluvad kasumitaotluseta üksused õigusliku vormi ja maakonna[a] järgi, 2009
Table 6. Non-profit institutions in the Statistical Profile by legal form and by county[a], 2009

Maakond	Mittetulundusühingud	Sihtasutused	Riigiasutused	Kohaliku omavalitsuse asutused	Kokku
County	*Non-profit associations*	*Foundations*	*Government institutions*	*Local government institutions*	*Total*
Harju	11 959	377	160	539	13 035
Tallinn	9 080	320	149	280	9 829
Hiiu	294	10	5	42	351
Ida-Viru	2 538	49	21	235	2 843
Jõgeva	533	21	8	116	678
Järva	647	15	7	117	786
Lääne	665	24	11	86	786
Lääne-Viru	1 204	17	12	157	1 390
Põlva	493	11	6	130	640
Pärnu	1 601	35	14	228	1 878
Rapla	684	11	9	142	846
Saare	769	24	9	117	919
Tartu	3 189	120	46	226	3 581
Valga	604	23	7	105	739
Viljandi	851	28	11	176	1 066
Võru	648	14	10	114	786
KOKKU — *TOTAL*	26 679	779	336	2 530	30 324

[a] Ettevõtted on jaotatud maakondadesse kontaktaadressi järgi.

[a] *Distributed by contact address.*

Tabel 7. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2009[a]
Table 7. Enterprises in the Statistical Profile by type of owner and by economic activity (EMTAK 2008),

Tegevusala	Riik *State*	Kohalik omavalitsus *Local government*	Eesti eraomanik *Estonian private owner*	Välisomanik *Foreign owner*	Kokku *Total*	*Economic activity*
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	3	-	9 495	115	9 613	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	1	-	99	19	119	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	7	-	5 799	719	6 525	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	9	55	131	23	218	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3	66	181	16	266	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	6	5	8 603	336	8 950	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	3	1	15 213	1 761	16 978	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	9	5	6 632	305	6 951	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	2	4	2 271	117	2 394	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	6	4	2 565	280	2 855	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	-	-	1 174	233	1 407	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	3	40	4 383	583	5 009	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	10	5	9 371	671	10 057	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	4	5	4 261	490	4 760	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	4	-	4	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	-	2	850	32	884	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1	23	1 296	18	1 338	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	2	8	1 157	40	1 207	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	-	3	2 303	66	2 372	*Other service activities*
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	2	-	2	*Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use*
KOKKU	69	226	75 790	5 824	81 909	*TOTAL*

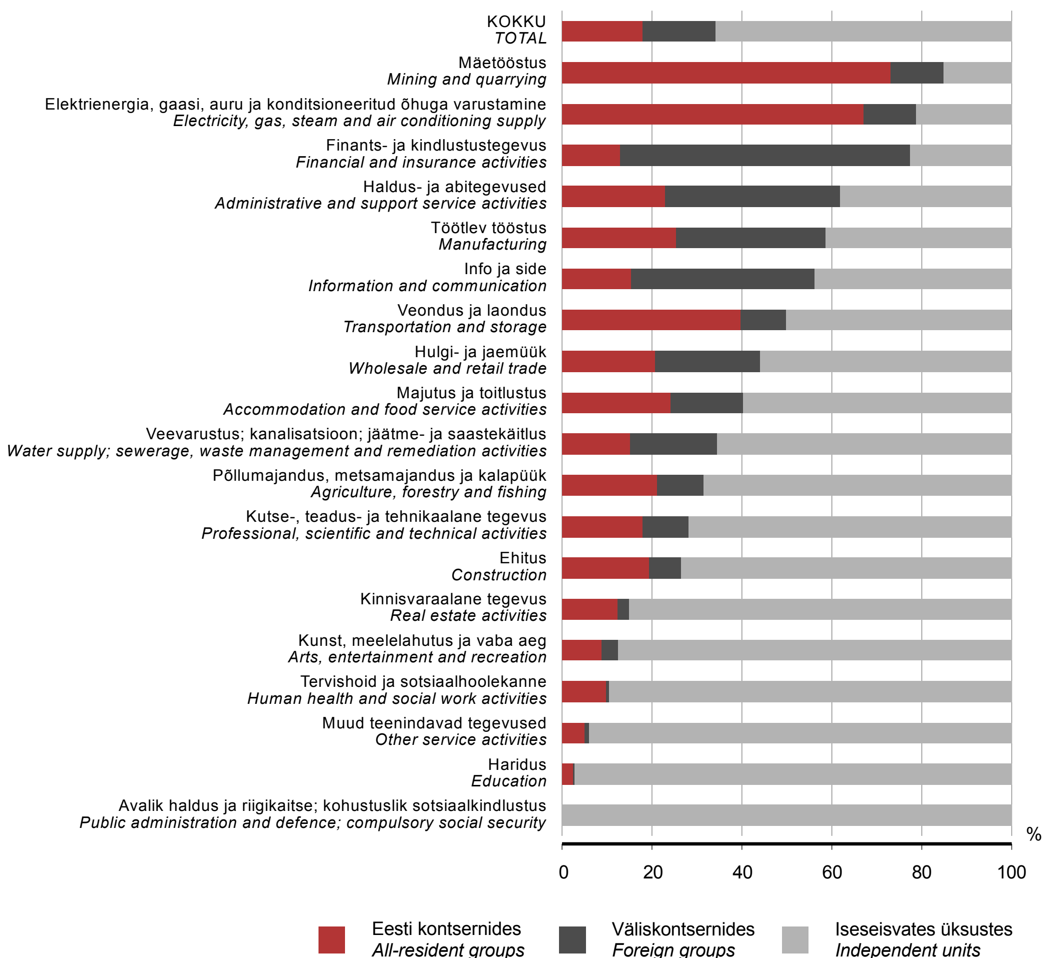
[a] K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed, v.a ainult maksukohustuslaste registrisse kantud ja sellest 2009. aasta jooksul äriregistrisse ümber registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

[a] *Including the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register and excluding the data entered only in the Register of Taxable Persons and those re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009.*

Tabel 8. Statistilisse profiili kuuluvad mittetulundusühingud ja sihtasutused tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2006–2009
Table 8. Non-profit associations and foundations in the Statistical Profile by economic activity (EMTAK 2008), 2006–2009

Tegevusala	2006	2007	2008	2009	*Economic activity*
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	175	185	202	236	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	-	-	-	-	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	-	-	1	1	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	2	2	1	1	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	8	12	13	12	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	1	-	3	11	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	3	3	4	4	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	9	9	18	25	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	12	13	10	12	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	100	115	144	154	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	7	8	8	10	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	11 178	11 588	11 067	11 272	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	130	132	133	172	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	58	65	68	67	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	54	75	97	178	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	437	489	518	573	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	516	567	568	662	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	3 310	3 562	3 837	4 126	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	7 484	8 131	8 906	9 942	*Other service activities*
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	*Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use*
KOKKU	23 484	24 956	25 598	27 458	*TOTAL*

Joonis 2. Üksustes hõivatute osatähtsus üksuse tegevusala ja kontrollitüübi järgi, 2009
Figure 2. The proportion of persons employed by economic of activity and by type of control, 2009

Tabel 9. Kontsernidesse kuuluvad üksused tegevusala ja kontrollitüübi järgi, 2006–2009
Table 9. Enterprise groups by economic activity and type of control, 2006–2009

Tegevusala	2006		2007		2008		2009		*Economic activity*
	Eesti kont-sernid *All-resident groups*	Välis-kont-sernid *Foreign groups*	Eesti kont-sernid *All-resident groups*	Välis-kont-sernid *Foreign groups*	Eesti kont-sernid *All-resident groups*	Välis-kont-sernid *Foreign groups*	Eesti kont-sernid *All-resident groups*	Välis-kont-sernid *Foreign groups*	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	184	56	193	57	202	67	215	58	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	33	13	27	14	27	16	32	14	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	549	387	630	396	625	415	638	413	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	38	12	40	17	45	18	48	19	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	33	10	31	12	38	13	42	12	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	638	116	788	128	660	103	592	92	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 235	719	1 085	716	1 122	734	1 140	706	*Wholesale and retail trade; Repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	279	132	342	139	320	153	335	148	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	168	37	173	42	179	41	192	41	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	167	127	199	147	255	153	284	158	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	225	97	283	106	333	121	353	118	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	768	159	816	195	1 012	237	1 068	254	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	640	211	789	229	902	246	1 008	242	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	218	123	287	139	317	150	402	165	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	-	-	-	-	-	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	45	8	58	11	56	14	56	14	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	48	10	49	7	65	7	65	7	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	60	8	74	12	86	12	86	13	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	69	9	76	9	97	13	125	14	*Other service activities*
KOKKU	5 397	2 234	5 940	2 376	6 341	2 513	6 681	2 488	*TOTAL*

Metoodika

Statistiline profiil on majanduslikult aktiivsete üksuste kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina 1994. aastast ja mis moodustatakse majandusüksuste statistilise registri andmete põhjal.

Majandusüksuste statistiline register on loodud juriidiliste registrite — äriregistri, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri, maksukohustuslaste registri ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri (RKOARR) — andmete alusel.

Peale äriregistris registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmete hõlmab majandusüksuste statistiline register maksukohustuslaste registrisse kantud füüsilisest isikust ettevõtjate andmeid.

Statistilist registrit uuendatakse aasta jooksul juriidiliste registrite andmete ning ettevõtetele ja teistele üksustele saadetavate küsitluslehtede põhjal. Kasutatakse ka kõikvõimalikke muid andmeallikaid: statistilised ja raamatupidamise aruanded ning meedia.

Uuendatud statistiline profiil valmib novembriks. Seda kasutatakse sama aasta aastastatistika ja järgmise aasta lühiajastatistika valimi koostamisel. Sinna kuuluvad kõik vaatlusperioodil tegutsenud üksused, k.a need, mis tegutsesid vaatlusperioodil vaid osa ajast.

Majandusüksuste statistiline register hõlmab infot kaht tüüpi kontsernide kohta: Eesti territooriumil tegutsevad väliskontsernid, mille peaettevõtted asuvad väljaspool Eestit, ja Eesti kapitali kontrollitavad kontsernid. Viimaste puhul on andmed ainult Eesti territooriumil tegutsevate kontserniliikmete kohta. Andmeallikana kasutatakse eelkõige riiklike ja teiste andmekogude andmeid. Eesti ettevõtete välismaal tegutsevate tütarettevõtete andmed ei ole praegu korralise infoallika puudumise tõttu kättesaadavad.

Kontsernide moodustamise aluseks olevad ettevõtetevahelised omandisuhted on esitatud 31. detsembri seisuga.

Methodology

The Statistical Profile is the database of economically active units. Since 1994 Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for all economic statistics and it is based on the Business Register for Statistical Purposes.

The Business Register for Statistical Purposes is based on the Commercial Register, the Non-Profit Institutions and Foundations Register, the Register of Taxable Persons and the State Register of State and Local Government Agencies.

Besides data on sole proprietors registered in the Commercial Register, the Business Register for Statistical Purposes includes data on sole proprietors registered in the Register of Taxable Persons.

During the year, the Business Register for Statistical Purposes is updated on the basis of legal registers, a special annual survey and all the other data sources, such as statistical surveys, annual bookkeeping accounts, newspapers and Internet are also used.

The updated Statistical Profile is compiled in November every year and it is used for forming samples for the structural statistics of the same year and for the short-term statistics of the next year. All economically active units and all units active during at least a part of the reference period are included in the Statistical Profile.

The Business Register for Statistical Purposes of Statistics Estonia contains information on the two following types of enterprise groups: foreign controlled enterprise groups the group heads of which are situated outside Estonia, and all-resident enterprise groups. The data of public and other databases are used as data sources. The data on foreign subsidiaries of Estonian enterprises are currently not available in any administrative source.

The ownership links between enterprises, which are the basis for the compilation of enterprise groups, have been presented as of 31 December.

VÄLISKAUBANDUS

Dina Kazakova, Riina Kerner

Ülevaade

2009. aastal eksporditi Eestist kaupu ligi veerandi võrra vähem ja imporditi Eestisse ligi kolmandiku võrra vähem kui 2008. aastal. Eesti väliskaubandust mõjutas ülemaailmne majanduskriis, sest selle tõttu kaubavahetus vähenes. 2009. aastal eksporditi Eestist kaupu jooksevhindades 101,3 miljardi krooni väärtuses ja imporditi 113,6 miljardi krooni väärtuses. Eksport oli 24% (31,2 miljardi krooni võrra) ja import 33% (56,9 miljardi krooni võrra) väiksem kui 2008. aastal. See oli pärast taasiseseisvumist Eesti väliskaubanduse suurim aastane langus. Ekspordi langus oli tingitud sellest, et meie peamistel sihtturgudel vähenes nõudlus Eesti kaupade järele — neid turge mõjutas samuti majanduskriis. Impordi langus on seletatav sellega, et kulude kokkuhoiu tõttu tarbimine vähenes. Eesti väliskaubanduses on oluline osa kaupade impordil nende siinseks töötlemiseks ning hilisemal re-ekspordil pärast töötlemist, mistõttu selliste tehingute vähenemine mõjutas mõlemat kaubavoogu. Eurostati andmetel vähenes Euroopa Liidus (EL) kaupade eksport 2009. aastal 18% ja import 21%, mis tähendab, et Eesti kaubavahetuse langus oli suurem kui EL-is keskmiselt.

2009. aastal vähenes import enam kui eksport, mistõttu vähenes ka Eesti väliskaubanduse puudujääk märgatavalt. 2009. aastal oli puudujääk 12,2 miljardit krooni ehk üle kolme korra väiksem kui aasta varem (38 miljardit krooni). Viimati oli kaubavahetuse puudujääk nii väike 1995. aastal. Kuigi väliskaubandus oli 2009. aastal suures languses, oli kaubavahetuse kasvutempo hakanud aeglustuma juba varem. Pärast EL-iga liitumist kasvas Eesti väliskaubandus kiiresti — aastane kasvutempo oli isegi 20–30%. Kasv pidurdus 2007. aastal ja import pöördus langusesse juba 2008. aastal. Ekspordi ja impordi langus süvenes 2009. aastal.

Eesti olulisim kaubanduspartner oli Soome. 2009. aastal eksporditi Eestist kaupu 162 riiki ja imporditi Eestisse 116 riigist. Väliskaubanduse bilanss oli positiivne 117 riigiga. Suurim kaubavahetuse ülejääk (3,2 miljardit krooni) tekkis Rootsiga peetud kaubavahetuses, millele järgnesid Nigeeria (2,9 miljardit krooni), Ameerika Ühendriigid (2,7 miljardit krooni) ja Soome (2,3 miljardit krooni). Suurim kaubavahetuse puudujääk aga oli Leeduga (7,5 miljardit krooni). Suur puudujääk tekkis ka Saksamaa (5,6 miljardit krooni), Poola (4,6 miljardit krooni) ja Lätiga (2,3 miljardit krooni). Enim kaupu eksporditi Soome (19% Eesti koguekspordist). Eksport Rootsi oli 13% ja eksport Lätti 10% koguekspordist. 2009. aastal veeti kõikidesse peamistesse partnerriikidesse vähem kaupu kui 2008. aastal. Kõige enam vähenes kaupade väljavedu Soome, Rootsi (mõlemasse ligi 5,6 miljardi krooni võrra) ning Venemaale (4,4 miljardi krooni võrra).

Eestisse imporditi 2009. aastal enim kaupu samuti Soomest — 15% Eesti koguimpordist. Nii Leedu kui ka Läti osatähtsus Eesti koguimpordis oli 11%. 2009. aastal imporditi vähem kõikidest peamistest partnerriikidest. Enim vähenes import Saksamaalt (11 miljardi krooni võrra), Soomest ja Rootsist (mõlemast 7,5 miljardi krooni võrra).

EL-i riikide osatähtsus Eesti kaubavahetuses 2009. aastal ei muutunud — see oli ekspordis 69% ja impordis 80%. Võrreldes paari eelneva aastaga püsisid need näitajad samal tasemel. EL-i riikidega peetud kaubavahetuse puudujääk oli 2009. aastal 20,8 miljardit krooni ehk üle kahe korra väiksem kui 2008. aastal. Kaubavahetuse bilanss EL-i väliste riikidega oli 2009. aastal positiivne — sinna eksporditi kaupu 8,6 miljardi krooni eest rohkem kui imporditi.

Eesti väliskaubanduses domineerisid vahetarbekaubad. Vahetarbekaupade eksport oli 57% Eesti koguekspordist ja import 53% koguimpordist. Teisel kohal olid tarbekaubad (22% ekspordist ja 25% impordist) ning kolmandal kapitalikaubad (12% nii ekspordist kui ka impordist).

Vahetarbekaupade suur osatähtsus Eesti väliskaubanduses näitab, et majanduses on oluline roll töötleval tööstusel. Et vahetarbekaupade osatähtsus on suur nii impordis kui ka ekspordis, võib järeldada, et Eesti ettevõtted on suures osas orienteeritud allhanke tegemisele ja eksporditakse pigem vahesaadusi kui valmistooteid.

2009. aastal vähenes vahetarbekaupade eksport 26%, samal ajal vähenes kapitalikaupade eksport 20% ja tarbekaupade eksport 17%. Impordis vähenes 2008. aastaga võrreldes enim kapitalikaupade sissevedu (47%). Seetõttu investeeriti tootmisvahenditesse märksa vähem ja see võib mõjutada

Eesti ettevõtete konkurentsivõimet tulevikus. Vahetarbekaupade import kahanes 33% ja tarbekaupade import 22%.

Ekspordis suurenes vaid mineraalsete toodete väljavedu. 2009. aastal eksporditi Eestist kõige rohkem masinaid ja seadmeid (20% Eesti koguekspordist), mineraalseid tooteid (17%) ning põllumajandussaadusi ja toidukaupu (10%). Võrreldes 2008. aastaga vähenes peaaegu kõikide suurematesse kaubajaotistesse kuuluvate kaupade eksport. Suurenes vaid mineraalsete toodete (sh bensiin, põlevkiviõli, elektrienergia) eksport — 0,9 miljardi krooni võrra ehk 6%. Väärtuseliselt aga vähenes enim masinate ja seadmete eksport. Neid kaubaartikleid eksporditi 2009. aastal Eestist 19,8 miljardi krooni väärtuses ehk ligi kolmandiku võrra vähem kui aasta varem. Tunduvalt vähenes ka metallide ja metalltoodete väljavedu. 2009. aastal eksporditi neid 8,8 miljardi krooni eest — poole vähem kui aasta varem.

Impordis valitses langus kõigis kaubajaotistes. 2009. aastal imporditi Eestisse kõige rohkem mineraalseid tooteid (20% Eesti koguimpordist), masinaid ja seadmeid (19%) ning põllumajandussaadusi ja toidukaupu (13%). Impordikäive vähenes 2009. aastal olulisel määral kõikides kaubajaotistes. Enim vähenes masinate ja seadmete import. 2009. aastal imporditi neid kaubaartikleid Eestisse 21,9 miljardi krooni eest ehk 40% vähem kui 2008. aastal. Oluliselt vähenes ka transpordivahendite sissevedu. 2009. aastal toodi neid Eestisse 7,1 miljardi krooni väärtuses — 62% vähem kui aasta varem.

Kaubandusbilanss oli positiivne puidu ja puittoodete (5,8 miljardit krooni) ning mitmesuguste tööstuskaupade, sh mööbli (5,5 miljardit krooni) puhul. Kõige suurem puudujääk oli mineraalsete toodete ning keemiatööstuse tooraine ja toodete puhul (vastavalt 5,3 ja 5,2 miljardit krooni).

Eestis oli eksport elaniku kohta suurem kui Lätis ja Leedus. 2009. aastal oli Eesti eksport 4800 eurot elaniku kohta ja import 5400 eurot elaniku kohta. Kuigi see näitaja on EL-i keskmisest väiksem, edestab Eesti paljusid teisi euroliidu riike. Nii ületas Eesti eksport elaniku kohta Läti näitajat 2 korda ning Leedu oma 1,4 korda. Eksport elaniku kohta oli kõige väiksem Kreekas ja Küprosel. Ekspordis aga ei kajastu ainult riigi omatoodang, vaid ka kaupade vahendamine selle riigi kaudu. Kõige enam mõjutab see Belgia ja Hollandi väliskaubandust, kuid analoogne mõju on märgatav ka Eesti puhul.

Kaubavahetus aga ei vähenenud ainult Eestis, vaid ka meie naaberriikides. Et Eestis on väike ja avatud majandus, sõltub kriisist ülesaamine ja väliskaubanduse kasvu taastumine ennekõike väliskeskkonna mõjudest ning meie olulisemate sihtturgude olukorrast.

FOREIGN TRADE

Dina Kazakova, Riina Kerner

Overview

In 2009, exports of goods from Estonia accounted for nearly a quarter and imports to Estonia for about a third less than in 2008. In 2009, the foreign trade in Estonia was influenced by the global economic crisis and, resulting from it, a decline in trade of goods. Exports of goods at current prices amounted to 101.3 billion kroons and imports 113.6 billion kroons in 2009. Compared to 2008, exports decreased by 24% (31.2 billion kroons) and imports 33% (56.9 billion kroons). It was the biggest decline in Estonia's trade since the re-independence of Estonia. The decline in exports was caused by the decrease in demand for Estonian goods in main countries of destination that were also influenced by economic crisis. The decline in imports is explained by the decrease in demand due to the saving of costs. As imports for processing and re-exports after processing plays an important role in Estonia's trade, the decrease of those transactions influenced both flows of trade. According to Eurostat data, in the European Union (EU) exports of goods declined by 18% and imports 21% in 2009, which means that Estonia's decrease in trade was bigger than the EU average.

As in 2009 the decline in imports was bigger than in exports, also the foreign trade deficit in Estonia decreased significantly. *In 2009, the trade deficit was 12.2 billion kroons — over three times less than in 2008 (38 billion kroons). The trade deficit of Estonia was as small last in 1995. Although exports and imports were in steep decline in 2009, the growth rate of trade had started to*

slow down already in the preceding years. After Estonia's accession to the EU Estonia's foreign trade grew fast — the annual growth rate was even 20–30%. The growth decelerated in 2007 and imports started to decline already in 2008. In 2009 the decline deepened in both flows.

Finland was Estonia's main trading partner. *In 2009, goods were exported from Estonia to 162 countries and imported to Estonia from 116 countries. With respect to foreign trade balance, trade surplus was recorded with 117 countries. The biggest surplus (3.2 billion kroons) was registered with Sweden, followed by Nigeria, USA and Finland with 2.9, 2.7 and 2.3 billion kroons, respectively. The biggest trade deficit was observed in trade with Lithuania (7.5 billion kroons). A significant deficit was also registered in trade with Germany (5.6 billion kroons), Poland (4.6 billion kroons) and Latvia (2.3 billion kroons). The biggest share of exports was held by Finland accounting for 19% of Estonia's total exports. Exports to Sweden accounted for 13% and to Latvia for 10% of Estonia's total exports. In 2009 compared to 2008, exports declined to all main countries of destination — the biggest decline was announced in exports to Finland, Sweden (both about 5.6 billion kroons) and to Russia (4.4 billion kroons).*

The biggest share of imports was also held by Finland — 15% of Estonia's total imports. The share of imports of goods imported both from Lithuania and Latvia accounted for 11%. In 2009 imports declined from all main partner countries. The biggest decrease was mentioned in imports from Germany (11 billion kroons), Finland and Sweden (7.5 billion kroons both).

The share of EU countries in Estonia's foreign trade did not change — it was 69% in exports and 80% in imports. *Those indicators have stayed at the same level compared to some previous years. In 2009 the trade deficit with EU countries was 20.8 billion kroons, more than two times less than in 2008. In 2009 the surplus was mentioned in trade with the third countries or non-EU countries — exports to those countries exceeded imports by 8.6 billion kroons.*

Intermediate goods dominated in Estonia's foreign trade. *In 2009, the biggest share was held by intermediate goods, accounting for 57% of total exports and 53% of total imports. They were followed by consumption goods (22% of exports and 25% of imports) and capital goods (12% of both exports and imports).*

The big share of intermediate goods in Estonian foreign trade shows that manufacturing industry plays an important role in the economy. As the share of intermediate goods is big in both exports and imports, it can be concluded that Estonian enterprises are more focused on processing under contract and intermediate goods are exported more than consumption goods.

Exports of intermediate goods decreased by 26% in 2009, at the same time exports of capital goods decreased by 20% and consumption goods by 17%. Compared to 2008, the biggest decline (47%) was registered in imports of capital goods. Hence, investments to means of production decreased significantly, which may influence the competitiveness of Estonian enterprises in the future. Imports of intermediate goods decreased by 33% and imports of consumption goods by 22%.

In exports only dispatches of mineral products increased. *Exports of machinery and equipment accounted for the biggest share (20%) of Estonia's total exports, followed by mineral products (17%) and agricultural products and food preparations (10%). Compared to 2008, exports of nearly all commodity sections from Estonia decreased. The increase was announced only in the dispatches of mineral products (incl. motor spirits, fuel oils, electrical energy) — exports of those products increased 0.9 billion kroons or 6%. The biggest decrease was registered in the dispatches of machinery and equipment. Those articles of commodities were exported with the value of 19.8 billion kroons in 2009, which is nearly one third less than in 2008. Also exports of metals and articles thereof decreased. Articles of that section were exported with the value of 8.8 billion kroons which is nearly half less than in the preceding year.*

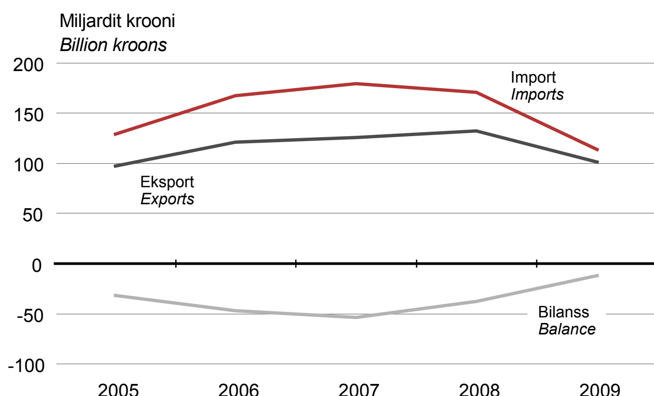
There was a decline in imports of all commodity sections. *In 2009 the biggest share (20%) in total imports was held by mineral products, followed by machinery and equipment (19%) and agricultural products and food preparations (13%). Imports of all commodity chapters decreased significantly. The biggest decrease was mentioned in the arrivals of machinery and equipment. In 2009 the value of the imported articles of machinery and equipment totalled 21.9 billion kroons — 40% less than in 2008. Imports of transport equipment decreased significantly as well. Imports of those articles totalled 7.1 billion kroons — 62% less than in 2008.*

Trade balance was positive in trade with wood and products thereof (5.8 billion kroons) and with miscellaneous manufactured articles incl. furniture (5.5 billion kroons). The biggest deficit was registered in trade with mineral products and raw materials and products of chemical industry (5.3 and 5.2 billion kroons, respectively).

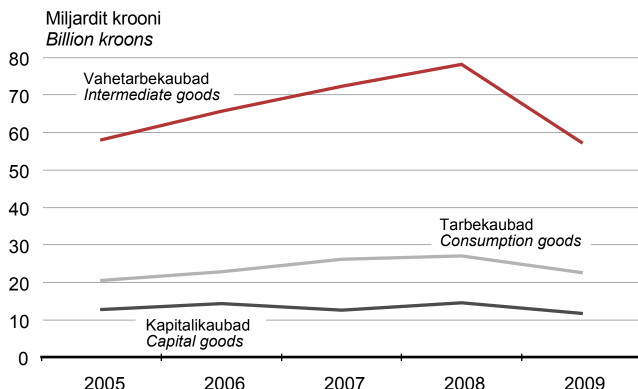
***Exports per capita in Estonia were bigger than in Latvia and Lithuania.** In 2009, Estonia's exports were 4,800 euros and imports 5,400 euros per capita. Although this indicator is below the average of the European Union, Estonia is ahead of some other EU countries. Estonia's exports per capita exceeded the same indicator of Latvia by two times and Lithuania by 1.4 times. Exports per capita were the lowest in Greece and Cyprus. Nevertheless it has to be taken into account that exports do not include only the country's output but also the mediation of goods through the country. Trade of Belgium and Netherlands is affected by these circumstances the most but the analogous influence can be felt also in the trade of Estonia.*

The foreign trade did not decline not only in Estonia, but also in the neighbouring countries. But as Estonia is a small country with the open economy, surviving from the crisis and recovering of the economy depends on the external impacts and on the situation in our important countries of destination.

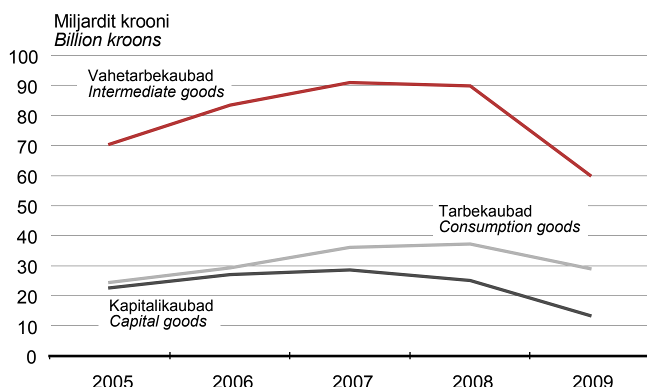
Joonis 1. Eesti väliskaubandus, 2005–2009
Figure 1. Foreign trade of Estonia, 2005–2009

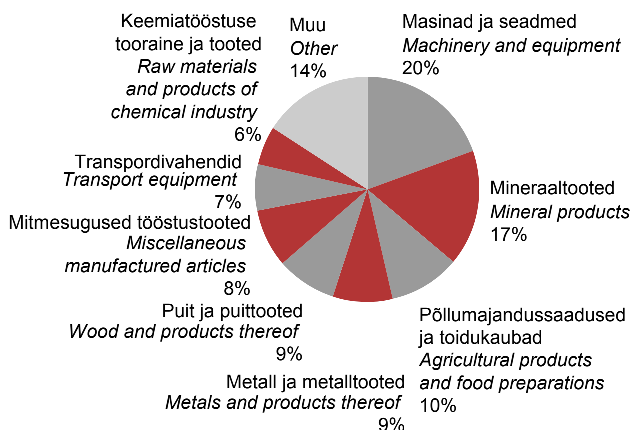
Joonis 2. Kaupade eksport majanduse põhikategooria järgi, 2005–2009
Figure 2. Exports of goods by Broad Economic Categories, 2005–2009

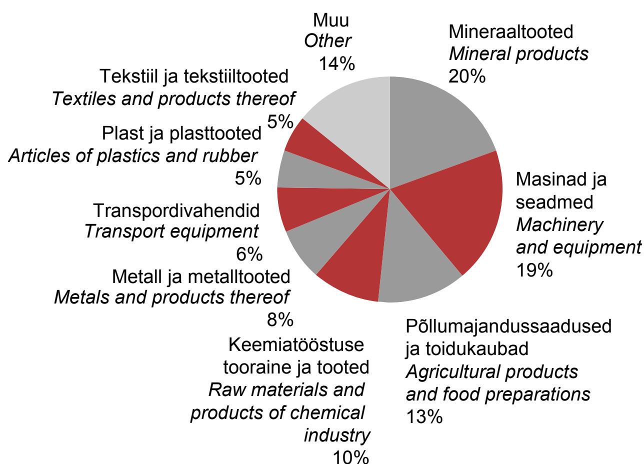
Joonis 3. Kaupade import majanduse põhikategooria järgi, 2005–2009
Figure 3. Imports of goods by Broad Economic Categories, 2005–2009

Joonis 4. Eksport kaubajaotise järgi, 2009
Figure 4. Exports by commodity sections, 2009

Joonis 5. Import kaubajaotise järgi, 2009
Figure 5. Imports by commodity sections, 2009

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2006–2009

Table 1. Exports by commodity chapters, 2006–2009

(miljonit krooni — *million kroons*)

	Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri järgi	2006	2007	2008	2009	*Commodity section and chapter by Combined Nomenclature*
	KOKKU	**120 775,6**	**125 697,2**	**132 481,7**	**101 309,4**	***TOTAL***
	I JAOTIS	**3 403,9**	**3 707,3**	**4 003,1**	**3 579,5**	***SECTION I***
01	Elusloomad	197,4	186,7	322,8	521,5	*Live animals*
02	Liha ja söödav rups	352,7	371,7	571,8	451,1	*Meat and edible meat offal*
03	Kalad ja vähid, limused ja muud veeselgrootud	1 304,7	1 101,1	1 030,6	1 085,0	*Fish and crustaceans, molluscs*
04	Piim ja piimatooted; linnumunad; naturaalne mesi	1 537,5	2 018,5	2 066,3	1 507,0	*Dairy products; bird's eggs; natural honey*
05	Mujal nimetamata loomsed tooted	11,6	29,3	11,6	14,9	*Products of animal origin, not elsewhere specified or included*
	II JAOTIS	**1 290,8**	**1 773,6**	**2 028,1**	**1 498,6**	***SECTION II***
06	Eluspuud ja muud taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	29,6	22,2	39,2	58,1	*Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage*
07	Köögivili ning söödavad juured ja mugulad	53,6	68,0	75,5	67,6	*Edible vegetables and certain roots and tubers*
08	Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	272,7	264,3	240,7	160,0	*Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons*
09	Kohv, tee, mate ja maitseained	337,2	440,4	385,1	330,4	*Coffee, tea, mate, spices*
10	Teravili	296,9	577,3	719,7	372,6	*Cereals*
11	Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärklis; inuliin: nisugluteen	85,8	113,8	157,1	151,2	*Products of the milling industry; malt; starches*
12	Õliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	164,0	213,8	362,1	336,7	*Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit*
13	Šellak; kummivaigud, vaigud	48,4	60,9	47,9	20,7	*Shellac; gums, resins*
14	Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	2,6	12,9	0,8	1,3	*Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included*
	III JAOTIS	**374,8**	**419,8**	**647,4**	**450,6**	***SECTION III***
15	Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid; loomsed ja taimsed vahad	374,8	419,8	647,4	450,6	*Animal or vegetable fats and oils; animal or vegetable waxes*
	IV JAOTIS	**3 582,0**	**5 231,6**	**5 474,8**	**4 717,9**	***SECTION IV***
16	Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootutest tooted	767,5	779,2	893,4	855,4	*Preparations of meat, of fish, or of crustaceans*
17	Suhkur ja suhkrukondiitritooted	116,0	139,9	198,9	113,8	*Sugar and sugar confectionery*
18	Kakao ja kakaotooted	127,0	94,4	115,0	181,5	*Cocoa and cocoa preparations*
19	Teravilja-, jahu-, tärklise- või piimatooted; valikpagaritooted	128,8	234,8	349,2	418,1	*Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products*
20	Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest tooted	52,3	102,6	98,5	135,6	*Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants*
21	Mitmesugused toiduained	450,9	636,6	842,2	1 014,7	*Miscellaneous edible preparations*
22	Joogid, alkohol ja äädikas	1 827,7	3 081,1	2 816,3	1 740,2	*Beverages, spirits and vinegar*
23	Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad	87,7	141,6	147,1	145,1	*Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder*
24	Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	24,1	21,4	14,2	113,5	*Tobacco and manufactured tobacco substitutes*
	V JAOTIS	**19 395,2**	**15 671,5**	**16 063,9**	**16 956,6**	***SECTION V***
25	Sool; väävel; mullad ja kivimid, krohvimismaterjalid, lubi ja tsement	323,5	563,5	911,1	419,3	*Salt; sulphur; earths and stone, plastering materials, lime and cement*
26	Maagid, räbu ja tuhk	14,1	5,7	7,1	12,2	*Ores, slag and ash*
27	Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused	19 057,6	15 102,3	15 145,7	16 525,1	*Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation*

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2006–2009
Table 1. Exports by commodity chapters, 2006–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

Järg — *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri järgi	2006	2007	2008	2009	*Commodity section and chapter by Combined Nomenclature*
	VI JAOTIS	**4 901,8**	**5 666,5**	**7 145,3**	**5 627,7**	***SECTION VI***
28	Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	498,1	503,8	761,9	218,6	*Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals, of rare-earth metals, of radioactive elements or of isotopes*
29	Orgaanilised kemikaalid	835,1	847,9	924,7	882,3	*Organic chemicals*
30	Farmaatsiatooted	398,5	457,8	596,0	584,7	*Pharmaceutical products*
31	Väetised	551,8	700,0	946,8	307,1	*Fertilizers*
32	Park- ja värvaineekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt ja muud mastiksid, tint	1 768,8	2 162,7	2 208,9	1 774,6	*Tanning or dyeing extracts; tannins and their derivatives; dyes, pigments and other colouring matter; paints and varnishes; putty and other mastics; inks*
33	Eeterlikud õlid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	102,7	114,4	117,5	341,5	*Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations*
34	Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisvahad ja vahavalmistised, puhastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	331,3	334,9	378,3	345,8	*Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, prepared waxes, polishing preparations, candles*
35	Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	120,1	163,7	196,0	145,4	*Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes*
36	Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud	37,5	41,7	60,4	46,6	*Explosives; pyrotechnic products; matches*
37	Foto- ja kinokaubad	12,9	5,9	11,5	45,1	*Photographic or cinematographic goods*
38	Mitmesugused keemiatooted	245,0	333,7	943,3	936,0	*Miscellaneous chemical products*
	VII JAOTIS	**3 343,6**	**3 989,1**	**4 173,5**	**3 183,2**	***SECTION VII***
39	Plastid ja plasttooted	2 794,9	3 221,5	3 397,4	2 607,5	*Plastics and articles thereof*
40	Kummi ja kummitooted	548,7	767,6	776,1	575,7	*Rubber and articles thereof*
	VIII JAOTIS	**840,0**	**720,0**	**685,7**	**389,6**	***SECTION VIII***
41	Toornahk (v.a karusnahk) ja nahk	98,8	113,4	83,4	56,4	*Raw hides and skins (other than fur skins) and leather*
42	Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	156,0	144,9	155,8	133,7	*Articles of leather; saddlery and harness, travel goods, handbags and similar containers*
43	Karusnahk ja tehiskarusnahk; tooted nendest	585,2	461,7	446,5	199,5	*Fur skins and artificial fur; manufactures thereof*
	IX JAOTIS	**11 444,5**	**12 780,0**	**11 239,2**	**8 765,0**	***SECTION IX***
44	Puit ja puittooted; puusüsi	11 439,4	12 773,8	11 233,8	8 756,6	*Wood and articles of wood; wood charcoal*
45	Kork ja korgist tooted	0,4	0,6	1,1	4,7	*Cork and articles of cork*
46	Õlgedest, espartost ja muudest punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	4,7	5,6	4,3	3,7	*Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork*
	X JAOTIS	**2 940,3**	**3 766,8**	**3 915,8**	**3 356,1**	***SECTION X***
47	Puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberi- või papijäätmed ja -jäägid	394,1	1 025,6	1 031,2	814,3	*Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) of paper or paperboard*
48	Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	1 870,0	1 946,0	1 909,0	1 515,4	*Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard*
49	Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	676,2	795,2	975,6	1 026,4	*Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts*

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2006–2009

Table 1. Exports by commodity chapters, 2006–2009

(miljonit krooni — *million kroons*)

Järg — *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri järgi	2006	2007	2008	2009	*Commodity section and chapter by Combined Nomenclature*
	XI JAOTIS	**6 096,3**	**5 962,7**	**5 549,6**	**4 088,9**	***SECTION XI***
50	Siid	0,1	0,2	0,6	0,4	*Silk*
51	Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	41,4	36,1	30,0	34,2	*Wool, fine or coarse animal hair*
52	Puuvill	504,5	368,4	221,8	107,9	*Cotton and articles thereof*
53	Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast riie	228,9	167,9	134,3	27,6	*Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paper yarn*
54	Keemilised filamentkiud	46,4	55,9	69,8	58,4	*Man-made filaments*
55	Keemilised staapelkiud	47,1	64,0	83,9	41,1	*Man-made staple fibres*
56	Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nöörid, paelad ja köied	202,5	228,2	216,8	123,9	*Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables*
57	Vaibad ja muud tekstiilpõrandakatted	209,5	231,1	197,9	174,6	*Carpets and other textile floor coverings*
58	Eririie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	65,4	88,8	89,1	63,9	*Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery*
59	Impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud riie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	121,5	159,5	141,8	121,2	*Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use*
60	Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	83,3	80,4	67,5	38,5	*Knitted or crocheted fabrics*
61	Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	1 031,6	1 103,8	997,2	722,8	*Articles of apparel and clothing accessories; knitted or crocheted*
62	Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	2 589,5	2 544,8	2 444,9	1 899,0	*Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted*
63	Muud tekstiilist valmistooted; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kaltsud	924,6	833,6	854,0	675,4	*Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags*
	XII JAOTIS	**825,5**	**892,5**	**859,5**	**676,3**	***SECTION XII***
64	Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	745,4	791,8	778,0	603,4	*Footwear, gaiters and the like; parts of such articles*
65	Peakatted ja nende osad	74,7	90,8	73,3	66,6	*Headgear and parts thereof*
66	Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	1,8	1,9	3,8	3,2	*Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, whips, riding-crops and parts thereof*
67	Töödeldud suled ja udusuled ning tooted nendest; tehislilled; juustest tooted	3,6	8,0	4,4	3,1	*Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair*
	XIII JAOTIS	**1 851,9**	**2 105,7**	**2 309,0**	**1 850,6**	***SECTION XIII***
68	Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted	583,1	657,2	710,3	300,2	*Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials*
69	Keraamikatooted	301,4	341,2	379,6	357,6	*Ceramic products*
70	Klaas ja klaastooted	967,4	1 107,3	1 219,1	1 192,8	*Glass and glassware*
	XIV JAOTIS	**96,8**	**101,7**	**112,8**	**127,4**	***SECTION XIV***
71	Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, vääris- ja poolvääriskivid, väärismetallid, juveeltoodete imitatsioonid; mündid	96,8	101,7	112,8	127,4	*Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins*
	XV JAOTIS	**11 370,2**	**12 946,7**	**15 955,5**	**8 819,3**	***SECTION XV***
72	Raud ja teras	5 436,8	5 492,6	7 290,7	2 634,0	*Iron and steel*
73	Raud- ja terastooted	3 292,1	4 501,6	5 147,2	4 113,4	*Articles of iron or steel*

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2006–2009
Table 1. Exports by commodity chapters, 2006–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

Järg — *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri järgi	2006	2007	2008	2009	*Commodity section and chapter by Combined Nomenclature*
74	Vask ja vasktooted	623,5	607,9	591,7	381,5	*Copper and articles thereof*
75	Nikkel ja nikkeltooted	183,2	225,0	119,6	20,0	*Nickel and articles thereof*
76	Alumiinium ja alumiiniumtooted	745,8	997,7	1 663,3	805,9	*Aluminium and articles thereof*
78	Plii ja pliitooted	137,9	314,6	270,1	175,1	*Lead and articles thereof*
79	Tsink ja tsinktooted	228,7	37,7	32,6	32,9	*Zinc and articles thereof*
80	Tina ja tinatooted	1,2	2,6	8,7	4,0	*Tin and articles thereof*
81	Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; nendest materjalidest tooted	290,4	256,9	337,9	239,7	*Other base metals; cermets; articles thereof*
82	Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid	249,1	294,5	301,0	229,5	*Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof*
83	Mitmesugused mitte-väärismetallist tooted	181,5	215,6	192,7	183,3	*Miscellaneous articles of base metal*
	XVI JAOTIS	**29 596,1**	**26 385,9**	**28 734,6**	**19 764,8**	***SECTION XVI***
84	Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	6 302,1	8 821,5	9 088,6	6 773,9	*Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof*
85	Elektrimasinad ja -seadmed; telepildi ja heli salvestuse ja taasesituse seadmed jms	23 294,0	17 564,4	19 646,0	12 990,9	*Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, etc.*
	XVII JAOTIS	**8 019,5**	**10 859,5**	**10 403,9**	**6 607,4**	***SECTION XVII***
86	Raudtee- või trammivedurid, -veerem ja nende osad jms	496,9	411,5	411,0	415,2	*Railway and tramway locomotives, rolling-stock and parts thereof etc.*
87	Sõidukid (v.a raudtee- ja trammiteeveerem) ning nende osad ja tarvikud	7 066,5	9 552,4	9 275,2	5 502,0	*Vehicles other than railway or tramway rolling-stock, and parts and accessories*
88	Õhusõidukid, kosmose-aparaadid ja nende osad	7,9	171,1	121,6	109,3	*Aircraft, spacecraft and parts thereof*
89	Laevad, paadid ja ujuvkonstruktsioonid	448,2	724,5	596,1	580,9	*Ships, boats and floating structures*
	XVIII JAOTIS	**1 848,2**	**1 945,3**	**2 269,5**	**1 831,1**	***SECTION XVIII***
90	Optika-, foto-, kino-, mõõte-, jms instrumendid ning aparatuur	1 784,4	1 889,9	2 221,7	1 793,0	*Optical, photographic, cinematographic, measuring, etc. instruments and apparatus*
91	Kellad ja nende osad	17,6	13,7	16,3	22,7	*Clocks and watches and parts thereof*
92	Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	46,2	41,7	31,5	15,4	*Musical instruments; parts and accessories of such articles*
	XIX JAOTIS	**11,8**	**20,7**	**8,4**	**13,4**	***SECTION XIX***
93	Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	11,8	20,7	8,4	13,4	*Arms and ammunition; parts and accessories thereof*
	XX JAOTIS	**8 794,8**	**9 819,7**	**9 612,6**	**8 413,1**	***SECTION XX***
94	Mööbel; madratsid, jm täistopitud mööblilisandid; mujal nimetamata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	7 862,8	8 751,7	8 509,2	7 452,3	*Furniture; bedding; mattresses, lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings*
95	Mänguasjad, mängud ja spordi-inventar; nende osad ja tarvikud	697,6	824,7	835,8	687,0	*Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof*
96	Mitmesugused tööstustooted	234,4	243,3	267,6	273,8	*Miscellaneous manufactured articles*
	XXI JAOTIS	**47,7**	**17,5**	**18,4**	**8,6**	***SECTION XXI***
97	Kunstiteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	47,7	17,5	18,4	8,6	*Works of art, collectors' pieces and antiques*
	XXII JAOTIS	**699,9**	**913,1**	**1 271,1**	**583,7**	***SECTION XXII***
99	Tarned välisriikide laevadele ja muud määramata kaubad	699,9	913,1	1 271,1	583,7	*Supplies for foreign vessels and other unspecified goods*

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2006–2009
Table 2. Imports by commodity chapters, 2006–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

	Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri järgi	2006	2007	2008	2009	*Commodity section and chapter by Combined Nomenclature*
	KOKKU	**167 597,2**	**178 983,7**	**170 488,8**	**113 550,2**	***TOTAL***
	I JAOTIS	**2 403,0**	**2 689,2**	**2 998,1**	**2 561,6**	***SECTION I***
01	Elusloomad	21,2	22,3	14,4	23,7	*Live animals*
02	Liha ja söödav rups	1 023,5	1 095,2	1 279,3	1 121,4	*Meat and edible meat offal*
03	Kalad ja vähid, limused ja muud veeselgrootud	945,0	979,5	938,7	745,3	*Fish and crustaceans, molluscs*
04	Piim ja piimatooted; linnumunad; naturaalne mesi	356,9	540,4	721,3	622,2	*Dairy products; bird's eggs; natural honey*
05	Mujal nimetamata loomsed tooted	56,4	51,8	44,4	49,0	*Products of animal origin, not elsewhere specified or included*
	II JAOTIS	**2 882,5**	**3 299,1**	**3 652,9**	**3 008,9**	***SECTION II***
06	Eluspuud jm taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	267,5	316,2	315,3	259,9	*Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage*
07	Köögivili ning söödavad juured ja mugulad	403,9	527,0	570,6	528,4	*Edible vegetables and certain roots and tubers*
08	Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	980,9	1 071,8	1 098,0	937,7	*Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons*
09	Kohv, tee, mate ja maitseained	621,3	686,6	714,3	666,4	*Coffee, tea, mate, spices*
10	Teravili	109,2	135,6	310,9	152,2	*Cereals*
11	Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärklis; inuliin: nisugluteen	239,3	293,8	417,4	326,1	*Products of the milling industry; malt; starches*
12	Õliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	214,2	208,6	172,8	107,0	*Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit*
13	Šellak; kummivaigud, vaigud	44,6	52,1	52,6	30,1	*Shellac; gums, resins*
14	Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	1,6	7,4	1,0	1,1	*Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included*
	III JAOTIS	**444,9**	**556,3**	**1 022,0**	**739,9**	***SECTION III***
15	Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid; loomsed ja taimsed vahad	444,9	556,3	1 022,0	739,9	*Preparations of meat, of fish, or of crustaceans*
	IV JAOTIS	**6 795,2**	**10 043,3**	**10 003,2**	**8 288,9**	***SECTION IV***
16	Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootutest tooted	430,3	643,7	824,0	568,7	*Preparations of meat, of fish, or of crustaceans*
17	Suhkur ja suhkru-kondiitritooted	766,6	971,0	817,5	765,6	*Sugar and sugar confectionery*
18	Kakao ja kakaotooted	474,2	591,7	605,6	566,4	*Cocoa and cocoa preparations*
19	Teravilja-, jahu-, tärklise- või piimatooted; valikpagaritooted	635,4	720,6	830,1	766,2	*Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products*
20	Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest tooted	595,6	692,8	678,1	599,6	*Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants*
21	Mitmesugused toiduained	884,2	1 022,5	1 038,1	1 139,6	*Miscellaneous edible preparations*
22	Joogid, alkohol ja äädikas	1 883,9	4 023,4	4 089,3	2 692,1	*Beverages, spirits and vinegar*
23	Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad	664,5	715,9	786,7	762,4	*Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder*
24	Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	460,5	661,7	333,8	428,3	*Tobacco and manufactured tobacco substitutes*

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2006–2009
Table 2. Imports by commodity chapters, 2006–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

Järg — *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri järgi	2006	2007	2008	2009	*Commodity section and chapter by Combined Nomenclature*
	V JAOTIS	**27 301,2**	**25 201,0**	**27 147,2**	**22 227,2**	***SECTION V***
25	Sool; väävel; mullad ja kivimid, krohvimismaterjalid, lubi ja tsement	373,1	480,5	400,4	379,6	*Salt; sulphur; earths and stone, lime and cement*
26	Maagid, räbu ja tuhk	22,8	9,2	31,6	65,4	*Ores, slag and ash*
27	Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused	26 905,3	24 711,3	26 715,2	21 782,2	*Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation*
	VI JAOTIS	**10 825,2**	**11 851,5**	**13 659,8**	**10 812,5**	***SECTION VI***
28	Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	437,6	514,0	581,6	494,1	*Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals*
29	Orgaanilised kemikaalid	1 456,3	1 282,1	2 270,2	1 328,2	*Organic chemicals*
30	Farmaatsiatooted	2 779,0	3 245,5	3 805,4	3 604,3	*Pharmaceutical products*
31	Väetised	554,7	678,1	1 165,1	601,1	*Fertilizers*
32	Park- ja värvaineekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt ja muud mastiksid, tint	1 833,5	2 104,5	1 891,3	1 118,5	*Tanning or dyeing extracts; paints and varnishes,, etc.*
33	Eeterlikud õlid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	1 109,6	1 193,0	1 160,9	1 100,9	*Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations*
34	Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisvahad ja vahavalmistised, puhastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	659,7	769,5	780,3	699,1	*Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, polishing preparations, candles*
35	Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	223,5	247,6	227,6	192,9	*Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes*
36	Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud	51,1	103,7	100,0	83,3	*Explosives; pyrotechnic products; matches*
37	Foto- ja kinokaubad	186,4	128,5	114,7	138,3	*Photographic or cinematographic goods*
38	Mitmesugused keemiatooted	1 533,8	1 585,0	1 562,7	1 451,8	*Miscellaneous chemical products*
	VII JAOTIS	**7 837,9**	**8 859,3**	**8 362,6**	**6 106,0**	***SECTION VII***
39	Plastid ja plasttooted	6 413,1	7 109,4	6 801,8	5 050,6	*Plastics and articles thereof*
40	Kummi ja kummitooted	1 424,8	1 749,9	1 560,8	1 055,4	*Rubber and articles thereof*
	VIII JAOTIS	**1 074,5**	**1 095,1**	**1 033,9**	**617,5**	***SECTION VIII***
41	Toornahk (v.a karusnahk) ja nahk	297,7	324,9	248,8	164,9	*Raw hides and skins (other than fur skins) and leather*
42	Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	411,0	491,2	445,5	289,3	*Articles of leather; saddlery and harness, travel goods, handbags and similar containers*
43	Karusnahk ja tehiskarusnahk; tooted nendest	365,8	279,0	339,6	163,3	*Fur skins and artificial fur; manufactures thereof*
	IX JAOTIS	**5 276,4**	**6 642,0**	**4 251,7**	**2 944,6**	***SECTION IX***
44	Puit ja puittooted; puusüsi	5 248,5	6 606,9	4 218,5	2 925,8	*Wood and articles of wood; wood charcoal*
45	Kork ja korgist tooted	9,7	9,2	9,9	4,4	*Cork and articles of cork*
46	Õlgedest, espartost ja muudest punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	18,2	25,9	23,3	14,4	*Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork*

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2006–2009
Table 2. Imports by commodity chapters, 2006–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

Järg — *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri järgi	2006	2007	2008	2009	*Commodity section and chapter by Combined Nomenclature*
	X JAOTIS	**3 232,6**	**3 613,0**	**3 736,8**	**3 153,6**	***SECTION X***
47	Puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberi- või papijäätmed ja -jäägid	21,7	3,6	4,6	6,0	*Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) paper or paperboard*
48	Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	2 908,9	3 188,3	3 267,7	2 700,1	*Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard*
49	Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	302,0	421,1	464,5	447,5	*Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts*
	XI JAOTIS	**8 053,0**	**8 670,2**	**8 625,4**	**6 105,1**	***SECTION XI***
50	Siid	7,2	9,8	5,7	5,0	*Silk*
51	Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	155,2	158,3	134,5	74,0	*Wool, fine or coarse animal hair*
52	Puuvill	878,8	725,9	578,0	429,9	*Cotton and articles thereof*
53	Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast riie	141,3	123,4	100,3	32,7	*Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paper yarn*
54	Keemilised filamentkiud	553,9	517,7	406,4	343,9	*Man-made filaments*
55	Keemilised staapelkiud	864,6	937,9	917,2	657,1	*Man-made staple fibres*
56	Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nöörid, paelad ja köied	291,3	284,1	281,6	200,1	*Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables*
57	Vaibad ja muud tekstiilpõrandakatted	128,7	158,5	148,5	96,3	*Carpets and other textile floor coverings*
58	Eririie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	390,8	385,5	380,5	286,6	*Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery*
59	Impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud riie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	336,8	322,5	304,9	201,7	*Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use*
60	Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	337,8	330,3	279,4	193,7	*Knitted or crocheted fabrics*
61	Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	1 525,0	1 866,8	1 967,9	1 450,5	*Articles of apparel and clothing accessories; knitted or crocheted*
62	Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	1 924,5	2 306,0	2 461,6	1 741,8	*Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted*
63	Muud tekstiilist valmistooted; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kaltsud	517,1	543,5	658,9	391,8	*Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags*
	XII JAOTIS	**1 268,1**	**1 441,8**	**1 450,7**	**1 003,5**	***SECTION XII***
64	Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	1 169,5	1 334,9	1 349,6	925,4	*Footwear, gaiters and the like; parts of such articles*
65	Peakatted ja nende osad	67,4	73,8	69,5	55,9	*Headgear and parts thereof*
66	Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	13,2	13,3	15,1	11,9	*Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, whips, riding-crops and parts thereof*
67	Töödeldud suled ja udusuled ning tooted nendest; tehislilled; juustest tooted	18,0	19,8	16,5	10,3	*Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair*

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2006–2009
Table 2. Imports by commodity chapters, 2006–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

Järg — *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri järgi	2006	2007	2008	2009	*Commodity section and chapter by Combined Nomenclature*
	XIII JAOTIS	**3 169,0**	**3 668,8**	**2 980,7**	**2 044,7**	***SECTION XIII***
68	Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted	1 298,0	1 455,7	1 004,2	660,4	*Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials*
69	Keraamikatooted	765,6	762,7	721,6	527,4	*Ceramic products*
70	Klaas ja klaastooted	1 105,4	1 450,4	1 254,9	856,9	*Glass and glassware*
	XIV JAOTIS	**352,2**	**513,2**	**641,2**	**353,2**	***SECTION XIV***
71	Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, vääris- ja poolvääriskivid, väärismetallid, juveeltoodete imitatsioonid; mündid	352,2	513,2	641,2	353,2	*Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins*
	XV JAOTIS	**15 708,5**	**18 955,1**	**18 220,8**	**8 764,3**	***SECTION XV***
72	Raud ja teras	6 483,5	8 684,3	8 322,8	2 859,3	*Iron and steel*
73	Raud- ja terastooted	4 728,3	5 252,9	4 922,1	3 191,9	*Articles of iron or steel*
74	Vask ja vasktooted	553,7	585,4	588,5	315,0	*Copper and articles thereof*
75	Nikkel ja nikkeltooted	63,8	170,2	98,4	8,6	*Nickel and articles thereof*
76	Alumiinium ja alumiiniumtooted	1 733,5	1 879,0	2 184,6	1 055,8	*Aluminium and articles thereof*
78	Plii ja pliitooted	17,5	9,2	5,6	3,6	*Lead and articles thereof*
79	Tsink ja tsinktooted	349,4	286,8	248,6	67,1	*Zinc and articles thereof*
80	Tina ja tinatooted	11,7	13,1	14,4	6,9	*Tin and articles thereof*
81	Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; tooted nendest	31,1	90,1	65,9	39,8	*Other base metals; cermets; articles thereof*
82	Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid	704,4	838,8	779,1	471,6	*Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof*
83	Mitmesugused mitteväärismetallist tooted	1 031,6	1 145,3	990,8	744,7	*Miscellaneous articles of base metal*
	XVI JAOTIS	**42 912,4**	**38 592,2**	**36 812,8**	**21 930,1**	***SECTION XVI***
84	Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	16 202,8	17 809,6	16 200,1	9 188,6	*Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof*
85	Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad; helisalvestus- ja taasesitusseadmed, telepildi ja -heli salvestuse ja taasesituse seadmed, nende osad ja tarvikud	26 709,6	20 782,6	20 612,7	12 741,5	*Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers, and parts and accessories of such articles*
	XVII JAOTIS	**20 459,1**	**25 376,1**	**18 692,3**	**7 053,6**	***SECTION XVII***
86	Raudtee- või trammivedurid, -veerem ja nende osad; raudtee- või trammiteeseadmed ja -tarvikud jms	610,4	426,4	441,7	230,2	*Railway and tramway locomotives, rolling-stock and parts thereof; railway or tramway track fixtures , etc.*
87	Sõidukid, v.a raudtee- ja trammiteeveerem, ning nende osad ja tarvikud	18 952,4	23 760,9	17 241,1	6 148,1	*Vehicles other than railway or tramway rolling-stock, and parts and accessories*
88	Õhusõidukid, kosmoseaparaadid ja nende osad	185,6	438,8	335,2	336,9	*Aircraft, spacecraft and parts thereof*
89	Laevad, paadid ja ujuvkonstruktsioonid	710,7	750,0	674,3	338,4	*Ships, boats and floating structures*
	XVIII JAOTIS	**2 912,4**	**2 731,7**	**2 657,8**	**2 289,9**	***SECTION XVIII***
90	Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumendid ning -aparatuur; nende osad ja tarvikud	2 773,8	2 574,1	2 511,2	2 200,6	*Optical, photographic, cinematographic, measuring, checking, precision, medical or surgical instruments and apparatus*

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2006–2009
Table 2. Imports by commodity chapters, 2006–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

Järg — *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri järgi	2006	2007	2008	2009	*Commodity section and chapter by Combined Nomenclature*
91	Kellad ja nende osad	74,0	77,4	77,8	49,4	*Clocks and watches and parts thereof*
92	Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	64,6	80,2	68,8	39,9	*Musical instruments; parts and accessories of such articles*
	XIX JAOTIS	**142,1**	**126,8**	**274,4**	**556,9**	***SECTION XIX***
93	Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	142,1	126,8	274,4	556,9	*Arms and ammunition; parts and accessories thereof*
	XX JAOTIS	**3 799,0**	**4 470,3**	**4 034,8**	**2 873,8**	***SECTION XX***
94	Mööbel; madratsid, madratsialused, padjad ja muud täistopitud mööblilisandid; mujal nimetamata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	2 473,8	3 084,3	2 758,6	1 965,3	*Furniture; bedding; mattresses, mattress supports, cushions and similar stuffed furnishings; lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings*
95	Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	992,5	1 027,9	920,2	630,3	*Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof*
96	Mitmesugused tööstustooted	332,7	358,1	356,0	278,2	*Miscellaneous manufactured articles*
	XXI JAOTIS	**8,3**	**8,1**	**8,2**	**4,4**	***SECTION XXI***
97	Kunstiteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	8,3	8,1	8,2	4,4	*Works of art, collectors' pieces and antiques*
	XXII JAOTIS	**739,7**	**579,6**	**221,5**	**110,0**	***SECTION XXII***
99	Tarned välisriikide laevadele ja muud määramata kaubad	739,7	579,6	221,5	110,0	*Supplies for foreign vessels and other unspecified goods*

Tabel 3. Eksport suurematesse partnerriikidesse, 2005–2009
Table 3. Exports to main trading partners, 2005–2009
(miljonit krooni — *million kroons)*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Soome	25 606,4	21 766,2	22 249,1	24 350,0	18 814,1	*Finland*
Rootsi	12 687,8	14 803,6	16 736,0	18 290,5	12 693,0	*Sweden*
Läti	8 831,3	10 945,9	14 464,7	13 199,7	9 623,0	*Latvia*
Venemaa	6 284,0	9 470,4	11 103,3	13 775,0	9 414,0	*Russian Federation*
Saksamaa	5 909,5	6 033,1	6 546,2	6 713,5	6 209,2	*Germany*
Leedu	4 496,8	5 890,0	7 434,5	7 505,6	4 820,2	*Lithuania*
Ameerika Ühendriigid	2 992,7	7 998,7	5 238,9	6 374,2	4 287,3	*United States of America*
Taani	3 053,6	3 099,7	3 422,8	4 305,7	3 462,5	*Denmark*
Norra	2 789,1	3 198,5	4 239,1	4 379,6	3 223,2	*Norway*
Nigeeria	216,7	443,1	100,4	1 075,3	2 953,8	*Nigeria*
Holland	2 348,2	2 859,0	3 371,2	3 035,0	2 484,2	*Netherlands*
Prantsusmaa	1 188,9	1 614,6	1 691,0	1 799,1	2 338,0	*France*
Suurbritannia	3 431,4	2 985,4	3 501,1	3 545,0	2 052,0	*United Kingdom*
Kanada	696,5	728,3	1 015,0	664,7	2 006,3	*Canada*
Belgia	1 272,7	1 218,8	1 281,9	1 584,4	1 911,2	*Belgium*
Poola	1 138,5	1 428,0	1 830,2	2 501,1	1 782,0	*Poland*
Itaalia	767,0	873,4	1 333,0	1 641,4	1 149,3	*Italy*
Ukraina	1 335,1	1 847,5	1 859,9	2 206,1	1 130,7	*Ukraine*
Türgi	790,3	1 295,2	1 606,5	2 410,9	913,8	*Turkey*
Hiina	528,1	3 308,6	1 013,1	840,3	858,3	*China*
Hispaania	716,4	729,5	720,9	915,7	649,9	*Spain*
Jaapan	321,7	693,4	663,2	617,1	616,7	*Japan*
Araabia Ühendemiraadid	40,9	74,9	499,9	222,5	601,1	*United Arab Emirates*
Valgevene	252,7	688,7	564,9	850,2	592,5	*Belarus*
Tšehhi	361,1	458,0	477,3	726,8	486,3	*Czech Republic*
Austria	446,8	593,4	807,3	592,2	401,4	*Austria*
Kasahstan	293,6	331,6	433,5	439,5	338,3	*Kazakhstan*
Šveits	327,9	372,4	418,5	317,7	331,8	*Switzerland*
Korea	526,4	301,1	301,6	168,6	290,3	*Korea, Republic of*
Brasiilia	183,4	290,2	315,0	385,6	232,7	*Brazil*
Ungari	2 193,7	2 147,0	576,4	270,2	220,8	*Hungary*
India	201,9	183,0	234,3	227,3	213,1	*India*
Slovakkia	94,0	141,0	283,5	308,1	171,1	*Slovakia*
Iirimaa	382,0	586,8	455,1	204,4	149,6	*Ireland*
Egiptus	78,6	755,1	206,5	311,9	142,5	*Egypt*
Türkmenistan	3,2	34,4	19,1	42,8	141,2	*Turkmenistan*
Austraalia	141,7	83,8	55,5	140,8	136,4	*Australia*
Island	243,1	286,1	259,0	200,6	135,4	*Iceland*
Kreeka	258,4	207,8	220,2	223,6	124,2	*Greece*
Hongkong	113,3	94,8	141,3	69,8	119,8	*Hong Kong*
Rumeenia	42,6	80,3	132,2	188,3	110,2	*Romania*
Portugal	143,4	88,8	125,6	157,3	109,8	*Portugal*
Saudi Araabia	56,3	154,9	594,2	68,2	105,1	*Saudi Arabia*
Aserbaidžaan	72,6	32,9	87,2	121,8	102,1	*Azerbaijan*
Iisrael	40,9	45,9	41,8	44,1	91,1	*Israel*
Sloveenia	36,2	28,5	81,3	72,5	77,4	*Slovenia*
Moldova	46,3	49,7	78,2	80,5	74,8	*Moldova, Republic of*
Usbekistan	54,5	53,8	100,1	94,0	65,4	*Uzbekistan*
Mehhiko	43,5	19,3	101,8	427,4	61,3	*Mexico*
Küpros	42,6	39,7	28,7	36,6	61,3	*Cyprus*
Muud riigid	2 913,9	9 320,8	6 635,2	3 758,5	2 229,7	*Other countries*
KOKKU	**97 038,2**	**120 775,6**	**125 697,2**	**132 481,7**	**101 309,4**	***TOTAL***

Tabel 4. Import suurematest partnerriikidest, 2005–2009
Table 4. Imports from main partner countries, 2005–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Soome	25 365,7	30 343,5	27 729,2	24 096,4	16 553,8	*Finland*
Leedu	7 736,1	11 099,1	12 541,9	15 118,0	12 353,5	*Lithuania*
Läti	6 232,6	9 524,6	13 318,4	15 454,4	11 911,0	*Latvia*
Saksamaa	18 012,1	20 961,3	23 125,1	22 779,4	11 791,6	*Germany*
Rootsi	11 320,4	15 168,3	18 994,8	17 060,4	9 518,0	*Sweden*
Venemaa	11 809,9	21 739,9	18 108,5	13 024,7	9 347,2	*Russian Federation*
Poola	4 712,0	6 414,3	8 097,0	7 783,2	6 410,6	*Poland*
Holland	4 392,7	5 944,5	6 088,4	5 666,5	4 213,5	*Netherlands*
Prantsusmaa	2 626,5	3 066,0	3 613,5	3 452,5	2 914,5	*France*
Taani	3 063,4	3 912,7	4 113,6	3 644,9	2 678,4	*Denmark*
Suurbritannia	2 988,2	3 389,8	5 923,5	4 941,2	2 545,2	*United Kingdom*
Itaalia	3 286,6	4 222,4	4 922,5	4 426,9	2 537,9	*Italy*
Belgia	2 324,9	2 955,8	3 550,0	3 425,6	2 391,5	*Belgium*
Hiina	2 677,2	3 437,8	3 715,7	3 634,7	2 274,1	*China*
Valgevene	1 623,8	2 282,8	2 542,0	4 979,5	1 847,7	*Belarus*
Ameerika Ühendriigid	1 848,5	1 919,2	2 204,4	2 011,6	1 575,6	*United States of America*
Norra	989,2	1 051,9	1 090,3	1 157,7	1 477,3	*Norway*
Tšehhi	1 094,7	1 585,0	1 866,2	2 125,3	1 326,7	*Czech Republic*
Hispaania	910,7	1 097,9	1 249,4	1 277,6	1 092,7	*Spain*
Austria	1 512,3	1 864,1	1 872,0	1 331,2	855,8	*Austria*
Ukraina	1 154,9	1 297,9	1 740,9	1 829,1	713,7	*Ukraine*
Hongkong	2 397,7	2 334,1	1 189,0	1 069,5	668,1	*Hong Kong*
Kuuba	3,4	4,1	4,4	3,4	655,0	*Cuba*
Ungari	1 387,3	1 563,1	1 414,0	1 107,4	598,3	*Hungary*
Šveits	731,4	749,7	649,1	861,4	547,4	*Switzerland*
Türgi	565,8	1 032,3	840,1	662,1	378,4	*Turkey*
Iirimaa	320,7	362,8	714,3	782,1	370,6	*Ireland*
Sloveenia	190,4	254,6	312,0	347,9	367,1	*Slovenia*
Taiwan	890,7	1 192,3	821,5	449,1	341,0	*Taiwan*
Jaapan	2 502,6	1 734,2	1 398,9	797,7	271,5	*Japan*
Slovakkia	182,1	347,1	532,7	466,8	254,6	*Slovakia*
Korea	606,5	524,3	688,4	427,0	252,4	*Korea, Republic of*
Kasahstan	208,8	805,9	617,5	400,0	212,9	*Kazakhstan*
India	104,9	128,2	249,3	262,0	183,2	*India*
Kanada	195,7	189,8	313,9	273,9	165,5	*Canada*
Brasiilia	265,5	145,1	216,3	308,2	141,8	*Brazil*
Pakistan	120,5	140,8	116,9	183,1	131,2	*Pakistan*
Luksemburg	146,1	204,1	198,5	174,8	121,4	*Luxembourg*
Malaisia	180,0	213,8	211,8	281,1	115,6	*Malaysia*
Tai	128,6	148,1	195,6	171,4	108,5	*Thailand*
Rumeenia	48,1	75,1	139,5	104,6	96,2	*Romania*
Portugal	122,8	130,9	165,5	169,5	94,1	*Portugal*
Kreeka	99,7	124,0	139,0	138,8	92,7	*Greece*
Indoneesia	25,3	45,7	90,2	130,4	86,4	*Indonesia*
Singapur	753,5	480,4	209,8	238,2	79,2	*Singapore*
Tšiili	68,5	77,7	82,1	124,4	71,2	*Chile*
Vietnam	19,5	45,9	52,1	68,9	57,1	*Viet Nam*
Iisrael	52,6	112,4	133,4	89,6	56,2	*Israel*
Lõuna-Aafrika Vabariik	47,0	30,0	39,5	38,8	50,0	*South Africa*
Küpros	58,7	78,4	61,3	75,6	48,5	*Cyprus*
Muud riigid	656,1	1 043,5	779,8	1 060,3	603,8	*Other countries*
KOKKU	**128 762,9**	**167 597,2**	**178 983,7**	**170 488,8**	**113 550,2**	***TOTAL***

Tabel 5. Eksport ja import riikide ühenduse järgi, 2008, 2009
Table 5. Exports and imports by groups of countries, 2008, 2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

	2008			2009			
	Eksport *Exports*	Import *Imports*	Bilanss *Trade balance*	Eksport *Exports*	Import *Imports*	Bilanss *Trade balance*	
Euroopa Liit	92 803,7	136 015,9	-43 212,2	70 381,0	91 221,8	-20 840,8	*European Union*
Euroala	41 686,5	68 616,9	-26 930,4	34 703,0	43 736,1	-9 033,1	*Euro area*
OECD	86 911,2	111 124,2	-24 213,0	67 228,4	71 096,5	-3 868,1	*OECD*
SRÜ	17 665,1	20 680,6	-3 015,5	11 897,5	12 202,2	-304,7	*CIS*

Tabel 6. Eksport piirkonna järgi, 2005–2009
Table 6. Exports by regions, 2005–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Euroopa	89 145,7	101 533,9	108 204,6	116 696,5	85 967,1	*Europe*
Aasia	2 666,3	5 988,6	4 931,1	3 978,0	4 067,7	*Asia*
Aafrika	538,0	2 824,2	4 745,9	2 339,5	3 364,2	*Africa*
Ameerika	4 138,9	9 718,7	6 907,0	8 034,5	6 684,4	*America*
Austraalia ja Okeaania	145,5	87,3	71,2	144,8	146,1	*Australia and Oceania*
Antarktika	-	-	-	0,2	1,4	*Antarctic*
Piirkond määramata	403,8	622,9	837,4	1 288,2	1 078,5	*Region unknown*
KOKKU	**97 038,2**	**120 775,6**	**125 697,2**	**132 481,7**	**101 309,4**	***TOTAL***

Tabel 7. Import piirkonna järgi, 2005–2009
Table 7. Imports by regions, 2005–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Euroopa	115 177,0	153 050,3	165 794,6	158 640,7	105 611,9	*Europe*
Aasia	10 906,1	11 882,0	10 041,3	8 801,5	4 989,5	*Asia*
Aafrika	80,1	104,0	161,7	142,3	191,4	*Africa*
Ameerika	2 547,5	2 489,9	2 945,6	2 856,0	2 720,0	*America*
Austraalia ja Okeaania	50,3	70,9	40,5	48,3	37,4	*Australia and Oceania*
Antarktika	0,8	-	-	-	-	*Antarctic*
Piirkond määramata	1,1	0,1	-	-	-	*Region unknown*
KOKKU	**128 762,9**	**167 597,2**	**178 983,7**	**170 488,8**	**113 550,2**	***TOTAL***

Metoodika

Väliskaubandusstatistika tegemisel kasutatakse EL-i väliste riikidega peetavas kaubavahetuses andmekogumissüsteemi Extrastat. Tollideklaratsioonidelt kogub andmed Maksu- ja Tolliamet. EL-i riikide vahelise kaubavahetuse korral on kasutusel andmekogumissüsteem Intrastat. Statistilise kuuaruandega „Intrastat" kogub ettevõtetelt andmed Statistikaamet. Aruandeid peavad esitama ainult need ettevõtted, kelle lähetamise või saabumise käive EL-i riikidega oli aruandeperioodile eelnenud aastal üle kahe miljoni krooni. Vaatlusest välja jääv osa lisatakse hinnangute põhjal. Aruannete esitamata jätmisest, puudulikust täitmisest või hilinenud esitamisest tekkinud andmekadu asendatakse samuti hinnangutega. Kaupade väärtuse kohta antakse hinnanguid kahekohaliste kaubakoodide ja riikide tasemel.

Impordiandmed on avaldatud saatjariigi ja ekspordiandmed sihtriigi järgi. Andmed on esitatud jooksevhindades.

Kaupade klassifitseerimise aluseks on kombineeritud nomenklatuur (KN, kasutusel alates 2004. aasta maist), mida uuendatakse igal aastal.

Väliskaubandusandmete konverteerimiseks lõppkasutamise põhiklassidesse, mis on olulised rahvamajanduse arvepidamise süsteemis (RAS), töötas ÜRO 1971. aastal välja majanduslike põhikategooriate klassifikaatori (MPK). Põhikategooriad jaotatakse RAS-i järgi kolme kaupade põhiklassi: kapitalikaubad, vahetarbekaubad ja tarbekaubad. Kaubad saab nende lõppkasutuse järgi jagada kapitali-, vahetarbe- ja tarbekaupadeks. Kapitalikaupu kasutatakse teiste kaupade tootmiseks (nt masinad ja seadmed ning tööstuslikud transpordivahendid). Vahetarbekaubad on pooltooted, vahesaadused ja tööstuslik tooraine. Tarbekaubad on valmistooted ja lõpptarbimiseks mõeldud kaubad.

Methodology

For compiling the foreign trade statistics, the data collection system Extrastat is used for the exchange of goods between non-Member States. The Estonian Tax and Customs Board collects data from customs declarations. For the exchange of goods between Member States, the data collection system Intrastat is used. Statistics Estonia collects data from enterprises by monthly statistical reports "Intrastat". The monthly Intrastat reports have to be submitted by only those enterprises whose value of dispatches or arrivals in the trade with Member States exceeded two million kroons in the year preceding the reference period. The data for the remaining enterprises are added by estimates. The data missing due to non-response, insufficient completion of questionnaires and delays in sending the data are also replaced by estimations. Estimations of the values of goods are made at the level of 2-digit codes of goods and countries.

Imports data are presented by the country of consignment, and exports data by the country of destination. Data are presented at current prices.

Commodities are classified according to the Combined Nomenclature (hereinafter CN; introduced in May 2004 and updated every year).

For the purpose of converting foreign trade data into classes of goods by end-use that is meaningful in the System of National Accounts (SNA) the classification of Broad Economic Categories (BEC) was defined by UN in 1971. The basic categories are divided by SNA into three classes: capital goods, intermediate goods, consumption goods. According to the classification of goods' end-use, goods are classified as capital goods, intermediate goods and consumption goods. Capital goods are used for producing other commodities (for example machinery and equipment and industrial transport equipment). Intermediate goods are semi-processed and semi-manufactured goods and industrial supplies. Consumption goods are final products and consumer goods.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2010. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1–4/2010. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2010. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

SISEKAUBANDUS

Tatjana Semjonova

Ülevaade

Peatükis on esitatud sisekaubanduse andmeid aastate 2005–2008 kohta.

Kaubandus on nii tegutsevate ettevõtete arvu kui ka müügitulu poolest endiselt suurim majandusharu. 2008. aastal oli ligi neljandik ettevõtetest kaubandusettevõtted ja nende osa ettevõtete müügitulus oli 42% ehk enam-vähem sama suur nagu ka neljal varasemal aastal.

2008. aastal tegutses kaubanduses 13 600 ettevõtet — 300 võrra vähem kui 2007. aastal. Kaubanduses töötas 99 500 inimest ehk iga viies ettevõtluses tööga hõivatu. 2008. aastal jätkus mikro- ja väikeste kaubandusettevõtete arvu vähenemine, peamiselt tiheda konkurentsi ja suurte kaubanduskettide laienemise tõttu. Keskmiste ja suurte ettevõtete hõivatute arv veidi kasvas, kuid see ei kompenseerinud töökohtade kaotamist väiksemates ettevõtetes ning hõivatute arv kaubanduses vähenes 2008. aastal 900 võrra. Keskmisi ja suurettevõtteid oli 2008. aastal alla 2% kaubandusettevõtetest, kuid nendes töötas üle 40% kõigist kaubanduses hõivatutest.

2008. aastal, pärast mitmeaastast kiiret kasvu, kaubandusettevõtete müügitulu vähenes. Müügitulu oli 295 miljardit krooni ehk 2% väiksem kui 2007. aastal. Vähenemise põhjustas mootorsõidukite müügi tegevusala, mille müügitulu oli varasema aastaga võrreldes rohkem kui neljandiku võrra väiksem.

Kaubandusettevõtted teenisid 2008. aastal kolm korda vähem kasumit kui 2007. aastal. Sellest väiksem oli nende puhaskasum viimati kuus aastat varem. 2008. aastal jäi kahjumisse üle kolmandiku kaubandusettevõtetest ehk kaks korda rohkem kui 2007. aastal. Enim vähenes sõidukikaubandusettevõtete (mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüügi ning remondiga tegelevad ettevõtted) puhaskasum, mis oli seitse korda väiksem kui aasta varem. Hulgi- ja jaekaubandusettevõtete kasumid vähenesid samuti märkimisväärselt — vastavalt 3,7 ja 2 korda. Kaubandusettevõtete kasumlikkus vähenes 2,9 protsendipunkti võrra — 1,4%-ni.

Kaubanduslik marginaal (juurdehindlus) on viimastel aastatel püsinud keskmiselt 19–20% piires, vähenedes 2008. aastal ühe protsendipunkti võrra. Juurdehindlus vähenes nii jae- kui ka hulgikaubanduses ning oli taas kõige väiksem mootorsõidukite ja mootorikütuse puhul. Aastaga vähenes juurdehindlus kummagi puhul kahe protsendipunkti võrra — vastavalt 8,8%-ni ja 6,3%-ni.

Sõidukikaubandusettevõtete müügitulu vähenemist mõjutas automüügi langus. 2008. aastal registreeriti kolmandiku võrra vähem sõidukeid kui aasta varem. Registreeritud sõidukite arv oli väiksem ka 2005. aasta näitajast.

Sõidukikaubandusettevõtete (mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüügi ning remondiga tegelevad ettevõtted) müügitulu oli 2008. aastal 33 miljardit krooni. Hulgi- ja jaemüügist saadi tulu ligi 29 miljardit krooni ning mootorsõidukite hoolduse ja remondi eest 3,6 miljardit krooni. Kaupu müüdi ligi neljandiku võrra vähem, hooldus- ja remonditöid tehti 4% rohkem kui 2007. aastal.

Hulgimüük jäi peaaegu 2007. aasta tasemele. Hulgikaubandusettevõtete müügitulu oli 2008. aastal 179 miljardit krooni. Kaupu müüdi hulgi 168 miljardi krooni eest.

Olulisim osa (neljandik) hulgikaubandusettevõtete müügis oli tahke-, vedel- ning gaaskütuse hulgimüügiga tegelevatel ettevõtetel. 2008. aastal suurendasid need ettevõtted hulgimüüki varasema aastaga võrreldes 23%. Toidukaupu, jooke ja tubakatooteid müüvate hulgikaubandusettevõtete hulgimüük suurenes 13%. Kodutarvete hulgimüügiga tegelevatel ettevõtetel ei õnnestunud oma müüki suurendada.

Suurim langus oli 2008. aastal masinate ja seadmete hulgimüügi tegevusalal (-17%). Samuti vähenes info- ja sidetehnika hulgimüük (-4%).

Jaekaubandusettevõtete müügitulu suurenes kaupade hinnatõusu tõttu 4%. Nende ettevõtete müügitulu oli 2008. aastal 83 miljardit krooni. Kaupa müüdi 69 miljardi krooni eest — 6% rohkem kui

2007. aastal. Kaupade tarbijahinnaindeksi muutus eelneva aastaga võrreldes oli 2008. aastal viimaste aastate suurim — 9,3%. Seda mõjutas peamiselt mootorikütuse ja toidukaupade hinnatõus.

Spetsialiseerimata toidukauplustе jaemüük kasvas 2008. aastal kümnendiku võrra ja oli 41% kogu jaemüügist. Kümnendiku võrra aga vähenes jaemüük teistes spetsialiseerimata kauplustes. Pärast 2007. aasta langust suurenes veidi toidukaupade, jookide ja tubakatoodete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes, ehkki selle tegevusala osatähtsus kogu jaemüügis on väga väike — alla 2%. Märkimisväärselt (18%) suurenes apteekide jaemüük. Jätkus jaemüügi kasv arvuteid, nende välisseadmeid ja tarkvara müüvates kauplustes ning raamatukauplustes, kuigi jaemüügi kasvutempo oli mõnevõrra aeglasem kui eelnevatel aastatel. Elektrikodumasinaid müüvate kaupluste jaemüük vähenes 2007. aastaga võrreldes 16%. Viiendiku võrra vähenes müük jalatsite ja nahktoodete ning tekstiiltoodete kauplustes.

Mootorikütuse jaemüügi ettevõtete jaemüük suurenes 16% tänu kütuse hinna tõusule. Mootorikütus oli rohkem kui viiendiku võrra kallim kui aasta varem.

INTERNAL TRADE

Tatjana Semjonova

Overview

The chapter presents the financial data of statistics on trade activities for the years 2005–2008.

Trade is the largest economic activity with respect to the number of active enterprises and net sales. *In 2008, almost a fourth of all enterprises operated in trade and their share in the net sales of all enterprises accounted for 42%, which has remained relatively stable over the last four years.*

There were 13,600 operating trade enterprises in 2008 — 300 enterprises less than a year before. 99,500 persons were employed in the trade enterprises of Estonia in 2008, a fifth of all persons employed in business were employed in trading. In 2008, in the competitive condition and due to the expansion of commercial networks, the number of small enterprises decreased. In medium-sized and large enterprises the number of persons employed slightly increased, although it did not compensate the loss of workplaces in small enterprises and the number of persons employed decreased by 900. The enterprises with at least 50 persons employed accounted for only 2%, though over 40% of all persons employed in trade worked there.

In 2008, after the fast and long-term growth, the net sales of trading enterprises decreased. *In 2008, the net sales of trading enterprises totalled 295 billion kroons — 2% less than in 2007. The fall was caused by sale of motor vehicles activity, the net sales of which decreased more than a quarter compared to the previous year.*

In 2008 compared to 2007, the profit of trading enterprises decreased three times. The profit was smaller than that last six years ago. In 2008, more than a third of all enterprises were at a loss, and compared to 2007 their number doubled. The profit decreased the most in motor trade enterprises (enterprises engaged in the wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles), being seven times smaller than a year ago. In wholesale and retail trade, the profit also decreased significantly, 3.7 and 2 times, respectively. Profitability in trade enterprises fell by 2.9 percentage points — to 1.4%.

The trade margin has remained at the level of 19–20% in recent years, decreasing by one percentage point in 2008. The margin decerased in wholesale and retail trade and was traditionally the smallest in the sales of motor vehicles and automotive fuel. During the year the margin decreased by two percentage points in case of both — to 8.8% and 6.3%, respectively.

***The decrease in the net sales of motor trade enterprises was affected by the fall in sales of motor vehicles**. In 2008 compared to the previous year, a third less motor vehicles were registered. The number of registered vehicles was also smaller than the corresponding indicator of 2005.*

In 2008, the net sales of motor trade enterprises (enterprises engaged in the wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles) were 33 billion kroons. Motor trade enterprises sold goods by wholesale and by retail sales for 29 billion kroons and made maintenance and repair works of motor vehicles in the value of 3.6 billion kroons. A quarter less goods were sold; 4% more maintenance and repair services were provided compared to 2007.

***Wholesale remained almost at the level of 2007.** The net sales of wholesale trade enterprises amounted to 179 billion kroons. Wholesale trade enterprises sold goods by wholesale for 168 billion kroons.*

In wholesale trade activity the biggest share (a quarter) was hold by enterprises, which main activity was the wholesale of solid, liquid and gaseous fuels. In 2008 compared to the previous year, these enterprises increased the sales by 23%. Sales of wholsale trade enterprises selling food products, beverages and tobacco products rose by 13%. Enterprises selling household goods did not manage to increase sales.

In 2008, the biggest decline occurred in the wholesale activity selling machinery and equipment (-17%). Wholesale of information and communication technology also decreased (-4%).

***The net sales of retail trade enterprises increased 4% due to the growth of prices of goods.** In 2008, the net sales of retail trade enterprises were 83 billion kroons. Retail trade enterprises sold goods by retail for 69 billion kroons — 6% more than in 2007. In 2008 the percentage change of the consumer price index compared to the previous year was the highest during last years (9.3%). The index was mainly influenced by the increase in the prices of automotive fuel and food products.*

In 2008, the retail trade in non-specialised stores with food predominating increased by a tenth, accounting for 41% of retail sales. But the retail sale in other non-specialised stores decreased by a tenth. After the decline in 2007 the retail sales of food, beverages and tobacco in specialised stores slightly increased, although the share of this economic activity in total retail sales is very small — less than 2%.

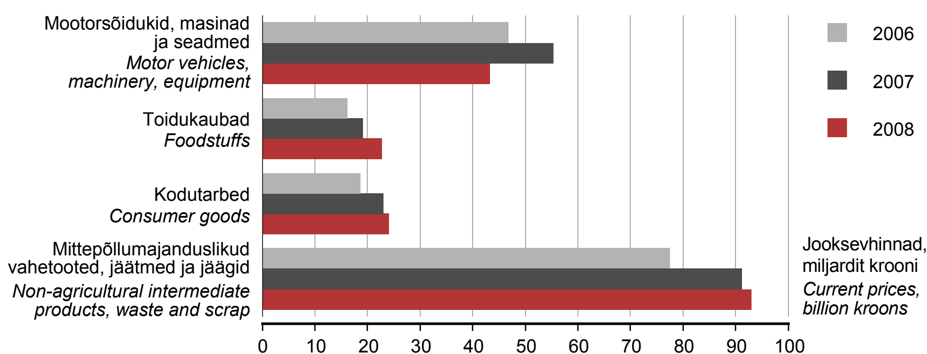
The retail sales in pharmacies increased significantly (18%). The growth in sales of computers, their peripheral units and software; and in sales of books in specialised stores continued, though the growth rate was slower than during the previous years. The retail sale of electrical household appliances in specialised stores decreased 16% compared to 2007. The retail sales in stores of textiles and footwear and leather goods decreased by a fifth.

The retail sales of enterprises whose main activity is retail sales of automotive fuel increased 16% due to the increase in the price of fuel. In 2008 compared to the previous year, the prices of automotive fuel increased by more than a fifth.

Tabel 1. Kaupade hulgimüük ettevõtte tegevusala järgi, 2005–2008
Table 1. Wholesale sales by economic activity of enterprise, 2005–2008
(jooksevhinnad, miljonit krooni — *current prices, million kroons*)

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	*Economic activity*
Hulgimüük hulgikaubandus-ettevõtetes (k.a mootor-sõidukite ja mootorrataste müügi ettevõtted)	131 253	163 686	193 379	187 893	*Wholesale trade in wholesale trade enterprises (incl. enterprises selling motor vehicles and motorcycles)*
Mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont	15 226	22 271	28 223	20 305	*Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles*
Hulgikaubandus, v.a mootor-sõidukid ja mootorrattad	116 026	141 416	165 157	167 588	*Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles*
hulgimüük vahendustasu või lepingu alusel	5 851	5 321	4 583	5 716	*wholesale on a fee or contract basis*
põllumajandustoorme ja elusloomade hulgimüük	1 640	2 321	2 713	3 777	*wholesale of agricultural raw materials and live animals*
toidukaupade, jookide ja tubakatoodete hulgimüük	15 760	15 248	18 512	20 919	*wholesale of food, beverages and tobacco*
kodutarvete hulgimüük	14 747	16 908	21 697	21 772	*wholesale of household goods*
info- ja sidetehnika hulgimüük	5 098	6 487	6 491	6 263	*wholesale of information and communication equipment*
muude masinate, seadmete ja lisaseadmete hulgimüük	12 173	16 460	19 434	16 223	*wholesale of other machinery, equipment and supplies*
muu spetsialiseeritud hulgimüük	55 698	75 767	88 145	89 513	*other specialised wholesale*
spetsialiseerimata hulgikaubandus	5 060	2 903	3 580	3 405	*non-specialised wholesale trade*

Joonis 1. Kaupade hulgimüük kaubagrupi järgi, 2006–2008[a]
Figure 1. Wholesale sales by commodity group, 2006–2008[a]

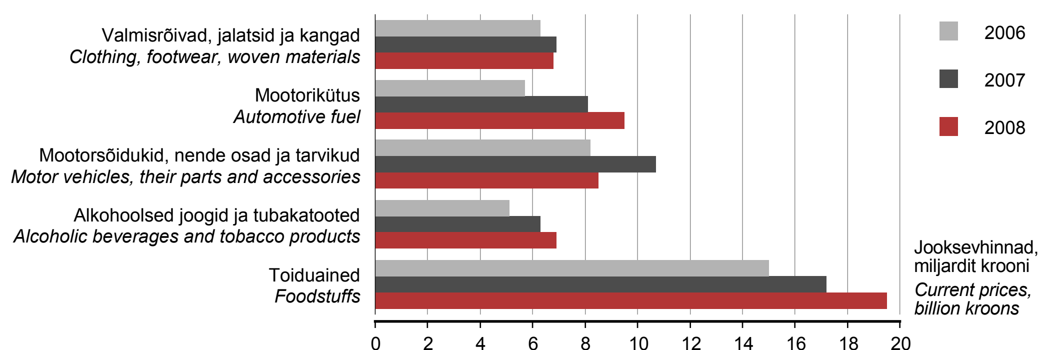

[a] K.a sõidukikaubandusettevõtete hulgimüük.
[a] *Incl. enterprises engaged in the wholesale of motor vehicles and motorcycles.*

Tabel 2. Kaupade jaemüük ettevõtte tegevusala järgi, 2005–2008
Table 2. Retail sales by economic activity of enterprise, 2005–2008
(jooksevhinnad, miljonit krooni — *current prices, million kroons*)

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	*Economic activity*
Jaemüük jaekaubandus-ettevõtetes (k.a mootorsõidukite ja mootorrataste müügi ettevõtted)	55 406	63 219	76 060	77 309	*Retail sale in retail trade enterprises (incl. enterprises selling motor vehicles and motorcycles)*
Mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont	7 684	8 384	10 954	8 593	*Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles*
Jaekaubandus, v.a mootor-sõidukid ja mootorrattad	47 722	54 835	65 106	68 716	*Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles*
jaemüük spetsialiseerimata kauplustes	23 347	25 288	29 592	31 899	*retail sale in non-specialised stores*
toidukaupade, jookide ja tubakatoodete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	985	1 198	1 047	1 077	*retail sale of food, beverages and tobacco in specialised stores*
mootorikütuse jaemüük	7 143	7 365	9 233	10 701	*retail sale of automotive fuel in specialised stores*
info- ja sidetehnika jaemüük	1 603	2 538	2 625	2 548	*retail sale of information and communication equipment in specialised stores*
muude kodutarvete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	6 301	7 739	10 029	9 560	*retail sale of other household equipment in specialised stores*
kultuuri- ja vaba aja kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	1 545	1 839	2 295	2 083	*retail sale of cultural and recreation goods in specialised stores*
muude kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	5 666	7 486	8 703	8 900	*retail sale of other goods in specialised stores*
jaemüük kioskites ja turgudel	491	351	337	416	*retail sale via stalls and markets*
jaemüük väljaspool kauplusi, kioskeid ja turge	640	1 030	1 245	1 531	*retail trade not in stores, stalls or markets*

Joonis 2. Kaupade jaemüük kaubagrupi järgi, 2006–2008[a]
Figure 2. Retail sales by commodity group, 2006–2008[a]

[a] K.a sõidukikaubandusettevõtete jaemüük.
[a] *Incl. enterprises engaged in the retail sale of motor vehicles and motorcycles.*

Tabel 3. Kaupade jaemüügi mahuindeks, 2006–2008[a]
Table 3. Retail sales volume index, 2006–2008[a]
(püsivhinnad, eelmine aasta = 100 — *constant prices*, *previous year* = 100)

	2006	2007	2008	
Toidukaubad	99	109	98	*Food*
toiduained	99	105	99	*foodstuffs*
alkoholsed joogid ja tubakatooted	98	119	95	*alcoholic beverages and tobacco products*
Tööstuskaubad	118	120	93	*Manufactured goods*
valmisriided, jalatsid ja kangad	139	107	95	*clothing, footwear, woven materials*
mootorsõidukid, nende osad ja tarvikud	112	130	81	*motor vehicles, their parts and accessories*
mootorikütus	101	141	96	*fuel*
muud kaubad	121	115	96	*other goods*
KOKKU	111	116	95	*TOTAL*

[a] K.a sõidukikaubandusettevõtete jaemüük.
[a] *Incl. enterprises engaged in the retail sale of motor vehicles and motorcycles.*

Metoodika

Kaubandusstatistika iseloomustab Eestis tegutsevaid kaubandusettevõtteid, s.t ettevõtteid, mille tegevusala kood on Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi 45–47.

Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala on kaubandus. Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga erasektori äriühinguid. Erasektorisse kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalised näitajad ja müügi andmete muutused on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades (jooksevhinnad) ilma käibemaksuta.

Methodology

Trade statistics cover all trade enterprises active in Estonia, i.e. the enterprises whose activity code according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK) is 45–47.

The population of survey consists of economically active trade enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed totally. Small private enterprises (1–19 persons employed) are sampled. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

All monetary indicators and change of sale's data in the tables are expressed at current prices of the reference year with the value added tax excluded.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2010. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

TEENINDUS

Kristi King

Ülevaade

Peatükis on käsitletud teenindusettevõtete statistikat 2005.–2008. aasta kohta. Ülevaade on antud järgmiste teeninduse tegevusalade kohta: info ja side; kinnisvaraalane tegevus; kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; haldus- ja abitegevused; haridus; tervishoid ja sotsiaalhoolekanne; kunst, meelelahutus ja vaba aeg; muud teenindavad tegevused.

Teenindusesektoris loodi veerand Eesti ettevõtete lisandväärtusest. 2008. aastal oli teenindusettevõtete lisandväärtus 34,2 miljardit krooni — 6% suurem kui 2007. aastal. Lisandväärtus kasvas tänu info- ja sideettevõtetele, kes tootsid keskmiselt 4,6 miljonit krooni lisandväärtust. Üks teenindussektori ettevõte tootis keskmiselt 1,7 miljonit krooni lisandväärtust. Lisandväärtus suurenes kõigil teeninduse tegevusaladel, välja arvatud kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusalal.

Ettevõtlussektor suurenes tänu teenindusettevõtete lisandumisele. Ligi 80% uutest ettevõtetest olid teenindusettevõtted (2095). Teenindusvaldkonnas tegutses 2008. aastal 20 238 ettevõtet, millest 91% olid mikro- ehk alla 10 töötajaga ettevõtted. Kõige suuremal tegevusalal — kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus — tegutses 2008. aastal 7856 ettevõtet. Nende ettevõtete eesmärk on edastada eriteadmisi järgmistes valdkondades: juriidilised toimingud ja arvepidamine; peakontorite tegevus; juhtimisnõustamine; arhitekti- ja inseneritegevused; teimimine ja analüüs; teadus- ja arendustegevus; reklaamindus ja turu-uuringud, veterinaaria; muu kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus. Aastatel 2005–2008 kasvas teenindusettevõtete arv 1,5 korda.

2008. aastal töötas teeninduses 22% ettevõtlussektoris hõivatutest. Kui ettevõtete üldarvestuses hõivatute arv vähenes, siis teenindusettevõtete puhul see suurenes — 5%. Tööhõive vähenes vaid hariduses. Haldus- ja abitegevuse alal, kus tegutseb kõige rohkem suuri ettevõtteid ning mille ettevõtted pakuvad mitmesuguseid majandustegevust toetavaid teenuseid, oli rakendatud 29% teenindussektori hõivatutest. Üle poole teenindussektori uutest töökohtadest lisandus kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevuse ning haldus- ja abitegevuse valdkonnas.

Teenindussektori ettevõtetes on üldjuhul väike töötajaskond — 2008. aastal töötas ühes teenindusettevõttes keskmiselt viis inimest. Keskmine töötajate arv oli suurim turvatöö ja juurdluse valdkonnas, kus ühes ettevõttes oli keskmiselt 89 töötajat, ning väikseim loome-, kunsti- ja meelelahutustegevuste alal — 2 töötajat.

Teenindusettevõtete müügitulu oli 2008. aastal viimase nelja aasta suurim ja aasta oli teenindussektorile üldiselt edukas. 2008. aastal oli teenindusettevõtete müügitulu 77,4 miljardit krooni ehk 7% suurem kui aasta varem. Müügitulu suurenes peamiselt tänu haldus- ja abitegevuse valdkonnale, mille üks allharudest — rentimine ja kasutusrent — andis viiendiku (21%) teenindussektori käibe kasvust. Ainukesena vähenes müügitulu kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusalal (-5%), sest kahanes hasartmänge ja kihlvedusid korraldavate ettevõtete müügitulu.

Mitteresidentidele müügi eest saadud tulu oli 2008. aastal 16% teenindusettevõtete müügitulust. Suurima osatähtsusega müügitulu oli endiselt tööhõive ning teadus- ja arendustegevuse valdkonnas, kus üle poole müügitulust saadi müügist mitteresidentidele. Kogu teenindussektoris oli müük mitteresidentidele 30% suurem kui 2007. aastal ja kõige rohkem mõjutas seda info ja side alal tegutsevate telekommunikatsiooni- ja infotehnoloogiaettevõtete müügitulu kiire kasv väljaspool Eestit.

Tööviljakus ehk lisandväärtus hõivatu kohta oli suurim info ja side valdkonnas. Sellel tegevusalal oli telekommunikatsiooniettevõtete lisandväärtus hõivatu kohta 1,5 miljonit krooni — viis korda suurem kui Eesti ettevõtetes keskmiselt. Teenindusettevõtete keskmine tööviljakus oli 322 000 krooni. Väikseim oli hoonete ja maastiku hooldust pakkuvate ettevõtete tööviljakus — 117 000 krooni.

Teenindussektori 2008. aasta puhaskasum oli viimase nelja aasta väikseim. Kasum oli 6,7 miljardit krooni — ligi kolmveerandi võrra väiksem kui aasta varem ning poole väiksem kui 2005. aastal. Enim mõjutasid kasumi vähenemist kinnisvaraettevõtted. Telekommunikatsiooni-ettevõtted lõpetasid aasta 2,5 miljardi krooni suuruse kasumiga.

2008. aastal investeerisid teenindusettevõtted põhivarasse 13,9 miljardit krooni ehk veerandi võrra vähem kui aasta varem. Üle poole investeeringutest tegid teenindussektori suurimad investeerijad, aasta kahjumiga lõpetanud kinnisvaraettevõtted, kes tegid 2008. aastal 2,4 miljardi krooni võrra vähem investeeringuid. Ainsana suurenesid (28%) investeeringud kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevuse valdkonnas, kus ettevõtete peakontorid ning juhtimisnõustamisega tegelevad ettevõtted investeerisid põhivarasse 1,8 miljardit krooni. Endiselt investeerisid teenindusettevõtted peamiselt ehitiste soetamisse ja ehitamisse (59%). Maa soetamisse investeeriti 2008. aastal 63% vähem ja selle osatähtsus kõigis investeeringutes oli 5% ehk väiksem kui aasta varem.

SERVICE ACTIVITIES

Kristi King

Overview

The chapter presents service enterprises' statistics for 2005–2008 about the enterprises whose main economic activities are the following: information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities;, administrative and support service activities; education, human health and social work activities; arts, entertainment and recreation; other services.

A quarter of the value added of Estonia's enterprises was created in service sector. *In 2008, the value added created by service enterprises amounted to 34.2 billion kroons — 6% more compared to 2007. The growth of the value added was mostly influenced by information and communication enterprises, where the value added per enterprise was 4.6 million kroons. The average value added per service enterprise was 1.7 million kroons. Value added increased in all service areas, with the exception of arts, entertainment and recreation activities.*

Business sector increased due to the growth of the service sector. *Almost 80% of all new or restarting enterprises (2,095) were service enterprises. In 2008, 20,238 companies were active in the service area, of which 91% were micro-enterprises with less than 10 persons employed. The largest area of activity which aims to specific knowledge sharing professional, scientific and technical activity included 7,856 companies in 2008, operating in the field of legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; scientific research and development; advertising and market research; veterinary and other professional, scientific and technical activities. In 2005–2008, the number of service enterprises grew 1.5 times.*

In 2008, 22% of persons employed worked in service enterprises. *The average number of persons employed decreased in Estonian enterprises but in service sector their number increased by 5%. The number of persons employed decreased only in education. Administrative and support service activities, which offer a wide range of business support services, and where most large companies operate, had implemented 29% persons employed of service sector. More than a half of new work places were created in the professional, scientific and technical activity and administrative and support service activities.*

Service enterprises have usually small number of employees — in 2008, on an average five persons worked in a service enterprise. In security and investigation companies, there were on an average 89 persons employed and in creative, arts and entertainment activities there were on an average two persons employed.

In 2008, the net sales of service enterprises were the largest during the last four years and the year was successful for the service sector. *The net sales were 77.4 billion kroons or 7% larger than in the previous year. Net sales increased mainly due to the increase in the net sales of administrative and support activities, where rental and operational leasing accounted for one fifth (21%) of the total growth of net sales in the service sector. The net sales decreased only in arts, entertainment and recreation activity (-5%), due to the decline of gambling and betting revenue.*

In 2008, the share of sales to non-residents in the service enterprises' net sales accounted for 16%. *The share of sales in employment and scientific research and development activities was continuously the largest. The share of sales to non-residents accounted for more than a half in employment and scientific research and development activity. Compared to 2007, the sales to non-residents grew by 30%, which was mostly influenced by information and communications sector, where the sales of telecommunications and IT companies grew rapidly outside Estonia.*

Labour productivity or value added per employee was the largest in the field of information and communication. *In this activity, in telecommunication the value added per employee was 1.5 million kroons, five times higher than the average of Estonian enterprises. The average labour productivity in the service sector was 322,000 kroons. In buildings and landscape maintenance service enterprises the labour productivity was the smallest — 117,000 kroons.*

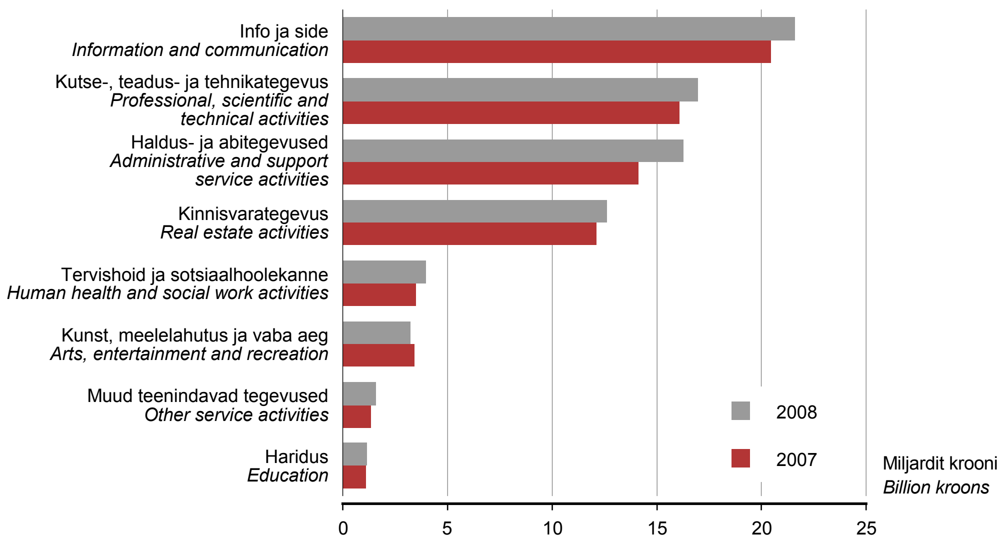
In 2008, the net profit of the service sector was the smallest of the last four years. *The net profit was 6.7 billion kroons, decreasing nearly three quarters compared to the previous year and by a half compared to 2005. Real estate companies influenced the decrease in the net profit the most. Telecommunication companies finished the year with a profit of 2.5 billion kroons.*

In 2008, service enterprises invested 13.9 billion kroons in fixed assets (by a quarter less than a year earlier). *More than half of investments were made by the biggest investors in the service sector, real estate companies who finished the year with loss and invested 2.4 billion kroons less in 2008. Investments increased only in professional, scientific and technical activity (28%), where activities of head offices and management consultancy firms invested 1.8 billion kroons. As previously, service enterprises invested mainly in the acquisition of buildings and constructions (59%). In 2008, investments in land decreased 63% and their share in all investments was 5% or smaller than a year earlier.*

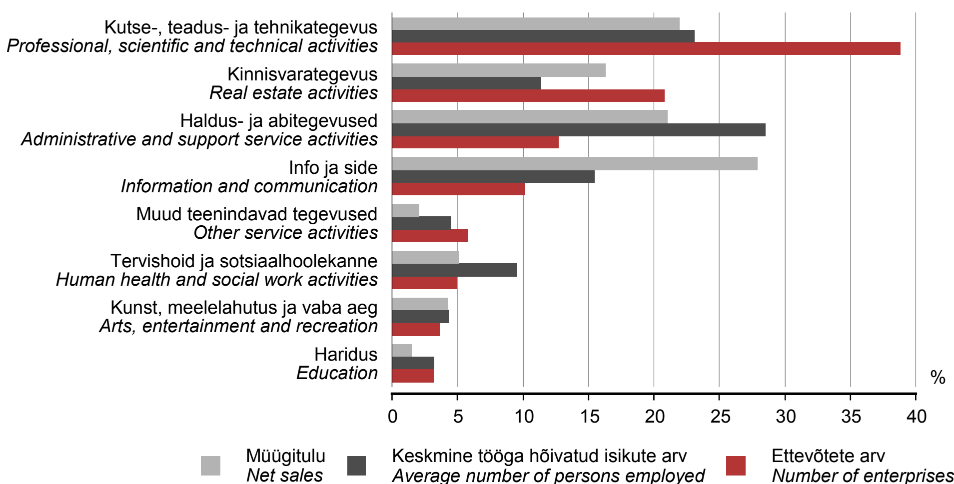
Tabel 1. Teenindusettevõtete majandusnäitajad tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2005–2008
Table 1. Financial indicators of service enterprises by economic activity (EMTAK 2008), 2005–2008

Tegevusala *Service activity*	Ettevõtete arv *Number of enterprises*	Keskmine tööga hõivatud inimeste arv *Average number of persons employed*	Müügitulu, miljonit krooni *Net sales, million kroons*	Müük mitte-residentidele, miljonit krooni *Sale to non-residents, million kroons*	Puhaskasum (-kahjum), miljonit krooni *Net profit (loss), million kroons*	Lisand-väärtus, miljonit krooni *Value added, million kroons*	Investeeringud põhivarasse, miljonit krooni *Investments in fixed assets, million kroons*
Info ja side — *Information and communication*							
2005	1 471	12 556	14 875	1 627	3 947	6 299	1 091
2006	1 697	13 683	16 600	1 963	2 541	7 155	1 802
2007	1 944	15 489	20 450	3 064	3 821	8 728	2 766
2008	2 055	16 379	21 586	4 274	2 668	9 495	2 284
Kinnisvaraalane tegevus — *Real estate activities*							
2005	2 660	10 545	8 138	213	3 597	4 080	6 109
2006	3 155	11 514	9 954	197	10 005	4 938	7 079
2007	3 651	11 551	12 110	306	10 091	5 238	9 590
2008	4 206	12 081	12 615	560	-399	5 386	7 172
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus — *Professional, scientific and technical activities*							
2005	5 116	18 321	10 385	2 100	4 698	4 628	1 045
2006	6 015	21 155	12 203	2 215	8 106	5 682	1 395
2007	7 074	23 093	16 079	2 541	7 617	7 246	1 876
2008	7 856	24 570	16 968	3 150	2 967	7 462	2 407
Haldus- ja abitegevused — *Administrative and support service activities*							
2005	1 712	23 259	8 482	2 172	405	3 805	996
2006	2 092	27 756	11 344	2 819	1 279	5 143	1 324
2007	2 389	29 125	14 123	3 051	1 538	6 395	2 494
2008	2 581	30 282	16 267	3 928	1 025	6 965	1 271
Haridus — *Education*							
2005	423	2 992	881	79	198	438	55
2006	477	3 142	883	29	289	468	88
2007	582	3 672	1 077	68	220	574	79
2008	635	3 394	1 153	115	57	634	56
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne — *Human health and social work activities*							
2005	804	8 885	2 413	288	258	1 392	191
2006	880	9 330	2 820	333	253	1 623	467
2007	953	9 585	3 473	362	333	2 070	421
2008	1 003	10 151	3 961	321	261	2 415	291
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg — *Arts, entertainment and recreation*							
2005	377	3 366	2 628	62	448	987	563
2006	437	3 945	3 030	117	602	1 318	765
2007	539	4 099	3 412	198	652	1 517	877
2008	728	4 587	3 247	122	21	1 134	314
Muud teenindavad tegevused — *Other service activities*							
2005	800	3 630	985	135	111	425	147
2006	894	4 249	1 212	138	79	455	168
2007	1 011	4 487	1 339	192	110	593	274
2008	1 174	4 782	1 561	241	76	669	141
Teenindusettevõtted kokku — *Service enterprises total*							
2005	13 363	83 554	48 788	6 676	13 662	22 054	10 197
2006	15 647	94 774	58 045	7 811	23 153	26 782	13 088
2007	18 143	101 101	72 064	9 783	24 382	32 361	18 378
2008	20 238	106 226	77 360	12 711	6 677	34 162	13 936
Teenindusettevõtete osatähtsus kõikide ettevõtete hulgas, % — *Service enterprises' share of all enterprises, %*							
2005	32	19	10	5	35	22	24
2006	33	20	10	5	38	21	24
2007	34	21	10	5	39	22	27
2008	36	22	11	7	31	25	25

Joonis 1. Teenindusettevõtete müügitulu ettevõtte tegevusala järgi, 2007, 2008
Figure 1. Service enterprises' net sales by economic activity of enterprise, 2007, 2008

Joonis 2. Teenindussektori tegevusalade osatähtsus kogu sektoris ettevõtete ja hõivatute arvu ning müügitulu järgi, 2008
Figure 2. Share of economic activities of service sector in the whole sector by number of enterprises, number of persons employed and net sales, 2008

Metoodika

Teenindusstatistika iseloomustab neid Eestis tegutsevaid ettevõtteid, kes tegutsevad järgmistel tegevusaladel: info ja side; kinnisvaraalane tegevus; kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; haldus- ja abitegevused; haridus; tervishoid ja sotsiaalhoolekanne; kunst, meelelahutus ja vaba aeg; muud teenindavad tegevused. Nende tegevusalade kood on Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi J, L, M, N, P, Q, R või S.

Vaadeldakse tegutsevaid ettevõtteid ja küsitletakse kõiki riigi- ja kohaliku omavalitsuse ettevõtteid ning vähemalt 20 hõivatuga eraettevõtteid. Teistele Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest ettevõtetest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendatakse ettevõtete üldkogumile, s.t arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus.

Kõik rahalised näitajad on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades (jooksevhinnad) ilma käibemaksuta.

Methodology

Service statistics cover all enterprises active in Estonia in the following fields of activity: information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; education; human health and social work activities; arts, entertainment and recreation; other services whose activity code according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008) is J, L, M, N, P, Q, R or S.

The survey population consists of economically active enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. The rest of enterprises belonging to Estonian and foreign persons in private law are sampled. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

All monetary indicators in the tables are expressed at current prices of the reference year with the value added tax excluded.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2010. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

PÕLLUMAJANDUS

Aili Maanso

Ülevaade

Peatükis on esitatud põllumajandusstatistikat peamiselt aastate 2005–2009 kohta.

Kasutatava põllumajandusmaa pindala on vaadeldud ajavahemikul suurenenud 6%. Selle hulka on arvestatud nii põllumajandustootmises kasutatav maa kui ka maa, mida küll põllumajandustootmises ei kasutata, kuid mida hoitakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes. Põllumajandustootmises kasutatava maa pindala on samal ajal vähenenud 4% ning heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitava maa pindala suurenenud 2,7 korda. Põllukultuuride kasvupind on suurenenud 1%.

Teravilja kasvupind on vaadeldaval ajavahemikul suurenenud 12% peamiselt tänu talivilja kasvupinna kahekordsele suurenemisele, ehkki 2009. aastal vähenes talivilja kasvupind eelneva aastaga võrreldes 2%. Rukki kasvupind oli 29% väiksem kui 2008. aastal. Teravilja kogusaak on viimased kolm aastat olnud umbes 870 000 tonni aastas. Taliteravilja saagikus on viimastel aastatel olnud suurem kui suviviljal. 2009. aastal saadi ühelt hektarilt 3010 kilogrammi talivilja, suvivilja aga 2690 kilogrammi hektarilt. Teravilja saadi 316 400 hektarilt 873 500 tonni ehk 652 kilogrammi elaniku kohta (2005. aastal 565 kilogrammi elaniku kohta).

Kartuli kasvupind on vaadeldud ajavahemikul pidevalt vähenenud, kuid 2009. aastal oli see siiski 5% suurem kui 2008. aastal. Alates 2005. aastast aga on kartuli kasvupind vähenenud 35%. 2009. aastal oli kartulisaak 11% suurem kui aasta varem. 9100 hektarilt saadi 139 100 tonni kartulit ehk 104 kilogrammi elaniku kohta (2005. aastal 156 kilogrammi elaniku kohta).

Rapsi ja rüpsi kasvupind on vaadeldud aastatel suurenenud 76%, võrreldes 2008. aastaga suurenes see 6%. 2009. aastal saadi 82 100 hektarilt 136 000 tonni rapsi- ja rüpsiseemet.

Avamaaköögivilja kasvupind on viimase viie aastaga vähenenud 7%. 2009. aastal kasvatati 70 600 tonni köögivilja ehk 53 kilogrammi elaniku kohta (2005. aastal 47 kilogrammi elaniku kohta).

Ühe- ja mitmeaastastest söödakultuuridest saadud haljasmassisaak on vaadeldud ajavahemikul vähenenud 18%.

Viljapuu- ja marjaistandike pindala oli 2009. aastal 29% väiksem kui 2005. aastal ning puuvilju ja marju saadi 42% vähem. Samal ajal oli puuvilja- ja marjasaak viimase nelja aasta suurim — 2009. aastal kasvatati elaniku kohta 7 kilogrammi puuvilju ja marju (2005. aastal 12 kilogrammi elaniku kohta).

Veiste (sh piimalehmad) arv on viimastel aastatel pidevalt vähenenud. 2009. aasta lõpus oli Eestis 234 700 veist, sh 96 700 piimalehma. Sigade arv on vaadeldaval ajavahemikul suurenenud 5% — 2009. aasta lõpus oli neid 365 100. Lammaste ja kitsede arv on viimase viie aastaga suurenenud 53%. Lindude arv oli 2008. aastal 2005. ja 2006. aasta tasemel, 2009. aasta lõpus aga oli linde 1 792 200 ehk 2% rohkem kui 2008. aastal. Lihatoodang on vaadeldud aastatel suurenenud 13%. Üle poole toodetud lihast on sealiha, järgnevad veise- ja linnuliha. 2009. aastal toodeti linnuliha rohkem kui veiseliha. Ühe elaniku kohta toodeti 57 kilogrammi liha (2005. aastal 50 kilogrammi).

Piimatoodang on aasta-aastalt suurenenud, jõudes 2008. aastal 700 000 tonni lähedale. 2009. aastal vähenes piimatoodang eelneva aastaga võrreldes 3%. Ehkki piimatoodang lehma kohta on vaadeldud aastatel suurenenud, ei kompenseerinud see 2009. aastal piimalehmade arvukuse vähenemisest tingitud piimatoodangu langust. Ühe elaniku kohta toodeti 501 kilogrammi piima (2005. aastal 498 kilogrammi).

Munatoodang kahanes munejate kanade arvu vähenemise tõttu vaadeldava ajavahemiku neljal esimesel aastal, kuid 2009. aastal kasvas 2008. aastaga võrreldes 18%. Keskmine munatoodang kana kohta on püsinud stabiilne. 2009. aastal toodeti 129 muna elaniku kohta (2005. aastal 155 muna).

Villatoodang oli 2009. aastal 11% väiksem ja meetoodang 15% suurem kui aasta varem.

AGRICULTURE

Aili Maanso

Overview

The chapter provides agricultural statistics mainly for the years 2005–2009.

***The size of utilised agricultural land has increased by 6% during the observed period**. Land where agricultural products are produced and land not used for agricultural production but maintained in good agricultural and environmental condition are included in the utilised agricultural land. At the same time, the size of land where agricultural products are produced has decreased by 4% and the size of land maintained in good agricultural and environmental condition has increased by 2.7 times. The sown area of field crops has increased by 1%.*

The sown area of cereals has increased by 12% during the years under observation, mainly due to the twofold increase in the sown area of winter crops, although the sown area of winter crops decreased by 2% compared to the previous year. The sown area of rye decreased by 29% compared to 2008. During the last three years, the total production of grain has been stable — around 870,000 tons per year. In the last years, the yield of winter crops has been larger than that of spring crops. In 2009 the yield of winter crops amounted to 3,010 kilograms per hectare whereas the yield of spring crops was 2,690 kilograms per hectare. The production of grain amounted to 873,500 tons collected from 316,400 hectares which makes 652 kilograms per inhabitant (565 kilograms per inhabitant in 2005).

***The sown area of potatoes has been continuously decreasing during the observed period, but it was nevertheless 5% larger in 2009 than in 2008.** Since 2005 the sown area of potatoes has decreased by 35%. In 2009 compared to the previous year, the production of potatoes increased by 11% compared to the previous year. 139,100 tons of potatoes were collected from 9,100 hectares which makes 104 kilograms per inhabitant (156 kilograms per inhabitant in 2005).*

The sown area of rape and turnip rape has increased by 76% over the observed years. Compared to the year 2008, the referred area increased 6%. In 2009 the production of rape and turnip rape seed amounted to 136,000 tons collected from 82,100 hectares.

The sown area of open field vegetables has decreased by 7% during the last five years. In 2009 the production of vegetables amounted to 70,600 tons which makes 53 kilograms per inhabitant (47 kilograms per inhabitant in 2005).

The production of green fodder from annual and multiannual forage crops has decreased by 18% during the period under observation.

The area of fruit and berry plantations decreased by 29% in 2005–2009 and the production of fruits and berries decreased by 42%. However, the production of fruits and berries was the highest of the last four years. In 2009, the production of fruits and berries was 7 kilograms per inhabitant (12 kilograms per inhabitant in 2005).

***The number of cattle (incl. dairy cows) has been continuously decreasing during recent years.** At the end of 2009, the number of cattle in Estonia amounted to 234,700 heads, of which 96,700 were dairy cows. The number of pigs has increased by 5% during the observed period — at the end of 2009 the respective number was 365,100. During the last five years, the number of sheep and goats has increased by 53%. In 2008, the number of poultry was at the level of the years 2005 and 2006. But at the end of 2009, the number of poultry was 1,792,200 i.e. 2% bigger than in 2008. Meat production has increased by 13% in the surveyed years. Pork comprises more than a half of produced meat, it is followed by beef and poultry meat. In 2009, beef production was smaller than the poultry meat production. 57 kilograms of meat was produced per inhabitant (50 kilograms in 2005).*

The production of milk has increased from year to year reaching almost 700,000 tons in 2008. In 2009 compared to the previous year, milk production decreased by 3%. Although milk production has

increased during the observed years, it did not make up for the decline in milk production caused by the decreased number of dairy cows in 2009. 501 kilograms of milk was produced per inhabitant (498 kilograms in 2005).

The production of eggs decreased because of the decreased number of laying hens in the first four years of the observed period. But in 2009 compared to 2008, egg production increased by 18%. The average egg production per hen has remained stable. 129 eggs were produced per inhabitant in 2009 (155 eggs in 2005).

In 2009 wool production decreased by 11% compared to the previous year. Honey production was by 15% bigger in 2009 than a year earlier.

Tabel 1. Põllukultuuride kasvupind, 2005–2009
Table 1. Sown area of field crops, 2005–2009
(tuhat hektarit — *thousand hectares*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Teravili	282,1	280,3	292,3	309,3	316,4	*Cereals*
taliteravili	33,7	33,9	59,0	70,9	69,7	*winter crops*
rukis	7,4	7,3	16,8	21,4	15,3	*rye*
nisu	19,6	23,6	36,9	42,8	45,0	*wheat*
oder	0,5	0,5	0,9	0,8	1,4	*barley*
tritik	6,2	2,5	4,4	5,9	8,0	*triticale*
suviteravili	248,4	246,4	233,3	238,4	246,7	*spring crops*
nisu	65,8	67,3	62,6	64,8	68,6	*wheat*
oder	143,7	141,5	135,2	135,7	139,3	*barley*
kaer	33,7	32,6	31,5	34,2	36,1	*oats*
segavili	4,5	4,9	3,7	3,3	2,6	*mixed grain*
tatar	0,7	0,1	0,3	0,4	0,1	*buckwheat*
Kaunvili	4,4	4,6	5,7	4,8	4,9	*Legumes*
Tehnilised kultuurid	47,1	62,9	74,7	78,5	83,4	*Industrial crops*
õlilina	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	*oil flax*
Raps ja rüps	46,6	62,5	73,6	77,7	82,1	*Rape and turnip rape*
Avamaaköögivili	3,0	2,8	2,8	2,4	2,8	*Open-filed vegetables*
Kartul	14,0	11,5	11,1	8,7	9,1	*Potatoes*
Söödakultuurid	210,1	176,9	193,0	173,7	150,0	*Forage crops*
söödajuurvili	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	*fodder roots*
ühe- ja mitmeaastased söödakultuurid[a]	209,9	176,8	192,8	173,6	149,9	*annual and multiannual forage crops[a]*
seemnekasvatus	3,0	3,8	5,1	4,8	3,9	*seeds*
KOKKU	560,7	539,0	579,6	577,4	566,6	*TOTAL*

[a] Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa loodusliku rohumaa hulka.
[a] *Since 2003 over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.*

Tabel 2. Kasutatav põllumajandusmaa, 2005–2009
Table 2. Utilised agricultural land, 2005–2009
(tuhat hektarit — *thousand hectares*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Põllumajandusmaa[a]	882,3	898,5	914,7	906,5	931,8	*Agricultural land[a]*
põllumajandustootmises kasutatav maa	833,9	761,6	823,3	802,3	799,9	*area of agricultural production*
põllumaa (k.a maasikas)	591,8	559,1	599,3	597,8	596,4	*arable land (incl. strawberries)*
viljapuude ja marja-kultuuride istandikud (v.a maasikas), puukoolid	11,1	8,9	8,3	7,9	8,1	*orchards and berry plantations (excl. strawberries), nurseries*
looduslik rohumaa[b]	231,0	193,6	215,7	196,6	195,4	*permanent grassland[b]*
maa, mida ei kasutata põllumajandustootmises, kuid mida hoitakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes	48,4	136,9	91,4	104,2	131,9	*land not used for agricultural production but maintained in good agricultural and environmental condition*

[a] Põllumajandustootmises kasutatav ja heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitav maa.
[b] Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa loodusliku rohumaa hulka.
[a] *Land where agricultural products are produced and land is maintained in good agricultural and environmental condition.*
[b] *Since 2003 over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.*

Tabel 3. Põllukultuuride kogusaak, 2005–2009
Table 3. Total production of field crops, 2005–2009
(tuhat tonni — *thousand tons*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Teravili	760,1	619,3	879,5	864,2	873,5	*Cereals*
taliteravili	107,9	89,6	230,6	254,1	209,7	*winter crops*
rukis	20,4	17,8	61,0	65,6	39,1	*rye*
nisu	71,4	65,1	151,4	163,8	144,6	*wheat*
oder	1,1	1,3	2,8	2,9	3,4	*barley*
tritik	15,0	5,4	15,4	21,8	22,6	*triticale*
suviteravili	652,2	529,7	648,9	610,1	663,8	*spring crops*
nisu	192,0	154,5	194,4	178,7	197,9	*wheat*
oder	365,6	301,4	359,9	346,2	373,6	*barley*
kaer	84,2	63,6	85,2	77,5	86,5	*oats*
segavili	9,9	10,1	9,1	7,5	5,7	*mixed grain*
tatar	0,5	0,1	0,3	0,2	0,1	*buckwheat*
Kaunvili	5,7	5,5	9,5	3,3	7,6	*Legumes*
Õlilina	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	*Oil flax*
Raps ja rüps	83,1	84,6	133,3	111,1	136,0	*Rape and turnip rape*
Köögivili	62,7	61,3	71,6	64,5	70,6	*Vegetables and greens*
avamaaköögivili	50,7	48,9	57,4	50,7	59,1	*open-field vegetables*
Kartul	209,8	152,6	191,8	125,2	139,1	*Potatoes*
Söödajuurvili	3,1	2,0	3,4	0,4	0,7	*Forage roots*
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak[a]	2 325,6	1 683,2	2 350,0	2 351,1	1 917,2	*Green fodder from annual and multiannual forage crops[a]*

[a] Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa loodusliku rohumaa hulka.
[a] *Since 2003 over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.*

Tabel 4. Põllukultuuride saagikus, 2005–2009
Table 4. Yield of field crops, 2005–2009
(kilogrammi hektari kohta — *kilograms per hectare*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Teravili	2 694	2 210	3 009	2 794	2 761	*Cereals*
taliteravili	3 203	2 645	3 906	3 584	3 010	*winter crops*
rukis	2 747	2 449	3 620	3 073	2 555	*rye*
nisu	3 634	2 763	4 105	3 823	3 216	*wheat*
oder	2 521	2 444	3 018	3 562	2 371	*barley*
tritik	2 430	2 152	3 521	3 712	2 834	*triticale*
suviteravili	2 625	2 150	2 782	2 559	2 690	*spring crops*
nisu	2 917	2 296	3 106	2 759	2 883	*wheat*
oder	2 544	2 130	2 663	2 551	2 683	*barley*
kaer	2 496	1 953	2 706	2 263	2 394	*oats*
segavili	2 222	2 071	2 460	2 257	2 234	*mixed grain*
tatar	718	659	1 105	506	615	*buckwheat*
Kaunvili	1 282	1 198	1 668	691	1 547	*Legumes*
Õlilina	1 282	676	1 169	960	742	*Oil flax*
Raps ja rüps	1 781	1 354	1 812	1 431	1 657	*Rape and turnip rape*
Avamaaköögivili	16 874	17 283	20 546	20 916	21 446	*Open-field vegetables*
Kartul	15 028	13 261	17 195	14 315	15 275	*Potatoes*
Söödajuurvili	19 686	24 650	18 934	12 882	19 917	*Forage roots*
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak[a]	11 241	9 731	12 522	13 924	13 126	*Green fodder from annual and multiannual forage crops*[a]

[a] Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa loodusliku rohumaa hulka.
[a] *Since 2003 over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.*

Tabel 5. Viljapuu- ja marjakultuuriistandike pindala, 2005–2009
Table 5. Area of orchards and berry plantations, 2005–2009
(tuhat hektarit — *thousand hectares*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Õuna- ja pirnipuud	6,5	5,1	4,3	4,0	4,2	*Apple and pear trees*
Kirsi- ja ploomipuud	1,4	1,0	1,0	0,9	0,9	*Cherry and plum trees*
Marjad (k.a maasikas)	3,8	3,3	3,3	3,2	3,2	*Berries (incl. strawberries)*
KOKKU	11,7	9,4	8,6	8,1	8,3	*TOTAL*

Tabel 6. Puuvilja- ja marjasaak, 2005–2009
Table 6. Production of fruits and berries, 2005–2009
(tuhat tonni — *thousand tons*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Õunad ja pirnid	10,7	2,8	4,1	2,3	5,5	*Apples and pears*
Kirsid ja ploomid	0,7	0,5	0,1	0,2	0,8	*Cherries and plums*
Marjad (k.a maasikas)	5,4	2,6	2,4	3,0	3,5	*Berries (incl. strawberries)*
KOKKU	16,8	5,9	6,6	5,5	9,8	*TOTAL*

Tabel 7. Viljapuude ja marjakultuuride saagikus, 2005–2009
Table 7. Yield of fruits and berries, 2005–2009
(kilogrammi kandeealise istandiku hektari kohta — *kilograms per one plantation hectare of carrying age*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Õunad ja pirnid	1 701	594	972	569	1 333	*Apples and pears*
Kirsid ja ploomid	514	473	174	245	924	*Cherries and plums*
Marjad (k.a maasikas)	1 795	998	910	1 233	1 328	*Berries (incl. strawberries)*
KOKKU	1 579	703	858	755	1 285	*TOTAL*

Tabel 8. Loomad ja linnud, 2005–2009
Table 8. Livestock and poultry, 2005–2009
(aasta lõpus, tuhat — *at end-year, thousands*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Veised	249,5	244,8	240,5	237,9	234,7	*Cattle*
piimalehmad	112,8	108,4	103,0	100,4	96,7	*dairy cows*
Sead	346,5	345,8	379,0	364,9	365,1	*Pigs*
Lambad ja kitsed	52,4	66,0	76,4	81,8	80,4	*Sheep and goats*
Hobused	4,8	4,9	5,3	5,3	5,4	*Horses*
Linnud	1 878,7	1 638,7	1 477,6	1 757,3	1 792,2	*Poultry*

Tabel 9. Loomakasvatustoodang, 2005–2009
Table 9. Livestock production, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Liha, eluskaalus, tuhat tonni	102,3	106,5	106,8	111,3	113,2	*Meat, live weight, thousand tons*
Liha, tapakaalus, tuhat tonni	67,1	69,4	70,5	74,6	76,0	*Meat, slaughter weight, thousand tons*
veiseliha	13,4	14,8	15,4	14,3	14,2	*beef*
sealiha	39,5	41,6	42,9	46,2	46,1	*pork*
lamba- ja kitseliha	0,3	0,5	0,6	0,9	0,8	*lamb and goat meat*
linnuliha	13,8	12,5	11,5	13,2	14,9	*poultry meat*
küüliku- ja nutrialiha	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	*rabbit and coypu meat*
Piim, tuhat tonni	670,4	692,0	692,4	694,2	671,0	*Milk, thousand tons*
Munad, mln tk	209,0	182,6	157,6	146,5	173,3	*Eggs, million pcs.*
Vill (füüsilises kaalus), tonni	93	120	155	151	134	*Wool, tons*
Mesi, tonni	638	1 033	756	501	575	*Honey, tons*

Tabel 10. Loomade ja lindude produktiivsus, 2005–2009
Table 10. Livestock and poultry productivity, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Keskmine piimatoodang lehma kohta, kilogrammi	5 886	6 285	6 484	6 781	6 838	*Average milk yield per cow, kilograms*
Keskmine villatoodang lamba kohta (füüsilises kaalus), kilogrammi	1,9	1,9	2,1	1,9	1,7	*Average wool yield per sheep, kilograms*
Keskmine munatoodang kana kohta[a]	288	287	276	290	281	*Average egg yield per hen[a]*

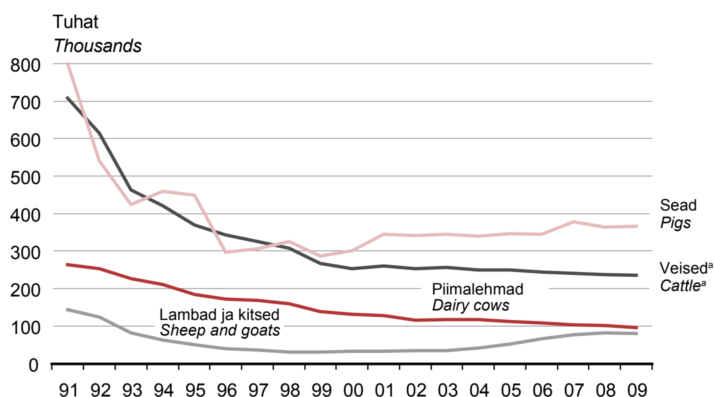
[a] Juriidiliste isikute põllumajanduslikes majapidamistes.

[a] *In agricultural holdings of legal persons.*

Tabel 11. Põllumajandustoodang elaniku kohta, 2005–2009
Table 11. Agricultural production per inhabitant, 2005–2009
(kilogrammi — *kilograms*)

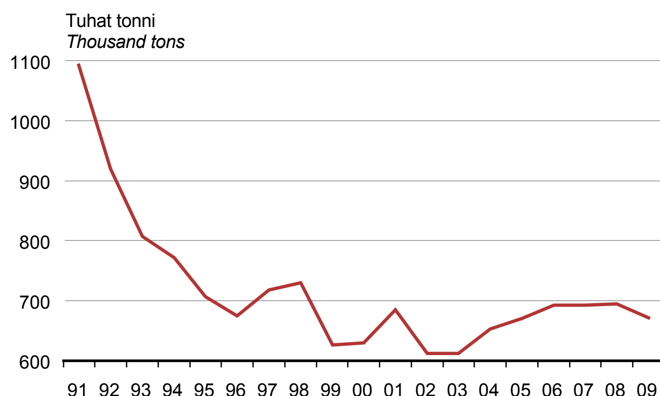
	2005	2006	2007	2008	2009	
Teravili	565	461	656	645	652	*Cereals*
Kartul	156	114	143	93	104	*Potatoes*
Köögivili	47	46	53	48	53	*Vegetables*
Puuvili ja marjad	12	4	5	4	7	*Fruits and berries*
Liha	50	52	53	56	57	*Meat*
Piim	498	515	516	518	501	*Milk*
Munad, tk	155	136	117	109	129	*Eggs, pcs.*

Joonis 1. Loomad, 1991–2009
Figure 1. Livestock, 1991–2009

[a] Sh piimalehmad.
[a] *Incl. dairy cows.*

Joonis 2. Piimatoodang, 1991–2009
Figure 2. Milk production, 1991–2009

Metoodika

Põllumajandusstatistika iseloomustab kõiki põllumajandustootjaid.

Põllumajanduslikelt majapidamistelt koguti andmed valikvaatlustega. Nende andmete alusel arvutati kõigi majapidamiste koondnäitajad.

Põllumajanduslike kodumajapidamiste andmed on hinnangulised ning lähtuvad põllumajandus-loenduse ja majapidamiste andmetest.

Methodology

Agricultural statistics refer to all agricultural producers.

The data on agricultural holdings were collected by sample survey. The respective data served as a basis for the calculations of the aggregate data about all holdings.

The data on household plots have been estimated based on the Agricultural Census and household data

Kirjandust
Publications

Põllumajandus arvudes. 2009. *Agriculture in figures*. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

JAHINDUS, KALANDUS JA METSAMAJANDUS

Olesja Gaidukova, Eda Grüner

Ülevaade

Mets on üks Eesti suurimaid väärtusi: sellel on nii kultuuriline, sotsiaal-majanduslik kui ka ökoloogiline väärtus. 2008. aastal oli Eesti metsamaa pindala 2,2 miljonit hektarit ja metsade puidutagavara 440 miljonit tihumeetrit. Metsamaterjali saab kasutada mitmel otstarbel. Peale selle, et puitu kasutatakse ehituses ja mööblitööstuses, on see ka oluline taastuvenergiaallikas (alternatiivina fossiilsetele kütustele). Mets ei ole ainult puitmaterjali saamise allikas, tal on ka muid olulisi väärtusi. Mets toimib saasteainete filtrina ja metsa säästlik majandamine on oluline ka bioloogilise mitmekesisuse, mullaökosüsteemide, vee ja atmosfääri kaitseks.

Metsamajanduse jätkusuutlikkust kajastab metsaraie võrdlus puidu aastase juurdekasvuga. Jätkusuutlikkuse aspektist on oluline, et kasvava metsa pindala ei väheneks, samal ajal peab metsa majandamise jätkusuutlikkuse hindamisel arvestama ka teisi aspekte, nagu metsade vanuseline ja liigiline koosseis, metsade sanitaarne seisukord ja raiete jagunemine raieliikide järgi. Küpsete metsade suure osatähtsuse korral on mõistlik ajutiselt rohkem raiuda, et noored metsad saaksid kasvada: küps puit koguneb ja hakkab mädanema, mistõttu metsamaa tootmisvõime ja süsinikusidumise potentsiaal jääb kasutamata. Sellele lisandub ka sotsiaalne aspekt — väheneb töökohtade arv metsanduses.

Nii raiemaht kui ka raie osatähtsus puidu juurdekasvus on viimastel aastatel pidevalt vähenenud. Statistilise metsainventuuri (SMI) andmetel raiuti 2008. aastal metsa 5,2 miljonit tihumeetrit, millest 80% oli uuendusraie. 2007. aastal oli metsaraie osatähtsus juurdekasvus poole väiksem kui seitse aastat varem. Kui 2000. aastal oli raiemaht juurdekasvust 1,2 miljonit tihumeetrit suurem, siis 2007. aastal oli raiutud puidu maht vaid 44% juurdekasvust. 2008. aastal kasvas ühe hektari kohta juurde 5,9 tihumeetrit puid. Suurim oli juurdekasv kuusikutes — 8,3 tihumeetrit. Männikutes oli aastane juurdekasv hektari kohta 5,0 tihumeetrit ja kaasikutes 4,5 tihumeetrit.

Metsamajanduses on oluline ka metsa uuendamine. 2009. aastal istutati ja külvati 7115 hektarit metsa ehk veidi vähem kui 2008. aastal (7854 hektarit). Suurem osa metsauuendustöödest oli 2009. aastal metsaistutus, mida tehti 6031 hektaril. Metsa looduslikule uuenemisele kaasaaitamine suurenes võrreldes 2008. aastaga 96 hektari võrra.

Kalapüük 2009. aastal veidi vähenes. Kui 2008. aastal said Eesti kalurid viimase viie aasta rekordsaagi — 101 000 tonni kala —, siis 2009. aastal püüti 97 000 tonni kala. Endiselt oli Eesti kalurite peamine püügipiirkond Läänemeri, kust 2009. aastal saadi 86% püügist. Põhiosa Läänemerest püütud 84 000 tonnist kalast oli räim (33 000 tonni) ja kilu (47 000 tonni).

Sisevetest püüti 2009. aastal 2800 tonni kala, seega veidi rohkem kui aasta varem, kuid sisevetest püütud kala oli siiski vaid väga väike osa (3%) kogupüügist. Peamised sisevetest püütud kalaliigid olid ahven (820 tonni), koha (720 tonni) ja latikas (780 tonni).

Ookeanist püütud saak oli 2009. aastal 94 000 tonni. Suurem osa sellest olid krevetid.

Kalakasvatusel on mitu tahku: kalatoodang, kalaturism ja veekogude rikastamine. Kalakasvatustes kasvatati 2008. aastal 814 tonni kaubakala, peamiselt forelli (80%). Võrreldes 2007. aastaga oli kasvatatud kaubakala kogus vähesel määral (30 tonni võrra) suurem.

Viimastel aastatel on populaarseks turismiharuks saanud kalaturism. Kasvanud on kalapüügiteenust pakkuvate turismifarmide ja -talude arv. Samal ajal huvi kalaturismi vastu 2008. aastal vähenes, mille tõttu müüdi vähem ka turismitaludes kasvatatud kala. 2008. aastal müüdi turismitaludes 484 tonni kaubakala.

Kolmas oluline kalakasvatuse aspekt on noorkala kasvatamine looduslike veekogude kalavarude taastootmiseks. Peamised kalaliigid, mida selleks otstarbeks kasvatatakse, on angerjas ja lõhe, vähemal määral lasti looduslikesse veekogudesse ka teisi kalaliike, nagu haugi, meriforelli, merisiiga,

jõevähki ja linaskit. 2009. aastal kasvatati veekogude kalavarude taastootmiseks 698 000 isendit, neist 58% angerjat ja 27% lõhet.

2009. aastal jätkus suurulukite arvukuse suurenemine, samal ajal aga ka kütiti neid rohkem. Erandiks olid hunt, põder ja metskits, keda kütiti vastavalt 53, 102 ja 2290 isendi võrra vähem. Jahinduses on olulisel kohal jahiturism.

Välisriikide kodanikud tundsid 2009. aastal Eestis jahil käimise vastu vähem huvi kui varem. 2009. aastal väljastati välisriikide kodanikele 3501 jahitunnistust ehk 20% vähem tunnistusi kui aasta varem. Vähenes ka Eesti jahimeeste arv (3454 võrra).

HUNTING, FISHING AND FORESTRY

Olesja Gaidukova, Eda Grüner

Overview

Forest is one of the biggest values of Estonia: forest has cultural, socio-economic and also ecological value. In 2008, Estonia's forest area was 2.2 million hectares and the growing stock was 440 million cubic metres of solid volume. Timber can be used for various purposes. In addition to the fact that timber is used in construction and furniture industry, it is an important source of renewable energy (an alternative to fossil fuels). Besides providing the timber for the economy, forest has other important non-wood values. Forest is a filter for pollutants. Sustainable forest management is important for the protection of biological diversity, soil ecosystems, water and atmosphere also.

Comparison of annual felling with net annual increment reflects the sustainability of forest management. From the perspective of sustainability, it is important that the area of forest would not reduce. At the same time for assessing of the sustainability of forest management it is also important to take into account additional aspects, like forest age and species structure, sanitary state of forests and the distribution of felling by types of felling. In case of a big share of mature forest it is reasonable to increase temporarily the volume of felling in order to promote the growth of young stands: mature wood is accumulating and becomes decayed, productivity of forest land and the potential of carbon binding remain unused; also the social aspect — the decrease in employment in forestry — is revealed.

In recent years the volume of felling and the share of annual felling to net annual increment have continuously decreased. *According to forest inventory by statistical sampling (FIS) method in 2008 the volume of felling was 5.2 million cubic metres, 80% of which was regeneration felling. In 2007, the share of annual felling in net annual increment has decreased by a half compared to 2000. If in 2000 the volume of felling exceeded the net annual increment by 1.2 million cubic metres, then in 2007 the share of felling decreased to 44%. In 2008 the increase of stands' volume was 5.9 cubic metres per hectare. The biggest increase in the volume per hectare occurred in spruce stands — 8.3 cubic metres of solid volume; in case of pine stands the annual increase was 5.0 cubic metres of solid volume and in case of birch stands — 4.5 cubic metres of solid volume.*

Reforestation is an important aspect in management of forest. 7,115 hectares of forest was planted in 2009 — slightly less than in 2008 (7,854 hectares). In 2009, planting accounted for the biggest share of reforestation (6,031 hectares). The contribution to natural forest renewal increased by 96 hectares compared to 2008.

In 2009, the quantities of fish catch slightly decreased*. If in 2008 Estonia's fishermen had the highest catch of the last five years — 101,000 tons, then in 2009 the catch was 97,000 tons. The Baltic Sea is constantly the basic region of fishing for Estonia; it gave 86% of the total quantity of caught fish. Baltic herring (33,000 tons) and sprat (47,000 tons) made up the majority of 84,000 tons of fish caught from the Baltic Sea.*

Inland waters catch gave 2,800 tons of fish in 2009, which was slightly more than in 2008, but the share of fish caught from the rivers and lakes of Estonia in total catch is rather small (3%). The main fish species caught from inland waters are perch — 820 tons, pike perch — 720 tons and bream — 780 tons.

In 2009, 94,000 tons of fish were caught from the Atlantic Ocean, shrimps made up the greatest share of ocean catch.

It is possible to bring out many aspects of fish farming: aquaculture production, tourism and replenishment of fish stock.

In 2008, commercial catch of fish farms was 814 tons, of which trout made up 80%. Compared to 2007, the aquaculture production slightly increased (by 30 tons).

***Fishing tourism (farms which offer fish catch services) has become a popular sector of tourism during recent years**. At the same time the interest in fishing tourism decreased in 2008 and sales of fish in farms dealing with fishing tourism also decreased. 484 tons of fish was sold in fishing tourism farms in 2008.*

The third important aspect of aquaculture is breeding of young fish for reproduction and replenishment of fish stocks of natural water bodies. The main species, which have been bred for this purpose, were eel and salmon; in smaller quantities also bred pike, sea trout, powan, crayfish and tench. In 2009, 698,000 individuals of fish were bred for reproduction and replenishing of fish stocks, of which the share of eel was 58% and the share of salmon 27%.

In 2009, the population numbers and also hunting of big game species continued to increase. Wolf, elk and roe deer made an exception — hunting of these species decreased: 53, 102 and 2,290 individuals, respectively. Hunting tourism is very important activity of hunting.

***At the same time the interest of citizens of foreign countries for hunting tourism in Estonia has decreased in 2009.** 3,501 hunting certificates were issued to foreign citizens in 2009, 20% less than in the previous year. The number of Estonian hunters also decreased (by 3,454) in 2009.*

Tabel 1. Jahimajanduse põhinäitajad, 2005–2009
Table 1. Main indicators of hunting, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Jahipiirkonna pindala, tuhat hektarit	4 149	3 920	3 766	3 920	3 941	*Area of hunting district, thousand hectares*
Jahindus-töötajad	67	...	…	…	…	*Employees engaged in hunting*
Arvel olevad jahimehed	14 387	15 158	15 577	16 582[a]	13 128	*Registered hunters*
Jahimajad ja -baasid	81	93	106	117	…	*Hunting houses and hunting bases*
Välisriikide kodanikele antud jahitunnistused	2 670	3 428	4 048	4 427[a]	3 501	*Hunting certificates for the citizens of foreign countries*

[a] Lääne maakonna andmed on ligikaudsed.
[a] *The data of Lääne county are approximate.*

Tabel 2. Jahiulukite küttimine, 2007–2009
Table 2. Hunted wild game, 2007–2009

	Kütitud *Hunted*			
	2007	2008	2009	
Hunt	39	156	103	*Wolf*
Ilves	77	150	183	*Lynx*
Jänes	1 087	1 093	825	*Hare*
Kobras	6 083	5 631	6 657	*European beaver*
Kährik	7 994	8 728	9 495	*Raccoon dog*
Metskits	19 630	18 006	15 716	*Roe deer*
Metsnugis	1 119	1 225	1 022	*Pine marten*
Metssiga	13 816	19 757	20 072	*Wild boar*
Mink	244	158	186	*American mink*
Mäger	222	191	168	*Eurasian badger*
Ondatra	2	0	0	*Muskrat*
Punahirv	220	300	403	*Red deer*
Pruunkaru	27	37	42	*Brown bear*
Põder	4 903	4 133	4 031	*Elk*
Rebane	5 986	12 712	7 472	*Red fox*
Tuhkur	163	151	136	*Western polecat*
Hani	3 252	4 929	4 153	*Goose*
Jahifaasan	140	56	127	*Pheasant*
Kaelustuvi	300	317	426	*Woodpigeon*
Laanepüü	84	57	20	*Hazel grouse*
Lauk	30	84	50	*Coot*
Metskurvits	1 192	972	976	*Woodcock*
Nurmkana	41	46	13	*Partridge*
Part	12 291	9 369	12 042	*Duck*

Tabel 3. Kalapüük, 2005–2009
Table 3. Nominal catch, 2005–2009
(tonni toorkala — *live weight, metric tons*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Merepiirkond	96 300	86 764	86 675	98 134	94 429	*Marine areas*
Atlandi ookean	96 300	86 764	86 675	98 134	94 429	*Atlantic Ocean*
loodeosa	14 690	11 623	13 332	13 086	5 978	*northwest Atlantic*
edelaosa	1 355	1 469	-	-	-	*southwest Atlantic*
kirdeosa	80 255	73 672	82 859	85 048	88 451	*northeast Atlantic*
Läänemeri	79 761	73 039	80 959	83 575	83 549	*Baltic Sea*
keskvööndi idaosa	-	-	-	-	-	*eastern central Atlantic*
kaguosa	-	-	-	-	-	*southeast Atlantic*
Siseveed[a]	2 400	2 856	2 590	2 749	2 830	*Inland waters*[a]
KOKKU	98 700	89 620	89 265	100 883	97 259	*TOTAL*

[a] V.a kalakasvandustest püütud kaubakala.
[a] *Excluding commercial catch from aquaculture.*

Tabel 4. Kaubakala kasvatamine ja müük kalaliigi järgi, 2007, 2008
Table 4. Commercial catch and realisation in fish farms, 2007, 2008

	Kasvatamine, tonni toorkala *Aquaculture, tons*		Müük, tonni toorkala *Realisation, live weight, tons*		Müük, tuhat krooni *Realisation, thousand kroons*		
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	
Angerjas	45	47	29	46	3 875	4 460	*European eel*
Haug	0	0	-	-	-	-	*Pike*
Jõevähk	3	2	1	1	683	168	*Crayfish*
Karpkala	28	70	28	52	1 107	1 782	*Carp*
Vikerforell	622	649	414	334	23 228	17 496	*Rainbow trout*
Muu	81	45	16	51	1 439	3 284	*Other*
KOKKU	784	814	488	484	30 332	30 183	*TOTAL*
Toidukalamari	..	..	7	7	2 577	2 577	*Caviar*

Tabel 7. Metsavaru, 2004–2008[a]
Table 7. Growing stock, 2004–2008[a]
(aasta alguses — *at the beginning of the year*)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Metsamaa pindala, 1000 ha	2 285	2 264	2 252	2 213	2 197	*Area of forest and other wooded land, 1000 ha*
Puistute pindala, 1000 ha	2 139	2 122	2 113	2 079	2 063	*Stands, 1000 ha*
Puistute üldvaru, mln m^3	453	452	450	449	440	*Growing stock, million cubic metres*
Puistute keskmine hektarivaru, m^3	212	213	213	216	213	*Growing stock per hectare, m^3*
Territooriumi metsasus, %	48,9	48,6	48,4	47,6	47,2	*Area covered with forest, %*

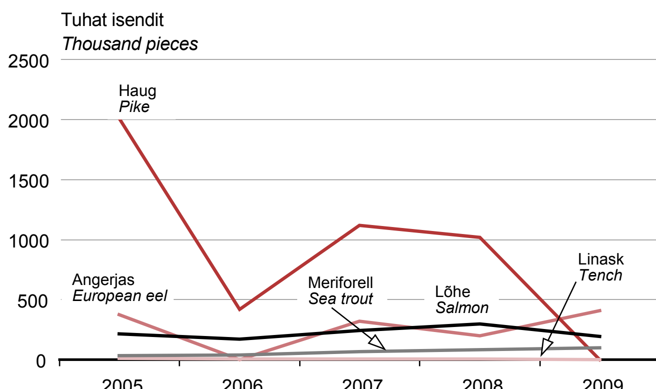
[a] Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.
[a] *Forest inventory by statistical sampling (FIS) method.*

Tabel 9. Metsaraie[a], 2003–2007
Table 9. Gross felling[a], 2003–2007
(tuhat tihumeetrit — *thousand cubic metres of solid volume*)

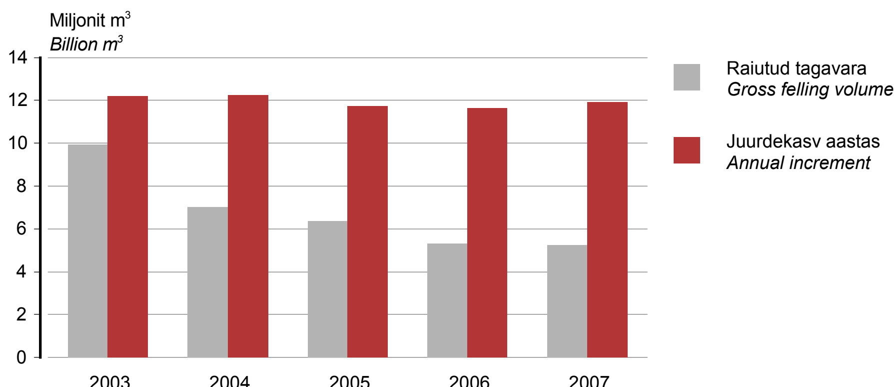
	2003	2004	2005	2006	2007	
Uuendusraie	6 603	4 575	4 213	3 675	4 199	*Regeneration felling*
Hooldusraie	2 788	1 948	1 499	1 125	815	*Maintenance felling*
Muu raie	562	489	668	511	254	*Other felling*
Koguraie	9 953	7 012	6 380	5 310	5 268	*Total felling*

[a] Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.
[a] *Forest inventory by statistical sampling (FIS) method.*

Joonis 1. Kalavarude taastootmine, 2005–2009
Figure 1. Reproduction of fish stock, 2005–2009

Joonis 2. Raie osatähtsus puidu juurdekasvus, 2003–2007
Figure 2. Share of felling in the increment of stands volume, 2003–2007

Metoodika

Jahindus-, kalandus- ja metsamajandusstatistika tegemiseks kasutatakse nii teiste riigiasutuste, kui ka Statistikaameti kogutud andmeid. Jahindusandmed tulevad Keskkonnateabe Keskuselt. Ka metsamajandusandmeid koondab ja analüüsib Eestis Keskkonateabe Keskus. Kalapüügiandmeid edastab Statistikaametile Põllumajandusministeerium. Kalakasvatussektori andmeid kogub Statistikaamet kalakasvandustelt kõikse vaatluse alusel.

Methodology

For producing statistics on hunting, fishery and forestry Statistics Estonia uses the data received from other state institutions and also collected by Statistics Estonia. Data on hunting are collected by Estonian Environment Information Centre. Estonian Environment Information Centre collects and analyses also the data on forestry. The Ministry of Agriculture is a compiler of data on fish catch. Fish-farming data are collected by Statistics Estonia with a total survey of fish farms.

Kirjandust
Publications

Keskkond arvudes. 2009. *Environment in Figures*. (2009). Tallinn: Statistikaamet

Säästva arengu näitajad. *Indicators of Sustainable Development*. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

TÖÖSTUS

Tiina Pärson, Valentina Ralkina

Ülevaade

Peatükk keskendub tööstusettevõtete 2005.–2008. aasta statistikale, andes ülevaate elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustuse, mäetööstuse ning töötleva tööstuse ettevõtete tööstustoodangust ja selle müügist. Toodangu ja müügi võrdlusandmed on esitatud püsivhindades, ekspordi andmed jooksevhindades.

2000. aastal alanud tootmismahu stabiilne kasv aeglustus mõnevõrra juba 2007. aastal ning asendus 2008. aastal 5%-se langusega. Toodang vähenes kõigis tööstuse allharudes, neist enim elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustuses (12%), mäetööstuses (8%) ja töötlevas tööstuses (5%). Eelkõige oli langus tingitud siseturu nõudluse olulisest vähenemisest, millele lisandus ka majandusraskustest tingitud välisturgude nõudluse vähenemine.

Mitteresidentidele müüdi 2008. aastal 53% tööstustoodangust. 2007. aastal oli see näitaja 50,7%. Peamiselt mõjutasid ekspordi suurenemist töötleva tööstuse allharud, nagu tekstiilitööstus, metallitööstus, mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine, arvutite, elektroonika ja optikaseadmete tootmine ja keemiatööstus, sest nende toodang läheb eelkõige välisturule. Tööstustoodangu ekspordi maht kasvas 2007. aastaga võrreldes 8%.

Töötleva tööstuse osatähtsus tööstuses püsis aastatel 2006–2008 suhteliselt stabiilne — 2008. aastal oli see 90%.

Tööstuses tegutses 2008. aastal 5719 ettevõtet — 105 ettevõtet vähem kui aasta varem. Peamiselt vähenes töötleva tööstuse, eriti väikeste, alla 50 hõivatuga ettevõtete arv. Töötlevas tööstuses tegutses 2008. aastal 5479 ettevõtet ja selle tööstusharu suurim allharu oli endiselt puidutööstus (üle 1000 ettevõtte). Sellele järgnes metalltoodete tööstus (üle 900 ettevõtte). Majanduslanguse tõttu oli tööhõive vähendamine ettevõtetes möödapääsmatu. Eriti valulikuks osutus see tööstusettevõtetele — nende hõivatute arv vähenes 2008. aastal 7118 võrra. Enim vähenes hõivatute arv tekstiili- ja rõivatootmises, sellele järgnes puidutööstus. Ka toiduainetööstuses polnud olukord parem — hõivatute arv vähenes enam kui 700 võrra.

Eesti töötleva tööstuse olulisima allharu, toiduainetööstuse toodangu kasv, mis 2007. aastal kahe varasema aastaga võrreldes aeglustus, asendus 2008. aastal 2%-se langusega. Tootmismahud vähenesid paljudes allharudes, neist enim taimsete ja loomsete õlide ja rasvade tootmises ning piimatööstuses (mõlemas 13%), mida mõjutas otseselt kodumaise turu ostujõu langus. Märksa parem oli 2008. aasta kala-, liha- ja valmis loomasööda ettevõtetele, mis suutsid majanduslanguse tingimustes oma toodangut ja ka müüki kasvatada. Toodangu müük kasvas kõigis toiduainetööstuse allharudes. Müügi suurenemist mõjutas eelkõige hinnatõus, mis tulenes 2007. aastal alguse saanud tooraine kallinemisest. Toiduainetööstuse tootjahinnad olid 16% kõrgemad kui 2007. aastal, suurim oli hinnatõus õlitööstuses, kus taimsete ja loomsete õlide ning rasvade tootjahind tõusis üle 50%. Olulisel määral kasvasid ka jahu ja tangainete ning piimatoodete tootjahinnad.

2008. aastal tegutses toiduainetööstuses 375 ettevõtet — 42 ettevõtet vähem kui aasta varem. Toiduainetööstuses töötas 2008. aastal üle 14 000 inimese, s.o 12% töötleva tööstuse hõivatutest.

2008. aastal eksporditi 29% toiduainetööstuse toodangust ja ka kahel eelneval aastal oli eksport samal tasemel. Ekspordi poolest oli 2008. aasta soodne lihatööstusele, mille eksport suurenes rohkem kui kolmandiku võrra, ning samuti kalatööstusele, mis suutis ekspordimahtu kasvatada rohkem kui viiendiku võrra.

2008. aastal andis toiduainetööstus toodangut 16,5 miljardi krooni eest — 14% töötleva tööstuse kogutoodangust. Toiduainetööstuse allharudest andis piimatööstus 30% ja lihatööstus 22% toodangu mahust.

Piimatööstust toetab suuresti kodumaine turg, ehkki aasta-aastalt on suurenenud ka ekspordi osatähtsus. Peamised tooted, mida kodumaisel turul on hakatud üha rohkem tarbima, on kohupiim

ja kohupiimatooted, maitsestatud jogurtid ning juust. Tarbimine on suurenenud tänu pidevale tootearendusele, mille käigus on turule toodud üha uusi tooteid. 2008. aastal toodeti 19 800 tonni juustu, 18 000 tonni kohupiima ja kohupiimatooteid ning 17 300 tonni maitsestatud jogurtit. Piimatööstuse toodangut eksporditi 2008. aastal 1,5 miljardit krooni väärtuses (31% toiduainetööstuse ekspordist).

Lihatööstusele oli 2008. aasta stabiilne — tootmismaht püsis 2007. aasta tasemel. Samal ajal suutis lihatööstus võrreldes teiste toiduainetööstuse harudega enim kasvatada ekspordimahtusid, kuigi ekspordi osatähtsus müügis oli väike — 14%. Ekspordi kasvust hoolimata toetab lihatööstuse arengut põhiliselt kodumaine turg, toodangu tarbimine aga sõltub nii tarbija eelistustest kui ka toote hinnast. Olukorda raskendab siseturu tihe konkurents, mis sunnib ettevõtteid üha enam tootearendusele panustama. 2008. aastal püsis lihatoodang 2007. aasta tasemel ja endiselt toodeti kõige rohkem sealiha — 33 000 tonni. Mõnevõrra vähenes veise- ja vasikaliha tootmine. Vorsttoodetest olid eelistatuimad keeduvorstid ja viinerid, mille tootmismahud on aastate jooksul pidevalt kasvanud.

Kalatööstus on ainus toiduainetööstuse allharu, mille hea käekäik oleneb eelkõige välisturust, mitte niivõrd kohaliku tarbija ostujõust. Kalatööstuse eksport oli 2008. aastal 74% tööstustoodangu ekspordist. Kalatööstuse tootmismaht oli 6% suurem kui aasta varem. Enim suurenes kalakonservide tootmine — 2008. aastal toodeti üle 7000 tonni kalakonserve ehk 2000 tonni võrra rohkem kui aasta varem, kuid üle kümne korra vähem kui kalatööstuse hiilgeaegadel, 1990. aastatel, kui müüki toetas Venemaa turg. Kalakonservid on ka peamine ekspordiartikkel. Mõnevõrra vähem valmistati kulinaarseid kalatooteid, mis on mõeldud peamiselt kodumaisele turule. 2008. aastal suutis kalatööstus tänu ekspordi kasvule suurendada ka toodangu müüki. Kui 2007. aastal vähenes toodangu müük võrreldes sellele eelnenud aastaga 10%, siis 2008. aastal asendus langus 9%-se kasvuga. Ekspordikäive oli 1,2 miljardit krooni — 21% suurem kui aasta varem.

Joogitööstusele oli 2008. aasta raske. Kui 2007. aastal toodangu mahu kasv mõnevõrra pidurdus, siis 2008. aastal asendus see 15%-lise langusega. Vähenes ka toodangu müük, mida suuresti mõjutasid nii aasta alguses tõstetud kange alkoholi aktsiisimaks kui ka tooraine hinnatõus maailmaturul. Mõnevõrra vähenes ka eksport. Peale kangete alkohoolsete jookide vähenes ka lahja alkoholi ja õlletootmine. 2008. aastal toodeti 1 281 800 hektoliitrit õlut ehk 130 000 hektoliitrit vähem kui aasta varem. Lahjasid alkohoolseid jooke toodeti 247 900 hektoliitrit.

Ka tekstiilitööstuse jaoks oli 2008. aasta väga raske. Eesti tekstiilitööstust, mis on orienteeritud peamiselt välisturule, mõjutas 2007. aastal alanud majanduskriis. Toodangu müük vähenes 2008. aastal peaaegu kümnendiku võrra. 2008. aastal tegutses tekstiilitööstuses 170 ettevõtet — 21 ettevõtet vähem kui aasta varem. Rohkem kahanes hõivatute arv — 2008. aastal oli tekstiilitööstuses tööl 1614 inimest vähem kui 2007. aastal ja seda just suurtes, vähemalt 250 hõivatuga ettevõtetes. Mitteresidentidele müüdi pisut üle 80% tekstiilitööstuse toodangust ehk sama palju kui kahel varasemal aastal. Tootmismaht vähenes 2008. aastal eelneva aastaga võrreldes 7%, olles 3755 miljonit krooni. Puuvillast riiet toodeti 2008. aastal 32,6 miljonit ruutmeetrit ehk üle kahe korra vähem kui 2005. aastal. Õmmeldud tekstiiltoodete ehk kodutekstiilide, tekkide, patjade ja voodikatete tootmine on tänu eksporttellimustele aasta-aastalt kasvanud.

Puidutööstus oli üks esimesi töötleva tööstuse allharusid, kus majanduskriis kõige tugevamani ilmnema hakkas. 2008. aastal vähenes puidutööstuse tootmismaht 18% ja seda mitte niivõrd tooraine kalli hinna tõttu nagu aasta varem, kui tootjahind tõusis üle 17%, vaid siseturu nõudluse vähenemise tõttu. Ekspordi osatähtsus puidutööstuse müügis isegi suurenes mõne protsendi võrra — 56%-st 2007. aastal 62%-ni 2008. aastal —, aga seda peamiselt kodumaise müügi osatähtsuse vähenemise tõttu. 2008. aastal vähenes puidutööstuse eksport eelneva aastaga võrreldes 5,4%, samal ajal aga vähenes müük kodumaisel turul 14%. Saematerjali tootmine vähenes 2008. aastal olulisel määral — kui varasematel aastatel püsis toodang kahe miljoni kuupmeetri piires, siis 2008. aastal oli see vaid 1,1 miljonit kuupmeetrit. Samuti toodeti vähem vineeri, puitkiu- ja puitlaastplaati. Ehitusdetailide (uksed ja aknad) ning kokkupandavate puidust ehitiste tootmine aga püsis 2007. aasta tasemel.

Metalltoodete valmistamine on viimaste aastate jooksul kiiresti arenenud. Kui 2005. ja 2006. aastal kasvas tootmismaht umbes viiendiku võrra aastas, siis 2007. aastal hakkas tootmismahu kasvutempo aeglustuma ning 2008. aasta toodang oli vaid 3% suurem kui 2007. aastal. Toodangu müügi 7%-st kasvu mõjutas eelkõige suurenenud eksport. Haru tootmist pärssis sisenõudluse kahanemine ja ka ehitusturu vähene tegevus, mistõttu metallist ehituskonstruktsioonide järele oli väiksem nõudlus. 2008. aastal toodeti vähem nii malmi- kui ka terasevalu ning konstruktsioonilisi metalltooteid.

Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine on üks kiiremini arenevaid töötleva tööstuse allharusid. Areng sai alguse juba 2000. aastate esimeses pooles ja oli eriti kiire aastatel 2004–2005, kui haru tootmismaht kasvas 50% aastas. Stabiilne kasv jätkus ka järgmistel aastatel, ehkki mõnevõrra aeglasemas tempos, ja 2008. aastal kasvas tootmismaht 11%. Ka toodangu müük on pidevalt kasvanud. 2008. aastal müüdi tööstustoodangut rohkem kui 6 miljardi krooni eest. Elektroonikatööstus on suuresti orienteeritud välisturule — mitteresidentidele müügi osatähtsus oli 2008. aastal 90% kogu tööstustoodangu müügist ehk tööstusharude suurim. Eksport oli 13% suurem kui aasta varem. 2008. aastal tootsid arvuteid, elektroonika- ja optikaseadmeid 112 ettevõtet, kellest 63% olid kõige rohkem 10 töötajaga väikeettevõtted. Elektroonikaettevõtted andsid toodangut 6,1 miljardi krooni eest — 5% töötleva tööstuse kogutoodangust. Aastatel 2005–2008 kasvas stabiilselt mõõte-, kontroll-, katse-, navigatsiooni- jms instrumentide ja seadmete tootmine ning see toodang läks valdavalt ekspordiks. Arvutitootmine, mis on suunatud peamiselt kodumaisele turule, on olnud langustrendis alates 2007. aastast ja vähenes 2008. aastal varasema aastaga võrreldes veel ligi 20%. Tootmine vähenes eelkõige nõudluse puudumise tõttu, hoolimata sellest, et enim langesid (16%) just arvutite ja arvuti välisseadmete tootjahinnad.

INDUSTRY

Tiina Pärson, Valentina Ralkina

Overview

The chapter focuses on the statistical data of industrial enterprises in 2005–2008 by providing an overview of the industrial production and sales in enterprises operating in electricity, steam and hot water supply, mining and manufacturing industry. The data on production and sales have been presented at constant prices, the data on exports at current prices.

The stable growth in industrial production which started in 2000 slowed down to some extent in 2007 already and was replaced by 5% decline in 2008. The volume of production decreased in all branches of industry, particularly in electricity, steam and hot water supply (12%), mining (8%) and manufacturing (5%). This decrease was first and foremost caused by a significant decline in demand on domestic market accompanied by the decrease on foreign markets due to economic recession.

Sales to non-residents accounted for 53% of the total sales of industrial production in 2008, whereas in 2007 the corresponding indicator was 50.7%. The increase in the proportion of exports was mainly influenced by branches of manufacturing focusing primarily on foreign market, such as textile industry, metal industry, manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers, manufacture of computer, electronic and optical products, and chemical industry. Compared to 2007, export volumes of industrial production increased by 8%.

The proportion of manufacturing in industry as a whole was relatively stable in 2006–2008 — 90% in 2008.

In 2008, 5,719 industrial enterprises were operating in Estonia — 105 enterprises less than in the previous year. The number of enterprises decreased mainly on account of manufacturing enterprises, especially small enterprises with up to 50 employees. In 2008, a total of 5,479 enterprises were engaged in manufacturing, the major branch of which being wood industry as

previously (more than 1,000 enterprises), followed by manufacture of metal products with more than 900 enterprises. Due to the economic recession the reduction of employment in enterprises is inescapable. Unfortunately it appeared to be particularly painful for industrial enterprises — in 2008 the number of employees in these enterprises decreased by 7,118. The greatest decline in the number of employees occurred in textile and clothing industry, followed by wood industry. The situation was similar in food industry — the number of employees decreased by more than 700.

***The growth in the major branch of manufacturing industry in Estonia, food industry,** which slowed down in 2007 compared to the two previous years, was replaced with 2% of decline in 2008. The volume of production decreased in many branches, mostly in manufacture of oils and fats of vegetable and animal origin and dairy production (13% both), influenced directly by the decline in purchase power on domestic market. The year 2008 was considered significantly better for enterprises producing fish, meat and prepared animal feeds, which managed to increase their production and sales despite overall economic recession. Sales of production increased in all branches of food industry. The increase in sales was first and foremost affected by price increase due to the rise in prices of raw material, which started in 2007. Producer prices in food industry increased by 16% when compared to 2007, the price increase was the highest in oil industry, where the producer price increased more than 50% in the manufacture of oils and fats of vegetable and animal origin. A significant increase was also noted in producer prices of flour, groats and dairy products.*

In 2008, 375 enterprises were engaged in food industry — 42 enterprises less than in 2007. In 2008 food industry employed more than 14,000 persons, i.e. 12% of the total number of employed persons in manufacturing.

The proportion of exports in the total sales of food industry was 29% in 2008, thus remaining on the same level as in two previous years. In terms of exports the year was favourable for meat industry — exports increased by more than one third — and also for fish processing industry that managed to increase the volume of exports by more than one fifth.

In 2008 the production of food industry amounted to 16.5 billion kroons — 14% of the total production in manufacturing industry. As for the branches of food industry, manufacture of dairy products accounted for 30% and meat production for 22% of the total volume of production.

Dairy industry has great support from domestic market, although the proportion of exports has also increased over the years. The main product categories, the consumption of which has continuously increased on domestic market, include curd and various curd products, flavoured yoghurts and cheese. The consumption has increased thanks to constant product development, which has enabled the introduction of new products on the market. In 2008, 19,800 tons of cheese, 18,000 tons of curd and curd products, and 17,300 tons of flavoured yoghurt were produced. In 2008 exports of dairy industry amounted to 1.5 billion kroons (31% of the overall exports of food industry).

***The year 2008 was rather stable for meat industry — the volume of production remained on the level of 2007.** Meanwhile the meat industry managed to achieve the greatest increase in export volume, in comparison with other branches of food industry, although the share of exports in total sales was small — 14%. Despite increasing exports the development of meat industry enjoys the support of domestic market, which depends on consumer preferences and product price. The situation is aggravated by close competition on domestic market, which forces enterprises to invest more and more in product development. In 2008 meat production maintained the level of production in 2007. People still prefer pork, the production of which amounted to 33,000 tons in 2008. There was a slight decrease in the production of beef and veal. As for sausages, the consumers preferred cooked sausages and frankfurters, the volume of production of which has constantly increased over the years.*

Fish processing industry is the only branch of food industry, the success of which depends on the situation on foreign markets and not as much on the purchase power of local consumers. Export of fish products in total export of industrial production was 74% in 2008. The volume of production in fish processing industry increased 6% in comparison with the previous year. The increase was the highest in production of canned fish, which also represents the major export article. In 2008, more

than 7,000 tons of canned fish was produced, 2,000 tons more than in the previous year, but still over 10 times less than during the golden era of fish processing industry — in the 1990s — when the sales were supported by Russian market. The production of culinary fish products (mostly intended for domestic market) was subject to minor decrease. Due to the increase in export volumes, fish processing industry managed to increase production sales in 2008. While the production sales (in comparison with the previous year) decreased 10% in 2007, the decrease was replaced by 9% increase in 2008. Export turnover was 1.2 billion kroons — thus increasing by 21% compared to the previous year.

***2008 was a difficult year for beverage industry**. In 2007 the growth in the volume of production slightly decelerated, but in 2008 the volume decreased 15%. The sales of production also declined, influenced greatly by the increase of excise duty on distilled spirits in early 2008 as well as by the price increase of raw material on world market. A certain decrease was noticed in export as well. In addition to distilled spirits, there was a decline in the production of light alcoholic drinks and beer as well. In 2008, 1,281,800 hectolitres of beer was manufactured — 130,000 hectolitres less than in the previous year. The manufacture of light alcoholic drinks amounted to 247,900 hectolitres.*

The year 2008 was a real ordeal for textile industry. Estonian textile industry is mainly oriented to foreign market, and thus the onset of economic crisis in 2007 and its advancement in 2008 had a direct impact on textile industry, both in terms of production volume and sales. In 2008, the sales of production decreased approximately by one tenth. In 2008, the number of enterprises operating in textile industry was 170, i.e. 21 less than in the previous year. The number of persons employed decreased more — in 2008 there were 1,614 employees less than in 2007, especially in case of large-scale enterprises with more than 250 employees. Textile industry sales to non-residents accounted for slightly more than 80%, which has remained stable over the last three years. In 2008 compared to 2007, the volume of production decreased by 7%, reaching 3,755 million kroons. The production of cotton fabrics was 32.6 million square metres in 2008, which is more than two times less than in 2005. The production of sewn textile articles, such as household fabrics, blankets, pillows and coverlets has increased year by year due to current export orders.

***Wood industry was one of the first manufacturing branches where the impact of economic crisis was the strongest.** In 2008 the volume of production decreased by 18% and, unlike in the previous year when the high price of raw materials caused more than 17% of increase in the producer price, this time the main reason for the decrease was a low demand on domestic market. The proportion of exports in the sales of wood industry even increased by a couple of percentage points — from 56% in 2007 to 62% in 2008, but this was mostly due to the decrease in domestic sales. In 2008 the exports of wood industry decreased by 5.4% in comparison with the previous year, whereas the decrease in domestic sales was 14%. The production of sawn timber, which had remained within million cubic metres during the previous years, faced a significant fall in 2008, reaching only 1.1 million cubic metres. The decline was also announced in the manufacture of plywood, fibreboard and particle board, whereas the production of structural components such as doors and windows, and wooden dismountable constructions remained on the same level as in the previous year.*

***The manufacture of metal products is characterised by a rapid development over the recent years.** If in 2005 and 2006 the production volume increased by about a fifth, in 2007 the growth rate started to slow down and the production in 2008 was only 3% bigger than in 2007. The 7% increase in production sales was mostly influenced by the increase in exports. The decrease in domestic demand had a negative impact on the production in this branch. One of the reasons might be the weak activity on the construction market, which resulted in lower demand for metal building structures. Both casting of iron and casting of steel as well as manufacture of metal structures decreased in 2008.*

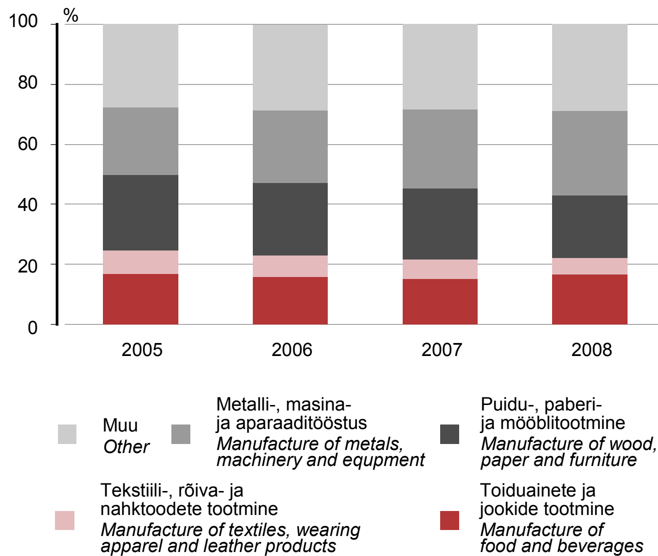
The manufacture of computer, electronic and optical products is one of the most rapidly advancing branches of manufacturing, the development of which started already in the early 2000s. The growth was particularly rapid in 2004–2005, when the annual increase in the volume of production reached 50%. The steady growth has been maintained also in subsequent years, although at somewhat slower pace. In 2008 the volume of production increased by 11%. There has also been a gradual

increase in sales. In 2008, the industrial sales exceeded 6 billion kroons. Electronics industry is largely oriented towards foreign market, thus the industrial sales to non-residents was 90% of the total sales in 2008, which was the highest result in the industry. Exports volume increased by 13% in comparison with the previous year. In 2008 the total of 112 enterprises were engaged in the manufacture of computer, electronic and optical products, 63% of them were small scale enterprises with up to 10 employees. The production of enterprises in electronics industry amounted to 6.1 billion kroons, which accounts for 5% of the total manufacturing production. In 2005–2008 there has been a steady growth in the manufacture of instruments and appliances for measuring, checking, testing, navigating and other purposes, mostly produced for exports. The manufacture of computers, intended primarily for domestic market, has shown a tendency of decrease since 2007, which continued by another 20% in 2008. The production decreased first and foremost due to lack of demand, despite the fact that the computers and external devices thereof saw the greatest decline in producer prices (16%).

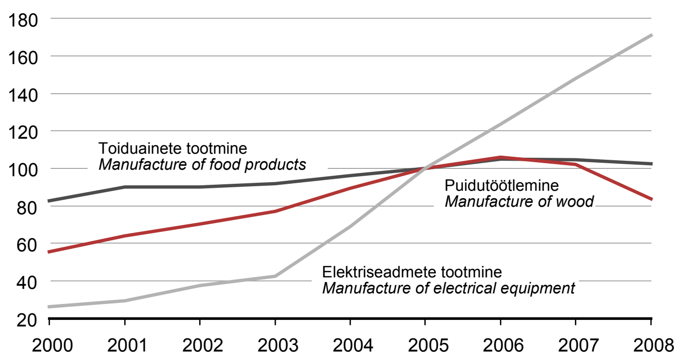
Tabel 1. Tööstustoodang, 2005–2008
Table 1. Industrial production, 2005–2008
(jooksevhinnad, miljonit krooni — *current prices, million kroons*)

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	*Economic activity*
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	5 731	6 118	7 457	8 190	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	2 731	3 124	4 063	4 429	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	*mining and agglomeration of oil-shale*
turbatootmine	529	714	878	978	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	85 415	100 352	115 852	117 862	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	11 765	12 806	14 369	16 511	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	2 563	2 861	3 237	3 701	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	1 395	1 530	1 372	1 669	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	435	582	728	769	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	3 924	4 058	4 681	4 876	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makaron-toodete tootmine	1 474	1 638	1 876	2 002	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	1 087	1 188	1 296	1 840	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	383	369	448	674	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	2 559	3 002	3 364	3 164	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	3 857	4 011	4 115	3 755	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	2 443	2 603	2 603	2 496	*manufacture of wearing apparel*
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	451	482	483	495	*manufacture of leather and related products*
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	14 663	16 516	18 785	15 723	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja pabertoodete tootmine	1 725	2 306	3 095	2 897	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	1 950	2 282	2 575	2 860	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	994	1 463	x	2 803	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	4 482	5 087	5 635	6 897	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	272	300	x	402	*manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations*
kummi- ja plasttoodete tootmine	3 506	4 775	5 058	4 574	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	5 058	6 747	8 326	6 571	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metalli tootmine	240	437	808	676	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	8 961	11 867	14 528	15 183	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	4 804	5 139	5 666	6 151	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	2 762	4 004	5 323	6 726	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	2 448	2 976	4 033	4 562	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	2 020	2 393	2 978	3 196	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	555	555	746	834	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	5 078	5 613	5 842	5 642	*manufacture of furniture*
muu tootmine	1 233	1 406	1 690	1 819	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	3 589	3 582	3 660	3 925	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	93 877	109 594	127 372	130 481	*TOTAL*

Joonis 1. Töötleva tööstuse toodang, 2005–2008
Figure 1. Production of manufacturing, 2005–2008

Joonis 2. Töötleva tööstuse toodangu mahuindeksid, 2000–2008
Figure 2. Volume indices of manufacturing, 2000–2008
(2005 = 100)

Tabel 2. Tööstustoodangu mahuindeksid, 2005–2008
Table 2. Volume indices of industrial production, 2005–2008
(eelmine aasta = 100 — *previous year = 100*)

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	*Economic activity*
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	99,0	96,3	115,9	88,5	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	111,0	109,3	110,5	92,1	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	104,2	96,1	117,1	98,3	*mining and agglomeration of oil-shale*
turbatootmine	116,8	128,4	99,0	89,8	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	111,8	110,5	106,0	95,5	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	103,8	104,8	99,7	98,1	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	113,5	109,7	103,2	101,2	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	99,5	103,0	83,9	105,6	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	120,3	122,9	113,9	99,3	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	96,2	102,5	102,3	87,1	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makaron-toodete tootmine	105,2	101,9	94,8	93,2	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	114,6	104,2	97,5	123,3	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	93,9	94,2	103,7	131,0	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	113,7	113,1	105,9	84,9	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	91,7	102,7	99,3	92,8	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	94,1	103,4	93,7	88,4	*manufacture of wearing apparel*
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	90,3	101,4	91,3	92,6	*manufacture of leather and related products*
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	111,7	106,2	96,3	81,8	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja pabertoodete tootmine	112,3	125,5	115,0	88,1	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	113,5	110,9	111,9	106,3	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	96,6	108,3	131,2	96,5	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	118,2	106,5	104,9	115,2	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	103,1	108,1	100,5	114,1	*manufacture of basic pharmaceutical products and preparations*
kummi- ja plasttoodete tootmine	110,3	132,8	102,2	84,5	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	123,0	117,7	110,6	76,0	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metalli tootmine	90,7	101,7	160,5	87,3	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	125,0	120,5	108,8	103,0	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	149,5	110,5	115,0	111,2	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	145,1	123,6	119,6	115,6	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	110,0	115,6	114,3	100,3	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	106,5	109,7	121,2	107,0	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	62,6	87,2	135,2	93,1	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	104,5	104,1	101,3	90,9	*manufacture of furniture*
muu tootmine	115,1	109,1	122,4	99,8	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	113,9	104,3	113,0	106,3	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	111,0	109,9	106,4	94,9	*TOTAL*

Tabel 3. Tööstustoodangu mahuindeksid, 2005–2008
Table 3. Volume indices of industrial production, 2005–2008
(2005 = 100)

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	*Economic activity*
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	100,0	96,3	111,6	98,8	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	100,0	109,3	120,8	111,2	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	100,0	96,1	112,5	110,6	*mining and agglomeration of oil-shale*
turbatootmine	100,0	128,4	127,1	114,2	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	100,0	110,5	117,1	111,9	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	100,0	104,8	104,5	102,5	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	100,0	109,7	113,2	114,6	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	100,0	103,0	86,4	91,3	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	100,0	122,9	140,0	139,0	*processing and preserving of fruit an vegetables*
piimatoodete tootmine	100,0	102,5	104,9	91,3	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makarontoodete tootmine	100,0	101,9	96,6	90,0	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	100,0	104,2	101,6	125,3	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	100,0	94,2	97,7	128,0	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	100,0	113,1	119,8	101,7	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	100,0	102,7	102,0	94,6	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	100,0	103,4	96,9	85,6	*manufacture of wearing apparel*
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	100,0	101,4	92,6	85,7	*manufacture of leather and related products*
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	100,0	106,2	102,3	83,7	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja pabertoodete tootmine	100,0	125,5	144,3	127,2	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	100,0	110,9	124,1	131,9	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	100,0	108,3	142,1	137,1	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	100,0	106,5	111,7	128,7	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	100,0	108,1	108,6	124,0	*manufacture of basic pharmaceutical products and preparations*
kummi- ja plasttoodete tootmine	100,0	132,8	135,7	114,7	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	100,0	117,7	130,2	98,9	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metalli tootmine	100,0	101,7	163,2	142,5	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	100,0	120,5	131,1	135,0	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	100,0	110,5	127,1	141,3	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	100,0	123,6	147,8	170,9	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	100,0	115,6	132,1	132,5	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	100,0	109,7	133,0	142,3	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordivahendite tootmine	100,0	87,2	117,9	109,8	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	100,0	104,1	105,5	95,9	*manufacture of furniture*
muu tootmine	100,0	109,1	133,5	133,3	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	100,0	104,3	117,9	125,3	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	100,0	109,9	116,9	111,0	*TOTAL*

Tabel 4. Tööstustoodang töötaja kohta, 2005–2008
Table 4. Industrial production per employee, 2005–2008
(jooksevhinnad, tuhat krooni — *current prices, thousand kroons*)

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	*Economic activity*
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	1 141	1 269	1 578	1 795	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	481	580	778	830	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	*mining and agglomeration of oil-shale*
turbatootmine	369	516	636	769	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	690	800	927	1 000	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	783	856	982	1 188	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	984	1 054	1 062	1 194	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	546	658	661	806	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	863	1 015	1 079	1 079	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	1 510	1 567	1 892	2 082	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makarontoodete tootmine	305	345	418	545	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	720	737	821	1 100	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	1 353	1 533	2 717	3 887	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	1 308	1 508	1 673	1 625	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	419	490	540	622	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	210	236	257	282	*manufacture of wearing apparel*
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	233	273	300	328	*manufacture of leather and related products*
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	816	898	1 054	954	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja paber-toodete tootmine	895	1 183	1 558	1 701	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	733	849	903	998	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	941	1 305	x	2 124	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	1 630	1 833	2 156	2 658	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	1 270	1 437	x	1 727	*manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations*
kummi- ja plast-toodete tootmine	797	929	1 013	999	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	937	1 119	1 297	1 153	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metalli tootmine	696	1 093	1 598	1 848	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	748	912	1 115	1 080	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	620	723	838	966	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	970	1 043	1 132	1 248	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	700	817	881	957	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	614	682	775	822	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	1 154	1 074	1 195	1 080	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	492	565	617	666	*manufacture of furniture*
muu tootmine	517	602	705	780	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	769	742	831	963	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	698	808	944	1 021	*TOTAL*

Tabel 5. Tööstustoodang töötaja kohta, 2005–2008
Table 5. Industrial production per employee, 2005–2008
(püsivhinnad, eelmine aasta = 100 — *constant prices, previous year = 100*)

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	*Economic activity*
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	117,7	100,4	118,8	91,8	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	116,8	115,9	114,4	90,1	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	111,8	105,6	124,4	93,6	*mining and agglomeration of oil-shale*
turbatootmine	122,2	132,9	99,2	96,8	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	111,8	110,4	106,7	101,2	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	106,3	106,5	102,4	103,3	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	111,7	105,4	99,8	103,8	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	128,3	114,4	96,3	106,0	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	101,1	108,6	95,9	94,2	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	98,0	102,7	98,5	88,9	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makaron-toodete tootmine	101,8	103,2	99,7	113,7	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	103,6	107,0	100,2	111,7	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	88,9	112,2	151,5	124,2	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	113,8	111,1	104,9	87,7	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	100,9	115,5	107,8	116,7	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	101,8	109,8	100,4	101,4	*manufacture of wearing apparel*
nahatöötlemine ja nahk-toodete tootmine	101,9	111,8	102,3	98,6	*manufacture of leather and related products*
puidutöötlemine ja puit-toodete tootmine	114,0	104,0	99,8	88,9	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja pabertoodete tootmine	105,6	125,0	112,9	99,1	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	106,3	111,7	107,0	109,2	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	95,7	102,0	124,4	88,7	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	114,5	105,9	109,8	115,8	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	99,2	105,0	97,8	110,1	*manufacture of basic pharmaceutical products and preparations*
kummi- ja plast-toodete tootmine	105,1	117,6	105,6	94,3	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	114,9	107,5	103,2	82,9	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metalli tootmine	93,6	103,0	159,4	82,9	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	119,2	112,1	105,3	98,1	*manufacture of fabricated metal product*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	129,1	108,4	120,9	118,6	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	123,4	117,8	102,1	107,1	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	108,3	113,4	115,2	104,3	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	95,8	106,4	111,2	109,6	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	49,4	86,2	109,6	81,9	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	111,4	112,1	105,7	103,3	*manufacture of furniture*
muu tootmine	110,8	106,5	119,6	99,2	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	112,3	104,1	96,0	103,6	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	112,0	110,1	107,3	100,2	*TOTAL*

Tabel 6. Tööstustoodangu müük, 2005–2008
Table 6. Industrial sales, 2005–2008
(jooksevhinnad, miljonit krooni — *current prices, million kroons*)

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	*Economic activity*
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	5 713	6 081	7 471	8 190	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	2 687	3 048	4 050	4 352	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	*mining and agglomeration of oil-shale*
turbatootmine	484	627	847	1 024	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	85 131	99 843	114 706	117 338	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	11 712	12 766	14 341	16 304	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	2 552	2 853	3 235	3 685	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	1 407	1 520	1 376	1 642	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	425	570	722	759	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	3 894	4 063	4 641	4 821	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makaron-toodete tootmine	1 475	1 635	1 878	2 001	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	1 081	1 193	1 294	1 787	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	372	360	472	624	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	2 568	2 953	3 309	3 209	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	3 886	3 960	4 129	3 729	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	2 438	2 595	2 586	2 491	*manufacture of wearing apparel*
nahatöötlemine ja nahk-toodete tootmine	443	479	484	497	*manufacture of leather and related products*
puidutöötlemine ja puit-toodete tootmine	14 575	16 395	18 212	15 731	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja paber-toodete tootmine	1 734	2 263	3 067	2 898	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	1 954	2 280	2 570	2 857	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	978	1 468	x	2 749	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	4 438	5 082	5 630	6 853	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	266	297	x	404	*manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations*
kummi- ja plast-toodete tootmine	3 485	4 736	5 015	4 548	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	5 026	6 716	8 157	6 532	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metalli tootmine	242	431	779	693	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	8 931	11 837	14 510	15 193	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	4 797	5 104	5 671	6 118	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	2 750	4 005	5 204	6 677	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	2 444	2 973	4 043	4 555	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	2 013	2 388	2 939	3 162	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	574	576	733	824	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	5 076	5 588	5 817	5 619	*manufacture of furniture*
muu tootmine	1 221	1 400	1 671	1 780	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	3 580	3 551	3 694	3 915	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	93 531	108 972	126 227	129 825	*TOTAL*

Tabel 7. Tööstustoodangu müügiindeksid, 2005–2008
Table 7. Indices of industrial sales, 2005–2008
(eelmine aasta = 100 — *previous year = 100*)

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	*Economic activity*
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	106,0	106,4	122,5	108,9	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	104,6	112,4	131,9	106,0	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	99,4	97,4	133,4	108,1	*mining and agglomeration of oil-shale*
turbatootmine	92,7	129,8	134,8	121,9	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	115,1	115,5	114,6	101,6	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	107,3	109,0	112,3	112,5	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	116,6	111,7	106,7	111,1	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	103,6	106,9	89,5	109,4	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	127,7	133,8	128,7	105,0	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	101,1	104,5	119,4	105,0	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makaron-toodete tootmine	106,8	111,3	116,5	111,5	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	121,6	112,2	106,5	131,5	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	97,3	96,2	131,1	128,7	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	116,2	115,0	112,0	97,0	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	91,9	101,9	104,0	90,9	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	93,5	105,4	100,2	95,8	*manufacture of wearing apparel*
nahatöötlemine ja nahk-toodete tootmine	86,1	107,4	98,0	104,2	*manufacture of leather and related products*
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	113,6	112,4	110,5	85,9	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja pabertoodete tootmine	118,6	129,3	135,7	97,5	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	118,8	111,8	111,6	106,5	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	139,7	150,0	115,0	129,7	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	125,4	114,3	111,2	121,9	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	106,2	116,5	107,3	122,3	*manufacture of basic pharmaceutical products and preparations*
kummi- ja plasttoodete tootmine	115,5	130,2	105,4	88,6	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	126,6	129,9	121,1	82,5	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metalli tootmine	99,1	116,4	167,5	90,9	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	128,4	128,0	121,6	107,0	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	149,2	108,3	112,0	107,0	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	150,6	130,8	120,9	123,6	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	115,9	119,7	123,6	104,6	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	107,5	115,2	122,1	105,6	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	70,5	92,1	138,6	99,0	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	105,5	106,1	104,2	94,6	*manufacture of furniture*
muu tootmine	118,2	113,7	123,6	105,3	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	117,3	108,8	124,7	111,2	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	114,4	115,2	115,3	102,2	*TOTAL*

Tabel 8. Tööstustoodangu müük mitteresidentidele, 2005–2008
Table 8. Industrial sales to non-residents, 2005–2008
(jooksevhinnad, miljonit krooni — *current prices, million kroons*)

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	*Economic activity*
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	17	4	12	20	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	389	528	727	895	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	*mining and agglomeration of oil-shale*
turbatootmine	323	451	609	741	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	46 819	55 044	63 256	68 318	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	3 321	3 700	3 972	4 647	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	341	386	374	509	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	979	1 146	1 002	1 216	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	140	212	283	283	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	1 280	1 298	1 532	1 463	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makarontoodete tootmine	31	58	93	100	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	275	338	377	752	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	6	5	7	10	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	491	607	702	672	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	3 236	3 199	3 265	2 994	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	1 629	1 709	1 653	1 604	*manufacture of wearing apparel*
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	336	366	362	361	*manufacture of leather and related products*
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	8 805	9 644	10 314	9 756	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja pabertoodete tootmine	1 195	1 667	2 347	2 118	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	500	608	673	880	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	312	723	x	1 362	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	3 554	4 174	4 566	5 755	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	195	218	x	293	*manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations*
kummi- ja plasttoodete tootmine	1 598	2 221	2 356	2 302	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	1 431	1 672	2 084	2 500	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metalli tootmine	188	347	612	588	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	4 121	5 885	7 333	8 537	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	4 107	4 299	4 841	5 465	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	2 290	3 368	4 551	5 180	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	1 730	2 155	2 933	3 319	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	1 728	1 994	2 479	2 717	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordivahendite tootmine	286	429	582	594	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	3 143	3 239	3 395	3 386	*manufacture of furniture*
muu tootmine	874	1 131	1 364	1 417	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	1 749	1 689	1 763	1 871	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	47 225	55 576	63 995	69 233	*TOTAL*

Tabel 9. Müük mitteresidentidele tööstustoodangu müügis, 2005–2008
Table 9. Sales to non-residents industrial sales, 2005–2008
(protsenti — *percentages*)

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	*Economic activity*
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	0,3	0,1	0,2	0,2	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	14,5	17,3	17,9	20,6	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	*mining and agglomeration of oil-shale*
turbatootmine	66,7	71,9	71,8	72,4	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	55,0	55,1	55,1	58,2	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	28,4	29,0	27,7	28,5	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	13,4	13,5	11,6	13,8	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	69,6	75,4	72,8	74,1	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	32,9	37,2	39,2	37,4	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	32,9	32,0	33,0	30,4	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makarontoodete tootmine	2,1	3,5	4,9	5,0	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	25,5	28,3	29,2	42,1	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	1,7	1,5	1,6	1,6	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	19,1	20,6	21,2	20,9	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	83,3	80,8	79,1	80,3	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	66,8	65,9	63,9	64,4	*manufacture of wearing apparel*
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	75,8	76,4	74,7	72,7	*manufacture of leather and related products*
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	60,4	58,8	56,6	62,0	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja pabertoodete tootmine	68,9	73,7	76,5	73,1	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	25,6	26,7	26,2	30,8	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	31,9	49,2	x	49,6	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	80,1	82,1	81,1	84,0	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	73,6	73,6	x	72,5	*manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations*
kummi- ja plasttoodete tootmine	45,9	46,9	47,0	50,6	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	28,5	24,9	25,5	38,3	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metalli tootmine	77,8	80,4	78,6	84,9	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	46,1	49,7	50,5	56,2	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	85,6	84,2	85,4	89,3	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	83,3	84,1	87,4	77,6	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	70,8	72,5	72,5	72,9	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	85,8	83,5	84,3	85,9	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordivahendite tootmine	49,8	74,5	79,5	72,1	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	61,9	58,0	58,4	60,3	*manufacture of furniture*
muu tootmine	71,6	80,8	81,6	79,6	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	48,9	47,6	47,7	47,8	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	50,5	51,0	50,7	53,3	*TOTAL*

Tabel 10. Toiduainete tootmine, 2004–2008
Table 10. Manufacture of foodstuffs, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Liha (k.a toidu-rupskid), tuhat t	49,5	45,6	48,3	45,7	45,0	*Meat (incl. edible offal), thousand t*
veise- ja vasikaliha	10,3	9,7	9,7	9,6	7,2	*beef and veal*
sealiha	30,7	30,4	33,7	32,3	32,8	*pork*
Vorsttooted, tuhat t	37,5	34,2	35,1	32,4	33,6	*Sausages, thousand t*
Suitsulihatooted, tuhat t	8,6	8,9	9,8	10,1	9,0	*Smoked meat products, thousand t*
Kalatooted (v.a konservid), tuhat t	65,3	76,4	76,8	70,9	60,0	*Fish products (excl. canned fish), thousand t*
Piim, tuhat t	73,4	79,9	84,6	88,3	86,6	*Milk, thousand t*
Või, tuhat t	10,7	8,3	7,3	7,7	6,7	*Butter, thousand t*
Lõssi-, vadakupulber, täispiima asendaja, tuhat t	13,8	16,7	12,2	16,8	15,8	*Skim milk and whey powder, whole milk replacer, thousand t*
Täispiima- ja koorepulber, tuhat t	8,5	9,7	5,6	3,7	3,1	*Milk and cream powder, thousand t*
Juust, tuhat t	12,8	15,6	20,5	17,3	19,8	*Cheese, thousand t*
Jäätis, tuhat t	9,5	9,9	11,2	10,5	10,0	*Ice-cream, thousand t*
Kalakonservid, tuhat t	14,6	9,7	7,4	5,1	7,1	*Canned fish, thousand t*
Mahl, tuhat hl	136,7	154,6	208,1	217,1	228,5	*Juices, thousand hl*
Pagaritooted, tuhat t	72,8	72,4	74,4	78,8	77,3	*Bread and pastry, thousand t*
Suhkrukondiitritooted, tuhat t	2,9	2,6	2,0	2,1	2,9	*Sugar confectionery, thousand t*
Jahu, tuhat t	63,9	63,3	64,7	71,9	73,5	*Flour, thousand t*
nisujahu	43,9	43,0	44,4	51,8	52,4	*wheat flour*
rukkijahu	19,9	20,2	20,1	20,0	20,9	*rye flour*
Tangained, tuhat t	2,9	2,3	2,4	2,2	2,8	*Groats, thousand t*
Segasööt, tuhat t	207,3	177,0	208,9	214,2	229,5	*Concentrated feeding stuffs, thousand t*
Makarontooted, tuhat t	0,4	0,6	0,3	0,0	0,0	*Pasta products, thousand t*
Siirup, tuhat dal	450,7	673,2	291,9	205,6	177,8	*Syrup, thousand dal*
Majonees, emulgeeritud kastmed, tuhat t	5,1	8,0	9,2	9,3	9,5	*Mayonnaise, emulsified sauces, thousand t*
Karastusjoogid, tuhat hl	828,5	1 090,3	1 318,1	1 217,7	1 094,5	*Soft drinks, thousand hl*
Mineraalvesi, tuhat hl	73,6	72,5	187,0	186,8	203,3	*Mineral water, thousand hl*
Gaseeritud ja gaseerimata vesi, tuhat hl	313,0	365,0	335,3	369,3	347,4	*Areated or non-areated water, thousand hl*
Viin ja teised piiritusjoogid, tuhat hl	187,9	167,9	183,1	216,0	202,8	*Distilled spirits, thousand hl*
Puuvilja- ja marjavein, tuhat hl	60,7	88,8	77,5	53,5	38,8	*Wine of fruits and berries, thousand hl*
Õlu, tuhat hl	1 202,8	1 342,5	1 431,1	1 411,6	1 281,8	*Beer, thousand hl*
Lahjad alkoholjoogid, tuhat hl	157,8	237,7	343,5	362,2	247,9	*Light alcoholic drinks, thousand hl*

Tabel 11. Arvutite, elektriseadmete ja täppisinstrumentide tootmine, 2004–2008
Table 11. Manufacture of computers, electrical machinery and precision instruments, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Arvutid, tuhat tk	62,0	70,4	57,1	59,3	46,7	*Computers, thousand units*
Trafod, induktiivpoolid jm elektriseadmed, mln tk	11,4	23,9	16,0	8,4	19,0	*Transformers, inductors and other electrical machinery, million units*
Elektrijaotusseadmed ja juhtaparatuur, mln tk	11,2	26,9	26,7	29,3	6,6	*Electricity distribution and control apparatus, million units*
Elektronkomponendid, mln tk	2,6	2,7	3,2	3,6	5,7	*Electronic components, million units*
Mõõte-, kontroll-, katse-, navigatsiooni- jms instrumendid ja seadmed, mln krooni[a]	859,2	974,9	905,1	968,3	1 294,5	*Instruments and appliances for measuring, checking, testing, navigating and other purposes, million kroons[a]*

[a] Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.
[a] *In sale price without VAT and excise duty.*

Tabel 12. Kütusetootmine, 2004–2008
Table 12. Manufacture of fuels, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Põlevkivi, mln t	14,0	14,6	14,0	16,4	16,1	*Oil shale, million t*
Põlevkivi- jm kütteõli, tuhat t	340,0	367,4	389,2	436,6	444,8	*Fuel oil, thousand t*
Turvas, tuhat t	766,8	1 034,0	1 208,2	964,0	732,7	*Peat, thousand t*
Turbabrikett, tuhat t	67,9	67,6	100,6	128,4	67,5	*Peat briquette, thousand t*
Koks energeetiliseks ja mitteenergeetiliseks otstarbeks, tuhat t	35,6	38,7	40,0	39,7	34,6	*Coke for energetic and non-energetic purpose, thousand t*

Tabel 13. Metsa-, puit-, tselluloos- ja pabertoodete tootmine, 2004–2008
Table 13. Manufacture of timber, wood, pulp and paper products, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Saematerjal, tuhat m³	2 029,8	2 062,5	1 958,4	1 583,5	1 119,4	*Sawn timber, thousand m³*
Puitkiudplaadid, mln m²	20,4	22,4	21,5	5,9	5,5	*Fibreboard, million m²*
Puitlaastplaadid, tuhat m³	217,6	230,6	248,7	275,4	251	*Particle board, thousand m³*
Tselluloos, tuhat t	68,6	67,1	69,0	64,0	61,6	*Cellulose, thousand t*
Paber, tuhat t	69,6	69,6	67,4	61,7	60,5	*Paper, thousand t*
Paberist kantseleitarbed, mln krooni[a]	259,5	295,1	384,0	448,1	314,9	*Paper office supply, million kroons[a]*

[a] Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.
[a] *In sale price without VAT and excise duty.*

Tabel 14. Metalltoodete ja masinate tootmine, 2004–2008
Table 14. Manufacture of metal products and machinery, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Malmivalu, tuhat t	2,2	2,6	1,9	2,2	1,7	*Casting of iron, thousand t*
Terasevalu, tuhat t	0,5	0,4	1,1	1,1	1,0	*Casting of steel, thousand t*
Metallist kokkupandavad ehitised, mln krooni[a]	140,8	220,1	237,4	407,0	525,8	*Metal dismountable constructions, million kroons[a]*
Konstruktsioonilised metalltooted ja nende osad, tuhat t	158,7	176,4	235,9	319,7	219,5	*Metal structures and parts of structures, thousand t*
Metalluksed, -aknad, -raamid, tuhat t	7,2	11,5	10,0	9,5	7,8	*Metal doors, windows, frames, thousand t*

[a] Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.
[a] *In sale price without VAT and excise duty.*

Tabel 15. Kergetööstustoodete tootmine, 2004–2008
Table 15. Manufacture of light industry, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Puuvillane lõng, tuhat t	16	13	9	7	2	*Cotton yarn, thousand t*
Villane lõng, t	978	1 002	1 042	986	773	*Woollen yarn, t*
Puuvillane riie, tuhat m^2	106 569	83 523	58 815	42 549	32 638	*Cotton fabrics, thousand m^2*
Mittekootud materjal, t	2 090	1 758	1 424	1 022	1 762	*Nonwovens, t*
Trikootooted, tuhat tk	9 861	7 761	8 253	7 074	4 575	*Knitwear, thousand units*
Õmmeldud rõivad, miljonit krooni[a]	2 410	2 211	2 305	2 268	2 105	*Sewn clothes, million kroons[a]*
Õmmeldud tekstiiltooted, miljonit krooni[a]	2 124	1 981	2 383	2 642	2 565	*Sewn textile articles, million kroons[a]*
Mantlid, poolmantlid, tuhat tk	582	465	850	913	980	*Overcoats, thousand units*
Kleidid, tuhat tk	244	187	194	385	281	*Dresses, thousand units*
Suka- ja sokitooted, tuhat paari	7 997	7 551	7 859	8 126	6 401	*Hosiery, thousand pairs*
Jalatsid, tuhat paari	1 919	1 702	1 658	1 316	1 167	*Footwear, thousand pairs*
nahkjalatsid	1 222	910	968	1 003	889	*leather footwear*
Galanteriitooted, miljonit krooni[a]	77	74	80	76	92	*Leather articles, million kroons[a]*
Vaibad ja vaiptooted, tuhat m^2	1 997	2 111	2 335	2 967	2 296	*Carpets, thousand m^2*

[a] Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.
[a] *In sale price without VAT and excise duty.*

Tabel 16. Plasttoodete tootmine, 2004–2008
Table 16. Manufacture of plastic products, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Plastist torud, voolikud ja liitmikud, tuhat t	3,4	6,9	9,9	11,2	12,4	*Tubes, hoses and fittings thereof, of plastic, thousand t*
Kile, plastist ribad, tuhat t	4,1	4,7	6,1	6,6	6,2	*Film, strips of plastic, thousand t*
Soojusisolatsiooni-materjal, tuhat t	6,6	8,9	11,7	11,7	7,7	*Thermal insulating materials, thousand t*
Plastuksed, -aknad, -raamid, tuhat tk	952,6	681,0	684,8	418,6	299,8	*Plastic doors, windows, frames, thousand units*

Tabel 17. Kultuuri- ja olmekaupade tootmine, 2004–2008
Table 17. Manufacture of articles of cultural need and household appliances, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Elektriradiaatorid, tuhat tk	57,6	28,7	24,5	11,8	3,0	*Electric radiators, thousand units*
Lambid ja valgustid, tuhat tk	4 675,2	2 556,7	2 833,0	2 348,1	2 267,5	*Lamps and lighting fittings, thousand units*
Harja- ja pintsli-tooted, tuhat tk	1 205,0	1 766,7	2 146,4	2 506,7	2 626,5	*Brooms and brushes, thousand units*

Tabel 18. Ehitusmaterjali tootmine, 2004–2008
Table 18. Manufacture of building materials, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Elamu- ja tsiviilehituse ehitusdetailid, tuhat m³	268,2	333,8	384,1	450,0	250,7	*Prefabricated structural components for civil engineering, thousand m³*
Seinamaterjal, mln tingtellist[a]	474,7	556,8	718,4	899,3	594,5	*Wall materials, million conventional bricks[a]*
ehitustellised	24,4	26,0	31,0	53,8	42,4	*building bricks*
Tsement, tuhat t	614,6	726,0	848,9	937,4	808,0	*Cement, thousand t*
Klinker (kaubaks), tuhat t	113,1	88,8	65,1	302,7	324,0	*Clinker (for sale), thousand t*
Betoon ja mört, tuhat m³	566,9	664,0	691,8	824,0	576,3	*Concrete and mortar, thousand m³*
Lubi, tuhat t	34,0	37,0	39,7	43,5	59,4	*Lime, thousand t*

[a] 1 m³ plokke = 500–1000 tellist.
[a] *1 m³ of blocks = 500–1000 bricks.*

Tabel 19. Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine, 2004–2008
Table 19. Manufacture of chemicals and chemical products, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Väetisesegud (sisaldavad fosforit, kaaliumi ja lämmastikku), tuhat t	37,0	53,9	9,0	2,0	5,0	*Fertilizers (containing nitrogen, phosphorus and potassium), thousand t*
Formaliin (37%-ne), tuhat t	23,4	26,8	19,2	20,2	19,2	*Formalin 37%, thousand t*
Laki- ja värvitooted, tuhat t	19,9	21,6	24,1	28,7	24,6	*Paints and varnishes, thousand t*
Seep, pesemis-, puhastus- ja poleerimisvahendid, tuhat t	4,0	4,5	8,0	6,9	6,5	*Soap, detergents, cleaning and polishing preparations, thousand t*
Pesupulber, tuhat t	0,6	0,5	1,4	1,3	0,7	*Washing powders, thousand t*

Metoodika

Tööstusstatistika iseloomustab Eestis tegutsevaid tööstusettevõtteid, samuti elektri- ja soojusenergiat tootvaid ettevõtteid. Küsitletakse kõiki riigi- ja munitsipaalettevõtteid ning vähemalt 20 töötajaga eraettevõtteid. Ülejäänute hulgast tehakse lihtne juhuslik valik.

Valikuuringut on kasutatud alates 1992. aastast. Toodetud ja müüdud tööstustoodangu andmed on esitatud müügihindades ilma käibe- ja aktsiisimaksuta. 1994. aastast tehakse tööstustoodangu mahuindeksite leidmiseks püsivhindades andmed võrreldavaks tootjahinnaindeksi abil. Varem küsiti püsivhindades toodangu andmeid ettevõtetelt.

Methodology

Industrial statistics characterise all enterprises operating in Estonia as well as enterprises producing electricity and heat. All state and municipal enterprises and private enterprises with at least 20 employees are enumerated completely. The rest of enterprises are sampled.

The method of sample survey has been used since 1992. The data on industrial production have been shown in selling value without the value added tax and excise tax. Since 1994, in order to find the volume index of industrial production, the data are deflated by producer price index. Earlier, the production data at constant prices were collected from enterprises.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2009. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

ENERGEETIKA

Helle Truuts

Ülevaade

Eesti energeetika põhineb suhteliselt suurel kodumaiste energiaallikate kasutamisel. 2009. aastal oli kohaliku kütuse osatähtsus primaarenergia ressurssides ligi 70%. Põhiline osa kodumaisest kütusest on põlevkivi. 2009. aastal oli põlevkivi 61% ning puit ja turvas kokku 15% primaarenergia kogutarbimisest. Taastuvate energiaallikate osatähtsus primaarenergia kogutarbimises oli ligikaudu 14%, millest suurem osa olid puitkütused.

Majanduslangus mõjutas ka energiasektorit. Tootmise kahanemine ettevõtlussektoris vähendas siseturu vajadust elektrienergia järele, mis omakorda vähendas nõudlust põlevkivitoodangu järele. Põlevkivitoodang vähenes 2008. aastaga võrreldes ligi 8%. Samal ajal, tänu soodsatele ilmastikuoludele ja välisnõudluse püsimisele, suurenes teiste kohalike kütuste tootmine. Rohkem toodeti nii puitkütuseid kui ka kütteturvast. Puidugraanulite toodang oli 45% suurem kui 2008. aastal. 95% sellest toodangust eksporditi, sealjuures 70% Taani.

Viimase kümne aastaga on energiaturul saanud oluliseks ekspordiartikliks põlevkiviõli. 2008. aastaga võrreldes oli põlevkiviõlitoodang 2009. aastal ligi 10% suurem ja selle eksport rohkem kui kolmandiku (35%) võrra suurem. Üle poole põlevkiviõlitoodangust eksporditi, peamiselt Rootsi, Taani, Hollandisse ja Belgiasse.

2009. aastal toodeti 8779 gigavatt-tundi elektrienergiat — ligi 17% vähem kui 2008. aastal. Elektritoodangu viis langusesse kohaliku ettevõtlussektori nõudluse vähenemine. Elektritoodangu vähenemise juures on tähelepanuväärne, et taastuvenergiaallikatest toodetud elektri osatähtsus oli 2009. aastal märksa suurem kui aasta varem. Jäätmemahuka põlevkivienergeetika negatiivse keskkonnamõju vähendamiseks on Eesti koos teiste Euroopa Liidu (EL) liikmesriikidega seadnud prioriteediks edendada taastuvenergiaallikate kasutamist. EL-i direktiiv taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kasutamise kohta (2001/77/EÜ) seab riikidele soovituslikud eesmärgid, mis tuleks saavutada hiljemalt 2010. aastal. Eesti puhul on soovitatav taastuvelektri osatähtsus elektrienergia kogutarbimises 5,1%. Eestis toodetav taastuvelekter saadakse hüdro- ja tuuleenergiast ning biomassist. Kui 2008. aastal oli taastuvelektri osatähtsus elektrienergia kogutarbimises vaid 2,1%, siis 2009. aastal, peamiselt tänu puidul töötavate koostootmisjaamade töölerakendamisele, suurenes see 6,1%-ni.

Kuigi hüdro- ja tuuleenergia osatähtsus elektrienergia kogutoodangus on veel suhteliselt väike — alla 3% —, oli 2009. aasta areng selles vallas märkimisväärne. Uued paigaldatud tuulegeneraatorid suurendasid tuuleenergiatoodangut eelmise aastaga võrreldes ligi poole võrra (47%), hüdroenergiatoodang kasvas ligi 10%.

Eurostati andmetel on Eesti elektritoodangu maht võrreldes teiste EL-i liikmesriikidega väike, kuid toodang elaniku kohta (2009. aastal 6,5 megavatt-tundi) EL-i keskmisega samal tasemel. Eestis toodetakse elaniku kohta rohkem elektrit kui teistes Baltimaades.

Energiatoodete koguimport kahanes 2009. aastal varasema aastaga võrreldes üle 5%. Enim (üle 30%) vähenes maagaasi sissevedu, sest keemiatööstuses toorainena kasutatava maagaasi järele ei olnud enam nii suurt nõudlust. Vedelkütuste importi mõjutasid 2009. aastal nii ettevõtlussektori langusest kui ka elanike ostujõu vähenemisest tingitud nõudluse vähenemine, aga ka aasta keskel rakendunud uued vedelkütuste aktsiisimäärad. Nende tegurite koosmõjul vähenes 2008. aastaga võrreldes autobensiini sissevedu, diislikütuse sissevedu aga suurenes mõnevõrra. 2009. aastal tarbiti kõiki imporditud kütuseid vähem kui aasta varem. Uue maksutõusu ootuses olid vedelkütusevarud 2009. aasta lõpus olulisel määral suuremad kui aasta varem. Diislikütusevaru oli sealjuures üle kahe korra suurem kui 2008. aasta lõpus.

Soojusetoodang oli 2009. aastal enam-vähem samal tasemel nagu aasta varem. Ligi kaks kolmandikku soojusest toodeti katlamajades ja kolmandik elektrijaamades. Siiski vähenes olulisel määral — ligi 20% — elektrijaamades toodetud soojuse hulk. Katlamajades toodetud soojuse hulk

aga suurenes. 2009. aasta lõpuks oli märgatavalt kasvanud puidukütusel töötavate katelde arv ja soojusvõimsus — neis katteldes toodeti ligi 11% rohkem soojust kui aasta varem. Maagaasist toodetud soojuse hulk aga vähenes üle 7%.

ENERGY

Helle Truuts

Overview

Estonia's energy is based on a relatively wide use of domestic energy sources. In 2009, the share of local fuels comprised about 70% in the primary energy resources. Oil shale is the main local fuel. In 2009, oil shale accounted for 61% and peat and wood in total — 15% of the total primary energy consumption. The share of renewable energy sources in the total primary energy consumption amounted to approximately 14%, wood fuels comprised the main portion thereof.

***Energy sector, too, was affected by the economic recession**. Decline in the production of business sector reduced the demand of the domestic market for electricity which in turn reduced the demand for oil shale production. Compared to 2008, the production of oil shale decreased by about 8%. At the same time, due to good weather conditions and stable external demand, the production of other domestic fuels increased. The production of wood fuels and peat increased. The production of wood pellets was 45% larger than in 2008. 95% of this production was exported, thereby 70% to Denmark.*

During the last ten years, shale oil has become an important export commodity in the energy market. In 2009 compared to 2008, shale oil production increased by about 10% and the exports of shale oil increased by more than a third (35%). More than half of the shale oil production was exported — mainly to the Sweden, Denmark, Netherlands and Belgium.

***In 2009, the production of electricity totalled 8,779 gigawatt-hours — nearly 17% less compared to 2008.** The local business sector's decreasing demand triggered a decline in electricity production. In the conditions of decreasing electricity production, it is noteworthy that the electricity generated from renewable energy sources increased remarkably in 2009 compared to 2008. In order to reduce the negative environmental impact caused by the waste-intensive oil shale energy, Estonia together with other European Union (EU) Member States have set a priority to promote electricity produced from renewable energy sources. Directive 2001/77/EC of the European Parliament and of the Council on the promotion of electricity produced from renewable energy sources sets national indicative targets for Member States. The referred national targets are required to be achieved in 2010 at the latest. The relevant indicative target for Estonia requires that 5.1% of electricity in the total electricity consumption should be generated from renewable sources. In Estonia, renewable energy is generated from hydro- and wind energy and from biomass. In 2008 the share of electricity generated from renewable sources was only 2.1% in the total electricity consumption, but in 2009 due to the new wood fuel based combined electricity and heat generation power plants this indicator increased to 6.1%.*

Although the proportion of wind and hydroenergy is still relatively small in gross electricity generation — less than 3% of electricity output —, a considerable development took place in this sphere in 2009. Due to the new installed wind turbines, the wind energy production increased by about a half compared to the earlier year (47%), the production of hydroelectricity increased by nearly 10%.

In comparison with other EU Member States, the total electricity production is small in Estonia, but the generation of electricity per capita (6.5 megawatt-hours in 2009) is at the EU average level. In Estonia electricity production per capita is bigger than in other Baltic Republics.

***In 2009 compared to 2008, the total imports of energy products decreased by over 5%.** The imports of natural gas decreased the most (over 30%). This was caused by the chemical industry's*

decreasing demand for natural gas used as a raw material. Imports of liquid fuels decreased in 2009 due to a decline in the demand which arose from the decline in the business sector and decreasing purchasing power of the population. In addition, the new excise duty rates established for liquid fuels in the middle of the year had an effect on the decreasing volumes of imported liquid fuels. Being affected by all these factors, imports of motor gasoline decreased but imports of diesel oil increased to some extent in comparison with 2008. In 2009 compared to 2008, the consumption of all imported fuels decreased. In anticipation of a new tax rise, the volume of liquid fuels kept in reserve was considerably larger at the end of 2009 than in 2008. Thereby, the diesel oil reserves were twice as big as at the end of 2008.

Heat production was more or less at the same level in 2009 as it was a year earlier. *About two thirds of heat was produced by heating plants and one third by power plants. However, the heat output of power plants decreased considerably — about 20%. At the same time, the heat amount produced by heating plants increased. By the end of 2009, the number and heat capacity of boilers based on wood fuels increased remarkably, and compared to 2008 their output increased by nearly 11%. The heat produced from natural gas decreased by more than 7%.*

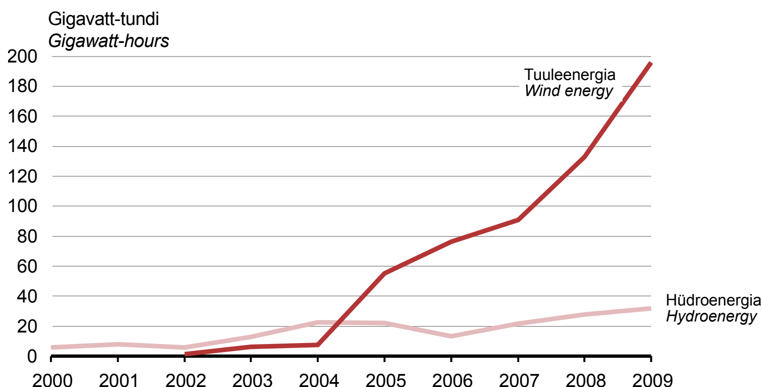
Tabel 1. Elektrienergia bilanss, 2005–2009
Table 1. Electricity balance sheet, 2005–2009
(gigavatt-tundi — *gigawatt-hours*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Tootmine						*Production*
bruto[a]	10 205	9 731	12 189	10 581	8 779	*gross[a]*
neto[b]	9 114	8 728	10 954	9 498	7 884	*net[b]*
Import	345	251	345	1 369	3 025	*Imports*
Läti	165	152	36	83	562	*Latvia*
Leedu	180	99	309	1 207	2 328	*Lithuania*
Soome	-	-	-	79	135	*Finland*
Tarbimine	6 403	6 901	7 180	7 427	7 080	*Consumption*
tööstus[c]	2 434	2 640	2 668	2 741	2 469	*industry[c]*
ehitus	97	107	106	102	78	*construction*
põllumajandus	222	219	196	191	176	*agriculture*
transport	103	83	77	80	60	*transport*
kodumajapidamine	1 620	1 675	1 773	1 845	1 884	*households*
muu	1 927	2 177	2 359	2 468	2 413	*other*
Elektrijaamade omatarve	1 091	1 003	1 235	1 083	895	*Own use by power plants*
Kadu elektrivõrkudes ja ettevõtete seadmetes	1 103	1 077	1 354	1 130	886	*Losses in power networks and in the equipment of enterprises*
Eksport	1 953	1 001	2 765	2 310	2 943	*Exports*
Venemaa	172	-	-	-		*Russia*
Läti	1 565	797	1 207	572	1 701	*Latvia*
Leedu	216	204	-	-	23	*Lithuania*
Soome	-	-	1 558	1 738	1 219	*Finland*

[a] K.a elektrijaamade omatarve.
[b] Kogutoodang (brutotootmine), v.a elektrijaamade omatarve.
[c] K.a mäetööstus, v.a elektrijaamade omatarve.

[a] Incl. own use by power plants.
[b] Gross production, excl. own use by power plants.
[c] Incl. mining, excl. own use by power plants.

Joonis 1. Hüdro- ja tuuleenergia tootmine, 2000–2009
Figure 1. Production of hydro- and wind energy, 2000–2009

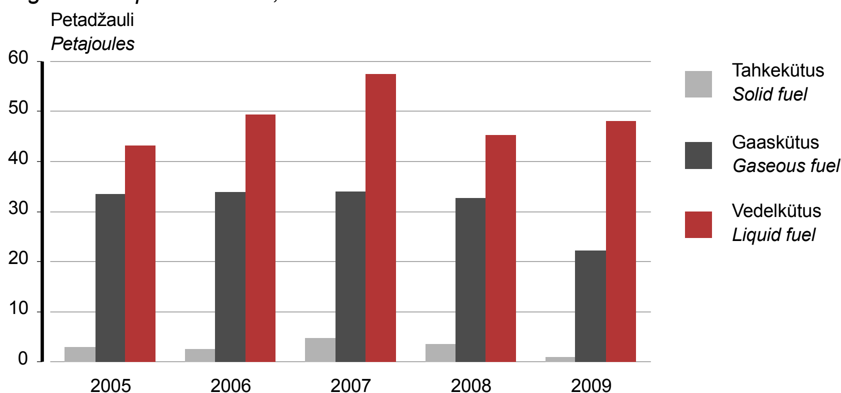
Tabel 2. Soojuse bilanss, 2005–2009
Table 2. Heat balance sheet, 2005–2009
(gigavatt-tundi — *gigawatt-hours*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Tootmine	10 514	10 335	10 147	9 240	9 139	*Production*
elektrijaamad[a]	3 750	3 835	3 570	3 391	2 779	*power plants[a]*
katlamajad	6 764	6 500	6 577	5 849	6 360	*heating plants*
Kaugküte[b]	7 638	7 497	7 234	6 985	6 879	*District heating[b]*
Tarbimine	9 351	9 233	9 068	8 284	8 141	*Consumption*
tööstus[c]	3 004	2 893	2 866	2 534	2 378	*industry[c]*
ehitus	50	64	65	64	61	*construction*
põllumajandus	133	121	123	116	120	*agriculture*
kodumajapidamine	4 389	4 345	4 215	3 883	3 845	*households*
muu	1 775	1 810	1 799	1 687	1 737	*other*
Kadu soojusvõrgus	1 163	1 102	1 079	956	998	*Losses in transmission networks*

[a] V.a omatarve elektrienergia tootmiseks.
[b] Toodangu üldkogusest tarbijatele müüdud soojus.
[c] K.a mäetööstus ja energeetika.

[a] *Excl. own use for electricity generation.*
[b] *Heat sold to consumers out of total production.*
[c] *Incl. mining and energy.*

Joonis 2. Kütuse import, 2005–2009
Figure 2. Imports of fuels, 2005–2009

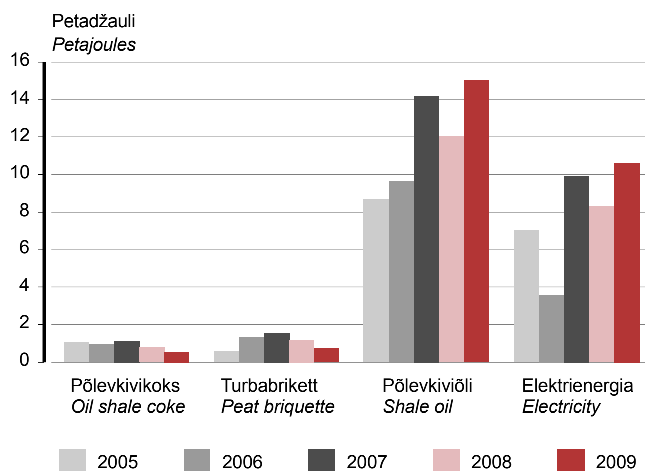
Tabel 3. Kütuse tarbimine, 2005–2009[a]
Table 3. Consumption of fuels, 2005–2009[a]
(tuhat tonni — *thousand tons*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Kivisüsi ja koks	56	70	130	129	87	*Coal and coke*
Põlevkivi	14 804	14 028	16 810	15 704	13 768	*Oil shale*
Turvas	289	371	455	294	264	*Peat*
Turbabrikett	14	12	13	17	10	*Peat briquette*
Küttepuit, tuhat tm[b]	3 338	3 528	3 743	3 613	3 774	*Firewood, 1000 m³ of solid volume[b]*
Maagaas, mln m³	997	1 009	1 003	961	653	*Natural gas, million m³*
Vedelgaas	7	6	8	8	6	*Liquefied gas*
Raske kütteõli	13	6	6	5	5	*Heavy fuel oil*
Põlevkiviõli	121	101	77	76	70	*Shale oil*
Kerge kütteõli	131	106	110	104	76	*Light fuel oil*
Diislikütus	447	480	528	500	461	*Diesel oil*
Autobensiin	290	308	323	320	294	*Motor gasoline*
Lennukikütus	47	31	49	28	33	*Aviation fuels*
Muu kütus, tuhat tce[c]	204	229	260	242	255	*Other fuels, 1000 tce[c]*

[a] Elektrienergia ja soojuse tootmiseks, teisteks kütuseliikideks muundamiseks, tooraineks, vahetuks tootmistarbeks, ettevõtete transpordivajaduseks, ka elanikele tarbimiseks. Naturaalühikutes arvestatud kütusetarbimine ei hõlma kadu.
[b] K.a puiduhake ja -jäätmed.
[c] Põlevkivi- ja biogaas, must leelis ning biokütus; tonni kivisöe ekvivalendis.

[a] Consumption for electricity and heat generation, for conversion to other forms of fuels, for non-energy purposes (raw material), for direct production needs, for transport in enterprises and private consumption in households. Consumption of fuels in natural units does not include losses.
[b] Incl. wood chips and wood waste.
[c] Shale oil gas and biogas and black liquor, biofuel; tonnes in coal equivalent.

Joonis 3. Energiatoodete eksport, 2005–2009
Figure 3. Exports of energy products, 2005–2009

Metoodika

Energiaandmete saamiseks küsitletakse kõiki kütuse, elektri ja soojuse tootjaid, müüjaid ja ladustajaid. Kõikselt vaadeldakse ka kõiki raudtee-, vee- ja õhutranspordiettevõtteid. Teiste energiatarbijate puhul kasutatakse valikuuringut. Uuringu üldkogumisse kuuluvad majanduslikult aktiivsed üksused. Kõikselt küsitletakse vähemalt 50 töötajaga üksusi. Teistest tehakse lihtne juhuslik valik.

Valitsemissektori energiatarbimise näitajad on saadud arvutuslikult, kasutades Rahandusministeeriumi saldoandmike infosüsteemi andmeid.

Elanike energiatarbimise andmed on kogutud kütust müüvatelt ettevõtetelt ja täpsustatud leibkonna eelarve uuringust saadud energiakulutuste andmete põhjal. Talude kütusetarbimine põllutöödel on arvutatud põllukultuuride külvipindadest lähtudes.

Kütuse ja energia impordi ning ekspordi andmed on saadud väliskaubandusstatistikast ja vedelkütuse andmed on täpsustatud Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal.

Naturaalkütuse kogused on teradžaulidesse ümber arvutatud kütust tootvatelt ja sissevedavatelt ettevõtetelt saadud keskmiste kütteväärtuste alusel.

Methodology

Data on energy are collected from all enterprises, which produce, sell or store fuels, electricity or heat. Besides, all enterprises of rail, water and air transport activities are enumerated completely. Data on other energy consumers are received by sample survey. The total survey population involves all economically active units. Units with at least 50 employees are enumerated completely. The rest of enterprises are sampled.

The energy consumption indicators of the public sector have been calculated by using the data obtained from the Ministry of Finance database for the expenditure of energy.

Data on the households' consumption of energy and fuels have been collected from energy sale enterprises and adjusted on the basis of the energy consumption-related data received from the Household Budget Survey. The consumption of fuels on farms has been calculated based on the sown area of different kinds of crop.

Data on the fuel and energy imports and exports have been received from the Foreign Trade Statistics Service, and the data on liquid fuels have been adjusted on the basis of the Tax and Customs Board data.

The quantities of fuels in natural units have been recalculated into terajoules by average calorific values obtained from the producers and importers of fuels.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 9/2008. *Monthly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 4/2009. *Quartely Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

EHITUS

Reet Nestor, Merike Sinisaar

Ülevaade

Peatükk esitab ehitusettevõtete statistikat 2005.–2008. aasta kohta. Avaldatud on ka aastatel 2005–2009 kasutusse lubatud eluruumide ja mitteeluhoonete ning ehituslubade andmed.

2008. aastal langustendents ehitussektori arengus süvenes. Majandusolukorra halvenemise ja kinnisvaraturu madalseisu tõttu vähenesid ehitusettevõtete tellimused ja ehitusmahud. Sellega kaasnes ehitusettevõtete tööhõive vähenemine, konkurentsi tihenemine ja ehitushindade alanemine. Ehitushindade kasvutempo oli ligi neli korda väiksem kui aasta varem. Ehitushinnaindeks tõusis 2007. aastaga võrreldes keskmiselt vaid 3,4%, aasta varem oli tõus 12,7%-ne. Ehitushindade järsu vähenemise põhjustas kõigi komponentide (tööjõud, ehitusmasinad ja -materjal) hinnakasvu aeglustumine, kuid suurimat mõju avaldas rohkem kui viiekordne tööjõu hinna langus.

Ehitusettevõtteid loodi juurde ka 2008. aastal, kuigi majanduskasv oli asendunud langusega. Ehituses tegutses ligi pool tuhat ettevõtet rohkem kui aasta varem ja valdavalt alustasid tegevust alla 10 hõivatuga mikroettevõtted. Ehitus on viimastel aastatel olnud üks edukaimaid tegevusalasid uute töökohtade loomisel, kuid 2008. aasta osutus pöördeliseks ja tööhõive ehitussektoris kahanes. Ehituses sai tööd üle 4500 inimese vähem kui 2007. aastal.

Ehitusettevõtted müüsid 2008. aastal ehitustöid rohkem kui 64 miljardi krooni eest, s.o ligi 5 miljardit krooni (7%) vähem kui aasta varem. Languse taga on ennekõike vähenenud nõudlus uute eluhoonete järele. Ka ettevõtete investeerimisaktiivsuse kahanemine üldise majanduslanguse tõttu avaldas ehitustegevuse arengule negatiivset mõju. Kohaliku nõudluse vähenemine on suurendanud ehitamist väljaspool Eestit. Välisriikides tehtud ehitustööde eest saadud müügitulu oli 5,4 miljardit krooni ehk üle 8% ehitustööde müügitulust. Võrreldes 2007. aastaga müüdi välisriikides ehitustöid 27% rohkem.

Ehitustoodangu kasv, mis oli 2007. aastal eelneva aastaga võrreldes püsivhindades 11%, taandus 2008. aastal ja pöördus langusesse. Ehitusettevõtted ehitasid omal jõul ligi 38 miljardi krooni eest — püsivhindades 16% vähem kui aasta varem. Omal jõul tehtud ehitustöödes oli suurim osatähtsus mitte-eluhoonetel, kus tehti pool ehitustöödest. Võrreldes 2007. aastaga vähenes mitte-eluhoonete ehitus püsivhindades 9%. Vaid kultuuri-, spordi- ja meelelahutus-, haridus- ning tervishoiuhoonetes tehti ehitustöid rohkem kui 2007. aastal. Ehitustoodangu vähenemine oli tingitud peamiselt elamuehituse langusest. Eluhoonete osatähtsus ehitustöödes vähenes 2008. aastal 15%-ni, kaks aastat varem oli see 28%. Eluhoonetes tehti 2008. aastal ehitustöid 5,6 miljardi krooni väärtuses — ligi poole vähem kui aasta varem. Eluhoonete 2008. aasta ehitusmahud olid väiksemad ka 2005. aasta omadest. Pankade karmistunud laenutingimused ja elanike kindlustunde nõrgenemine majanduslanguse tingimustes piirasid nende võimalusi elamistingimusi parandada ja vähendasid uute eluhoonete tellimusi. Kolmandik ehitustöödest oli rajatiste ehitus, mis 2007. aastaga võrreldes vähenes püsivhindades 2%. Peaaegu pool rajatistega seotud ehitustöödest oli transpordirajatiste ehitus ja kolmandik torujuhtmete ning side- ja elektriliinide paigaldus.

Elamuehitusturu langustrend jätkus ka 2009. aastal. Peale selle, et inimesed olid hindade jätkuva languse suhtes äraootaval seisukohal ja pangad karmistasid laenutingimusi, kahandas nõudlust uute eluruumide järele ka see, et juba olemasolevate eluruumide pakkumine ületas nõudluse. Ostja on muutunud teadlikumaks — kuigi endiselt on uute eluruumide puhul määrava tähtsusega asukoht ja kvaliteet, on elektri- ja soojusenergia oluline kallinemine suurendanud nõudmisi hoonete energiatõhususele. Vähem tähtis ei ole ka arendaja usaldusväärsus ja nende pakutavad garantiid. Elamuehitusturu nõudlust kajastab uute eluruumide rajamiseks antud ehituslubade arv. 2009. aastal anti ehitusluba ligi 2100 eluruumi ehitamiseks — 2,6 korda vähem kui aasta varem ja rohkem kui kuus korda vähem kui rekordilisel 2006. aastal. Uusi arendustöid tehti vähe, eriti korterelamute puhul.

Elamuehitusturg on languses ka enamikus Euroopa Liidu (EL) riikides, USA-s ja Jaapanis.[a] USA-s hakkas ehitusloa saanud eluruumide arv järsult vähenema 2006. aastal, enamikus Euroopa riikides ja Jaapanis 2007. aastal. 2009. aastal olid varasema aastaga võrreldes suurimas languses Eesti (-62%), Bulgaaria (-58%), Leedu (-53%) ja Hispaania (-51%). EL-is keskmiselt vähenes ehitusloa saanud eluruumide arv ligi neljandiku võrra, USA-s 39% ja Jaapanis 28%. EL-i riikidest olid Saksamaa ja Soome ainsad, kus elamuehitus veidi kasvas.

2009. aastal oli valminud eluruumide arv tagasihoidlik. Ehitisregistri andmetel lubati 2009. aastal kasutusse 3026 uut eluruumi — ligi poole vähem kui 2008. aastal. Sama palju uusi eluruume valmis ka 2004. aastal. Kuigi ka 2009. aastal asus suurem osa valminud eluruumidest korterelamutes ja iga teine neist oli kahe- või kolmetoaline, on eelistused elamu tüübi ja tubade arvu suhtes muutunud. Alates 2008. aastast on kortermajades asuvate eluruumide osatähtsus järjest vähenenud. 2009. aastal vähenes enim (46%) 3–5-korruseliste kortermajade ehk viimase kümnendi eelistatuima kortermajatüübi eluruumide osatähtsus. Ühepereelamute osatähtsus aga on suurenenud ja see on suurendanud ka eluruumi keskmist pinda. 2009. aastal valminud eluruumi keskmine pind oli 101 ruutmeetrit ehk 14 ruutmeetri võrru suurem kui aasta varem. Enim valmis uusi eluruume Tallinnas, järgnesid Tallinna lähiümbruse vallad ja Tartu linn.

Mitteeluhoonetest valmis 2009. aastal kõige rohkem uusi kaubandus-, põllu-, kala-, jahi- ja metsamajandus- ning tööstushooneid. 2008. aastaga võrreldes oli väiksem nii kasutusse lubatud mitteeluhoonete pind kui ka kubatuur. Viimastel aastatel on enim lisandunud uut kaubandus-, tööstus- ja büroopinda.

Baltimaade elamuehituses on alates 1995. aastast kõige stabiilsem olnud Leedu. Eestis ja Lätis hakkas uute eluruumide arv vähenema 2008. aastal ning 2009. aastal jõudis langusesse ka Leedu elamuehitusturg. Praeguseks on Eesti elamuehitus oma aastaid püsinud edumaa lõunanaabrite ees kaotanud. Eestis valmis 2009. aastal 2,3 uut eluruumi 1000 elaniku kohta — Lätis[b] 1,8 ja Leedus[c] 2,8.

CONSTRUCTION

Reet Nestor, Merike Sinisaar

Overview

The chapter presents statistics on construction enterprises during 2005–2008. Data on dwelling completions and new non-residential buildings as well as building permits granted in 2005–2009 have been presented.

***In 2008 the falling trend in construction deepened.** Due to the economic recession and low level of real estate market the orders and construction volume of construction enterprises decreased. As result the employment of construction enterprises declined, tight competition of enterprises increased and construction prices fell. The growth rate of construction prices decreased almost four times compared to the previous year. Compared to 2007, the construction price index increased only 3.4% on average, a year earlier 12.7%. The steep decrease of construction prices was influenced by the deceleration of rise in prices of all components (labour force, building machines and materials), but mainly by the decrease in the labour costs over five times.*

The establishment of construction enterprises continued also in 2008, although economic growth had turned to decline. About 500 enterprises more than a year before operated in construction. Newly born enterprises were mostly micro-enterprises with less than 10 persons employed. Construction has been one of the most successful economic activities in establishing new work places during last

[a] Eurostati andmed.
[b] Läti Statistika keskbüroo andmed.
[c] Leedu Statistikaameti andmed.

years, but in 2008 employment in construction sector decreased. Over 4,500 persons less were employed in construction compared to the previous year.

In 2008, the revenue from construction activities of construction enterprises amounted to 64 billion kroons, in comparison with 2007 almost 5 billion kroons (by 7%) less. The decline was mainly caused by the decrease in the demand on new dwellings. Also, the decrease in investment activity against the background of general economic downturn influenced negatively the development of construction market. The decrease in domestic demand has increased construction outside Estonia. The revenue from construction activities in foreign countries accounted for over 8% of total construction activities (5.4 billion kroons). Compared to 2007, the sales of construction activities in foreign countries increased by 27%.

The growth in construction production, which was 11% at constant prices in 2007 compared to the previous year, decelerated in 2008 and turned to the fall. Construction production in Estonia amounted to the value of almost 38 billion kroons — at constant prices 16% less than a year ago. Non-residential buildings accounted for the biggest share — over a half of the total construction production. In comparison with 2007 the construction of non-residential buildings decreased by 9% at constant prices. Only the construction of cultural, sports and entertainment, also educational and health service buildings increased compared to 2007. The slowdown in construction of dwellings caused the decline in construction work. The proportion of residential buildings in construction production decreased to 15% in 2008; two years earlier it was 28%. The construction of residential buildings amounted to 5.6 billion kroons, showing a decrease by nearly a half compared to the previous year. The volumes of residential buildings in 2008 were also smaller than in 2005. Tight loan conditions of banks and weakening of inhabitants' certainty restricted their possibilities to improve the living conditions and decreased orders on construction of residential buildings. The construction of civil engineering production accounted for a third in construction production. In comparison with 2007 the construction of civil engineering decreased by 2% at constant prices. The proportion of roads, streets and other constructions for transport services accounted for almost a half, installation of pipelines, communication and electricity lines for a third of construction.

The decline on the dwelling construction market continued also in 2009*. The demand for new dwellings decreased also due to a wait-and-see attitude of buyers and to restricted loan terms as well as due to the offers exceeding the demand for already existing dwellings. Compared to previous years the client has become wiser. Although the location and quality of dwellings has remained the most significant, the remarkable increase in energy prices has increased the requirements for energy efficiency of buildings. Less significant is not the reliability of developers and the guarantees suggested by them. The number of building permits granted for construction of dwellings shows the demand for new dwellings. In 2009, building permits were granted for the construction of nearly 2,100 dwellings — 2.6 times less than a year ago and more than six times less than in record-high 2006. A few new development projects were started, especially with regard to blocks of flats.*

The dwelling construction market is declining in most of the European Union Member States as well as in the United States and Japan.[a] In 2006, the dwelling construction market in the US started to decrease, the same happened in the majority of European countries and Japan in 2007. In 2009 compared to 2008, the decline was the biggest in Estonia (-62%), Bulgaria (-58%), Lithuania (-53%) and Spain (-51%). As an average of the EU-27 the number of building permits granted for dwelling construction decreased about a fourth, in the US 39% and in Japan 28%. Among the EU countries only in Germany and Finland the dwelling construction slightly grew.

The number of dwelling completions was small in 2009*. According to the data of the Register of Construction Works, in 2009 the number of dwelling completions amounted to 3,026 — about a half less than in 2008. The same number of dwellings was completed also in 2004. Although also in 2009, the largest share of completed dwellings was situated in blocks of flats and every second dwelling had two or three rooms, the priorities with regard to type of dwelling and number of rooms had changed. Since 2008, the share of dwellings situated in blocks of flats has continually decreased. In 2009, the share of dwellings situated in 3–5 storeyed blocks of flats, which was the*

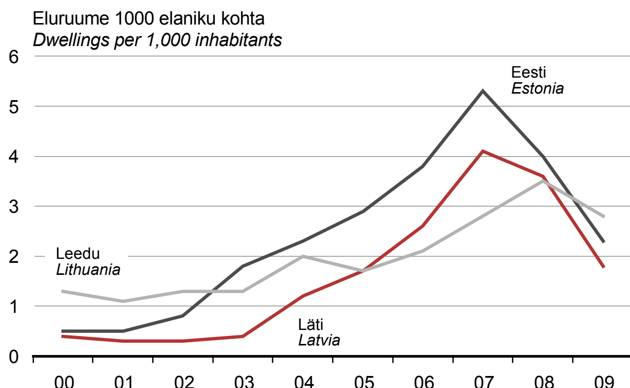
[a] *Data of Eurostat.*

most popular type of building of the last decade, decreased the most (46%). But the share of one-family houses has increased and the average floor area per dwelling has also increased. In 2009, the average floor area of completed dwellings was 101 square metres or 14 square metres larger than in the previous year. The majority of completed dwellings were situated in Tallinn, the neighbouring rural municipalities of Tallinn and in Tartu city.

With regard to non-residential buildings, in 2009, the majority of completed buildings were commercial and agriculture, forestry, fishing and hunting and industrial buildings. Compared to 2008, the useful floor area as well as the cubic capacity of completed non-residential buildings decreased. During the last years, the floor area of commercial, industrial and office buildings has increased the most.

***Among the Baltic States, since 1995, the dwelling construction has been most stable in Lithuania.** In Estonia and Latvia the dwelling construction started to decrease in 2008, in Lithuania one year later. Considering the population number, Estonia has lost a lead continuing for years in dwelling construction over Latvia and Lithuania. 2.3 new dwellings per 1,000 inhabitants were built in Estonia in 2009 — in Latvia[b] and Lithuania[c] — 1.8 and 2.8, respectively.*

Joonis 1. Uued eluruumid Balti riikides, 2000–2009
Figure 1. Dwelling completions in the Baltic states, 2000–2009

Tabel 1. Ehitustööd, 2005–2008
Table 1. Construction activities, 2005–2008
(jooksevhinnad, miljonit krooni — *current prices, million kroons*)

	2005	2006	2007	2008	
Ehitusettevõtete ehitustööd	41 289	54 698	68 987	64 180	*Construction enterprises' construction activities*
Eestis	38 958	52 292	64 742	58 787	*in Estonia*
välisriikides	2 331	2 406	4 245	5 393	*in foreign countries*
Ehitustoimlate ehitustööd	290	284	315	384	*Construction activities of construction establishments*
Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd	24 277	34 562	43 147	37 511	*Construction production in Estonia*
Ehitusmahuindeks (2005 = 100), %	100	129	143	120	*Construction volume index (2005 = 100), %*
Ehitusmahuindeksi muutus eelmise aastaga võrreldes, %	..	29	11	-16	*Change in construction volume index over the previous year, %*

[b] *Data of the Central Statistical Bureau of Latvia.*
[c] *Data of Statistics Lithuania.*

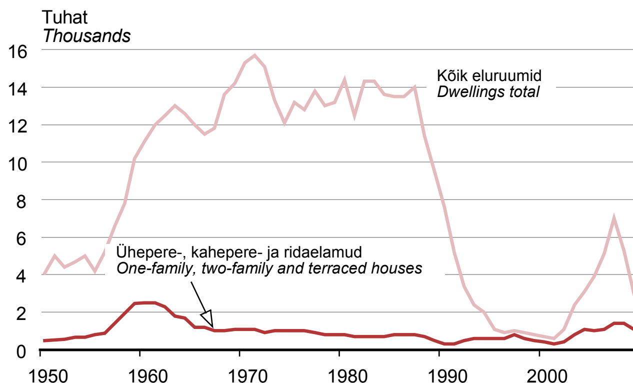
Tabel 2. Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd ehitise tüübi järgi, 2005–2008
Table 2. Construction production in Estonia by type of construction, 2005–2008
(jooksevhinnad, miljonit krooni — *current prices, million kroons*)

Ehitise tüüp	2005	2006	2007	2008	*Type of construction*
Kõik ehitustööd	24 277	34 562	43 147	37 511	*Total construction activities*
remont	11 927	16 691	20 970	19 207	*repair work*
Eluhooned					***Residential buildings***
Ühe- ja kahepereelamud	1 262	2 127	2 702	1 766	*One- and two-family houses*
Ridaelamud	281	794	662	438	*Terraced houses*
Korterelamud	4 000	6 551	6 455	3 017	*Blocks of flats*
Sotsiaalhoolekande-asutused ja majad ajutiseks elamiseks	232	263	501	397	*Social welfare institutions and premises for temporary accommodation*
KOKKU	5 775	9 735	10 320	5 619	*TOTAL*
remont	2 245	3 022	3 990	2 782	*repair work*
Mitteeluhooned					***Non-residential buildings***
Büroohooned	585	1 122	1 404	805	*Office buildings*
Kaubandus- ja teenindushooned	1 807	2 473	4 263	3 556	*Commercial and service buildings*
Hotellid ning samalaadsed majutus- ja toitlustushooned	1 109	1 972	3 655	3 326	*Hotels and similar buildings for accommodation and catering services*
Transpordi- ja sidehooned	349	291	721	512	*Transport and communication buildings*
Tööstus- ja laohooned	2 462	4 151	4 490	4 612	*Industrial buildings and warehouses*
Meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- jm ühiskondlikud hooned	2 205	2 306	2 930	3 666	*Public entertainment, educational, hospital and institutional care buildings*
Muud mitteeluhooned	1 235	1 561	2 783	2 613	*Other non-residential buildings*
KOKKU	9 751	13 876	20 247	19 089	*TOTAL*
remont	4 696	6 859	9 215	8 626	*repair work*
Rajatised					***Civil engineering works***
Torujuhtmed, side- ja elektriliinid	3 464	3 627	3 912	4 743	*Pipelines, communication and electricity lines*
Heitvee- ja jäätmekäitlusrajatised	518	643	881	788	*Constructions for sewerage and waste treatment*
Transpordi-rajatised	3 732	5 385	6 176	5 534	*Roads, streets and other constructions for transport services*
Muud rajatised	1 037	1 296	1 612	1 738	*Other civil engineering works*
KOKKU	8 751	10 951	12 581	12 803	*TOTAL*
remont	4 985	6 810	7 766	7 799	*repair work*

Tabel 3. Kasutusse lubatud eluruumid, 2005–2009
Table 3. Dwelling completions, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Arv 1000 inimese kohta	2,9	3,8	5,3	4,0	2,3	*Number per 1000 inhabitants*
Pind 1000 inimese kohta, m²	241,9	291,8	422,4	341,9	227,6	*Floor area per 1000 inhabitants, m²*
Keskmine suurus, m²	82,9	77,3	80,1	86,5	100,7	*Average floor area, m²*

Joonis 2. Ehitatud eluruumid, 1950–2009
Figure 2. Construction of new dwellings, 1950–2009

Tabel 4. Kasutusse lubatud eluruumid elamu tüübi järgi, 2005–2009
Table 4. Dwelling completions by type of residential building, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Ühepereelamud	790	760	904	932	850	*One-family houses*
Kahepereelamud	145	170	254	199	176	*Two-family houses*
Ridaelamud	84	168	254	253	96	*Terraced houses*
Korterelamud						*Blocks of flats*
1–2-korruselised	185	251	263	348	165	*1–2-storeyed*
3–5-korruselised	1 645	3 180	3 421	1 862	575	*3–5-storeyed*
6–8-korruselised	1 022	463	1 659	1 348	1 096	*6–8-storeyed*
vähemalt 9-korruselised	57	76	318	358	68	*At least 9-storeyed*
KOKKU	3 928	5 068	7 073	5 300	3 026	*TOTAL*

Tabel 5. Kasutusse lubatud eluruumide pind elamu tüübi järgi, 2005–2009
Table 5. Floor area of dwelling completions by type of residential building, 2005–2009
(tuhat ruutmeetrit — *thousand m²*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Ühepereelamud	120,5	118,9	146,4	153,6	149,2	*One-family houses*
Kahepereelamud	18,4	21,5	34,4	27,0	25,7	*Two-family houses*
Ridaelamud	10,2	19,2	29,5	30,0	12,5	*Terraced houses*
Korterelamud						*Blocks of flats*
1–2-korruselised	11,2	16,1	17,9	24,4	9,8	*1–2-storeyed*
3–5-korruselised	102,8	183,3	217,4	117,6	37,6	*3–5-storeyed*
6–8-korruselised	59,3	29,1	103,6	79,7	65,4	*6–8-storeyed*
vähemalt 9-korruselised	3,1	3,9	17,5	26,1	4,8	*At least 9-storeyed*
KOKKU	325,6	392,0	566,7	458,4	305,0	*TOTAL*

Tabel 6. Kasutusse lubatud eluruumid tubade arvu, asukoha, omaniku ja tehnovarustuse järgi, 2005–2009
Table 6. Dwelling completions by number of rooms, by location, by owner and by facilities, 2005–2009
(protsenti — *percentages*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Tubade arv						***Number of rooms***
1 tuba	10	14	11	12	11	*1 room and kitchen*
2 tuba	39	36	36	33	28	*2 rooms and kitchen*
3 tuba	25	26	27	24	23	*3 rooms and kitchen*
4 tuba	14	15	16	18	19	*4 rooms and kitchen*
5 tuba	7	6	7	9	12	*5 rooms and kitchen*
Vähemalt 6 tuba	5	3	3	4	7	*At least 6 rooms and kitchen*
Asukoht						***Location***
Linn ja vallasisene linn	67	66	64	74	62	*Urban area*
Alev, alevik ja küla	33	34	36	26	38	*Rural area*
Omanik						***Owner***
Kohalik omavalitsus	0	4	0	0	4	*Local govement*
Eraisik	39	40	35	36	47	*Private person*
Muu	61	56	65	74	49	*Other*
Tehnovarustus						***Facilities***
Veevärk	98	99	99	99	99	*Water supply system*
Keskküte	94	96	97	97	96	*Central heating*
Vann (dušš) ja/või saun	98	98	99	99	98	*Fixed bath, shower and/or sauna*
Kasutusse lubatud eluruumide arv	3 928	5 068	7 073	5 300	3 026	*Number of dwelling completions*

Tabel 7. Ehitusloa saanud eluruumid, 2005–2009
Table 7. Building permits granted for construction of dwellings, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Arv	9 151	12 863	8 925	5 468	2 081	*Number*
Pind, tuhat m²	918,7	1 311,1	1 004,4	608,1	273,8	*Floor area, thousand m²*
Keskmine suurus, m²	100,4	101,9	112,5	111,2	131,6	*Average floor area, m²*

Tabel 8. Kasutusse lubatud mitteeluhooned, 2005–2009
Table 8. Non-residential building completions, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Arv	1 282	1 570	1 095	993	964	*Number*
Kasulik pind, tuhat m²	743,9	896,6	920,8	1 004,6	797,8	*Useful floor area, thousand m²*
Kubatuur, tuhat m³	4 365,9	5 797,7	5 945,1	6 140,4	4 805,8	*Cubic capacity, thousand m³*

Tabel 9. Ehitusloa saanud mitteeluhooned, 2005–2009
Table 9. Building permits granted for construction of non-residential buildings, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Arv	2 417	2 592	2 554	3 062	2 760	*Number*
Kasulik pind, tuhat m²	976,5	1 185,2	1 318,7	1 303,7	817,4	*Useful floor area, thousand m²*
Kubatuur, tuhat m³	6 459,8	7 411,6	8 166,5	8 168,3	5 013,0	*Cubic capacity, thousand m³*

Metoodika

Ehitusstatistika iseloomustab kõiki Eestis tegutsevaid ehitusettevõtteid.

Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori EMTAK 2008 järgi on ehitus (jagu F). Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga erasektori äriühinguid. Erasektorisse kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 tööga hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalised näitajad on esitatud jooksevhindades. Eri aastatel omal jõul Eestis tehtud ehitustööde maksumust aitab võrrelda ehitusmahuindeks.

Eluruumide ja mitteeluhoonete arvu ning struktuuri andmed on aastatel 1995–2002 saadud ehitusregistrist, alates 2003. aastast ehitus- ja hooneregistri baasil loodud ehitisregistrist.

Ehitusstatistika ja ehitisregistrist saadud andmete võrdlemisel tuleb arvestada järgmist:

- ehitisregistri andmed kajastavad peale ehitusettevõtete ehitatud hoonete ka eraisikute ehitatud hooneid;
- ligi 50% ehitusettevõtete tehtud ehitustöödest on remonttööd. Ehitisregistri andmed hõlmavad ainult uusehitust.

Methodology

Construction statistics cover all construction enterprises operating in Estonia.

The population of survey consists of economically active construction enterprises. Enterprises have been classified according to the construction activity (section F) of the Estonian Classification of Economic Activities EMTAK 2008. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed totally. Small private enterprises (1–19 persons employed) are sampled. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

The financial data in tables are given at current prices. To compare the construction activities sales in Estonia in different years, the construction volume index is used.

The data on the number and structure of building completions for 1995–2002 have been received from the Construction Register. Since 2003, the data are received from the Register of Construction Works established on the basis of Construction Register and Building Register.

When comparing construction statistics with the data of the Register of Construction Works, the following should be taken into account:

- *the data of the Register of Construction Works include, in addition to buildings built by construction enterprises, also those built by private persons;*
- *repair work accounts for around 50% of the construction undertaken by construction enterprises. The data received from the Register of Construction Works represent only new construction.*

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1–4/2009. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2010*. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

ELAMUMAJANDUS

Marin Randoja

Ülevaade

Peatükis on esitatud 2006.–2010. aasta elamufondi statistikat (andmed on aasta alguse seisuga).

2010. aasta alguses oli Eestis 653 560 eluruumi — avalikus sektoris 26 140 ja erasektoris 627 420. Eluruumide teadaolev pind oli kokku 40,1 miljonit ruutmeetrit.

Eluruumide jaotus asukoha järgi ei ole vaadeldud aastatel eriti muutunud — linnas on eluruume peaaegu kaks korda rohkem kui maal. 2010. aasta alguses asus maal 223 720 ja linnas 429 850 eluruumi. Kui 2008. aastal maal kasutusele võetud uute eluruumide osatähtsus väheneS (2008. aastal asus neljandik uutest eluruumidest maal), siis 2009. aasta jooksul oli seal kasutusse lubatud eluruumide osatähtsus viimaste aastate suurim — 38%.

2010. aasta alguses oli elaniku kohta 29,9 ruutmeetrit pinda ja 1000 elaniku kohta oli 488 eluruumi. Eluruumi keskmine pind elaniku kohta ja eluruumide arv 1000 elaniku kohta on aasta-aastalt suurenenud, seega on elamistingimused pidevalt paranenud. See on tingitud eluruumide arvu kasvust ja teataval määral ka järjest vähenevast rahvaarvust. Võrreldes 2006. aastaga on eluruumi keskmine pind praeguseks suurenenud 5% ja eluruumide arv 4%. Võrreldes 2009. aastaga on kasv olnud vastavalt 0,8% ja 0,5%.

Kui varasematel aastatel oli eluruumide arvu kasv kiire, siis kahe viimase aasta jooksul on kasv märgatavalt aeglustunud. 2009. aasta jooksul kasutusse lubatud eluruumide arv oli vaadeldud aastate väikseim — juurde tuli 3000 uut eluruumi. Võrreldes 2008. aastaga vähenes kasutusele võetud eluruumide arv 43%. Vaadeldud perioodi tipptulemusest (2007. aastal lisandus 7100 eluruumi) oli 2009. aasta näitaja üle kahe korra väiksem.

Ka Lätis ja Leedus on eluruumide kasutuselevõtt märgatavalt vähenenud. Võrreldes 2008. aastaga oli langus kõige suurem Lätis[a] — seal vähenes uute eluruumide arv 49%. Kõige stabiilsem on eluruumide kasutuselevõtt olnud Leedus[b], kus 2009. aastal lisandunud eluruumide arv oli 27% väiksem kui aasta varem. Uute eluruumide osatähtsus riigi eluruumide koguarvus on endiselt kõige suurem Eestis — 2009. aastal olid uued eluruumid 0,5% kõigist eluruumidest. Arvuliselt on uusi eluruume kõige rohkem Leedus, kus 2009. aastal lubati kasutusse 6000 eluruumi.

Endiselt on suurem osa eluruumidest kahetoalised (36%) ja kolmetoalised (31%). Uute eluruumide kasutuselevõtt kahanes 2009. aastal siiski kõigi eluruumitüüpide puhul. Uusi kahetoalisi kortereid võeti kasutusele üle kahe korra, ühetoalisi 48%, kolmetoalisi 46% ja vähemalt neljatoalisi 30% vähem kui 2008. aastal. Viimaste aastatega võrreldes on enim vähenenud väiksemate eluruumide kasutuselevõtt. Uute alla neljatoaliste eluruumide arv jääb veidi alla isegi 2004. aasta näitajale. Viie- ja enamatoaliste eluruumide kasutuselevõtt on olnud stabiilsem — selles suuruses uute eluruumide arv oli 2009. aastal väiksem vaid 2007. ja 2008. aasta vastavatest näitajatest.

HOUSING

Marin Randoja

Overview

This chapter provides statistics on dwelling stock for the years 2006–2010 (data are provided as of the beginning of the year).

At the beginning of 2010, the total dwelling stock in Estonia included 653,560 dwellings — 26,140 in public dwelling stock and 627,420 in private dwelling stock. The known total floor area of dwellings was 40.1 million square metres.

During the years under observation, the distribution of dwellings by location has been more or less stable: there are twice as many dwellings situated in urban areas as in rural areas. At the beginning of 2010, 223,720 dwellings were situated in rural and 429,850 dwellings in urban areas. In 2008, the

[a] Läti statistikaamet.
[b] Leedu statistikaamet.

share of new dwellings in rural areas decreased; only one fourth of new dwellings were taken into use in rural areas. However, in 2009 the proportion of rural dwellings was the highest of recent years — 38%.

At the beginning of 2010, the floor area per inhabitant was 29.9 square metres, and the number of dwellings per 1,000 inhabitants was 488. *An increase in the average floor area per inhabitant and in the number of dwellings per 1,000 inhabitants refers to the improvement in living conditions. The reason thereof is the increase in the number of dwellings and to some extent also the continually decreasing number of population. Compared to 2006, the average floor area of dwellings has increased by 5% and the number of dwellings by 4%. Compared to 2009, the increase has been 0.8% and 0.5%, respectively.*

In the last two years, the rapid growth in the number of dwellings during earlier years has slowed down considerably. During the years of observation, the amount of new dwellings taken into use in 2009 was the smallest — 3,000 new dwellings were taken into use. Compared to 2008, the number of new dwellings decreased by 43%. The indicator concerning 2009 is two times smaller than the best outcome in 2007, when 7,100 new dwellings were taken into use.

Dwellings taken into use in Latvia and Lithuania have also noticeably decreased in number. The decrease has been the largest in Latvia[a], where the number of new dwellings has decreased by 49%. In Lithuania[b], the number of new dwellings has been more stable; compared to 2008, the usage of new dwellings decreased by 27% in 2009. But, the percentage of new inhabited dwellings in the total number of dwellings of the state is continually the largest in Estonia — 0.5% of the total number of dwellings in 2009. The number of new dwellings is the largest in Lithuania, where 6,000 new dwellings were taken into use in 2009.

As earlier, the majority of dwellings have two (36%) or three rooms (31%). *Despite the number of rooms, the number of all types of new dwellings taken into use decreased in 2009. Compared to 2008, the number of new 2-room dwellings taken into use decreased more than two times, the number of 3-room dwellings taken into use — by 46%, that of one-room dwellings — by 48%, and the number of new dwellings with at least four rooms decreased by 30%. Compared to the last two years, the number of smaller dwellings has decreased the most. The number of new dwellings with less than four rooms is even smaller than that in 2004. However, the number of new dwellings with five or more rooms has been more stable — the number of new dwellings in 2009 is smaller only than the corresponding indicators in 2007 and 2008.*

[a] *Central Statistical Bureau of Latvia.*

[b] *Statistics Lithuania.*

Tabel 1. Eluruumid asukoha järgi, 2006–2010

Table 1. Dwellings by location, 2006–2010

(aasta alguses — *at the beginning of the year*)

Asukoht	2006	2007	2008	2009	2010	*Location*
Linn	416 190	419 530	424 060	427 980	429 850	*Urban area*
Maapiirkond	216 930	218 650	221 190	222 570	223 720	*Rural area*
KOKKU	633 110	638 180	645 250	650 550	653 560	*TOTAL*

Tabel 2. Elamufond, 2006–2010

Table 2. Dwelling stock, 2006–2010

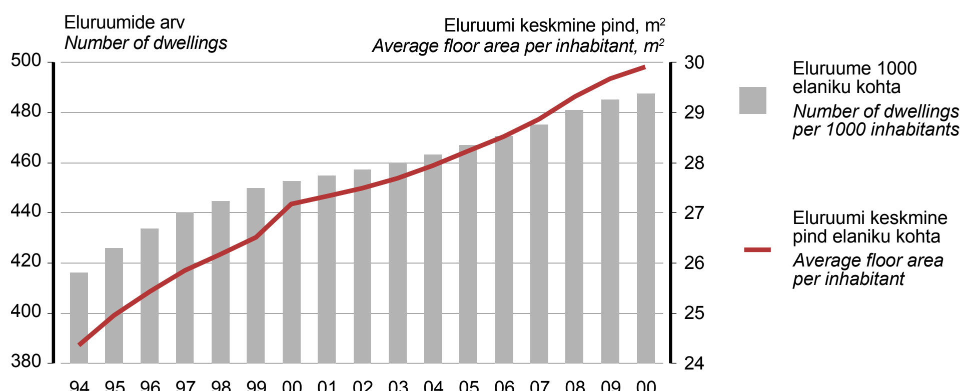
(aasta alguses — *at the beginning of the year*)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Eluruumid	633 110	638 180	645 250	650 550	653 560	*Dwellings*
Eluruume 1000 elaniku kohta	471	475	481	485	488[a]	*Dwellings per 1000 inhabitants*
Eluruumide pind, tuhat m²	38 370	38 760	39 320	39 780	40 090	*Floor area, thousand m²*
Eluruumi keskmine pind elaniku kohta, m²	28,5	28,9	29,3	29,7	29,9	*Average floor area per inhabitant, m²*

[a] Arvutustes on kasutatud 2010. aasta alguse hinnangulist rahvaarvu.

[a] *In calculations the estimate population data as at the beginning of 2010 have been used.*

Joonis 1. Eluruumide arv 1000 elaniku kohta ja keskmine pind elaniku kohta, 1994–2010
Figure 1. Number of dwellings per 1000 inhabitants and average floor area per inhabitant, 1994–2010

Tabel 3. Eluruumid omaniku järgi, 2006–2010
Table 3. Dwellings by type of ownership, 2006–2010
(aasta alguses — *at the beginning of the year*)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Erasektor	607 790	612 650	619 440	624 530	627 420	*Private dwelling stock*
Avalik sektor						*Public dwelling stock*
riik	6 330	6 380	6 450	6 510	6 540	*state*
kohalik omavalitsus	18 990	19 150	19 360	19 520	19 610	*local government*
KOKKU	633 110	638 180	645 250	650 550	653 560	*TOTAL*

Tabel 4. Eluruumide pind omaniku järgi, 2006–2010
Table 4. Floor area of dwellings by type of ownership, 2006–2010
(aasta alguses, tuhat ruutmeetrit — *at the beginning of the year, thousand square metres*)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Erasektor	37 300	37 680	38 230	38 680	38 970	*Private dwelling stock*
Avalik sektor						*Public dwelling stock*
riik	180	180	180	180	180	*state*
kohalik omavalitsus	890	900	910	920	930	*local government*
KOKKU	38 370	38 760	39 320	39 780	40 090	*TOTAL*

Tabel 5. Eluruumid ehitamisaasta järgi, 2006–2010
Table 5. Dwellings by period of construction, 2006–2010
(aasta alguses — at the beginning of the year)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Enne 1919	59 550	60 030	60 690	61 190	61 480	*Before 1919*
1919–1945	90 130	90 850	91 860	92 610	93 040	*1919–1945*
1946–1960	65 180	65 700	66 430	66 970	67 280	*1946–1960*
1961–1970	124 880	125 880	127 270	128 320	128 910	*1961–1970*
1971–1980	135 790	136 880	138 400	139 540	140 180	*1971–1980*
1981–1990	124 120	125 110	126 500	127 540	128 130	*1981–1990*
1991–1995	17 810	17 960	18 160	18 310	18 390	*1991–1995*
1996 ja hiljem	7 340	7 400	7 480	7 540	7 580	*1996 and later*
Ehitus pooleli	8 310	8 370	8 470	8 540	8 580	*Under construction*
KOKKU	633 110	638 180	645 250	650 550	653 560	*TOTAL*

Tabel 6. Eluruumid tubade arvu järgi, 2006–2010
Table 6. Dwellings by number of rooms, 2006–2010
(aasta alguses — *at the beginning of the year*)

	2006	2007	2008	2009	2010	
1 tuba	94 730	95 440	96 220	96 860	97 190	*1 room and kitchen*
2 tuba	228 040	229 860	232 410	234 160	235 000	*2 rooms and kitchen*
3 tuba	195 010	196 320	198 230	199 500	200 200	*3 rooms and kitchen*
4 tuba	72 930	73 700	74 830	75 780	76 350	*4 rooms and kitchen*
5 tuba	27 610	27 910	28 410	28 880	29 240	*5 rooms and kitchen*
Vähemalt 6 tuba	14 790	14 950	15 160	15 370	15 580	*At least 6 rooms and kitchen*
KOKKU	633 110	638 180	645 250	650 550	653 560	*TOTAL*

Metoodika

Kuni 1. jaanuarini 2001 küsitleti kõiki riigi- ja munitsipaaleluruume omavaid või haldavaid/hooldavaid ettevõtteid ja asutusi, eluruume omavaid või haldavaid/hooldavaid eraõiguslikke juriidilisi isikuid ning korteri- ja elamuühistuid.

Füüsilistele isikutele kuuluvate ühepereelamute, kahepere- ja ridaelamusektsioonide andmeid ei kogutud. Nende eluruumide andmed olid arvestuslikud. Arvestuse aluseks olid eelmiste aastate näitajad ja aasta jooksul kasutusse lubatud eluruumide andmed.

Alates 1. jaanuarist 2001 kasutatakse elamufondi andmebaasina 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemusi, millele on lisatud aasta jooksul kasutusse lubatud eluruumide arv (ehitisregistri andmetel).

Tabelites, mis kajastavad eluruume omaniku liigi järgi, on 2006.–2010. aasta era- ja avaliku sektori andmed leitud 2001. aasta jaotuse alusel. Tabelis „Eluruumid ehitamisaasta järgi” on 2006.–2010. aasta andmete aluseks 2000. aasta jaotus.

Methodology

Until 1 January 2001, all enterprises and institutions who owned or managed/maintained state or municipal dwellings, all legal persons in private law who owned or managed/maintained dwellings, and dwelling and apartment associations were completely enumerated.

Data were not collected about one-family houses, sections of two-family or terraced houses owned by natural persons. Data about these dwellings were estimated on the basis of the number of dwellings in previous years and data on dwellings completed during the year.

Starting from 1 January 2001, data about dwelling stock are based on the results of the 2000 Population and Housing Census which are supplemented by the number of dwellings completed during the year (data received from the Register of Construction Works).

In the tables covering dwellings by type of ownership, the data for private and public dwelling stocks for the years 2006–2010 are based on the distribution of the year 2001. In the table Dwellings by Period of Construction, the data for the years 2006–2010 are based on the distribution of the year 2000.

KINNISVARA

Olga Smirnova

Ülevaade

2009. aastal tehti 26 550 kinnisvara ostu-müügitehingut koguväärtusega 18 miljardit krooni. Tehinguid oli 23% vähem ja tehingute koguväärtus 47% väiksem kui 2008. aastal. Enim vähenes korterite ostu-müügitehingute arv ja koguväärtus (vastavalt 31% ja 55%).

2009. aastal valitses kinnisvaraturul langustendents. Aasta lõpp tõi kinnisvaraturule siiski positiivseid muutusi, kui IV kvartalis suurenes kinnisvara ostu-müügitehingute arv 2008. aasta IV kvartaliga võrreldes 13% ja 2009. aasta III kvartaliga võrreldes 30%.

41% ostu-müügitehingutest tehti Tallinna ja Harjumaa objektidega. Nende tehingute väärtus oli 62% ostu-müügitehingute koguväärtusest. Ida-Virumaal tehti 9% kõigist ostu-müügitehingutest ja nende väärtus oli ligi 5% tehingute koguväärtusest. Tartumaal tehti 9% ostu-müügitehingutest ja nende väärtus oli 9% tehingute koguväärtusest. Pärnumaa näitajad olid vastavalt 6% ja 7%. Teiste maakondade tehingute arv hõlmas veidi üle kolmandiku ostu-müügitehingutest ja nende tehingute väärtus ligi viiendiku ostu-müügitehingute koguväärtusest.

Kõige aktiivsemad ostjad olid eraisikud. Nendega tehti 60% kinnisvaratehingutest ja nende tehingute väärtus oli 45% tehingute koguväärtusest. Üle neljandiku ostjatest olid eraõiguslikud juriidilised isikud ja nendega sõlmitud tehingute väärtus oli ligi pool kinnisvaratehingute koguväärtusest. Välismaalased sõlmisid kümnendiku kinnisvaratehingutest ja nende tehingute väärtus oli 7% tehingute koguväärtusest. Teiste ostjatega sõlmitud tehingute osatähtsus oli alla 5% ja nende väärtus 2,5% tehingute koguväärtusest.

2009. aastal oli ligi pool sõlmitud ostu-müügitehingutest seotud korteriomandiga, kolmandik hoonestamata kinnistutega, ligikaudu 12% eluhoonetega ja 8% mitteeluhoonetega.

Ostu-müügitehingu keskmine väärtus langes 2009. aastal alla 700 000 krooni, mis on 31% väiksem kui 2008. aastal. Kirde-Eestis oli ostu-müügitehingu keskmine väärtus ligi poole väiksem kui aasta varem. Lääne-Eestis oli ostu-müügitehingu keskmine väärtus 39% ning Põhja- ja Lõuna-Eestis kummaski ligi kolmandiku võrra väiksem kui aasta varem. Kesk-Eestis näitaja oluliselt ei muutunud.

Kinnisvarabürood vahendavad keskmiselt kümnendiku kinnisvara ostu-müügitehingutest. Sellest hoolimata kajastavad need tehingud kinnisvaraturu trende. Kinnisvarabüroode andmetel langes eluhoonete keskmine ruutmeetri hind 2009. aastal varasema aastaga võrreldes 28%. Tartus ja Pärnus vähenesid hinnad neljandiku ning Tallinnas peaaegu kolmandiku võrra. 2009. aastal olid eluruumide keskmised ruutmeetri hinnad Eestis järgmised: ühetoaline korter 11 900, kahetoaline korter 13 700, kolmetoaline korter 13 900 ja ühepereelamu 9100 krooni ruutmeeter. Aastaga odavnesid ühetoalised korterid 38%, kahetoalised ligi kolmandiku võrra, kolmetoalised 27% ja ühepereelamud neljandiku võrra.

2009. aastal nagu varasematel aastatelgi olid kõige nõutavamad kahetoalised korterid, millega oli seotud ligi 40% kõigist eluruumide ostu-müügitehingutest, kolmetoaliste korteritega tehtud tehingud hõlmasid neljandiku kõigist tehingutest, ühetoaliste tehingud ligi viiendiku ja ühepereelamutega sõlmitud tehingud veidi üle kümnendiku.

Võrreldes 2008. aastaga oli kinnisvarabüroode vahendusel tehtud ostu-müügitehingute arv Eestis 27% väiksem. Tallinnas sõlmiti 16% vähem tehinguid ja eriti märkimisväärselt vähenes tehingute arv Pärnus (46%) ja Tartus (45%). Tehingute väärtus aga oli Eestis 47%, Tallinnas 39%, Pärnus 58% ja Tartus 62% väiksem kui aasta varem.

Aastaga vähenes ostetud-müüdud eluhoonete osatähtsus. Kui kinnisvarabüroode andmetel osteti-müüdi 2008. aastal 40% rohkem eluhooneid kui üüriti, siis 2009. aastal sõlmiti ostu-müügitehinguid juba 16% vähem kui üüritehinguid.

Eluruumi üürimisel jäid eelistused samaks. Peaaegu pooled üürnikud eelistasid kahetoalisi kortereid, neljandik eelistas ühetoalisi, viiendik kolmetoalisi ning vaid 2% Eesti elanikest eelistas ühepereelamuid. Ligi 60% üürikorteritest olid heas seisukorras või uued, kolmandik korteritest rahuldavas seisukorras. 2009. aastal oli kahetoalise korteri keskmine üürihind (kommunaal-teenusteta) Tallinnas 83, Tartus 72 ja Pärnus 50 krooni ruutmeeter. Aasta varem olid üürihinnad vastavalt 115, 100 ja 82 krooni ruutmeeter.

2009. aastal olid büroopindadega tehtud tehingud 56% kõigist kinnisvarabüroode vahendatud mitteeluhoonete ja -ruumide üüritehingutest. Nõudlus kaubandus- ja teeninduspindade ning tootmis- ja laopindade järele oli võrdlemisi sarnane — kummagi puhul sõlmiti ligi viiendik mitteeluhoonete ja -ruumide üüritehingutest. 2009. aastal tunti rahuldavas seisukorras mitteeluhoonete ja -ruumide üürimise vastu vähem huvi kui 2008. aastal — niisuguste tehingute osatähtsus vähenes 39%-st 27%-ni. Samal ajal suurenes 47%-st 67%-ni heas seisukorras ja uute mitteeluhoonete ja -ruumide üüritehingute osatähtsus. 69% mitteeluhoonete ja -ruumide üüritehingutest sõlmiti Tallinnas, 14% Tartus, 5% Pärnus ja vaid 12% mujal Eestis.

REAL ESTATE

Olga Smirnova

Overview

26,550 purchase-sale transactions of real estate with the total value of 18 billion kroons were notarised in 2009. During the year the number of transactions decreased by 23% compared to 2008 and the total value of transactions decreased by 47%. The number and total value of purchase-sale transactions with dwellings decreased the most (31% and 55%, respectively).

***In 2009, a declining trend dominated on the real estate market.** Still, positive changes occurred on the real estate market at the end of the year, when in the 4th quarter the number of purchase-sale transactions increased 13% compared to the 4th quarter of 2008 and 30% compared to the 3rd quarter of 2009.*

41% of the purchase-sale transactions were notarised with the objects located in Tallinn and Harju county. The value of these transactions accounted for 62% of the total value of the purchase-sale transactions. The purchase-sale transactions in Ida-Viru county accounted for 9% of all purchase-sale transactions with almost 5% of the whole value of the total value of the purchase-sale transactions. 9% of the purchase-sale transactions were notarised in Tartu county and their value was 9% of the total value of transactions. The corresponding indicators in Pärnu county were 6% and 7%, respectively. The number of purchase-sale transactions of other counties made up one third of all purchase-sale transactions and their value was almost one fifth of the total value of purchase-sale transactions.

***The most active buyers were private persons.** 60% of all real estate transactions with the value of 45% of the total value of real estate transactions were notarised with them. More than one fourth of buyers were legal persons in private law, the value of transactions concluded with them accounted for almost a half of the total value of real estate transactions. One tenth of transactions were concluded with foreigners and the value of these transactions accounted for 7% of the total value of transactions. The share of transactions concluded with other buyers was less than 5% and their value was 2.5% of the total value of transactions.*

In 2009 almost a half of the total number of purchase-sale transactions were concluded for the transfer of dwellings, one third for unimproved registered immovables, about 12% for residential buildings and 8% for non-residential buildings.

In 2009, the average value of a purchase-sale transaction decreased below 700,000 kroons, which is 31% less compared to the average value in 2008. The average value of a purchase-sale transaction

has decreased remarkably (by about a half) in North-eastern Estonia (46%). In Western Estonia the average value of a purchase-sale transaction decreased by 39%, in Southern and Northern Estonia the respective indicator decreased by almost a third in both regions. In Central Estonia the corresponding indicator did not change significantly.

***Real estate agencies intermediate on an average one tenth of notarised purchase-sale transactions**. Regardless of it, these transactions reflect dominating trends on the real estate market. According the data of real estate agencies the average purchase-sale price of dwellings decreased by 28% in 2009 compared to 2008. In main Estonian cities, like Pärnu and Tartu, the prices decreased by a fourth, in Tallinn — by nearly a third. In 2009 the average price per square metre of a one-roomed apartment in Estonia was 11,900 kroons, of a two-roomed apartment — 13,700 kroons, of a three-roomed apartment — 13,900 kroons and of a one-family dwelling — 9,100 kroons. During the year, the prices of one-roomed apartments decreased by 38%, of two-roomed apartments — by a third, of three-roomed apartments — by 27% and the prices of one-family dwellings decreased by a fourth.*

Traditionally two-roomed apartments were the most demanded, accounting for almost 40% of the purchase-sale transactions of dwellings. Transactions with three-roomed apartments accounted for almost a fourth of the purchase-sale transactions; transactions with one-roomed apartments — about a fifth and one-family dwellings — slightly over a tenth of purchase-sale transactions.

Compared to 2008, the number of transactions intermediated by real estate agencies decreased by 27% in Estonia, in Tallinn the decrease was 16%, the number of transactions decreased most significantly in Pärnu and Tartu — 46% and 45%, respectively. The value of transactions in Estonia decreased by 47%, in Tallinn by 39%, in Pärnu and Tartu — by 58% and 62%, respectively.

***During the year the percentage of purchase-sale transactions with dwellings decreased.** According to the data of real estate agencies, in 2008 the number of purchase-sale transactions with dwellings was 40% larger than the number of renting transactions. In 2009 the number of purchase-sale transactions with dwellings was already 16% smaller than that of renting transactions.*

***The renting preferences remained stable.** Almost a half of renters preferred two-roomed apartments, a fourth — one-roomed apartments, a fifth — three-roomed apartments, and only 2% preferred one-family dwellings. About 60% of apartments were in good condition or new, one third of apartments were in satisfactory condition. In 2009, the average rent (without public utilities) per square metre of a two-roomed apartment in Tallinn was 83 kroons, in Tartu — 72 kroons and in Pärnu — 50 kroons. In 2008, the prices were 115, 100 and 82 kroons, respectively.*

In 2009, transactions for renting office premises accounted for 56% of all transactions with non-residential rooms and buildings intermediated by real estate agencies. The demand for shops and trade centres and for warehouses premises is quite similar — both accounted for about a fifth of renting transactions with non-residential buildings. In 2009 compared to 2008, the demand for non-residential buildings and rooms in satisfactory condition decreased from 39% to 27%. At the same time the percentage of new non-residential buildings and rooms and non-residential buildings and rooms in good condition increased from 47% to 67%. 69% of transactions with non-residential rooms and buildings were concluded in Tallinn, 14% — in Tartu, 5% — in Pärnu, 12% — elsewhere in Estonia.

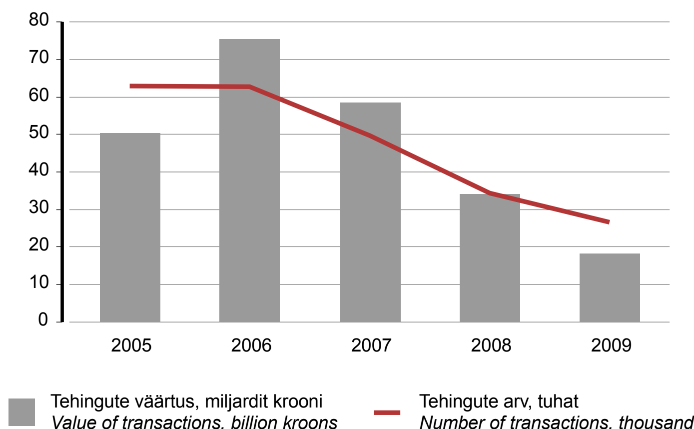
Tabel 1. Notariaalselt tõestatud ostu-müügilepingud, 2005–2009
Table 1. Notarised purchase-sale contracts, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Lepingute arv						***Number of contracts***
Hoonestamata kinnistu[a]	11 721	13 647	12 060	8 982	8 559	*Unimproved registered immovable[a]*
Eluhoonetega hoonestatud kinnistu	9 517	10 070	6 256	4 275	3 138	*Registered immovable with residental buildings*
Eluruumide omand[b]	32 304	33 274	27 915	18 252	12 568	*Ownership of dwellings[b]*
Mitteeluhoonetega (-ruumidega) kinnistu	2 589	3 217	3 233	2 478	2 013	*Registered immovable with non-residential buildings (premises)*
Hoonestusõigus	226	373	324	444	272	*Right to superficies*
Vallasvara[c]	6 548	2 243	…	…	…	*Movable assets[c]*
KOKKU	62 905	62 824	49 788	34 431	26 550	*TOTAL*
Lepingute väärtus, miljonit krooni						***Value, million kroons***
Hoonestamata kinnistu[a]	9 971	17 239	10 372	5 280	3 512	*Unimproved registered immovable[a]*
Eluhoonetega hoonestatud kinnistu	9 350	13 061	8 787	5 265	2 890	*Registered immovable with residental buildings*
Eluruumide omand[b]	21 664	30 617	25 722	14 735	6 678	*Ownership of dwellings[b]*
Mitteeluhoonetega (-ruumidega) kinnistu	6 497	12 873	12 744	7 558	4 648	*Registered immovable with non-residential buildings (premises)*
Hoonestusõigus	753	609	847	1107	385	*Right to superficies*
Vallasvara[c]	2 097	962	…	…	…	*Movable assets[c]*
KOKKU	50 332	75 362	58 472	33 945	18 133	*TOTAL*

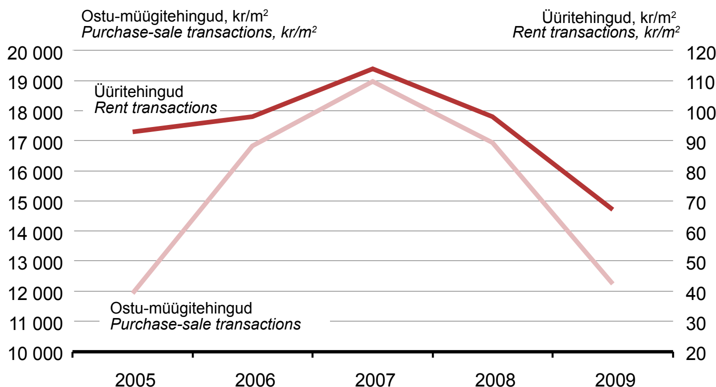
[a] Võib hõlmata eluhoonetega hoonestatud kinnistuid.
[b] Erinevalt peatükkidest „Ehitus” ja „Elamumajandus” on siin eluruumina arvestatud vaid korterit.
[c] 1. märtsil 2006 lõpetati vallasvaraga tehtavad ostu-müügitehingud, seetõttu 1. jaanuarist 2007 vallasvara tehingute andmeid ei koguta.

[a] May include registered immovables with residential buildings.
[b] Differently from the chapters “Construction” and “Housing” the dwelling here bears only the meaning of an apartment.
[c] As of 1 March 2006, purchase-sale transactions with movable assets were ended. Since 1 January 2007, data on movable assets are not collected.

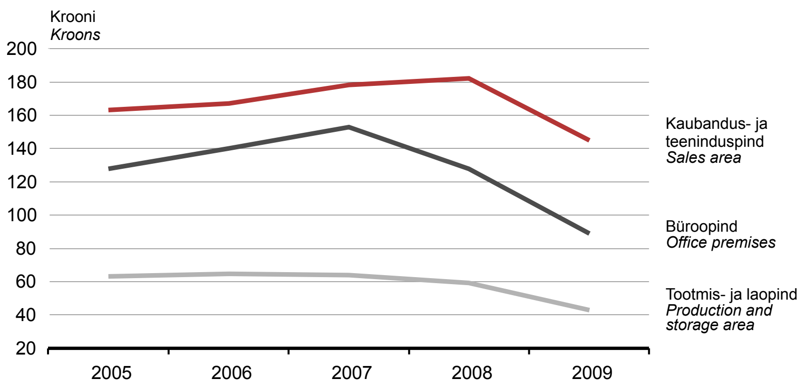
Joonis 1. Notariaalselt tõestatud ostu-müügitehingute arv ja väärtus, 2005–2009
Figure 1. The number and value of notarised purchase-sale transactions, 2005–2009

Joonis 2. Kinnisvarabüroode vahendusel ostetud-müüdud ja üüritud eluhoonete (-ruumide) keskmine ruutmeetri hind (ilma kommunaalteenusteta), 2005–2009
Figure 2. Average purchase-sale and renting price per square metre of dwellings intermediated by real estate agencies (without municipal services), 2005–2009

Joonis 3. Kinnisvarabüroode vahendusel üüritud mitteeluhoonete keskmine ruutmeetri hind Tallinnas, 2005–2009
Figure 3. Average renting prices per square metre of non-residential buildings in Tallinn intermediated by real estate agencies, 2005–2009

Tabel 2. Kinnisvarabüroode vahendusel üüritud korterite keskmine ruutmeetri hind (ilma kommunaalteenusteta) Eestis ja Tallinnas korteritüübi järgi, 2005–2009
Table 2. Average renting price per square metre of apartments intermediated by real estate agencies in Estonia and Tallinn by type of apartment (without municipal services), 2005–2009
(krooni — *kroons*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Eesti						*Estonia*
Ühetoalised	95	94	127	115	75	*One-roomed*
Kahetoalised	91	97	111	100	69	*Two-roomed*
Kolmetoalised	92	104	113	94	63	*Three-roomed*
Tallinn						*Tallinn*
Ühetoalised	113	125	143	129	82	*One-roomed*
Kahetoalised	106	121	134	115	83	*Two-roomed*
Kolmetoalised	108	127	132	108	78	*Three-roomed*

Metoodika

Kinnisvarastatistika põhineb kõikidelt notaritelt ja tegutsevatelt kinnisvarabüroodelt kogutud andmetel.

Andmed kinnisvara ostu-müügitehingute arvu ja väärtuse kohta kogutakse kõikse vaatlusega. Alates 2008. aastast on kinnisvara ostu-müügitehingute riikliku statistika tegemise aluseks Maa-ameti andmed. Varasematel aastatel kogus Statistikaamet andmeid notaritelt.

Andmed vahendatud ostu-müügi- ja renditehingute keskmiste ruutmeetrihindade kohta kogutakse kõikse vaatlusega majanduslikult aktiivsetelt põhitegevusalana kinnisvara ostu, müügi ja üürileandmise vahendamisega tegelevatelt ettevõtetelt ehk kinnisvarabüroodelt.

Methodology

Real estate statistics are based on the data collected from all practising notaries and real estate agencies.

Data about the number and values of the real estate purchase-sale transactions are collected by the total survey. Since 2008 the data of the Estonian Land Board serve as a basis for the production of official statistics on purchase-sale contracts. During the previous years Statistics Estonia collected the data from notaries.

Data about the average prices (rent) per square metre of intermediated purchase-sale and rent transactions are collected by the total survey from active enterprises whose main activity is intermediation of buying and selling and letting of real estate, i.e. real estate agencies.

TRANSPORT

Piret Pukk

Ülevaade

Peatükis on käsitletud 2009. aasta transpordistatistikat, võrreldud seda varasemate aastate omaga ja selgitatud muutusi. Kajastatud on transpordiinfrastruktuuri, transpordivahendite olukorda ja liiklusõnnetusi.

Transport avaldab suurt mõju peaaegu kõigile teistele majandusharudele ja teenindussektorile ning need tegevusalad mõjutavad omakorda tugevasti transporti. Eesti transpordisektorit ei mõjuta ainult kohalikud, vaid ka väljaspool Eestit valitsevad olud. Seda said möödunud aastal üha karmistuva konkurentsi kaudu tunda paljud rahvusvahelisel veondusturul tegutsevad ettevõtted.

Sõitjateveos aastaga olulisi muutusi ei toimunud. Eesti veondusettevõtete teenuseid kasutas ligi 193 miljonit sõitjat, neist 96% riigisisestel vedudel. Linnaliine (s.o linnaliinibusse, tramme ja trolle) kasutas ligi 150 miljonit sõitjat nagu ka aasta varem. Riigisisestel mere- ja raudteevedudel vähenes sõitjate arv vastavalt 6% ja 7% ning bussivedudel (v.a linnaliinidel) 3%. Samal ajal riigisisestel lendudel sõitjate arv hoopis suurenes — 5%. Rahvusvahelistel vedudel oli 7 miljonit sõitjat ehk 5% rohkem kui aasta varem. Rahvusvahelistel merevedudel kasvas sõitjate arv 13%, ent vähenes raudtee-, õhu- ja muu maismaatranspordi puhul vastavalt 40%, 19% ja 12%.

2009. aastal jätkus Eesti veondusettevõtete kaubaveo mahu järsk vähenemine. Veondusettevõtted transportisid 2009. aastal 75 miljonit tonni kaupa ehk 16% vähem kui aasta varem. Maanteel veeti 28 miljonit tonni kaupa ehk 22% vähem kui 2008. aastal. Maanteel veeti vähem kaupa nii riigisisestel kui ka rahvusvahelistel vedudel. Avalikul raudteel veeti 25 miljonit tonni kaupa, millest 69% olid naftatooted. Transiitkaupu veeti avalikul raudteel 21 miljonit tonni ehk 8% enam kui 2008. aastal.

Eesti veondusettevõtete veosekäive oli 2009. aastal kokku 13 miljardit tonnkilomeetrit. Veosekäive vähenes aastaga 13%, eriti valusalt puudutas majanduskriis maanteeveoga tegelevaid ettevõtteid. Riigisiseste vedude veosekäive vähenes ligi kolmandiku võrra, sealhulgas maanteevedudel 36% ja raudteevedudel 21%. Rahvusvaheliste vedude käive oli 84% kogu veosekäibest ja vähenes aastaga 8%. Enim mõjutas rahvusvaheliste vedude vähenemist maanteetransport, mille veosekäive oli ligi viiendiku võrra väiksem kui aasta varem.

Lennukitega sõideti 2009. aastal vähem. Langustrend oli valdav kogu Euroopas. Eesti lennujaamades teenindati ligi 1,4 miljonit lennureisijat — üle veerandi vähem kui 2008. aastal, kui sõitjaid oli ligi 1,9 miljonit. Riigisisestel lendudel aga oli 2009. aastal 3% rohkem sõitjaid. Kaubavedu lennukitega vähenes aastaga poole võrra.

Eesti sadamates lastiti ja lossiti 2009. aastal 38 miljonit tonni kaupa — 6% rohkem kui aasta varem. Kui Euroopa Liidu (EL) sadamate kaubaveo maht vähenes Eurostati andmetel 2008. aastal varasema aastaga võrreldes 0,5%, siis Eesti sadamates vähenes see koguni 19%, mis oli 2008. aastal EL-i liikmesriikide suurim sadamate kaubaveo mahu kahanemine. 2009. aasta aga tõi pöörde paremuse poole — 2009. aastal lastiti Eesti sadamates 2008. aastaga võrreldes 6% ja lossiti 9% rohkem kaupa. Lastitud ja lossitud transiitkaupade kogus suurenes aastaga 16%. Naftatooted olid 65% Eesti sadamate kaudu veetud kaubast. Märkimisväärne osa (81% ehk 20,3 miljonit tonni) veetud naftatoodetest olid nagu ka varasematel aastatel transiitkaubana lastitud naftatooted.

Eesti sadamates teenindatakse üha suuremat arvu merereisijaid. Sadamates peatunud reisilaevu oli 2009. aastal küll viiendiku võrra vähem kui aasta varem, kuid rahvusvaheliste vedudega käis Eesti sadamatest läbi koguni 7,6 miljonit sõitjat — rohkem kui kunagi varem. Ristluslaevadega saabus 416 605 merereisijat ehk samuti rohkem kui varasematel aastatel. Peamistel Eesti-sisestel laevaliinidel oli 2009. aastal 1,9 miljonit sõitjat.

Mootorsõidukite arv liiklusregistris 2009. aastal veidi vähenes. Eesti Riiklikus Autoregistrikeskuses oli 2009. aasta lõpus arvel 545 692 sõiduautot, 81 111 veoautot, 4117 bussi ja 18 626

mootorratast. Võrreldes 2008. aastaga oli vähem nii sõidu- kui ka veoautosid ning ka busse. Mootorrataste arv aga kasvas. Esmaselt registreeritud mootorsõidukite arv on alates 2007. aastast järjest vähenenud. 2009. aastal registreeriti esmaselt vaid 21 037 sõiduautot — üle kahe korra vähem kui 2008. aastal. Tunduvalt vähem registreeriti 2009. aastal ka uusi sõidukeid — vaid 9948 ehk alla poole kõigist esmaselt registreeritud sõiduautodest.

2008. aasta alguses oli kogu EL-is ligi 230 miljonit sõiduautot ehk 464 sõiduautot 1000 elaniku kohta. Eestis oli 2008. aasta alguse seisuga 391 sõiduautot 1000 elaniku kohta ja selle näitajaga jääme maha paljudest naabritest ning ka teistest EL-i riikidest. Luksemburgis oli see näitaja 2008. aastal 665, Itaalias 598, Soomes 485, Leedus 472, Rootsis 464, Lätis 398. Väikseim oli näitaja Rumeenias — 164.

Riiklikus raudteeliiklusregistris oli 2009. aasta lõpus kirjas 306 diiselvedurit, 23 elektri- ja 32 diiselmootorvagunit, 215 reisivagunit ja 18 284 kaubavagunit. Eesti laevaregistris oli 2009. aasta lõpus 118 merelaeva (kogumahutavusega 100 või üle selle) ning 29 siseveelaeva. Laevapereta prahitud laevade registris oli 14 laeva (kogumahutavusega 100 või üle selle). Aastavahetuse seisuga oli Eesti tsiviilõhusõidukite registris arvel 138 õhusõidukit.

Liiklusohvrite arv Eesti teedel on viimase paari aasta jooksul oluliselt vähenenud. Sama võib öelda paljude teiste Euroopa riikide kohta. Maanteeameti liiklusohutusosakonna andmetel oli Eesti teedel 2009. aastal 1506 kannatanutega liiklusõnnetust — 363 õnnetust vähem kui 2008. aastal. Hukkunute arv vähenes 100-ni ja vigastada sai viiendiku võrra vähem inimesi kui aasta varem.

Raudteel registreeriti 2009. aastal 19 õnnetusjuhtumit, milles hukkus 10 ja sai raskelt vigastada 7 inimest. Veeteede Ametis registreeriti Eesti territoriaalmerel ja sisevetes neli laevaõnnetust. Eesti territooriumil juhtus 2009. aastal üks lennuõnnetus. 2009. aastal laeva- ja lennuõnnetustes hukkunuid ei olnud.

TRANSPORT

Piret Pukk

Overview

The chapter provides transport statistics for 2009 in comparison with previous years, explaining also the changes compared to the previous year. The data have been presented also about transport infrastructure, means of transport and traffic accidents.

Transport activity affects practically all the remaining branches of economy and service sector and is strongly influenced by these sectors itself. Transport sector of Estonia is influenced not only by domestic factor but also by circumstances from outside. In 2009 a lot of enterprises involved in international transport market face the increasing competition on the market.

Passenger transport did not change significantly over the year. *In 2009, the number of passengers carried by Estonian transport enterprises was nearly 193 million, of whom 96% were carried in domestic traffic. The urban transport (i.e. buses, and trolley buses) was used by almost 150 million passengers, as much as a year earlier. The domestic sea and rail traffic decreased by 6% and 7%, respectively, and the number of passengers of domestic road transport (excl. urban lines) decreased by 3%. However, the number of passengers on domestic flights increased by 5%. The amount of passengers in international traffic was 7 million, which was 5% more than a year earlier. The number of passengers on international maritime transport rose by 13%, but decreased in international rail, air and road transport by 40%, 19% and 12%, respectively, compared to the previous year.*

The sharp decrease in the freight volume of transport enterprises in Estonia continued in 2009. *In 2009, transport enterprises carried 75 million tonnes of goods, or 16% less than a year earlier. 28 million tonnes of goods were transported by road, which is less than 22% compared to 2008. Goods transported by road decreased both in domestic and international trips. 25 million tonnes of goods were transported by public railway; 69% of which were petroleum products. Transport of goods in transit by public railway totalled 21 million tonnes, 8% more than in 2008.*

In 2009, the freight turnover of transport enterprises in Estonia was 13 billion tonne-kilometres. The freight turnover decreased by 13% compared to 2008 and the economic crisis affected remarkably the road transport enterprises. The freight turnover of domestic traffic decreased by about a third, of which 36% in road and 21% in rail transport. International transport accounted for 84% of the total freight turnover and decreased by 8% during the year. The freight turnover was mainly influenced by road transport in international traffic, where the freight turnover decreased by almost a fifth compared to the previous year.

The number of air passengers decreased in 2009. *The decrease was the predominant trend throughout Europe. In 2009, about 1.4 million passengers were served in Estonian airports. It is over a quarter less than in 2008, when the number of passengers amounted to nearly 1.9 million. But the number of passengers on domestic flights was by 3% larger in 2009. Cargo transport by planes, however, decreased by a half during the year.*

In 2009, 38 million tonnes of freight were loaded and unloaded in ports — 6% more compared to 2008. *In 2008, when the volume of transport in the European Union ports fell by 0.5% compared to the previous year, the decrease in Estonian ports was even 19%. It was the largest decline in 2008 among the European Union Member States. The year 2009 resulted in a turn for the better — compared to 2008, loading of goods in Estonian ports grew by 6% and unloading by 9%. The amount of loaded and unloaded transit goods grew by 16% during the year. 65% of goods shipped through the Estonian ports were petroleum products. A significant proportion (81% or 20.3 million tonnes) of petroleum products were loaded petroleum products in transit, as in previous years.*

Estonian ports are visited by more and more sea passengers. *There were a fifth less passenger ships visiting ports in 2009 compared to the previous year, but in international transport 7.6 million passengers visited the Estonian ports. It is more than ever. 416,605 cruise passengers visited the*

ports — more than in previous years. In 2009, 1.9 million passengers visited the ports in main national lines.

***The number of registered motor vehicles in the Traffic Register slightly decreased in 2009.** At the end of 2009 there were 545,692 passenger cars, 81,111 lorries, 4,117 buses and 18,626 motorcycles registered in the Estonian Motor Vehicle Registration Centre. Compared to 2008, the number of passenger cars and lorries, as well as buses, decreased, but the number of motorcycles increased. The decrease of the first registrations of motor vehicles started in 2007 and has been declining steadily. The number of first registrations of passenger cars in Estonia was 21,037 in 2009. It is over two times less than in 2008. Also the share of new motor vehicles' registrations has decreased. In 2009 the number of first registrations of new passenger cars was only 9,948 — less than a half of all first registrations of passenger cars.*

At the beginning of 2008, the number of passenger cars across the European Union was nearly 230 million or 464 cars per 1,000 inhabitants. In terms of the number of passenger cars per 1,000 inhabitants we remain behind many of our neighbouring countries and other European Union Member States. In Luxembourg in 2008, the respective indicator was 665, in Italy 598, in Finland 485, in Lithuania 472, in Sweden 464, in Latvia 398 and in Estonia 391. In Romania the figure was the smallest — 164.

There were 306 diesel locomotives, 23 rolling stock units of electrical trains, 32 rolling stock units of diesel trains, 215 passenger wagons and 18,284 freight wagons registered in the Railway Traffic Register at the end of 2009. In the Estonian Register of Ships, 118 sea craft (gross tonnage more than 100) and 29 inland waterway vessels were registered at the end of 2009. 14 ships were entered into the register of bareboat chartered ships (gross tonnage more than 100). According to the data of the Civil Aviation Administration, at the end of 2009, the Register of Estonian Civil Aircraft included 138 units of aircraft.

***The number of casualties on the roads in Estonia has decreased significantly over the last few years.** The same can be said about several other European countries. According to the Traffic Safety Department of the Estonian Road Administration, the number of registered casualties in the road traffic accidents was 1,506 during 2009 — 363 accidents less than in 2008. The number of persons killed decreased to 100 and the number of persons injured in traffic accidents declined by a fifth.*

In 2009, the number of railway traffic accidents in Estonia amounted to 19, in which 10 persons were killed and 7 seriously injured. In 2009, four ship accidents in Estonian territorial waters were registered in the Estonian Maritime Administration. According to the data of the Estonian Civil Aviation Administration there was one aircraft accident on the territory of Estonia in 2009. There were no persons killed in ship and aircraft accidents in 2009.

Tabel 1. Veondusettevõtete sõitjatevedu, 2006–2009
Table 1. Passenger transport of transport enterprises, 2006–2009
(miljonit sõitjat — *million passengers*)

	2006	2007	2008	2009	
Maismaatransport	206,9	205,4	185,6	184,7	*Land transport*
raudteetransport	5,3	5,4	5,3	4,9	*railway transport*
maanteetransport[a]	201,6	200,0	180,3	179,8	*road transport[a]*
linnaliinitransport[b]	167,5	165,9	149,0	149,6	*urban transport[b]*
Meretransport	5,9	6,4	7,0	7,4	*Sea transport*
Siseveetransport	0,0	0,0	0,0	0,0	*Inland waterways transport*
Õhutransport	1,5	1,1	0,8	0,7	*Air transport*

[a] Maanteetransport hõlmab sõitjatevedu busside, trollide ja trammidega.
[b] Linnaliinivedu hõlmab sõitjatevedu busside, trammide ja trollidega.

[a] *Road passenger transport include bus, trolley bus and tram transport.*
[b] *Transport for urban lines include passenger buses, trams and trolley buses.*

Tabel 2. Veondusettevõtete sõitjakäive, 2006–2009
Table 2. Passenger traffic volume of transport enterprises, 2006–2009
(miljonit sõitjakilomeetrit — *million passenger-kilometres*)

	2006	2007	2008	2009	
Maismaatransport	3 368,5	3 182,9	2 949,3	2 986,2	*Land transport*
raudteetransport	256,8	273,6	273,7	249,1	*railway transport*
maanteetransport[a]	3 111,7	2 909,4	2 675,5	2 737,1	*road transport[a]*
linnaliinitransport[b]	737,1	746,2	681,4	663,0	*urban transport[b]*
Meretransport	637,3	722,3	843,7	969,8	*Sea transport*
Siseveetransport	0,0	0,2	0,0	0,1	*Inland waterways transport*
Õhutransport	1 133,0	1 106,5	979,7	854,9	*Air transport*

[a] Maanteetransport hõlmab sõitjatevedu busside, trollide ja trammidega.
[b] Linnaliinivedu hõlmab sõitjatevedu busside, trammide ja trollidega.

[a] *Road passenger transport include bus, trolley bus and tram transport.*
[b] *Transport for urban lines include passenger buses, trams and trolley buses.*

Tabel 3. Veondusettevõtete kaubavedu, 2006–2009
Table 3. Transport of goods by transport enterprises, 2006–2009
(miljonit tonni — *million tonnes*)

	2006	2007	2008	2009	
Maanteetransport	30,3	38,5	35,8	27,9	*Road transport*
Raudteetransport[a]	61,3	68,5	52,8	46,0	*Railway transport[a]*
avalik raudtee	45,1	37,0	26,2	25,4	*public railway*
Meretransport	1,0	1,2	1,1	1,4	*Sea transport*

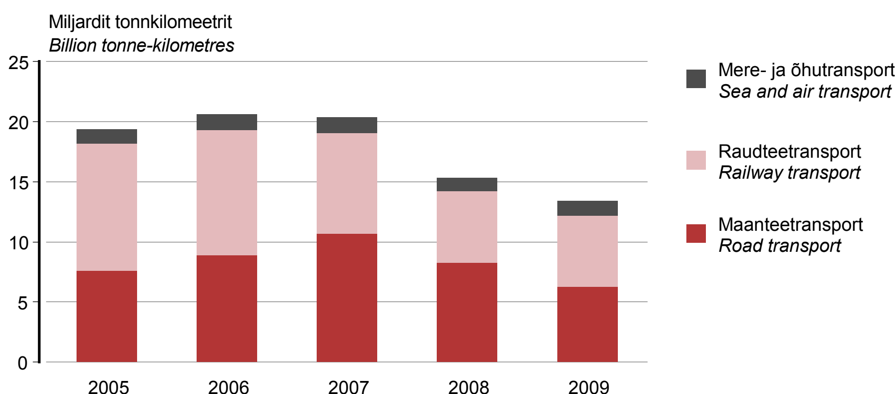
[a] Raudteeveoste kogus tonnides võib olla topelt, sest riigisisestel vedudel võib ühte ja sama kaubakogust sihtpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet juhul, kui üks vedaja veab kaupa avalikul ja teine mitteavalikul raudteel.

[a] *The quantity of freight in tonnes may be double as in case of domestic freight the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on the public railway and the other on non-public railway.*

Tabel 4. Veondusettevõtete veosekäive, 2006–2009
Table 4. Freight turnover of transport enterprises, 2006–2009
(miljonit tonnkilomeetrit — *million tonne-kilometres)*

	2006	2007	2008	2009	
Maanteetransport	8 857,2	10 659,8	8 279,3	6 295,7	*Road transport*
Raudteetransport	10 418,4	8 430,0	5 942,9	5 946,5	*Railway transport*
avalik raudtee	10 048,8	7 975,8	5 525,9	5 586,2	*public railway*
Meretransport	1 300,8	1 254,8	1 127,9	1 168,3	*Sea transport*

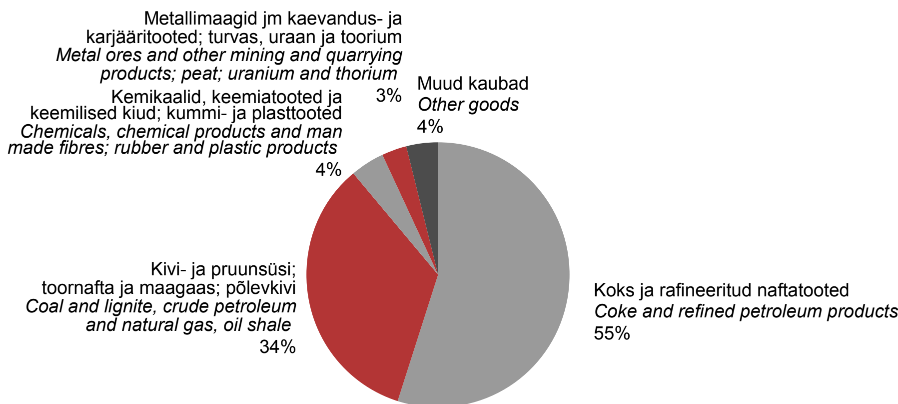
Joonis 1. Veondusettevõtete veosekäive, 2005–2009
Figure 1. The freight turnover of transport enterprises, 2005–2009

Tabel 5. Raudtee veosekäive, 2006–2009
Table 5. Railway freight turnover, 2006–2009
(miljonit tonnkilomeetrit — *million tonne-kilometres*)

	2006	2007	2008	2009	
Veosekäive	10 418,4	8 430,0	5 942,9	5 946,5	*Freight turnover*
Eestis	673,7	862,0	756,7	596,6	*in Estonia*
Eestist välismaale	189,0	197,6	181,3	103,2	*outgoing goods*
välismaalt Eestisse	811,5	700,2	358,6	235,0	*incoming goods*
transiitkaup	8 744,2	6 670,1	4 646,2	5 011,7	*transit goods*
Veosekäive avalikul raudteel	10 048,8	7 975,8	5 525,9	5 586,2	*Freight turnover on public railway*
Eestis	311,4	416,7	347,3	240,7	*in Estonia*
Eestist välismaale	184,8	189,9	175,1	98,9	*outgoing goods*
välismaalt Eestisse	808,4	699,1	357,3	234,9	*incoming goods*
transiitkaup	8 744,2	6 670,1	4 646,2	5 011,7	*transit goods*

Joonis 2. Kaubavedu raudteel, 2009
Figure 2. Freight carried by railway, 2009

Tabel 6. Lennuliiklus, 2006–2009
Table 6. Air traffic, 2006–2009

	2006	2007	2008	2009	
Lennuoperatsioonid[a]	45 357	50 070	57 425	43 256	*Aircraft movements*[a]
Regulaarlennud nädalas	319	328	422	265	*Regular flights per week*
Lennuliinid	27	30	32	31	*Regular lines*
Sõitjad	1 577 648	1 755 877	1 866 460	1 383 466	*Passengers*
siselendudel	48 359	46 045	48 034	49 509	*on domestic flights*
Veosed (k.a postivedu), tonni	10 811	22 812	42 104	21 072	*Freight (incl. mail), tonnes*

[a] Maandumine ja õhkutõusmine.
[a] *Arrivals and departures.*

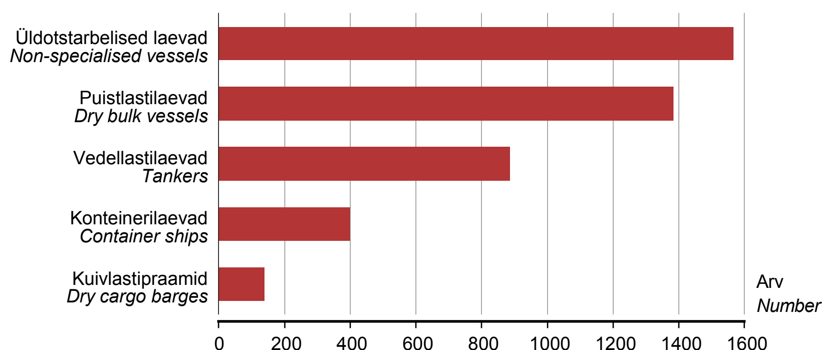
Tabel 7. Laevaliiklus, 2006–2009
Table 7. Shipping traffic, 2006–2009

	2006	2007	2008	2009	
Välismaale sõitnud laevad	15 243	14 375	12 192	10 267	*Vessels going to foreign countries*
välismaale sõitnud lastiga laevad	12 739	11 578	9 944	7 630	*vessels with cargo going to foreign countries*
Välismaalt saabunud laevad	15 240	14 443	12 237	10 271	*Vessels coming from abroad*
välismaalt saabunud lastiga laevad	10 600	10 224	8 932	7 138	*vessels with cargo coming from abroad*

Tabel 8. Rahvusvaheline reisiliiklus sadamate kaudu, 2006–2009
Table 8. International passenger traffic through ports, 2006–2009

Sõitjad	2006	2007	2008	2009	*Passengers*
Välismaalt saabunud	3 678 905	3 558 180	3 921 154	4 004 467	*Passengers coming from foreign countries*
Rootsist	442 418	424 624	477 307	511 202	*from Sweden*
Soomest	2 976 246	2 898 581	3 137 599	3 180 388	*from Finland*
Saksamaalt	56 629	45 185	61 425	69 045	*from Germany*
mujalt	203 612	189 790	244 823	243 832	*from other countries*
Välismaalt ristluslaevaga saabunud	312 999	294 753	377 522	416 605	*Cruise passengers coming from foreign countries*
Välismaale sõitjad	3 337 784	3 283 140	3 563 447	3 616 693	*Passengers going to foreign countries*
Rootsi	382 917	368 326	401 927	415 440	*to Sweden*
Soome	2 944 814	2 904 393	3 151 771	3 201 153	*to Finland*
Saksamaale	456	111	92	65	*to Germany*
mujale	9 597	10 310	9 657	35	*to other countries*
KOKKU	7 016 689	6 841 320	7 484 601	7 621 160	*TOTAL*

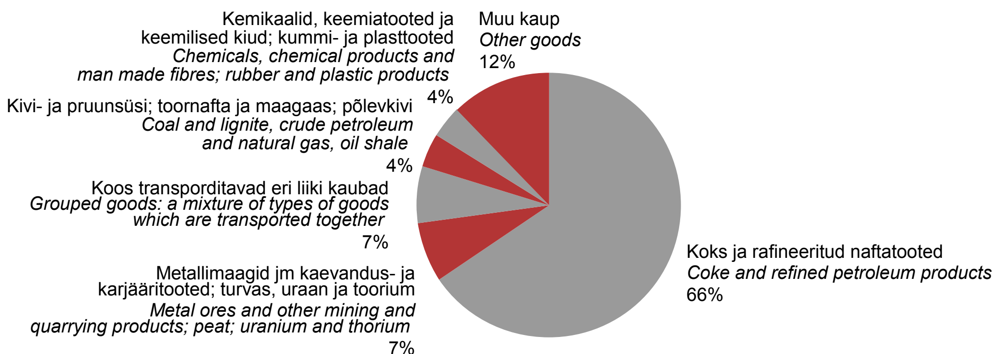
Joonis 3. Välismaalt saabunud kaubalaevad, 2009
Figure 3. Cargo ships coming from abroad, 2009

Tabel 9. Kaubavedu sadamate kaudu, 2006–2009
Table 9. Transport of goods through ports, 2006–2009
(tuhat tonni — *thousand tonnes*)

	2006	2007	2008	2009	
Väljaveetav kaup	6 568	6 671	6 888	5 801	*Outgoing goods*
Sissetoodav kaup	4 390	5 213	4 670	4 115	*Incoming goods*
Väljaveetav transiitkaup	37 032	30 292	21 312	23 988	*Outgoing transit goods*
Sissetoodav transiitkaup	1 734	2 524	3 247	4 495	*Incoming transit goods*
KOKKU	49 742	44 715	36 217	38 470	*TOTAL*

Joonis 4. Kaubavedu sadamate kaudu, 2009
Figure 4. Transport of goods through ports, 2009

Tabel 10. Sõidukid, 2006–2009[a]
Table 10. Vehicles, 2006–2009[a]
(aasta lõpus, tuhat — *at end-year, thousands*)

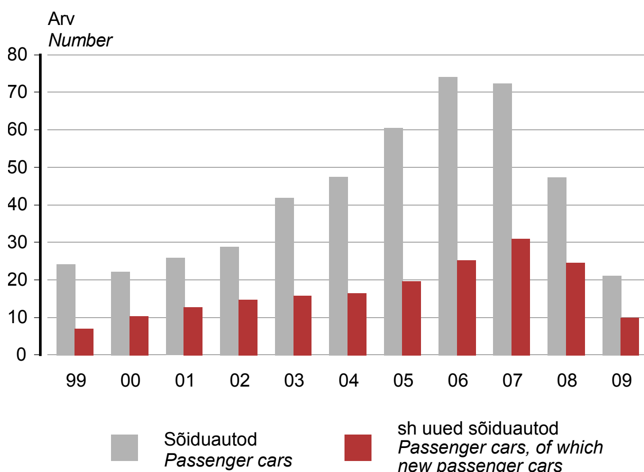
	2006	2007	2008	2009	
Sõiduautod	554 012	523 766	551 830	545 692	*Passenger cars*
eravalduses	399 349	377 311	393 809	397 973	*private*
Veoautod	92 860	80 280	83 350	81 111	*Lorries*
eravalduses	30 833	23 589	24 912	25 391	*private*
Bussid	5 378	4 310	4 292	4 117	*Buses*
eravalduses	1 036	612	607	574	*private*
Mootorrattad	12 594	14 780	17 622	18 626	*Motorcycles*
Haagised	52 754	53 349	60 108	62 010	*Trailers*
Väikelaevad	17 178	18 906	20 738	21 671	*Recreational craft*
Jetid	183	302	389	433	*Personal watercraft*

[a] Alates 1. juulist 2005 kantakse liiklusregistrisse ka väikelaevad ja jetid.
[a] *Since 1 July 2005, recreational craft and personal watercraft are also registered in the Traffic Register.*

Tabel 11. Traktorid ja liikurmasinad, 2006–2009
Table 11. Tractors and motor driven machines, 2006–2009
(aasta lõpus — *at end-year*)

	2006	2007	2008	2009	
Traktorid	33 744	20 591	22 718	23 328	*Tractors*
Ekskavaatorid	3 167	2 368	2 202	2 154	*Excavators*
Traktorihaagised	11 396	5 727	6 223	6 202	*Tractor (semi-)trailers*
Kombainid	1 235	753	977	941	*Combines*
Laadurid	1 755	1 692	1 807	1 774	*Loaders*
Metsatöömasinad	612	496	493	469	*Forestry vehicles*
Teetöömasinad	539	412	397	398	*Roadwork machinery*

Joonis 5. Esmaselt registreeritud sõiduautod, 1999–2009
Figure 5. Passenger cars registered for the first time, 1999–2009

Tabel 12. Esmaselt registreeritud sõidukid, 2006–2009
Table 12. Vehicles registered for the first time, 2006–2009

	2006	2007	2008	2009	
Sõiduautod	74 212	72 373	47 402	21 037	*Passenger cars*
Veoautod	9 933	10 184	6 459	2 656	*Lorries*
Bussid	455	533	363	273	*Buses*
Mootorrattad	2 521	3 729	2 944	1 171	*Motorcycles*
Haagised	7 469	8 902	7 201	3 093	*Trailers*
Maastikusõidukid	234	178	79	147	*Landrovers*
Traktorid	1 365	2 052	1 766	399	*Tractors*
Traktorihaagised	..	330	442	214	*Tractor trailers*
Liikurmasinad	864	861	591	211	*Mobile machinery*
Väikelaevad ja alla 12-meetrised laevad	1 284	1 751	1 807	990	*Recreational craft and ships with the length less than 12 metres*
Jetid	133	119	89	52	*Personal watercraft*

Tabel 13. Õhusõidukid, 2006–2009
Table 13. Aircraft, 2006–2009

	2006	2007	2008	2009	
Lennukid	30	26	25	22	*Aircraft*
Väikelennukid	69	66	77	66	*Small aircraft*
Kopterid	6	7	7	10	*Helicopters*
Õhupallid	4	5	5	5	*Free balloons*
Purilennukid	28	28	28	23	*Sailplanes*
Motodeltaplaanid	16	19	19	12	*Powered hang gliders*
KOKKU	152	150	161	138	*TOTAL*

Tabel 14. Merelaevad, 2006–2009[a]
Table 14. Sea ships, 2006–2009[a]
(aasta lõpus — *at end-year*)

	2006	2007	2008	2009	
Laevaregistrisse kantud merelaevad	126	120	119	118	*Entered in the Register of Ships*
reisilaevad	19	18	16	15	*passenger ships*
kaubalaevad	14	17	20	20	*cargo vessels*
kalalaevad	49	45	46	47	*fishing vessels*
tehnilised ja abilaevad	44	40	37	36	*technical and auxiliary ships*
Laevapereta prahitud laevade[b] registrisse kantud merelaevad	18	13	13	14	*Entered in the register of bareboat chartered sea ships[b]*
reisilaevad	15	11	10	9	*passenger ships*
kaubalaevad	3	2	2	2	*cargo vessels*
kalalaevad	-	-	-	-	*fishing vessels*
tehnilised ja abilaevad	-	-	1	3	*technical and auxiliary ships*

[a] Laevade kogumahutavus oli vähemalt 100.
[b] Prahitud laev on üüritud laev.

[a] *Ships with the gross tonnage of at least 100.*
[b] *Freighting means renting of a ship.*

Tabel 15. Liiklusteede pikkus, 2006–2009
Table 15. Length of transport routes, 2006–2009
(aasta lõpus, kilomeetrit — *at end-year, kilometres*)

	2006	2007	2008	2009	
Riigimaanteede pikkus	16 479	16 465	16 487	16 470	*National roads, length*
põhimaanteed	1 601	1 601	1 602	1 602	*main roads*
tugimaanteed	2 391	2 391	2 391	2 391	*basic roads*
kõrvalmaanteed	12 441	12 425	12 444	12 427	*secondary roads*
Avaliku raudtee pikkus	968	816	919	919	*Length of public railway*
elektrifitseeritud	131	131	131	131	*electrified*
Laevatatavate siseveeteede pikkus	320	320	335	335	*Length of navigable inland waterways*
Lennumarsruutide pikkus	6 278	6 278	6 422	8 273	*Length of air routes*

Tabel 16. Jaotustorustiku pikkus, 2006–2009
Table 16. Length of pipelines, 2006–2009
(kilomeetrit — *kilometres*)

Torustiku kategooria[a]	2006	2007	2008	2009	*Category of pipeline[a]*
A	559	532	562	545	*A*
B	652	588	660	668	*B*
C	181	208	185	192	*C*
D	878	820	878	878	*D*
KOKKU	2 270	2 285	2 285	2 283	*TOTAL*

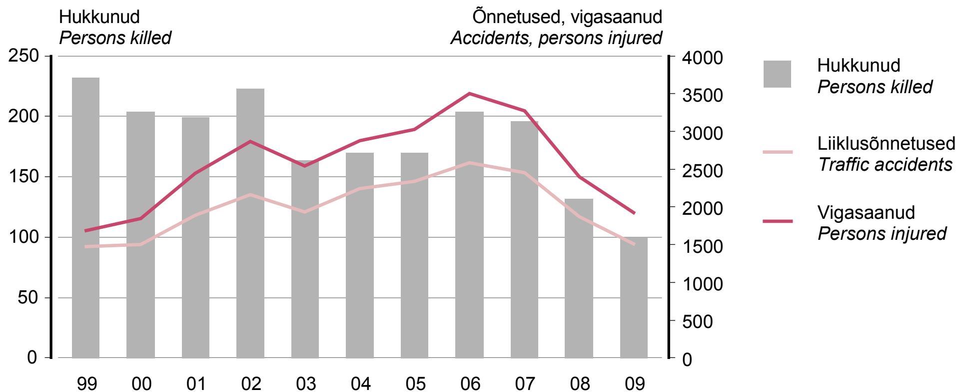
[a] A-kategooria: töörõhk on kuni 0,01 baari. B-kategooria: töörõhk on 0,01–5 baari. C-kategooria: töörõhk on 5–16 baari. D-kategooria: töörõhk on üle 16 baari.

[a] *Category A: working pressure is up to 0.01 bars. Category B: working pressure is 0.01–5 bars. Category C: working pressure is 5–16 bars. Category D: working pressure is more than 16 bars.*

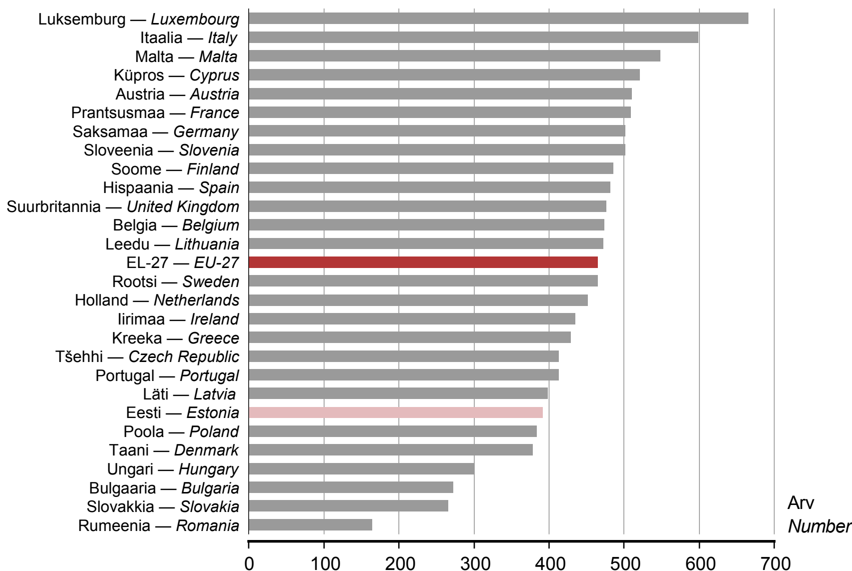
Tabel 17. Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 2006–2009
Table 17. Road traffic accidents with casualties, 2006–2009

	2006	2007	2008	2009	
Liiklusõnnetused	2 585	2 450	1 869	1 506	*Road traffic accidents*
Hukkunud	204	196	132	100	*Persons killed*
Vigasaanud	3 508	3 271	2 398	1 929	*Persons injured*

Joonis 6. Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 1999–2009
Figure 6. Road traffic accidents with casualties, 1999–2009

Joonis 7. Sõiduautode arv 1000 elaniku kohta Euroopa Liidus, 1. jaanuar 2008
Figure 7. Passenger cars per 1,000 inhabitants in the European Union, 1 January 2008

Allikas/*Source:* Eurostat.

Metoodika

Üldkogumisse kuuluvad tegutsevad ettevõtted, mis on kantud äriregistri põhjal loodud majanduslikult aktiivsete üksuste statistilisse registrisse. Transpordistatistikas vaadeldakse kõikselt raudtee-, vee-, õhutranspordi ja sõitjate maismaaliini- ning taksoveoga tegelevaid ettevõtteid, sadamaid ja lennujaamu, vähemalt 10 hõivatuga muu sõitjate maismaaveoga ning vähemalt 20 hõivatuga maanteekaubaveoga tegelevaid ettevõtteid. Ülejäänud ettevõtetest tehakse stratifitseeritud lihtne juhuslik valik hõivatute arvu ja tegevusala järgi. Valikuliselt kogutud andmete põhjal arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus.

Liiklusregistri andmed pärinevad Eesti Riiklikust Autoregistrikeskusest, tsiviilõhusõidukite registri ja lennuõnnetuste andmed Lennuametist ja Eesti laevaregistri ja laevaõnnetuste andmed Veeteede Ametist. Liiklusõnnetuste andmed on saadud Maanteeameti liiklusohutusosakonnalt, raudteeõnnetuste ja raudtee ning veeremi olemi andmed Tehnilise Järelevalve Ametilt.

Enne 2006. aastat esitasid raudteeõnnetuste ja raudtee ning veeremi olemi andmeid raudteeinfrastruktuuri ettevõtjad, 2006. aastal Raudteeinspektsioon ning alates 2007. aastast Tehnilise Järelevalve Amet.

Kaubad on liigitatud transpordistatistika kaubagruppide klassifikaatori TSK järgi. Transpordistatistika standardne klassifikaator on mõeldud nelja transpordiliigi (maanteeveod, raudteeveod, siseveeveod ja mereveod) jaoks. TSK 2007 lähtub sellest tegevusalast, kus kaup on toodetud. Klassifikaatorid asuvad Statistikaameti veebilehel www.stat.ee/metaandmed rubriigis „Klassifikaatorid".

Merel veetud kauba kaal sisaldab pakendi kaalu, kuid mitte konteinerite ja veeremiühikute omakaalu. Raudteel veetavate kaupade kogukaal hõlmab veoühiku (nt kaupade pakendamiseks kasutatud konteinerid, vahetatavad kaubakorpused ja kaubaalused, samuti raudteel veetavad koormaga kaubaveosõidukid) kaalu.

Raudteeveoste kogus tonnides võib olla kirjeldatud topelt, sest riigisisestel vedudel võib ühte ja sama kaubakogust sihtpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet juhul, kui üks vedaja veab kaupa avalikul raudteel ja teine mitteavalikul raudteel. Seepärast on veetud kauba mahu näitamiseks soovitatav kasutada näitajat „veosekäive", mis väljendab kaubaveol tehtud tööde mahtu ja mida mõõdetakse tonnkilomeetrites.

Methodology

The survey population consists of economically active enterprises which have been included in the statistical register of economically active units. Complete enumeration is applied in the case of enterprises whose main activities are railway transport, water and air transport services, as well as passenger transport on lines by road and taxi services. Also seaports and airports are included. In the transport of passengers by road, all enterprises with at least 10 employees and in the transport of goods by road, all enterprises with at least 20 employees are enumerated completely. The rest of enterprises have been sampled. The population totals are estimated on the basis of the sample data.

The data of the Traffic Register are reported by the Estonian Motor Vehicle Registration Centre, the data about civil aircraft and aircraft accidents — by the Estonian Civil Aviation Administration, the data of Estonian Ship Register and ship accidents — by the Estonian Maritime Administration. The data of road casualties are reported by the Traffic Safety Department of the Estonian Road Administration, the data of railway accidents and railway infrastructure and vehicles — by the Estonian Technical Surveillance Authority.

Before 2006, the data of railway accidents and railway infrastructure and vehicles were reported by railway infrastructure managers, in 2006 — by the Estonian Railway Inspectorate, and since 2007 the data were reported by the Estonian Technical Surveillance Authority.

Goods have been classified by the Standard Goods Classification for Transport Statistics NST. The Standard Goods Classification for Transport Statistics (NST 2007) is related to four modes of transport (road, rail, inland waterways and maritime) statistics. NST 2007 takes account of the

economic activity from which the goods originate. Classifications are available on the website of Statistics Estonia http://www.stat.ee/metadata under the heading ”Classifications”.

The tonnage of goods carried by sea includes packaging but excluding the tare weight of containers or ro-ro units. The total weight of the goods carried by rail includes all packaging and the tare weight of the transport unit (e.g. containers, swap bodies and pallets for containing goods, as well as road goods vehicles carrying goods and transported by rail).

The quantity of freight in tonnes may be double as in case of domestic freight the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on the public railway and the other on non-public railway. That is the reason why it is recommended, in order to characterise the quantity of the freight carried, to use the indicator “freight turnover” which indicates the volume of work done while carrying the freight. It is measured in tonne-kilometres.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2009. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

SIDE

Liivi Adamson

Ülevaade

Peatükis on käsitletud peamiselt 2005.–2009. aasta sidestatistikat. Esitatud on andmeid posti- ja elektroonilise side teenuste kohta.

Traditsioonilised elektroonilise side teenused on hakanud oma kasvupotentsiaali ammendama: tavatelefonide arv on hakanud vähenema ja lõppenud on ka mobiiliklientide arvukuse kasv. Traditsiooniliste sideteenuste kasutamise kasvu loomulikule aeglustumisele lisandus majanduslanguse mõju. Üha olulisem roll on elektroonilise side teenuste puhul hoopis uutel tegevusvaldkondadel. Inimestele ei ole enam oluline koju või kontorisse ulatuv kõneside- või internetiühendus, vaid elektrooniline side, mis avab juurdepääsu vajalikule informatsioonile ja meelelahutusele. 2009. aastal vähenesid elektroonilise side turul püsivõrgus tehtud kõnede arv ja kestus. Kuigi vähenes ka mobiiltelefonivõrkudes tehtud kõnede arv, siis telefoniga räägitud minutite arv suurenes. 2009. aastal kasvas endiselt kaabellevivõrgu turg ja suurenes ka interneti kaabelmodemi klientide arv.

2009. aastal vähenes mobiiltelefonivõrgus kõnekaarti kasutavate klientide arv. Möödunud aastal mobiiltelefoniteenuse turg stabiliseerus. Mobiiltelefonivõrgu klientide arv vähenes 2008. aastaga võrreldes 3%. Lepinguliste klientide arv püsis 2009. aastal samal tasemel kui aasta varem, kuid kõnekaarti kasutavate klientide arv vähenes 9%. Lepingulisi kliente oli mobiiltelefonivõrgu klientide seas 67% ja kõnekaardi kasutajaid 33%.

Püsivõrgus tehtud kõnede arv ja kestus 2009. aastal vähenes. Kõnede arv püsivõrgus vähenes eelmise aastaga võrreldes 14% ja kõnede kestus 8%. Enim vähenes *dial-up*-kõnede arv ja kestus — vastavalt 43% ja 59%. Püsivõrgus tehtud rahvusvaheliste kõnede arv oli 5% suurem kui aasta varem.

Mobiiltetelefonivõrgus tehti 2009. aastal pikemaid kõnesid. 2009. aastal vähenes mobiiltelefonivõrgus tehtud kõnede arv 1%, kuid kõnede kestus suurenes ligi 3%. Üks kõne kestis keskmiselt 1 minut ja 30 sekundit. Saadetud lühisõnumite arv oli ligi 6% väiksem kui 2008. aastal.

Mobiil- ja tavatelefonide kasutuse poolest oli Eesti 2008. aastal Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu andmetel Euroopas keskmisel tasemel ja 100 inimese kohta oli kasutusel 158 telefoni.

Kaarditaksofonide hulk vähenes mullu poole võrra — vajadus taksofonide järele on hakanud praeguseks kaduma.

Kaabeltelevisiooniteenuse kasutajate arv on viimastel aastatel stabiilselt kasvanud. 2009. aastal suurenes kaabeltelevisiooni klientide arv 15 000 võrra ehk 5%. Ligi 60% kaabeltelevisiooni klientidest kasutasid ka interneti kaabelmodemit. Kaabelmodemi abil internetti kasutavate klientide arv kasvas mullu 22%.

Aastatel 2005–2008 kasvas xDSL-liinide arv kiiresti, kuid praeguseks on kasv aeglustunud ja 2009. aastal oli xDSL-liine 4% rohkem kui aasta varem. ISDN-liinide arv kasvas 2009. aastal 6%.

Möödunud aastal suurenes telefoniliini kaudu internetiühendust kasutavate klientide arv 8%. Enamik kliente kasutas interneti püsiühendust. Sissehelistamisteenuse abil kasutas internetti 3000 klienti — vaid 1% telefoniliini kaudu internetiühendust kasutavatest klientidest.

2009. aastal kasutati kõiki postiteenuseid vähem kui aasta varem. Kirju saadeti e-kanalite jätkuva arengu tõttu tunduvalt (15%) vähem kui aasta varem. Möödunud aasta jooksul saatsid inimesed riigi sees 3,6% vähem postipakke kui 2008. aastal. Välismaale saadetud postipakkide arv aga püsis samal tasemel. Postimüügipakke väljastati 2009. aastal poole vähem ja perioodikaväljaandeid toimetati kätte 15% vähem kui aasta varem. Välja makstud pensionite ja toetuste arv oli vaid neljandik 2008. aasta samast näitajast. Vähenemise põhjus oli 2008. aasta oktoobris tehtud seadusemuudatus, millega piirati pensionite ja toetuste kättetoimetamist riigi kulul.

Kullerpostiteenuse turu maht on jõudsalt vähenenud ja kulleriteenuseid osutavate firmade konkurents on muutunud tihedaks. Kullerpostiga saadeti 2009. aastal ligi neljandiku võrra vähem pakke kui aasta varem.

COMMUNICATIONS

Liivi Adamson

Overview

The chapter primarily provides communication statistics for 2005–2009. The data are presented on postal and telecommunication services.

The traditional telecommunication services have started to exhaust their growth potential: *the number of fixed telephones is decreasing and the growth in the number of mobile subscribers has ended. The natural slowdown in the increase of traditional telecommunication services was accompanied by the impact of economic recession. The telecommunication services have more important role in the new fields of activity. Fixed telephone and Internet services at home and offices are not as important to people as telecommunication that enables access to the necessary information and entertainment. In 2009, the number and duration of calls in permanent network decreased on the market of telecommunication services. Although the number of calls in mobile network also decreased, the duration of calls in mobile network increased. In 2009, the number of cable-TV users and Internet connection users increased.*

In 2009 the number of mobile network prepaid card users decreased. *In 2009, the market of mobile services stabilised. The number of mobile network users decreased 3% compared to 2008. The number of contractual mobile phone customers stayed on the same level as in 2008, but the number of prepaid card users decreased 9%. 67% of mobile phone customers were contractual mobile phone customers and 33% were prepaid card users.*

In 2009 the number and duration of calls in permanent network decreased. *The number of calls in permanent network decreased 14% and the duration of calls 8% compared to the previous year. The number and duration of dial-up calls decreased the most — 43% and 59%, respectively. In 2009 compared to the previous year, the number of international calls in permanent network increased 5%.*

In 2009 the duration of calls in mobile network increased. *In 2009, the number of calls in mobile network decreased 1%, but the duration of calls increased nearly 3% compared to the previous year. The average duration of a call was 1 minute and 30 seconds. The number of short messages decreased 6% compared to 2008.*

In 2008, according to the data of the International Telecommunication Union, Estonia was on the average level in Europe with regard to the usage of mobile phones and fixed telephones. 158 phones were used per 100 inhabitants.

Last year the number of public phones decreased by a half. The need for public phones has started to decline rapidly.

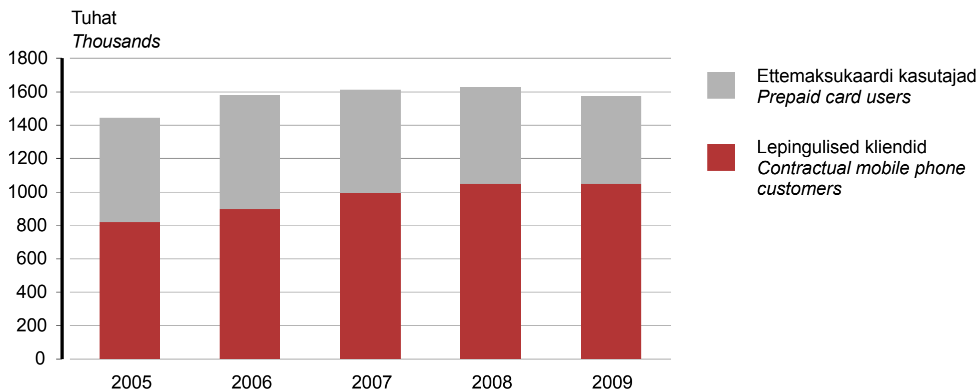
The number of users of cable-TV services has continuously increased during recent years. *In 2009, the number of cable-TV users increased by 15,000 (5%). About 60% of the cable-TV users had also Internet cable modem. The number of customers using cable modem increased 22% last year.*

During 2005–2008 the number of xDSL lines increased rapidly, but by now the growth has slowed down and in 2009 there were 4% more xDSL lines than in 2008. In 2009 the number of ISDN lines increased 6% compared to the previous year.

In 2009 the number of users the Internet connection by telephone lines increased 8%. The majority of customers used permanent connection. 3,000 customers used dial-up calls — only 1% of the users of Internet by telephone lines.

In 2009 the use of all postal services decreased compared to the previous year. *The number of letters sent decreased significantly (by 15%) due to the continuous development of e-channels. In 2009 compared to 2008, 3.6% less packages were sent inside the country. The number of packages sent aboard stayed on the same level as in the previous year. In 2009, the number of parcels of postal sale decreased by a half compared to 2008. 15% less periodicals were delivered in 2009 compared to the previous year. The number of pensions and benefits paid accounted for only a quarter of the respective indicator in 2008. The reason for the decrease was the amendment of the law in October 2008 which restricted paying of pensions and benefits at the expense of the state. The volume of express mail services has remarkably declined and the competition between companies rendering express mail services has become tight. In 2009, the number of parcels sent by express mail decreased by nearly a quarter.*

Joonis 1. Mobiiltelefonivõrgu kliendid, 2005–2009
Figure 1. Mobile network users, 2005–2009

Tabel 1. Kõned püsivõrgus ja telegrammid, 2005–2009
Table 1. Calls in permanent network and telegrams, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Riigisisesed kõned, miljonit	325,0	289,5	274,4	244,6	209,3	*Domestic calls, millions*
soodustariifiga	94,1	76,9	68,1	58,1	51,4	*cheap rate*
öötariifiga	5,1	5,2	5,1	5,1	4,6	*night rate*
Rahvusvahelised kõned, miljonit	38,8	31,9	26,9	25,6	26,9	*International calls, millions*
välja läinud	20,7	18,2	16,0	13,7	13,1	*outgoing*
sisse tulnud	18,2	12,8	11,0	11,9	13,7	*incoming*
Kõned mobiiltelefonivõrku, miljonit	73,0	69,3	61,5	56,8	50,4	*Calls into mobile network, millions*
Dial-up-kõned[a], miljonit	5,9	3,6	1,5	0,7	0,4	*Dial-up calls[a], millions*
Telegrammid, tuhat	13	8	7	4	4	*Telegrams, thousands*
välismaale saadetud	11	8	4	4	4	*to foreign countries*

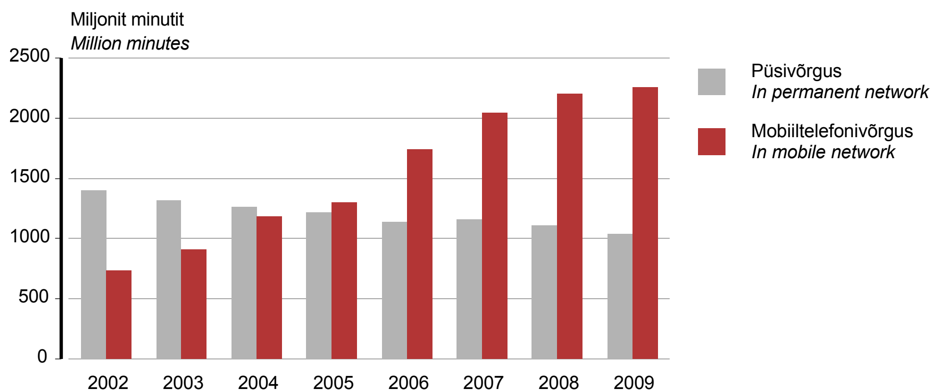
[a] Internetti saamiseks kasutatakse arvutiga ühendatud välist või integreeritud analoogmodemit ning telefoniliini, et teha nn sissehelistamine teenusepakkujale. Teenusepakkuja ja kasutaja modemi vahel luuakse ühendus, mis omakorda suunatakse internetti.

[a] For getting Internet access, an external or integrated analogue modem connected to a computer and a telephone line are used to dial into an Internet service provider's (ISP) node. A modem-to-modem link is established between the ISP and user's modems, which is then routed to the Internet.

Tabel 2. Kõned ja lühisõnumid mobiiltelefonivõrgus, 2005–2009
Table 2. Calls and short messages in mobile network, 2005–2009
(miljonit — *millions*)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Kõned Eesti mobiil-telefonivõrkudesse	1 021,8	1 220,7	1 305,2	1 285,0	1 266,6	*Calls into Estonian mobile networks*
võrgusisesed	601,2	727,2	761,5	753,2	761,8	*inside one mobile network*
teistesse telefoni-võrkudesse	420,6	493,5	543,7	531,8	504,9	*into other mobile networks*
Kõned püsivõrku	71,1	78,4	91,2	101,1	91,7	*Calls into permanent network*
Kõned Eestist välismaale	14,7	16,8	17,6	22,2	21,1	*Calls to foreign countries*
Kõned välismaalt Eestisse	20,3	19,6	17,3	24,3	35,6	*Calls from foreign countries*
Kõned välismaal	18,0	23,6	35,3	66,5	82,1	*Calls in foreign countries*
Lühisõnumid	144,8	216,3	214,2	233,0	219,2	*Short messages*
SMS	143,6	214,5	212,3	231,7	217,8	*SMS*
MMS	1,2	1,8	1,9	1,5	1,3	*MMS*
KOKKU	1 290,7	1 575,4	1 680,8	1 732,1	1 716,3	*TOTAL*

Joonis 2. Kõnede kestus, 2002–2009
Figure 2. Duration of calls, 2002–2009

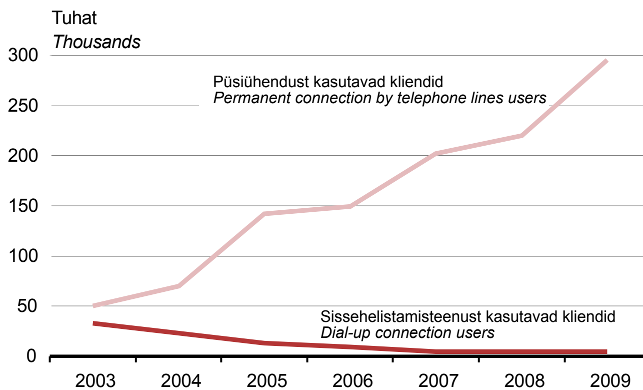
Tabel 3. Postiteenused, 2005–2009
Table 3. Postal services, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2008	
Lähetatud, miljonit						*Outgoing, millions*
kirikorrespondents	57,2	53,3	54,8	50,7	43,1	*letters*
postipakid	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	*packages*
Kättetoimetatud perioodika-väljaanded, miljonit	71,7	78,2	82,1	79,6	67,7	*Delivered periodicals, millions*
Väljamakstud pensionid ja toetused, miljonit	2,6	2,4	2,1	1,7	0,5	*Paid pensions and benefits, millions*
Väljasaadetud rahakaardid, miljonit	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	*Postal money orders, millions*

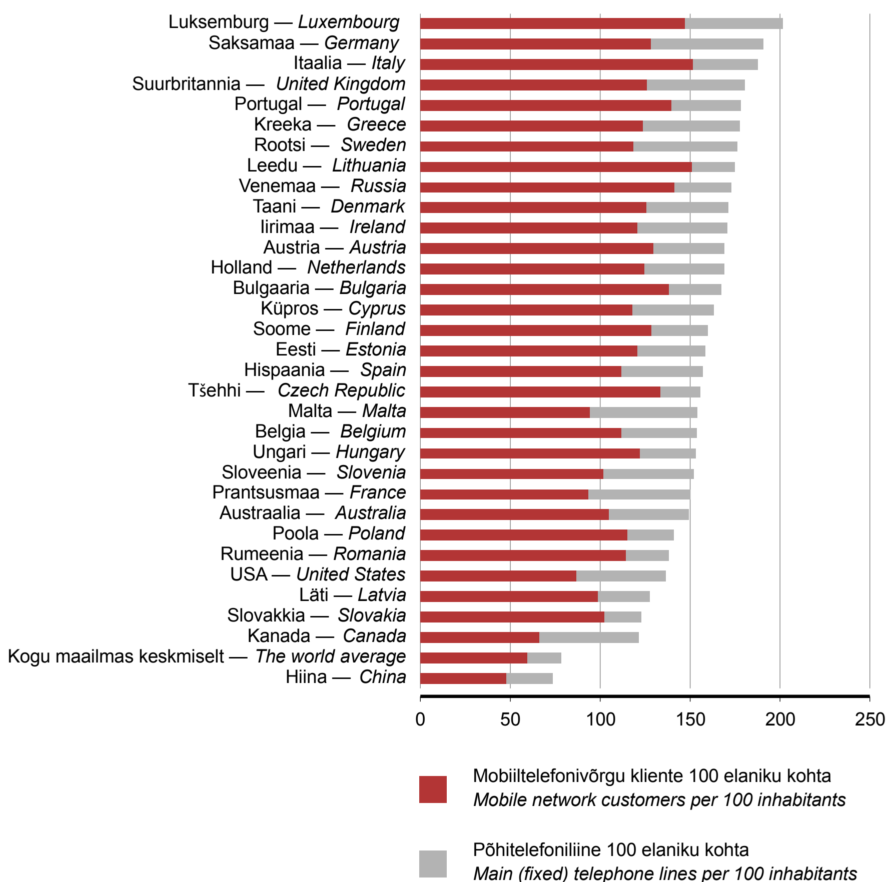
Tabel 4. Elektroonilise side teenused, 2005–2009
Table 4. Telecommunication services, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Põhitelefoniliinid, tuhat	455	472	490	501	427	*Main telephone lines, thousands*
linnatelefonivõrgus	369	385	403	415	338	*in urban areas*
maatelefonivõrgus	86	87	86	85	89	*in rural areas*
Erakliente teenindavad liinid, tuhat	326	329	331	337	278	*Private telephone lines, thousands*
Kaarditaksofonid	2 112	1 979	1 852	1 383	729	*Public phones*
Mobiiltelefonivõrgu kliendid, tuhat	1 444	1 578	1 611	1 624	1 573	*Mobile network users, thousands*
lepingulised kliendid	820	898	990	1 051	1 050	*contractual mobile phone customers*
ettemaksukaardi (kõnekaardi) kasutajad	624	680	620	573	522	*prepaid card users*
Kaabel-TV kliendid, tuhat	211	243	279	304	319	*Cable-TV users, thousands*
interneti kaabel-modemi kliendid	53	91	132	153	186	*Internet connection users*
Telefoniliini kaudu loodava interneti-ühenduse kliendid, tuhat	155	158	207	224	299	*Internet connection by telephone lines users, thousands*
püsiühenduse kliendid	142	149	202	220	295	*permanent connection by telephone lines users*
sissehelistamis-teenuse kliendid	13	9	4	4	4	*dial-up connection users*
ISDN-liinid	50 846	50 534	55 207	56 319	59 868	*ISDN lines*
xDSL-liinid	101 543	130 565	153 857	181 568	188 735	*xDSL lines*

Joonis 3. Telefoniliini kaudu internetiühendust kasutavad kliendid, 2003–2009
Figure 3. Internet connection by telephone lines users, 2003–2009

Joonis 4. Mobiiltelefonivõrgu klientide ja põhitelefoniliinide arv 100 elaniku kohta riigi järgi, 2008
Figure 4. Number of mobile network customers and main (fixed) telephone lines, per 100 inhabitants by country, 2008

Allikas: Rahvusvaheline Telekommunikatsiooni Liit, Statistikaamet.
Source: International Telecommunication Union, Statistics Estonia.

Metoodika

Sidestatistikas küsitletakse kõiki ettevõtteid, kelle põhitegevusala on posti- või elektroonilise side teenused, ja ettevõtteid, kes on esitanud Tehnilise Järelevalve Ametile elektroonilise side teenuse pakkumise teate.

Methodology

Communication statistics cover all enterprises whose main activities include postal or telecommunication services; and enterprises who have registered as providers of telecommunication services at the Technical Surveillance Authority.

INFOTEHNOLOOGIA

Mari Soiela

Ülevaade

Peatükk esitab eelkõige 2008. ja 2009. aasta infotehnoloogiastatistikat ettevõtete ja leibkondade kohta. Statistikaamet korraldab infotehnoloogia kasutamise uuringut vähemalt kümne töötajaga ettevõtetes alates 2001. aastast, leibkondades 2005. aastast. Sama uuringut korraldavad statistikaorganisatsioonid ühtse metoodika alusel kõigis Euroopa Liidu (EL) riikides.

2009. aasta jaanuaris oli vähemalt 10 hõivatuga ettevõtetest internetiühendus peaaegu kõigil, peamiselt oli tegu püsiühendusega. Arvuti ja interneti kasutamine vähemalt 10 hõivatuga ettevõtete hulgas on saavutanud lae ja püsinud viimase kolme aasta jooksul samal tasemel. Üksikud ettevõtted, kes saavad läbi arvutita, kasutavad asjaajamiseks ja aruandluseks raamatupidamisfirmade teenuseid või teeb seda nende emafirma. Levinuim internetiühenduse liik ettevõtete hulgas oli endiselt DSL-püsiühendus. Aeglasemaid internetiühenduse liike (sissehelistamine, ISDN, mobiilne ühendus) kasutati vähem ja püsiühendusega kombineeritult.

Eurostati andmetel oli 2009. aastal EL-i riikide ettevõtetest internetiühendus 93%-l, sealjuures 82%-l püsiühendus. Internetiühendusega ettevõtete osatähtsus oli suurim Soomes (100%), Austrias, Slovakkias ja Taanis (kõigis kolmes 98%). Püsiühenduse kasutajaid oli kõige rohkem Soomes (94%), Maltal, Hispaanias (mõlemas 93%) ja Prantsusmaal (92%). Eurostati vaadeldavate tegevusalade puhul oli internetiühendus 95%-l ja püsiühendus 86%-l Eesti ettevõtetest.

Eesti ettevõtted kasutavad avaliku sektori pakutavaid veebiteenuseid usinamalt kui EL-is keskmiselt. Eestis on avaliku sektori veebilehtedel olevat infot kasutanud kaheksa ettevõtet kümnest, EL-is seitse kümnest. ID-kaarti kasutavad pooled vähemalt 10 hõivatuga ettevõtetest, peamiselt kasutaja tuvastamiseks infosüsteemides ja digitaalallkirja andmiseks. Kõige rohkem kasutasid ID-kaarti tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande-, finants- ja kindlustustegevusega ning kutse-, teadus- ja tehnikategevusega ettevõtted.

Koduse internetiühendusega leibkondade osatähtsus suureneb pidevalt — 2009. aasta I kvartalis oli kodus internetiühendus 63%-l leibkondadest, 2008. aasta I kvartalis 58%-l. Veel rohkem on suurenenud püsiühendusega leibkondade osatähtsus — 2008. aasta I kvartalis oli see 54%, 2009. aasta I kvartalis aga juba 62%. Seega on koduse internetiühenduse puhul tegemist valdavalt kiire püsiühendusega. Maa-asulates oli levinuim internetiühenduse liik püsiühendus telefonikaabli kaudu (DSL-püsiühendus) ja linnalistes asulates püsiühendus kaabeltelevisiooni kaudu. Levinuim oli internetiühendus nendes lastega leibkondades, milles oli vähemalt kaks täiskasvanut. Eurostati andmetel oli 2009. aasta I kvartalis EL-is internetiühendus 65%-l ja püsiühendus 56%-l leibkondadest. Kõige levinum on kodune internetiühendus Hollandis, kus see on üheksal leibkonnal kümnest. Interneti püsiühendus on levinuim Rootsis, kus kodune interneti püsiühendus on kaheksal leibkonnal kümnest.

2009. aasta I kvartalis kasutas 16–74-aastastest arvutit ja internetti ligi kolmveerand, peamiselt kodus. EL-i elanikest kasutas 2009. aasta I kvartalis internetti 65%, seejuures meeste hulgas oli internetikasutajaid rohkem kui naiste hulgas (vastavalt 68% ja 62%). Kui Eestis kasutasid mehed ja naised internetti enam-vähem võrdselt (71% ja 72%), siis paljudes Euroopa riikides on internetikasutajaid meeste hulgas palju rohkem. Meeste ja naiste vaheline erinevus interneti kasutamisel on suurim Itaalias (vastavalt 51% ja 41%), Portugalis (51% ja 42%), Austrias (76% ja 67%), Luksemburgis (91% ja 82%) ja Kreekas (47% ja 38%).

2009. aasta I kvartalis internetti kasutanute osatähtsuse poolest oli Eesti EL-i riikide pingereas kümnes. See on peamiselt tingitud väikesest internetikasutajate osatähtsusest vanemate elanike hulgas. Kui 16–24-aastastest olid internetti kasutanud peaaegu kõik, siis 55–64-aastaste hulgas alla poole ja 65–74-aastaste hulgas vaid iga seitsmes. EL-i kõige usinamad internetikasutajad on Rootsi ja Hollandi elanikud, kelle hulgas oli internetti kasutanud üheksa inimest kümnest. Seal on interneti kasutamine levinum ka vanemate elanike seas — üle poole 65–74-aastastest olid internetti kasutanud.

Eesti elanikud kasutasid internetti peamiselt ajalehtede ja ajakirjade lugemiseks, internetipanganduseks ja elektronpostiks. Neil eesmärkidel oli internetti kasutanud üheksa internetikasutajat kümnest. Kui elektronposti on sama usinalt kasutanud ka EL-i elanikud, siis internetipanga teenuste kasutamine ning ajalehtede ja ajakirjade lugemine internetis on EL-is vähem levinud (vaid pooled EL-i internetikasutajatest). Ka avaliku sektori veebilehtede vastu tunnevad Eesti elanikud rohkem huvi kui EL-is keskmiselt. Toodete ja teenuste kohta on infot otsinud kolmveerand Eesti ja EL-i internetikasutajatest. Majutusteenuste ja reisimise kohta on infot otsinud pooled EL-i internetikasutajatest, Eestis aga vaid veerand.

INFORMATION TECHNOLOGY

Mari Soiela

Overview

The chapter provides an overview about information technology statistics for 2008 and 2009 in enterprises and households. Statistics Estonia conducts the survey of information technology in the enterprises with at least 10 employees since 2001 and in households since 2005. The same survey is conducted by statistical organisations on the basis of uniform methodology in all European Union Member States.

In January 2009, almost all enterprises with ten and more employees had the Internet connection, mostly broadband connection. *The use of computers and the Internet by enterprises has reached its peak and remained at the same level over the last three years. A few enterprises, who can manage without computers use the services of bookkeeping firms for the management of public business and accountancy or it will be done by parent enterprise. The most popular type of Internet connection was still DSL broadband connection. Non-broadband connections (dial-up, ISDN, mobile Internet) were used less and often in combination with broadband connection.*

According to the data of Eurostat, 93% of enterprises in the EU-27 Member States had access to the Internet in 2009, 82% had broadband connection. *The biggest share of enterprises with Internet connection was in Finland (100%), Austria, Slovakia and Denmark (98%). The share of broadband connection users was the largest in Finland (94%), Malta, Spain (both 93%) and France (92%). Regarding the economic activities surveyed in the EU, 95% of Estonian enterprises had access to the Internet, 86% had broadband connection.*

Estonian enterprises are more eager to use the services offered by public sector than the enterprises in the EU on average. *The information and services served on the websites of public sector were used by eight out of ten enterprises in Estonia and seven out of ten in the EU. ID-card was used by half of the enterprises with 10 and more persons employed. ID-card was used mostly for authorizing users in information systems and for giving digital signature. The most active users of ID-card were the enterprises of human health and social work activities, financial and insurance activities and professional, scientific and technical activities.*

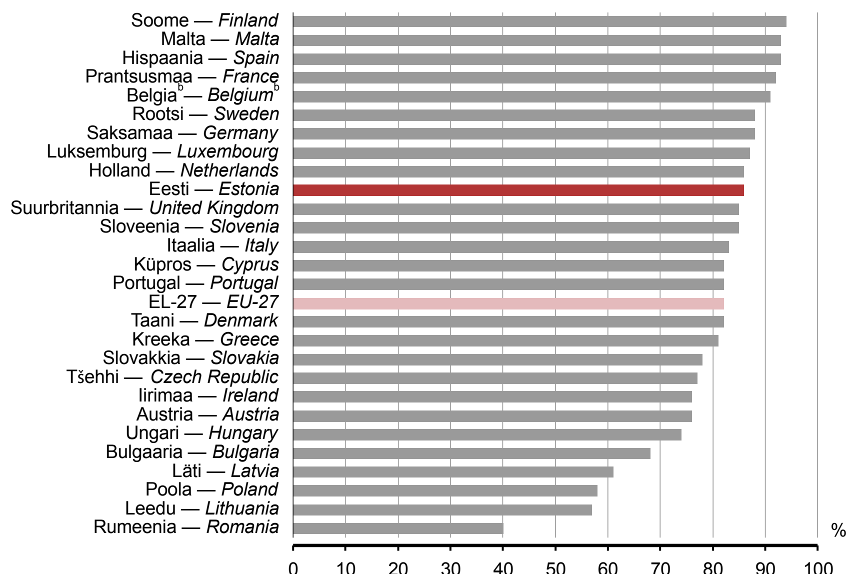
The share of households with Internet connection at home is continuously increasing — in the 1st quarter of 2009, 63% of Estonian households had access to the Internet at home, in the 1st quarter of 2008 — 58%. *The share of households with broadband connection at home has increased even more: in the 1st quarter of 2008 54% and in the 1st quarter of 2009 62% of households had broadband connection at home. Thus the Internet connection at home refers mostly to broadband connection. In rural settlements the broadband connection via telephone line (DSL connection) and in urban settlements broadband connection via cable TV was more common. The connection to the Internet was more widespread among households with children and two or more adults. According to the data of Eurostat, in the 1st quarter of 2009, 65% of households had Internet connection and 56% broadband connection in the EU. The Internet connection at home is most widespread in the Netherlands where nine out of ten households are connected to the Internet. Broadband connection is most widespread in Sweden, where eight out of ten households have broadband connection at home.*

In the 1st quarter of 2009, nearly three quarters of population aged 16–74 used computers and the Internet, mostly at home. *In the EU in the 1st quarter of 2009, the Internet was used by 65% of persons, whereas the Internet was used by men more than by women (68% and 62%, respectively). In Estonia men and women used the Internet almost equally (71% and 72%, respectively), but in many European countries the gap between men and women was significant. The biggest gap between men and women using the Internet is in Italy (51% and 41%, respectively), in Portugal (51% and 42%), in Austria (76% and 67%), in Luxembourg (91% and 82%) and in Greece (47% and 38%).*

According to the share of Internet users Estonia ranks the tenth among the EU countries. It is mostly due to the small share of elderly people using the Internet. Practically all of the population aged 16–24 used the Internet, but less than a half of population aged 55–64 used the Internet and among population aged 65–74 only every seventh person used it. The most eager users of the Internet in the EU countries live in Sweden and Netherlands, where the Internet was used by nine out of ten persons. Even elderly people use the Internet often there — more than half of persons aged 65–74 used the Internet.

In Estonia the most popular activities while using the Internet were reading newspapers/magazines, Internet banking and sending/receiving e-mails. *Nine out of ten Internet users used the Internet for these purposes. While sending/receiving e-mails was equally popular in the EU countries, reading newspapers/magazines and Internet banking was less common in the EU countries — only half of Internet users used the Internet for these purposes. The population of Estonia is also more interested in websites of the public sector than the population in the EU on average. Three quarters of Internet users in Estonia and also in the EU have looked for information about products and services. Half of Internet users in the EU used the Internet for seeking information related to travel and accommodation services; in Estonia only a quarter.*

Joonis 1. Interneti püsiühendusega ettevõtted Euroopa Liidus, jaanuar 2009[a]
Figure 1. Enterprises with broadband connection to the Internet in the European Union, January 2009[a]

[a] EMTAK 2008 tegevusalade C–N alla kuuluvad ettevõtted (v.a finants- ja kindlustustegevus ning veterinaaria), milles on vähemalt 10 hõivatut.
[b] Belgia andmed on 2008. aasta kohta.
[a] The economic activities of EMTAK 2008 (NACE Rev.2) from C to N are included, except financial and insurance activities and veterinary activities, enterprises with at least 10 persons employed.
[b] Belgium — the data for 2008.

Allikas: Statistikaamet, Eurostat.
Source: Statistics Estonia, Eurostat.

Tabel 1. Internetiühenduse ja veebilehega ettevõtted tegevusala jägi, 2008, 2009
Table 1. Enterprises with Internet connection and websites by economic activity, 2008, 2009
(protsenti — *percentages*)

	Internetiühendusega ettevõtted *Enterprises with Internet connection*		Veebilehega ettevõtted *Enterprises with websites*		
	2008	2009	2008	2009	
Tegevusala					***Economic activity***
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	89,5	90,9	19,4	17,7	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	97,8	91,7	50,0	58,3	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	95,7	95,5	65,3	69,3	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	100,0	100,0	46,5	53,1	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	97,6	96,6	72,3	85,4	*Water collection, treatment and supply*
Ehitus	94,0	91,5	52,8	52,6	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	98,2	97,2	71,9	73,1	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	95,8	95,1	59,7	61,8	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	96,1	95,5	68,6	68,6	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	99,6	98,5	86,7	85,4	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	98,6	98,7	90,1	88,3	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	85,0	93,3	47,2	49,7	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	100,0	97,2	86,1	84,7	*Professional, scientific and technical activity*
Haldus- ja abitegevused	95,9	97,0	67,0	69,9	*Administrative and support service activities*
Haridus	100,0	100,0	88,2	100,0	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	100,0	98,0	59,2	57,8	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	91,4	90,9	81,0	81,8	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	89,5	86,6	75,0	68,3	*Other service activities*
KOKKU	95,9	95,2	64,1	65,7	*TOTAL*

Tabel 2. Koduse internetiühendusega leibkonnad leibkonnatüübi järgi, I kvartal 2007–2009
Table 2. Households connected to the Internet at home by type of household, 1st quarters 2007–2009
(protsenti — *percentages*)

	2007	2008	2009	
Kõik leibkonnad	52,9	58,1	63,0	*All households*
Üks täiskasvanu	33,0	37,3	37,5	*One adult*
Üks täiskasvanu lastega	37,9	42,1	52,6	*One adult with children*
Kaks täiskasvanut	72,5	79,4	82,4	*Two adults*
Kaks täiskasvanut lastega	51,5	77,7	82,0	*Two adults with children*
Kolm või enam täiskasvanut	81,9	88,9	92,1	*Three or more adults*
Kolm või enam täiskasvanut lastega	81,5	87,4	90,9	*Three or more adults with children*

Joonis 2. I kvartalis internetti kasutanud Eestis ja Euroopa Liidus vanuse järgi, 2009, %
Figure 2. Internet users in the 1st quarter by age in Estonia and in the European Union, 2009, %

Allikas: Statistikaamet, Eurostat.
Source: Statistics Estonia, Eurostat.

Tabel 3. Arvuti ja interneti kasutamine soo, elukoha, vanuse ja hõiveseisundi järgi, 2008, 2009
Table 3. Use of computers and the Internet by sex, place of residence, age and labour status, 2008, 2009
(protsenti — *percentages*)

	Arvuti kasutamine *Use of computer, %*		Interneti kasutamine *Use of the Internet, %*		
	2008	2009	2008	2009	
Sugu					***Sex***
Kokku	66,3	71,5	66,2	71,2	*Total*
Mehed	66,6	71,3	66,5	70,9	*Males*
Naised	65,9	71,7	65,9	71,5	*Females*
Elukoht					***Place of residence***
Linnaline asula	67,8	72,9	67,9	72,6	*Urban settlement*
Maa-asula	62,7	68,3	62,4	68,0	*Rural settlement*
Vanuserühm					***Age group***
16–24	95,0	97,9	94,7	97,9	*16–24*
25–34	89,4	95,0	89,4	95,1	*25–34*
35–44	79,5	86,4	80,0	85,9	*35–44*
45–54	60,2	66,5	60,3	66,6	*45–54*
55–64	36,8	46,2	36,6	46,2	*55–64*
65–74	16,0	15,4	15,6	13,7	*65–74*
Hõiveseisund					***Labour status***
Töötajad ehk (tööga) hõivatud	75,8	83,6	75,7	83,5	*Employed persons*
Töötud	69,2	71,7	71,1	71,0	*Unemployed persons*
Mittetöötavad (üli)õpilased	99,3	98,9	99,4	98,9	*Students (not in the labour force)*
Mittetöötavad pensionärid jt mitteaktiivsed	27,1	32,5	27,0	31,9	*Retired (not in the labour force) and other inactive*

Metoodika

Infotehnoloogia vaatluste aluseks olid Eurostati küsimustikud „Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)" ja „Community Survey on ICT usage in households and by individuals", millele tuginedes koostati küsimustikud „Infotehnoloogia ettevõttes" ja „Infotehnoloogia leibkonnas". Eesmärk oli saada üldinfot infotehnoloogiavahendite, interneti kasutamise, e-kaubanduse ja mitmesuguste interneti- või arvutikasutusoskuste kohta nii ettevõtete, leibkondade kui ka isikute tasandil.

Vaatlus hõlmas ettevõtteid, kus oli vähemalt 10 hõivatut. Andmeid koguti valikuuringuga. Küsitleti kõiki ettevõtteid, kus oli vähemalt 50 hõivatut. 10–49 hõivatuga ettevõtete hulgast tehti lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendati vastavale vähemalt 10 hõivatuga ettevõtete üldkogumile, s.t arvutati üldkogumi näitajate hinnanguline suurus. Ettevõtted jaotati põhitegevusalade kaupa Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi.

Vaatlus „Infotehnoloogia leibkonnas" korraldati tööjõu-uuringu lisana ja see hõlmas vähemalt ühe 16–74-aastase liikmega leibkondi ja 16–74-aastaseid üksikisikuid. Leibkonnad jaotati koosseisu ja tüübi, üksikisikud aga vanuserühma, soo, haridustaseme, hõiveseisundi ja piirkonna järgi. Vaatlust korraldati valikuuringuna. Küsitletavate valiku alus oli AS Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister). Küsitlus korraldati teises kvartalis, uuringuperiood oli esimene kvartal.

Andmete laiendamisel oli aluseks uuringuaasta 1. jaanuari arvestuslik rahvaarv. Laiendustegurid arvutati maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi. Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Vähem kui 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud.

Methodology

The questionnaires of the Statistical Office of the European Communities (Eurostat) "Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)" and "Community Survey on ICT usage in households and by individuals" serve as a basis for information technology surveys. On the basis of these questionnaires the surveys "Information technology in enterprises" and "Information technology in households" were compiled. The aim was to obtain general information on information technology equipment, use of the Internet, e-commerce and various skills in using the Internet and the computer in enterprises, households and by persons.

The survey covered enterprises where there are at least 10 persons employed. The data were collected by sample survey. All enterprises with at least 50 persons employed were included. Simple random sample was made among enterprises with 10–49 persons employed. The data were expanded to the population of enterprises with at least 10 persons employed, i.e. the estimates of the parameters were computed. The enterprises were distributed by main economic activities according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008).

The survey "Information Technology in Households" was conducted as an appendix to the Labour Force Survey and covered households with at least one person aged 16–74 and individuals aged 16–74. Households were distributed by composition and type of household. Individuals were distributed by age group, sex, educational level, labour status and region. The Population Register was used for sampling frame. The survey was conducted in the 2nd quarter and the survey period was the 1st quarter.

The expansion of the data is based on the estimated population of 1 January of the reference year. The expansion coefficients have been calculated according to county, sex and 5-year age groups. All the data received through the expansion of the sample are the estimates of actual parameters. The estimates that are based on less than 20 persons of the sample have not been published.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2010. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2010. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

TURISM JA MAJUTUS

Helga Laurmaa

Ülevaade

Eestis käis 2009. aastal üle nelja miljoni välismaalase. Peamiselt tullakse Eestisse puhkama (60% välismaalastest), tööreisile (12%) ja ostureisile (10%). 86% välismaalastest tulid Euroopa Liidu (EL) liikmesriikidest. Eesti peamised turismipartnerriigid on endiselt meie lähiriigid Soome, Venemaa, Läti, Leedu ja Rootsi. 79% Eestist lahkuvatest välismaalastest olid saabunud just lähiriikidest. Eesti Panga andmetel sai Eesti 2009. aastal välisturismist (turismiteenuste eksport) tulu 16,2 miljardit krooni ning turismiteenuste osatähtsus Eesti kaupade ja teenuste ekspordis oli 10,7%.

EAS Turismiarenduskeskuse andmetel jäid 2009. aastal Eestisse kauemaks kui üheks päevaks 1,9 miljonit turisti — 4% vähem kui 2008. aastal, kuid umbes sama palju kui 2007. aastal. Ligi kolmveerand Eestis ööbinud välisturistidest kasutas majutusettevõtete teenuseid.

Majutusettevõtetes käis vähem turiste. Majanduskriis, mis pärssis reisimisaktiivsust kogu maailmas, mõjutas olulisel määral ka Eesti majutusettevõtete tegevust. Majutusettevõtetes peatus 2009. aastal 2,1 miljonit välis- ja siseturisti — kümnendiku võrra vähem kui aasta varem.

Välisturiste peatus majutusettevõtetes 2009. aastal 1,4 miljonit — 53 000 võrra vähem kui 2008. aastal. Välisturistid veetsid majutusettevõtetes 2,7 miljonit ööd ehk 7% vähem kui aasta varem.

2009. aastal suurenes Eesti peamise partnerriigi, Soome turistide arv majutusettevõtetes 3% ehk 23 000 võrra. 71% Soome turistidest ööbis Tallinna majutusettevõtetes, kuid Tallinnas peatuti lühemat aega kui mujal Eestis. Meie suvepealinnas Pärnus ööbis majutusasutustes 13% Soome turistidest — 5% rohkem kui aasta varem. Saare maakonna majutusasutustes peatus 2009. aastal Soome turiste 16% vähem kui 2008. aastal. Soome turistide arvu vähenemine Saaremaal võib osaliselt olla seotud Soomest saabuvate tellimuslendude arvu olulise vähenemisega 2009. aasta suvehooaja alguses.

Meie teise naaberriigi, Venemaa turistide arv suurenes 2009. aastal eelneva aastaga võrreldes 14%. Pärast Eesti liitumist Schengeni viisaruumiga 2007. ja 2008. aasta vahetusel hakkas Venemaa turistide arv hoogsalt suurenema, ületades 2006. aasta arvu enam kui kolmandiku võrra. 2004. aastaga võrreldes on majutusettevõtete teenuseid kasutanud Venemaa turistide arv kahekordistunud. Viimastel aastatel on Venemaa turistide hulgas populaarsed olnud aastavahetusreisid Eestisse, kuid nende arv oli tunduvalt suurem kogu 2009. aasta vältel. Enim suurenes Venemaa turistide arv Tallinnas ja Ida-Virumaal.

Läti turistide arv hakkas vähenema juba 2008. aasta teises pooles ja see trend jätkus ka 2009. aastal. Läti turiste peatus majutusettevõtetes 14% vähem kui aasta varem. Nende populaarsemad sihtkohad olid Tallinn ja Saaremaa. Kui mitmel varasemal aastal kasvas Läti turistide arv Saare maakonnas hoogsalt, siis 2009. aastal oli Läti turistide arv väiksem kui 2006. aastal. 2009. aasta turismihooajal katkestati Saaremaa ja Ventspilsi vaheline laevaühendus. Enamasti meelitasid hulgaliselt Läti turiste Eestisse suvel Tallinnas toimunud kultuurisündmused.

Rootsi turistide arv on vähenenud viimased neli aastat. Kui 2006. aastal peatus majutusettevõtetes üle 100 000 Rootsi turisti, siis 2009. aastal oli neid 77 000. Võrreldes 2008. aastaga peatus 2009. aastal majutusettevõtetes 10% vähem Rootsi turiste.

Eesti oluliste partnerriikide Saksamaa ja Suurbritannia turistide arv vähenes 2009. aastal tunduvalt ning oli isegi väiksem kui 2004. aastal. Majutusettevõtetes peatunud Saksamaa turistide arv hakkas vähenema juba 2008. aasta viimastel kuudel, kui lennuliiklus Saksamaaga hõrenes. Saksamaa turiste ööbis majutusasutustes 17% ja Suurbritannia turiste 28% vähem kui aasta varem. Suurbritannia turistid veetsid märksa vähem öid ka paljudes Euroopa riikides, eriti aga Kesk- ja Ida-Euroopa riikides[a].

[a] Kallas, P. (2010). Eesti ja maailma turism 2009.
[www] http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialistile/turismistatistika (03.03.2010).

Majanduskriis mõjutas märgatavalt ka siseturismi. 2009. aastal ööbis majutusasutustes 767 000 siseturisti — 19% vähem kui aasta varem. 2009. aastal oli majutusasutustes ööbinud siseturistide arv väiksem ka 2006. aasta omast. Vähenes nii puhkuse- kui ka tööreisidel olnud siseturistide arv. 18% siseturistidest peatus Tallinna, 13% Pärnu ja Pärnu maakonna ning 11% Ida-Viru maakonna majutusasutustes.

Ühe ööpäeva eest majutusasutuses tuli 2009. aastal maksta keskmiselt 440 krooni. Ühe ööpäeva keskmine hind oli 50 krooni odavam kui 2008. aastal ning viis krooni odavam kui 2004. aastal.

2009. aastal oli avatud 1091 majutusettevõtet 49 000 voodikohaga. Aasta ringi oli saadaval 18 000 tuba 39 000 voodikohaga, millele kõrghooajal lisandus veel 18% tube ja 25% voodikohti. Enamik tube (71%) olid kahekohalised. 2008. aastaga võrreldes tuli 2009. aastal juurde 2500 voodikohta, voodikohtade täitumus aga vähenes nelja protsendipunkti võrra. 2009. aastal oli majutusettevõtetes 566 toitlustuskohta, 399 spordisaali ja -väljakut, 1015 sauna, 79 valuutavahetuspunkti ning 563 konverentsisaali. 269-s majutusettevõttes olid internetipunktid ja enam kui pooltes majutusettevõtetes oli traadita andmeside võimalus. 551-s majutusettevõttes olid mittesuitsetajate toad ja 138-s invatoad. Majutusettevõtetes töötas 2009. aastal üle 8000 inimese.

Reisifirmade teenuseid kasutanud turistide arv vähenes. Majutusettevõtted teevad koostööd reisifirmadega. 2009. aastal saabus reisifirmade vahendusel Eestisse 143 000 välisturisti (10% majutusasutustes peatunud turistidest) ja 750 000 ühepäevakülastajat. Enim turiste tuli Soomest, Venemaalt ja Saksamaalt, enamik ühepäevakülastajaid saabus Soomest (57%). 2009. aastal sõitis reisifirmade kaudu välisriikidesse 386 000 Eesti elanikku ehk ligi kolmandiku võrra vähem kui aasta varem. Lemmiksihtkoht oli endiselt Soome (16% kõigist reisijatest), millele järgnevad Egiptus (9%), Türgi (7%), Hispaania, Kreeka, Rootsi ja Venemaa (kõik 5%). Meelsasti käiakse ka Saksamaal (4%), Itaalias, Lätis, Leedus, Prantsusmaal ja Suurbritannias (kõik 3%).

Eestis reisimiseks kasutatakse reisifirmade teenuseid vähem kui välismaale minemiseks. 2009. aastal kasutas kodumaal reisimiseks reisifirmade teenuseid 70 000 Eesti elanikku. 2009. aastal ületas reisifirma kaudu välismaale reisinute arv sisekülastajate arvu ligi kuus korda. Traditsiooniliselt on soosituim aeg Eestis reisimiseks olnud suvi.

2009. aastal pakkus turismiteenuseid 298 reisifirmat. Väliskülastajate vastuvõtmise ja Eesti elanikele välisreiside pakkumisega tegeles 248 reisifirmat ehk 83% kõigist reisifirmadest.

TOURISM AND ACCOMMODATION

Helga Laurmaa

Overview

In 2009 more than four million foreigners visited Estonia. Estonia is mostly a destination of holiday trips (60% of foreigners), business trips (12%) and shopping trips (10%). 86% of foreign visitors were from the European Union (EU) countries. The main tourism partner countries are continually the neighbour countries of Estonia — Finland, Russia, Latvia, Lithuania and Sweden. 79% of foreign visitors departing Estonia had arrived from neighbouring countries. According to the data of the Bank of Estonia, the exports of tourist services in 2009 totalled 16.2 billion kroons, the exports of tourist services accounted for 10.7% of the total exports of Estonian goods and services in 2009.

According to the data of Estonian Tourist Board, 1.9 million visitors stayed in Estonia for more than one day — this makes 4% fewer visitors than in 2008 but about the same number as in 2007. Almost three quarters of the foreign visitors staying overnight in Estonia, used the services of accommodation establishments.

Fewer tourists visited accommodation establishments. *Economic crisis restricted the travelling activeness in the whole world. The activities of Estonian accommodation establishments were also*

affected by economic crisis. There were 2.1 million domestic and foreign tourists in Estonia in 2009, which was 10% less than in the preceding year.

The number of foreign tourist who used the services of accommodation establishments in 2009 was 1.4 million — by 53,000 less than in 2008. Foreign tourists spent 2.7 million nights in accommodation establishments which was 7% less than a year earlier.

In 2009, the number of tourists from Finland, the main tourism partner country of Estonia, increased by 23,000 tourists or 3%. 71% of the tourists from Finland stayed in the accommodation establishments of Tallinn, but the length of stay in Tallinn was usually shorter compared to that in the rest of Estonia. 13% of the tourists from Finland stayed in the accommodation establishments of Pärnu, our summer capital. This is by 5% more than a year earlier. However, 16% fewer Finnish tourists visited the accommodation establishments of Saare county in 2009 than in 2008. One of reasons for the decline in the number of Finnish tourists might lie in the fact that the number of charter flights from Finland to Saaremaa decreased considerably at the beginning of the 2009 summer season.

The number of tourists from the other neighbour country Russia increased by 14% in 2009 compared to the previous year. After Estonia's accession to the Schengen area at the turn of 2007 and 2008, the number of tourists from Russia began to increase quickly exceeding the respective number of 2006 by more than a third. The number of tourists from Russia who used the services of our accommodation establishments has doubled compared to 2004. In recent years, the year-end trips to Estonia, involving celebrations of the New Year's Eve, have been extremely popular among the tourists from Russia, but the number of tourists from Russia was considerably bigger during the whole 2009. The number of tourists from Russia increased the most in Tallinn and Ida-Viru county.

The number of tourists from Latvia has been decreasing since the second half of 2008. The drop continued during 2009. 14% fewer Latvian tourists stayed in our accommodation establishments than a year earlier. Their most favourite destinations were Tallinn and Saare county. In several earlier years, the number of tourists from Latvia had increased quickly in Saare county, however, in 2009 the number of tourists from Latvia fell below the 2006 level there. In the 2009 tourist season the ship line connection between Saaremaa and Ventspils was stopped. The cultural events organised in Tallinn were the main tourist magnets for numerous tourists from Latvia.

The number of tourists from Sweden has been decreasing for the four recent years. There were over 100,000 tourists from Sweden in the Estonian accommodation establishments in 2006. In 2009 this number decreased to 77,000. Compared to 2008, 10% fewer Swedish tourists stayed in our accommodation establishments in 2009.

The number of tourists from Germany and the United Kingdom decreased considerably in 2009 and fell even below the 2004 level. The number of German tourists in our accommodation establishments started to decrease already during the last months of 2008 when some of the flight lines between Germany and Estonia were cancelled. 17% fewer German tourists and 28% fewer British tourists stayed in our accommodation establishments than a year earlier. The number of nights spent by tourists from the United Kingdom decreased notably in many European countries, in particular in the Central and Eastern European countries[a].

***Economic crisis had a noticeable impact also on the domestic tourism**. In 2009, 767,000 domestic tourists stayed in accommodation establishments — 19% less than a year earlier. In 2009, the number of domestic tourists who stayed overnight in accommodation establishments was also smaller than the respective number in 2006. The number of tourists, both on holiday and business trips, declined. 18% of domestic tourists stayed in the accommodation establishments of Tallinn, 13% in Pärnu and Pärnu county and 11% in Ida-Viru county.*

[a] *Kallas, P. (2010). Eesti ja maailma turism 2009 (overview: Estonia and the world tourism) — only in Estonian. [www] http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialistile/turismistatistika (03.03.2010).*

In 2009, the average cost of a guest night was 440 Estonian kroons per night, thus being by 50 kroons less than in 2008 and by five kroons cheaper than in 2004.

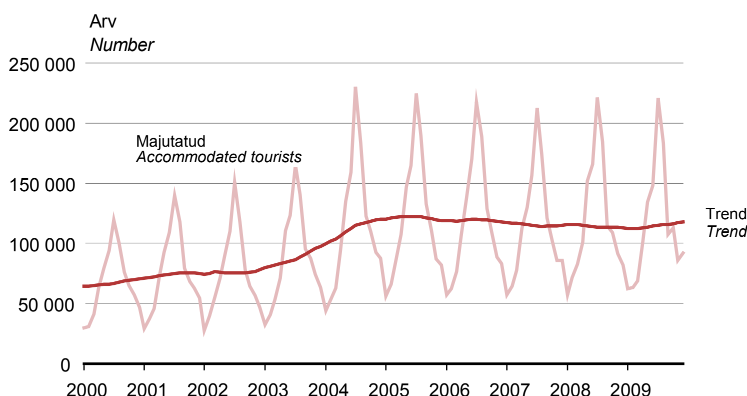
In 2009, 1,091 accommodation establishments with 49,000 bed places were available for tourists. All the year round 18,000 rooms with 39,000 bed places were available, 18% of rooms and 25% of bed places were additionally available during tourist seasons. Most of the rooms (71%) were double rooms. Compared to 2008, the number of bed places increased by 2,500 but the average use of bed places decreased by four percentage points. In 2009, there were 566 catering establishments, 399 sports fields and gymnasiums, 1,015 saunas, 79 currency exchange sites and 563 conference halls in our accommodation establishments. 269 accommodation establishments had Internet access points and more than half of accommodation establishments had a possibility of wireless data communication (WiFi). 551 accommodation establishments had rooms for non-smokers and 138 had rooms for persons with special needs. More than 8,000 persons were employed in accommodation establishments in 2009.

The number of tourists who used the services of travel agencies and tour operators decreased. *Accommodation establishments co-operate with travel agencies and tour operators. In 2009, 143,000 foreign tourists arrived in Estonia through travel agencies and tour operators (10% of the tourists who used the services of accommodation establishments) and also 750,000 same-day visitors. The majority of tourists came from Finland, Russia and Germany, most of the same-day visitors came from Finland (57%). In 2009, 386,000 Estonian residents were sent to tours to foreign countries through travel agencies and tour operators — this is nearly one third less than a year earlier. The most favourite destination is continually Finland (16% of all travellers), followed by Egypt (9%), Turkey (7%), Spain, Greece, Sweden and Russia (5% in each case). Germany, Italy, Latvia, Lithuania, France and the United Kingdom (3% in each) were also preferred by tourists.*

Estonian residents use the services of travel agencies for travels within Estonia less than for travelling abroad. In 2009, 70,000 Estonian residents used the services of travel agencies and tour operators for domestic trips. In 2009, the number of Estonian residents who travelled to foreign countries through travel agencies and tour operators exceeded the respective number of domestic visitors about six-fold. Summer has traditionally been the most favourite time for travelling in Estonia.

298 travel agencies and tour operators rendered tourist services in 2009. 248 travel agencies and tour operators or 83% of all respective companies were engaged in receiving foreign visitors and sending Estonian residents to foreign tours.

Joonis 1. Majutatud turistid, 2000–2009
Figure 1. Accommodated tourists, 2000–2009

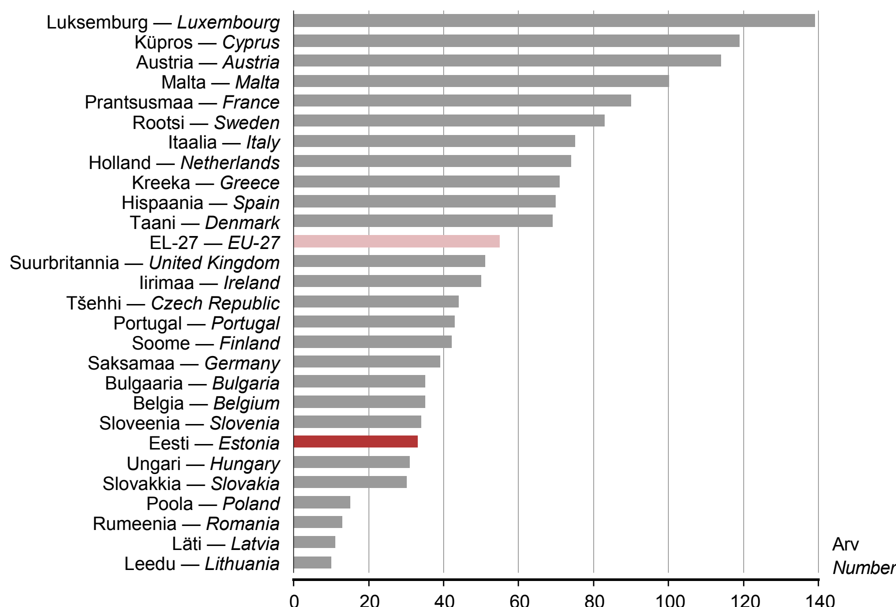
Tabel 1. Majutus, 2006–2009
Table 1. Accommodation, 2006–2009

	2006	2007	2008	2009	
Majutatud, tuhat	2 259	2 343	2 378	2 147	*Accommodated tourists, thousands*
Majutatud välismaalased, tuhat	1 428	1 380	1 433	1 381	*Accommodated foreign tourists, thousands*
Välismaalaste osatähtsus, %	63	59	60	64	*Proportion of foreign tourists, %*
Ööbimised, tuhat	4 543	4 675	4 602	4 123	*Nights spent, thousands*
Keskmiselt ööbimisi ühe majutatu kohta	2,01	2,00	1,94	1,92	*Avarage number of nights spent per tourist*

Tabel 2. Majutusettevõtete mahutavus, 2006–2009
Table 2. Capacity of accommodation establishments, 2006–2009

	2006	2007	2008	2009	
Majutus-ettevõtted	951	984	1 048	1 091	*Accommodation establishments*
Toad	17 811	19 303	20 542	21 117	*Rooms*
Voodikohad	40 850	44 611	46 940	49 471	*Bed places*
Keskmiselt voodikohti toas	2,29	2,31	2,29	2,34	*Avarage number of bed places per room*

Joonis 2. Majutusettevõtete voodikohtade arv 1000 elaniku kohta Euroopa Liidus, 2007
Figure 2. Number of bed places per 1000 inhabitants in accommodation establishments in the European Union, 2007

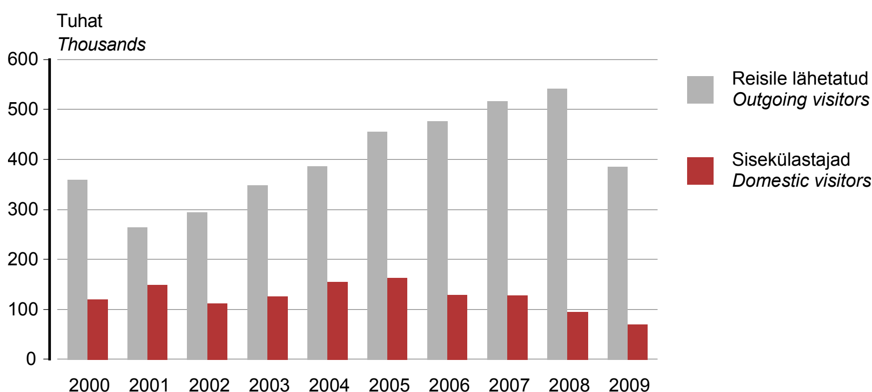

Allikas/*Source*: Eurostat.

Tabel 3. Reisifirmade vastuvõtu-, lähetus- ja siseturism, 2006–2009
Table 3. Inbound, outbound and domestic tourism organized by travel agencies and tour operators, 2006–2009

	2006	2007	2008	2009	
Väliskülastajad	1 689 874	1 845 170	954 617	892 830	*International visitors*
ööbivad külastajad	287 263	284 850	180 753	143 091	*overnight visitors*
ühepäevaturistid	1 402 611	1 560 320	773 864	749 739	*same-day visitors*
Reisile lähetatud	477 363	515 592	541 916	386 109	*Outgoing visitors*
Sisekülastajad	129 185	127 452	94 212	70 111	*Domestic tourists*
ööbivad külastajad	62 551	58 389	30 639	29 633	*overnight visitors*
ühepäevaturistid	66 634	69 063	63 573	40 478	*same-day visitors*

Joonis 3. Reisifirmade lähetus- ja siseturism, 2000–2009
Figure 3. Outbound and domestic tourism organized by travel agencies and tour operators, 2000–2009

Metoodika

Turismi- ja majutusstatistika iseloomustab kõiki Eestis tegutsevaid üksusi, kes osutavad turismi- ja majutusteenust. Nende tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on 791, 551, 552 või 553. Turismistatistikas küsitletakse kõiki üksusi, majutusstatistikas vähemalt viie voodikohaga üksusi.

Methodology

Tourism and accommodation statistics cover all entities in Estonia that provide tourism and accommodation services. The activity code of these enterprises by the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK) is either 791, 551, 552 or 553. In the tourism statistics, entities are enumerated completely, but in the accommodation statistics — the entities with at least five bed places.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2010. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2010. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

Aavo Heinlo

Ülevaade

Peatükk esitab teadus- ja arendustegevuse (T&A) statistikat aastate 1999–2009 kohta. Oluline teadmuspõhise majanduse poole liikumist kajastav näitaja on T&A-le tehtud kulutuste suhe sisemajanduse koguprodukti (SKP) ehk T&A intensiivsus. Eestis on T&A intensiivsus alates 2001. aastast pidevalt suurenenud ja 2008. aastal oli see 1,29%, millega Eesti läks mööda näiteks Itaaliast. Eurostati andmetel kuulub Eesti T&A intensiivsuse kasvutempo poolest Euroopa Liidu (EL) juhtriikide hulka — aastatel 2004–2008 oli T&A intensiivsuse kasvu määr Eesti omast kõrgem ainult Portugalil (vt joonis nr 1). Kiirest arengust hoolimata on veel pikk tee selleni, et saavutada EL-i 2008. aasta keskmist taset — 1,99% — või põhjanaabrite rekordilist 3,73%.

Viie aastaga on T&A-le tehtud kulutused kolmekordistunud. Eestis kulutati 2008. aastal T&A-le 3,2 miljardit krooni ehk üle kolme korra rohkem kui 2003. aastal. Riigi panus T&A-sse suurenes 2008. aastal ettevõtete omast kiiremini, aasta varem oli olukord vastupidine (vt joonis nr 3). T&A-ga üksustelt kogutud andmete põhjal rahastas riik 2008. aastal teadus- ja arendustegevust 1,6 miljardi krooniga — 31% suurema summaga kui 2007. aastal. Hoolimata majandussurutisest suurenesid ettevõtete tehtud kulutused 15% ja olid 1,3 miljardit krooni. Siinjuures on oluline märkida, et riigieelarvest saadud EL-i toetused arvestatakse riigilt saadute hulka.

Niisugune trend suurendas T&A-le tehtud kulutusi ennekõike kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites (kõrgkoolid, riigi teadusasutused, kasumitaotluseta erasektor), sest ettevõtted rahastavad oma teadus- ja arendustegevust peamiselt ise. Nii kulutati T&A-le antud 3,2 miljardist kroonist 43% nii ettevõtetes kui ka kõrgemates õppeasutustes, 12% riiklikus sektoris ja 2% kasumitaotluseta erasektoris (mittetulundusühingud, nt erialaliidud, teadusseltsid jne). Riigi 1,6 miljardi krooni suurune panus aga jagunes institutsionaalsete sektorite vahel järgmiselt: kõrgharidussektor 70%, riiklik sektor 22%, ettevõtlussektor 6% ja kasumitaotluseta erasektor 2%.

Pool teadus- ja arendustegevusele tehtavatest kulutustest läheb tööjõule. Tööjõukulud on viimase viie aasta jooksul suurenenud kogukulutustega samas proportsioonis, kuid 2008. aastal suurenesid koguni aeglasemalt — kogukulutused suurenesid varasema aastaga võrreldes 20%, tööjõukulud 14%. Võrreldes teadus- ja arendustegevusele kulutatud tööaega rahaliste näitajatega, on selge, et ennekõike on tööjõukulude kasv seotud palgakasvuga, sest viimase viie aastaga on T&A-le kulutatud inimtööaastate arv suurenenud vaid viiendiku võrra.

2008. aastal tehti esimest korda statistikat ettevõtlussektori teadlaste ja inseneride vanuselise jaotuse kohta. Nende keskmine vanus on pisut alla 40, kasumitaotluseta sektorites aga üle 45 aasta. Noori meelitab ettevõtetesse nii võimalus panna end proovile rakendusuuringutes ja arendustöödes kui ka avalikust sektorist kõrgem palgatase. Ühe inimtööaasta kohta kulutati 2008. aastal ettevõtlussektoris tööjõule 368 000 krooni, kasumitaotluseta sektorites aga vaid 258 000 krooni.

Alates 1996. aastast on naiste osatähtsus kasumitaotluseta institutsionaalsete sektorite teadlaste ja inseneride seas pidevalt suurenenud ning nais- ja meesteadlaste arv peaaegu võrdsustunud. 2009. aastal oli 48% (1996. aastal 42%) teadlastest naissoost. Naisteadlased prevaleerivad arstiteaduses (66%) ja humanitaarteadustes (64%), meesteadlased seevastu tehnika- (71%) ja loodusteadustes (62%).

Teadustöö rahvusvahelistumist näitab nii välisteadlaste arvu kasv (aastaga 179-st 205-ni) kui ka riikide suur esindatus (42 asemel 44). Enamikust riikidest oli 2009. aastal Eestis tööl vaid 1–3 teadlast, kuid näiteks Saksamaalt 33, Venemaalt 26 ja Soomest 14. Naissoost välisteadlasi oli 58 ehk pisut üle veerandi.

RESEARCH AND DEVELOPMENT

Aavo Heinlo

Overview

The chapter presents statistics on research and development activities (R&D) for the years 1999–2009. The ratio of the total expenditure on R&D to gross domestic product (GDP) or the R&D intensity is one of important indicators of the progress towards the knowledge-based economy. For Estonia, this indicator has been continuously growing since 2001, and in 2008 it reached 1.29% that allows Estonia bypass Italy in the corresponding ranking. According to the data of Eurostat, by the R&D intensity growth pace Estonia belongs firmly to the leading group of the EU countries. In 2004–2008, only Portugal had higher growth rate (see Figure 1). Despite the remarkable progress it is a long way to go to reach the EU mean of year 2008 — 1.99% or record level 3.73% of our northern neighbours.

With five years the expenditure on R&D has tripled. *3.2 billion kroons were spent on R&D in Estonia in 2008. This amount is over three times bigger compared to 2003. The year 2008 as distinct from a year earlier, was characterised by a more rapid growth in the government financing of R&D activities compared to that by enterprises (see Figure 3). Based on the data collected from R&D performers, the amount of the government financed R&D expenditure reached 1.6 billion kroons in 2008, growing 31% compared to 2007. At the same time, despite the economic crisis, the enterprise financed R&D expenditure equalled 1.3 billion kroons with just 15% increment. Hereby, it is important to mention that the EU funds mediated by the state budget are counted as government sourced.*

Above all, such a trend increased the R&D expenditure in non-profit institutional sectors (higher educational institutions, state scientific institutions, private non-profit sector) as R&D in enterprises is mainly financed by enterprises themselves. So, of the 3.2 billion kroons allocated to R&D, 43% were spent on R&D in both enterprises and higher educational institutions, 12% in the government sector and 2% in the private non-profit sector (non-profit associations such as professional associations, scientific societies, etc.). As to the government 1.6 billion kroons financing it was distributed over institutional sectors in the following way: higher education sector 70%, government sector 22%, business enterprise sector 6% and private non-profit sector 2%.

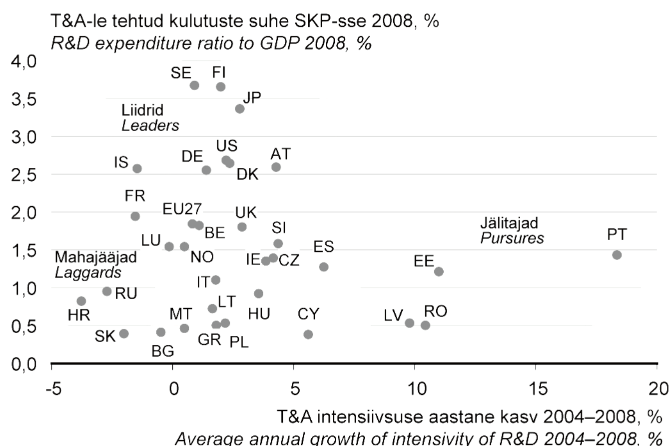
Labour costs comprise a half of R&D expenditure*, and during five years, they have grown in the same proportion as the total expenditure, but in 2008 even more slowly — compared to a year earlier, the total expenditure increased by 20% and the labour costs by 14%. Putting the working time dedicated to R&D alongside with financial data, it is clear that the growth in labour costs is first and foremost related to the increase in wages and salaries, because over the five years, the number of man-years spent on R&D has increased only by one fifth.*

In 2008, statistics were made on the age distribution of researchers in the business enterprise sector for the first time. *It came out that the mean age of researchers was slightly under 40 years. But in the non-profit sectors it was over 45 years. The career in enterprises is attractive for the youth as it poses a practical challenge in the form of applied research and experimental development and also provides a higher level of wages and salaries than in the public sector. In 2008, labour costs per one R&D man-year comprised 368,000 kroons in the business enterprise sector, but only 258,000 kroons in the non-profit sectors.*

From 1996, the share of female researchers in non-profit institutional sectors has continuously been increasing, and their number is nearly equal to that of male researchers. In 2009 the share of female researchers was 48% (in 1996 — 42%). Female researchers prevail in medical sciences (66%) and humanities (64%), male researchers conversely in engineering (71%) and natural sciences (62%).

The internalisation of science is characterised by the increase in the number of foreign researchers (from 179 to 205 by year) and by the number of countries represented (44 instead of 42). *From most countries there were only 1–3 researchers present in Estonia in 2009, but there worked, for example, 33 researchers from Germany, 26 from Russia and 14 from the Finland. The number of female researchers amounted to 58 or slightly more than a quarter.*

Joonis 1. Teadus- ja arendustegevuse intensiivsus[a]
Figure 1. Intensity of research and development activities[a]

[a] Kreeka ja Jaapani andmed on 2007. ja 2004.–2007. aasta kohta.
[a] *Greece and Japan data from 2007 and 2004–2007.*

Allikas/*Source*: Eurostat.

AT	Austria/*Austria*	FR	Prantsusmaa/*France*	MT	Malta/*Malta*
BE	Belgia/*Belgium*	GR	Kreeka/*Greece*	NO	Norra/*Norway*
BG	Bulgaaria/*Bulgaria*	HR	Horvaatia/*Croatia*	PL	Poola/*Poland*
CZ	Tšehhi/*Czech Republic*	HU	Ungari/*Hungary*	PT	Portugal/*Portugal*
CY	Küpros/*Cyprus*	IE	Iirimaa/*Ireland*	RO	Rumeenia/*Romania*
DE	Saksamaa/*Germany*	IS	Island/*Iceland*	RU	Venemaa/*Russia*
DK	Taani/*Denmark*	IT	Itaalia/*Italy*	SE	Rootsi/*Sweden*
EE	Eesti/*Estonia*	JP	Jaapan/*Japan*	SI	Sloveenia/*Slovenia*
ES	Hispaania/*Spain*	LT	Leedu/*Lithuania*	SK	Slovakkia/*Slovakia*
EU-27	EL-i keskmine/ *EU average*	LU	Luksemburg/ *Luxembourg*	UK	Suurbritannia/ *United Kingdom*
FI	Soome/*Finland*	LV	Läti/*Latvia*	US	USA/*USA*

Tabel 1. Teadus- ja arendustegevuse töötajad institutsionaalse sektori järgi, 2004–2009
Table 1. Personnel engaged in research and development by institutional sector, 2004–2009

	Riiklik sektor *Government sector*	Kõrgharidus-sektor *Higher education sector*	Kasumitaotluseta erasektor *Private non-profit sector*	Ettevõtlus-sektor *Business enterprise sector*	KOKKU *TOTAL*
Töötajad *Personnel*					
2004	1 099	4 894	154	1 735	7 882
2005	991	4 591	124	2 249	7 955
2006	1 080	4 949	177	2 586	8 792
2007	1 097	5 303	190	2 686	9 276
2008	1 108	5 338	152	3 023	9 621
2009	1 072	5 543	167	…	…
Teadus- ja arendustegevusele kulutatud tööaastad (nn täistööaja ekvivalent) *Working years spent on research and development (the so-called full-time equivalent)*					
2004	810	2 752	90	1 084	4 736
2005	696	2 176	92	1 398	4 362
2006	714	2 290	106	1 631	4 741
2007	782	2 405	125	1 689	5 002
2008	747	2 390	105	1 845	5 087
2009	718	2 688	101	…	…

Tabel 2. Teadus- ja arendustegevuse töötajad teadusvaldkonna järgi, 2009[a]
Table 2. Personnel engaged in research and development by field of science, 2009[a]

	Teadlased ja insenerid *Researchers*			Tehnikud *Technicians*			Abipersonal *Supporting staff*			
	K/T	*N/F*	*M/M*	*K/T*	*N/F*	*M/M*	*K/T*	*N/F*	*M/M*	
Loodusteadused	1 863	709	1 154	439	269	170	210	164	47	*Natural sciences*
Tehnikateadused	751	220	531	44	4	40	76	60	16	*Engineering*
Arstiteadus	482	318	164	125	102	23	57	42	15	*Medical sciences*
Põllumajandusteadused	282	129	153	73	52	21	36	27	9	*Agricultural sciences*
Sotsiaalteadused	977	575	402	71	57	14	79	63	16	*Social sciences*
Humanitaarteadused	998	637	361	110	81	29	109	82	27	*Humanities*
KOKKU	5 353	2 588	2 765	862	565	297	567	438	129	*TOTAL*

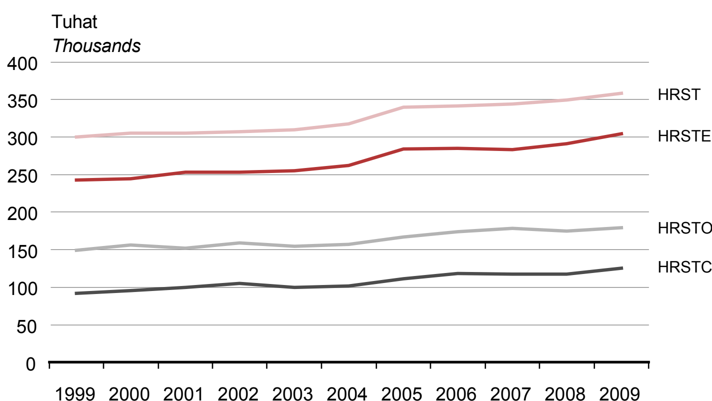
[a] V.a ettevõtlussektor.
[a] Business enterprise sector excluded.

Tabel 3. Teadlased ja insenerid teadusvaldkonna järgi, 2004–2009[a]
Table 3. Researchers by field of science, 2004–2009[a]

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Loodusteadused	1 399	1 415	1 604	1 717	1 772	1 863	*Natural sciences*
Tehnikateadused	722	719	790	861	806	751	*Engineering*
Arstiteadus	401	394	404	425	424	482	*Medical sciences*
Põllumajandusteadused	257	223	238	231	278	282	*Agricultural sciences*
Sotsiaalteadused	946	795	826	840	925	977	*Social sciences*
Humanitaarteadused	850	786	959	1 126	1 035	998	*Humanities*
KOKKU	4 575	4 332	4 821	5 200	5 240	5 353	*TOTAL*

[a] V.a ettevõtlussektor.
[a] Business enterprise sector excluded.

Joonis 2. Teaduse ja tehnoloogia inimressurss, 1999–2009[a]
Figure 2. Human resources devoted to science and technology, 1999–2009[a]

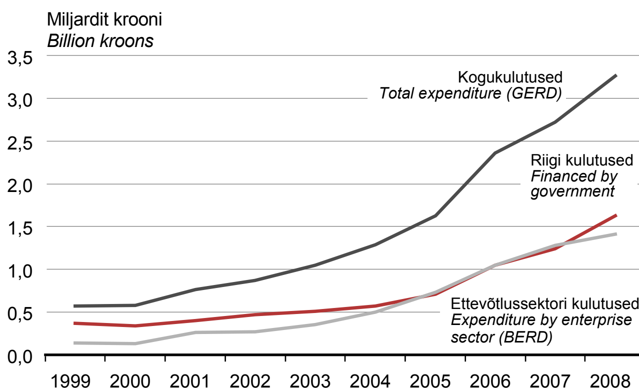
[a] HRST — kolmanda taseme haridusega või spetsialistidena töötavad 15–74-aastased; HRSTE — kolmanda taseme haridusega isikud; HRST0 — spetsialistidena töötavad isikud; HRSTC — kolmanda taseme haridusega spetsialistid.
[a] HRST — persons aged 15–74 with tertiary level educational attainment or occupied as specialists; HRSTE — persons with tertiary education; HRST0 — persons occupied as specialists; HRSTC — specialists with tertiary education.

Tabel 4. Teadus- ja arendustegevuse töötajad ettevõtlussektoris ettevõtte tegevusala järgi, 2008
Table 4. Personnel engaged in research and development in business enterprise sector by economic activity of the enterprise, 2008

	T&A töötajate arv *Number of personnel engaged in R&D*							T&A-le kulutatud tööaastad *Working years spent on R&D*	
	Kokku *Total*	Teadlased ja insenerid *Researchers*		Tehnikud *Technicians*		Abipersonal *Supporting staff*			
		N/F	*M/M*	*N/F*	*M/M*	*N/F*	*M/M*		
Tegevusalad kokku	3 023	495	1491	337	483	130	87	1 845,0	*Economic activities total*
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	4	1	2	1	-	-	-	1,6	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	x	x	x	x	x	x	x	x	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	725	130	336	91	94	52	22	459,9	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	46	9	37	-	-	-	-	33,3	*Electricity, gas and steam supply; water supply*
Kanalisatsioon, jäätmekogumine ja saastekäitlus	x	x	x	x	x	x	x	x	*Sewerage, waste management, remediation activities*
Ehitus	x	x	x	x	x	x	x	x	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	150	2	96	10	25	7	10	79,4	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	79	8	38	7	10	2	14	23,8	*Transportation and storage*
Info ja side	928	77	534	58	217	23	19	681,0	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	268	20	40	124	83	-	1	137,5	*Financial and insurance activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	795	237	392	46	54	45	21	413,0	*Professional, scientific and technical activities*
Muu tegevusala[a]	16	9	6	-	-	1	-	5,3	*Other activities*[a]

[a] Kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.
[a] *Real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.*

Joonis 3. Teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused, 1999–2008
Figure 3. Expenditure on research and development, 1999–2008

Tabel 5. Kulutused asutuse- ja ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele institutsionaalse sektori järgi, 2004–2009
Table 5. Intramural research and development expenditure by institutional sector, 2004–2009

	Riiklik sektor *Government sector*	Kõrgharidus-sektor *Higher education sector*	Kasumitaotluseta erasektor *Private non-profit sector*	Ettevõtlussektor *Business enterprise sector*	KOKKU *TOTAL*
Kulutused, miljonit krooni *Expenditure, million kroons*					
2004	171,6	588,5	29,7	504,2	1 294,0
2005	183,7	674,3	35,7	733,8	1 627,6
2006	310,2	959,6	42,9	1 049,8	2 362,5
2007	235,3	1 135,6	64,9	1 281,1	2 717,0
2008	383,2	1 397,8	67,8	1 406,3	3 255,1
2009	339,3	1 302,1	67,0	…	…
Riigi rahastatud, % *Financed by government, %*					
2004	82	69	22	4	44
2005	80	73	43	7	44
2006	63	80	28	8	45
2007	92	77	52	9	46
2008	91	82	52	7	50
2009	85	81	18	…	…

Tabel 6. Kulutused teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris rahastamisallika ja ettevõtte töötajate arvu järgi, 2008
Table 6. Research and development expenditure in business enterprise sector by source of funds and number of employees of the enterprise, 2008

Töötajate arv *Number of employees*	Kulutused, miljonit krooni *Expenditure, million kroons*	Rahastamisallikas, % *Source of funds, %*				
		Riik *Govern-ment*	Ettevõtted *Enter-prises*	Kasumitaotluseta erasektor *Private non-profit sector*	Kõrgharidus-sektor *Higher education sector*	Välisallikad *Foreign funds*
Ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused *Intramural research and development expenditure*						
0–19	193,3	8	74	0	0	18
20–49	253,6	19	65	1	0	15
50–99	206,5	9	88	2	-	1
100–249	104,3	16	81	-	0	3
>249	648,5	0	99	-	-	1
KOKKU *TOTAL*	1 406,3	7	87	0	0	6
Ettevõttevälisele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused[a] *Extramural research and development expenditure*[a]						
0–19	36,4	2	88	0	-	10
20–49	20,7	48	48	-	1	3
50–99	70,6	2	98	-	-	-
100–249	37,8	1	93	-	-	6
>249	75,6	5	72	-	-	23
KOKKU *TOTAL*	241,1	7	83	0	0	10

[a] Ainult sisemise teadus- ja arendustegevusega ettevõtete andmed.
[a] *Only enterprises with intramural research and development activities included.*

Tabel 7. Kulutused ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris rahastamisallika ja tegevusala järgi, 2008
Table 7. Intramural research and development expenditure in business enterprise sector by source of funds and economic activity, 2008

Tegevusala	Kulutused, miljonit krooni *Expenditure, million kroons*	Rahastamisallikas, % — Riik *Sources of funds, % — Government*	Ettevõtted *Enterprises*	Kasumitaotluseta erasektor *Private non-profit sector*	Kõrgharidussektor *Higher education sector*	Välisallikad *Foreign funds*	*Kind of activity*
Tegevusalad kokku	1 406,3	7	87	-	-	6	*Economic activities total*
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	4,3	-	100	-	-	-	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	x	x	x	x	x	X	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	319,1	2	95	-	-	3	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	42,9	-	98	-	-	-	*Electricity, gas and steam supply; water supply*
Kanalisatsioon, jäätmekogumine ja saastekäitlus	x	x	x	x	x	X	*Sewerage, waste management, remediation activities*
Ehitus	x	x	x	x	x	X	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	49,4	2	93	-	-	5	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	40,5	-	100	-	-	-	*Transportation and storage*
Info ja side	599,2	6	86	-	-	8	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	119,6	-	100	-	-	-	*Financial and insurance activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	220,6	27	62	1	1	9	*Professional, scientific and technical activities*
Muu tegevusala[a]	3,4	26	74	-	-	-	*Other activities[a]*

[a] Kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.
[a] *Real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.*

Tabel 8. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites[a] rahastamisallika järgi, 2004–2009
Table 8. Intramural research and development expenditure in non-profit institutional sectors[a] by source of funds, 2004–2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

Rahastamisallikas	2004	2005	2006	2007	2008	2009	*Source of funds*
Riik	550	657	973	1 121	1 528	1 356	*Government*
Ettevõtted	42	37	50	73	79	70	*Enterprises*
Kasumitaotluseta organisatsioonid	8	3	3	3	3	16	*Non-profit organisations*
Kõrgharidussektor	22	12	21	21	16	19	*Higher education sector*
Välisallikad	167	184	266	218	223	248	*Foreign funds*
KOKKU	790	894	1 313	1 436	1 849	1 708	*TOTAL*

[a] V.a ettevõtlussektor.
[a] *Business enterprise sector excluded.*

Tabel 9. Kulutused ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris tegevuse liigi ja ettevõtte tegevusala järgi, 2008

Table 9. Intramural research and development expenditure in business enterprise sector by type and economic activity, 2008

(protsenti — *percentages*)

Tegevusala	Alus-uuringud *Basic research*	Rakendus-uuringud *Applied research*	Katse- ja arendustöö *Experimental development*: toode, materjal, teenus *product, material, service*	tehnoloogiline protsess või süsteem *technological process or system*	muu *other*	*Kind of activity*
Tegevusalad kokku	2	14	30	51	3	*Economic activities total*
Põllumajandus, metsa-majandus ja kalapüük	-	-	15	85	-	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	x	x	x	x	x	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	1	3	39	54	3	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	6	59	8	27	-	*Electricity, gas and steam supply; water supply*
Kanalisatsioon, jäätmekogumine ja saastekäitlus	x	x	x	x	x	*Sewerage, waste management, remediation activities*
Ehitus	x	x	x	x	x	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	-	20	54	25	1	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	-	5	10	84	1	*Transportation and storage*
Info ja side	0	4	30	65	1	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	1	3	37	59	-	*Financial and insurance activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	7	58	15	10	10	*Professional, scientific and technical activities*
Muu tegevusala[a]	-	64	26	10	-	*Other activities*[a]

[a] Kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.

[a] *Real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.*

Tabel 10. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele teadusvaldkonna järgi, 2004–2009[a]

Table 10. Intramural research and development expenditure by field of science, 2004–2009[a]

(miljonit krooni — *million kroons*)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Loodusteadused	251,2	336,7	554,9	590,5	724,3	687,5	*Natural sciences*
Tehnikateadused	163,4	174,7	272,3	289,0	352,0	317,5	*Engineering*
Arstiteadus	83,5	95,2	143,8	129,9	271,4	255,3	*Medical sciences*
Põllumajandus-teadused	97,9	76,8	87,5	106,4	102,7	104,4	*Agricultural sciences*
Sotsiaalteadused	86,3	107,0	111,6	153,3	168,4	144,2	*Social sciences*
Humanitaarteadused	107,4	103,3	142,6	166,8	230,0	199,6	*Humanities*
KOKKU	789,8	893,8	1 312,7	1 435,9	1 848,8	1 708,5	*TOTAL*

[a] V.a ettevõtlussektor.

[a] *Business enterprise sector excluded.*

Tabel 11. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele tegevuse liigi ja institutsionaalse sektori[a] järgi, 2009
Table 11. Intramural research and development expenditure by type of activity and institutional sector[a], 2009
(miljonit krooni — *million kroons*)

	Alus-uuringud *Basic research*	Rakendus-uuringud *Applied research*	Katse- ja arendustöö *Experimental development*	
Riiklik sektor	152,8	79,6	106,9	*Government sector*
Kõrgharidus-sektor	654,4	373,6	274,1	*Higher education sector*
Kasumitaotluseta erasektor	4,8	60,6	1,6	*Private non-profit sector*
KOKKU	812,0	513,8	382,6	*TOTAL*

[a] V.a ettevõtlussektor.
[a] *Business enterprise sector excluded.*

Tabel 12. Tööstusomandi õiguskaitse, 2005–2009[a]
Table 12. Legal protection of industrial property, 2005–2009[a]

	2005	2006	2007	2008	2009	
Saabunud rahvusvahelised registreeringud						***Received international registrations***
Kaubamärgid	3 447	3 430	3 199	2 917	1 955	*Trade marks*
Tööstusdisainilahendused	181	192	70	45	25	*Industrial designs*
Esitatud taotlused						***Filed applications***
Kaubamärgid	1 737	1 704	1 980	1 800	1 317	*Trade marks*
Patendid	38	45	63	72	96	*Patents*
Kasulikud mudelid	87	75	124	140	132	*Utility models*
Tööstusdisainilahendused	93	137	121	94	95	*Industrial designs*
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	*Layout designs of integrated circuits*
Geograafilised tähised	-	-	-	1	1	*Geographical indications*
Eesti taotlejatelt						***From Estonian applicants***
Kaubamärgid	1 266	1 284	1 537	1 426	1 043	*Trade marks*
Patendid	27	36	44	62	76	*Patents*
Kasulikud mudelid	74	67	117	132	128	*Utility models*
Tööstusdisaini-lahendused	47	91	62	84	93	*Industrial designs*
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	*Layout designs of integrated circuits*
Geograafilised tähised	-	-	-	1	1	*Geographical indications*
Registrisse kantud						***Registered***
Kaubamärgid	1 620	1 379	1 178	1 238	1 200	*Trade marks*
Patendid	163	189	185	172	132	*Patents*
Kasulikud mudelid	81	69	61	65	91	*Utility models*
Tööstusdisainilahendused	114	81	157	134	59	*Industrial designs*
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	*Layout designs of integrated circuits*
Geograafilised tähised	-	-	-	-	2	*Geographical indications*

[a] Patendiamet.
[a] *Estonian Patent Office.*

Metoodika

Teadus- ja arendustegevusega (T&A) üksused (asutused ja ettevõtted) jagatakse rahvusvahelise metoodika[a] järgi nelja sektorisse (vt raamatu lõpus olevaid mõisteid): kõrgharidussektor, riiklik sektor, kasumitaotluseta erasektor ja ettevõtlussektor. Kolme esimese sektori andmete saamiseks küsitletakse kõiki T&A-ga teadus-, haridus- jt asutusi (haiglad, muuseumid jms) ning seltse ja ühinguid. Rahvusvaheliselt võrreldavad andmed on olemas alates 1993. aastast.

Ettevõtlussektori andmed koguti nendelt ettevõtetelt, kes viimastel aastatel olid aastaaruannetes näidanud arengu- ja uurimiskulusid. Peale selle kaasati kõik need ettevõtted, kelle põhitegevus on T&A või kes kuuluvad kõrg- või biotehnoloogiliste ettevõtete hulka, ja ka ettevõtted, kelle T&A-d on rahastanud mitmesugused sihtasutused ja fondid. Ettevõtete andmeid koguti esimest korda 1998. aasta kohta.

T&A-le tehtud kulutused seostatakse üksusega (asutuse- või ettevõttesisesed kulutused). Arvesse ei võeta väljastpoolt üksust tellitud või ostetud tegevusele tehtud kulutusi, muidu tekiks kulutuste summeerimisel dubleering. Statistika kajastab T&A töötajaid, tehtud kulutusi ja nende rahastamis-allikaid ning T&A liiki (alusuuringud, rakendusuuringud, katse- ja arendustööd).

Methodology

According to the international methodology[a], every statistical unit engaged in R&D is linked with one of the following four sectors (see the definitions at the end of the book): higher education sector, government sector, private non-profit sector and business enterprise sector. To receive data about the first three sectors, all scientific, educational and other institutions (hospitals, museums, etc.), societies and associations performing R&D activities are completely enumerated. Internationally comparable data are available starting from 1993.

The data about business enterprise sector were collected from enterprises who had reported R&D costs in the previous years and also from all enterprises whose main activity was R&D or they were classified as high technological or biotechnological ones, as well from enterprises whose R&D activities had been financed by different foundations and funds. Data on enterprises were first collected for 1998.

Expenditure on R&D is connected to the unit performing the R&D activity (the so-called intramural expenditure). Expenditure on purchased or ordered R&D activity which is performed outside the unit is not taken into account to avoid duplication when calculating the total expenditure. Data are collected regarding employees engaged in R&D, expenditures on R&D and sources of funds, and by type of R&D (basic research, applied research, experimental development).

Kirjandust
Publications

Teadus- ja arendustegevus. 2006. *Research and Development*. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

[a] http://browse.oecdbookshop.org/oecd/pdfs/browseit/9202081E.PDF (29.04.2010).

MÕISTED

Aasta keskmine rahvaarv — pool elanike aasta alguse ja lõpu arvu summast.

Abipersonal (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — abitööjõud (töölised, ametnikud, sekretärid), kes osaleb teadus- ja arendustegevusprojektides või on otseselt nendega seotud.

Aheldamine — referentsaasta alusel ja eri baasperioodide järgi arvestatud indeksite kumuleeruv ühendamine vastavate ahelindeksite abil.

Ajas ankurdatud vaesuse määr — nende isikute osatähtsus, kelle aasta ekvivalentnetosissetulek on väiksem kui inflatsiooni võrra korrigeeritud kolme aasta tagune suhtelise vaesuse piir.

Alaealine — alla 18-aastane isik.

Alusuuring — teoreetiline ja eksperimentaalne uuring uute teadmiste saamiseks nähtuste ja sündmuste põhialuste kohta, seadmata eesmärgiks nende teadmiste kohest rakendamist.

Ambulatoorne arstiabi — mittestatsionaarne tervishoiuteenus, mille korral patsiendi visiit tervishoiuasutusse kestab mõni tund ja ööpäevaringne haiglas viibimine ei ole vajalik.

Ambulatoorne vastuvõtt — meditsiiniabi (tervishoiuteenust) vajava isiku pöördumine arsti poole vastuvõtuajal.

Arendustegevus — teadustegevuse tulemuste rakendamine, et lahendada praktilisi probleeme, rajada uusi või täiustatud süsteeme, valmistada seadmeid või tooteid, käivitada protsesse jms.

Asenduskoduteenus — teenuse osutajalt lapsele tema põhivajaduste rahuldamiseks peresarnaste elutingimuste võimaldamine, et luua talle turvaline ja arenguks soodne elukeskkond ning valmistada ta ette võimetekohaseks toimetulekuks täiskasvanuna. Asenduskoduteenusele on õigus lapsel, kelle vanemad on surnud, tagaotsitavaks kuulutatud või teadmata kadunud; kelle vanematele on nende piiratud teovõime tõttu määratud eestkostja; kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud; kelle vanematelt on laps ära võetud ilma vanemaõiguste äravõtmiseta või kelle vanemad kannavad eelvangistust või vangistust vanglas.

Avalik raudtee — raudteeinfrastruktuur, mille kasutamine raudteeveoteenuse osutamiseks peab olema ühtviisi tagatud (juurdepääsu tagavad põhi- ja lisateenused ning tasu, aeg ja muud kasutustingimused) kõigile raudtee-ettevõtjatele raudteeseaduses sätestatud alustel ja korras.

Avaliku sektori elamufond — riigi ja munitsipaalomanduses olevad eluruumid.

Bilansimaht — käibe- ja põhivara summa, mis võrdub kohustuste ja omakapitali summaga. Põhivara hõlmab finantsvara, nii materiaalset kui ka immateriaalset põhivara, kinnisvarainvesteeringuid ja bioloogilisi (tootvaid) varasid.

Brutopreemia — summa, mida kindlustusvõtja maksab kindlustuse eest.

Defineerimata baasharidusega kutseõpe — kutseharidus erivajadustega noortele ja ilma põhihariduseta noortele, kutseõpe koolikohustuse ea ületanud põhihariduseta isikutele.

DSL — asümmeetriline, sümmeetriline jne digitaalne abonentliin; tehnoloogiaperekond, mis võimaldab pakkuda telefoniliinide kaudu suurt ülekandekiirust nõudvaid teenuseid (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL jms).

Eelmise aasta hind — mahunäitaja, mis on kaalutud eelmise aasta hindade järgi.

Ehitushinnaindeks — indeks, mis väljendab baasaastale iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Otsekuludes arvestatavad ressursid hõlmavad kolme põhigruppi — tööjõud, ehitusmasinad ja -materjal.

Ehitusmahuindeks — omal jõul Eestis tehtud ehitustööde maksumuse muutus püsivhindades.

Ehitustoimla — mitteehitusettevõtete struktuuriüksus, mis tegeleb ehitusega.

Ehitustööd — hoonestusprojektide arendus edasise müügi eesmärgil; hoonete, rajatiste või nende osade ehitamine ja remont; eriehitustööd, sh ehitustegevust ettevalmistavad tööd, seadmete ja süsteemide paigaldus ehitistesse, välis- ja siseviimistlus, k.a ehitus- ja lammutusseadmete üürimine koos operaatoriga.

Ehitustööde maksumus — tellijatele müüdud ja oma tarbeks tehtud ehitustööde maksumus, mis hõlmab topelt-arvestust alltöövõtutööde puhul.

Ekspordihinnaindeks — indeks, mis näitab eksporditud kaupade hindade arengut.

Eksport — Eestis toodetud ja välismaalt sisse toodud kaupade väljavedu, ajutiseks töötlemiseks sisse toodud kaupade taasväljavedu ning välisriikide vee- ja õhusõidukite varude tarned. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Ekvivalentsissetulek — leibkonna sissetulek, mis on jagatud leibkonnaliikmete tarbimiskaalude summaga.

Eluhoone — ühepere-, kahepere- või ridaelamu või mõni muu mitmepereelamu.

Eluruum — alaliseks elamiseks sobiv ühepereelamu, kahepere- ja ridaelamusektsioon või korter, milles on vähemalt üks tuba ja mis vastab sanitaartehnilistele nõuetele.

Eluruumi pind — elamiseks vajaliku ja sobiva kompaktse, funktsionaalselt ühendatud elamispinna (tubade pind) ja abiruumide (köök, esik, WC, pesemisruum, vannituba, hall, garderoob, panipaik, sisseehitatud seinakapp, veranda, sahver, vaheruum jm) põrandapinna summa.

Elussünd — elusalt sündinud lapse ilmaletoomine, s.t elutunnustega lapse sünd, olenemata raseduse kestusest.

Energiabilanss — energiaga varustatuse ja tarbimise tasakaalustatus.

Erasektori elamufond — füüsilistele isikutele ja erakapitalil põhinevatele juriidilistele isikutele (sh korteriühistu liikmed ja elamuühistud) kuuluvad eluruumid.

Esimese astme kohus — alates 1. jaanuarist 2006 maa- ja halduskohus, varem maa-, linna- ja halduskohus.

Esimese astme kuritegu — süütegu, mille eest on karistusseadustikus raskeima karistusena ette nähtud tähtajaline üle viie aasta pikkune vangistus, eluaegne vangistus või sundlõpetamine (kriminaalkoodeksis üle kaheksa aasta).

Esmaselt registreeritud sõiduk — maanteetranspordivahendi esmane registreerimine Eestis.

Etendus — lavastuse avalik ettekanne.

Ettevõte — äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja.

Ettevõtete arv — tegutsevate ettevõtete arv ehk ettevõtted, kellel oli aruandeperioodil finantsmajanduslik tegevus (müügitulu, kulud jne).

Ettevõtlussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — ettevõtted, organisatsioonid ja institutsioonid, mille põhitegevus on kaupade või teenuste tootmine müügiks majanduslikult tasuva hinna eest (v.a kõrgharidus), ning peamiselt ettevõtlust teenindavad kasumitaotluseta erainstitutsioonid.

Finantssektor — institutsionaalsed üksused, mille põhitegevusala on finantsvahendus, finantsvahenduse abitegevus või kindlustus.

Finantsvahendus — tegevus, mille käigus ettevõte omandab finantsvara ja võtab samal ajal endale kohustusi omal vastutusel.

FOB-väärtus — kauba maksumus, mis hõlmab tootmishinda ja neid kulutusi, mis on seotud kauba veoga eksportiva maa riigipiirini.

Gini koefitsient — ekvivalentsissetuleku taseme järgi reastatud rahvastiku kumulatiivse osatähtsuse ja nende poolt saadud kumulatiivse ekvivalentsissetuleku seos. Näitaja varieerub 0-st 1-ni — mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt

Haigla — ööpäevast statsionaarset arstiabi osutav meditsiiniasutus, mille asukohale, ehitisele, administratiivsele korraldusele ja personalile on kehtestatud erinõuded. Haiglad võivad anda ka ambulatoorset ja päevastatsionaarset arstiabi.

Heitunu — mittetöötav isik, kes sooviks töötada ja oleks valmis töö olemasolu korral ka kohe tööle asuma, kuid ei otsi aktiivselt tööd, sest on kaotanud lootuse seda leida.

Hiline lootesurm (surnultsünd) — vähemalt 500-grammise sünnikaaluga loote üsasisene surm pärast 22. rasedusnädalat.

Hoone — katuse, välispiirete ja siseruumiga ehitis, mis on maapinnaga püsikindlalt ühendatud.

Hukkunu — inimene, kes suri liiklusõnnetuses saadud vigastuste tagajärjel sündmuskohal või 30 päeva jooksul pärast liiklusõnnetust. Kui inimene suri saadud vigastustesse rohkem kui 30 päeva pärast õnnetust, loetakse ta vigastatuks. Suitsiidi sooritanud arvestatakse hukkunute hulka.

Hulgikaubandusettevõte — ettevõte, mille põhitegevus on kauba edasimüük ja vahendus (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) tööstus- ja kaubanduslikele tarbijatele, asutustele ja organisatsioonidele, k.a liisinguettevõtetele (Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori tegevusala G46 järgi).

Hõivatu — isik, kes uuritaval perioodil töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena; töötas otsese tasuta pereettevõttes või oma talus; ajutiselt ei töötanud.

Hüvitised töötajatele — töötasu, töötaja eest tasutav sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Imikusurm — alla aastase elusalt sündinud lapse surm.

Impordihinnaindeks — indeks, mis näitab imporditud kaupade hindade arengut.

Import — kaupade sissevedu Eestisse sisetarbimiseks ja välismaale edasimüügiks, taasväljaveo kohustusega ajutine sissevedu töötlemise eesmärgil ning taassissevedu pärast töötlemist väljaspool Eestit. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Internet — ülemaailmne arvuteid ühendav andmesidevõrk, mis võimaldab kasutada selliseid teenuseid nagu kaugsisselogimine, failiedastus, elektronpost jms. Internetil põhineb ka veeb.

Investeeringud põhivarasse — aruandeperioodil soetatud, ka kapitalirendiga omandatud ehitiste, maa, masinate, seadmete, transpordivahendite, sisseseade ja muu inventari maksumus; uusehituse ning olemasoleva põhivara laiendamise, rekonstrueerimise ja renoveerimise puhul ka tehtud tööde maksumus; investeeringud immateriaalsesse põhivarasse ja väärisesemetesse. Siin näidatakse ka kinnisvarainvesteeringuna klassifitseeritud kinnisvaraobjektide soetamine.

ISDN — integreeritud teenuste digitaalvõrk; rahvusvaheline sidestandard mitme andmevoo (heli, pilt jm) samaaegseks edastamiseks telefoniliinide kaudu (Integrated Services Digital Network).

Jaekaubandusettevõte — ettevõte, mille põhitegevus on kauba müümine (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) peamiselt kodumajapidamises kasutamiseks (Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori tegevusala G47 järgi).

Jahipiirkond — jahimaa, mille pindala ühes ringpiiris on vähemalt 5000 hektarit.

Juriidiline isik — täis-, usaldus- või osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu, mittetulundusühing, avalik-õiguslik juriidiline isik.

Jooksevhind — vaadeldaval ajavahemikul kehtinud hind.

Jõustunud kohtuotsus — kui apellatsioonkaebust või protesti ei ole esitatud, jõustub kohtuotsus nende esitamise tähtaja möödumisel. Apellatsioonkaebuse või protesti esitamisel jõustub kohtuotsus pärast kriminaalasja läbivaatamist kõrgemalseisvas kohtus (kui otsust ei tühistata).

Kahjunõue — lepingu täitmise kohustuse sissenõudmine kindlustusandjalt.

Kapitali kogumahutus — põhivara soetamiseks tehtud kulutuse ja põhivara müügist saadud tulu vahe ning varude muutus. Varude muutust mõõdetakse lisandunud ja kasutatud varude ning varuna hoitud kaupadega seotud kahju väärtuse vahena.

Kapitalikaubad — masinad ja seadmed, mida kasutatakse teiste kaupade tootmiseks, ning tööstuslikud transpordivahendid.

Kapitalisiirded — rahalised ja mitterahalised siirded, mis on seotud vara soetamise või käsutamisega.

Kasum (kahjum) enne maksustamist — ärikasumile on liidetud finantstulud ja maha arvatud finantskulud, s.o kasum (kahjum) enne dividendide tulumaksukulu mahaarvamist.

Kasumitaotluseta erasektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — avalikke teenuseid osutavad erainstitutsioonid (seltsid, ühingud, tarbijate ühendused jms), mida riik ei kontrolli.

Kasumitaotluseta institutsionaalne sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — riiklik sektor, kõrgharidussektor ja kasumitaotluseta erasektor.

Kasumitaotluseta üksus — mittetulundusühing, sihtasutus, riigiasutus, kohaliku omavalitsuse asutus.

Kasutatav kogutulu — institutsionaalsete sektorite või üksuste esmaste tulude bilansi ja saadud maksete ja siirete (v.a mitterahalised sotsiaalsiirded) summa ning kõikide tehtud maksete ja siirete (v.a mitterahalised sotsiaalsiirded) vahe. Kõigi sektorite/üksuste kasutatavate kogutulude summa on kasutatav kogutulu.

Katse- ja arendustöö — süstemaatiline töö, mida tehakse alus- ja rakendusuuringutest saadud teadmiste põhjal uue või täiustatud omadustega materjali, toote, seadme, protsessi, süsteemi või teenuse väljatöötamiseks.

Kaubavedu — kaupade kaal tonnides.

Kaubaveo maht — veomahtude hindamisel kasutatakse kaubaveonäitajatena veetud kauba kogust tonnides ja veosekäivet tonnkilomeetrites.

Kaupade hulgimüük — kaupade edasimüük ja vahendus tööstus- ja kaubanduslikele tarbijatele, asutustele ja organisatsioonidele, k.a liisinguettevõtetele. Kaupade vahendamisel kaup vahendajale ei kuulu ja siia kuulub ainult teenustasu.

Kaupade jaemüük — uue ja kasutatud kauba edasimüük kaupluste, kioskite, müügilettide, postimüügikaupluste, Interneti-punktide ja oksjonite kaudu isiklikuks tarbimiseks või majapidamises kasutamiseks. Siia ei kuulu püsikauba (auto, mööbel, olmeelektroonika, kodumasinad jt) müük liisinguettevõtte kaudu, kui kauba omanikuks saab liisinguettevõte.

Keskharidusel baseeruv kutseõpe — kutsekeskharidus keskhariduse baasil, kutseõpe keskhariduse baasil, keskharidust eeldav keskeri-/tehnikumiharidus.

Keskkonnakaitseinvesteering — investeering, mille eesmärk on hoida ära keskkonnasaastet või seda vähendada.

Keskkonnakaitsekulutus — kulutus, mille eesmärk on hoida ära keskkonnasaastet või seda vähendada.

Keskmine brutokuupalk — tegelikult töötatud ja mittetöötatud aja eest makstav tasu, mis on jagatud täistööajale taandatud töötajate keskmise arvuga.

Keskmine piletihind — ühe teatris- või kinoskäigu arvestuslik maksumus, mille leidmiseks jagatakse piletitulu piletiga külastajate arvuga.

Keskmise suurusega ettevõte — 50–249 hõivatuga ettevõte.

Kindlustushüvitis koondamise korral (määratakse alates 01.07.2009) — hüvitis, mida makstakse koondamise korral töötajale, kelle töösuhe selle tööandja juures on kestnud (või ametnikule, kelle teenistusstaaž on kestnud)

- 5–10 aastat — ühe kuu keskmise töötasu või palga ulatuses,
- üle 10 aasta — kahe kuu keskmise töötasu või palga ulatuses.

Kinnisvara ostu-müügitehing — ostu-müügitehing, mille objekt (maatükk või hoonestusõigus) on kantud kinnistusraamatusse.

Kino — alaline filminäitamise koht.

Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused — residentide tehtud kulutused (sh arvestuslikud) kaupadele ja teenustele lõpptarbimise eesmärgil, sh nendele kaupadele ja teenustele tehtud kulutused, mis on müüdud majanduslikult ebaolulise hinnaga.

Kogukasum — müügitulu, millest on maha arvatud kogukulud (realiseeritud toodete ja tegevuskulud).

Kogusääst — kasutatava kogutulu ja lõpptarbimiskulutuste vahe.

Kontsern — juriidiliselt või finantsiliselt seotud ettevõtete assotsiatsioon, kuhu kuuluvad emaettevõte ja tema otseselt või kaudselt kontrollitavad ettevõtted.

Kriminaalhooldusalune — tingimisi karistatud või tingimisi karistusest enne tähtaega vabastatud süüdimõistetu, kelle on kohus katseajaks kriminaalseadusega sätestatud korras kriminaalhooldaja järelevalve alla määranud.

Kuritegu — karistusseadustikus sätestatud süütegu, mille eest on füüsilisele isikule põhikaristusena ette nähtud rahaline karistus või vangistus ja juriidilisele isikule rahaline karistus või sundlõpetamine. Põhikaristus võib olla ka teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmine ja arest. Kuritegu võib olla tahtmatu või tahtlik. Tahtlus on kavatsetus, otsene ja kaudne tahtlus. Isik paneb teo toime kavatsetult, kui ta seab eesmärgiks süüteokoosseisule vastava asjaolu teostamise ja teab, et see saabub, või vähemalt peab seda võimalikuks. Isik paneb teo toime kavatsetult ka siis, kui ta kujutab ette, et süüteokoosseisule vastav asjaolu on eesmärgi saavutamise hädavajalik tingimus. Isik paneb teo toime otsese tahtlusega, kui ta teab, et teostab süüteokoosseisule vastava asjaolu, ja tahab või vähemalt möönab seda. Isik paneb teo toime kaudse tahtlusega, kui ta peab võimalikuks süüteokooseisule vastava asjaolu saabumist ja möönab seda.

Kõrgharidussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — ülikoolid, tehnikakolledžid ja muud kõrgemad õppeasutused, nende kontrollitavad uurimisinstituudid, katsejaamad ning kliinikud.

Külastaja (turismi- ja majutusstatistikas) — isik, kes reisib tavakeskkonnast välja kõige rohkem 12 järjestikuseks kuuks ja kelle reisi põhieesmärk ei ole sihtkohas tasustatav tegevus. Külastajad jagunevad turistideks ehk ööbivateks külastajateks ja ühepäevakülastajateks. Igapäevane elukeskkond ehk tavakeskkond on isiku elu- ja töö- või õppimiskoha ning muude tihti (vähemalt kord nädalas) külastatavate kohtade (kirik, kauplus, polikliinik) vahetus läheduses asuv ala. Igapäevane elukeskkond hõlmab ka suvilaid ja maakodusid, kui neis käiakse vähemalt kord nädalas.

Lahendatud kuritegu — kohtusse saadetud kuritegu ja kuritegu, mille menetlemine on kohtueelses menetluses kriminaalmenetluse seadustiku §-de 201–205 alusel lõpetatud.

Lapsetoetus — lapsetoetusele on õigus igal lapsel sündimisest kuni 16-aastaseks saamiseni. Lapsel, kes õpib päevases õppevormis või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis põhikoolis või gümnaasiumis või põhikooli baasil kutseõppeasutuses, on õigus lapsetoetusele kuni 19-aastaseks saamiseni. 19-aastaseks saamisel makstakse toetust jooksva õppeaasta lõpuni.

Lavastus — lavastaja, näitlejate, teatrikunstnike, heliloojate ja teiste teatritöötajate koostöös sündiv, peamiselt mõnel näitekirjaniku lool põhinev loometeos, mille valmimiseks loetakse avalikku esmaettekannet — esietendust.

Legaalselt indutseeritud abort (meditsiiniline abort) — jaguneb legaalseks ja terapeutiliseks abordiks. Legaalne abort on raseduse seaduslik katkestamine naise soovil. Terapeutiline abort on raseduse katkestamine meditsiinilistel näidustustel.

Leibkond — ühises põhieluruumis (ühisel aadressil) elavate isikute rühm, kes kasutab ühiseid raha- ja/või toiduressursse ja kelle liikmed ka ise tunnistavad end ühes leibkonnas olevaks. Leibkond on ka üksi elav isik.

Lepingu väärtus — ostu-müügilepinguga võõrandatud kinnisvara lepingujärgne maksumus.

Liiklusõnnetus — juhtum, kus vähemalt ühe sõiduki liikumise või teelt väljasõidu tõttu saab inimene vigastada või surma. Tee all mõistetakse maanteed, tänavat, parklat, õueala või muud liikluseks kasutatavat rajatist koos kõnniteede, kergliiklusteede, teepeenarde, haljas-, eraldus- või muude ribadega. Siia hulka ei arvestata juhtumeid, kus jalakäija saab kannatada rongi alla jäädes, võistluste tõttu avalikuks kasutamiseks suletud teelõigul juhtuvaid õnnetusi võistlusel osalevate sõidukitega ning tee-ehitus-, teeremondi- või teehooldustöödel osalevate sõidukite ja inimestega juhtuvaid õnnetusi.

Lisandväärtus tegurikuludes — toodang rahalises väärtuses, millest on maha arvatud toodangu valmistamiskulud. Lisandväärtust arvutades liidetakse müügitulu, lõpetamata ja valmistoodangu varude muutus (aruandeaasta lõpu ja alguse vahe), oma tarbeks valmistatud põhivara ja muud äritulud (v.a põhivara müügist ja

ümberhindlusest saadud kasum) ning sellest summast lahutatakse kaupade, materjalide, ostetud toodete ja teenuste, elektri- ja soojusenergia, kütuse-, toote- ja tootmismaksude kulud, samuti muud ärikulud (v.a kahjum põhivara müügist ja ümberhindlusest).

Loomulik iive — aasta jooksul sündinute ja surnute arvu vahe. Positiivne loomulik iive näitab sündide, negatiivne surmade ülekaalu.

Loomuliku iibe kordaja — aasta elussündide ja surmajuhtude arvu vahe 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Lähetusturism — Eesti püsielanike reisimine Eestist välja ja väljaspool tavakeskkonda viibimine.

Mahuindeks — kaupade müügi mahu muutus püsivhindades võrreldes mõne eelmise perioodi müügiga. Indeksi arvutamisel on kasutatud kaupade hinnaindekseid.

Majanduslikult aktiivsed ehk tööjõud — isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised seda tegema (hõivatute ja töötute summa).

Majanduslikult mitteaktiivsed — isikud, kes ei soovi töötada või ei ole selleks võimelised.

Majutatu — turist ehk ööbiv külastaja, kes veedab vähemalt ühe öö majutusettevõttes.

Majutusettevõte — majandusüksus, mille kaudu ettevõtja osutab oma majandus- või kutsetegevusega majutusteenust. Majutusettevõtteliigid on järgmised: hotell, motell, külalistemaja, hostel, puhkeküla ja -laager, puhkemaja, külaliskorter ning kodumajutus. Majutusüksused on jaotatud kahte põhirühma: kollektiivmajutus (teenindavad turiste äriüksustena) ja eramajutus. Majutusstatistika kajastab ainult kollektiivmajutuskohtade andmeid.

Majutusteenus — regulaarse või ajutise ööbimisvõimaluse ning sellega kaasneva kauba või teenuse pakkumine ja müük.

Maksukohustuslaste register — Maksu- ja Tolliameti peetav register, kuhu alates 1999. aastast kantakse kõik maksukohustuslased.

Mikroettevõte — 1–9 hõivatuga ettevõte.

Mitteeluhoone — hoone, mis ei ole mõeldud alaliseks elamiseks.

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste register — Harju, Tartu, Pärnu ja Viru maakohtu juures peetav register, kuhu alates 1. oktoobrist 1996 registreeritakse mittetulundusühinguid ja sihtasutusi.

Muud siirded — siirded, mis tehakse teistele valitsemissektori tasanditele, rahvusvahelise koostöö raames välismaailma valitsustele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, mittetulundusorganisatsioonidele või kodumajapidamistele (v.a sotsiaalsiirded).

Mõrv — tahtlik tapmine. Tapmine on karistusseadustiku järgi mõrv juhul, kui see on toime pandud piinaval või julmal viisil, üldohtlikul viisil, kahe või enama inimese suhtes, vähemalt teist korda, röövimise või omakasu tõttu, teise süüteo varjamise või selle toimepanemise hõlbustamise eesmärgil või lõhkeseadeldise või lõhkeaine kasutamisega.

Müügitulu (varem „realiseerimise netokäive”) — nii põhi- kui ka kõrvaltegevusena valmistatud toodete, teenuste ja kaupade müügist saadud või saadaolev tulu, mis ei sisalda käibemaksu ega aktsiise. Müügitulu võrdub saadud või saadaoleva tasuga ja arvestatakse tekkepõhiselt. Peatükis „Ettevõtete majandusnäitajad” esitatud müügitulu sisaldab üldjuhul dotatsioone (tegevuskulude sihtrahastamine, finantsabi riigi- ja kohalikust eelarvest või Euroopa Liidu institutsioonidelt).

Müük mitteresidentidele — müügitulus sisalduv toodete, kaupade ja teenuste müük välismaal registreeritud juriidilistele isikutele või alaliselt väljaspool Eestit elavatele füüsilistele isikutele. Omatoodetud tööstustoodangu ja osutatud tööstusteenuste müük mitteresidentidele ei hõlma materjali maksumust tagasimüügi (reekspordi) puhul, kui töötluseks sissetoodud materjali kuludes ei sisaldu (kajastatakse ainult saadud teenustasu).

Neonataalsurm — imiku surm nelja esimese elunädala jooksul.

Netolaenuandmine — netosäästu ning saadud ja makstud kapitalisiirete bilansi summa miinus kapitali kogumahutus miinus mittetoodetud mittefinantsvara soetamise ja realiseerimise bilanss. Kogumajanduse netolaenuandmise korral on välismaailm netolaenuandjale võlgu, netolaenuvõtmise korral aga ollakse välismaailmale võlgu.

Netosissetulek — palgatöö eest ja individuaalsest töisest tegevusest saadud sissetuleku, omanditulu, sotsiaalsete siirete, teistelt leibkondadelt saadud regulaarsete rahaliste maksete ja enammakstud tulumaksu tagastuse summa, kust on maha arvatud leibkonna tehtud regulaarsed rahalised maksed teistele leibkondadele, varalt tasutud maksud ja tulumaksu juurdemaksed.

Neto-tootemaks — tootemaks, millest on maha arvatud tootesubsiidiumid.

Näitus — muuseumi püsiekspositsioonidele lisaks korraldatav lühemaajaline väljapanek.

Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd — ehitustööde maksumus ilma Eestis ostetud alltöövõtutööde ja välisriikidesse tehtud ehitustööde maksumuseta, millele on liidetud või millest on maha arvatud lõpetamata ehituse varude muutus.

Omaniku liik — ettevõtjate klassifitseerimise alus, lähtudes nende kapitaliosalusest (häälteenamuse kuuluvusest) äriühingus.

Oodatav eluiga — mingis vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv, kui suremus ei muutuks. 0 aasta vanuses — oodatav eluiga sünnimomendil, mida käsitletakse ka keskmise elueana.

Palk — tasu, mida tööandja arvestab töötajatele aruandeperioodil tehtud töö eest.

Perinataalsurm — surnultsünd või surmajuht perinataalperioodil (algab pärast 22. rasedusnädalat ja lõpeb 0–6 päeva pärast sündi).

Primaarenergia — naturaalsest allikast saadud energia, mida tarbitakse teisteks energialiikideks muundamata. Eestis toodetavast kütusest on hõlmatud põlevkivi, kütteturvas ja -puud, puidujäätmed ning biogaas; imporditavast kütusest kivisüsi, maa- ja vedelgaas, raske ja kerge kütteõli, diislikütus, autobensiin ning lennukipetrool.

Primaarsektor — põllumajandus, jahindus, metsamajandus ja kalapüük.

Puhaskasum (-kahjum) — aruandeaasta kõigi tulu- ja kulusummade vahe.

Puue — inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus

või kõrvalekalle. Eristatakse kolme puudeastet:

- keskmine — isik vajab regulaarselt kõrvalabi või juhendamist vähemalt kord kuus;
- raske — isik vajab kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet igal ööpäeval;
- sügav — isik vajab pidevat kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet ööpäev läbi.

Põhiharidusel baseeruv kutseõpe — põhiharidust eeldav kutseharidus, kutseõpe põhihariduse baasil, põhiharidust eeldav kutse- ja keskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, kutsekeskharidusõpe, põhiharidust eeldav keskeri-/tehnikumiharidus.

Põllumajanduslik kodumajapidamine — majandusüksus, kus põllumajandusmaad on vähem kui üks hektar, kuid kus on vähemalt 50 ruutmeetrit köögiviljamaad või kolm viljapuud või kuus marjapõõsast või kümme küülikut või kümme kodulindu või teisi põllumajandusloomi või kolm mesipuud ja kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt oma tarbeks.

Põllumajanduslik majapidamine — ühtse tehnilise ja majandusliku juhtimisega üksus, kus on vähemalt üks hektar põllumajandusmaad või kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt müügiks (olenemata maa suurusest). Alates 2007. aastast loetakse põllumajanduslike majapidamiste hulka ka üksused, kus põllumajandussaadusi ei toodeta, kuid maad säilitatakse headest põllumajandus- ja keskkonnatingimustes.

Päevastatsionaar — haigla või ambulatoorse arstiabiasutuse juures asuv tervishoiuasutuse allüksus, kus antakse arstiabi haigetele, kes vajavad terviseuuringuid, raviprotseduure (sh operatsioone) ja pärastist jälgimist. Haige viibib päevaravil üle kuue tunni päevas.

Püsivhind — kauba või teenuse väärtus võrdlusperioodi keskmistes hindades. Kaupade ja teenuste väärtused arvutatakse püsivhindadesse kas mahu- või hinnaindeksitega. Kaupade ja teenuste hinnaindeksiga deflateeritud jooksevhind.

Püsiühendus — pidev internetiühendus (ADSL, kaabelmodem jne). Vastupidi sissehelistamisteenusele on lairiba- ehk püsiühenduse korral ka infoedastuskiirus suurem.

Rahvapension — pension, mis on määratud isikule, kellel ei ole nõutava pensioniõigusliku või pensionikindlustusstaaži puudumise tõttu õigust vanadus-, töövõimetus- või toitjakaotuspensionile.

Rahvus — andmed tuginevad isiku enesemääratlemisele. Lapse rahvuse määramise aluseks on ema rahvus.

Rakendusuuringud — algupärased uuringud uute teadmiste saamiseks esmase eesmärgiga leida neile teadmistele kindel rakendusvaldkond või -eesmärk.

Ravikindlustus — riiklikult tagatud süsteem, mille eesmärk on tervise säilitamine, haigusest või vigastusest tingitud ajutise töövõimetuse kulude ja ravikulude tasumine ning raseduse ja sünnituse korral hüvitise maksmine.

Referentsaasta — tinglik aasta, mida kasutatakse aheldatud näitajate esitamiseks. Indeksite seerias on selle aasta väärtus 100.

Registreeritud kuritegu — karistusseadustiku eriosas kirjeldatud tegu, mille suhtes on alustatud kriminaalmenetlust või mis registreeritakse kriminaalmenetluses.

Registrite ja Infosüsteemide Keskus — Justiitsministeeriumi valitsemisalas töötav riigiasutus, mille ülesanne on arendada ja hallata valitsemisala registreid ja infosüsteeme ning pakkuda side- ja infotehnoloogiateenuseid.

Reisifirma — äriregistrisse kantud ettevõtja, kelle põhi- või kõrvaltegevusala on Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi reisibüroode ja reisikorraldajate tegevus või kes on kantud majandustegevuse registris turismi tegevusalale.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks — indeks, mis näitab nimetatud töödele iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ametihoonete puhul ehitusplatsi otsekulude tasemel.

Remonttööd — ehitustööd hoone/rajatise või selle konstruktsioonide (alused, kande- ja piirdekonstruktsioonid, tehnosüsteemid jm) taastamiseks. Selle tulemusena pikeneb remonditud põhivara eluiga ja/või suureneb selle väärtus.

Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register — Rahandusministeeriumi peetav register, kuhu alates 1999. aastast registreeritakse valitsusasutused ja nende hallatavad riigiasutused.

Riigikohus — kõrgeima astme kohus.

Riiklik sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — ühiskonnale üldteenuseid (v.a kõrgharidus) osutavad riigi tegevusüksused ning riigi rahastatavad ja kontrollitavad kasumitaotluseta institutsioonid.

Rändesaldo — aasta jooksul sisse- ja väljarännanute arvu vahe. Positiivne rändesaldo näitab sisserände, negatiivne väljarände ülekaalu.

Ränne — elukoha muutus üle asustusüksuse piiri.

Sekundaarsektor — mäetööstus, töötlev tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus ning ehitus.

Siirded — riigi või kohaliku omavalitsuse poolt sotsiaalkaitse skeemide kohaselt üksikisikule/leibkonnale makstud hüvitised (pensionid, töötu abiraha, lastetoetus, töövõimetushüvitis jms), mille eesmärk on kergendada üksikisiku/leibkonna toimetulekut sissetuleku osalise või täieliku kaotuse korral. Leibkonna eelarve uuringus kajastatakse siiretena ka eraomandisse kuuluvate vahendite ümberjaotamist (alimendid, elatusrahad, kingitud raha jms).

Sisekülastaja — Eesti püsielanik, kes reisib Eesti piires, kuid viibib väljaspool tavakeskkonda.

Sisemajanduse koguprodukt (SKP) turuhindades — residentide toodetud lisandväärtuste summa kogurahvamajanduse ulatuses, millele on lisatud neto-tootemaksud.

Siseränne — elukohavahetused Eesti ühest asustusüksusest teise. Sama maakonna asustusüksuste vahelisi elukohavahetusi nimetatakse maakonnasiseseks rändeks ja elukohavahetusi ühe maakonna asustusüksusest teise maakonna asustusüksusesse maakondadevaheliseks rändeks.

Sissehelistamisteenus — internetiühendus luuakse modemiga tavalise telefoniliini kaudu, mis on ühenduse ajal hõivatud.

Sisseränne — tegevus, mille käigus isik asub alaliselt elama uude asustusüksusesse perioodiks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud, olles eelnevalt alaliselt elanud teises asustusüksuses.

Sissetulekukvintiil — viiendik aasta ekvivalentnetosissetuleku alusel järjestatud elanikkonnast. Esimesse ehk madalaimasse kvintiili kuulub kõige väiksemat ekvivalentnetosissetulekut saav viiendik elanikkonnast, teise järgmine viiendik jne.

Sotsiaalmaksed — sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Sotsiaalteenus — isiku või perekonna toimetulekut soodustav mitterahaline toetus.

Sotsiaaltoetus — isiku või perekonna toimetuleku soodustamiseks antav rahaline toetus.

Sotsiaalne kaitse — avaliku või erasektori rakendatavate sotsiaalkindlustuse ja hoolekande meetmete kogum, mille ülesanne on kergendada üksikisiku või leibkonna toimetulekut sissetuleku osalise või täieliku kaotuse puhul teatavate riskide või vajaduste ilmnemise korral.

Sotsiaalsed siirded — kodumajapidamistele makstavad rahalised või mitterahalised siirded, et vabastada nad sotsiaalsete riskide või vajadustega seotud rahalisest koormusest.

Standarditud suremuskordaja — rahvastiku suremuse võrdlemiseks kasutatav suhtarv, kõrvaldamaks soo-vanuskoosseisu erinevuse mõju. Arvutatud 1976. aastal avaldatud Euroopa standardrahvastiku vanusjaotuse alusel, et võrrelda, milline oleks suremus juhul, kui Eesti rahvastiku vanusjaotus oleks samasugune kui standardrahvastikul. Kordaja arvutamisel on teadmata vanusega surnud liidetud vähemalt 85-aastaste hulka.

Statistiline profiil — majanduslikult aktiivsete üksuste (äriühingute, füüsilisest isikust ettevõtjate, asutuste, mittetulundusühingute) kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina 1994. aastast.

Subsiidiumid — maksed, mida valitsemissektor teeb tootjatele, et mõjutada nende tootmistaset, hindu või kompenseerida tootmisteguritega seotud kulusid.

Suhtelise vaesuse määr — nende isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam.

Suhtelise vaesuse piir — 60% leibkonnaliikmete aasta ekvivalentnetosissetuleku mediaanist.

Suhtelise vaesuse süvik — suhtelises vaesuses olevate isikute mediaansissetuleku kaugus vaesuse piirist protsentides.

Summaarne sündimuskordaja — keskmine elusalt sündinud laste arv naise kohta tema elu jooksul, kui kehtiksid konkreetse aasta sündimuse vanuskordajad. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Suremuse vanuskordaja — surmajuhtude arv 1000 või 100 000 sama vanuserühma aastakeskmise elaniku kohta.

Suremuse üldkordaja — surmajuhtude arv aastas 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Surnultsünd — vt „hiline lootesurm”.

Suurettevõte — vähemalt 250 hõivatuga ettevõte.

Sõidukikaubandusettevõte — ettevõte, mille põhitegevus on mootorsõidukite ja mootorrataste müük, hooldus ja remont, mootorikütuse jaemüük (Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori tegevusala G45 järgi).

Sõitjakäive — sõitjateveol tehtud töö maht, mida mõõdetakse sõitjakilomeetrites. Ühele sõitjakilomeetrile vastab ühe sõitja vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Sündimuse vanuskordaja — elussündide arv aastas 1000 sama vanuserühma naise kohta. Mõõdab sündimust vanuserühmiti.

Sündimuse üldkordaja — elussündide arv aastas 1000 elaniku kohta.

Sünnijärjekord — näitab, mitmes elusalt sündinu on vastsündinu emale, arvestamata seda, kas eelmised lapsed olid sünni registreerimisel elus või mitte.

Sünnitoetus — toetus, mida on õigus saada ühel vanematest lapse sünni korral; lapsendajal, eestkostjal või hooldajal, kui varem ei ole sama lapse eest sünnitoetust makstud.

Sünnituste arv — sünnituste koguarv aastas, k.a surnultsünnid. Mitmikesünnitus loetakse üheks sünnituseks.

Süütegu — kuritegu ja väärtegu, mis on karistatav.

Taaste brutokordaja — elu jooksul sünnitatud tütarde keskmine arv naise kohta. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Tarbekaubad — valmistooted ja lõpptarbimiseks mõeldud kaubad.

Tarbijahinnaindeks — indeks, mis näitab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.

Tarbimiskaal — leibkonnaliikmele tema vanuse järgi määratud kaal, mis võtab arvesse leibkonna ühist tarbimist.

Tasu mittetöötatud aja eest — puhkusetasud (kompensatsioonid) ja toetused, tööseisakutasud, streigi ja töösulu ajal makstavad tasud, osaliselt tasustatava puhkuse tasud töömahu või tellimuse ajutise vähenemise korral, taseme- või tööalasel koolitusel viibimise ajal makstud tasud. Siia kuuluvad ka lisatasud ja toetused (jõulutoetus, kvartali ja aasta lisatasu, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks ei ole töötatud aeg, ja mitterahaline tasu (loonustasu).

Tasu tegelikult töötatud aja eest — ajatööpalgad ja tükitööpalgad, lisatasud ületundide, õhtuse töö, öötöö ja puhkepäevadel töötamise eest, samuti rasketes ja tervisekahjulikes tingimustes töötamise eest, kvalifikatsiooni-, keele- ja staažitasu jt regulaarselt makstavad preemiad ja lisatasud. Siia kuuluvad ka ebaregulaarsed lisatasud ja preemiad (kvartali- ja aastapreemia, jõulutoetus, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks on töötatud aeg.

Teadlased ja insenerid (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — teaduskraadi või kõrgharidusega isikud, kes tegelevad professionaalidena alus- ja rakendusuuringutega või teevad katse- ja arendustöid uute teadmiste, toodete, protsesside, meetodite ja süsteemide loomiseks; teadus- ja arendustegevusega seotud õppejõud, samuti teadusasutuste ja nende allüksuste juhid, kes kavandavad või korraldavad teaduslik-tehnilisi projekte; algupäraste uuringutega tegelevad doktorandid ja magistrandid.

Teadus- ja arendustegevus — loov süstemaatiline töö, mille eesmärk on uute teadmiste saamine (k.a inimest, kultuuri ja ühiskonda puudutavad teadmised) ning nende teadmiste rakendamine.

Teadus- ja arendustegevuse töötajad — teadlased ja insenerid, tehnikud ning abipersonal, kelle tööajast vähemalt 10% kulub teadus- ja arendustegevusele.

Teadustegevus — isiku loomevabadusel põhinev tegevus, mille eesmärk on saada teaduslike uuringutega uusi teadmisi inimese, looduse ja ühiskonna ning nende vastastikuse toime kohta.

Teenindusettevõte — ettevõtlusega tegelev äriühing, mille põhitegevusala on mitmesuguste teenuste osutamine. Siia kuuluvad järgmised tegevusalad:

- info ja side — kirjastamine; kino- ja videofilmide ning telesaadete tootmine; helisalvestiste ja muusika kirjastamine; programmid ja ringhääling; telekommunikatsioon; programmeerimine; konsultatsioonid jms tegevused; infoalane tegevus;
- kinnisvaraalane tegevus;
- kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus — juriidilised toimingud ja arvepidamine; peakontorite tegevus; juhtimisalane nõustamine; arhitekti- ja inseneritegevused; teimimine ja analüüs; teadus- ja arendustegevus; reklaamindus ja turu-uuringud; muu kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; veterinaaria;

- haldus- ja abitegevused — rentimine ja kasutusrent; tööhõive; reisibüroode ja reisikorraldajate tegevus, reserveerimine jms tegevus; turvatöö ja juurdlus; hoonete ja maastike hooldus; büroohaldus, büroode ja muu äritegevuse abitegevused;
- haridus;
- tervishoid ja sotsiaalhoolekanne;
- kunst, meelelahutus ja vaba aeg — loome-, kunsti- ja meelelahutustegevus; raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste tegevus; hasartmängude ja kihlvedude korraldamine, sporditegevus ning lõbustus- ja vaba aja tegevused;
- muud teenindavad tegevused — arvutite ning tarbeesemete ja kodutarvete parandus; muu teenindus.

Tehnikud (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — teadus- ja arendustegevusega seotud isikud, kellel on kutseharidust või tehnilist ettevalmistust kinnitav dokument ja kes töötavad teadlaste või inseneride juhtimisel. Tehnikutega samaväärsed on sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas teadlaste ja inseneride juhendamisel oma tööülesandeid täitvad töötajad.

Teise astme kohus — ringkonnakohus.

Teise astme kuritegu — süütegu, mille eest on karistusseadustikus karistusena ette nähtud kõige rohkem viie aasta pikkune tähtajaline vangistus või rahaline karistus (kriminaalkoodeksis vabadusekaotus mitte üle kaheksa aasta).

Tertsiaarsektor — kaubandus, teenindus jms.

Tervishoiutöötajad (praktiseeriv tervishoiupersonal) — tervishoiuteenust osutavad eriharidusega töötajad.

Toetused — rahvusvahelise koostöö raames välismaailma valitsustelt ja rahvusvahelistelt organisatsioonidelt saadud abi, teistelt sektoritelt saadud toetused ja annetused ning kindlustuse (v.a elukindlustuse) netopreemiad.

Toimetulekupiir — summa, mis on vajalik minimaalseks igapäevaseks äraelamiseks ühe kuu jooksul.

Toimetulekutoetus — riigilt puudusekannatajatele antav toetus, mida maksab kohalik omavalitsus. Puuduse leevendamiseks kasutavad kohalikud omavalitsused olukorra kohaselt nii sotsiaalteenuseid kui ka muud sotsiaalabi. Toimetulekutoetust makstakse, kui kõik muud vaesuse ja puuduse leevendamise abinõud ei ole olnud tõhusad.

Toitjakaotuspension — töövõimetute perekonnaliikmete ja nendega võrdsustatud isikute pension ajal, mil nad vastavad selle pensioni saamiseks ettenähtud tingimustele.

Toodang — residentide toodetud kaupade ja teenuste väärtus. Hõlmab turutoodangut, enda tarbeks toodetut, valitsemissektori turuvälist toodangut ja kasumitaotluseta institutsioonide teenuseid kodumajapidamistele.

Transiit — kaubavedu, mille puhul peale- ja mahalaadimise riik on välisriik. Eesti on transiitriik. Transiitkauba hulka arvestatakse ka riigipiiril raudteetranspordivahendilt teisele transpordiliigile või teiselt transpordiliigilt raudteetranspordivahendile laaditud kaup.

Trükitoodang — kõik kirjastatud raamatud, brošüürid ja perioodikaväljaanded.

Turism — reisimine väljapoole tavakeskkonda ja seal puhkuse, äri või muul eesmärgil viibimine kõige rohkem 12 järjestikust kuud.

Turist ehk ööbiv külastaja — isik, kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist sihtkohas, v.a sihtriigi sadamas seisvas laevas.

Tööandja maksejõuetus — tööandja on maksejõuetu, kui kohus on pankroti välja kuulutanud või lõpetanud pankrotimenetluse selle raugemise tõttu.

Töö intensiivsus leibkonnas — leibkonna tööealiste (16–64-aastaste) liikmete töötatud kuude arv sissetuleku viiteperioodil suhestatuna nende kuude arvu, mida leibkonnal oli maksimaalselt võimalik töötamisele kulutada. Näitaja varieerub nullist (ükski tööealine liige ei töötanud) üheni (kõik tööealised liikmed töötasid kogu sissetuleku viiteperioodi). Leibkonna tööintensiivsus võib olla

- suur (0,5–1),
- väike (0–0,5),
- maksimaalne (1),
- minimaalne (0),
- mõningane (0–1).

Tööealised — rahvastiku majandusliku aktiivsuse uurimise aluseks võetav rahvastik vanuses 15–74 ehk tööjõu-uuringu objekt.

Tööhõive määr — hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.

Tööga hõivatud isikud — ettevõttes töötavad isikud, olenemata nende töönädala pikkusest. Tööga hõivatute arvu mõõdetakse aasta keskmisena. Tööga hõivatute hulka kuuluvad:

- ettevõttes töötavad omanikud ja nende tasuta töötavad pereliikmed;
- täis- või osatööajaga töötajad, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- väljaspool ettevõtet töötavad isikud (turustuspersonal jt), kes kuuluvad ettevõtte töötajate koosseisu ja on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- ajutiselt töölt puuduvad isikud (haiguslehel, tasulisel puhkusel või õppepuhkusel olijad, streikijad jt);
- hooajatöötajad, praktikandid (õpipoisid) ja kodustöötajad, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- töövõtulepinguga töötavad isikud.

Tööjõu ühikulu — tööjõukulude suhe SKP-ga hinnamõju arvestades (püsivhindades).

Tööjõus osalemise määr ehk aktiivsuse määr — tööjõu osatähtsus tööealises rahvastikus.

Töölepingute kollektiivne ülesütlemine — tööandja algatusel töötajate või avalike teenistujate töö- või teenistussuhete lõpetamine 30 päeva jooksul vähemalt

- 5 töötajaga, kui tööandja annab tööd kõige rohkem 19 töötajale,
- 10 töötajaga, kui tööandja annab tööd 20–99 töötajale,
- 10%-ga töötajatest, kui tööandja annab tööd 100–299 töötajale,
- 30 töötajaga, kui tööandja annab tööd vähemalt 300 töötajale.

Töötu abiraha — vt „töötutoetus”.

Töötuskindlustus — sundkindlustuse liik, mille eesmärk on töötuks jäänud kindlustatule kaotatud sissetuleku osaline kompenseerimine tööotsingute ajaks, töötajale töölepingu ülesütlemise ja avalikule teenistujale teenistussuhte lõpetamise hüvitamine koondamise korral ning töötajate nõuete kaitse tööandja maksejõuetuse korral.

Töötuskindlustushüvitis — sissetulek, mida kindlustatud isikul on õigus saada kogu töötuna arveloleku aja, mis on kõige rohkem (olenevalt kindlustusstaažist) 180–360 kalendripäeva.

Töötutoetus (enne 2006. aastat „töötu abiraha”) — töötutoetust on õigus saada töötul, kes on töötuna arvelevõtmisele eelnenud 12 kuu jooksul olnud vähemalt 180 päeva hõivatud tööga või tööga võrdsustatud tegevusega ja kelle kuu sissetulek on 31-kordsest töötutoetuse päevamäärast väiksem.

Töövõimetuspension — 16-aastaste kuni vanaduspensioniealiste püsivalt töövõimetuks tunnistatud isikute pension.

Tööstustoodang — tööstustoodangu müük, millele on liidetud või millest on maha arvatud valmistoodangu laojääkide muutus.

Tööstustoodangu mahuindeks — vaadeldud aasta toodang võrreldes baasperioodi toodanguga protsentides.

Tööstustoodangu müük — ettevõttes valmistatud ja arvestusperioodil realiseeritud (müüdud) ning ostjale üle antud või talle lähetatud toodangu ning tööstuslikku laadi teenuste maksumus, olenemata raha laekumise ajast.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeks — indeks, mis näitab Eestis valmistatud tööstustoodete hindade muutust. Tootjahinnaindeks hõlmab nii kodumaisele kui ka mittekodumaisele turule valmistatud tööstustooteid.

Töötajate arv — ettevõttes tööandjaga kokkuleppe (lepingu) alusel töötavad isikud, kes saavad töö eest rahalist tasu (palk, töötasu, honorar, tänuraha, tükitöötasu, kompensatsioon). Töötajate arvu mõõdetakse aasta keskmisena.

Töötu — isik, kelle puhul on korraga täidetud kolm tingimust: on ilma tööta (ei tööta mitte kusagil ega puudu ajutiselt töölt); on töö leidmisel valmis kohe (kahe nädala jooksul) tööd alustama; otsib aktiivselt tööd.

Töötuse määr ehk tööpuuduse määr — töötute osatähtsus tööjõus.

Tööviljakus — näitab, kui palju lisandväärtust on loodud tööga hõivatud isiku kohta (lisandväärtuse ja tööga hõivatud isikute arvu suhe).

Uuendusraie — raie uue metsapõlve tekkeks vajalike tingimuste loomiseks. Uuendusraiet tehakse küpsetes puistutes.

Vahetarbekaubad — pooltooted, vahesaadused ja tööstuslik tooraine.

Vahetarbimine — kaupade ja teenuste tootmiseks kulunud ja tootmisprotsessi sisendina kasutatud kaupade ja turuteenuste väärtus, v.a põhikapital, mille tarbimine on kirjendatud kui põhivara kulum.

Valitsemissektor — institutsionaalsed üksused, mis on põhitegevusala järgi mitteturutootjad. Valitsemissektor jagatakse allsektoriteks järgmiselt: keskvalitsus (riigieelarvelised asutused ja eelarvevälised fondid, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud), kohalikud omavalitsused (linna- ja vallavalitsusasutused koos allasutustega, sihtasutused) ja sotsiaalkindlustusfondid (Haigekassa ja Töötukassa). Siia kuuluvad ka mitteturutootjatest ettevõtted.

Vanaduspension — Eestis omandatud vähemalt 15-aastase pensionistaažiga vanaduspensioniealiste isikute pension.

Vanemahüvitis — vanemale pärast lapse sündi või rasedus- ja sünnituspuhkuse lõppu makstav hüvitis, mis teatavate piirangutega tagab sissetulekutaseme säilimise kõige kauem kuni lapse 18-kuuseks saamiseni.

Vanemliku hoolitsuseta ja abivajav laps — vanemliku hoolitsuseta on laps, kelle vanemad on kuulutatud teadmata kadunuks, teovõimetuks; kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud või kes on jäänud vanemliku hoolitsuseta mõnel muul põhjusel. Abivajava lapse puhul on sotsiaaltöötaja asunud lapsega seotud juhtumit lahendama last perest eraldamata.

Vanus — eluaastate arv täisaastates vaadeldud ajahetkel, s.t vanus viimasel sünnipäeval.

Vastuvõtuturism — väliskülastajate reisimine Eestisse ja Eestis viibimine.

Veebileht — veebis (WWW) asuv dokument. Veebilehtede koostamiseks kasutatakse HTML-märgistuskeelt, mis määrab kindlaks veebilehe sisu (kujutised, tekst, hüpertekst, video- ja audiofailid) ja kujunduse.

Veosekäive — kaubaveol tehtud töö maht, mida mõõdetakse tonnkilomeetrites. Ühele tonnkilomeetrile vastab ühe tonni kauba vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Vereteenistus — haiglate õigeaegne varustamine kvaliteetsete verekomponentidega.

Vere- ja plasmadoonor — oma verd vabatahtlikult ja tasuta loovutav inimene. Plasma on verekomponent.

Vigasaanu — inimene, kellele liiklusõnnetuses saadud vigastuse tõttu antakse meditsiinilist esmaabi või määratakse ambulatoorne või statsionaarne ravi. Erinevalt paljudest Euroopa riikidest ei tehta Eestis vahet kergete ja raskete vigastuste vahel.

Voodihõive — aasta jooksul ravivoodit kasutatud päevade arvu osatähtsus aasta päevade arvus.

Voodikoormus — ravivoodit kasutatud päevade arv aastas.

Voodikäive — hospitaliseeritud haigeid ravivoodi kohta aastas.

Väikeettevõte — 10–49 hõivatuga ettevõte.

Väliskaubanduse bilanss — riiki sisseveetavate (import) ja riigist väljaveetavate (eksport) kaupade maksumuse vahe. Sisse- ja väljaveo tasakaalustab väliskaubanduse saldo, mis loetakse positiivseks, kui eksport ületab impordi — vastupidisel juhul on saldo negatiivne.

Väliskaubanduse puudujääk ehk defitsiit — summa, mille võrra kaupade impordi maksumus ületab ekspordi oma.

Väliskülastaja — välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires.

Välisränne — elukohavahetus üle riigipiiri.

Väljaränne — tegevus, mille käigus varem alaliselt ühes asustusüksuses elanud isik lõpetab alalise elamise selles asustusüksuses perioodiks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud.

Väljateenitud aastate pension — nende kutsealade töötajate pension, kes teevad tööd, millega kaasneb enne vanaduspensioniikka jõudmist töövõime kaotus või vähenemine, mis takistab sellel kutsealal või ametikohal edasitöötamist.

Väärtegu — süütegu, mille eest on põhikaristusena ette nähtud rahatrahv või arest.

Õendustöötaja — õde, ämmaemand ja velsker ehk isik, kes on läbinud vähemalt kolmeaastase õenduse baaskursuse.

Ärikasum — kogukasumile on liidetud muud äritulud ja maha arvatud ärikulud.

Äriregister — Harju, Tartu, Pärnu ja Viru maakohtu juures peetav register, kuhu alates 1. septembrist 1995 registreeritakse äriühinguid, füüsilisest isikust ettevõtjaid ja välismaa äriühingute filiaale.

Ühepäevakülastaja — isik, kes külastab väljaspool tavakeskkonda asuvat paika seal ööbimata.

Ülalpeetav laps — 0–17-aastane leibkonnaliige (uuringuaasta 1. jaanuari seisuga), samuti 18–24-aastane leibkonnaliige, kes elab vähemalt ühe vanemaga ning kelle peamine sotsiaalne seisund on mitteaktiivne.

DEFINITIONS

Accommodated tourist *— a tourist or overnight visitor who stays at least one night in a hotel, motel or any other kind of collective accommodation establishment.*

Accommodation establishment *— a business entity through which an undertaking provides accommodation services within the framework of its economic or professional activity. Accommodation establishments can be classified as follows: hotels, motels, guesthouses, hostels, holiday camps, cottages, flats, bed-and-breakfast. Tourism accommodation has been divided into two main groups: collective accommodation establishments (serve tourists as business entities) and private tourist accommodation. The accommodation statistics take into account only the data of collective accommodation.*

Accommodation service *— the offer and sale of regular or occasional sleeping accommodation and goods or services supplementary thereto.*

Age *— the age of the person concerned in full years at the time of the event, i.e. the age at the last birthday.*

Age-specific fertility rate *— annual number of live births per 1,000 women of specific age. Measures fertility in age groups.*

Age-specific mortality rate *— the number of deaths (specified by sex) in one age group during a year per 100,000 or 1,000 mean annual population in the same age group in the same year.*

Agricultural holding *— a single unit both technically and economically, which has single management and where there is at least one hectare of agricultural land or where agricultural products are produced mainly for sale (irrespective of the size of land). Since 2007, the units where agricultural products are not produced, but only land is maintained in good agricultural and environmental condition, are included.*

Applied research *— original investigation undertaken in order to acquire new knowledge directed primarily towards a specific practical aim or objective.*

At-risk-of-poverty rate *— a share of persons with an equalised yearly disposable income lower than the at-risk-of-poverty threshold.*

At-risk-of-poverty rate anchored in time *— a share of persons with an equalised yearly disposable income lower than the at-risk-of-poverty threshold from three years ago adjusted for inflation.*

At-risk-of-poverty threshold *— 60% of the equalised yearly disposable income of household members.*

Average monthly gross wages (salaries) *— payments to employees for time actually worked and remuneration to employees for time not worked divided by the average number of employees converted to full-time units.*

Balance sheet total *— current assets + fixed assets = current liabilities + long-term liabilities + equity. Fixed assets contain financial assets, both non-current tangible assets and intangible assets, investment properties, and also biological assets.*

Basic research *— theoretical or experimental work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundations of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view.*

Bed occupancy *— the number of days a bed is in use per year.*

Bed occupancy rate *— the number of days when the hospital bed was occupied as percentage of available bed days (utilised bed days during the calendar year).*

Bed turnover *— the number of hospital admissions per hospital bed per year.*

Birth order *— the biological live-birth order of children to the mother, not taking into account the fact whether the previous children are alive or not at the moment of registering the birth.*

Blood and plasma donor *— a person, who gives his/her blood voluntarily and for free. Plasma is a blood component.*

Blood service *— a timely supply of hospitals with high quality blood components.*

Broadband *— high-quality communication connections with the Internet such as cable, ADSL and other kinds of DSL connections.*

Building *— a construction firmly attached to the ground, covered by a roof, surrounded by walls and containing an interior room.*

Business enterprise sector *(in the research and development activities statistics) — enterprises, organisations and institutions, whose primary activity is the production of goods or services (other than higher education) for sale at an economically rational price, and private non-profit institutions mainly serving enterprises.*

Capital goods *— machinery and equipment that is used for producing other goods and industrial transport equipment.*

***Capital transfers** — transfers in cash or in kind which involve the acquisition or disposal of an asset, or assets, by at least one of the parties to the transaction.*

***Centre of Registers and Information Systems** — a state agency working under the Ministry of Justice, whose main function is to develop and administer the registers and information systems in the government area of the Ministry of Justice and provide communication and information technology services.*

***Chain-linking** — linking of the indices calculated for different base years and based on a reference year by chain-linked indices.*

***Child allowance** — every child has the right to receive child allowance from the birth until he or she attains 16 years of age. A child who is enrolled in a basic school, upper secondary school or vocational school which operates on the basis of basic education, in daytime study or, for medical reasons, in another form of study, has the right to receive child allowance until he or she attains 19 years of age. When the child attains 19 years of age, the allowance shall be paid until the end of the school year.*

***Child without parental care and in need of assistance** — a child whose parents are declared to be missing, deprived of parental rights or without active legal capacity as well as a child who has been left without parental care for any other reason. In case of a child who needs assistance, a social worker has started to solve the case without separating a child from the family.*

***Childbirth allowance** — one of the parents has the right to receive childbirth allowance for a child. An adoptive parent, guardian or caregiver has the right to receive childbirth allowance, if childbirth allowance has not been paid for the same child earlier.*

***Cinema** — a stationary motion-picture theatre.*

***Claim** — a demand made by the insured, or the insured's beneficiary, for payment of the benefits provided by the contract.*

***Cleared offence** — the offence sent to the court and the offence the proceedings of which have been terminated in pre-trial procedure pursuant to § 201–205 of the Code of Criminal Procedure.*

***Collective termination of employment contracts** — the termination, at the initiative of the employer, of the employment or service relationships of employees or public servants within the period of thirty days if:*

- *an employer who employs up to 19 employees terminates the employment contracts of at least 5 employees or releases at least 5 employees from service;*
- *an employer who employs 20 to 99 employees terminates the employment contracts of at least 10 employees or releases at least 10 employees from service;*
- *an employer who employs 100 to 299 employees terminates the employment contracts of at least 10 per cent of the employees or releases at least 10 per cent of the employees from service;*
- *an employer who employs at least 300 employees terminates the employment contracts of at least 30 employees or releases at least 30 employees from service.*

***Commercial Register** — a register maintained in the register departments of the Tallinn City Court, the Tartu County Court, the Pärnu County Court and the Lääne-Viru County Court, in which since 1 September 1995 all companies (general partnerships, limited partnerships, private limited companies, public limited companies and commercial associations), sole proprietors and branches of foreign companies are registered.*

***Compensation of employees** — wages and salaries, social tax and unemployment insurance tax.*

***Constant prices** — value of goods or services at average prices of a base period. Values of goods and services are calculated into constant prices with specific volume or price indices. Current prices deflated by price indices of goods and services.*

***Construction activities** — development of building projects for later sale; construction or repair work of buildings and civil engineering constructions or parts thereof; specialised construction activities, incl. site preparation, installation of equipment and systems into buildings; exterior and interior finishing and completing activities, renting of the construction or demolition equipment with operator.*

***Construction activities sales** — the revenue from construction activities and construction for own use. There is double-account in the part of sub-contracting work.*

***Construction establishment** — structural units of non-construction enterprises, which carry out construction works.*

***Construction price index** — index that expresses the change in the cost of construction characteristic of the base year, taking into consideration the price changes of basic inputs (labour force, building materials and building machines).*

***Construction production in Estonia** — sales of construction activities taking into account that the cost of sub-contracting works purchased in Estonia and the construction activities carried out in foreign countries have been deducted from the sales of construction activities, +/- changes in the work in progress.*

***Construction volume index** — the change in the production value of construction in Estonia at constant prices.*

Consumer price index *— index that expresses the changes in the prices of consumer goods and paid services.*

Consumption goods *— final products and consumer goods.*

Court of 1st instance *— from 1st January 2006 the county or administrative courts, before that the county, city or administrative courts.*

Court of 2nd instance *— circuit court.*

Criminal offence *— an offence that is provided for in the Penal Code and the principal punishment prescribed for which in the case of natural persons is a pecuniary punishment or imprisonment and in the case of legal persons, a pecuniary punishment or compulsory dissolution. The court can also impose the following principal penalties: deprivation of the right to be employed in a particular position or to operate in a particular area of activity, and arrest. The criminal offence can be unintended or intended. Intent is deliberate intent, direct intent or indirect intent. A person is deemed to have committed an act with deliberate intent if the aim of the person is to create circumstances that belong to the necessary elements of an offence and is aware that such circumstances occur or if he or she at least foresees the occurrence of such circumstances. A person is also deemed to have committed an act with deliberate intent if the person assumes that the circumstances that constitute the necessary elements of an offence are an essential prerequisite for the achievement of the aim. A person is deemed to have committed an act with direct intent if the person knowingly creates circumstances that belong to the necessary elements of an offence and wants or at least tacitly accepts the creation of the circumstances.*

Crude birth rate *— annual number of live-born persons per 1,000 of mean annual population.*

Crude death rate *— the annual number of dead persons per 1,000 of mean annual population.*

Current prices *— prices of goods and services in the reference period.*

Day care *— health care services provided by an in-patient or out-patient health care provider, when the patient has to stay for treatment (operation, procedure) or examination, but does not stay overnight.*

Definitively sentenced *— if an appeal or protest was not filed, the court judgement enters into force upon the expiry of the time limit established for filing the appeal or protest. In case the appeal or protest was filed, the court judgement enters into force, unless it is disaffirmed, after the criminal case has been examined by the court of higher instance.*

Dependent child *— a household member aged 0–17 (as of 1 January of the reference year) or a household member aged 18–24 who is economically inactive and living with at least one parent.*

Development activities *— the application of research results to solve practical problems, to create new or improved systems, to design equipment or a product, to set processes going, etc.*

Disability *— the loss of or an abnormality in an anatomical, physiological or mental structure or function of a person. There are three different disability types:*

- *moderate — the person needs regular personal assistance or guidance at least once a week;*
- *severe — the person needs personal assistance, guidance or supervision in every twenty-four-hour period;*
- *profound — the person needs constant personal assistance, guidance or supervision 24 hours a day.*

Disability pension *— see: pension for incapacity for work.*

Discouraged person *— a non-working person who would like to work and would be available for work as soon as there was work, but who is not actively seeking work because he/she does not believe in the chance of finding any.*

Disposable income *— a sum of income from wage labour, benefits and losses from self-employment, property income, social transfers, regular inter-household cash transfers received and receipts for tax adjustment of which inter-household cash transfers paid, taxes on wealth and repayments for tax adjustment have been subtracted.*

Domestic visitor *— a resident of Estonia who travels within Estonia but visits places outside his/her usual environment.*

DSL *— a range of technologies which allows high bandwidth services to be carried over traditional telephone lines (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL, etc.).*

Dwelling *— a one-family house, a section of a two-family or terraced house or a flat, which consists of one or more rooms, meets sanitary engineering requirements and is suitable for permanent residence.*

Economically active population / labour force *— persons who wish and are able to work (total of employed and unemployed persons).*

Economically inactive population *— persons who do not wish or are not able to work.*

Emigration *— the action in the course of which a person having lived permanently in one settlement unit suspends permanent residence in the respective settlement unit for a period which is or which is expected to be of at least 12 months.*

Employed *— a person who during the reference period worked and was paid as a wage earner, an entrepreneur or a free-lancer; worked without direct payment in a family enterprise or on his/her own farm; was temporarily absent from work.*

Employment rate *— the share of the employed in the working-age population.*

Energy balance *— equilibrium between the supply and consumption of energy.*

Enterprise *— a company, sole proprietor.*

Enterprise group *— an association of enterprises bound together by legal or financial ties. An enterprise group is formed by a parent undertaking with its subsidiaries.*

Environmental investment *— investment which main purpose is to prevent or reduce pollutants and pollution or any other degradation of the environment.*

Environmental protection expenditure *— expenditure which main purpose is to prevent or reduce pollutants and pollution or any other degradation of the environment.*

Equalised income *— the total household income, which is divided by a sum of equivalence scales of all household members.*

Equivalence scale *— a weight designated to a household member depending on his/her age to reflect the joint consumption of a household.*

Ethnic nationality *— the data are based on self-determination. The ethnic nationality of the mother is taken as a basis for determining the ethnic nationality of the child.*

Exhibition *— a public showing in museums which lasts shorter than main exposition.*

Experimental development *— systematic work based on existing knowledge gained from basic or applied research which is directed to producing new or substantially improved materials, products, devices, to installing new or substantially improved processes, systems and services.*

Export price index *— index that expresses the development in the prices of exported goods.*

Exports *— exportation of goods produced in Estonia and imported from a foreign country, re-exportation after inward processing and supplies for foreign vessels and aircraft stores. Exports excludes transit and services.*

External migration*— a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.*

F.o.b. value *— the cost of commodity, which includes the production and transportation costs up to the border of the exporting country.*

Final consumption expenditure of households *— the expenditure of residents (incl. estimated) on goods and services for final consumption, including the expenditure on those goods and services, which have been sold for economically irrelevant prices.*

Financial intermediation *— the activity in which an institutional unit acquires financial assets and at the same time incurs liabilities on its own account by engaging in financial transactions on the market.*

Financial sector *— all corporations which are principally engaged in financial intermediation and in auxiliary financial activities.*

First degree offence *— an offence the maximum punishment prescribed for which in the Penal Code is imprisonment for a term of more than five years, life imprisonment or compulsory dissolution (the Criminal Code — imprisonment for a term exceeding eight years).*

Floor area of dwellings *— the total floor area of functionally united rooms (bedrooms, dining rooms, living rooms, etc.) and secondary rooms (kitchen, hall, bathroom, toilet, pantry, storage room, built-in cupboards, etc.) necessary and suitable for living in.*

Foreign or international visitor *— a non-resident of Estonia who travels within Estonia and visits places outside his/her usual environment.*

Foreign trade balance *— the balance between the imported and exported commodities in value. It is balanced by the foreign trade balance that is positive (active) if exports of goods are bigger than imports and negative (or passive) if imports are bigger than exports.*

Foreign trade deficit *— the value of commodities by which the value of imports exceeds exports.*

Freight turnover *— the volume of work done in transporting goods, measured in tonne-kilometres. One tonne-kilometre is the transport of one tonne of goods across a distance of one kilometre.*

General government *— the institutional units which, in addition to fulfilling their political responsibilities and their role of economic regulation, principally produce non-market goods or services. The general government sector comprises the following sub-sectors: the central government (state budget units and extra-budgetary funds, foundations, public legal institutions), local governments (city and commune administrations with their subsidiary units, foundations) and the social security funds (Health Insurance Fund, Unemployment Insurance Fund). The non-market producer enterprises also belong to the general government sector.*

Gini coefficient *— the relationship of cumulative shares of the population arranged according to the level of equalised disposable income to the cumulative share of the equalised total disposable income received by them. The coefficient varies from 0 to 1. The higher value the Gini coefficient gets, the more unequally the income is distributed. By value 1, one person gets the whole income, by 0 the income of all income recipients in the society is equal.*

Government sector *(in the research and development activities statistics) — departments, offices and other bodies which furnish the community with common services (other than higher education), including non-profit institutions controlled and financed mainly by the government.*

Grants *— aid received from foreign governments and international organisations, grants and donations from other sectors and net non-life insurance premiums.*

Gross capital formation *— acquisitions, less disposals, of fixed assets and changes in inventories. Changes in inventories are measured by the value of the entries into inventories less the value of withdrawals and the value of any recurrent losses of goods held in inventories.*

Gross disposable income *— gross disposable income is derived by adding to the balance of primary income all current transfers (except social transfers in kind) receivable by a unit or sector and by subtracting all current transfers (except social transfers in kind) payable by that unit or sector. The total of all institutional sectors' disposable income is called gross disposable income.*

Gross domestic product (GDP) at market prices *— the sum of the gross value added of all resident producers at basic prices, plus taxes less subsidies on products.*

Gross premium *— the price of the insurance protection for a specified risk for a specified period of time.*

Gross reproduction rate *— the average number of daughters born to a woman during her lifetime if she passed through her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year.*

Gross saving *— difference between gross disposable income and final consumption expenditures.*

Health care personnel *— active health care professionals providing health care services.*

Health insurance *— a state warranty system for paying compensation to the residents of the Republic of Estonia for retaining health, paying the expenses of temporary incapacity for work and costs of medical treatment, and pregnancy and maternity benefits.*

Higher education sector *(in the research and development activities statistics) — universities, technical colleges and other higher education institutions; research institutes, experimental stations and clinics operating under their direct control.*

Hospital *— a residential establishment equipped with inpatient facilities (administration, location, specially trained medical personnel) according to requirements. A hospital may also provide services on the outpatient basis.*

Household — *a group of persons living in the common main dwelling (at the same address), who share joint financial and/or food resources and whose members consider themselves as belonging to the same household. A household can also consist of one member only.*

Household plot *— a production unit, where there is less than one hectare of agricultural land, but at least 50 square metres of a kitchen garden or at least three fruit trees or six berry bushes or ten rabbits, ten domestic fowls or other farm animals or at least three beehives, and where agricultural products are produced mainly for own use.*

Hunting district *— hunting ground with an area of at least 5,000 hectares within a circular boundary.*

Immigration *— the action by which a person, having previously been a permanent resident in one settlement unit, moves to reside permanently in another settlement unit for a period which is or which is expected to be of at least 12 months.*

Import price index *— index that expresses the development in the prices of imported goods.*

Imports *— imports of goods into Estonia for domestic consumption and for resale to a foreign country, imports for inward processing with notification of intended return and re-imports after processing outside Estonia. Imports exclude transit and services.*

Inbound tourism *— the activities of non-residents of Estonia travelling to and staying in Estonia and outside their usual environment.*

Income quintile *— one fifth of the population ordered by equalised yearly disposable income. The first or the lowest quintile contains one fifth of the population receiving the lowest income, the second quintile contains the next fifth and so on.*

Industrial production *— industrial sales with inventory change added or deducted.*

Industrial sales *— the cost of production and services of industrial type which were produced in an enterprise and realized (sold) and delivered to the purchaser in the reference period regardless of the time when the payment for the production was received.*

***Infant death** — the death of a live-born child up to one years old.*

***Insolvency of employer** — occurs if a court has declared bankruptcy or terminated the bankruptcy proceedings.*

***Insurance benefit upon lay-off** (starting from 01.07.2009) — shall be paid in the event of a lay-off to an employee or public servant whose employment or service relationship with the employer has lasted:*

- *five to ten years — to the extent of one month's average wages or salary;*
- *more than ten years — to the extent of two months' average wages or pay.*

***Intermediate consumption** — the value of the goods and services consumed as inputs by a process of production, excluding fixed assets whose consumption is recorded as the consumption of fixed capital.*

***Intermediate goods** — semi-processed and semi-manufactured goods, and industrial supplies.*

***Internal migration** — changes of residence from one settlement unit to another within Estonia. A change of residence from one settlement unit to another within the same county is called intra-county migration, and a change of residence from a settlement unit of one county to a settlement unit of another county is called inter-county migration.*

***Internet** — a global system of linked computer networks that allows data communication services such as remote log in, file transfer, electronic mail, etc. The Internet is also the foundation for the World Wide Web.*

***Investments in fixed assets** — the cost of buildings, land, equipment, machinery, vehicles, installation, etc., purchased in the reference period; in the case of construction and reconstruction of the existing fixed assets, it also includes the cost of work done; investments in intangible fixed assets and valuables. The acquisition of property classified as investment property is also included.*

***ISDN** — an international telecommunications standard that allows a communications channel to carry several data streams simultaneously (Integrated Services Digital Network).*

***Juvenile** — an under 18-year-old person.*

***Labour force participation rate / activity rate** — the share of the labour force in the working-age population.*

***Labour productivity** — indicates how much value added is generated on average per person employed (value added divided by the number of persons employed).*

***Large enterprise** — an enterprise with 250 or more persons employed.*

***Late foetal death (stillbirth)** — the intra-uterine death of foetus weighing at least 500 grams at birth, which took place after the 22nd week of pregnancy.*

***Legal person** — a general partnership, a limited partnership, a private limited company, a public limited company, a commercial association, a non-profit organisation, legal person in public law.*

***Legally induced abortion (medical abortion)** — divided into legal and therapeutic abortions. A legal abortion is the legal termination of the pregnancy at the pregnant woman's own wish. A therapeutic abortion is the termination of pregnancy on medical indications.*

***Life expectancy at certain age** — the average remaining lifetime in years for persons who attain a given age if mortality remains unchanged. At the age of 0 — the life expectancy at birth that is also used as the average life expectancy.*

***Live birth** — the delivery of a live-born child, i.e. child showing evidence of life irrespective of the duration of pregnancy.*

***Mean annual population** — half the sum number of the population at the beginning and end of the year.*

***Mean ticket price** — estimated cost of a cinema or theatre admission, which is calculated by dividing the gross box income by the total number of fee-charging admissions.*

***Medium-sized enterprise** — an enterprise with 50–249 persons employed.*

***Micro enterprise** — an enterprises with less than 10 persons employed.*

***Migration** — the change of place of residence over settlement border.*

***Misdemeanour** — an offence which is provided for principal punishment prescribed for which is a fine or detention.*

***Motor trade enterprise** — enterprises the main activity of which is sale, maintenance and repair of motor vehicles and motorcycles; retail sale of motor fuel (by the Estonian Classification of Economic Activities G45),*

***Murder** — the unlawful killing of a human being by another with malice aforethought. According the Penal Code the killing of other human being is murder when it is committed in torturous or inhuman way, in a manner which is dangerous to the public, towards two or more people, at least for the second time, in conjunction with robbery or for the purpose of personal gain, for the purpose of covering or facilitating the other offence or with the use of explosive or explosive device.*

***National pension** — the pension granted to a person who does not have the right to receive the old-age pension, the pension for incapacity for work or the survivor's pension because he/she has not completed a sufficient number of years of pensionable service or his/her accumulation period is insufficient.*

***Natural increase** — the difference between the number of births and deaths in a certain year. The positive natural increase shows the excess of live births over deaths, the negative one shows the excess of deaths over live births.*

***Neonatal death** — the death of an infant who died during the first week of his/her life (aged 0–6 days).*

***Net lending** — net saving plus capital transfers receivable minus capital transfers payable minus gross capital formation minus the value of acquisitions less disposals of non-financial assets. Negative net lending is called net borrowing. In case of net lending the rest of the world is on credit to the net lending country, whereas in case of net borrowing the country is on credit to the rest of the world.*

***Net migration** — the difference between immigration and emigration. Positive net migration shows the excess of immigration over emigration, the negative one shows the excess of emigration over immigration.*

***Net profit (loss)** — net sales + other revenue + financial income + extraordinary income – costs total – other expenses – financial costs – extraordinary costs – provision for taxes.*

***Net sales** — the revenue from the sale of goods and services, which does not include VAT and excises. Net sales are equal with the pay received or to be received and is calculated on the accrual basis of accounting. Income classified as other revenue, financial income and extra-ordinary income in company accounts is excluded from net sales. Reduction in prices, rebates and discounts must be deducted. In the tables of financial statistics of enterprises, the indicator 'net sales' generally includes subsidies.*

***Net taxes on products** — taxes on products less subsidies on products.*

***Non-profit association, foundation and institution** — non-profit association, foundation, government institution, local government institution.*

***Non-profit institutional sector** (in the research and development activities statistics) — the government, the higher education and the private non-profit sectors.*

***Non-Profit Institutions and Associations Register** — a register maintained in the register departments of the Harju County Court, the Tartu County Court, the Pärnu County Court and the Viru County Court, in which since 1 October 1996 all non-profit institutions and foundations are registered.*

***Non-residential building** — a building not intended for permanent habitation.*

***Number of deliveries** — total number of deliveries, including stillbirths. Multiple births are taken into account as one delivery, irrespective of the number of children born.*

***Number of employees** — persons who work for an employer, have a contract of employment and receive compensation in the form of wages, salaries, fees, gratuities, piecework pay or remuneration in kind. The number of employees is measured as an annual average.*

***Number of enterprises** — the number of active enterprises or enterprises which were economically active in the reference period (had net sales, expenditure, etc.).*

***Nursing staff** — persons who have completed a programme of basic nursing education (at least 3 years), i.e. qualified nurses and midwives.*

***Offence** – criminal offence and misdemeanour that is a punishable act.*

***Old-age pension** — the pension granted to persons who have attained the pensionable age and who have completed at least 15 years of pensionable service.*

***Operating profit** — total profit plus other revenue from business minus business expenses.*

***Other transfers** — transfers given to other levels of government, to foreign governments and international organisations, to non-profit institutions or households (except social benefits).*

***Outbound tourism** — the activities of the residents of Estonia travelling to and staying in places outside the country and outside their usual environment.*

***Outpatient medical care** — a health care service when a patient's visit to a health care institution is confined only to a few hours and accommodation and overnight in an inpatient facility is not needed.*

***Outpatient visit (in doctor's office**) — an outpatient contact of a person who needs medical consultation (health care service) in the doctor's working time.*

***Output** — the value of goods or services produced by a resident. Comprises market production, production for own use, general government's non-market production and services rendered by non-profit institutions to private households.*

***Parental benefit** — benefit for a parent with children up to 18 months old, whereas the previous average salary with limitations is retained.*

Passenger traffic volume *— the volume of work done in transporting passengers, measured in passenger-kilometres. One passenger-kilometre is the transport of one person across a distance of one kilometre.*

Payments to employees for time actually worked *— the time-rated and piece-rated payments; premium pay for overtime, shift work, night work and holiday work; premium pay for unhealthy conditions of work, length of service, qualifications and special knowledge. This also includes irregular premiums and premium pay if the calculation of these payments is based on the time actually worked.*

Pension for full length of service required *— the pension granted to persons in such professions that bring about the loss of or reduction in the professional capacity for work before attaining the pensionable age and thus persons cannot continue work in that profession.*

Pension for incapacity for work *— the pension granted to persons from 16 years of age until attaining the pensionable age if he or she is declared permanently incapacitated for work.*

Performance *— a public presentation of play.*

Perinatal death *— all foetuses and infants who died within the perinatal period (commences at 22 completed weeks and ends seven days after birth).*

Person injured *— a person who is rendered medical assistance due to the injury in traffic accident; and to whom outpatient or hospital treatment has been prescribed. Differently from several European countries, light and serious injuries are not distinguished.*

Person killed *— person who died at the place of the traffic accident immediately or within 30 days following the traffic accident because of an injury received in the traffic accident (incl. suicides).*

Persons employed *— persons who work for the enterprise, irrespective of the length of their working week. The number of persons employed is measured as an annual average. Employed persons include:*

- *working proprietors and their unpaid family members;*
- *full- and part-time employees who are on the pay-roll;*
- *persons who work outside the unit (sales representatives, delivery personnel, repair and maintenance teams, etc.) but who are on the staff list and the pay-roll of enterprise;*
- *persons temporarily absent from work (persons on sick leave, paid leave, study leave, on strike, etc.);*
- *seasonal workers, trainees (apprentices) and home-workers who are on the pay-roll;*
- *persons employed under the contract for services.*

Previous year price *— volume, weighted based on the prices of the previous year.*

Primary energy *— energy, which is consumed directly without converting it previously into other forms of energy. Primary energy sources in Estonia are oil shale, peat, firewood, wood chips, wood waste and biogas, but also coal, natural gas, liquefied gas, heavy fuel oil, light fuel oil, diesel oil, motor gasoline and aviation gasoline, which are imported.*

Primary sector *— agriculture, hunting, forestry, and fishing.*

Printed matter *— all printed books, pamphlets and periodicals.*

Private dwelling stock *— dwellings owned by private persons or private property based legal persons (incl. the members of apartment and dwelling associations).*

Private non-profit sector *(in the research and development activities statistics) — private non-profit institutions serving the general public (societies, unions, consumers' associations, etc.) non-controlled by the state.*

Probationer *— a convicted offender who has been given a conditional sentence or released on parole and whom a court has placed under the supervision of a probation supervisor for a probationary period pursuant to the procedure provided for in the Criminal Code.*

Producer price index of industrial output *— index that expresses the development in the producer prices of goods manufactured in Estonia. The producer price index of industrial output includes both goods manufactured for the domestic market and for the non-domestic market.*

Production (culture) *— a creative product by the director, actors, artists, composers and other theatre personnel which is based mostly on a playwright's story, and which completes mostly with the public stage representation, i.e. premiere.*

Profit (loss) before tax *— operating profit + financial revenue minus financial expenses before adjusting for income tax expense.*

Public dwelling stock *— dwellings in state or municipal ownership.*

Public railway *— the railway infrastructure of a railway undertaking, the use of which, with regard to basic and extra services ensuring access, fees, time and other conditions of use, is ensured without discrimination to all railway undertakings for the provision of rail transport services on the basis of and pursuant to the procedure provided for in the Railways Act.*

***Purchase-sale contract of real estate** — a purchase-sale contract the object of which (plot of land or right of superficies) has been entered into the land register.*

***Rate of natural increase** — the annual natural increase per 1,000 of mean annual population. It has been calculated as the difference between crude rates of birth and death.*

***Recorded criminal offence** — the act defined in the special part of the Penal Code with regard to which criminal proceedings have been initiated or which is recorded in criminal proceedings.*

***Reference year —** a conditional year for presenting chain-linked figures. In the row of chain-linked indices the year = 100.*

***Regeneration felling** — felling for the creation of conditions for the formation of a new generation of forest. Regeneration felling is carried out in an adult forest.*

***Register of Taxable Persons** — a register maintained by the Tax and Customs Board registers all taxable persons since 1999.*

***Relative median at-risk-of-poverty gap** — the distance of the mean income of persons at-risk-of-poverty from the at-risk-of-poverty threshold in percentages.*

***Remuneration to employees for time not worked** — vacation pay, compensation and pay for the stoppage of work, pay for the time periods during strikes and lockouts, pay for short-time working, pay for the assimilated leave in the event of vocational training and obtaining formal education. This also includes benefits and premiums (quarterly and annual bonuses, Christmas bonuses, inflation compensation, etc.) if the calculation of these payments is not based on the time actually worked and payments in kind.*

***Repair and reconstruction work price index** — index that expresses the change in the cost of expressed kinds of works for office buildings taking into consideration the price changes of basic inputs.*

***Repair work** — the construction work by which the utility of the building and/or its structures (foundations, load-bearing structures, enclosing structures, engineering and utility networks, etc.) is increased or at least renewed, i.e. the construction work which materially extends the normal life of fixed assets and/or increases their value.*

***Research activities** — work based on personal freedom of creativity, aiming to increase the stock of knowledge (incl. the knowledge of man, culture, society) and their mutual influence, by scientific research.*

***Research and development activities** — the creative work undertaken on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge, including the knowledge of man, culture and society, and the use of this stock of knowledge to devise new applications.*

***Research and development personnel** — researchers, technicians and supporting staff who spend at least 10% of their working time on research and development activities.*

***Researchers** (in the research and development activities statistics) — all professionals with an academic degree or higher education diploma engaged in basic or applied research or experimental development to create new knowledge, products, processes, methods and systems; all academic staff engaged in research and development activities, as well as managers and administrators engaged in planning and management of the scientific and technical aspects; postgraduate students performing original research.*

***Residential building** — a one-family dwelling, a two-family dwelling, a terraced house or any other multifamily house.*

***Retail sales** — reselling of new and second-hand goods in stores, kiosks, sell counters, mail order sale stores, the Internet and public sale to people for their private consumption and housekeeping. Retail sales do not include sales of durable goods (cars, furniture, household appliances, home electronics, etc.) to people through leasing enterprises, if the leasing enterprise becomes the owner of goods.*

***Retail sales volume index** — change in the sales at constant prices compared to the sales of some previous period. The index is calculated on the basis of the price indices of respective commodities.*

***Retail trade enterprise** — enterprises which main activity is first and foremost selling of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) for the use in households mainly (according to the Estonian Classification of Economic Activities, activity G47).*

***Road traffic accident** — an event in which an individual is injured or killed as a result of at least one vehicle moving on or leaving the road. In this meaning, a road is a roadway, street, parking space, courtyard area or other building used for traffic with pavement, slight traffic road, wayside, greenery, separation and other areas. The events, where an individual is injured by a collision with a train and a collision of vehicles on the road which public access was closed for competition and events between vehicles and individuals working in road building and maintenance, are excluded.*

***Sales to non-residents** — the revenue from the sale of goods and services to legal persons registered or natural persons residing abroad i.e. outside Estonia. Sale of own manufacturing production and manufacturing services provided to non-residents do not include the cost of materials in case of re-export if the materials imported for processing purposes were not shown in costs (only the commission for services is included).*

***Same-day visitor** — a person who visits places outside his/her usual environment and does not spend the night in the place visited.*

***Second degree offence** — an offence for which the punishment prescribed in the Penal Code is imprisonment for a term of up to five years or a pecuniary punishment (the Criminal Code — imprisonment for a term not exceeding eight years).*

***Secondary sector** — mining, manufacturing, electricity, gas and water supply, and construction.*

***Service enterprises** — enterprises, whose main economic activity is provision of services. The following economic activities are included:*

- *information and communication — publishing activities; film, video and TV programme production, sound recording and music publishing; programming and broadcasting activities; telecommunications; computer programming, consultancy and related activities; information service activities;*
- *real estate activities;*
- *professional, scientific and technical activities — legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; scientific research and development; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; veterinary activities;*
- *administrative and support service activities — rental and leasing activities; employment activities; travel agency, tour operator reservation service and related activities; security and investigation activities; services to buildings and landscape activities; office administrative, office support and other business support activities;*
- *education;*
- *human health and social work activities;*
- *arts, entertainment and recreation — creative, arts and entertainment activities; libraries, archives, museums and other cultural activities; gambling and betting activities, sports activities and amusement and recreation activities;*
- *other service activities — repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.*

***Shelter** — an institution offering persons a temporary twenty-four hour assistance, support and protection.*

***Small enterprise** — an enterprise with 10–49 persons employed.*

***Social benefit** — a monetary benefit provided to contribute towards the ability of a person or family to cope.*

***Social benefits** — transfers to households, in cash or in kind, intended to relieve them from the financial burden or a number of social risks or needs.*

***Social contributions** — social tax and unemployment insurance tax.*

***Social protection** — all interventions from public or private bodies intended to relieve households or individuals of the burden of a defined set of risks or needs in case of the full or incomplete loss of income.*

***Social service** — a non-monetary benefit which contributes towards the ability of a person or family to cope.*

***Social welfare** — a system of procedures related to the provision or grant of social services, social benefits, emergency social assistance and other assistance.*

***Standardized death rate** — the ratio which shows how high the mortality would be for the Estonian population with defined age-specific death rates if the age distribution of the Estonian population were the same as that of the European standard population. In calculations, the deaths of persons whose age was unknown have been included in the age group of at least 85-year-olds.*

***State Register of State and Local Government Agencies** — a register maintained by the Ministry of Finance, which since 1999 registers all state and local government agencies and state agencies administered by government agencies.*

***Statistical Profile** — the database of economically active units (companies, sole proprietors, institutions, non-profit associations). Since 1994 Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for all economic statistics.*

***Stillbirth —** see: late foetal death.*

***Subsidies** — payments which the general government makes to producers, with the objective of influencing their levels of production and prices or the remuneration of the factors of production.*

***Subsistence benefit** — a form of state assistance for those in difficulty which is paid by the local government. In order to alleviate a person's situation the local government employs both social services and other forms of social assistance, depending on the situation in question. The benefit is paid if all other measures for the alleviation of poverty and difficulty have proven ineffectual.*

***Subsistence level** — the sum necessary for minimum everyday subsistence in a month.*

***Substitute home service** — ensuring family-like living conditions by a service provider to a child for meeting his/her basic necessities, the creation of a secure physical and social environment promoting his/her development and preparation of the child for coping in accordance with his/her abilities as an adult. Persons entitled to substitute home service: their parents are dead, declared fugitive or missing; a guardian has been appointed to their parents due to restricted active legal capacity; their parents are deprived of parental rights; they have been removed from their parents without deprivation of parental rights or their parents are serving custody pending trial or imprisonment in a prison.*

***Supporting staff** (in the research and development activities statistics) — craftsmen, secretarial and clerical staff participating in research and development projects or directly associated with such projects.*

***Survivor's pension** — upon the death of a provider, a survivor's pension shall be granted to family members who were maintained by him/her and are incapacitated for work.*

***Technicians** (in the research and development activities statistics) — persons with vocational or technical education engaged in R&D activities and performing tasks under the supervision of researchers; the same applies to persons who perform their research and development tasks under the supervision of researchers in the field of social sciences and humanities.*

***Tangible fixed assets at acquisition cost** — land, constructions (buildings and structures), machinery and equipment, tools, installations and other inventory, uncompleted constructions, and prepayment for fixed assets taking into consideration reassessments.*

***Tangible fixed assets at residual cost** — the acquisition cost of fixed assets from which accumulated depreciation is deducted.*

***Tertiary sector** — trade, services, etc.*

***The Supreme Court** — the court of higher instance.*

***Total fertility rate (TFR)** — the average number of children that would be born alive to woman during her lifetime if she passed through all her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year. The TFR is calculated based on the birth rates by age of mother.*

***Total profit** — net sales minus total costs (costs of goods sold and operating expenses).*

***Tourism** — the activities of persons travelling to and staying in places outside their usual environment for not more than 12 consecutive months for leisure, business or other purposes.*

***Traditional modem** — dial-up access over the normal telephone line, i.e. the telephone is busy during the Internet connection.*

***Transfers** — payments (pensions, unemployment benefits, child benefits, sick payments, etc.) made by the state or local governments to individuals/households according to social protection schemes with the intention to relieve individuals/households of the financial burden in case of partial or complete absence of income. In household budget survey, transfers also include reallocation of private resources (alimonies, subsistence allowance, money donated, etc.).*

***Transit** — carriage of goods in case of which the country of loading and unloading of goods is a foreign country. Estonia is a transit country. Transit includes also goods loaded/unloaded at the frontier of the country onto/from another mode of transport.*

***Travel agency** — the enterprise as a legal person entered in the Commercial Register, whose main activity is defined by the Estonian Classification of Economic Activities (*EMTAK*) as services of travel agencies and tour operators and who has been entered in the Register of Economic Activities in the area of tourism activity.*

***Type of owner** — a basis for the classification of entrepreneurs on the assumption of their capital involvement (majority of votes) in the company.*

***Unemployed —** a person who fulfils the following three conditions at the same time: he or she is without work (does not work anywhere at the moment and is not temporarily absent from work); he or she is currently (in the course of two weeks) available for work if there should be work; he or she is actively seeking work.*

***Unemployment allowance** (before 2006 unemployment benefit) — unemployed persons who have been employed or engaged in work or an activity equal to work for at least 180 days during the twelve months prior to the registration as unemployed and whose monthly income is less than the 31-fold daily rate of the unemployment allowance have the right to receive unemployment allowance.*

***Unemployment benefit** — see: unemployment allowance.*

***Unemployment insurance** — a type of compulsory insurance the purpose of which is to provide, upon unemployment, partial compensation for the lost income to insured persons for the time of the search for work, and partial compensation of the expenses related to the collective termination of employment contracts and service relationships to employers, and the protection of the claims of the employees upon insolvency of employers.*

***Unemployment insurance benefit** — income that a person is justified to get during the whole period when he or she is registered as unemployed, but not longer than for 180–360 calendar days (depending on the insurance period).*

***Unemployment rate** — the share of the unemployed in the labour force.*

***Unit labour cost** — the ratio of total labour costs to real output (e.g. real GDP).*

***Value added at factor cost** — the gross income from operating activities after adjusting for operating subsidies and indirect taxes. It can be calculated from net sales + change in stocks of work-in-progress and finished goods (stocks at the end minus stocks at the beginning of the reference year) + capitalized self-constructed assets + other revenue (without profit from the sale and revaluation of tangible assets) – other expenses (without loss from the sale and revaluation of tangible assets) – costs of merchandise, materials, supplies, intermediate goods, electricity, fuel, power, laid-out work – duties and taxes linked to the production – taxes on products.*

***Value of contract** — the contractual value of real estate or movable assets transferred by purchase-sale contracts.*

***Vehicle registered for the first time** — first registration of a road transport vehicle in Estonia.*

***Visitor** (in tourism and accommodation statistics) — a person travelling to a place other than that of his/her usual environment for not more than 12 consecutive months and whose main purpose of visit is other than exercise of an activity remunerated from within the place visited. Visitors include tourists or overnight visitors and same-day visitors. The usual environment is an area in the close vicinity of a person's home and place of work or study, or other places visited (at least once a week) on a routine basis (churches, shops and clinics). Summer homes are excluded from the usual environment if they are not visited at least once a week.*

***Vocational courses after basic education** — vocational education based on basic education, vocational training on the basis of basic education, vocational and secondary education based on basic education, vocational secondary education based on basic education, vocational secondary education, professional secondary education based on basic education.*

***Vocational courses after secondary education** — vocational secondary education based on secondary education, vocational courses based on secondary education, professional secondary education based on secondary education.*

***Vocational courses with non-defined basic education** — vocational education for young people with special needs and without basic education, vocational training for persons beyond minimum school-leaving age who lack basic education.*

***Volume index of industrial production** — the production of the reference year compared to the production of the base period in percentages.*

***Volume of transport** — to estimate the volume of transport of goods, the variables — the amount of goods in tonnes and freight turnover in tonne-kilometres — are used.*

***Wages and salaries** — remuneration paid by the employer to all persons for work done in the reference period.*

***Web site** — a document located in (WWW). Information is enclosed with specific languages HTML, which will define the content of the web site (images, text, hyper text, video and audio files) and the design.*

***Weight of goods** — the tonnage of goods carried.*

***Wholesale enterprise** — enterprises which main activity is sale of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) to industrial and trade consumers, institutions and organisations, including leasing enterprises. (according to the Estonian Classification of Economic Activities, activity G46).*

***Wholesale sales** — wholesale sale is reselling and mediation of goods to industrial and trade consumers, institutions and organisations, including leasing enterprises. In mediation the goods do not belong to the mediator; only the commission for services belongs there.*

***Work intensity of household** — the total number of months spent by working-age household members (aged 16–64) in employment or self-employment during the income reference period relative to the maximum number of months the household members could have spent in employment or self-employment. The indicator ranges from zero (no working-age member worked) to one (all working-age members worked throughout the income reference period). Work intensity of household can be:*

- *high (0.5–1);*
- *low (0–0.5);*
- *maximal (1);*
- *minimal (0);*
- *partial (0–1).*

***Working-age population** — population aged 15–74 that is used as a basis when examining the economic activity of the population, or in other words, the object of the labour force survey.*

***xDSL** — a range of technologies which allows high bandwidth services to be carried over traditional telephone lines (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL, etc.).*

SISUJUHT

INDEX

Märkide seletus
Explanation of symbols

... andmeid ei ole saadud või need on avaldamiseks ebakindlad / *data not available*

.. mõiste ei ole rakendatav / *category not applicable*

- nähtust ei esinenud / *magnitude nil*

x andmete avaldamist ei võimalda andmekaitse / *data are confidential*

0/0,0 näitaja väärtus väiksem kui pool kasutatud mõõtühikust */ magnitude less than half of the unit employed*

M/*M* mehed/*males*

N/*F* naised/*females*

K/*T* kokku/*total*

EL-27 Euroopa Liidu 27 liikmesriiki

EU-27 *27 Member States of the European Union*

EMTAK Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (põhineb Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilisel klassifikaatoril NACE)

EMTAK *Estonian Classification of Economic Activities (based on NACE — the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community)*

Väärtuste koondandmed võivad ümardamise tõttu erineda liidetavate väärtuste summast.
Due to rounding the totals of values may not equal the exact sum of the values.

Ülevaadetes on kasutatud Eurostati andmebaasi andmeid.
Overviews are based on the data of Eurostat database.

Euroopa Liidu (EL) riigid: Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Taani, Tšehhi, Ungari.

Euroala riigid: Austria, Belgia, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Luksemburg, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome.

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) riigid: Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Austria, Belgia, Hispaania, Holland, Iirimaa, Island, Itaalia, Jaapan, Kanada, Korea, Kreeka, Luksemburg, Mehhiko, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Slovakkia, Soome, Suurbritannia, Šveits, Taani, Tšehhi, Türgi, Ungari, Uus-Meremaa.

Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) riigid: Armeenia, Aserbaidžaan, Kasahstan, Kõrgõzstan, Moldova, Tadžikistan, Türkmenistan, Ukraina, Usbekistan, Valgevene, Venemaa.

European Union (EU) countries: *Austria, Belgium, Bulgaria, Czech Republic, Cyprus, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom.*

Euro area countries: *Austria, Belgium, Cyprus, Finland, France, Germany, Greece, Ireland, Italy, Luxembourg, Malta, Netherlands, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain.*

Member countries of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD): *Australia, Austria, Belgium, Canada, Czech Republic, Denmark, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Japan, Korea, Luxembourg, Mexico, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Slovakia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, United Kingdom, United States of America.*

Member countries of the Commonwealth of Independent States (CIS): *Armenia, Azerbaijan, Belarus, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Moldova, Russia, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine, Uzbekistan.*